ЗБІРНИК
НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ СФЕРИ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

ББК 67.99(4УКР)301.122
УДК 35185

Рекомендовано до друку Вченою радою Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень (протокол № 2 від 22 березня 2011 р.)

Автори-упорядники: Сердюк Олена Михайлівна
Бобровський Тимур Анатолійович
Кириленко Людмила Миколаївна

З 41 Збірник нормативно-правових актів сфери охорони культурної спадщини. – Чернігів: ВАТ «РВК «Деснянська правда», 2011 - 796 с.

ISBN 978-966-502-507-1

ББК 67.99(4УКР)301.122

ISBN 978-966-502-507-1
© Авторський колектив, 2011

ПЕРЕДМОВА

Культурна спадщина України є невід'ємною частиною світового культурного надбання. Збереження і примноження культурного надбання належить до пріоритетних напрямів політики держави у сфері культури.

Політика у сфері збереження культурної спадщини формується під впливом конкретних політичних, ідеологічних, економічних, соціальних та етнологічних чинників. Формування теперішньої політики відбулося під дією таких чинників, як утворення незалежної держави Україна в 1991 р., формування політичної нації, перехід до ринкової економіки, розвиток приватної власності тощо.

Базові принципи охорони культурної спадщини зафіксовані в Основному законі держави — Конституції України. У відповідності до ратифікованих парламентом України міжнародних конвенцій, охорона культурної спадщини є міжнародно-правовим зобов'язанням нашої держави перед світовою спільнотою. Наша держава приєдналася до цілої низки міжнародних конвенцій та угод у сфері культурної спадщини. Тому серед численних завдань державного упорядкування пам'яткоохоронних заходів актуальнішою є проблема нормативно-правового регулювання охорони об'єктів культурної спадщини та поширення в суспільстві правових норм, законодавчих актів, міжнародних документів пам'яткоохоронного спрямування.

За час незалежності було ухвалено важливі законодавчі акти щодо забезпечення збереження культурних надбань, серед яких, Закон України «Про охорону культурної спадщини», Закон України «Про охорону археологічної спадщини», Закон України «Про музеї та музейну справу». Розроблено цілу низку важливих нормативних актів з охорони пам'яток, що забезпечують охорону національної культурної спадщини.

Сьогодні в умовах урбанізації та стрімкого розвитку міст проблеми охорони культурної спадщин, збереження історичного середовища міста набувають все більшої ваги. З метою унормування цих питань вдосконалюється нормативна база у сфері охорони культурної спадщини. Зокрема, планується внесення змін до базового Закону України «Про охорону культурної спадщини», які законодавчо закріплять охоронний статус території об'єктів, внесених до Списку всесвітньої спадщини та їх буферних зон, унормовують управління цими об'єктами та процедуру внесення до Списку всесвітньої спадщини.

Водночас недостатня поінформованість суспільства, фахівців і широкої громадськості щодо напрацьованих законодавчих і нормативних актів з охорони об'єктів культурної спадщини створюють умови для недотримання пам'яткоохоронних норм і відповідно втрати національної культурної спадщини, руйнації та спотворення окремих пам'яток.

Збірник нормативних і методичних документів з охорони культурної спадщини включає міжнародні конвенції, ратифіковані Україною і існуючу на цей час національну нормативно-правову базу в сфері охорони культурної спадщини. Збірник укладений за принципом:

- міжнародні документи, ратифіковані Верховною Радою України;
- Конституція України;
- витяги з кодексів України;
- закони України;
- укази Президента України;
- постанови кабінету Міністрів;
- накази центральних органів виконавчої влади.

Метою даного видання є популяризація світових стандартів у сфері збереження культурного надбання, систематизація чинної законодавчої бази України та міжнародних документів у сфері охорони, використання та популяризації об'єктів культурної спадщини.

Поширення серед пам'яткоохоронців нормативних актів та міжнародних документів, вміщених у збірнику, має сприяти подальшому розвитку сфери охорони культурної спадщини, поліпшенню стану збереження національних культурних надбань.

Даний збірник буде корисним не тільки для фахівців сфери охорони культурної спадщини, а й широкому загалу читачів, усім, хто цікавиться станом збереження культурної спадщини України. Усі тексти взяті з офіційного сайту Верховної Ради України — ww.rada.gov.ua.

КОНВЕНЦІЇ РАТИФІКОВАНІ УКРАЇНОЮ

КОНВЕНЦІЯ
про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини

ДАТА ПІДПИСАННЯ: 16.11.72 р.
ДАТА РАТИФІКАЦІЇ: 04.10.88 р., Указ Президії ВР УРСР N 6673-XI

Ґенеральна конференція Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, що зібралася в Парижі з 17 жовтня по 21 листопада 1972 року на свою сімнадцяту сесію,

констатуючи, що культурній і природній спадщині дедалі більше загрожує руйнування, що викликається не лише традиційними причинами пошкодження, а й еволюцією соціального й економічного життя, яка погіршує їх ще більш небезпечними шкідливими й руйнівними явищами,

беручи до уваги, що пошкодження або зникнення будь-яких зразків культурної цінності чи природного середовища є згубним збідненням надбання всіх народів світу,

беручи до уваги, що охорона цієї спадщини на національному рівні часто буває недостатньою у зв'язку з обсягом засобів, яких вона вимагає, і недостатністю економічних, наукових та технічних ресурсів країни, на території якої перебуває цінність, що підлягає захисту,

нагадуючи, що в Статуті Організації передбачено, що вона допомагає збереженню прогресу і поширенню знань, виявляючи турботу про збереження й охорону загальної спадщини людства та рекомендуючи заінтересованим народам укладення відповідних міжнародних конвенцій,

вважаючи, що існуючі міжнародні конвенції, рекомендації та резолюції щодо культурних і природних цінностей свідчать про важливість, якою є для всіх народів світу збереження унікальних і незамінних цінностей, незалежно від того, якому народу вони належать,

беручи до уваги, що деякі цінності культурної і природної спадщини становлять значний інтерес, що вимагає їх збереження як частини всесвітньої спадщини всього людства,

беручи до уваги, що у зв'язку з масштабами й серйозністю нових небезпек, які їм загрожують, все міжнародне співтовариство має брати участь в охороні природної і культурної спадщини, надаючи колективного сприяння, яке, не замінюючи діяльності заінтересованої держави, на території якої перебуває цінність, ефективно доповнить її,

беручи до уваги, що з цією метою необхідно прийняти нові договірні положення, що встановлюють ефективну систему колективної охорони

пам'яток видатного універсального культурного й природного значення, засновану на постійній основі відповідно до сучасних наукових методів,

вирішивши на своїй шістнадцятій сесії, що це питання є предметом міжнародної конвенції,

прийняла шістнадцятого листопада 1972 року цю Конвенцію.

I. Визначення культурної і природної спадщини

Стаття 1

У цій Конвенції під "культурною спадщиною" розуміються:

пам'ятки: твори архітектури, монументальної скульптури й живопису, елементи та структури археологічного характеру, написи, печери та групи елементів, які мають видатну універсальну цінність з точки зору історії, мистецтва чи науки;

ансамблі: групи ізольованих чи об'єднаних будівель, архітектура, єдність чи зв'язок з пейзажем яких є видатною універсальною цінністю з точки зору історії, мистецтва чи науки;

визначні місця: твори людини або спільні витвори людини й природи, а також зони, включаючи археологічні визначні місця, що є універсальною цінністю з точки зору історії, естетики, етнології чи антропології.

Стаття 2

У цій Конвенції під "природною спадщиною" розуміються:

природні пам'ятки, створені фізичними й біологічними утвореннями або групами таких утворень, що мають видатну універсальну цінність з точки зору естетики чи науки;

геологічні й фізіографічні утворення й суворо обмежені зони, що є ареалом видів тварин і рослин, які зазнають загрози й мають видатну універсальну цінність з точки зору науки чи збереження;

природні визначні місця чи суворо обмежені природні зони, що мають видатну універсальну цінність з точки зору науки, збереження чи природної краси.

Стаття 3

Кожній державі - стороні цієї Конвенції належить визначити й розмежувати різні цінності, що перебувають на її території і передбачаються зазначеними вище статтями 1 і 2.

II. Національна охорона та міжнародна охорона культурної і природної спадщини

Стаття 4

Кожна держава - сторона цієї Конвенції визнає, що зобов'язання забезпечувати виявлення, охорону, збереження, популяризацію й передачу

майбутнім поколінням культурної і природної спадщини, що зазначена у статтях 1 і 2, яка перебуває на її території, покладається насамперед на неї. З цією метою вона прагне діяти як власними зусиллями, максимально використовуючи наявні ресурси, так і, за необхідності, використовувати міжнародну допомогу і співробітництво, якими вона може користуватися, зокрема, у фінансовому, художньому, науковому й технічному відношеннях.

Стаття 5

Держави - сторони цієї Конвенції з тим, щоб забезпечити якомога ефективнішу охорону і збереження та якомога активнішу популяризацію культурної і природної спадщини, розміщеної на її території, прагнуть в умовах, властивих кожній країні:

a) проводити загальну політику, спрямовану на надання культурній і природній спадщині певних функцій у громадському житті та на включення охорони цієї спадщини до програм загального планування;

b) створювати, якщо вони ще не створені, на своїй території одну чи кілька служб з охорони, збереження й популяризації культурної й природної спадщини, які мають у своєму розпорядженні відповідний персонал і засоби, що дають змогу виконувати покладені на них завдання;

c) розвивати наукові й технічні опрацювання і дослідження та вдосконалювати методи роботи, які дають змогу державі усувати небезпеку, що загрожує її культурній та природній спадщині;

d) вживати відповідних правових, адміністративних і фінансових заходів щодо виявлення, охорони, збереження, популяризації й відновлення цієї спадщини;

e) сприяти створенню чи розвитку національних або регіональних центрів підготовки в галузі охорони, збереження й популяризації культурної й природної спадщини, а також заохочувати наукові дослідження в цій галузі.

Стаття 6

1. Повністю поважаючи суверенітет держав, на території яких перебуває культурна і природна спадщина, визначена в статтях 1 і 2, і не торкаючись прав, передбачених національним законодавством щодо зазначеної спадщини, держави - сторони цієї Конвенції визнають, що вона є загальною спадщиною, для охорони якої все міжнародне співтовариство зобов'язане співробітничати.

2. Держави-сторони зобов'язуються згідно з положеннями цієї Конвенції сприяти визнанню, охороні, збереженню й популяризації культурної й природної спадщини, зазначеної в пунктах 2 і 4 статті 11, якщо цього попросять держави, на території яких вона розміщена.

3. Кожна держава - сторона цієї Конвенції зобов'язується не вдаватися до будь-яких навмисних дій, що могли б завдати прямо чи посередньо шкоди культурній і природній спадщині, зазначеній у статтях 1 і 2, яка розміщена на території інших держав - сторін цієї Конвенції.

Стаття 7

У цій Конвенції під міжнародною охороною всесвітньої культурної і природної спадщини розуміється створення системи міжнародного співробітництва і допомоги для надання державам - сторонам Конвенції допомоги в зусиллях, спрямованих на збереження й виявлення цієї спадщини.

III. Міжурядовий комітет з охорони всесвітньої культурної і природної спадщини

Стаття 8

1. При Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури засновується Міжурядовий комітет з охорони визначної культурної і природної спадщини загального значення, що називається "Комітет всесвітньої спадщини". Він складається з 15 держав - сторін Конвенції, які обираються державами - сторонами Конвенції, котрі збираються на Генеральну асамблею під час чергових сесій Генеральної конференції ЮНЕСКО. Кількість держав, що входять до складу Комітету, буде доведена до 21, починаючи з чергової сесії Генеральної конференції, яка буде проведена після набуття чинності цією Конвенцією не менш як для 40 держав.

2. Вибори членів Комітету мають забезпечувати справедливе представництво різних районів і культур світу.

3. На засіданнях Комітету можуть бути присутні з дорадчим голосом по одному представникові від Міжнародного дослідного центру збереження і реставрації культурних цінностей (Римський центр), Міжнародної ради з охорони природи і природних багатств (МРОП), до яких можуть приєднатися на прохання держав - сторін Конвенції представники інших міжурядових і неурядових організацій, що мають аналогічні цілі.

Стаття 9

1. Держави - члени Комітету всесвітньої спадщини здійснюють свої повноваження, починаючи з кінця чергової сесії Генеральної конференції, на якій вони були обрані, до кінця її третьої наступної чергової сесії.

2. Повноваження однієї третини членів, призначених під час перших виборів, закінчуються в кінці першої чергової сесії Генеральної конференції, що відбувається після тієї, на якій вони були обрані, а повноваження другої третини членів, призначених у той же час, закінчуються в кінці другої чергової сесії Генеральної конференції, що відбувається після тієї, на якій

вони були обрані. Прізвища цих членів Комітету визначаються головою Генеральної конференції шляхом жеребкування після перших виборів.

3. Держави - члени Комітету добирають своїми представниками компетентних осіб у галузі культурної і природної спадщини.

Стаття 10

1. Комітет всесвітньої спадщини приймає свої правила процедури.

2. Комітет може в будь-який час запрошувати на свої засідання громадські чи приватні організації, а також приватних осіб для консультацій з окремих питань.

3. Комітет може створювати консультативні органи, які він вважає за необхідні для виконання своїх завдань.

Стаття 11

1. Кожна держава - сторона цієї Конвенції подає, за можливості, Комітету всесвітньої спадщини перелік цінностей культурної і природної спадщини, що розміщені на її території і можуть бути включені у список, передбачений у пункті 2 цієї статті. Цей перелік, який не можна вважати вичерпним, має містити документацію щодо місцеперебування даних цінностей та інтересу, що вони собою являють.

2. На підставі переліків, що подаються державами згідно з пунктом 1, Комітет складає, поновлює і публікує список цінностей культурної і природної спадщини (під назвою "Список всесвітньої спадщини"), як вони визначені у статтях 1 і 2 цієї Конвенції, які, на його думку, мають видатну універсальну цінність відповідно до встановлених критеріїв. Оновлений список розсилається не рідше ніж один раз на два роки.

3. Внесення цінностей до списку всесвітньої спадщини не може бути проведене без згоди заінтересованої держави. Включення цінності, розміщеної на території, суверенітет чи юрисдикція якої оспорюється кількома державами, жодним чином не впливає на права сторін, що спорять.

4. Комітет складає, оновлює й публікує, коли цього вимагають обставини, список цінностей, що фігурують у списку всесвітньої спадщини, для врятування яких вимагаються значні роботи і щодо яких у рамках цієї Конвенції держава просила допомоги (під назвою "Список всесвітньої спадщини, що перебуває під загрозою"). У цьому списку зазначається приблизна вартість операцій. До цього списку можуть бути внесені тільки цінності культурної і природної спадщини, яким загрожують серйозні й конкретні небезпеки, як, наприклад, загроза зникнення внаслідок прогресуючого руйнування, проект проведення великих громадських чи приватних робіт, швидкий розвиток міст і туризму, руйнування у зв'язку зі змінами призначення або права власності на землю, серйозні пошкоджен-

ня внаслідок невстановленої причини, занедбаність з яких-небудь причин, стихійне лихо і катаклізми, небезпека збройних конфліктів, великі пожежі, землетруси, зсуви, вулканічні вибухи, зміни рівня води, повені, припливи. У разі надзвичайних обставин Комітет може в будь-який час внести до списку всесвітньої спадщини, що перебуває під загрозою, нову цінність і негайно повідомити про це.

5. Комітет визначає критерії, на підставі яких цінність культурної чи природної спадщини може бути включена до обох списків, передбачених у пунктах 2 і 4 цієї статті.

6. До того як прийняти остаточне рішення про невключення цінності до одного із двох списків, згаданих у пунктах 2 і 4 цієї статті, Комітет консультується з державами-сторонами, на території яких розміщена вищезгадана цінність культурної чи природної спадщини.

7. Комітет, за домовленістю із заінтересованими державами, координує й заохочує проведення вивчення й досліджень, необхідних для складання списків, зазначених у пунктах 2 і 4 цієї статті.

Стаття 12

Той факт, що якась цінність культурної чи природної спадщини не була включена до одного з двох списків, зазначених у пунктах 2 і 4 статті 11, жодною мірою не означає, що вона не має видатної універсальної цінності чи інших цілей, крім тих, які є наслідком включення їх до цих списків.

Стаття 13

1. Комітет всесвітньої спадщини отримує та вивчає заявки про надання міжнародної допомоги, подані державами - сторонами Конвенції щодо культурної і природної спадщини, розміщеної на їхній території, які включені або можуть бути включені до списків, згаданих у пунктах 2 і 4 статті 11. Предметом заявок може бути охорона, збереження, популяризація чи відновлення цих цінностей.

2. Заявки про міжнародну допомогу відповідно до пункту 1 цієї статті можуть стосуватися виявлення культурної і природної спадщини, визначеної у статтях 1 і 2 в тому разі, коли попередні дослідження показали, що це буде виправданим.

3. Комітет приймає рішення щодо цих заявок, визначає, за необхідності, характер і обсяг своєї допомоги та дозволяє укладання від свого імені необхідних угод із заінтересованим урядом.

4. Комітет встановлює порядок черговості для своїх операцій. Він робить це, беручи до уваги важливість для всесвітньої культурної і природної спадщини, що підлягає захисту, необхідності забезпечити міжнародну охорону найбільш представницьких цінностей природи, генія й історії народів світу та терміновість робіт, які необхідно провести, резерв ресурсів держав,

на території яких розміщені ці цінності, і, зокрема, ступінь, в якому вони могли б забезпечити схоронність цих цінностей своїми засобами.

5. Комітет складає, оновлює й розповсюджує список цінностей для надання міжнародної допомоги.

6. Комітет приймає рішення про використання засобів фонду, створеного згідно зі статтею 15 цієї Конвенції. Він вишукує способи для поповнення цих засобів і вживає у зв'язку з цим усіх необхідних заходів.

7. Комітет співробітничає з міжнародними й національними, урядовими й неурядовими організаціями, що додержуються цілей, аналогічних цілям цієї Конвенції. З метою виконання своїх програм і проектів, комітет може, зокрема, вдаватися до допомоги Міжнародного дослідного Центру збереження і реставрації культурних цінностей (Римський центр), Міжнародної ради з охорони природи і природних багатств (МРОП), а також державних і приватних органів і приватних осіб.

8. Рішення Комітету приймаються більшістю у дві третини присутніх і голосуючих членів. Кворум становить більшість членів Комітету.

Стаття 14

1. Комітету всесвітньої спадщини допомагає Секретаріат, що його призначає Генеральний директор ЮНЕСКО.

2. Генеральний директор, користуючись послугами Міжнародного дослідного центру збереження і реставрації культурних цінностей (Римський центр), Міжнародної ради з охорони пам'яток та історичних місць (ІКОМОС), Міжнародної ради з охорони природи і природних багатств (МРОП) у галузях їхньої компетенції та їхніх відповідних можливостей, готує документацію Комітету, порядок денний його засідань та забезпечує виконання його рішень.

IV. Фонд охорони всесвітньої культурної і природної спадщини

Стаття 15

1. Цим засновується Фонд охорони всесвітньої культурної і природної спадщини, що має видатну універсальну цінність і називається Фондом всесвітньої спадщини.

2. Цей Фонд згідно з відповідними статтями Положення про фінанси ЮНЕСКО є цільовим фондом.

3. Засоби Фонду становлять:

a) добровільні й обов'язкові внески держав - сторін цієї Конвенції;

b) вклади, дари й заповідальні суми, що можуть бути зроблені:

i) іншими державами;

ii) ЮНЕСКО та іншими організаціями системи Організації Об'єднаних Націй, зокрема Програмою розвитку ООН та іншими міжурядовими організаціями;

iii) державними й приватними органами чи фізичними особами;

c) проценти з сум, позичених Фондом;

d) сума зборів і надходжень від заходів, організованих на користь Міжнародного фонду, а також

e) будь-які інші ресурси, затверджені відповідно до положення про Фонд, розробленого Комітетом всесвітньої спадщини.

4. Внески у Фонд та інші форми допомоги, що надається Комітетові, можуть використовуватися тільки в цілях, визначених Комітетом. Комітет може приймати внески, призначені лише для певної програми чи конкретного проекту, за умови, що Комітет ухвалить рішення про виконання цієї програми чи проекту. Внески у Фонд не супроводжуються жодними політичними умовами.

Стаття 16

1. Без шкоди будь-якому добровільному додатковому внеску держави-сторони цієї Конвенції зобов'язуються сплачувати регулярно раз на два роки у Фонд всесвітньої спадщини внески, сума яких, що становить однаковий відсоток для всіх держав, буде визначатися Генеральною асамблеєю держав - сторін Конвенції, що збираються на сесію Генеральної конференції ЮНЕСКО. Прийняття цього рішення вимагає більшості голосів присутніх і голосуючих держав-сторін, які не зробили заяви, передбаченої у пункті 2 цієї статті. Внесок держав - сторін Конвенції у жодному разі не може перевищувати одного відсотка їхнього внеску до звичайного бюджету ЮНЕСКО.

2. Однак, як це передбачено у статті 31 чи 32 цієї Конвенції, кожна держава може в момент здачі своїх ратифікаційних грамот, актів про прийняття або приєднання заявити, що вона не буде зв'язана положеннями пункту 1 цієї статті.

3. Держава - сторона Конвенції, що зробила заяву, передбачену в пункті 2 цієї статті, може в будь-який час зняти згадану вище заяву шляхом повідомлення Генерального директора ЮНЕСКО. Однак зняття заяви буде мати вплив на обов'язковий внесок цієї держави тільки з дня чергової Генеральної асамблеї держав-сторін.

4. Щоб Комітет зміг ефективно планувати свою діяльність, внески держав - сторін цієї Конвенції, що зробили заяви, передбачені в пункті 2 цієї статті, повинні надходити на регулярній основі принаймні раз на два роки й не повинні бути меншими за суми внесків, що мають вноситися в тому разі, якби вони були зв'язані положеннями пункту 1 цієї статті.

5. Будь-яка держава - сторона Конвенції, що має заборгованість по своїх обов'язкових чи добровільних внесках за поточний рік і календарний рік, що безпосередньо передує йому, не може бути обрана до

комітету Фонду всесвітньої спадщини; дане положення не застосовується в ході перших виборів. Повноваження такої держави, що є членом Комітету, закінчуються в момент виборів, передбачених у пункті 1 статті 8 цієї Конвенції.

Стаття 17

Держави - сторони цієї Конвенції сприяють створенню державних чи приватних фондів або асоціацій, що мають на меті заохочення пожертвувань для охорони культурної і природної спадщини відповідно до положень статей 1 і 2 Конвенції.

Стаття 18

Держави - сторони цієї Конвенції надають допомогу організованим під егідою ЮНЕСКО міжнародним компаніям збирання коштів для Фонду всесвітньої спадщини. Вони сприяють збиранню коштів для цих заходів, що проводяться організаціями, зазначеними в пункті 3 статті 15.

V. Умови і форми надання міжнародної допомоги

Стаття 19

Будь-яка держава - сторона цієї Конвенції може звертатися з проханням про надання міжнародної допомоги на користь цінностей культурної чи природної спадщини, що мають видатну універсальну цінність і розміщені на її території. Вона повинна подавати разом зі своєю заявкою інформацію й документацію, передбачені у статті 21, які вона має у своєму розпорядженні і які необхідні Комітету для прийняття рішень.

Стаття 20

Міжнародна допомога згідно з цією Конвенцією може надаватися лише для цінностей культурної і природної спадщини, які Комітет всесвітньої спадщини вирішив чи вирішує включити в один із списків, зазначених у пунктах 2 і 4 статті 11, згідно з пунктом 2 статті 13, пунктом "c" статті 22 та статтею 23.

Стаття 21

1. Комітет всесвітньої спадщини визначає процедуру розгляду заявок про надання Фондом міжнародної допомоги, яку він покликаний надавати, та зазначає, зокрема, елементи, які мають міститися в заявці: опис передбачуваної діяльності, необхідних робіт, їх приблизна вартість та виклад причин, через які ресурси держави, що звертається із заявкою, не дають їй змоги повністю зробити необхідні витрати. Заявки мають щоразу, коли це можливо, підкріплюватися висновком експертів.

2. Заявки про допомогу, подані у зв'язку з катастрофами і стихійними лихами, через терміновість робіт, які, можливо, необхідно буде провести, Комітет повинен розглядати в першу чергу; у розпорядженні Комітету має бути резервний фонд, призначений для подібних випадків.

3. Перед прийняттям рішення Комітет може провести дослідження чи консультації, які він вважатиме за необхідне.

Стаття 22

Допомога, що надається Комітетом всесвітньої спадщини, може мати такі форми:

a) дослідження художніх, наукових і технічних проблем, що їх ставить охорона, збереження, відновлення й популяризація культурної і природної спадщини так, як її визначено в пунктах 2 і 4 статті 11 цієї Конвенції;

b) направлення експертів, техніків і кваліфікованих робітників для забезпечення задовільного виконання затвердженого проекту;

c) підготовка спеціалістів усіх рівнів у галузі виявлення, охорони, збереження, відновлення й популяризації культурної і природної спадщини;

d) надання обладнання, якого заінтересована держава не має і позбавлена змоги його придбати;

e) надання позик з низьким відсотком або без відсотка, що можуть сплачуватися на довгостроковій основі;

f) надання у надзвичайних і спеціально мотивованих випадках безплатних субсидій.

Стаття 23

Комітет всесвітньої спадщини може також надавати міжнародну допомогу національним і регіональним центрам підготовки спеціалістів усіх рівнів у галузі виявлення, охорони, збереження, відновлення й популяризації культурної і природної спадщини.

Стаття 24

Наданню звичайної допомоги мають передувати ретельні наукові, економічні й технічні дослідження. В цих дослідженнях необхідно використовувати найпередовіші методи охорони, збереження, відновлення і популяризації культурної і природної спадщини. В дослідженнях мають також визначитися шляхи, що дають змогу раціонально використовувати наявні ресурси заінтересованої держави.

Стаття 25

У принципі фінансування необхідних робіт має лише частково покладатися на міжнародне співтовариство. Держава, що користується міжнародною допомогою, надає значну частину коштів, які виділяються для кожної програми чи проекту, за винятком тих випадків, коли її фінансовий стан не дозволяє цього.

Стаття 26

Комітет всесвітньої спадщини і держава, що одержує допомогу, визначають в укладених ними угодах умови, на яких мають здійснюватися програми чи проекти, що є предметом міжнародної допомоги згідно з цією Конвенцією. Державі, що користується цією міжнародною допомогою, належить на умовах, визначених в угоді, продовжувати охороняти, зберігати й популяризувати цінності, що піддягають збереженню.

VI. Просвітні програми

Стаття 27

1. Держави - сторони цієї Конвенції прагнуть, застосовуючи всі відповідні засоби, і зокрема просвітні й інформаційні програми, зміцнювати повагу і прихильність своїх народів до культурної та природної спадщини, визначеної у статтях 1 і 2 Конвенції.

2. Вони зобов'язуються широко інформувати громадськість про небезпеку, що загрожує цій спадщині, а також про заходи, що вживаються на виконання цієї Конвенції.

Стаття 28

Держави - сторони цієї Конвенції, що одержують міжнародну допомогу згідно з цією Конвенцією, вживають відповідних заходів з метою ознайомлення з важливістю й роллю спадщини.

VII. Доповіді

Стаття 29

1. Держави - сторони цієї Конвенції повідомляють у доповідях, які вони подають Ґенеральній конференції ЮНЕСКО за установленими нею строками і формою, про законодавчі й реґламентуючі положення та інші заходи, вжиті ними з метою виконання цієї Конвенції, а також подають відомості про досвід, накопичений ними в цій галузі.

2. Ці доповіді доводяться до відома Комітету всесвітньої спадщини.

3. Комітет подає кожній черговій сесії Ґенеральної конференції ЮНЕСКО доповідь про свою діяльність.

VIII. Заключні положення

Стаття 30

Ця Конвенція укладена англійською, арабською, іспанською, російською і французькою мовами, причому всі п'ять текстів є автентичними.

Стаття 31

1. Ця Конвенція підлягає ратифікації або прийняттю державами - членами Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури в порядку, передбаченому їх конституціями.

2. Ратифікаційні грамоти або акти про прийняття здаються на зберігання Генеральному директорові ЮНЕСКО.

Стаття 32

1. До цієї Конвенції може приєднатися будь-яка держава, що не є членом ЮНЕСКО, яка отримає від Генеральної конференції ЮНЕСКО запрошення приєднатися до неї.

2. Приєднання здійснюється шляхом здачі акта про приєднання на зберігання Генеральному директорові ЮНЕСКО.

Стаття 33

Ця Конвенція набуває чинності через три місяці з дня здачі на зберігання двадцятої ратифікаційної грамоти або акта про прийняття чи приєднання, але лише щодо тих держав, які здали на зберігання свої акти про ратифікацію, прийняття або приєднання в зазначений день чи раніше.

Щодо будь-якої іншої держави Конвенція набуває чинності через три місяці після того, як вона здала на зберігання свій акт про ратифікацію, прийняття або приєднання.

Стаття 34

Держав - сторін цієї Конвенції, що мають федеративний устрій, стосується таке:

a) відносно положень цієї Конвенції, виконання яких є предметом законодавчої діяльності центральної та федеральної законодавчої влади, зобов'язання федерального та центрального уряду будуть такими самими, що й зобов'язання держав-сторін, які не є федеративними державами;

b) відносно положень цієї Конвенції, виконання яких є предметом законодавчої діяльності кожного із штатів, країн, провінцій, кантонів, котрі згідно з системою федерації не зобов'язані вживати законодавчих заходів, належить доводити зазначені положення до відома компетентних властей штатів, країн, провінцій і кантонів з метою їх прийняття.

Стаття 35

1. Кожна держава - сторона цієї Конвенції може денонсувати дану Конвенцію.

2. Денонсація нотифікується письмовим актом, який здається Генеральному директорові ЮНЕСКО.

3. Денонсація стає чинною через дванадцять місяців після отримання акта про денонсацію. Вона жодним чином не змінює фінансових зобов'язань, узятих на себе денонсуючою державою, до дати набуття чинності денонсацією.

Стаття 36

Ґенеральний директор ЮНЕСКО повідомляє держави - члени Організації, держави, що не є членами Організації, зазначені у статті 32, а також Організацію Об'єднаних Націй про здачу на зберігання всіх актів про ратифікації, прийняття або приєднання, зазначених у статтях 31 і 32, а також про денонсації, зазначені у етапі 35.

Стаття 37

1. Ця Конвенція може бути переглянута Ґенеральною конференцією ЮНЕСКО. Однак її переглянутий текст буде зобов'язувати лише ті держави, які стануть сторонами переглянутої Конвенції.

2. У разі, якщо Ґенеральна конференція прийме нову Конвенцію в результаті повного або часткового перегляду цієї Конвенції і якщо в новій Конвенції не буде інших вказівок, ця Конвенція буде закрита для ратифікації, прийняття або приєднання з дня набуття чинності новою Конвенцією.

Стаття 38

Згідно зі статтею 102 Статуту Організації Об'єднаних Націй ця Конвенція буде зареєстрована в Секретаріаті Організації Об'єднаних Націй на прохання Ґенерального директора ЮНЕСКО.

УКАЗ
Президії Верховної Ради Української РСР
Про ратифікацію Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини

Президія Верховної Ради Української РСР **постановляє:**

Подану Радою Міністрів Української РСР на ратифікацію Конвенцію про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини, прийняту ЮНЕСКО 16 листопада 1972 року, **ратифікувати.**

Голова Президії Верховної Ради Української РСР — **В. ШЕВЧЕНКО**

Секретар Президії Верховної Ради Української РСР — **М. ХОМЕНКО**

м. Київ
4 жовтня 1988 року
N 6673-XI

ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ
про охорону археологічної спадщини (переглянута)

ДАТА ПІДПИСАННЯ: 16.01.92 р. **Валлетта, 16 січня 1992 року**
ДАТА РАТИФІКАЦІЇ: 10.12.2003 р.
ДАТА НАБУТТЯ ЧИННОСТІ: 27.08.2004 р.
Офіційний переклад.

Преамбула

Держави - члени Ради Європи та інші держави - учасниці Європейської культурної конвенції, які підписали цю (переглянуту) Конвенцію,

враховуючи, що метою Ради Європи є досягнення більшого єднання між її членами, зокрема, для збереження та втілення у життя ідеалів і принципів, які є їхнім спільним надбанням;

зважаючи на Європейську культурну конвенцію, підписану у Парижі 19 грудня 1954 року, зокрема на її статті 1 та 5;

зважаючи на Конвенцію про охорону архітектурної спадщини Європи, підписану у Гранаді 3 жовтня 1985 року;

зважаючи на Європейську конвенцію про правопорушення, пов'язані із культурними цінностями, підписану у Дельфах 23 червня 1985 року;

зважаючи на рекомендації Парламентської асамблеї стосовно археології і зокрема рекомендації 848 (1978), 921 (1981) і 1072 (1988);

зважаючи на рекомендацію No. R (89) 5 стосовно охорони та введення у культурний обіг археологічної спадщини у контексті планування забудови міських та сільських територій;

нагадуючи, що археологічна спадщина є головним елементом пізнання історії людства;

визнаючи, що європейській археологічній спадщині, яка є свідком стародавньої історії, серйозно загрожують руйнування від зростаючої кількості великих проектів освоєння територій, природних ризиків, нелегальних або непрофесійних розкопок і недостатньої поінформованості громадськості;

підтверджуючи важливість запровадження, якщо вони ще не існують, відповідних адміністративних і наукових наглядових процедур і необхідність урахування потреб охорони археологічної спадщини у політиці планування забудови міських та сільських територій та культурного розвитку;

підкреслюючи, що відповідальність за охорону археологічної спадщини має покладатися не тільки на безпосередньо заінтересовану державу, але й на всі європейські країни з метою зменшення ризику руйнування і сприяння збереженню такої спадщини шляхом заохочення обмінів експертами і досвідом;

відзначаючи необхідність доповнення принципів, викладених у Європейській конвенції про охорону археологічної спадщини, підписаній у

Лондоні 6 травня 1969 року, з огляду на розвиток політики планування в європейських країнах,

домовились про таке:

Визначення археологічної спадщини
Стаття 1

1. Метою цієї (переглянутої) Конвенції є охорона археологічної спадщини як джерела європейської колективної пам'яті та засобу історичних і наукових досліджень.

2. З цією метою складовими частинами археологічної спадщини вважаються всі матеріальні залишки та об'єкти, а також будь-які інші сліди існування людства у минулих епохах:

і) збереження і вивчення яких допомагає з'ясувати розвиток історії людства та його зв'язок з природним середовищем;

іі) головними джерелами отримання інформації відносно яких є розкопки або знахідки й інші методи дослідження історії людства та середовища, що його оточує;

ііі) які знаходяться у будь-якому місці, що знаходиться під юрисдикцією Сторін.

3. Археологічна спадщина включає споруди, архітектурні ансамблі, розбудовані та облаштовані ділянки території, рухомі об'єкти, інші пам'ятки, а також їхній контекст, незалежно від місця розташування на суходолі або під водою.

Визначення об'єктів археологічної спадщини і заходів для забезпечення їхньої охорони
Стаття 2

Кожна Сторона зобов'язується запровадити за допомогою діючих у відповідній державі процедур правову систему охорони археологічної спадщини, яка передбачає:

і) ведення обліку її археологічної спадщини та визначення пам'яток і територій, що підлягають охороні;

іі) створення археологічних заповідників навіть там, де на суходолі або під водою відсутні наявні сліди, з метою збереження матеріальних свідчень, які будуть вивчатися прийдешніми поколіннями;

ііі) зобов'язання для осіб, що випадково знаходять об'єкти археологічної спадщини, доповідати про це компетентним органам і надавати їх для вивчення.

Стаття 3

Для збереження археологічної спадщини і забезпечення наукового значення археологічних дослідницьких робіт кожна Сторона зобов'язується:

i) застосовувати процедури видання дозволів на розкопки та інші види археологічної діяльності та здійснення нагляду за ними таким чином, щоб:

a) запобігати будь-яким несанкціонованим розкопкам або вилученню об'єктів археологічної спадщини;

b) забезпечити, щоб археологічні розкопки і розвідка здійснювалися на наукових засадах та за умови:

- використання у міру можливості неруйнівних методів дослідження;

- запобігання тому, щоб об'єкти археологічної спадщини розкривалися або залишалися у розкритому вигляді під час або після завершення розкопок без забезпечення їхнього належного збереження, консервації та раціонального використання;

ii) забезпечити, щоб розкопки та інші потенційно руйнівні роботи здійснювалися лише кваліфікованими, спеціально уповноваженими на те особами;

iii) запровадити процедуру видання попереднього спеціального дозволу, якщо це передбачено внутрішнім законодавством держави, на використання в археологічних дослідженнях детекторів металу та будь-якого іншого обладнання чи методів для виявлення археологічних об'єктів.

Стаття 4

Для фізичного збереження археологічної спадщини кожна Сторона зобов'язується вживати заходів, які передбачають залежно від обставин:

i) придбання або охорону державними органами за допомогою інших відповідних засобів територій, які мають стати археологічними заповідниками;

ii) збереження та підтримання в належному стані археологічної спадщини бажано у місці їхнього знаходження;

iii) облаштування належних сховищ археологічних залишків, які були вилучені з місця їхнього первісного розташування.

Комплексне збереження археологічної спадщини

Стаття 5

Кожна Сторона зобов'язується:

i) докладати зусиль для узгодження і поєднання відповідних потреб археології з планами облаштування територій шляхом забезпечення участі археологів:

a) у плануванні, спрямованому на забезпечення збалансованих стратегій охорони, збереження та введення у культурний обіг ділянок територій, що мають археологічну цінність;

b) у різних етапах проектів розвитку територій;

ii) забезпечити систематичні консультації між археологами та фахівцями з питань міського і регіонального планування з метою створення можливостей для:

a) внесення змін до тих проектів розвитку територій, які можуть мати негативний вплив на археологічну спадщину;

b) забезпечення достатніх часу та ресурсів для проведення належного наукового дослідження відповідної ділянки території та опублікування його результатів;

iii) забезпечити повне врахування місцевостей, що мають археологічну цінність, та їхнього контексту в оцінках екологічних наслідків та рішеннях, що приймаються на їхній основі;

iv) передбачити зберігання на місці їхнього знаходження, коли це практично можливо, тих об'єктів археологічної спадщини, які були знайдені під час забудови територій;

v) забезпечити, щоб відкриття місць археологічних розкопок для відвідувачів, особливо будь-яка перебудова, пов'язана з необхідністю прийому великої кількості відвідувачів, негативно не впливало на археологічний і науковий характер таких місць та прилеглої до них території.

Фінансування археологічних досліджень і збереження археологічної спадщини
Стаття 6

Кожна Сторона зобов'язується:

i) передбачити державну фінансову підтримку археологічних досліджень національними, регіональними і місцевими органами згідно з їхньою відповідною компетенцією;

ii) збільшити обсяг матеріальних ресурсів для превентивної археології:

a) шляхом ужиття належних заходів для того, щоб у великих державних або приватних проектах розвитку територій передбачалося покриття із ресурсів державного або приватного сектора, у разі необхідності, всіх витрат на проведення будь-яких необхідних археологічних робіт, пов'язаних із такими проектами;

b) шляхом включення до бюджету таких проектів на додаток до витрат на проведення оцінки екологічних наслідків, яка необхідна для розробки запобіжних заходів при екологічному і регіональному плануванні, статті витрат на здійснення попередніх археологічних досліджень та розвідки, на підготовку підсумкового наукового звіту, а також на опублікування і облік результатів у повному обсязі.

Збір і поширення наукової інформації
Стаття 7

З метою сприяння вивченню археологічних знахідок та поширенню інформації про них кожна Сторона зобов'язується:

i) здійснювати або оновлювати обстеження, вести реєстри пам'яток та карти-схеми розташування археологічних об'єктів у районах, що знаходяться під їхньою юрисдикцією;

ii) вживати всіх практичних заходів для забезпечення складання після завершення археологічних робіт узагальненого наукового звіту, придатного для опублікування, до необхідного опублікування спеціальних досліджень у повному обсязі.

Стаття 8

Кожна Сторона зобов'язується:

і) сприяти обміну на національному і міжнародному рівнях об'єктами археологічної спадщини для професійних наукових цілей, вживаючи всіх належних заходів для забезпечення того, щоб такий обмін не завдавав шкоди культурній і науковій цінності цих об'єктів;

ii) сприяти збору інформації про здійснювані археологічні дослідження та поточні розкопки, а також організації міжнародних дослідницьких програм.

Поглиблення поінформованості громадськості
Стаття 9

Кожна Сторона зобов'язується:

і) здійснювати освітницькі заходи з метою поінформування і поглиблення поінформованості громадськості про цінність археологічної спадщини для розуміння минулого та ризиків, що загрожують цій спадщині;

ii) сприяти доступу громадськості до визначних об'єктів її археологічної спадщини, особливо місць археологічних розкопок, і заохочувати показ громадськості колекцій археологічних знахідок.

Запобігання нелегальному обігу об'єктів археологічної спадщини
Стаття 10

Кожна Сторона зобов'язується:

і) організувати збір відповідними державними органами та науковими установами інформації про будь-які зафіксовані випадки нелегальних розкопок;

ii) інформувати компетентні органи держави походження, яка є учасницею цієї Конвенції, про будь-які пропозиції стосовно об'єктів археологічної спадщини, що могли бути отримані в результаті нелегальних розкопок або незаконного вилучення під час санкціонованих розкопок, а також надавати необхідну докладну інформацію про них;

iii) вжити необхідних заходів для забезпечення того, щоб музеї та аналогічні установи, чия політика придбання цінностей контролюється державою, не купували об'єктів археологічної спадщини, які могли бути отримані в результаті приховування або здійснення нелегальних розкопок, або незаконного вилучення під час санкціонованих розкопок;

iv) стосовно музеїв та аналогічних установ, які знаходяться на її території, але політика придбання цінностей яких не контролюється державою:

a) надати їм текст цієї (переглянутої) Конвенції;

b) докладати всіх зусиль для забезпечення дотримання такими музеями та установами принципів, викладених у пункті 3 вище;

v) обмежити, у міру можливості, за допомогою освітніх заходів, інформації, пильності та співробітництва обіг об'єктів археологічної спадщини, отриманих у результаті приховування або здійснення нелегальних розкопок, або незаконного вилучення під час санкціонованих розкопок.

Стаття 11

Ніщо у цій (переглянутій) Конвенції не зашкоджує існуючим або майбутнім двостороннім або багатостороннім договорам між Сторонами стосовно нелегального обороту об'єктів археологічної спадщини або їхнього повернення законним власникам.

Взаємна технічна та наукова допомога
Стаття 12

Сторони зобов'язуються:

i) надавати одна одній технічну та наукову допомогу шляхом обміну досвідом і експертами у галузі археологічної спадщини;

ii) сприяти з урахуванням їхнього відповідного національного законодавства та обов'язкових для них міжнародних угод обмінам фахівцями з питань збереження археологічної спадщини, включаючи спеціалістів із підвищення кваліфікації.

Контроль за застосуванням (переглянутої) Конвенції
Стаття 13

Для цілей цієї (переглянутої) Конвенції комітет експертів, створений Комітетом міністрів Ради Європи згідно зі статтею 17 Статуту Ради Європи, здійснює нагляд за застосуванням (переглянутої) Конвенції і, зокрема:

i) періодично доповідає Комітетові міністрів Ради Європи про хід здійснення державами - учасницями (переглянутої) Конвенції політики охорони археологічної спадщини і про здійснення принципів, проголошених (переглянутою) Конвенцією;

ii) пропонує Комітетові міністрів Ради Європи заходи, які спрямовані на виконання положень (переглянутої) Конвенції і передбачають також багатосторонню діяльність, перегляд Конвенції або внесення змін та доповнень до неї та інформування громадськості про мету цієї (переглянутої) Конвенції;

iii) надає Комітетові міністрів Ради Європи рекомендації стосовно запрошення держав, що не є членами Ради Європи, приєднатися до цієї (переглянутої) Конвенції.

Заключні положення

Стаття 14

1. Ця (переглянута) Конвенція відкрита для підписання державами - членами Ради Європи та іншими державами - учасницями Європейської культурної конвенції.

Вона підлягає ратифікації, прийняттю або схваленню. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи схвалення здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

2. Жодна держава - учасниця Європейської конвенції про охорону археологічної спадщини, підписаної у Лондоні 6 травня 1969 року, не може здати на зберігання свою ратифікаційну грамоту або свій документ про прийняття чи схвалення, якщо вона не денонсувала згадану Конвенцію або одночасно не денонсує її.

3. Ця (переглянута) Конвенція набуває чинності через шість місяців після дати, на яку чотири держави, включаючи щонайменше три держави - члени Ради Європи, висловили свою згоду на обов'язковість для них (переглянутої) Конвенції відповідно до положень попередніх пунктів.

4. Якщо на виконання попередніх двох пунктів денонсація Конвенції від 6 травня 1969 року не набуває чинності одночасно з набуттям чинності цією (переглянутою) Конвенцією, Договірна Держава під час здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття чи схвалення може заявити, що вона буде продовжувати застосовувати Конвенцію від 6 травня 1969 року до набуття чинності цією (переглянутою) Конвенцією.

5. Для будь-якої держави - учасниці, яка згодом висловить свою згоду на обов'язковість для неї цієї (переглянутої) Конвенції після набуття нею чинності, Конвенція набуває чинності через шість місяців після дати здачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи схвалення.

Стаття 15

1. Після набуття чинності цією (переглянутою) Конвенцією Комітет міністрів Ради Європи може запропонувати будь-якій державі, яка не є членом Ради, та Європейському економічному співтовариству приєднатися до цієї (переглянутої) Конвенції шляхом рішення, що приймається більшістю голосів, передбаченою у статті 20.d Статуту Ради Європи, і одностайним голосуванням представників Договірних Держав, які мають право засідати у Комітеті.

2. Для будь-якої держави, що приєдналася до цієї (переглянутої) Конвенції, або Європейського економічного співтовариства, якщо воно приєднається до неї, Конвенція набуває чинності через шість місяців після дати здачі на зберігання документа про приєднання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 16

1. Будь-яка держава під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття, схвалення чи приєднання може визначити територію (території), до якої (яких) застосовуватиметься ця (переглянута) Конвенція.

2. Будь-яка держава може у будь-який інший час після цього шляхом заяви на ім'я Генерального секретаря Ради Європи поширити дію цієї (переглянутої) Конвенції на будь-яку іншу територію, визначену в цій заяві. Щодо такої території (переглянута) Конвенція набуває чинності через шість місяців після дати отримання такої заяви Генеральним секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена відповідно до двох попередніх пунктів, може стосовно будь-якої території, визначеної у цій заяві, бути відкликана шляхом направлення відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря. Відкликання набуває чинності через шість місяців після дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 17

1. Будь-яка Сторона може у будь-який час денонсувати цю (переглянуту) Конвенцію шляхом направлення відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.

2. Така денонсація набуває чинності через шість місяців після дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 18

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє держави - члени Ради Європи, інші держави - учасниці Європейської культурної конвенції та будь-яку державу та Європейське економічне співтовариство, якщо вони приєдналися або їм було запропоновано приєднатися до цієї (переглянутої) Конвенції, про:

i) будь-яке підписання;

ii) здачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти або будь-якого документа про прийняття, схвалення чи приєднання;

iii) будь-яку дату набуття чинності цією (переглянутою) Конвенцією відповідно до статей 14, 15 та 16;

iv) будь-який інший акт або повідомлення, які стосуються цієї (переглянутої) Конвенції.

На посвідчення чого нижчепідписані, належним чином на те уповноважені представники підписали цю (переглянуту) Конвенцію.

Вчинено у Валлетті шістнадцятого дня січня місяця 1992 року англійською та французькою мовами, причому обидва тексти є рівно автентичними, в одному примірнику, який зберігатиметься в архівах Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає завірені копії цієї (переглянутої) Конвенції кожній державі-члену Ради Європи, іншим державам - учасницям Європейської культурної конвенції та всім державам, що не є членами Ради, або Європейському економічному співтовариству, яким було запропоновано приєднатися до цієї (переглянутої) Конвенції.

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про ратифікацію Європейської конвенції про охорону археологічної спадщини (переглянутої)

Верховна Рада України **постановляє:**

Європейську конвенцію про охорону археологічної спадщини (переглянуту), укладену 16 січня 1992 року в м. Валлетті та підписану від імені України 2 липня 1998 року, **ратифікувати** (додається).

Президент України **Л. КУЧМА**

м. Київ
10 грудня 2003 року
N 1369-IV

ЄВРОПЕЙСЬКА ЛАНДШАФТНА КОНВЕНЦІЯ

ДАТА ПІДПИСАННЯ: 20.10.2000 р.
ДАТА ПІДПИСАННЯ ВІД ІМЕНІ УКРАЇНИ: 17.06.2004 р.
ДАТА РАТИФІКАЦІЇ: 07.09.2005 р.
ДАТА НАБУТТЯ ЧИННОСТІ: 01.07.2006 р.
Офіційний переклад.

Преамбула

Держави - члени Ради Європи, які підписали цю Конвенцію,

враховуючи те, що метою Ради Європи є досягнення більшої єдності між її членами для цілей охорони та реалізації ідеалів і принципів, які є їхньою спільної спадщиною, і що ці цілі досягаються, зокрема, шляхом угод в економічній і соціальній сферах;

зацікавлені у забезпеченні сталого розвитку, що базується на збалансованому і гармонійному співвідношенні між соціальними потребами, економічною діяльністю та довкіллям;

беручи до уваги, що ландшафт відіграє важливу суспільну роль у культурній, екологічній, природоохоронній та соціальній сферах і є ресурсом, який сприяє економічній діяльності; що його охорона, регулювання та планування може сприяти створенню нових робочих місць;

усвідомлюючи, що ландшафт сприяє формуванню місцевих культур і є основним компонентом європейської природної та культурної спадщини, який сприяє добробуту людей та консолідації європейської ідентичності;

визнаючи, що ландшафт є важливою складовою якості життя людини всюди: в містах і сільській місцевості, у деградуючій місцевості та місцевості високої якості, в місцевості виняткової краси та в звичайній місцевості;

беручи до уваги, що розвиток сільського та лісового господарства, технічних засобів промислового виробництва та добування мінералів, а також регіонального планування, міського планування, транспорту, інфраструктури, індустрії туризму та відпочинку, так само як і, на більш загальному рівні, зміни у світовій економіці, у багатьох випадках прискорюють зміну ландшафтів;

бажаючи задовольнити прагнення громадськості насолоджуватися ландшафтами високої якості та відігравати активну роль у розвитку ландшафтів;

вважаючи, що ландшафт є ключовим елементом добробуту людини і суспільства, і що його охорона, регулювання і плаtнування призводить до виникнення прав і обов'язків для кожної людини;

зважаючи на правові інструменти, що існують на міжнародному рівні у сфері охорони та управління природною і культурною спадщиною, регіонального та просторового планування, місцевого самоврядування та

транскордонного співробітництва, зокрема Конвенцію про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Берн, 19 вересня 1979 року), Конвенцію про охорону архітектурної спадщини Європи (Гранада, 3 жовтня 1985 року), Європейську конвенцію про охорону археологічної спадщини (переглянуту) (Валлетта, 16 січня 1992 року), Європейську рамкову конвенцію про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями (Мадрид, 21 травня 1980 року) та додаткові протоколи до неї, Європейську хартію місцевого самоврядування (Страсбург, 15 жовтня 1985 року), Конвенцію про біологічне різноманіття (Ріо-де-Жанейро, 5 червня 1992 року), Конвенцію про охорону світової культурної та природної спадщини (Париж, 16 листопада 1972 року) та Конвенцію про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхус, 25 червня 1998 року);

визнаючи, що якість та різноманітність європейських ландшафтів є спільним ресурсом, і що важливо співпрацювати в напрямі його охорони, регулювання та планування;

бажаючи створити новий інструмент, присвячений винятково охороні, регулюванню та плануванню всіх ландшафтів Європи,

домовилися про таке:

ГЛАВА I - ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1 - Визначення

Для цілей цієї Конвенції:

a) "ландшафт" означає територію, як її сприймають люди, характер якої є результатом дії та взаємодії природних та/або людських факторів;

b) "ландшафтна політика" означає формування компетентними органами влади загальних принципів, стратегій та керівних положень, які дозволяють вживати конкретні заходи, спрямовані на охорону, регулювання та планування ландшафтів;

c) "мета якості ландшафту" означає, для конкретного ландшафту формулювання компетентними органами влади прагнень громадськості стосовно рис ландшафту, який їх оточує;

d) "охорона ландшафту" означає діяльність щодо збереження та підтримання важливих або характерних рис ландшафту, яка виправдовується його спадковою цінністю, зумовленою його природною конфігурацією та/або діяльністю людей;

e) "регулювання ландшафту" означає діяльність, з точки зору сталого розвитку, спрямовану на забезпечення постійного догляду за ландшафтом з метою спрямування та узгодження змін, спричинених соціальними, економічними та екологічними процесами;

f) "планування ландшафту" означає чітко визначену, спрямовану на перспективу діяльність з поліпшення, відновлення або створення ландшафтів.

Стаття 2 - Сфера застосування

Відповідно до положень, що містяться у статті 15, ця Конвенція застосовується щодо всієї території Сторін і охоплює природні, сільські, міські та приміські території. Вона поширюється на землі, внутрішні води та морські акваторії. Вона охоплює ландшафти, які можна вважати унікальними, а також звичайні або деградуючі ландшафти.

Стаття 3 - Цілі

Цілями цієї Конвенції є сприяння охороні, регулюванню та плануванню ландшафтів, а також організація європейського співробітництва з питань ландшафту.

ГЛАВА II - НАЦІОНАЛЬНІ ЗАХОДИ

Стаття 4 - Розподіл відповідальності

Кожна Сторона впроваджує цю Конвенцію, зокрема статті 5 та 6, згідно з її власним розподілом владних повноважень, відповідно до її конституційних принципів та адміністративного устрою. При цьому має поважатися принцип субсидіарності, з урахуванням Європейської хартії місцевого самоврядування. Не відступаючи від положень цієї Конвенції, кожна Сторона узгоджує виконання цієї Конвенції зі своєю власною політикою.

Стаття 5 - Заходи загального характеру

Кожна Сторона зобов'язується:

a) визнавати ландшафти у законі як суттєвий компонент оточення людей, як вираження різноманітності їхньої спільної культурної та природної спадщини, та як основу їхньої ідентичності;

b) визначати та впроваджувати ландшафтну політику, спрямовану на охорону, регулювання і планування ландшафту шляхом прийняття конкретних заходів, викладених у статті 6;

c) встановлювати порядок участі широкого загалу, місцевих і регіональних органів влади та інших сторін, заінтересованих у визначенні та впровадженні ландшафтної політики, згаданої у пункті b вище;

d) включати ландшафт до своєї політики у сфері регіонального та міського планування та до культурної, екологічної, сільськогосподарської, соціальної та економічної політики, а також до будь-якої іншої політики, що може безпосередньо або опосередковано впливати на ландшафт.

Стаття 6 - Конкретні заходи

A Підвищення рівня обізнаності

Кожна Сторона зобов'язується підвищувати рівень обізнаності громадянського суспільства, приватних організацій та органів державної влади щодо цінності ландшафтів, їхньої ролі та змін для них.

B Підготовка та освіта

Кожна Сторона зобов'язується сприяти:

a) підготовці спеціалістів у галузі оцінки ландшафтів та роботи з ним;

b) розробці навчальних програм мультидисциплінарних у галузі ландшафтної політики, охорони, регулювання та планування ландшафтів для фахівців у приватному та державному секторах, а також для відповідних об'єднань;

c) створенню шкільних та університетських курсів, які у відповідних предметних розділах висвітлюватимуть цінності, притаманні ландшафтам, і питання, які виникають у зв'язку з їхньою охороною, регулюванням та плануванням.

C Ідентифікація та оцінка

1. Кожна Сторона за активної участі заінтересованих сторін, як це обумовлено у статті 5.c, та з метою поліпшення знань стосовно її ландшафтів зобов'язується:

a) і ідентифікувати свої власні ландшафти на всій її території;

ii аналізувати їхні характерні риси та фактори, що призводять до їхньої трансформації;

iii фіксувати зміни.

b) оцінювати ідентифіковані таким чином ландшафти, враховуючи особливе значення, яке їм надають заінтересовані сторони та відповідне населення.

2. Порядок проведення такої ідентифікації та оцінки регулюється шляхом обміну досвідом і методологією, організованим між Сторонами на Європейському рівні відповідно до статті 8.

D Цілі щодо якості ландшафту

Кожна Сторона зобов'язується визначати цілі щодо якості ландшафту для ідентифікованих та оцінених ландшафтів після обговорень громадськістю відповідно до статті 5.c.

E Впровадження

Для реалізації ландшафтної політики кожна Сторона зобов'язується впроваджувати інструменти, спрямовані на охорону, регулювання та/або планування ландшафту.

ГЛАВА III - ЄВРОПЕЙСЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 7 - Міжнародна політика і міжнародні програми

Сторони зобов'язуються співпрацювати під час розгляду ландшафтної складової міжнародної політики та міжнародних програм і рекомендувати, у разі необхідності, включення до них положень, що стосуються ландшафтів.

Стаття 8 - Взаємодопомога та обмін інформацією

Сторони зобов'язуються співпрацювати для підвищення ефективності заходів, що вживаються згідно з іншими статтями цієї Конвенції, та зокрема:

a) надавати взаємну технічну і наукову допомогу з питань ландшафтів шляхом накопичення та обміну досвідом, а також результатами науково-дослідницьких проектів;

b) сприяти обміну спеціалістами у галузі ландшафту, зокрема з метою навчання та інформування;

c) здійснювати обмін інформацією щодо всіх питань, які охоплюються положеннями Конвенції.

Стаття 9 - Транскордонні ландшафти

Сторони заохочуватимуть транскордонне співробітництво на місцевому та регіональному рівнях та, у разі необхідності, готують та впроваджують спільні ландшафтні програми.

Стаття 10 - Моніторинг впровадження Конвенції

1. Існуючі компетентні Комітети експертів, створені згідно зі статтею 17 Статуту Ради Європи, призначаються Комітетом Міністрів Ради Європи, відповідальними за моніторинг впровадження Конвенції.

2. Після кожного засідання Комітетів експертів Генеральний Секретар Ради Європи передає Комітету Міністрів звіт про виконану роботу та про впровадження Конвенції.

3. Комітети експертів мають запропонувати Комітету Міністрів критерії та відповідні правила для нагородження Ландшафтною відзнакою Ради Європи.

Стаття 11 - Ландшафтна відзнака Ради Європи

1. Ландшафтна відзнака Ради Європи - це нагорода, якою можуть бути відзначені місцеві та регіональні органи влади, а також їхні групи, як складову частину ландшафтної політики Сторони цієї Конвенції, політику або заходи щодо охорони, регулювання та/або планування своїх ландшафтів, які довели довготривалу ефективність і можуть таким чином бути прикладом для інших територіальних органів влади в Європі. Відзнакою можуть бути також нагороджені неурядові організації, які зробили особливо видатний внесок в охорону, регулювання або планування ландшафту.

2. Подання щодо отримання Ландшафтної відзнаки Ради Європи може подаватися Сторонами до Комітетів експертів, згаданих у статті 10. Транскордонні місцеві та регіональні органи влади та їхні об'єднання можуть звертатися з поданнями про нагороду за умови, що вони спільно регулюють відповідним ландшафтом.

3. За пропозицією Комітетів експертів, згаданих у статті 10, Комітет Міністрів визначає та публікує критерії для нагородження Ландшафтною відзнакою Ради Європи, затверджує відповідні правила та нагороджує відзнакою.

4. Ландшафтна відзнака Ради Європи присуджується для заохочення тих, хто її отримав, для забезпечення сталої охорони, регулювання та/або планування відповідних ландшафтних територій.

ЧАСТИНА IV - ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 12 - Взаємозв'язок з іншими інструментами

Положення цієї Конвенції не повинні зашкоджувати більш жорстким положенням стосовно охорони, регулювання та планування ландшафту, які містяться в інших існуючих або тих, що існуватимуть у майбутньому, національних або міжнародних інструментах, які мають обов'язкову юридичну силу.

Стаття 13 - Підписання, ратифікація та набуття чинності

1. Ця Конвенція відкрита для підписання державами - членами Ради Європи. Вона підлягає ратифікації, прийняттю або схваленню. Ратифікаційні грамоти, документи про прийняття або схвалення передаються на зберігання Генеральному Секретареві Ради Європи.

2. Конвенція набуває чинності в перший день місяця, який настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати, на яку десять держав - членів Ради Європи заявлять про свою згоду на обов'язковість для них Конвенції відповідно до положень попереднього пункту.

3. Стосовно будь-якої держави, яка підписала Конвенцію і згодом заявить про свою згоду на обов'язковість для неї Конвенції, ця Конвенція набуває чинності у перший день місяця, який настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати здачі на зберігання ратифікаційної грамоти, документа про прийняття або схвалення.

Стаття 14 - Приєднання

1. Після набуття цією Конвенцією чинності Комітет Міністрів Ради Європи може запросити Європейське Співтовариство та будь-яку європейську державу, яка не є членом Ради Європи, приєднатися до Конвенції на підставі рішення, що приймається більшістю голосів, як це передбачено у статті 20.d Статуту Ради Європи, та одностайного голосування держав-сторін, які мають право бути представленими у Комітеті Міністрів.

2. Стосовно будь-якої держави, що приєднується до Конвенції або стосовно Європейського Співтовариства, у разі його приєднання, ця Конвенція набуває чинності в перший день місяця, який настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати здачі на зберігання Генеральному Секретареві Ради Європи документу про приєднання.

Стаття 15 - Територіальне застосування

1. Будь-яка держава або Європейське Співтовариство може на момент підписання або здачі на зберігання ратифікаційної грамоти, документа про прийняття, схвалення або приєднання визначити територію або території, до яких Конвенція застосовуватиметься.

2. Будь-яка Сторона у будь-який час пізніше може, направивши заяву на ім'я Генерального Секретаря Ради Європи, поширити застосування цієї Конвенції на будь-яку іншу територію, визначену в заяві. Конвенція набуває чинності щодо такої території у перший день, що настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати отримання заяви Генеральним Секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена згідно з двома пунктами вище стосовно будь-якої території, згаданої у такій заяві, може бути відкликана шляхом направлення повідомлення на ім'я Генерального Секретаря. Таке відкликання набуває чинності у перший день місяця, який настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати отримання повідомлення Генеральним Секретарем.

Стаття 16 - Денонсація

1. Будь-яка Сторона може у будь-який час денонсувати цю Конвенцію шляхом направлення повідомлення на ім'я Генерального Секретаря Ради Європи.

2. Така денонсація набуває чинності у перший день місяця, що настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати отримання повідомлення Генеральним Секретарем.

Стаття 17 - Внесення змін

1. Будь-яка Сторона або Комітети експертів, згадані у статті 10, можуть запропонувати зміни до цієї Конвенції.

2. Про будь-яку пропозицію щодо внесення змін повідомляється Генеральному Секретареві Ради Європи, який інформує про неї держави - члени Ради Європи, інші Сторони та будь-яку Європейську державу, що не є членом Ради Європи, але яку було запрошено приєднатися до цієї Конвенції згідно з положеннями статті 14.

3. Комітети експертів, згадані у статті 10, розглядають будь-які запропоновані зміни та подають до Комітету Міністрів для затвердження текст, затверджений більшістю у три четвертих представників Сторін. Після затвердження Комітетом Міністрів більшістю голосів, передбаченою у статті 20.d Статуту Ради Європи, та одностайним голосуванням держав-сторін, що мають право бути представленими в Комітеті Міністрів, текст направляється Сторонам для прийняття.

4. Будь-яка зміна набуває чинності для Сторін, які її прийняли, у перший день місяця, який настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати, на яку три держави - члени Ради Європи повідомлять Генеральному

Секретарю про їхнє прийняття. Стосовно будь-якої Сторони, яка прийме її пізніше, такі зміни набувають чинності в перший день місяця, який настає після закінчення трьохмісячного періоду після дати, на яку зазначені Сторони поінформували Генерального Секретаря про її прийняття.

Стаття 18 - Повідомлення

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє державам - членам Ради Європи, будь-якій державі або Європейському Співтовариству, які приєдналися до цієї Конвенції про:

a) будь-яке підписання;

b) здачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти, документа про прийняття, схвалення або приєднання;

c) будь-яку дату набуття чинності цією Конвенцією згідно зі статтями 13, 14 та 15;

d) будь-яку заяву, зроблену відповідно до статі 15;

e) будь-яку денонсацію, зроблену відповідно до статті 16;

f) будь-яку пропозицію щодо внесення змін, будь-яку зміну затверджену відповідно до статті 17, та дату набуття нею чинності;

g) будь-який інший акт, повідомлення, інформування або сповіщення, що має відношення до цієї Конвенції.

На посвідчення чого належним чином уповноважені на це представники підписали цю Конвенцію.

Вчинено у Флоренції цього двадцятого дня місяця жовтня двотисячного року англійською та французькою мовами, при чому обидва тексти є рівно автентичними, у одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи. Генеральний Секретар Ради Європи надсилає завірені примірники кожній державі - члену Ради Європи та будь-якій державі або Європейському Співтовариству, запрошеним приєднатися до цієї Конвенції.

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про ратифікацію Європейської ландшафтної конвенції

Верховна Рада України **постановляє:**

Європейську ландшафтну конвенцію, підписану від імені України 17 червня 2004 року в м. Страсбурзі (Франція), **ратифікувати** (додається).

Президент України **В. ЮЩЕНКО**

м. Київ
7 вересня 2005 року
N 2831-IV

КОНВЕНЦІЯ
про охорону підводної культурної спадщини

ДАТА ПІДПИСАННЯ: 06.11.2001 р.
ДАТА ПІДПИСАННЯ ВІД ІМЕНІ УКРАЇНИ: 06.11.2001 р.
ДАТА РАТИФІКАЦІЇ УКРАЇНОЮ: 20.09.2006* р. (із заявами)
ДАТА НАБРАННЯ ЧИННОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ: 02.01.2009 р.

_____

* Ратифіковано Законом України від 20 вересня 2006 року N 164-V із заявами (Офіційний вісник України, 2006 р., N 41, ст. 2721)

Генеральна конференція Організації Об'єднаних Націй з питань науки і культури, яка зібралася в Парижі з 15 жовтня до 3 листопада 2001 року на свою 31-шу сесію;

визнаючи важливе значення підводної культурної спадщини як складової частини культурної спадщини людства й особливо важливого елемента історії народів і націй, а також відносин між ними, що стосуються їхньої спільної спадщини;

усвідомлюючи важливість охорони й збереження підводної культурної спадщини, а також той факт, що відповідальність за це несуть усі держави;

відмічаючи зростаючий суспільний інтерес до підводної культурної спадщини й цінність, що надає їй громадськість;

будучи переконана у важливості досліджень, інформації й просвіти для охорони й збереження підводної культурної спадщини;

будучи переконана в тому, що громадськість вправі користуватися тими можливостями, що надає для освіти й дозвілля відповідальний і нешкідливий доступ до підводної культурної спадщині in situ, а просвіта громадськості сприяє зростанню інформованості про цю спадщину, оцінці її значення та її охороні;

усвідомлюючи загрозу, яку становить для підводної культурної спадщини несанкціонована діяльність, спрямована на неї, і необхідність посилення заходів для запобігання такої діяльності;

усвідомлюючи необхідність реагувати відповідним чином на можливий негативний вплив на підводну культурну спадщину правомірної діяльності, яка може випадково впливати на неї;

будучи глибоко стурбована зростаючою комерційною експлуатацією підводної культурної спадщини й особливо певними видами діяльності, метою яких є продаж, придбання або бартер об'єктів підводної культурної спадщини;

усвідомлюючи доступність високих технологій, які розширюють можливості виявлення підводної культурної спадщини й доступу до неї;

вважаючи, що співробітництво держав, міжнародних організацій, наукових закладів, професійних об'єднань, археологів, водолазів, інших за-

інтересованих сторін і громадськості в цілому є необхідним для охорони підводної культурної спадщини;

беручи до уваги, що обстеження, розкопки й охорона підводної культурної спадщини потребують наявності й застосування спеціальних наукових методів і використання відповідної технології й устаткування, а також високого ступеня фахової спеціалізації, що все разом вказує на необхідність уніфікованих керівних критеріїв;

усвідомлюючи необхідність кодифікації й прогресивного розвитку норм, що стосуються охорони й збереження підводної культурної спадщини відповідно до міжнародного права й практики, у тому числі Конвенції ЮНЕСКО про заходи, спрямовані на заборону й недопущення незаконного ввозу, вивозу й передачі права власності на культурні цінності від 14 листопада 1970 року, Конвенції ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної й природної спадщини від 16 листопада 1972 року, а також Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права від 10 грудня 1982 року;

будучи прихильна до підвищення ефективності заходів на міжнародному, регіональному та національному рівнях для зберігання in situ або, якщо це необхідно для наукових цілей або з метою охорони, для обережного видобування підводної культурної спадщини;

вирішивши на своїй двадцять дев'ятої сесії, що це питання стане предметом міжнародної конвенції;

приймає цю Конвенцію 2 листопада 2001 року.

Стаття 1
Визначення

Для цілей цієї Конвенції:

1. a) "Підводна культурна спадщина" означає всі сліди людського існування, які мають культурний, історичний або археологічний характер і частково або цілком, періодично або постійно знаходяться під водою протягом не менше 100 років, як-от:

i) об'єкти, споруди, будинки, артефакти й людські останки разом з їхнім археологічним і природним оточенням;

ii) судна, літальні апарати, інші транспортні засоби чи будь-які їхні частини, їхній вантаж або інший вміст, разом із їхнім археологічним і природним оточенням; та

iii) предмети доісторичного характеру.

b) Трубопроводи й кабелі, прокладені по дну моря, не вважаються підводною культурною спадщиною.

c) Інші установки, що не є трубопроводами або кабелями, що розміщені на дні моря й продовжують використовуватися, не вважаються підводною культурною спадщиною.

2. a) "Держави-учасниці" означає держави, що погодилися на обов'язковість для них цієї Конвенції й для яких ця Конвенція є чинною.

b) Ця Конвенція застосовується mutatis mutandis до територій, зазначених у підпункті "b" пункту 2 статті 26, які стають учасницями цієї Конвенції відповідно до умов, встановлених у зазначеному пункті, і такою мірою під терміном "держави-учасниці" розуміються ці території.

3. "ЮНЕСКО" означає Організацію Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури.

4. "Генеральний директор" означає Генерального директора ЮНЕСКО.

5. "Район" означає дно морів й океанів та його надра за межами національної юрисдикції.

6. "Діяльність, спрямована на підводну культурну спадщину", означає діяльність, основним об'єктом якої є підводна культурна спадщина і яка прямо або опосередковано може порушити фізичний стан підводної культурної спадщини або може іншим чином завдати їй шкоди.

7. "Діяльність, що може випадково впливати на підводну культурну спадщину" означає діяльність, основним об'єктом або одним з об'єктів якої не є підводна культурна спадщина, але яка проте може порушити фізичний стан підводної культурної спадщини або іншим чином завдати їй шкоди.

8. "Державні судна й літальні апарати" означає військові кораблі й інші судна або літальні апарати, які належали державі або експлуатувалися нею й використовувалися тоді, коли вони затонули, тільки для урядових некомерційних цілей і які ідентифіковані як такі й відповідають визначенню підводної культурної спадщини.

9. "Правила" означає Правила, що стосуються діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, зазначені в статті 33 цієї Конвенції.

Стаття 2
Цілі та загальні принципи

1. Метою цієї Конвенції є забезпечення й зміцнення охорони підводної культурної спадщини.

2. Держави-учасниці співробітничають у справі охорони підводної культурної спадщини.

3. Держави-учасниці зберігають підводну культурну спадщину на благо людства відповідно до положень цієї Конвенції.

4. Держави-учасниці, залежно від обставин окремо або спільно, вживають відповідно до цієї Конвенції й міжнародного права всіх належних заходів, необхідні для охорони підводної культурної спадщини, використовуючи для цього найкращі засоби, які є в їхньому розпорядженні і які можна практично застосовувати залежно від своїх можливостей.

5. До отримання дозволу на будь-яку діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, або до початку здійснення такої діяльності як

пріоритетний варіант розглядається можливість зберігання підводної культурної спадщини in situ.

6. Видобута підводна культурна спадщина передається на зберігання, консервується й управління нею здійснюється в такий спосіб, який забезпечує її довгострокове зберігання.

7. Підводна культурна спадщина не повинна експлуатуватися для комерційних цілей.

8. Відповідно до практики держав і міжнародного права, у тому числі Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права, ніщо в цій Конвенції не повинно тлумачитися як таке, що змінює норми міжнародного права й практику держав, які належать до суверенного імунітету, а також права будь-якої держави стосовно її державних суден і літальних апаратів.

9. Держави-учасниці забезпечують належну повагу до всіх людських останків, що знаходиться в морських водах.

10. Заохочується відповідальний і нешкідливий доступ з метою спостереження або документування in situ підводної культурної спадщини з метою інформування громадськості про спадщину, усвідомлення цінності й охорони спадщини, за винятком випадків, коли такий доступ не є сумісним з її охороною й управлінням.

11. Ніякий акт або дія, здійснювані на основі цієї Конвенції, не створюють підстав правопретензій, заперечування, відстоювання будь-яких претензій щодо національного суверенітету або юрисдикції.

Стаття 3
Співвідношення між цією Конвенцією та Конвенцією Організації Об'єднаних Націй з морського права

Ніщо в цій Конвенції не завдає шкоди правам, юрисдикції й обов'язкам держав щодо міжнародного права, у тому числі Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права. Тлумачення й застосування цієї Конвенції здійснюються в контексті й відповідно до міжнародного права, у тому числі Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права.

Стаття 4
Співвідношення з правилами рятування та правилами, які стосуються скарбів

Будь-яка діяльність щодо підводної культурної спадщини, до якої застосована ця Конвенція, не підпадає під дію правил рятування або правил, що стосуються скарбів, за винятком випадків, коли така діяльність:

a) дозволена компетентними органами влади; та

b) цілком відповідає цій Конвенції; та

c) забезпечує в разі будь-якого видобування підводної культурної спадщини її максимальну охорону.

Стаття 5
Діяльність, що може випадково впливати на підводну культурну спадщину

Кожна держава-учасниця використовує найкращі засоби, які є в її розпорядженні і які можна практично застосовувати для відвернення або пом'якшення будь-яких можливих несприятливих наслідків діяльності, яка підпадає під її юрисдикцію й може випадково впливати на підводну культурну спадщину.

Стаття 6
Двосторонні, регіональні або інші багатосторонні угоди

1. Заохочується укладення державами-учасницями двосторонніх, регіональних або інших багатосторонніх угод або розвиток існуючих угод з метою збереження підводної культурної спадщини. Всі такі угоди повинні повністю відповідати положенням цієї Конвенції й не послабляти її універсального характеру. Держави можуть у таких угодах приймати норми й правила, що забезпечують більшу охорону підводної культурної спадщини, ніж норми й правила, встановлені в цій Конвенції.

2. Сторони таких двосторонніх, регіональних або інших багатосторонніх угод можуть запрошувати приєднатися до зазначених угод держави, що мають зв'язок із цією підводною культурною спадщиною, який піддається перевірці, особливо зв'язок культурного, історичного або археологічного характеру.

3. Ця Конвенція не змінює прав й обов'язків держав-учасниць, які випливають з двосторонніх, регіональних або інших багатосторонніх угод, укладених до її прийняття, й особливо таких угод, які відповідають цілям цієї Конвенції та стосуються охорони затонулих суден.

Стаття 7
Підводна культурна спадщина у внутрішніх водах, архіпелажних водах і територіальному морі

1. Держави-учасниці на здійснення свого суверенітету мають виключне право регулювати й дозволяти діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, у своїх внутрішніх водах, архіпелажних водах і територіальному морі.

2. Без шкоди для інших міжнародних угод і норм міжнародного права щодо охорони підводної культурної спадщини держави-учасниці вимагають, щоб Правила, які стосуються діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, застосовувалися в їхніх внутрішніх водах, архіпелажних водах і територіальному морі.

3. У своїх архіпелажних водах і територіальному морі, на здійснення свого суверенітету й визнаючи загальноприйняту міжнародну практику,

держави-учасниці, з метою співробітництва щодо найбільш ефективних способів охорони державних суден і літальних апаратів, інформують про виявлення державного судна або літального апарата, що піддається ідентифікації, державу прапора, яка є учасницею цієї Конвенції, і, у відповідних випадках, інші держави, що мають зв'язок, який піддається перевірці, з таким об'єктом, особливо зв'язок культурного, історичного або археологічного характеру.

Стаття 8
Підводна культурна спадщина в прилеглій зоні

Без шкоди для статей 9 й 10 та на додаток до них, а також відповідно до пункту 2 статті 303 Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права держави-учасниці у своїх прилеглих зонах, можуть регулювати й дозволяти діяльність, спрямовану на підводну культурна спадщина. При цьому вони вимагають застосування Правил.

Стаття 9
Надання інформації та повідомлень у виключній економічній зоні й на континентальному шельфі

1. Усі держави-учасниці відповідають за охорону підводної культурної спадщини у виключній економічній зоні та на континентальному шельфі відповідно до цієї Конвенції.

Відповідно:

a) держава-учасниця вимагає, щоб у випадках, коли її громадянин або судно під її прапором виявляє підводну культурну спадщину або має намір здійснювати діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, розташовану у виключній економічній зоні або на континентальному шельфі цієї держави, громадянин або капітан судна інформував її про таке виявлення або таку діяльність;

b) у виключній економічній зоні або на континентальному шельфі іншої держави-учасниці:

i) держави-учасниці вимагають, щоб громадянин або капітан судна інформував їх і згадану іншу державу-учасницю про таке виявлення або таку діяльність;

ii) як альтернативний варіант держава-учасниця вимагає, щоб громадянин або капітан судна інформував її про таке виявлення або діяльність, і забезпечує швидку й ефективну передачу цієї інформації всім іншим державам-учасницям.

2. При передачі на зберігання акта про ратифікацію, прийняття, схвалення або приєднання держава-учасниця заявляє про спосіб передачі інформації відповідно до підпункту "b" пункту 1 цієї статті.

3. Держава-учасниця повідомляє Генеральному директору про факти виявлення або діяльності, про які вона була проінформована відповідно до пункту 1 цієї статті.

4. Генеральний директор невідкладно надає всім державам-учасницям будь-яку інформацію, отриману ним відповідно до пункту 3 цієї статті.

5. Будь-яка держава-учасниця може заявити державі-учасниці, у виключній економічній зоні або на континентальному шельфі якої знаходиться підводна культурна спадщина, про свою заінтересованість в участі в консультаціях щодо шляхів забезпечення ефективної охорони цієї підводної культурної спадщини. Така заява повинна грунтуватися на зв'язку, із цією підводною культурною спадщиною, який піддається перевірці, особливо зв'язку культурного, історичного або археологічного характеру.

Стаття 10
Охорона підводної культурної спадщини у виключній економічній зоні та на континентальному шельфі

1. Дозвіл на діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, розташовану у виключній економічній зоні або на континентальному шельфі, не може надаватися інакше, ніж відповідно до положень цієї статті.

2. Держава-учасниця, у виключній економічній зоні або на континентальному шельфі якої знаходиться підводна культурна спадщина, має право забороняти або дозволяти будь-яку діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, для недопущення порушення її суверенних прав або юрисдикції, встановлених міжнародним правом, у тому числі Конвенцією Організації Об'єднаних Націй з морського права.

3. У разі виявлення у виключній економічній зоні або на континентальному шельфі держави-учасниці підводної культурної спадщини або якщо є намір здійснювати там діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, ця держава-учасниця:

a) консультується з усіма іншими державами-учасницями, що заявили про свою заінтересованість відповідно до пункту 5 статті 9, щодо шляхів забезпечення найбільш ефективної охорони підводної культурної спадщини;

b) координує такі консультації як "координуюча держава", якщо тільки вона не заявляє чітко про своє небажання робити це; у цьому випадку держави-учасниці, що заявили про свою заінтересованість відповідно до пункту 5 статті 9, призначають координуючу державу.

4. Без шкоди для обов'язку всіх держав-учасниць охороняти підводну культурну спадщину шляхом усіх практично здійсненних заходів, що вживаються згідно з міжнародним правом для запобігання будь-якій безпосередній небезпеці, яка загрожує підводній культурній спадщині, у тому числі мародерству, координуюча держава може вживати усіх практично

здійсненних заходів та (або) надавати усі необхідні дозволи відповідно до цієї Конвенції, у разі потреби до консультацій, з метою відвернення будь-якої безпосередньої небезпеки, яка загрожує підводній культурній спадщині внаслідок діяльності людини чи будь-яких інших причин, у тому числі мародерства. При прийнятті таких заходів може бути запитане сприяння інших держав-учасниць.

5. Координуюча держава:

a) здійснює заходи охорони, погоджені державами, що беруть участь у консультаціях, у тому числі координуючою державою, якщо тільки держави, які беруть участь у консультаціях, у тому числі координуюча держава, не домовляться про те, що ці заходи здійснює інша держава-учасниця;

b) видає всі необхідні дозволи таких погоджених заходів відповідно до Правил, якщо тільки держави, які беруть участь у консультаціях, у тому числі координуюча держава, не домовляться про те, що такі дозволи надає інша держава-учасниця;.

c) може здійснювати будь-які необхідні попередні дослідження щодо підводної культурної спадщини й надає всі необхідні для цього дозволи й негайно інформує про результати Генерального директора, який у свою чергу негайно надає таку інформацію іншим державам-учасницям.

6. Координуючи консультації, вживаючи заходів, здійснюючи попередні дослідження та (або) надаючи дозволи відповідно до цієї статті, координуюча держава діє від імені всіх держав-учасниць у цілому, а не у своїх власних інтересах. Будь-яка з перерахованих вище дій не є сама по собі підставою для претензій на будь-які преференційні або юрисдикційні права, не передбачені міжнародним правом, у тому числі Конвенцією Організації Об'єднаних Націй з морського права.

7. За винятком випадків, передбачених положеннями пунктів 2 й 4 цієї статті, ніяка діяльність, спрямована на державне судно або літальний апарат, не може здійснюватися без згоди держави прапора й співробітництва координуючої держави.

Стаття 11
Надання інформації та повідомлень у Районі

1. Держави-учасниці несуть відповідальність за охорону підводної культурної спадщини в Районі відповідно до цієї Конвенції й статті 149 Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права. Відповідно, у випадках, коли громадянин держави-учасниці або судно під її прапором виявляє підводну культурну спадщину або має намір здійснювати діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, розташовану в Районі, ця держава-учасниця вимагає, щоб громадянин або капітан судна інформував її про таке виявлення або діяльність.

2. Держави-учасниці повідомляють Генеральному директору й Генеральному секретарю Міжнародного органу з морського дна про виявлення або діяльність, про які вони були проінформовані.

3. Генеральний директор негайно надає всім державам-учасницям будь-яку таку інформацію, отриману від держав-учасниць.

4. Будь-яка держава-учасниця може заявити Генеральному директору про свою заінтересованість в участі в консультаціях щодо шляхів забезпечення ефективної охорони цієї підводної культурної спадщини. Така заява повинна ґрунтуватися на зв'язку з відповідною підводною культурною спадщиною, який піддається перевірці, причому особлива увага повинна приділятися преференційним правам держав культурного, історичного або археологічного походження.

Стаття 12
Охорона підводної культурної спадщини в Районі

1. Дозвіл на діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, розташовану в Районі, не може надаватися інакше, чим відповідно до положень цієї статті.

2. Генеральний директор запрошує всі держави-учасниці, що заявили відповідно до пункту 4 статті 11 про свою заінтересованість, провести консультації щодо найбільш ефективних способів охорони підводної культурної спадщини й призначити державу-учасницю, що буде координувати такі консультації як "координуюча держава". Генеральний директор запрошує також взяти участь у таких консультаціях Міжнародний орган з морського дна.

3. Всі держави-учасниці можуть вживати усіх практично здійсненних заходів відповідно до цієї Конвенції, у разі потреби до консультацій, з метою відвернення будь-якої безпосередньої небезпеки, яка загрожує підводній культурній спадщині внаслідок діяльності людини або будь-яких інших причин, у тому числі мародерства.

4. Координуюча держава:

a) здійснює заходи охорони, погоджені державами, що беруть участь у консультаціях, у тому числі координуючою державою, якщо тільки держави, які беруть участь у консультаціях, у тому числі координуюча держава, не домовляться, що ці заходи здійснює інша держава-учасниця; і

b) надає всі необхідні дозволи щодо таких погоджених заходів відповідно до цієї Конвенції, якщо тільки держави, що беруть участь у консультаціях, у тому числі координуюча держава, не домовляться про те, що такі дозволи надає інша держава-учасниця.

5. Координуюча держава може здійснювати будь-які необхідні попередні дослідження щодо підводної культурної спадщини й надає всі необхідні

для цього дозволи й негайно інформує про результати Генерального директора, який у свою чергу негайно надає таку інформацію іншим державам-учасницям.

6. Координуючи консультації, вживаючи заходів, здійснюючи попередні дослідження та (або) надаючи дозволи відповідно до цієї статті, координуюча держава діє на благо всього людства, від імені всіх держав-учасниць. Особлива увага приділяється преференційним правам щодо такої підводної культурної спадщини держав культурного, історичного або археологічного походження.

7. Ніяка держава-учасниця не здійснює й не дозволяє діяльності, спрямованої на державне судно або літальний апарат у Районі, без згоди держави прапора.

Стаття 13
Суверенний імунітет

Військові кораблі та інші державні судна або військові літальні апарати, які володіють суверенним імунітетом, використовуються для некомерційних цілей, функціонують у звичайному для них режимі та не займаються діяльністю, спрямованою на підводну культурну спадщину, не зобов'язані повідомляти про виявлення підводної культурної спадщини, як це передбачено статтями 9, 10, 11 та 12 цієї Конвенції. Водночас держави-учасниці шляхом вжиття належних заходів, що не зачіпають експлуатації або експлуатаційних можливостей своїх військових кораблів й інших державних суден або військових літальних апаратів, які володіють суверенним імунітетом і використовуються для некомерційних цілей, забезпечують дотримання ними настільки, наскільки це є розумним і практично здійсненним, положень статей 9, 10, 11 та 12 цієї Конвенції..

Стаття 14
Контроль щодо ввозу на територію, торгових операцій та володіння

Держави-учасниці вживають заходів щодо запобігання ввозу на їхню територію підводної культурної спадщини, яка була незаконно експортована та (або) видобута з порушенням цієї Конвенції, торгових операцій з нею або володіння такою спадщиною.

Стаття 15
Невикористання районів, що знаходяться під юрисдикцією держав-учасниць

Держави-учасниці вживають заходів для заборони використання своєї території, у тому числі морських портів, а також штучних островів, установок і споруд, що знаходяться під їхньою виключною юрисдикцією або контролем, для цілей сприяння будь-якій діяльності, спрямованій на підводну культурну спадщину, здійснюваній з порушенням цієї Конвенції.

Стаття 16
Заходи щодо громадян і суден

Держави-учасниці вживають усіх практично здійсненних заходів для недопущення будь-якої діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину й здійснюваної з порушенням цієї Конвенції, з боку своїх громадян і суден під своїм прапором.

Стаття 17
Санкції

1. Кожна держава-учасниця встановлює санкції за порушення заходів, вжитих нею на виконання цієї Конвенції.

2. Санкції, які застосовуються щодо порушень, повинні бути адекватні за суворістю покарання, з тим щоб ефективно забезпечувати дотримання положень цієї Конвенції, запобігати порушенням, де б вони не відбувалися, і позбавляти порушників вигод, які вони отримують внаслідок їхньої протиправної діяльності.

3. Держави-учасниці співробітничають у забезпеченні застосування санкцій, встановлених відповідно до цієї статті.

Стаття 18
Вилучення підводної культурної спадщини і розпорядження нею

1. Кожна держава-учасниця вживає заходів щодо вилучення на своїй території підводної культурної спадщини, видобутої з порушенням цієї Конвенції.

2. Кожна держава-учасниця веде облік, охороняє й уживає всіх розумних заходів для забезпечення стабільного стану підводної культурної спадщини, вилученої відповідно до цієї Конвенції.

3. Кожна держава-учасниця повідомляє про будь-яке вилучення підводної культурної спадщини, здійснене нею відповідно до цієї Конвенції, Генерального директора й будь-яку іншу державу, яка має зв'язок з такою підводною культурною спадщиною, який піддається перевірці, особливо зв'язок культурного, історичного або археологічного характеру.

4. Держава-учасниця, яка вилучила підводну культурну спадщину, забезпечує розпорядження нею з метою суспільної користі з урахуванням необхідності її збереження й вивчення; необхідності відновлення як єдиного цілого розосереджених колекцій; необхідності забезпечення доступу громадськості до цієї спадщини, демонстрації її на виставках, використання її з метою просвіти; а також з урахуванням інтересів будь-якої держави, яка має зв'язок, з такою підводною культурною спадщиною, який піддається перевірці, особливо зв'язок культурного, історичного або археологічного характеру.

Стаття 19
Співробітництво та обмін інформацією

1. Держави-учасниці співробітничають і сприяють одна одній в охороні й управлінні підводною культурною спадщиною відповідно до цієї Конвенції, у тому числі, де це практично можливо, співробітництво з питань дослідження, розкопок, документування, забезпечення схоронності, вивчення та показу публіці такої спадщини.

2. Настільки, наскільки це сумісно із цілями цієї Конвенції, кожна держава-учасниця зобов'язується обмінюватися з іншими державами-учасницями інформацією стосовно підводної культурної спадщини, у тому числі інформацією про виявлення цієї спадщини, її місцезнаходження, розкопки або видобування з порушенням положень цієї Конвенції або з порушенням інших норм міжнародного права; про відповідну наукову методологію й технологію, а також про розробку правових норм, застосовних до такої спадщини.

3. Інформація, якою обмінюються між собою держави-учасниці або ЮНЕСКО й держави-учасниці щодо виявлення або місцезнаходження підводної культурної спадщини, настільки, наскільки це сумісно з їхнім національним законодавством, має конфіденційний характер і доступна тільки компетентним відомствам держав-учасниць, оскільки розголошення такої інформації може становити небезпеку або створювати ризик для цілей охорони такої підводної культурної спадщини.

4. Кожна держава-учасниця вживає всіх практично здійсненних заходів для поширення інформації, у тому числі, якщо це можливо, за допомогою відповідних міжнародних баз даних, про підводну культурну спадщину, розкопки або видобування якої були здійснені з порушенням цієї Конвенції або з порушенням інших норм міжнародного права.

Стаття 20
Інформованість громадськості

Кожна держава-учасниця вживає всіх практично здійсненних заходів для забезпечення більш широкої поінформованості громадськості щодо цінності й значущості підводної культурної спадщини, а також важливості її охорони відповідно до цієї Конвенції.

Стаття 21
Підготовка в галузі підводної археології

Держави-учасниці співробітничають у підготовці спеціалістів у галузі підводної археології, у розробці методів консервації підводної культурної спадщини і, на погоджених умовах, у передачі технологій, що стосуються підводної культурної спадщини.

Стаття 22
Компетентні відомства

1. Для забезпечення належного виконання цієї Конвенції держави-учасниці створюють компетентні відомства або у відповідних випадках посилюють існуючі відомства з метою створення, підтримання й відновлення реєстру підводної культурної спадщини, її ефективної охорони, консервації, показу публіці й управління нею, а також для дослідницьких й освітніх цілей.

2. Держави-учасниці повідомляють Генеральному директору назву й адресу своїх компетентних відомств, які займаються питаннями підводної культурної спадщини.

Стаття 23
Наради держав-учасниць

1. Генеральний директор скликає Нараду держав-учасниць протягом одного року після набрання чинності цією Конвенцією й після цього не менше одного разу на два роки. На вимогу більшості держав-учасниць Генеральний директор скликає позачергову Нараду держав-учасниць.

2. Нарада держав-учасниць визначає свої функції й обов'язки.

3. Нарада держав-учасниць приймає свої Правила процедури.

4. Нарада держав-учасниць може створити Консультативний науково-технічний орган, який складається з експертів, призначених державами-учасницями з належним врахуванням принципу справедливого географічного розподілу й бажаного співвідношення в ньому чоловіків і жінок.

5. Консультативний науково-технічний орган надає відповідне сприяння Нараді держав-учасниць у наукових і технічних питаннях, пов'язаних із застосуванням Правил.

Стаття 24
Секретаріат Конвенції

1. Генеральний директор забезпечує секретаріатське обслуговування Конвенції.

2. До обов'язків Секретаріату належать:

a) організація Нарад держав-учасниць, як це передбачено пунктом 1 статті 23; і

b) сприяння державам-учасницям у виконанні рішень Нарад держав-учасниць.

Стаття 25
Мирне вирішення спорів

1. Будь-який спір між двома чи більше державами-учасницями щодо тлумачення або застосування цієї Конвенції підлягає врегулюванню шля-

хом переговорів у дусі доброї волі або іншими мирними засобами за власним вибором держав-учасниць.

2. Якщо протягом розумного періоду спір не вдасться вирішити за допомогою переговорів, він може за згодою заінтересованих держав-учасниць бути переданий ЮНЕСКО, яка виступає як посередник.

3. За відсутності посередництва, або якщо за наявності посередництвом спір не вирішено, положення про вирішення спорів, передбачені Частиною XV Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права, застосовуються mutatis mutandis щодо будь-якого спору між державами - учасницями цієї Конвенції стосовно тлумачення або застосування цієї Конвенції незалежно від того, чи є вони учасницями Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права.

4. Будь-яка процедура, обрана державами - учасницями цієї Конвенції та Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права відповідно до її статті 287, застосовується для вирішення спорів відповідно до цієї статті, якщо тільки держава-учасниця під час ратифікації, прийняття, схвалення цієї Конвенції або приєднання до неї чи будь-коли після цього не обере для вирішення спорів, що виникають у зв'язку із цією Конвенцією, іншу процедуру відповідно до статті 287.

5. Держава - учасниця цієї Конвенції, що не є учасницею Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права, під час ратифікації, прийняття, схвалення цієї Конвенції або приєднання до неї чи будь-коли після цього може відповідно до цієї статті вибрати шляхом письмової заяви один або декілька засобів, передбачених у пункті 1 статті 287 Конвенції Організації Об'єднаннях Націй з морського права, для цілей вирішення спорів. Стаття 287 застосовується до такої заяви, а також до будь-якого спору, в якому така держава є стороною і який не охоплюється чинною заявою. Для цілей погоджувальної процедури й арбітражу відповідно до додатків V й VII Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права така держава має право призначити посередників й арбітрів, які включаються до списків, згаданих у статті 2 Додатка V й у статті 2 Додатка VII, для вирішення спорів, що виникають у зв'язку із цією Конвенцією.

Стаття 26

Ратифікація, прийняття, схвалення або приєднання

1. Ця Конвенція підлягає ратифікації, прийняттю або схваленню державами - членами ЮНЕСКО.

2. До цієї Конвенції можуть приєднатися:

а) держави, які не є членами ЮНЕСКО, але є членами Організації Об'єднаних Націй або будь-якої спеціалізованої установи системи Організації Об'єднаних Націй або Міжнародного агентства з атомної енергії, а також держави - учасниці Статуту Міжнародного Суду й будь-яка інша

держава, що отримає від Генеральної конференції ЮНЕСКО запрошення приєднатися до цієї Конвенції;

b) території, які мають повне внутрішнє самоврядування, що визнаються як такі Організацією Об'єднаних Націй, але не досягли повної незалежності відповідно до резолюції 1514 (XV) Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй, і які володіють компетенцією в питаннях, що регулюються цією Конвенцією, у тому числі компетенцією щодо укладання договорів, які стосуються таких питань.

3. Ратифікаційні грамоти або акти про прийняття, схвалення або приєднання здаються на зберігання Генеральному директору, який є депозитарієм.

Стаття 27
Набрання чинності

Ця Конвенція набирає чинності через три місяця з дня здачі на зберігання двадцятої ратифікаційної грамоти або акта, згаданих у статті 26, але лише стосовно двадцяти держав або територій, що здали на зберігання свої ратифікаційні грамоти або акти про прийняття, схвалення або приєднання. Для будь-якої іншої держави або території вона набирає чинності через три місяці з дня здачі на зберігання цією державою або територією ратифікаційної грамоти або акта про прийняття, схвалення або приєднання.

Стаття 28
Заява щодо внутрішніх неморських вод

Під час ратифікації, прийняття, схвалення цієї Конвенції або приєднання до неї чи будь-коли після цього будь-яка держава або територія може заявити про застосування Правил до внутрішніх неморських вод.

Стаття 29
Географічне обмеження застосування

Під час ратифікації, прийняття, схвалення цієї Конвенції або приєднання до неї будь-яка держава або територія може зробити заяву депозитарію про те, що ця Конвенція не застосовується до певних ділянок її території, внутрішніх вод, архіпелажних вод або територіального моря, надаючи при цьому обґрунтування подібної заяви. Така держава настільки, наскільки це практично здійсненно, і в можливо короткі строки сприяє створенню умов, що дозволяють поширити дію цієї Конвенції на ділянки, згадані в її заяві, і після досягнення цього відкликає свою заяву цілком або частково.

Стаття 30
Застереження

За винятком випадку, передбаченого в статті 29, до цієї Конвенції не можуть робитися ніякі застереження.

Стаття 31
Зміни

1. Держава-учасниця може шляхом надіслання письмового повідомлення на ім'я Генерального директора запропонувати зміни до цієї Конвенції. Генеральний директор розсилає таке повідомлення всім державам-учасницям. Якщо протягом шести місяців з дати поширення такого повідомлення не менше половини держав-учасниць дадуть позитивну відповідь на це прохання, Генеральний директор подає цю пропозицію наступній Нараді держав-учасниць для обговорення й можливого прийняття.

2. Зміни приймаються більшістю у дві третини присутніх і тих, що беруть участь у голосуванні, держав-учасниць.

3. Зміни до цієї Конвенції після їхнього прийняття підлягають ратифікації або прийняттю, схваленню чи приєднанню державами-учасницями.

4. Зміни набирають чинності, але лише щодо держав-учасниць, що ратифікували, прийняли або схвалили такі зміни або приєдналися до них, через три місяці з дня здачі на зберігання ратифікаційних грамот або актів, згаданих у пункті 3 цієї статті, двома третинами держав-учасниць. Згодом для кожної держави або території, що ратифікувала, прийняла, схвалила зміну або приєдналася до неї, зміна набирає чинності через три місяці з дня здачі на зберігання цією державою-учасницею ратифікаційної грамоти або акта про прийняття, схвалення або приєднання.

5. Держава або територія, що стала учасницею цієї Конвенції після набрання чинності змінами відповідно до пункту 4 цієї статті, якщо тільки вона не заявляє про інший намір, вважається

a) учасницею цієї Конвенції з такими змінами; та

b) учасницею Конвенції без зміни стосовно будь-якої держави-учасниці, для якої така зміна не є обов'язковою.

Стаття 32
Денонсація

1. Будь-яка держава-учасниця може шляхом надіслання письмового повідомлення на ім'я Генерального директора денонсувати цю Конвенцію.

2. Денонсація набирає чинності через дванадцять місяців після дати отримання повідомлення, якщо в повідомленні не зазначається пізніший строк.

3. Денонсація жодним чином не зачіпає обов'язку будь-якої держави-учасниці виконувати будь-яке зобов'язання, що міститься в цій Конвенції, і є для неї чинним відповідно до міжнародного права незалежно від цієї Конвенції.

Стаття 33
Правила

Правила, що додаються до цієї Конвенції, становлять її невід'ємну частину і, якщо чітко не передбачено інше, посилання на цю Конвенцію є посиланням і на Правила.

Стаття 34
Реєстрація в Організації Об'єднаних Націй

Відповідно до статті 102 Статуту Організації Об'єднаних Націй ця Конвенція реєструється в Секретаріаті Організації Об'єднаних Націй на прохання Генерального директора.

Стаття 35
Тексти, що мають однакову силу

Ця Конвенція укладена англійською, арабською, іспанською, китайською, російською та французькою мовами, причому всі шість текстів мають однакову силу.

Додаток

Правила, що стосуються діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину
I. Загальні принципи
Правило 1

Пріоритетним варіантом охорони підводної культурної спадщини вважається можливість її зберігання in situ. Відповідно, дозволи на діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, надаються в такий спосіб, який відповідає завданням охорони цієї спадщини, і за умови дотримання цієї вимоги ця діяльність може бути дозволена з метою значного сприяння охороні або внеску в розширення знань про підводну культурну спадщину чи підвищення її значущості.

Правило 2

Комерційна експлуатація підводної культурної спадщини з метою торгівлі або спекуляції або її безповоротне розосередження докорінно несумісні з охороною й належним управлінням підводною культурною спадщиною. Підводна культурна спадщина не є предметом торгівлі, купівлі, продажу чи бартеру як товар, що має комерційну цінність.

Це правило не може тлумачитися як таке, що забороняє:

a) надання послуг фахових археологів або інших необхідних послуг, характер і мета яких цілком відповідають цій Конвенції і які здійснюються на підставі дозволу компетентних відомств;

b) розміщення на зберігання підводної культурної спадщини, добутої під час дослідницького проекту відповідно до цієї Конвенції, за умови, що таке розташування на зберігання не завдає шкоди науковій або культурній цінності або цілісності видобутих об'єктів і не призводить до їхнього безповоротного розосередження, що воно відповідає положенням правил 33 й 34 та здійснюється на підставі дозволу компетентних відомств.

Правило 3

Діяльність, спрямована на підводну культурну спадщину, не повинна негативно впливати на підводну культурну спадщину більше, ніж це необхідно для цілей проекту.

Правило 4

У ході діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, використовуються методи неруйнівного поводження й обстеження, що є кращими, ніж видобування об'єктів. Якщо розкопки або видобування необхідні з метою наукового вивчення або подальшої охорони підводної культурної спадщини, методи й технологія, які використовуються, повинні бути максимально можливою мірою неруйнівними та сприяти забезпеченню схоронності останків.

Правило 5

Під час здійснення діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, не повинен без необхідності порушуватися спокій людських останків і місць, які є об'єктом поклоніння.

Правило 6

Діяльність, спрямована на підводну культурну спадщину, суворо регламентується, з тим щоб забезпечити належний облік культурної, історичної й археологічної інформації, яка збирається.

Правило 7

Заохочується доступ громадськості до підводної культурної спадщини in situ за винятком випадків, коли такий доступ не є сумісним із завданнями охорони й управління.

Правило 8

Заохочується міжнародне співробітництво в здійсненні діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, з тим щоб сприяти ефективному обміну й використанню знань археологів та інших відповідних спеціалістів.

II. Проектна документація

Правило 9

До початку будь-якої діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, готується проектна документація, що подається компетентним відомствам для отримання дозволу й відповідної експертної оцінки.

Правило 10

Проектна документація включає:

a) оцінку попередніх досліджень або попередньої роботи;

b) виклад змісту проекту і його цілей;

c) методологія й технічні засоби, які підлягають використанню;

d) план фінансування;

e) запланований графік здійснення проекту;

f) склад групи, а також кваліфікацію, обов'язки та досвід кожного члена групи;

g) плани аналітичної й іншої діяльності після закінчення робіт на об'єкті;

h) програму консервації артефактів й об'єкта, яка підлягає розробці в тісному співробітництві з компетентними відомствами;

i) політику управління об'єктом і його утримання в порядку на весь період здійснення проекту;

j) програму документального забезпечення;

k) техніку безпеки;

l) охорону навколишнього середовища;

m) домовленості про співробітництво з музеями та іншими закладами, зокрема науковими;

n) порядок підготовки звітів;

o) передачу на архівне зберігання, у тому числі видобутої підводної культурної спадщини; та

p) план публікацій.

Правило 11

Діяльність, спрямована на підводну культурну спадщину, повинна здійснюватися відповідно до проектної документації, затвердженої компетентними установами.

Правило 12

У разі непередбаченого виявлення або зміни обставин проектна документація переглядається й до неї за згоди компетентних установ вносяться зміни.

Правило 13

У разі крайньої необхідності або при випадковому виявленні з метою охорони підводної культурної спадщини може бути дозволена навіть за відсутності проектної документації діяльність, спрямована на підводну культурну спадщину, у тому числі заходи з консервації або діяльність короткострокового характеру, особливо щодо забезпечення її стабільного стану.

III. Попередня робота

Правило 14

Попередня робота, зазначена в правилі 10а, включає оцінку, яка визначає значущість і ступінь уразливості підводної культурної спадщини й навколишнього природного середовища у зв'язку з можливою шкодою в результаті реалізації запропонованого проекту, а також можливість отримання даних, які відповідали б цілям проекту.

Правило 15

Така оцінка включає також попереднє вивчення доступних історичних та археологічних відомостей, археологічних та екологічних характеристик об'єкта й наслідків будь-якого потенційного втручання з погляду довгострокового зберігання в стабільному стані підводної культурної спадщини, зачепленої діяльністю.

IV. Мета, методологія й технічні засоби здійснення проекту

Правило 16

Методологія повинна відповідати цілям проекту, а використовувані технічні засоби повинні мати, по можливості, найменш інтрузивний характер.

V. Фінансування

Правило 17

За винятком надзвичайних ситуацій, викликаних необхідністю охорони підводної культурної спадщини, завчасно до проведення будь-якої діяльності забезпечується належне фінансування в обсязі, достатньому для здійснення всіх стадій проекту, у тому числі консервації, документування та зберігання видобутих артефактів, а також підготовки та розповсюдження звітів.

Правило 18

Проектна документація містить підтвердження спроможності профінансувати проект аж до його завершення, як, наприклад, фінансова гарантія.

Правило 19

Проектна документація містить план дій на випадок непередбачених обставин, що забезпечує консервацію підводної культурної спадщини й документації, що її стосується, у випадку будь-якого призупинення передбаченого фінансування.

VI. Строки здійснення проекту - графік

Правило 20

Для того щоб гарантувати здійснення всіх стадій проекту, завчасно до початку будь-якої діяльності, спрямованої на підводну культурну спад-

щину, складається відповідний графік із зазначенням строків консервації, документування й зберігання видобутої підводної культурної спадщини, а також підготовки й розповсюдження звітів.

Правило 21

Проектна документація містить план дій на випадок непередбачених обставин, який забезпечує консервацію підводної культурної спадщини й документації, що її стосується, у разі будь-якого призупинення або припинення проекту.

VII. Наукова компетентність і кваліфікація

Правило 22

Діяльність, спрямована на підводну культурну спадщину, здійснюється тільки під керівництвом і контролем, а також за регулярної присутності кваліфікованого фахівця з підводної археології, наукова компетентність якого відповідає проекту.

Правило 23

Усі особи, які входять до складу групи, що здійснює проект, мають кваліфікацію й підтверджену компетентність, які відповідають їхнім функціям у рамках проекту.

VIII. Консервація й управління об'єктом

Правило 24

Програма консервації передбачає порядок поводження з археологічними об'єктами в ході діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, під час їхнього транспортування й у довгостроковому плані. Консервація здійснюється відповідно до чинних професійних норм.

Правило 25

Програма управління об'єктом передбачає охорону й управління in situ підводною культурною спадщиною під час і після закінчення робіт на об'єкті. Програма включає інформування громадськості, розумні заходи щодо забезпечення стабільності об'єкта, моніторинг і захист від втручання.

IX. Документальне забезпечення

Правило 26

Програма документального забезпечення передбачає відповідно до чинних професійних норм археологічної документації, докладне документування, у тому числі звіт про хід здійснення діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину.

Правило 27

Документальне забезпечення включає, як мінімум, докладний опис об'єкта, у тому числі походження підводної культурної спадщини, перенесеної або видобутої під час діяльності, спрямованої на підводну культурну спадщину, польові записи, плани, креслення, перетини, а також фотографії або записи на інших носіях.

X. Безпека

Правило 28

Розробляється адекватна техніка безпеки, що відповідає всім застосовним нормативним і професійним вимогам, з метою забезпечення безпеки й здоров'я членів групи, яка здійснює проект, і третіх осіб.

XI. Навколишнє середовище

Правило 29

Розробляються заходи для охорони навколишнього середовища, які адекватно забезпечують, щоб дно морів і морські організми не піддавалися невиправданому впливу.

XII. Звітність

Правило 30

Проміжний і заключний звіти подаються відповідно до графіка, передбаченого проектною документацією, і здаються на зберігання до відповідних публічних архівних служб.

Правило 31

Звіти включають:

a) виклад цілей;

b) перелік використаних методів і технічних засобів;

c) опис досягнутих результатів;

d) основну графічну й фотографічну документацію по всім фазах діяльності;

e) рекомендації щодо консервації й зберіганню об'єкта й будь-якої переміщеної підводної культурної спадщини; та

f) рекомендації щодо майбутньої діяльності.

XIII. Збереження проектних архівів

Правило 32

Питання зберігання проектних архівів погоджуються до податку будь-якої діяльності й включаються до проектної документації.

Правило 33

Проектні архіви, у тому числі будь-яка переміщена підводна культурна спадщина й примірник усієї документації, яка її стосується, зберігаються, наскільки це можливо, в одному місці й у повному обсязі як колекція в такий спосіб, який забезпечує їхню доступність для спеціалістів і громадськості, а також схоронність архіву. Це повинно. бути зроблено якнайшвидше й у будь-якому разі не пізніше, чим через 10 років після завершення проекту, наскільки це може бути сумісно із цілями консервації підводної культурної спадщини.

Правило 34

Управління проектними архівами здійснюється відповідно до міжнародних професійних норм і під керівництвом компетентних відомств.

XIV. Поширення

Правило 35

Просвіта громадськості й надання результатів проекту в популярній формі, коли це можливо, є однією із цілей проекту.

Правило 36

Заключна зведена доповідь з проекту:

a) публікується з урахуванням складності проекту й конфіденційності або делікатного характеру інформації в можливо короткі строки; і

b) здається на зберігання до відповідних публічних архівних служб.

Учинено в м. Париж 6 листопада 2001 року у двох автентичних примірниках за підписом Голови тридцять першої сесії Генеральної конференції й Генерального директора Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури; ці примірники здаються на зберігання в архів Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, а їхні належним чином засвідчені копії надсилаються всім державам і територіям, зазначеним у статті 26, а також Організації Об'єднаних Націй.

Наведений вище текст є дійсним текстом Конвенції, належним чином прийнятої Генеральною конференцією Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури на її тридцять першій сесії, що відбулася в Парижі й закінчилася 3 листопада 2001 року.

На посвідчення чого цю Конвенцію підписали 6 листопада 2001 року

Голова Генеральної конференції **Генеральний директор**

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про ратифікацію Конвенції про охорону підводної культурної спадщини

Верховна Рада України **постановляє:**

Ратифікувати Конвенцію про охорону підводної культурної спадщини, укладену та підписану від імені України 6 листопада 2001 року у м. Парижі (додається), з такими заявами:

до статей 9 і 11:

"Україна заявляє, що в разі виявлення підводної культурної спадщини у виключній економічній зоні або на континентальному шельфі держави-учасниці чи в Районі, або якщо є намір здійснювати там діяльність, спрямовану на підводну культурну спадщину, вона забезпечує швидку й ефективну передачу інформації про зазначене всім іншим державам-учасницям та Генеральному директору ЮНЕСКО через Національну комісію України у справах ЮНЕСКО";

до статті 22:

"Компетентним відомством, на яке покладаються повноваження згідно зі статтею 22 Конвенції, є центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини";

до статті 28:

"Україна заявляє, що Правила Конвенції застосовуються до внутрішніх неморських вод".

Президент України **В. ЮЩЕНКО**

м. Київ
20 вересня 2006 року
N 164-V

КОНВЕНЦІЯ
про охорону архітектурної спадщини Європи

ДАТА ПІДПИСАННЯ: 03.10.85 р.
ДАТА НАБРАННЯ ЧИННОСТІ: 01.12.87 р.
ДАТА ПІДПИСАННЯ ВІД ІМЕНІ УКРАЇНИ: 25.11.2005 р.
ДАТА РАТИФІКАЦІЇ: 20.09.2006 р.
ДАТА НАБРАННЯ ЧИННОСТІ: 01.04.2007 р.

Держави - члени Ради Європи, які підписали цю Конвенцію,

враховуючи, що метою Ради Європи є досягнення більшого єднання між її членами, окрім іншого, для збереження та втілення в життя ідеалів і принципів, які є їхнім спільним надбанням,

визнаючи, що архітектурна спадщина найяскравіше віддзеркалює багатство та розмаїття культурної спадщини Європи, є безцінним свідком нашого минулого і спільним надбанням всіх європейців,

зважаючи на Європейську культурну конвенцію, яка була підписана у Парижі 19 грудня 1954 року, і зокрема на її статтю 1,

враховуючи Європейську хартію архітектурної спадщини, ухвалену Комітетом міністрів Ради Європи 26 вересня 1975 року, і резолюцію (76) 28, яка була ухвалена 14 квітня 1976 року і яка стосується приведення законів і нормативних актів у відповідність до вимог комплексного збереження архітектурної спадщини,

зважаючи на рекомендацію 880 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи стосовно збереження європейської архітектурної спадщини,

враховуючи рекомендацію No. R(80) 16 Комітету міністрів державам - членам стосовно фахової підготовки архітекторів, містопланувальників, спеціалістів з цивільного будівництва та ландшафтного дизайну, а також рекомендацію No. R(81) 13 Комітету міністрів від 1 липня 1981 року стосовно заходів на підтримку окремих занепадаючих ремесел у загальному контексті ремісницької діяльності,

нагадуючи про важливість передачі прийдешнім поколінням системи культурних контекстів, поліпшення міського та сільського довкілля і таким чином прискорення економічного, соціального і культурного розвитку держав і регіонів,

визнаючи важливість досягнення згоди щодо головних напрямків спільної політики збереження і зміцнення архітектурної спадщини,

погодились про таке:

Визначення архітектурної спадщини
Стаття 1

Для цілей цієї Конвенції вираз "архітектурна спадщина" включає такі нерухомі об'єкти:

1. пам'ятки: усі будівлі та споруди, що мають непересічне історичне, археологічне, мистецьке, наукове, соціальне або технічне значення, включаючи усі особливості їхнього технічного виконання та оздоблення;

2. архітектурні ансамблі: однорідні групи міських або сільських будівель, що мають непересічне історичне, археологічне, мистецьке, наукове, соціальне або технічне значення і характеризуються спільністю чітких територіальних ознак;

3. визначні місця: створені спільно людиною та природою частково забудовані ділянки, які мають чітко визначені характерні і однорідні риси, характеризуються спільністю чітких територіальних ознак і мають непересічне історичне, археологічне, мистецьке, наукове, соціальне або технічне значення.

Визначення об'єктів спадщини, що підлягають охороні

Стаття 2

Для чіткого визначення пам'яток, архітектурних ансамблів і визначних місць, що підлягають охороні, кожна Сторона зобов'язується вести їхній облік і у випадку загрози таким пам'яткам підготувати у найкоротші можливі строки відповідну документацію.

Правові процедури охорони

Стаття 3

Кожна Сторона зобов'язується:

1. вживати правових заходів для охорони архітектурної спадщини;

2. за допомогою таких заходів і діючих в кожній державі або кожному регіоні процедур, забезпечити охорону пам'яток, архітектурних ансамблів та визначних місць.

Стаття 4

Кожна Сторона зобов'язується:

1. запровадити відповідні контрольні і дозвільні процедури, необхідні для правової охорони об'єктів архітектурної спадщини;

2. запобігати спотворенню, руйнуванню або знищенню об'єктів спадщини, що охороняються. З цією метою кожна Сторона зобов'язується запровадити, якщо вона цього ще не зробила, законодавство, яке:

a) вимагає подання до відповідного компетентного органу будь-якого плану зруйнування або зміни вигляду пам'яток, що вже охороняються або щодо яких здійснюється процедура забезпечення охорони, а також будь-якого плану зміни функціонально прив'язаної до них території;

b) вимагає подання до відповідного компетентного органу будь-якого плану, що стосується архітектурного ансамблю або будь-якої його частини чи визначного місця і передбачає:

- зруйнування будівель,

- спорудження нових будівель,

- значну зміну вигляду, яка переінакшує характеристики будівель або визначних місць;

c) дозволяє державним органам вимагати від власника об'єкта архітектурної спадщини, що охороняється, здійснювати необхідні роботи або виконувати такі роботи самим, якщо власник не може їх виконати;

d) дозволяє примусове відчуження об'єктів архітектурної спадщини, що знаходяться під охороною.

Стаття 5

Кожна Сторона зобов'язується заборонити перенесення повністю або частково будь-якої пам'ятки, що охороняється, окрім випадків, коли перенесення пам'яток зумовлюється необхідністю їхнього фізичного збереження. У таких випадках відповідний компетентний орган вживає необхідних застережних заходів для її розбирання, перенесення і встановлення в іншому підхожому місці.

Додаткові заходи

Стаття 6

Кожна Сторона зобов'язується:

1. забезпечити, щоб державні органи надавали фінансову допомогу для підтримання в належному стані та реставрації архітектурної спадщини, що знаходиться на їхній території, відповідно до національної, регіональної та місцевої компетенції та в межах наявних коштів;

2. вживати у разі необхідності фіскальних заходів з метою сприяння збереженню цієї спадщини;

3. заохочувати приватну ініціативу, спрямовану на підтримання в належному стані і реставрацію архітектурної спадщини.

Стаття 7

На території, функціонально прив'язаній до пам'яток, які знаходяться в архітектурних ансамблях або визначних місцях, кожна Сторона зобов'язується сприяти заходам, спрямованим на загальне поліпшення якості довкілля.

Стаття 8

Для зменшення ризиків фізичного руйнування архітектурної спадщини кожна Сторона зобов'язується:

1. сприяти здійсненню наукових досліджень з метою визначення і аналізу шкідливого впливу забруднення, а також шляхів і засобів послаблення або ліквідації такого впливу;

2. враховувати в політиці боротьби із забрудненням специфічні проблеми збереження архітектурної спадщини.

Санкції
Стаття 9

Кожна Сторона зобов'язується в межах своєї компетенції забезпечити, щоб відповідний компетентний орган належним чином реагував на порушення законодавства про охорону архітектурної спадщини. У відповідних випадках він може зобов'язати правопорушника зруйнувати новоспоруджену будівлю, якщо вона не відповідає встановленим вимогам, або реставрувати об'єкт спадщини, що охороняється, до його первісного вигляду.

Політика збереження архітектурної спадщини
Стаття 10

Кожна Сторона зобов'язується прийняти комплексну політику збереження архітектурної спадщини, яка:

1. передбачає охорону архітектурної спадщини як одну з головних цілей планування забудови міської та сільської територій, а також забезпечує врахування цієї вимоги на всіх етапах розробки планів розвитку територій та виконання процедур виддання дозволів на проведення робот;

2. заохочує програми реставрації та підтримання в належному стані архітектурної спадщини;

3. розглядає збереження та освоєння архітектурної спадщини і освітницьку діяльність, пов'язану з нею, як один з головних напрямків політики в галузі культури, охорони навколишнього середовища і загального планування;

4. сприяє, коли це можливо, в процесі планування забудови міської та сільської територій збереженню та використанню деяких будівель, які за своїм значенням не підлягають охороні за змістом пункту 1 статті 3 цієї Конвенції, але які мають значення з точки зору їхнього розташування в міському або сільському середовищі та з точки зору забезпечення якості життя;

5. сприяє використанню та розвиткові традиційних ремесел та матеріалів як важливих складових майбутнього архітектурної спадщини.

Стаття 11

Приділяючи належну увагу архітектурному та історичному характеру спадщини, кожна Сторона зобов'язується сприяти:

- використанню об'єктів архітектурної спадщини, що охороняються, із врахуванням потреб сучасного життя;

- пристосуванню, коли це можливо, старовинних будівель для нового використання.

Стаття 12

Визнаючи важливість відкриття доступу відвідувачам до об'єктів спадщини, що охороняються, кожна Сторона зобов'язується вжити необхідних

заходів для того, щоб наслідки відкриття такого доступу, особливо будь-яке пов'язане з цим перепланування, не порушували архітектурного та історичного характеру таких об'єктів спадщини та функціонально прив'язаної до них території.

Стаття 13

З метою сприяння здійсненню такої політики кожна Сторона зобов'язується розвивати в межах своєї політичної і адміністративної системи ефективне співробітництво на всіх рівнях між органами, що займаються питаннями збереження спадщини, культури, довкілля і загального планування.

Участь та асоціації

Стаття 14

З метою підвищення ефективності заходів державних органів, спрямованих на визначення, охорону, реставрацію, підтримання в належному стані об'єктів архітектурної спадщини, а також на управління ними та освітницьку діяльність, пов'язану з ними, кожна Сторона зобов'язується:

1. створити на різних рівнях процесу прийняття рішень відповідні механізми, які забезпечували б інформацію, консультування та співробітництво між загальнонаціональними, регіональними та місцевими властями, культурними установами і асоціаціями, з одного боку, і широкими колами громадськості, з іншого боку;

2. сприяти розширенню кола спонсорів і некомерційних асоціацій, що займаються питаннями архітектурної спадщини.

Інформація та професійна підготовка

Стаття 15

Кожна Сторона зобов'язується:

1. утверджувати у громадській думці розуміння необхідності збереження архітектурної спадщини як елемента культурної самобутності і джерела натхнення і творчості для сьогоднішніх і прийдешніх поколінь;

2. з цією метою сприяти здійсненню політики поширення інформації та поглиблення поінформованості, особливо за допомогою використання сучасних засобів зв'язку і поглиблення обізнаності, яка спрямована зокрема на:

a) збудження або підвищення уваги громадськості, починаючи із шкільного віку, до охорони спадщини, підвищення якості створеного середовища і архітектури;

b) змалювання єдності культурної спадщини та зв'язків, що існують між архітектурою, образотворчим мистецтвом, народними традиціями та побутом на європейському, національному і регіональному рівнях.

Стаття 16

Кожна Сторона зобов'язується розвивати професійну підготовку різних фахівців та майстрів-ремісників, що мають відношення до збереження архітектурної спадщини.

Координація на європейському рівні політики збереження архітектурної спадщини

Стаття 17

Сторони зобов'язуються обмінюватися інформацією про їхню політику збереження архітектурної спадщини з таких питань, як:

1. методи, які мають бути прийняті для забезпечення нагляду за об'єктами архітектурної спадщини, їхньої охорони та збереження, з урахуванням історичного розвитку та будь-якого збільшення кількості таких об'єктів;

2. шляхи узгодження необхідності охорони архітектурної спадщини з потребами сучасної економічної, соціальної і культурної діяльності;

3. можливості використання сучасних технологій для визначення і обліку об'єктів архітектурної спадщини та боротьби з псуванням матеріалів, а також для здійснення наукових досліджень, реставрації спадщини, управління нею та освітницької діяльності, пов'язаної з нею;

4. шляхи поширення інформації про архітектурну творчість як про внесок нашої епохи у загальну європейську спадщину.

Стаття 18

Сторони зобов'язуються надавати одна одній у разі необхідності технічну допомогу шляхом обміну досвідом та експертами з питань збереження архітектурної спадщини.

Стаття 19

Сторони зобов'язуються з урахуванням їхнього відповідного національного законодавства або міжнародних угод сприяти обмінам на європейському рівні спеціалістами з питань збереження архітектурної спадщини, включаючи спеціалістів з питань безперервної професійної підготовки.

Стаття 20

Для цілей цієї Конвенції Комітет експертів, створений Комітетом міністрів Ради Європи згідно зі статтею 17 Статуту Ради Європи, здійснює нагляд за виконанням Конвенції і, зокрема:

1. періодично доповідає Комітетові міністрів Ради Європи про хід здійснення державами - учасницями Конвенції політики збереження архітектурної спадщини, про здійснення принципів, проголошених Конвенцією, і про свою власну діяльність;

2. пропонує Комітетові міністрів Ради Європи заходи, які спрямовані на здійснення положень Конвенції і передбачають також багатосторонню

діяльність, перегляд Конвенції або внесення поправок до неї та інформування громадськості про мету цієї Конвенції;

3. надає Комітетові міністрів Ради Європи рекомендації стосовно запрошення держав, що не є членами Ради Європи, приєднатися до цієї Конвенції.

Стаття 21

Положення цієї Конвенції не перешкоджають застосуванню конкретних більш сприятливих положень про охорону об'єктів архітектурної спадщини, визначеної у статті 1, що містяться в:

- Конвенції про охорону світової культурної і природної спадщини від 16 листопада 1972 року;

- Європейській конвенції про охорону археологічної спадщини від 6 травня 1969 року.

Заключні положення

Стаття 22

1. Ця Конвенція відкрита для підписання державами - членами Ради Європи. Вона підлягає ратифікації, прийняттю або затвердженню. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи затвердження здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

2. Ця Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що наступає після закінчення тримісячного періоду від дати, на яку три держави - члени Ради Європи висловили свою згоду про обов'язковість для них Конвенції відповідно до положень попереднього пункту.

3. Стосовно будь-якої держави-члена, яка висловлюватиме свою згоду про обов'язковість для неї Конвенції після набрання нею чинності, ця Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що наступає після закінчення тримісячного періоду від дати здачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи затвердження.

Стаття 23

1. Після набрання цією Конвенцією чинності Комітет міністрів Ради Європи може запропонувати будь-якій державі, яка не є членом Ради, та Європейському економічному співтовариству приєднатися до цієї Конвенції у рішенні, що приймається більшістю голосів, передбаченою у статті 20.d Статуту Ради Європи, і одностайним голосуванням представників Договірних Держав, які мають право засідати в Комітеті.

2. Стосовно будь-якої держави, що приєдналася до цієї Конвенції, або Європейського економічного співтовариства, якщо воно приєднається до неї, ця Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що наступає після закінчення тримісячного періоду від дати здачі на зберігання документа про приєднання Генеральному секретарю Ради Європи.

Стаття 24

1. Будь-яка держава, під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття, затвердження чи приєднання, може визначити територію (території), до якої застосовуватиметься ця Конвенція.

2. Будь-яка Держава може, в будь-який інший час після цього, заявою на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, поширити дію цієї Конвенції на будь-яку іншу територію, визначену в цій заяві. Щодо такої території Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що наступає після закінчення тримісячного періоду від дати отримання такої заяви Генеральним секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена відповідно до двох попередніх пунктів, може стосовно будь-якої території, визначеної в цій заяві, бути відкликана шляхом перепровадження повідомлення на ім'я Генерального секретаря. Відкликання набирає чинності в перший день місяця, що наступає після закінчення шестимісячного періоду від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 25

1. Будь-яка держава під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про прийняття, затвердження чи приєднання може заявити про те, що вона залишає за собою право не виконувати повністю або частково положення пунктів c та d статті 4. Інші застереження не дозволяються.

2. Будь-яка держава, яка заявила застереження згідно з попереднім пунктом, може повністю або частково відкликати його шляхом перепровадження відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи. Відкликання набирає чинності від дати отримання Генеральним секретарем такого повідомлення.

3. Сторона, яка заявила застереження щодо положень, згаданих у пункті 1 вище, не може вимагати застосування цих положень будь-якою іншою Стороною; однак, якщо її застереження є частковим або умовним, вона може вимагати застосування цих положень у тому обсязі, в якому вона сама їх прийняла.

Стаття 26

1. Будь-яка Сторона може в будь-який час денонсувати цю Конвенцію шляхом перепровадження відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.

2. Така денонсація набирає чинності в перший день місяця, що наступає після закінчення шестимісячного періоду від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 27

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє держави - члени Ради Європи, будь-яку державу, яка приєдналася до цієї Конвенції, а також Європейське економічне співтовариство у разі його приєднання до неї про:

a) будь-яке підписання;

b) здачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти або будь-якого документа про прийняття, затвердження чи приєднання;

c) будь-яку дату набрання чинності цією Конвенцією відповідно до статей 22, 23 та 24;

d) будь-яку іншу дію, будь-яке повідомлення або сповіщення, які стосуються цієї Конвенції.

На посвідчення чого нижчепідписані належним чином на те уповноважені представники підписали цю Конвенцію.

Вчинено у Гранаді третього дня жовтня місяця 1985 року англійською та французькою мовами, причому обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії цієї Конвенції кожній державі - члену Ради Європи і всім державам або Європейському економічному співтовариству, яким було запропоновано приєднатися до цієї Конвенції.

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про ратифікацію Конвенції про охорону архітектурної спадщини Європи

Верховна Рада України **постановляє:**

Ратифікувати Конвенцію про охорону архітектурної спадщини Європи, вчинену 3 жовтня 1985 року у м. Гранаді та підписану від імені України 25 листопада 2005 року у м. Страсбурзі (додається).

Президент України **В. ЮЩЕНКО**

м. Київ
20 вересня 2006 року
N 165-V

КОНВЕНЦІЯ
про охорону нематеріальної культурної спадщини

ДАТА ПІДПИСАННЯ: 17.10.2003 р.
ДАТА ПРИЄДНАННЯ УКРАЇНИ: 06.03.2008 р.*
ДАТА НАБРАННЯ ЧИННОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ: 27.08.2008 р.
Офіційний переклад.

Генеральна конференція Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (далі - ЮНЕСКО), проводячи засідання в Парижі з 29 вересня до 17 жовтня 2003 року під час своєї 32 сесії;

посилаючися на існуючі міжнародні договори з прав людини, зокрема Загальну декларацію прав людини, прийняту 1948 року, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, прийнятий 1966 року, та Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, прийнятий 1966 року;

беручи до уваги важливе значення нематеріальної культурної спадщини як головного джерела культурного різноманіття й гарантії сталого розвитку, як це наголошено в Рекомендації ЮНЕСКО, що стосується збереження традиційної культури й фольклору, яку прийнято 1989 року, у Загальній декларації ЮНЕСКО про культурне різноманіття, яку прийнято 2001 року, та в Стамбульській декларації 2002 року, прийнятій на третій конференції круглого столу міністрів культури;

беручи до уваги глибоку взаємозалежність між нематеріальною культурною спадщиною та матеріальною культурною й природною спадщиною;

визнаючи, що процеси глобалізації та суспільних перетворень поряд з умовами, які вони створюють для поновленого діалогу між спільнотами, також зумовлюють, як зумовлює і явище нетерпимості, серйозні загрози погіршення, зникнення та руйнування нематеріальної культурної спадщини, зокрема через обмеженість ресурсів для охорони такої спадщини;

усвідомлюючи загальне прагнення та загальне занепокоєння стосовно охорони нематеріальної культурної спадщини людства;

визнаючи, що спільноти, зокрема корінні спільноти, групи та в деяких випадках окремі особи відіграють важливу роль у створенні, захисті, збереженні та відтворенні нематеріальної культурної спадщини, допомагаючи цим збагачувати культурне різноманіття й сприяти творчості людини;

відзначаючи велике значення діяльності ЮНЕСКО зі створення енормативних актів, спрямованих на захист культурної спадщини, зокрема Конвенції про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини, прийнятої 1972 року;

відзначаючи також, що на сьогодні не існує жодного обов'язкового для виконання багатостороннього правового акта стосовно захисту нематеріальної культурної спадщини;

беручи до уваги те, що існуючі міжнародні угоди, рекомендації та резолюції стосовно культурної та природної спадщини необхідно ефективно збагатити й доповнити новими положеннями, що стосуються нематеріальної культурної спадщини;

беручи до уваги необхідність поглиблювати усвідомлення, особливо серед молодих поколінь, важливості нематеріальної культурної спадщини та її охорони;

беручи до уваги те, що міжнародна спільнота повинна сприяти разом з Державами - сторонами Конвенції охороні такої спадщини в дусі співробітництва та взаємодопомоги;

нагадуючи про програми ЮНЕСКО стосовно нематеріальної культурної спадщини, зокрема проголошення шедеврів усної та нематеріальної спадщини людства;

беручи до уваги неоціненну роль нематеріальної культурної спадщини як чинника, що сприяє зближенню людей, обмінам та взаєморозумінню між ними,

приймає 17 жовтня 2003 року цю Конвенцію.

I. Загальні положення

Стаття 1
Цілі Конвенції

Цілями цієї Конвенції є:

a) охорона нематеріальної культурної спадщини;

b) забезпечення поваги до нематеріальної культурної спадщини відповідних спільнот, груп та окремих осіб;

c) підвищення рівня знань на місцевому, національному та міжнародному рівнях про важливість нематеріальної культурної спадщини та забезпечення її взаємного визнання;

d) здійснення міжнародного співробітництва та надання допомоги.

Стаття 2
Визначення

Для цілей цієї Конвенції:

1. Термін "нематеріальна культурна спадщина" означає ті звичаї, форми показу та вираження, знання та навички, а також пов'язані з ними інструменти, предмети, артефакти й культурні простори, які визнані спільнотами, групами й у деяких випадках окремими особами як частина їхньої культурної спадщини. Ця нематеріальна культурна спадщина, що передається від покоління до покоління, постійно відтворюється спільнотами та групами під впливом їхнього оточення, їхньої взаємодії з природою та їхньої історії і формує у них почуття самобутності й наступності, сприяючи таким чином повазі до культурного різноманіття й творчості людини. Для цілей цієї

Конвенції до уваги береться лише та нематеріальна культурна спадщина, яка є сумісною з існуючими міжнародними договорами з прав людини, з вимогами взаємної поваги між спільнотами, групами та окремими особами, а також сталого розвитку.

2. Термін "нематеріальна культурна спадщина", як її визначено у викладеному вище пункті 1, проявляється, inter alia, у таких галузях:

a) усних традиціях та формах вираження, зокрема в мові як носії нематеріальної культурної спадщини;

b) виконавському мистецтві;

c) звичаях, обрядах, святкуваннях;

d) знаннях та практиці, що стосуються природи та всесвіту;

e) традиційних ремеслах.

3. Термін "охорона" означає заходи, спрямовані на забезпечення життєздатності нематеріальної культурної спадщини, у тому числі її ідентифікації, документування, дослідження, збереження, захисту, популяризацію, підвищення її ролі, її передачу, зокрема шляхом формальної та неформальної освіти, а також відродження різних аспектів такої спадщини.

4. Термін "держави-учасниці" означає держави, які зобов'язані цією Конвенцією і у відносинах між якими ця Конвенція є чинною.

5. Ця Конвенція застосовується mutatis mutandis до територій, зазначених у статті 33, які стають її учасницями відповідно до умов, установлених у цій статті. У цій частині висліов "держави-учасниці" стосується також цих територій.

Стаття 3
Зв'язок з іншими міжнародними договорами

Ніщо в цій Конвенції не може тлумачитись як:

a) таке, що змінює статус або знижує рівень охорони цінностей, які визнані всесвітньою спадщиною в рамках Конвенції про охорону всесвітньої культурної та природної спадщини, прийнятої 1972 року, і з якими безпосередньо пов'язаний той чи той елемент нематеріальної культурної спадщини; або

b) таке, що зачіпає права й зобов'язання держав-учасниць, що випливають з будь-якого міжнародного договору, який стосується прав інтелектуальної власності або використання біологічних та екологічних ресурсів й учасницями якого вони є.

II. Органи Конвенції
Стаття 4
Генеральна асамблея держав-учасниць

1. Цим засновується Генеральна асамблея держав-учасниць (далі - Генеральна асамблея). Генеральна асамблея є повновладним органом цієї Конвенції.

2. Генеральна асамблея збирається на чергові сесії раз на два роки. Вона може збиратися на позачергові сесії тоді, коли прийме таке рішення, або на прохання Міжурядового комітету з охорони нематеріальної культурної спадщини чи на прохання не менше третини держав-учасниць.

3. Генеральна асамблея приймає свій Регламент.

Стаття 5
Міжурядовий комітет з охорони нематеріальної культурної спадщини

1. Цим у рамках ЮНЕСКО засновується Міжурядовий комітет з охорони нематеріальної культурної спадщини (далі - Комітет). Комітет складається з представників 18 держав-учасниць, обраних державами-учасницями, що зібралися на Генеральну асамблею, після набрання цією Конвенцією чинності відповідно до статті 34.

2. Кількість держав - членів цього Комітету буде збільшено до 24, коли кількість держав - учасниць Конвенції досягне 50.

Стаття 6
Вибори та строк повноважень держав - членів Комітету

1. Вибори держав - членів Комітету здійснюються відповідно до принципів справедливого географічного представництва та ротації.

2. Держави - члени Комітету обираються на строк у чотири роки державами - учасницями Конвенції, що зібралися на Генеральну асамблею.

3. Однак строк повноважень половини держав - членів Комітету, обраних під час перших виборів, обмежується двома роками. Ці держави визначаються жеребкуванням під час перших виборів.

4. Кожні два роки Генеральна асамблея оновлює половину складу держав - членів Комітету.

5. Вона також обирає таку кількість держав - членів Комітету, яка необхідна для заповнення вакансій.

6. Держава - член Комітету не може бути обрана на два строки повноважень поспіль.

7. Держави - члени Комітету підбирають своїми представниками осіб, компетентних у різних галузях нематеріальної культурної спадщини.

Стаття 7
Функції Комітету

Без обмеження інших його прерогатив, наданих йому цією Конвенцією, функціями Комітету є:

a) сприяння досягненню цілей Конвенції, заохочення й моніторинг її виконання;

b) надання консультацій стосовно передової практики та підготовка рекомендацій стосовно заходів для охорони нематеріальної культурної спадщини;

c) підготовка та подання на затвердження Генеральної асамблеї проекту плану використання ресурсів Фонду відповідно до статті 25;

d) пошук шляхів збільшення ресурсів Фонду та вжиття для цього необхідних заходів відповідно до статті 25;

e) підготовка та подання на затвердження Генеральної асамблеї оперативних директив з виконання Конвенції;

f) розгляд відповідно до статті 29 звітів держав-учасниць та узагальнення їх для Генеральної асамблеї;

g) розгляд заяв, що подаються державами-учасницями, та прийняття рішень стосовно таких заяв відповідно до розроблених Комітетом і затверджених Генеральною асамблеєю об'єктивних критеріїв, що стосуються:

i) унесення до списків та відбору пропозицій, згаданих у статтях 16, 17 та 18;

ii) надання міжнародної допомоги відповідно до статті 22.

Стаття 8
Методи роботи Комітету

1. Комітет підзвітний Генеральній асамблеї. Він звітує перед нею про всю свою діяльність і всі свої рішення.

2. Комітет приймає свій Регламент більшістю, що становить дві третини його членів.

3. Комітет може створювати на тимчасовій основі будь-які ad hoc консультативні органи, які він уважає необхідними для виконання свого завдання.

4. Комітет може запрошувати на свої засідання будь-які державні або приватні органи, а також будь-яких приватних осіб, які мають визнану компетенцію в різних галузях нематеріальної культурної спадщини, для проведення з ними консультацій з конкретних питань.

Стаття 9
Акредитація консультативних організацій

1. Комітет уносить на розгляд Генеральної асамблеї пропозиції стосовно акредитації неурядових організацій, що мають визнану компетенцію в галузі нематеріальної культурної спадщини, для надання ними консультацій Комітетові.

2. Комітет уносить також на розгляд Генеральної асамблеї пропозиції стосовно критеріїв та умов такої акредитації.

Стаття 10
Секретаріат

1. Секретаріат ЮНЕСКО надає допомогу Комітетові.

2. Секретаріат готує документацію для Генеральної асамблеї та Комітету, а також проекти порядку денного їхніх засідань та забезпечує виконання їхніх рішень.

III. Охорона нематеріальної культурної спадщини на національному рівні

Стаття 11
Роль держав-учасниць

Кожна держава-учасниця:

a) уживає необхідних заходів для забезпечення охорони нематеріальної культурної спадщини, наявної на її території;

b) у рамках заходів з охорони, зазначених у пункті 3 статті 2, ідентифікує й визначає різні елементи нематеріальної культурної спадщини, наявної на її території, за участю спільнот, груп та відповідних неурядових організацій.

Стаття 12
Переліки

1. Щоб забезпечити ідентифікацію для охорони, кожна держава-учасниця з урахуванням своєї ситуації складає один чи більш ніж один перелік нематеріальної культурної спадщини, наявної на її території. Такі переліки повинні оновлюватися регулярно.

2. Кожна держава-учасниця, подаючи періодично свій звіт Комітетові відповідно до статті 29, повідомляє відповідну інформацію про такі переліки.

Стаття 13
Інші заходи стосовно охорони

Кожна держава-учасниця, щоб забезпечувати охорону, розвиток та підвищення ролі нематеріальної культурної спадщини, наявної на її території, докладає зусиль для:

a) прийняття спільної політики, спрямованої на підвищення ролі нематеріальної культурної спадщини в суспільстві та включення охорони цієї спадщини до програм планування;

b) визначення або створення одного чи більш ніж одного компетентного органу з охорони нематеріальної культурної спадщини, наявної на її території;

c) сприяння науковим, технічним та мистецтвознавчим дослідженням, а також розробці методик дослідження для ефективної охорони нематеріальної культурної спадщини, зокрема нематеріальної культурної спадщини, яка знаходяться в небезпеці;

d) вжиття відповідних юридичних, технічних, адміністративних та фінансових заходів, спрямованих на:

i) сприяння створенню або посиленню установ з підготовки кадрів у галузі управління нематеріальною культурною спадщиною, а також передачі такої спадщини через форуми та простори, призначені для її представлення або вираження;

ii) забезпечення доступу до нематеріальної культурної спадщини з дотриманням загальноприйнятої практики, що визначає порядок доступу певних аспектів такої спадщини;

iii) створення установ, які займаються документацією стосовно нематеріальної культурної спадщини, та сприяння доступу до них.

Стаття 14
Освіта, підвищення обізнаності й нарощення потенціалу

Кожна держава - учасниця, використовуючи всі засоби, які є в її розпорядженні, докладає зусиль для:

a) забезпечення визнання, поваги до та підвищення ролі нематеріальної культурної спадщини в суспільстві, зокрема завдяки:

i) освітнім, інформаційним програмам та програмам підвищення обізнаності, спрямованим на широку громадськість, зокрема молодь;

ii) конкретним освітнім програмам і програмам підготовки кадрів, призначеним для відповідних спільнот та груп;

iii) діяльності з нарощення потенціалу в галузі охорони нематеріальної культурної спадщини, зокрема управлінню та науковим дослідженням;

iv) неформальним способам передачі знань;

b) інформування громадськості про небезпеки, що загрожують такій спадщині, а також про діяльність, що здійснюється на виконання цієї Конвенції;

c) сприяння освіті з питань захисту природних просторів та пам'ятних місць, існування яких є необхідним для вираження нематеріальної культурної спадщини.

Стаття 15
Участь спільнот, груп та окремих осіб

Кожна держава-учасниця в рамках своєї діяльності з охорони нематеріальної культурної спадщини прагне забезпечити якнайширшу участь спільнот, груп та, у відповідних випадках, окремих осіб, які створюють, зберігають і передають таку спадщину, а також активно залучати їх до управління такою спадщиною.

IV. Охорона нематеріальної культурної спадщини на міжнародному рівні
Стаття 16

Репрезентативний список нематеріальної культурної спадщини людства

1. Для забезпечення більшої наочності нематеріальної культурної спадщини, сприяння поглибленню усвідомлення її значення та заохочення діалогу на основі поваги до культурного різноманіття Комітет за пропозицією відповідних держав-учасниць складає, оновлює та публікує Репрезентативний список нематеріальної культурної спадщини людства.

2. Комітет розробляє та подає на затвердження Генеральної асамблеї критерії складання, оновлення та публікації зазначеного Репрезентативного списку.

Стаття 17
Список нематеріальної культурної спадщини, що потребує термінової охорони

1. Для вжиття відповідних заходів з охорони Комітет складає, оновлює та публікує Список нематеріальної культурної спадщини, що потребує термінової охорони, та включає таку спадщину до цього Списку на прохання відповідної держави-учасниці.

2. Комітет розробляє та подає на затвердження Генеральної асамблеї критерії складання, оновлення та публікації зазначеного Списку.

3. У випадках надзвичайної терміновості, - об'єктивні критерії яких затверджуються Генеральною асамблеєю на основі пропозиції Комітету, - він може, проконсультувавшись із заінтересованою державною-учасницею, унести об'єкт відповідної спадщини до Списку, згаданого в пункті 1.

Стаття 18
Програми, проекти та заходи з охорони нематеріальної культурної спадщини

1. На основі пропозицій, що подаються державами-учасницями, та відповідно до розроблених Комітетом критеріїв, затверджених Генеральною асамблеєю, Комітет здійснює періодичний відбір та сприяє здійсненню національних, субрегіональних або регіональних програм, проектів і заходів з охорони спадщини, які, на його думку, найліпше відображають принципи та цілі цієї Конвенції, з урахуванням особливих потреб країн, що розвиваються.

2. Для цього він отримує, розглядає та затверджує заявки на надання міжнародної допомоги, сформульовані державами-учасницями для підготовки таких пропозицій.

3. Комітет супроводжує здійснення зазначених програм, проектів і заходів поширенням передової практики у формах, які будуть ним визначені.

V. Міжнародне співробітництво та допомога
Стаття 19
Співробітництво

1. Для цілей цієї Конвенції міжнародне співробітництво включає, inter alia, обмін інформацією та досвідом, спільні ініціативи, а також створення механізму надання допомоги державам-учасницям в їхніх зусиллях, спрямованих на охорону нематеріальної культурної спадщини.

2. Без обмеження положень їхнього національного законодавства та норм звичаєвого права й практики держави-учасниці визнають, що охорона нематеріальної культурної спадщини становить спільний інтерес для людства, та для цього зобов'язуються співробітничати на двосторонньому субрегиональному, регіональному та міжнародному рівнях.

Стаття 20
Цілі міжнародної допомоги

Міжнародна допомога може надаватися для таких цілей:

a) охорони спадщини, унесеної до Списку нематеріальної культурної спадщини, що потребує негайної охорони;

b) підготовки переліків у значенні статей 11 та 12;

c) підтримки програм, проектів і заходів, що здійснюються на національному, субрегіональному та регіональному рівнях та спрямовані на охорону нематеріальної культурної спадщини;

d) будь-якої іншої мети, яку Комітет може визнати необхідною.

Стаття 21
Форми міжнародної допомоги

Допомога, що надається Комітетом державі-учасниці, регламентується оперативними директивами, передбаченими в статті 7, а також угодою, передбаченою в статті 24, і може набувати таких форм:

a) дослідження, що стосуються різних аспектів охорони;

b) надання послуг експертів та спеціалістів-практиків;

c) підготовки всього необхідного персоналу;

d) розробки нормативних та інших заходів;

e) створення та забезпечення функціонування інфраструктур;

f) надання обладнання та ноу-хау;

g) інших форми фінансової й технічної допомоги, зокрема у відповідних випадках надання позик з низькими процентними ставками та пожертв.

Стаття 22
Умови надання міжнародної допомоги

1. Комітет установлює процедуру розгляду заявок на міжнародну допомогу й визначає, яка інформація повинна бути включена до заявок, наприклад передбачені заходи, необхідні дії та оцінка пов'язаних з ними витрат.

2. У термінових випадках заявка на отримання допомоги розглядається Комітетом на пріоритетній основі.

3. Для прийняття рішення Комітет проводить такі дослідження та консультації, які він уважає необхідними.

Стаття 23
Заявки на міжнародну допомогу

1. Кожна держава-учасниця може подати Комітетові заявку на міжнародну допомогу з охорони нематеріальної культурної спадщини, що є на її території.

2. Така заявка може бути також подана спільно двома чи більш ніж двома державами-учасницями.

3. Заявка повинна містити інформацію, передбачену в пункті 1 статті 22, та необхідну документацію.

Стаття 24
Роль держав-учасниць, що є бенефіціарами

1. Відповідно до положень цієї Конвенції міжнародна допомога, що надається, регулюється угодою між державою-учасницею, що є бенефіціаром, та Комітетом.

2. Як загальне правило, держава-учасниця, що є бенефіціаром, залежно від коштів, що є в її розпорядженні, бере участь у покритті витрат, пов'язаних із заходами охорони, на які надається міжнародна допомога.

3. Держава-учасниця, що бенефіціаром, подає Комітетові звіт про використання допомоги, що надається для охорони нематеріальної культурної спадщини.

VI. Фонд нематеріальної культурної спадщини
Стаття 25
Характер та ресурси Фонду

1. Цим засновується Фонд нематеріальної культурної спадщини (далі - Фонд).

2. Цей Фонд складається із цільових фондів, створених відповідно до Положення про фінанси ЮНЕСКО.

3. Кошти Фонду складаються з:

a) внесків держав-учасниць;

b) коштів, асигнованих з цією метою Генеральною конференцією ЮНЕСКО;

c) внесків, пожертв або заповіданого майна, які можуть бути надані:

i) іншими державами;

ii) організаціями й програмами системи Організації Об'єднаних Націй, зокрема Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй, та іншими міжнародними організаціями;

iii) державними або приватними органами чи приватними особами;

d) будь-яких процентних нарахувань на кошти цього Фонду;

e) сум зборів та надходжень від заходів, організованих на користь Фонду;

f) будь-яких інших коштів, передбачених Положенням про Фонд, розробленим Комітетом.

4. Комітет приймає рішення про використання коштів на підставі керівних вказівок Генеральної асамблеї.

5. Комітет може приймати внески та допомогу в інших формах, передбачених для загальних або конкретних цілей, пов'язаних з визначеними проектами, за умови, що такі проекти схвалені Комітетом.

6. Унесення внесків до Фонду не може супроводжуватися жодними політичними, економічними чи іншими умовами, не сумісними із цілями, які має ця Конвенція.

Стаття 26
Внески держав-учасниць до Фонду

1. Без шкоди для будь-якого додаткового добровільного внеску держави - учасниці цієї Конвенції зобов'язуються вносити до Фонду принаймні раз на два роки внески, сума яких, що розраховується за єдиною процентною ставкою, яка застосовується для всіх держав, визначається Генеральною асамблеєю. Рішення Генеральної асамблеї із цього питання приймається більшістю присутніх держав-учасниць, що беруть участь у голосуванні, які не зробили заяви, передбаченої в пункті 2 цієї статті. У жодному разі зазначений внесок держави-учасниці не перевищує 1 % її внеску до звичайного бюджету ЮНЕСКО.

2. Однак будь-яка держава, зазначена в статті 32 або в статті 33 цієї Конвенції, під час здачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання може зробити заяву, що вона не буде зобов'язана положеннями пункту 1 цієї статті.

3. Держава - учасниця цієї Конвенції, яка зробила заяву, передбачену в пункті 2 цієї статті, докладає зусиль, щоб відкликати свою заяву, повідомивши про це Генеральному секретарю ЮНЕСКО. Проте відкликання заяви набирає чинності стосовно внеску, який повинна сплатити ця держава, лише з дати відкриття наступної сесії Генеральної асамблеї.

4. Щоб Комітет міг ефективно планувати свою діяльність, внески держав - учасниць цієї Конвенції, що зробили заяви, передбачені в пункті 2 цієї статті, повинні вноситися регулярно, принаймні раз на два роки, та повинні, наскільки це можливо, наближатися до суми внесків, які вони повинні були вносити у випадку, якби вони були зобов'язані положеннями пункту 2 цієї статті.

5. Будь-яка держава - учасниця цієї Конвенції, що має заборгованість за своїм обов'язковим або добровільним внеском за поточний рік та календарний рік, що безпосередньо передує йому, не може бути обрана членом Комітету; це положення не застосовується до перших виборів. Повноваження такої держави, що вже є членом Комітету, закінчуються під час будь-яких виборів, передбачених у статті 6 цієї Конвенції.

Стаття 27
Додаткові добровільні внески до Фонду

Держави-учасниці, які бажають зробити добровільні внески, що є додатковими стосовно тих, які передбачено в статті 26, інформують про це Комітет якомога швидше, щоб він міг відповідним чином планувати свою діяльність.

Стаття 28
Міжнародні кампанії зі збору коштів

Держави-учасниці, наскільки це є можливим, надають підтримку міжнародним кампаніям зі збору коштів для Фонду, які організовуються під егідою ЮНЕСКО.

VII. Звіти
Стаття 29
Звіти держав-учасниць

Держави-учасниці подають Комітетові, дотримуючися форми та періодичності, що визначаються Комітетом, звіти про законодавчі, регулятивні та інші заходи, ужиті для виконання цієї Конвенції.

Стаття 30
Звіти Комітету

1. На кожній сесії Генеральної асамблеї Комітет подає їй звіт, що готується на основі його діяльності й тих звітів держав-учасниць, про які йдеться у викладеній вище статті 29.

2. Цей звіт доводиться до відома Генеральної конференції ЮНЕСКО.

VIII. Перехідні положення
Стаття 31
Зв'язок з проголошенням шедеврів усної та нематеріальної спадщини людства

1. Комітет уносить до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини шедеври усної та нематеріальної спадщини людства, проголошені до набрання чинності цією Конвенцією.

2. Включення зазначених шедеврів до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства жодним чином не визначає наперед критеріїв, які встановлюються відповідно до пункту 2 статті 16 стосовно подальших включень.

3. Після набрання чинності цією Конвенцією не буде здійснюватися жодних подальших проголошень.

IX. Прикінцеві положення

Стаття 32

Ратифікація, прийняття або затвердження

1. Ця Конвенція підлягає ратифікації, прийняттю або затвердженню державами - членами ЮНЕСКО в порядку, передбаченому їхніми відповідними конституційними процедурами.

2. Ратифікаційні грамоти, документи про прийняття або затвердження здаються на зберігання Генеральному директору ЮНЕСКО.

Стаття 33

Приєднання

1. Ця Конвенція відкрита для приєднання всіх держав, що не є членами ЮНЕСКО, яким Генеральна конференція Організації пропонує приєднатися до цієї Конвенції.

2. Ця Конвенція відкрита також для приєднання територій, що мають повне внутрішнє самоврядування, які визнаються як такі Організацією Об'єднаних Націй, але не досягли повної незалежності відповідно до резолюції 1514 (XV) Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй та які мають компетенцію в питаннях, що регулюються цією Конвенцією, зокрема компетенцію стосовно укладання договорів з таких питань.

3. Документ про приєднання здається на зберігання Генеральному директору ЮНЕСКО.

Стаття 34

Набрання чинності

Ця Конвенція набирає чинності через три місяці з дня здачі на зберігання тридцятої ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання, але лише для тих держав, які здали на зберігання свої ратифікаційні грамоти або документи про прийняття, затвердження чи приєднання в зазначений день або раніше. Для будь-якої іншої держави-учасниці Конвенція набирає чинності через три місяці після здачі на зберігання її ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання.

Стаття 35

Федеративні або неунітарні конституційні системи

Стосовно держав-учасниць, які мають федеративний або неунітарний конституційний устрій, застосовуються такі положення:

а) у тому, що стосується положень цієї Конвенції, виконання яких належить до юрисдикції федеральної або центральної законодавчої влади, зобов'язання федерального або центрального уряду будуть тими самими, що й зобов'язання держав-учасниць, які не є федеративними державами;

b) у тому, що стосується положень цієї Конвенції, застосування яких належить до юрисдикції окремих штатів, областей, провінцій або кантонів, які входять до складу федерації і які відповідно до існуючої в ній конституційної системи не зобов'язані вживати законодавчих заходів, федеральний уряд доводить зазначені положення до відома компетентних органів влади штатів, областей, провінцій або кантонів з рекомендацією стосовно прийняття їх.

Стаття 36
Денонсація

1. Кожна держава-учасниця може денонсувати цю Конвенцію.

2. Про денонсацію повідомляють письмовим актом, який здається на зберігання Генеральному директору ЮНЕСКО.

3. Денонсація набирає чинності через дванадцять місяців після отримання акта про денонсацію. Вона жодним чином не змінює фінансових зобов'язань, прийнятих державою-учасницею, яка денонсує Конвенцію, до дати набрання чинності виходу з неї.

Стаття 37
Функції депозитарію

Генеральний директор ЮНЕСКО як депозитарій цієї Конвенції інформує держави - члени Організації, держави, що не є членами Організації, зазначені в статті 33, а також Організацію Об'єднаних Націй про здачу на зберігання всіх ратифікаційних грамот, документів про прийняття, затвердження чи приєднання, передбачених у статтях 32 і 33, а також про акти денонсації, передбачені в статті 36.

Стаття 38
Зміни

1. Держава-учасниця може за допомогою письмового повідомлення, надісланого Генеральному директору ЮНЕСКО, запропонувати зміни до цієї Конвенції. Генеральний директор розсилає таке повідомлення всім державам-учасницям. Якщо протягом шести місяців з дати розсилання зазначеного повідомлення не менше половини держав-учасниць дадуть позитивні відповіді на цю пропозицію, Генеральний директор подає його наступній сесії Генеральної асамблеї для розгляду та можливого прийняття.

2. Зміни приймаються більшістю у дві третини присутніх держав-учасниць, що беруть участь у голосуванні.

3. Зміни до цієї Конвенції після їхнього прийняття підлягають ратифікації, затвердженню чи приєднанню державами-учасницями.

4. Зміни набирають чинності, але лише стосовно держав, які їх ратифікували, прийняли, затвердили або приєдналися до них, через три місяці з дня здачі на зберігання документів, зазначених у пункті 3 цієї статті,

двома третинами держав-учасниць. У подальшому для кожної держави-учасниці, яка ратифікує, прийме, затвердить зміну або приєднається до неї, зміна набирає чинності через три місяці з дня здачі на зберігання державою-учасницею її ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, затвердження чи приєднання.

5. Процедура, установлена в пунктах 3 й 4, не застосовується до змін до статті 5 стосовно кількості держав - членів Комітету. Такі зміни набирають чинності з моменту їхнього прийняття.

6. Держава, яка стає учасником цієї Конвенції після набрання чинності змінами відповідно до пункту 4 цієї статті, якщо вона не заявляє про інший намір, уважається:

a) учасницею цієї Конвенції зі змінами, унесеними до неї таким чином;

b) учасницею цієї Конвенції без змін стосовно будь-якої держави-учасниці, не зобов'язаної змінами.

Стаття 39
Тексти, що мають однакову силу

Цю Конвенцію складено англійською, арабською, іспанською, китайською, російською та французькою мовами, причому всі шість текстів мають однакову силу.

Стаття 40
Реєстрація

Відповідно до статті 102 Статуту Організації Об'єднаних Націй ця Конвенція реєструється в Секретаріаті Організації Об'єднаних Націй на прохання Генерального директора ЮНЕСКО.

---

* Україна приєдналася відповідно до Закону України від 6 березня 2008 року N 132-VI (Офіційний вісник України, 2008 р., N 24, ст. 721)

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про приєднання України до Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини

Верховна Рада України **постановляє:**

Приєднатися до Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини, прийнятої 17 жовтня 2003 року у м. Парижі (додається).

Президент України **В. ЮЩЕНКО**

м. Київ
6 березня 2008 року
N 132-VI

КОНВЕНЦІЯ
про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження

ДАТА ПІДПИСАННЯ: 20.10.2005 р.
ДАТА РАТИФІКАЦІЇ: 20.01.2010 р.
ДАТА НАБРАННЯ ЧИННОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ: 10.06.2010 р.
Офіційний переклад.

Генеральна конференція Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, проводячи засідання в м. Париж з 3 до 21 жовтня 2005 р. під час своєї 33 сесії,

підтверджуючи, що культурне розмаїття є невід'ємною характерною рисою людства;

усвідомлюючи, що культурне розмаїття є загальною спадщиною людства й що необхідно цінувати й зберігати її на благо всіх;

розуміючи, що культурне розмаїття створює багатий і різноманітний світ, який розширює діапазон вибору та сприяє людським можливостям і цінностям, будучи, отже, рушійною силою сталого розвитку для громад, народів та націй;

нагадуючи, що культурне розмаїття, яке розцвітає в умовах демократії, терпимості, соціальної справедливості й взаємної поваги між народами та культурами, є необхідним для забезпечення миру й безпеки на місцевому, національному та міжнародному рівнях;

особливо відзначаючи важливість культурного розмаїття для повного здійснення прав людини та основоположних свобод, проголошених у Загальній декларації прав людини та в інших загальновизнаних документах;

наголошуючи на необхідності залучення культури як одного зі стратегічних елементів до національної та міжнародної політики розвитку, а також до міжнародного співробітництва для розвитку, у тому числі з урахуванням Декларації тисячоліття Організації Об'єднаних Націй (2000 р.), в якій особлива увага звертається на викорінення зубожіння;

беручи до уваги, що культура набуває різноманітних форм у часі та просторі й що це розмаїття виявляється в унікальних і різноманітних формах самобутності й культурного самовираження народів і суспільств, які складають людство;

визнаючи важливість традиційних знань як джерела нематеріального й матеріального багатства, зокрема систем знань корінних народів, та їхній позитивний внесок у сталий розвиток, а також необхідність забезпечення їхньої належної охорони та заохочення;

визнаючи необхідність уживання заходів для охорони розмаїття форм культурного самовираження, у тому числі їхнього змісту, особливо в тих ситуаціях, коли формам культурного самовираження може загрожувати зникнення або серйозна шкода;

наголошуючи на важливості культури для соціальної згуртованості в цілому та її можливості для підвищення статусу й ролі жінки в суспільстві зокрема;

усвідомлюючи, що культурне розмаїття зміцнюється в результаті вільного поширення ідей і що воно збагачується завдяки постійним обмінам і взаємодії між культурами;

знову підтверджуючи, що свобода думки, вираження поглядів та інформації, а також різноманіття засобів інформації створюють умови для розквіту форм культурного самовираження в суспільствах;

визнаючи, що розмаїття форм культурного самовираження, у тому числі традиційні форми, є важливим фактором, який дає людям і народам можливість висловлювати свої ідеї та цінності й обмінюватися ними з іншими;

нагадуючи, що мовне розмаїття є основним елементом культурного розмаїття;

знову підтверджуючи ту найважливішу роль, яку відіграє освіта в охороні й заохоченні форм культурного самовираження;

ураховуючи важливе значення життєздатності культур, у тому числі для осіб, що належать до меншин і корінних народів, яка виявляється в їхній свободі створювати, поширювати й передавати свої традиційні форми культурного самовираження й мати до них доступ, щоб використовувати їх для власного розвитку;

наголошуючи на життєво важливій ролі культурної взаємодії й творчості, які збагачують й оновлюють форми культурного самовираження й підвищують роль тих, хто бере участь у розвитку культури для прогресу суспільства в цілому;

визнаючи важливість прав інтелектуальної власності для забезпечення підтримки тих, хто бере участь у культурній творчості;

будучи переконаними, що культурна діяльність і культурні товари та послуги мають як економічний, так і культурний характер, оскільки вони є вираженням форм самобутності, цінностей і змісту, і тому до них не можна ставитись як до чогось, що має тільки комерційну цінність;

відзначаючи, що процеси глобалізації, яким посприяв швидкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, створюючи безпрецедентні умови для ширшої взаємодії культур, також кидають виклик культурному розмаїттю, особливо що стосується небезпеки поглиблення диспропорцій між багатими й бідними країнами;

усвідомлюючи конкретне завдання ЮНЕСКО забезпечити повагу до розмаїття культур і рекомендувати підписання таких міжнародних угод, які можуть бути необхідними для сприяння вільному поширенню ідей за допомогою слова та образу;

посилаючися на положення прийнятих ЮНЕСКО міжнародних пра-

вових документів, які стосуються культурного розмаїття й реалізації культурних прав, та, зокрема, на Загальну декларацію 2001 року про культурне розмаїття,

приймає 20 жовтня 2005 року цю Конвенцію.

I. Цілі та керівні принципи

Стаття 1
Цілі

Цілями цієї Конвенції є:

a) охорона та заохочення розмаїття форм культурного самовираження;

b) створення умов для розквіту й вільної взаємодії культур на взаємовигідній основі;

c) заохочення діалогу між культурами для забезпечення ширших і збалансованіших культурних обмінів у всьому світі в інтересах взаємоповаги культур і культури миру;

d) заохочення міжкультурності для розвитку взаємодії між культурами в дусі наведення мостів між народами;

e) заохочення поваги до розмаїття форм культурного самовираження й підвищення усвідомлення цінності цього розмаїття на місцевому, національному та міжнародному рівнях;

f) підтвердження важливості взаємозв'язку між культурою та розвитком для всіх країн, особливо тих, що розвиваються, і підтримка заходів, яких уживають на національному й міжнародному рівнях для забезпечення визнання справжньої цінності цього взаємозв'язку;

g) визнання особливого характеру культурної діяльності, культурних товарів та послуг як носіїв самобутності, цінностей і змісту;

h) підтвердження суверенних прав держав на підтримку, прийняття й здійснення політики та заходів, які вони вважають належними для охорони й заохочення розмаїття форм культурного самовираження на своїй території;

i) зміцнення міжнародного співробітництва й солідарності в дусі партнерства, зокрема для збільшення можливостей країн, що розвиваються, для охорони й заохочення розмаїття форм культурного самовираження.

Стаття 2
Керівні принципи

1. Принцип поваги до прав людини та основоположних свобод

Охорона та заохочення культурного розмаїття можливі тільки тоді, коли гарантовано права людини та основоположні свободи, як-от: свободу вираження думок, інформації та комунікації, а також можливість для окремих осіб вибирати форми культурного самовираження. Ніхто не може використовувати положень цієї Конвенції для порушення прав людини та основоположних свобод, проголошених у Загальній декларації прав людини й гарантованих міжнародним правом, або для їхнього обмеження.

2. Принцип суверенітету

Згідно зі Статутом Організації Об'єднаних Націй та принципами міжнародного права держави мають суверенне право уживати заходів і проводити політику з охорони та заохочення розмаїття форм культурного самовираження на своїй території.

3. Принцип рівної гідності й поваги до всіх культур

Охорона й поширення розмаїття форм культурного самовираження передбачають визнання рівної гідності й поваги до всіх культур, у тому числі культури осіб, які належать до меншин і корінних народів.

4. Принцип міжнародної солідарності й співробітництва

Міжнародне співробітництво й солідарність повинні бути спрямовані на надання всім країнам, особливо тим, що розвиваються, можливості створювати й зміцнювати свої засоби культурного самовираження, у тому числі свої галузі культури, незважаючи на те, чи вони лише формуються, чи їх уже створено, на місцевому, національному та міжнародному рівнях.

5. Принцип взаємодоповнюваності економічних і культурних аспектів розвитку

Оскільки культура є однією з головних рушійних сил розвитку, культурні аспекти розвитку мають таке саме важливе значення, як і його економічні аспекти, і люди та народи мають основне право брати в них участь і користуватися їхніми здобутками.

6. Принцип сталого розвитку

Культурне розмаїття є цінним надбанням людей і суспільства. Охорона, заохочення та підтримка культурного розмаїття є однією з найважливіших вимог забезпечення сталого розвитку в інтересах теперішнього та прийдешніх поколінь.

7. Принцип рівного доступу

Важливими елементами забезпечення культурного розмаїття й заохочення взаєморозуміння є рівний доступ до насиченої гами різноманітних форм культурного самовираження в усьому світі й доступ культур до засобів самовираження та поширення.

8. Принцип відкритості й збалансованості

Коли держави вживають заходів для підтримки розмаїття форм культурного самовираження, вони повинні прагнути сприяти належним чином їхній відкритості для інших культур світу й забезпечувати відповідність таких заходів цілям, передбаченим цією Конвенцією.

II. Сфера застосування

Стаття 3

Сфера застосування

Ця Конвенція застосовується до політики й заходів, прийнятих або вжитих Сторонами для охорони й заохочення розмаїття форм культурного самовираження.

III. Визначення

Стаття 4

Визначення

Для цілей цієї Конвенції розуміється, що:

1. Культурне розмаїття

"Культурне розмаїття" означає розмаїття форм, за допомогою яких культури груп і суспільств знаходять своє вираження. Ці форми самовираження передаються всередині груп та суспільств і між ними.

Культурне розмаїття виявляється не тільки через застосування різноманітних заходів, за допомогою яких культурна спадщина людства виражається, розширяється й передається завдяки розмаїттю форм культурного самовираження, а й через різні види художньої творчості, виробництва, поширення, розподілу та споживання продуктів культурного самовираження, незалежно від засобів і технологій, які використовуються.

2. Культурний зміст

"Культурний зміст" означає символічне значення, художній аспект і культурні цінності, джерелами яких є культурна самобутність або які відображають таку самобутність.

3. Форми культурного самовираження

"Формами культурного самовираження" є такі форми самовираження, які випливають з творчості окремих осіб, груп або суспільств і які мають культурний зміст.

4. Культурна діяльність, культурні товари та послуги

"Культурна діяльність, культурні товари та послуги" означає таку діяльність і такі товари та послуги, які, коли їх розглядають з погляду конкретної властивості, застосування або мети, утілюють або передають форми культурного самовираження, незалежно від своєї можливої комерційної цінності. Культурна діяльність може бути самоціллю або може сприяти виробництву культурних товарів та послуг.

5. Галузі культури

"Галузі культури" означає ті галузі, які виробляють і поширюють культурні товари та послуги, визначені у викладеному вище пункті 4.

6. Культурна політика й заходи

"Культурна політика й заходи" означає таку політику й такі заходи, які стосуються культури на місцевому, регіональному або міжнародному рівнях, які або зосереджені на культурі як такій, або призначені для здійснення безпосереднього впливу на окремих осіб, групи або суспільства, у тому числі на створення, виробництво, поширення та розподіл культурної діяльності й культурних товарів та послуг, а також доступ до них.

7. Охорона

"Охорона" означає вживання заходів, спрямованих на збереження, захист і збільшення розмаїття форм культурного самовираження.

"Охороняти" означає вживати таких заходів.

8. Міжкультурність

"МіжкультурнІсть" означає існування й рівноправну взаємодію різноманітних культур, а також можливість створення загальних форм культурного самовираження на основі діалогу й взаємної поваги.

IV. Права та обов'язки Сторін

Стаття 5

Загальна норма, яка стосується прав та обов'язків

1. Сторони відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй, принципів міжнародного права й загальновизнаних документів у галузі прав людини підтверджують своє суверенне право розробляти й здійснювати свою культурну політику та вживати заходів для охорони й заохочення розмаїття форм культурного самовираження, а також для зміцнення міжнародного співробітництва з метою досягнення цілей цієї Конвенції.

2. Коли Сторона здійснює політику й уживає заходів для охорони й заохочення різноманіття форм культурного самовираження на своїй території, її політика й заходи повинні відповідати положенням цієї Конвенції.

Стаття 6

Права Сторін на національному рівні

1. У рамках своєї культурної політики та заходів, визначених у пункті 6 статті 4, і з урахуванням своїх конкретних умов і потреб кожна Сторона може вживати заходів, спрямованих на охорону й заохочення розмаїття форм культурного самовираження на своїй території.

2. Такі заходи можуть охоплювати:

a) регуляторні заходи, спрямовані на охорону й заохочення форм культурного самовираження;

b) заходи, які належним чином забезпечують можливості для національної культурної діяльності, культурних товарів та послуг серед усіх доступних видів культурної діяльності, культурних товарів та послуг, що існують на їхній території, для створення, виробництва, поширення, розподілу такої національної культурної діяльності, культурних товарів та послуг, а також користування ними, у тому числі умови, які стосуються мови, що використовується у зв'язку з такою діяльністю, товарами та послугами;

c) заходи, спрямовані на надання незалежним національним галузям, культури й діяльності неофіційного сектора реального доступу до засобів виробництва, поширення та розподілу культурної діяльності, культурних товарів та послуг;

d) заходи, спрямовані на надання державної фінансової допомоги;

e) заходи, спрямовані на надання підтримки некомерційним організаціям, а також державним і приватним інституціям, творчим працівникам та іншим спеціалістам у галузі культури, для розвитку й заохочення вільного

обміну й поширення ідей, форм культурного самовираження, культурної діяльності, культурних товарів та послуг, а також для стимулювання творчого й підприємницького духу їхньої діяльності;

f) заходи, спрямовані, де це доцільно, на створення та підтримку державних закладів;

g) заходи, спрямовані на заохочення й підтримку творчих працівників та інших осіб, які беруть участь у створенні форм культурного самовираження;

h) заходи, спрямовані на збільшення розмаїття засобів масової інформації, у тому числі шляхом розвитку громадського радіомовлення.

Стаття 7
Засоби заохочення форм культурного самовираження

1. Сторони докладають зусиль для створення на своїй території такого середовища, яке допомагає окремим особам і соціальним групам:

a) створювати, виробляти, поширювати й розподіляти свої форми культурного самовираження й мати доступ до них, звертаючи належну увагу на особливі умови й потреби жінок, а також різноманітних соціальних груп, у тому числі осіб, які належать до меншин і корінних народів;

b) мати доступ до різноманітних форм культурного самовираження, які виникли на їхній території або в інших країнах світу.

2. Сторони докладають також зусиль для визнання важливого внеску творчих працівників, інших осіб, залучених до творчого процесу, культурних спільнот, а також організацій, які підтримують їхню роботу, та їхньої центральної ролі в збагаченні розмаїття форм культурного самовираження.

Стаття 8
Засоби з охорони форм культурного самовираження

1. Без обмеження положень статті 5 й 6 Сторона може визначити ті особливі ситуації, коли форми культурного самовираження на її території перебувають під загрозою знищення, їм загрожує серйозна небезпека або вони інакше потребують термінового захисту.

2. Сторони можуть вживати усіх належних заходів для охорони й збереження форм культурного самовираження в ситуаціях, зазначених у пункті 1, відповідно до положень цієї Конвенції.

3. Сторони повідомляють Міжурядовому комітетові, зазначеному в статті 23, про всі заходи, яких ужито з урахуванням потреб конкретної ситуації, а Комітет може зробити відповідні рекомендації.

Стаття 9
Обмін інформацією та прозорість

Сторони:

a) надають один раз на чотири роки у своїх доповідях ЮНЕСКО відповідну інформацію про заходи, яких ужито для охорони й заохочення

розмаїття форм культурного самовираження на їхній території та на міжнародному рівні;

b) призначають координатора, який відповідає за обмін інформацією стосовно цієї Конвенції;

c) діляться й обмінюються інформацією, яка стосується охорони й заохочення розмаїття форм культурного самовираження.

Стаття 10
Освіта й підвищення інформованості громадськості

Сторони:

a) сприяють розумінню важливості охорони й заохочення розмаїття форм культурного самовираження, inter alia*, за допомогою програм у галузі освіти й підвищення інформованості громадськості;

_____

* *Inter alia* - між іншим, зокрема (лат.). - Прим. пер.

b) співробітничають з іншими Сторонами й міжнародними та регіональними організаціями для досягнення цілей цієї статі;

c) докладають зусиль для стимулювання творчості й зміцнення виробничого потенціалу шляхом розробки освітніх програм і програм професійної підготовки та обміну у сфері галузей культури. Ці засоби повинні здійснюватись у такий спосіб, який не має негативного впливу на традиційні форми виробництва.

Стаття 11
Участь громадянського суспільства

Сторони визнають основну роль суспільства в охороні та заохоченні розмаїття форм культурного самовираження. Сторони заохочують активну участь громадянського суспільства у своїх зусиллях для досягнення цілей цієї Конвенції.

Стаття 12
Заохочення міжнародного співробітництва

Сторони докладають зусиль для зміцнення свого двостороннього, регіонального та міжнародного співробітництва, сприятливого для заохочення розмаїття форм культурного самовираження, звертаючи особливу увагу на ситуації, зазначені в статтях 8 та 17, зокрема для:

a) сприяння діалогові між Сторонами з питань культурної політики;

b) посилення стратегічного та управлінського потенціалу державного сектора в громадських культурних закладах шляхом здійснення культурних обмінів та обміну найліпшою практикою між спеціалістами на міжнародному рівні;

c) зміцнення партнерства з громадянським суспільством, неурядовими організаціями та приватним сектором, а також між ними для заохочення розмаїття форм культурного самовираження;

d) сприяння застосуванню нових технологій, стимулювання партнерства з метою посилення обміну інформацією та поліпшення культурного взаєморозуміння, а також заохочення розмаїття форм культурного самовираження;

e) заохочення укладання угод про спільне виробництво й спільне поширення.

Стаття 13
Інтеграція культури в сталий розвиток

Сторони докладають зусиль для залучення питання культури до своєї політики в галузі розвитку на всіх рівнях з метою створення умов, сприятливих для сталого розвитку, і в цих рамках сприяють аспектам, пов'язаних з охороною та заохоченням розмаїття форм культурного самовираження.

Стаття 14
Співробітництво для розвитку

Сторони докладають зусиль для підтримки співробітництва з метою сталого розвитку й зменшення масштабів зубожіння, особливо у зв'язку з конкретними потребами країн, що розвиваються, для сприяння формуванню динамічного сектора культури, inter alia, шляхом:

a) зміцнення галузей культури в країнах, що розвиваються, завдяки:

i) створенню та зміцненню потенціалу виробництва й поширенню в галузі культури в країнах, що розвиваються;

ii) сприянню ширшому доступові до глобального ринку й міжнародних мереж поширення для їхньої культурної діяльності та їхніх культурних товарів та послуг;

iii) створенню умов для формування життєздатних місцевих і регіональних ринків;

iv) уживанню, якщо це можливо, належних заходів у розвинених країнах для полегшення доступу на їхню територію для культурної діяльності й культурних товарів та послуг з країн, що розвиваються;

v) підтримці творчої діяльності й створенню настільки, наскільки це можливо, умов, які забезпечують мобільність творчих працівників з країн, що розвиваються;

vi) заохоченню відповідної взаємодії між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, inter alia, у галузі музичного й кінематографічного мистецтв;

b) створення потенціалу завдяки обмінові інформацією, досвідом і спеціальними знаннями, а також підготовці людських ресурсів у країнах, що розвиваються, як у державному, так і в приватному секторах, які, inter alia, стосуються стратегічного та управлінського потенціалу, розробки й

здійснення політики, заохочення й поширення форм культурного самовираження, розвитку малих, середніх підприємств і мікропідприємств, застосування технологій, а також підвищення кваліфікації та передачі професійних навичок;

c) передачі технології та спеціальних знань і досвіду завдяки вживанню належних заходів для стимулювання, особливо у сфері галузей культури та культурного підприємництва;

d) забезпечення фінансової підтримки завдяки:

i) створенню Міжнародного фонду культурного розмаїття, передбаченого в статті 18;

ii) надання, де це доцільно, офіційної допомоги для розвитку, у тому числі технічної допомоги для стимулювання й підтримки творчої діяльності;

iii) використання інших форм фінансової допомоги, як-от: позик під низький процент, субсидій та інших механізмів фінансування.

Стаття 15
Спільні домовленості

Сторони заохочують розвиток партнерства між державним і приватним секторами й некомерційними організаціями та всередині них для співробітництва з країнами, що розвиваються, у нарощенні їхнього потенціалу в галузі охорони та заохочення розмаїття форм культурного самовираження. З урахуванням потреб країн, що розвиваються, особлива увага в рамках цих новаторських форм партнерства звертається на дальший розвиток інфраструктури, людських ресурсів і політики, а також обмін культурною діяльністю й культурними товарами та послугами.

Стаття 16
Преференційний режим для країн, що розвиваються

Розвинені країни сприяють культурним обмінам з країнами, що розвиваються, шляхом надання на належній інституційній та юридичній основі преференційного режиму для творчих працівників та інших спеціалістів і працівників у галузі культури, а також для їхніх культурних товарів та послуг.

Стаття 17
Міжнародне співробітництво в ситуаціях виникнення серйозної загрози для форм культурного самовираження

Сторони співробітничають для надання допомоги одна одній та, зокрема, країнам, що розвиваються, у ситуаціях, зазначених у статті 8.

Стаття 18
Міжнародний фонд культурного розмаїття

1. Цією Конвенцією створюється Міжнародний фонд культурного розмаїття (далі - Фонд).

2. Фонд складається із цільових фондів, заснованих відповідно до Положень про фінанси ЮНЕСКО.

3. Ресурси Фонду складаються з:

a) добровільних внесків Сторін;

b) коштів, асигнованих із цією метою Генеральною конференцією ЮНЕСКО;

c) внесків, пожертв або заповітного майна, що надійшли від інших держав, організацій та програм системи Організації Об'єднаних Націй, інших регіональних або міжнародних організацій, а також державних або приватних установ чи фізичних осіб;

d) будь-яких процентних нарахувань на ресурси цього Фонду;

e) коштів зборів і надходжень від заходів, організованих на користь Фонду;

f) будь-яких інших ресурсів, передбачених положеннями Фонду.

4. Рішення про використання ресурсів Фонду приймає Міжурядовий комітет на основі керівних принципів, визначених Конференцією Сторін, зазначеною в статті 22.

5. Міжурядовий комітет може приймати внески та допомогу в інших формах для загальних і конкретних цілей, пов'язаних з визначеними проектами, за умови, що він ухвалив такі проекти.

6. Внесення внесків до Фонду не може супроводжуватися жодними політичними, економічними чи іншими умовами, несумісними із цілями цієї Конвенції.

7. Сторони докладають зусиль для надання на постійній основі добровільних внесків, необхідних для здійснення цієї Конвенції.

Стаття 19
Обмін інформацією, її аналіз та поширення

1. Сторони домовляються обмінюватись інформацією та ділитися спеціальними знаннями, які стосуються збору даних і статистики про розмаїття форм культурного самовираження, а також найліпшою практикою його охорони та заохочення.

2. ЮНЕСКО, використовуючи існуючі механізми в рамках Секретаріату, сприяє зборові, аналізові та поширенню всієї відповідної інформації, статистики та найліпшої практики.

3. ЮНЕСКО також створює та оновлює банк даних з різних секторів й урядових, приватних та некомерційних організацій, діяльність яких пов'язана з формами культурного самовираження.

4. Для сприяння зборові даних ЮНЕСКО звертає особливу увагу на питання створення потенціалу й розширення спеціальних знань і досвіду Сторін, які звертаються з проханням про надання їм такої допомоги.

5. Збір інформації, визначеної в цій статті, доповнює інформацію, яку збирають згідно з положеннями статті 9.

V. Зв'язок з іншими правовими актами

Стаття 20

Зв'язок з іншими договорами: взаємна підтримка, взаємодоповнюваність і непідпорядкованість

1. Сторони визнають, що вони сумлінно виконують свої зобов'язання за цією Конвенцією та всіма іншими міжнародними договорами, сторонами яких вони є. Відповідно, не підпорядковуючи цієї Конвенції будь-якому іншому договору,

a) вони заохочують взаємну підтримку між цією Конвенцією та іншими договорами, сторонами яких вони є, а також

b) під час тлумачення чи застосування інших договорів, сторонами яких вони є, або під час прийняття інших міжнародних зобов'язань, Сторони враховують відповідні положення цієї Конвенції.

2. Ніщо в цій Конвенції не тлумачиться як таке, що змінює права та обов'язки Сторін за будь-якими іншими договорами, сторонами яких вони є.

Стаття 21

Міжнародні консультації та координація

Сторони зобов'язуються сприяти цілям та принципам цієї Конвенції на інших міжнародних форумах. Із цією метою Сторони, де це доцільно, консультуються одна з одною, беручи до уваги зазначені цілі та принципи.

VI. Органи Конвенції

Стаття 22

Конференція Сторін

1. Засновується Конференція Сторін. Конференція Сторін є пленарним вищим органом цієї Конвенції.

2. Конференція Сторін збирається на чергову сесію один раз на два роки, настільки, наскільки це можливо, разом з Генеральною конференцією ЮНЕСКО. Вона може зібратися на позачергову сесію, якщо вона так вирішить або якщо Міжурядовий комітет отримає прохання про це від щонайменше третини загальної кількості Сторін.

3. Конференція Сторін затверджує власний регламент.

4. Функціями Конференції Сторін є, inter alia:

a) обрання членів Міжурядового комітету;

b) отримання й розгляд доповідей Сторін цієї Конвенції, надісланих Міжурядовим комітетом;

c) затвердження оперативних керівних принципів, розроблених Міжурядовим комітетом на її прохання;

d) уживання інших заходів, які можуть уважатися необхідними для сприяння цілям цієї Конвенції.

Стаття 23
Міжурядовий комітет

1. У рамках ЮНЕСКО створюється Міжурядовий комітет з охорони й заохочення розмаїття форм культурного самовираження (далі - Міжурядовий комітет). До його складу входять 18 держав - учасниць Конвенції, яких Конференція Сторін обирає на чотирирічний строк після набрання цією Конвенцією чинності відповідно до статті 29.

2. Міжурядовий комітет збирається щорічно.

3. Міжурядовий комітет здійснює свою діяльність під керівництвом Конференції Сторін та є підзвітним їй.

4. Як тільки кількість Сторін Конвенції досягне 50, число членів Міжурядового комітету збільшується до 24.

5. Вибори членів Міжурядового комітету ґрунтуються на принципах справедливого географічного розподілу, а також ротації.

6. Без шкоди для інших обов'язків, передбачених для нього цією Конвенцією, Міжурядовий комітет здійснює такі функції:

a) сприяння досягненню цілей цієї Конвенції, а також заохочення й перевірки її здійснення;

b) підготовки та подання на затвердження Конференцією Сторін на її прохання оперативних керівних принципів здійснення та застосування положень Конвенції;

c) подання до Конференції Сторін доповідей Сторін Конвенції разом зі своїми коментарями та коротким викладом їхнього змісту;

d) вироблення належних рекомендацій у ситуаціях, про які Сторони йому повідомили згідно з відповідними положеннями Конвенції, зокрема статті 8;

e) установлення процедур та інших механізмів консультацій, спрямованих на сприяння принципам і цілям цієї Конвенції в рамках інших міжнародних форумів;

f) виконання будь-яких інших завдань, які Конференція Сторін може йому доручити.

7. Згідно зі своїм регламентом Міжурядовий комітет може будь-коли запропонувати державним або приватним установам чи фізичним особам узяти участь у його засіданнях для проведення консультацій з певних питань.

8. Міжурядовий комітет готує та подає на затвердження Конференцією Сторін свій регламент.

Стаття 24
Секретаріат ЮНЕСКО

1. Органам Конвенції допомагає Секретаріат ЮНЕСКО.

2. Секретаріат готує документацію Конференції Сторін та Міжурядового комітету, а також порядок денний їхніх засідань, сприяє виконанню їхніх рішень та повідомляє про виконання цих рішень.

VII. Прикінцеві положення

Стаття 25

Вирішення спорів

1. У разі виникнення спору між Сторонами цієї Конвенції стосовно тлумачення або застосування Конвенції Сторони намагаються вирішити його шляхом проведення переговорів.

2. Якщо відповідні Сторони не можуть досягти згоди шляхом проведення переговорів, вони можуть спільно звернутися до третьої сторони з проханням про добрі послуги або посередництво.

3. Якщо добрі послуги чи посередництво не надаються або якщо переговори, добрі послуги чи посередництво не можуть вирішити спору, Сторона може вдатися до вирішення згідно з процедурою, викладеною в додатку до цієї Конвенції. Сторони сумлінно розглядають пропозицію, яку вносить Погоджувальна комісія для вирішення спору.

4. Кожна Сторона під час ратифікації, прийняття, затвердження або приєднання може заявити про те, що вона не визнає зазначеної вище погоджувальної процедури. Будь-яка Сторона, яка зробила таку заяву, може будь-коли її відкликати, повідомивши про це Генеральному директору ЮНЕСКО.

Стаття 26

Ратифікація, прийняття, затвердження або приєднання державами-членами

1. Ця Конвенція підлягає ратифікації, прийняттю, затвердженню або приєднанню державами - членами ЮНЕСКО згідно з їхніми відповідними конституційними процедурами.

2. Документи про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання здаються на зберігання Генеральному директору ЮНЕСКО.

Стаття 27

Приєднання

1. Ця Конвенція є відкритою для приєднання всіх держав, які не є членами ЮНЕСКО, але є членами Організації Об'єднаних Націй або однієї з її спеціалізованих установ, і яких Генеральна конференція ЮНЕСКО запрошує приєднатися до неї.

2. Ця Конвенція також є відкритою для приєднання територій, які мають повне внутрішнє самоврядування і визнані такими Організацією Об'єднаних Націй, але не отримали повної незалежності згідно з резолюцією 1514 (XV) Генеральної Асамблеї, і які компетентні в питаннях, охоплюваних цією Конвенцією, у тому числі підписувати договори з таких питань.

3. До організацій регіональної економічної інтеграції застосовуються такі положення:

a) ця Конвенція є відкритою також для приєднання будь-якої організації регіональної економічної інтеграції, яка, за винятком випадків, зазначених нижче, є цілком обмеженою положеннями Конвенції в такий самий спосіб, як і держави-члени;

b) у разі, коли одна або декілька держав - членів такої організації також є Сторонами цієї Конвенції, організація й держава-член або держави-члени домовляються про розподіл відповідальності за виконання своїх зобов'язань за цією Конвенцію. Такий розподіл набирає чинності після завершення процедури повідомлення, описаної в підпункті "c". Організація та держави-члени не можуть здійснювати прав, які випливають із цієї Конвенції, одночасно. Крім цього, організації регіональної економічної інтеграції в питаннях, у яких вони є компетентними, здійснюють свої права для голосування тією кількістю голосів, що дорівнює кількості їхніх держав-членів, які є Сторонами цієї Конвенції. Ця організація не може скористатися своїм правом голосу, якщо це право здійснює її держава-член, і навпаки;

c) організація регіональної економічної інтеграції та її держава-член або держави-члени, які домовилися про розподіл відповідальності, як це передбачено в підпункті "b", повідомляють Сторонам про такий запропонований розподіл так:

i) у своєму документі про приєднання ця організація чітко заявляє про розподіл відповідальності в питаннях, які регулюються Конвенцією;

ii) у разі будь-якої пізнішої зміни їхніх відповідних зобов'язань організація регіональної економічної інтеграції повідомляє депозитарієві про будь-яку запропоновану зміну їхніх відповідних зобов'язань; у свою чергу, депозитарій повідомляє про таку зміну Сторонам;

d) припускається, що держави - члени організації регіональної економічної інтеграції, які стають Сторонами цієї Конвенції, залишаються компетентними в усіх питаннях, що не є предметом передачі повноважень організації, про яку чітко заявлено й повідомлено депозитарієві;

e) "організація регіональної економічної інтеграції" означає організацію, яка складається із суверенних держав, які є членами Організації Об'єднаних Націй або однієї з її спеціалізованих установ, якій ці держави передали свої повноваження стосовно питань, що регулюються цією Конвенцією, і яка належним чином уповноважена згідно з її внутрішніми процедурами стати Стороною Конвенції.

4. Документ про приєднання здається на зберігання Генеральному директору ЮНЕСКО.

Стаття 28
Координатор

Ставши Стороною цієї Конвенції, кожна Сторона призначає координатора, зазначеного в статті 9.

Стаття 29
Набрання чинності

1. Ця Конвенція набирає чинності після закінчення трьох місяців з дати здачі на зберігання тридцятого документа про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання, але лише для тих держав або організацій регіональної економічної інтеграції, які здали на зберігання свої відповідні документи про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання станом на цю дату або раніше. Вона набирає чинності для будь-якої іншої Сторони через три місяці після здачі на зберігання документа про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання.

2. Для цілей цієї статті жодний документ, зданий на зберігання організацією регіональної економічної інтеграції, не повинен додаватися до числа документів, зданих на зберігання державами - членами цієї організації.

Стаття 30
Федеральні або неунітарні конституційні системи

Визнаючи, що міжнародні угоди є однаково обов'язковими для Сторін незалежно від їхніх конституційних систем, до Сторін, які мають федеральну або неунітарну систему, застосовуються такі положення:

a) стосовно положень цієї Конвенції, виконання яких підпадає під правову юрисдикцію федерального або центрального законодавчого органу, федеральний або центральний уряд несе ті самі зобов'язання, що й Сторони, які не є федеральними державами;

b) стосовно положень цієї Конвенції, виконання яких підпадає під юрисдикцію кожного із суб'єктів, які входять до складу держави, як-от: штатів, графств, провінцій або кантонів, які згідно з конституційною системою федерації не зобов'язані вживати законодавчих заходів, федеральний уряд повідомляє в разі потреби компетентним органам таких суб'єктів, як-от: штатів, графств, провінцій або кантонів, про викладені вище положення зі своєю рекомендацією для їхнього прийняття.

Стаття 31
Денонсація

1. Будь-яка Сторона цієї Конвенції може денонсувати цю Конвенцію.

2. Про денонсацію повідомляється в письмовій формі в документі, який здається на зберігання Генеральному директору ЮНЕСКО.

3. Денонсація набирає чинності через дванадцять місяців після отримання документа про денонсацію. Вона жодним чином не впливає на фінансові зобов'язання, які Сторона, що денонсує Конвенцію, повинна виконувати до дати, коли припинення участі набере чинності.

Стаття 32
Функції депозитарію

Генеральний директор ЮНЕСКО як депозитарій цієї Конвенції повідомляє державам - членам Організації, державам, які не є членами Організації, організації регіональної економічної інтеграції, зазначеній у статті 27, а також Організації Об'єднаних Націй про здачу на зберігання документів про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання, зазначених у статтях 26 і 27, та документів про денонсацію, передбачених у статті 31.

Стаття 33
Поправки

1. Сторона цієї Конвенції може шляхом надіслання письмового повідомлення, адресованого Генеральному директору, пропонувати поправки до цієї Конвенції. Генеральний директор надсилає таке повідомлення всім Сторонам. Якщо протягом шести місяців з дати надіслання повідомлення не менше половини загальної кількості Сторін позитивно відреагують на запит, Генеральний директор рекомендує таку пропозицію на наступній сесії Конференції Сторін для обговорення й можливого прийняття.

2. Поправки приймаються більшістю, що складає дві третини голосів присутніх Сторін, які беруть участь у голосуванні.

3. Поправки до цієї Конвенції після їхнього прийняття подаються на розгляд Сторонам для ратифікації, прийняття, затвердження або приєднання.

4. Для Сторін, які ратифікували, прийняли або затвердили поправки до цієї Конвенції або приєдналися до них, такі поправки набирають чинності через три місяці після здачі на зберігання документів, зазначених у пункті 3 цієї Конвенції, двома третинами загальної кількості Сторін. Після цього для кожної Сторони, яка ратифікує, приймає, затверджує поправку або приєднується до неї, зазначена поправка набирає чинності через три місяці після здачі на зберігання цією Стороною документа про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання.

5. Процедура, зазначена в пунктах 3 й 4, не застосовується стосовно поправок до статті 23, які стосуються числа членів Міжурядового комітету. Ці поправки набирають чинності в момент їхнього прийняття.

6. Держава або організація регіональної економічної інтеграції, зазначена в статті 27, яка стає Стороною цієї Конвенції після набрання поправками чинності згідно з пунктом 4 цієї статті, якщо не буде висловлено іншого наміру, вважається:

a) Стороною цієї Конвенції з унесеними до неї таким чином поправками, а також

b) Стороною цієї Конвенції без унесених до неї поправок стосовно будь-якої Сторони, яку такі поправки не зобов'язують.

Стаття 34
Тексти, які мають юридичну силу

Цю Конвенцію складено англійською, арабською, іспанською, китайською, російською та французькою мовами, причому всі шість текстів мають однакову юридичну силу.

Стаття 35
Реєстрація

Відповідно до статті 102 Статуту Організації Об'єднаних Націй ця Конвенція реєструється Секретаріатом Організації Об'єднаних Націй на прохання Генерального директора ЮНЕСКО.

Додаток

ПОГОДЖУВАЛЬНА ПРОЦЕДУРА
Стаття 1
Погоджувальна комісія

Погоджувальна комісія створюється на прохання однієї зі Сторін, яка є стороною в спорі. Якщо Сторони не домовляться про інше, Комісія складається з п'яти членів: кожна відповідна Сторона призначає по два члени, які за загальною домовленістю обирають голову.

Стаття 2
Члени Комісії

У спорах між більш як двома Сторонами Сторони, які мають спільні інтереси, призначають своїх членів Комісії за загальною домовленістю. У випадках, коли дві чи більше Сторін мають окремі інтереси або коли в них виникають розбіжності стосовно того, чи мають вони спільні інтереси, вони призначають своїх членів самостійно.

Стаття 3
Призначення

Якщо Сторони не роблять будь-яких призначень протягом двох місяців після дати звернення з проханням про створення Погоджувальної комісії, то Генеральний директор ЮНЕСКО на прохання Сторони, яка запропонувала створити таку Комісію, робить ці призначення протягом наступного двомісячного періоду.

Стаття 4
Голова Комісії

Якщо голову Погоджувальної комісії не було обрано протягом двох місяців з моменту призначення останнього члена Комісії, Генеральний директор ЮНЕСКО на прохання Сторони призначає голову протягом наступного двомісячного періоду.

Стаття 5
Рішення

Погоджувальна комісія приймає свої рішення більшістю голосів своїх членів. Якщо Сторони спору не домовляються про інше, вона сама визначає порядок своєї роботи. Вона вносить пропозицію про вирішення спору, яку Сторони розглядають сумлінно.

Стаття 6
Розбіжності

Погоджувальна комісія вирішує стосовно розбіжностей, чи є Комісія компетентною.

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про ратифікацію Конвенції про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження

Верховна Рада України **постановляє:**

Конвенцію про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження, прийняту на 33-й сесії Генеральної конференції Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури 20 жовтня 2005 року, **ратифікувати** (додається).

Президент України **В. ЮЩЕНКО**
м. Київ
20 січня 2010 року
N 1811-VI

КОНСТИТУЦІЯ ТА КОДЕКСИ УКРАЇНИ

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ
(В и т я г)

(Відомості Верховної Ради, 1996, № 30, ст. 141)

Стаття 54. Громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності.

Кожний громадянин має право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності; ніхто не може використовувати або поширювати їх без його згоди, за винятками, встановленими законом.

Держава сприяє розвиткові науки, встановленню наукових зв'язків України зі світовим співтовариством.

Культурна спадщина охороняється законом.

Держава забезпечує збереження історичних пам'яток та інших об'єктів, що становлять культурну цінність, вживає заходів для повернення в Україну культурних цінностей народу, які знаходяться за її межами.

Стаття 66. Кожен зобов'язаний не заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодовувати завдані ним збитки.

Стаття 137. Автономна Республіка Крим здійснює нормативне регулювання з питань:

1) сільського господарства і лісів;

2) меліорації і кар'єрів;

3) громадських робіт, ремесел та промислів; благодійництва;

4) містобудування і житлового господарства;

5) туризму, готельної справи, ярмарків;

6) музеїв, бібліотек, театрів, інших закладів культури, історико-культурних заповідників;

7) транспорту загального користування, автошляхів, водопроводів;

8) мисливства, рибальства;

9) санітарної і лікарняної служб.

З мотивів невідповідності нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим Конституції України та законам України Президент України може зупинити дію цих нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим з одночасним зверненням до Конституційного Суду України щодо їх конституційності.

Стаття 138. До відання Автономної Республіки Крим належить:

1) призначення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, затвердження складу виборчої комісії Автономної Республіки Крим;

2) організація та проведення місцевих референдумів;

3) управління майном, що належить Автономній Республіці Крим;

4) розроблення, затвердження та виконання бюджету Автономної Республіки Крим на основі єдиної податкової і бюджетної політики України;

5) розроблення, затвердження та реалізація програм Автономної Республіки Крим з питань соціально-економічного та культурного розвитку, раціонального природокористування, охорони довкілля - відповідно до загальнодержавних програм;

6) визнання статусу місцевостей як курортів; встановлення зон санітарної охорони курортів;

7) участь у забезпеченні прав і свобод громадян, національної злагоди, сприяння охороні правопорядку та громадської безпеки;

8) забезпечення функціонування і розвитку державної та національних мов і культур в Автономній Республіці Крим; охорона і використання пам'яток історії;

9) участь у розробленні та реалізації державних програм повернення депортованих народів;

10) ініціювання введення надзвичайного стану та встановлення зон надзвичайної екологічної ситуації в Автономній Республіці Крим або в окремих її місцевостях.

Законами України Автономній Республіці Крим можуть бути делеговані також інші повноваження.

(Конституція|Закон, ВР України, від 28.06.1996, № 254к/96-ВР
"КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ")

ЗЕМЕЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ
(в и т я г)

Стаття 19. Категорії земель

1. Землі України за основним цільовим призначенням поділяються на такі категорії:

а) землі сільськогосподарського призначення;

б) землі житлової та громадської забудови;

в) землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення;

г) землі оздоровчого призначення;

ґ) землі рекреаційного призначення;

д) землі історико-культурного призначення;

е) землі лісогосподарського призначення;

є) землі водного фонду;

ж) землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

2. Земельні ділянки кожної категорії земель, які не надані у власність або користування громадян чи юридичних осіб, можуть перебувати у запасі.

Стаття 20. Встановлення та зміна цільового призначення земель

1. Віднесення земель до тієї чи іншої категорії здійснюється на підставі рішень органів державної влади та органів місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень.

2. Зміна цільового призначення земель провадиться органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування, які приймають рішення про передачу цих земель у власність або надання у користування, вилучення (викуп) земель і затверджують проекти землеустрою або приймають рішення про створення об'єктів природоохоронного та історико-культурного призначення.

3. Зміна цільового призначення земель, які перебувають у власності громадян або юридичних осіб, здійснюється за ініціативою власників земельних ділянок у порядку, що встановлюється Кабінетом Міністрів України.

4. Зміна цільового призначення земель, зайнятих лісами, провадиться з урахуванням висновків органів виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища та лісового господарства.

5. Види використання земельної ділянки в межах певної категорії земель (крім земель сільськогосподарського призначення та земель оборони) визначаються її власником або користувачем самостійно в межах вимог, встановлених законом до використання земель цієї категорії, з урахуванням містобудівної документації та документації із землеустрою.

Земельні ділянки сільськогосподарського призначення використовуються їх власниками або користувачами виключно в межах вимог щодо користування землями певного виду використання, встановлених статтями 31, 33 - 37 цього Кодексу.

Земельні ділянки, що належать до земель оборони, використовуються виключно згідно із Законом України "Про використання земель оборони".

Глава 10. Землі історико-культурного призначення

Стаття 53. Склад земель історико-культурного призначення

1. До земель історико-культурного призначення належать землі, на яких розташовані пам'ятки культурної спадщини, їх комплекси (ансамблі), історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території, охоронювані археологічні території, музеї просто неба, меморіальні музеї-садиби.

Стаття 54. Використання земель історико-культурного призначення

1. Землі історико-культурного призначення можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності.

2. Навколо історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій, музеїв просто неба, меморіальних музеїв-садиб, пам'яток культурної спадщини, їх комплексів (ансамблів) встановлюються зони охорони пам'яток із забороною діяльності, що шкідливо впливає або може вплинути на додержання режиму використання таких земель.

3. Порядок використання земель історико-культурного призначення визначається законом.

Стаття 83. Право власності на землю територіальних громад

1. Землі, які належать на праві власності територіальним громадам сіл, селищ, міст, є комунальною власністю.

2. У комунальній власності перебувають усі землі в межах населених пунктів, крім земель приватної та державної власності, а також земельні ділянки за їх межами, на яких розташовані об'єкти комунальної власності.

3. До земель комунальної власності, які не можуть передаватись у приватну власність, належать:

а) землі загального користування населених пунктів (майдани, вулиці, проїзди, шляхи, набережні, пляжі, парки, сквери, бульвари, кладовища, місця знешкодження та утилізації відходів тощо);

б) землі під залізницями, автомобільними дорогами, об'єктами повітряного і трубопровідного транспорту;

в) землі під об'єктами природно-заповідного фонду, історико-культурного та оздоровчого призначення, що мають особливу екологічну, оздоровчу, наукову, естетичну та історико-культурну цінність, якщо інше не передбачено законом;

г) землі лісогосподарського призначення, крім випадків, визначених цим Кодексом;

ґ) землі водного фонду, крім випадків, визначених цим Кодексом;

д) земельні ділянки, які використовуються для забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування;

е) земельні ділянки, штучно створені в межах прибережної захисної смуги чи смуги відведення, на землях лісогосподарського призначення та природно-заповідного фонду, що перебувають у прибережній захисній смузі водних об'єктів, або на земельних ділянках дна водних об'єктів.

4. Територіальні громади набувають землю у комунальну власність у разі:

а) передачі їм земель державної власності;

б) примусового відчуження земельних ділянок у власників з мотивів суспільної необхідності та для суспільних потреб;

в) прийняття спадщини;

г) придбання за договором купівлі-продажу, ренти, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами;

ґ) виникнення інших підстав, передбачених законом;

ґ1) штучного створення земельної ділянки на території населеного пункту, у тому числі з порушенням установлених правил.

5. Територіальні громади сіл, селищ, міст можуть об'єднувати на договірних засадах належні їм земельні ділянки комунальної власності. Управління зазначеними земельними ділянками здійснюють районні або обласні ради.

Стаття 84. Право власності на землю держави

1. У державній власності перебувають усі землі України, крім земель комунальної та приватної власності.

2. Право державної власності на землю набувається і реалізується державою в особі Кабінету Міністрів України, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, державних органів приватизації відповідно до закону.

3. До земель державної власності, які не можуть передаватись у комунальну власність, належать:

а) землі атомної енергетики та космічної системи;

б) землі оборони, крім земельних ділянок під об'єктами соціально-культурного, виробничого та житлового призначення;

в) землі під об'єктами природно-заповідного фонду та історико-культурними об'єктами, що мають національне та загальнодержавне значення;

г) землі під водними об'єктами загальнодержавного значення;

ґ) земельні ділянки, які використовуються для забезпечення діяльності Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів державної влади, Національної академії наук України, державних галузевих академій наук;

д) земельні ділянки зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи;

е) земельні ділянки, які закріплені за державними професійно-технічними навчальними закладами;

є) земельні ділянки, закріплені за вищими навчальними закладами державної форми власності;

ж) земельні ділянки, на яких розташовані державні, у тому числі казенні підприємства, господарські товариства, у статутних фондах яких державі належать частки (акції, паї), об'єкти незавершеного будівництва та законсервовані об'єкти.

4. До земель державної власності, які не можуть передаватись у приватну власність, належать:

а) землі атомної енергетики та космічної системи;

б) землі під державними залізницями, об'єктами державної власності повітряного і трубопровідного транспорту;

в) землі оборони;

г) землі під об'єктами природно-заповідного фонду, історико-культурного та оздоровчого призначення, що мають особливу екологічну, оздоровчу, наукову, естетичну та історико-культурну цінність, якщо інше не передбачено законом;

ґ) землі лісогосподарського призначення, крім випадків, визначених цим Кодексом;

д) землі водного фонду, крім випадків, визначених цим Кодексом;

е) земельні ділянки, які використовуються для забезпечення діяльності Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів державної влади, Національної академії наук України, державних галузевих академій наук;

є) земельні ділянки зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи;

ж) земельні ділянки, які закріплені за державними професійно-технічними навчальними закладами;

з) земельні ділянки, закріплені за вищими навчальними закладами державної і комунальної форм власності;

и) земельні ділянки, штучно створені у межах прибережної захисної смуги чи смуги відведення, на землях лісогосподарського призначення та природно-заповідного фонду, що перебувають у прибережній захисній смузі водних об'єктів, або на земельних ділянках дна водних об'єктів.

5. Держава набуває права власності на землю у разі:

а) відчуження земельних ділянок у власників з мотивів суспільної необхідності та для суспільних потреб;

б) придбання за договорами купівлі-продажу, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами;

в) прийняття спадщини;

г) передачі у власність державі земельних ділянок комунальної власності територіальними громадами;

г) конфіскації земельної ділянки;

д) штучного створення земельної ділянки за межами населених пунктів, у тому числі з порушенням установлених правил.

Стаття 110. Поняття обмеження прав на земельну ділянку

1. На використання власником земельної ділянки або її частини може бути встановлено обмеження (обтяження) в обсязі, передбаченому законом або договором.

2. Перехід права власності на земельну ділянку не припиняє встановленого обмеження (обтяження).

3. Поділ чи об'єднання земельних ділянок не припиняє дії обмежень, обтяжень, встановлених на земельні ділянки, крім випадків, коли обмеження (обтяження) поширювалося лише на частину земельної ділянки, яка в результаті поділу земельної ділянки не увійшла до сформованої нової земельної ділянки.

Стаття 111. Обмеження прав на земельну ділянку

1. Право на земельну ділянку може бути обмежено (обтяжено) законом або актом уповноваженого на це органу державної влади, посадової особи або договором шляхом встановлення:

а) заборони на користування та/або розпорядження, у тому числі шляхом відчуження;

б) умови розпочати і завершити забудову або освоєння земельної ділянки протягом встановлених строків;

в) заборони на провадження окремих видів діяльності;

г) заборони на зміну цільового призначення земельної ділянки, ландшафту;

ґ) умови здійснити будівництво, ремонт або утримання дороги, ділянки дороги;

д) умови додержання природоохоронних вимог або виконання визначених робіт;

е) умови надавати право полювання, вилову риби, збирання дикорослих рослин на своїй земельній ділянці в установлений час і в установленому порядку.

2. Обмеження (обтяження) у використанні земельної ділянки, визначені у пунктах "б - е" частини першої цієї статті, підлягають державній реєстрації в Державному земельному кадастрі в порядку, встановленому законом.

Заборони на користування та/або розпорядження, у тому числі шляхом відчуження земельної ділянки, підлягають державній реєстрації в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно в порядку, встановленому законом.

Стаття 112. Охоронні зони

1. Охоронні зони створюються:

а) навколо особливо цінних природних об'єктів, об'єктів культурної спадщини, гідрометеорологічних станцій тощо з метою охорони і захисту їх від несприятливих антропогенних впливів;

б) уздовж ліній зв'язку, електропередачі, земель транспорту, навколо промислових об'єктів для забезпечення нормальних умов їх експлуатації, запобігання ушкодження, а також зменшення їх негативного впливу на людей та довкілля, суміжні землі та інші природні об'єкти.

2. Правовий режим земель охоронних зон визначається законодавством України.

Стаття 141. Підстави припинення права користування земельною ділянкою

Підставами припинення права користування земельною ділянкою є:

а) добровільна відмова від права користування земельною ділянкою;

б) вилучення земельної ділянки у випадках, передбачених цим Кодексом;

в) припинення діяльності релігійних організацій, державних чи комунальних підприємств, установ та організацій;

г) використання земельної ділянки способами, які суперечать екологічним вимогам;

ґ) використання земельної ділянки не за цільовим призначенням;

д) систематична несплата земельного податку або орендної плати;

е) набуття іншою особою права власності на жилий будинок, будівлю або споруду, які розташовані на земельній ділянці;

є) використання земельної ділянки у спосіб, що суперечить вимогам охорони культурної спадщини.

Стаття 150. Особливо цінні землі та порядок їх вилучення

1. До особливо цінних земель відносяться: чорноземи нееродовані несолонцюваті на лесових породах; лучно-чорноземні незасолені несолонцюваті суглинкові ґрунти; темно-сірі опідзолені та чорноземи опідзолені на лесах і глеюваті; бурі гірсько-лісові та дерновобуроземні глибокі і середньоглибокі; дерново-підзолисті суглинкові ґрунти; торфовища з глибиною залягання торфу більше одного метра і осушені незалежно від глибини; коричневі ґрунти Південного узбережжя Криму; землі, надані в постійне користування НВАО "Масандра" та підприємствам, що входять до його складу; дернові глибокі ґрунти Закарпаття; землі дослідних полів науково-дослідних установ і навчальних закладів; землі природно-заповідного фонду; землі історико-культурного призначення. Вилучення особливо цінних земель для несільськогосподарських потреб не допускається, за винятком випадків, визначених частиною другою цієї статті.

2. Земельні ділянки особливо цінних земель, що перебувають у державній або комунальній власності, можуть вилучатися (викуплятися) для будівництва об'єктів загальнодержавного значення, доріг, ліній електропередачі та зв'язку, трубопроводів, осушувальних і зрошувальних каналів, геодезичних пунктів, житла, об'єктів соціально-культурного призначення, нафтових і газових свердловин та виробничих споруд, пов'язаних з їх експлуатацією, за постановою Кабінету Міністрів України або за рішенням відповідної місцевої ради, якщо питання про вилучення (викуп) земельної ділянки погоджується Верховною Радою України.

3. Погодження матеріалів вилучення (викупу) земельних ділянок особливо цінних земель, що перебувають у власності громадян і юридичних осіб, провадиться Верховною Радою України за поданням Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, Київської і Севастопольської міських рад.

Стаття 151. Порядок погодження питань, пов'язаних з вилученням (викупом) земельних ділянок для суспільних потреб або з мотивів суспільної необхідності

1. Юридичні особи, зацікавлені у вилученні земельних ділянок, наданих у постійне користування із земель державної чи комунальної власності, для суспільних потреб та у викупі земельних ділянок, що перебувають у власності громадян чи юридичних осіб, для суспільних потреб та з мотивів суспільної необхідності, зобов'язані до початку проведення проектних робіт погодити з власниками землі, крім викупу земельних ділянок з підстав, що допускають можливість їх примусового відчуження з мотивів суспільної необхідності, і землекористувачами, органами державної влади або органами місцевого самоврядування, згідно з їх повноваженнями, місце розташування об'єкта, розмір земельної ділянки та умови її вилучення (викупу) з урахуванням комплексного розвитку території, який би забезпечував нормальне функціонування на цій ділянці і прилеглих територіях усіх об'єктів та умови проживання населення і охорону довкілля.

2. Погодження матеріалів місць розташування об'єктів на особливо цінних землях, а також земельних ділянок для розміщення та обслуговування будівель і споруд дипломатичних представництв та консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій провадиться Верховною Радою України.

3. Погодження питань, пов'язаних з вилученням (викупом) земельних ділянок, крім тих, що передбачені частиною другою цієї статті, провадиться відповідно Кабінетом Міністрів України, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями, міськими, селищними, сільськими радами згідно з їх повноваженнями щодо вилучення (викупу) цих ділянок.

4. У разі вилучення (викупу) земельних ділянок під об'єкти містобудування, розміщення яких визначено містобудівною або землевпорядною документацією (генеральні плани населених пунктів, проекти детального планування, інша містобудівна документація, техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних утворень, проекти землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів тощо), погодження місця розташування об'єкта не проводиться.

5. Юридичні особи, зацікавлені у вилученні (викупі) земельних ділянок, звертаються з клопотанням про погодження місця розташування об'єкта до відповідної сільської, селищної, міської, районної, обласної ради, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевої державної адміністрації. Клопотання щодо погодження місця розташування об'єкта за рахунок земель, вилучення (викуп) яких провадиться Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою Автономної Республіки Крим, подається відповідно до Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

6. До клопотання додаються:

а) обґрунтування необхідності вилучення (викупу) та/або відведення земельної ділянки;

б) зазначене на відповідному графічному матеріалі бажане місце розташування об'єкта з орієнтовними розмірами земельної ділянки;

в) нотаріально засвідчена письмова згода землевласника (землекористувача) на вилучення (викуп) земельної ділянки (її частини) із зазначенням розмірів передбаченої для вилучення (викупу) земельної ділянки та умов її вилучення (викупу);

г) копія установчих документів.

7. Типова форма клопотання про погодження місця розташування об'єкта затверджується Кабінетом Міністрів України.

8. Відповідний орган державної влади або орган місцевого самоврядування згідно із своїми повноваженнями у тижневий строк з дня реєстрації клопотання направляє його разом з додатками до Комісії, яка протягом трьох тижнів з дня його одержання надає зазначеному органу висновок про погодження місця розташування об'єкта або відмову в такому погодженні.

У разі вилучення органами виконавчої влади земельних ділянок державної власності у межах населеного пункту матеріали погодження місця розташування об'єкта подаються для розгляду до відповідного органу місцевого самоврядування, який у місячний строк розглядає їх і надає свої висновки.

9. Якщо вилучення (викуп) земельних ділянок провадиться за погодженням з Верховною Радою України, відповідні органи державної влади або органи місцевого самоврядування готують свої висновки і подають матеріали погодження місця розташування об'єкта до Кабінету Міністрів України, який розглядає ці матеріали і подає їх до Верховної Ради України для прийняття відповідного рішення.

10. Якщо вилучення (викуп) земельних ділянок здійснюється Верховною Радою Автономної Республіки Крим, матеріали погодження місця розташування об'єкта подаються до Ради міністрів Автономної Республіки Крим, яка розглядає ці матеріали і в місячний строк подає свої пропозиції до Верховної Ради Автономної Республіки Крим.

11. Після отримання висновку Комісії про погодження місця розташування об'єкта та рішення Верховної Ради України (у разі необхідності) відповідний орган державної влади або орган місцевого самоврядування згідно із своїми повноваженнями у двотижневий строк розглядає матеріали погодження місця розташування об'єкта та надає дозвіл на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки або мотивоване рішення про відмову.

12. Спори, пов'язані з погодженням місць розташування об'єктів, вирішуються в судовому порядку.

Стаття 162. Поняття охорони земель

Охорона земель - це система правових, організаційних, економічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського і лісогосподарського призначення, захист від шкідливого антропогенного впливу, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, підвищення продуктивності земель лісогосподарського призначення, забезпечення особливого режиму використання земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

Стаття 180. Зонування земель

1. Зонування земель здійснюється у межах населених пунктів.

2. При зонуванні земель встановлюються вимоги щодо допустимих видів забудови та іншого використання земельних ділянок у межах окремих зон відповідно до місцевих правил забудови.

3. Зонування земель здійснюється відповідно до закону.

Стаття 1861. Комісія з розгляду питань, пов'язаних з погодженням документації із землеустрою

1. Для розгляду питань, пов'язаних з погодженням документації із землеустрою, в районах та містах обласного значення, містах Києві та Севастополі функціонують постійно діючі комісії.

2. До повноважень Комісії належить забезпечення погодження документації із землеустрою відповідними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

3. До складу Комісії входять уповноважені представники районного (міського) органу земельних ресурсів, містобудування та архітектури, природоохоронного та санітарно-епідеміологічного органу, органу охорони культурної спадщини. У разі погодження проектів землеустрою, що роз-

робляються з метою вилучення, надання, зміни цільового призначення земель лісогосподарського призначення, водного фонду, земельних ділянок для цілей, пов'язаних із розробкою корисних копалин, до складу Комісії залучається відповідно представник територіальних органів лісового господарства, водного господарства, державного гірничого нагляду.

4. Організація роботи Комісії, матеріально-технічне забезпечення її діяльності та контроль за дотриманням нею строків і порядку розгляду документації із землеустрою здійснюють органи, що утворили Комісію.

5. Документація із землеустрою, погоджена Комісією, вважається такою, що погоджена органами, представники яких входять до її складу.

6. Комісія здійснює свою діяльність у формі засідань, що проводяться не рідше одного разу на тиждень. Результати роботи Комісії оформлюються висновком, який підписується всіма її членами та скріплюється печатками органів, представники яких входять до її складу. У разі незгоди члена Комісії з погодженням документації із землеустрою він підписує висновок з поміткою "із зауваженнями" та додає до висновку Комісії свій висновок із викладом цих зауважень.

7. Підставою відмови у погодженні документації із землеустрою може бути невідповідність її положень вимогам законів та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів. Погодження документації із землеустрою та підготовка висновків із викладом зауважень до неї здійснюються безоплатно.

8. Положення про Комісію та порядок її роботи затверджуються Кабінетом Міністрів України.

9. Комісія у разі необхідності має право залучати до роботи представників органів, уповноважених погоджувати документацію із землеустрою, та безоплатно отримувати від них інформацію і документи, необхідні для виконання покладених на неї повноважень.

(Кодекс земельний, ВР України, від 25.10.2001, № 2768-III
"Земельний кодекс України")

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ
(в и т я г)

Стаття 178. Пошкодження релігійних споруд чи культових будинків

Пошкодження чи зруйнування релігійної споруди або культового будинку -

карається штрафом до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від шістдесяти до двохсот сорока годин, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк.

(Із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 15.04.2008 р. N 270-VI)

Стаття 179. Незаконне утримування, осквернення або знищення релігійних святинь

Незаконне утримування, осквернення або знищення релігійних святинь -

караються штрафом до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від шістдесяти до двохсот сорока годин, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк.

(Із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 15.04.2008 р. N 270-VI)

Стаття 193. Незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї

1. Незаконне привласнення особою знайденого чи такого, що випадково опинилося у неї, чужого майна або скарбу, які мають особливу історичну, наукову, художню чи культурну цінність, -

карається штрафом від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк до двохсот сорока годин, або виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців.

(Із змінами, внесеними згідно із законами України
від 15.04.2008 р. N 270-VI,
від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 201. Контрабанда

1. Контрабанда, тобто переміщення товарів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, вчинене у великих розмірах, а також незаконне переміщення історичних та культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мис-

ливської зброї та бойових припасів до неї), спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, а так само контрабанда стратегічно важливих сировинних товарів, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України, -

карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років з конфіскацією предметів контрабанди.

2. Ті самі дії, вчинені за попередньою змовою групою осіб або особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією предметів контрабанди та з конфіскацією майна.

Примітка. Контрабанда товарів вважається вчиненою у великих розмірах, якщо їх вартість у тисячу і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

(Із змінами і доповненнями, внесеними згідно із законами України від 24.05.2007 р. N 1071-V, від 15.06.2010 р. N 2338-VI)

Стаття 298. Незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини

1. Незаконне проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини -

караються штрафом до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

2. Умисне незаконне знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини чи їх частин -

караються штрафом до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

3. Дії, передбачені частиною другою цієї статті, вчинені щодо пам'яток національного значення, -

караються позбавленням волі на строк до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

4. Дії, передбачені частинами другою або третьою цієї статті, вчинені з метою пошуку рухомих предметів, що походять із об'єктів археологічної спадщини, -

караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

5. Дії, передбачені частинами другою або третьою цієї статті, вчинені службовою особою з використанням службового становища, -

караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

(Із змінами, внесеними згідно із законами України
від 18.03.2004 р. N 1626-IV,
від 15.04.2008 р. N 270-VI;
у редакції Закону України
від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

(Кодекс кримінальний, ВР України, від 05.04.2001, № 2341-III
"Кримінальний кодекс України")

КОДЕКС УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ
(в и т я г)

Глава 7
АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРИРОДИ, ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ, ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 53. Порушення правил використання земель

Використання земель не за цільовим призначенням, невиконання природоохоронного режиму використання земель, розміщення, проектування, будівництво, введення в дію об'єктів, які негативно впливають на стан земель, неправильна експлуатація, знищення або пошкодження протиерозійних гідротехнічних споруд, захисних лісонасаджень -

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від п'яти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб - від п'ятнадцяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 92. Порушення вимог законодавства про охорону культурної спадщини

Порушення вимог законодавства про охорону культурної спадщини:

ухилення від підписання охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини;

порушення режиму використання пам'ятки культурної спадщини;

порушення режиму історико-культурного заповідника чи історико-культурної заповідної території;

проведення ремонтних, реставраційних, реабілітаційних робіт на пам'ятці культурної спадщини, зміна призначення пам'ятки культурної спадщини, її частин та елементів, здійснення написів, позначок на ній, на її території та в її охоронній зоні без письмового дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини;

ухилення від передачі в установленому порядку знайдених під час археологічних розвідок, розкопок рухомих предметів, пов'язаних з нерухомими об'єктами культурної спадщини, на постійне зберігання до музеїв (державних фондосховищ), у яких зберігаються музейні предмети і музейні колекції, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України, -

тягне за собою накладення штрафу на громадян від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб - від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 188[33]. Невиконання законних вимог посадових осіб органів охорони культурної спадщини

Невиконання законних вимог посадових осіб органів охорони культурної спадщини щодо усунення порушень вимог законодавства про охорону культурної спадщини або створення перешкод для їх діяльності -

тягнуть за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, -

тягнуть за собою накладення штрафу від ста до ста п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 219. Виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад

Виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад розглядають справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 92, 99 (коли правопорушення вчинено громадянином), статтями 104, 141, 142, 152, 159, статтею 175[1] (за порушення, вчинені у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради), статтею 179, статтею 180 (крім справ щодо батьків неповнолітніх або осіб, які їх замінюють), частиною четвертою статті 181, частиною першою статті 182, статтями 183, 186[1].

Стаття 221. Районні, районні у місті, міські чи міськрайонні суди (судді)

Судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів розглядають справи про адміністративні правопорушення, передбачені частиною першою статті 41, статтями 41[1] - 41[3], 42[1] - 42[3], частиною першою статті 44, статтями 44[1], 46[1], 46[2], 51 - 51[2], частинами другою, четвертою та п'ятою статті 85, статтями 85[1], 88 - 88[2], 90, 91, 92[1], 96[1], 98, 101 - 103, частиною першою статті 106[1], статтями 106[2], 107[1], частиною другою статті 112, частинами третьою та шостою статті 121, частинами третьою та четвертою статті 122, статтями 122[2], 122[4], 122[5], частиною третьою статті 123, статтею 124, частиною четвертою статті 127, частиною другою статті 127[1], статтею 130, частиною третьою статті 133, статтею 139, частиною четвертою статті 140, статтею 146, частиною другою статті 154, статтею 155[1], частинами першою, третьою і четвертою статті 156, статтями 160, 160[2], 162, 163[1] - 163[4], 164, 164[3], 164[5] - 164[14], 166[1] - 166[4], 166[7] - 166[12], 173 - 173[2], 174, 177[2], частиною третьою статті 178, частинами першою, другою і третьою статті 181, частиною другою статті 182, статтями 184 - 185[11], 186[5] - 188[1], 188[13], 188[14], 188[16], 188[17], 188[19], 188[22], 188[25], 188[27], 188[28], 188[31], 188[32], 188[33], 188[34], 188[35], частиною першою статті 189[1], статтями 190, 191, 193, 195[1] - 195[6], частиною першою статті 203, статтями 204 - 206[1], 212[2] - 212[33] цього Кодексу, а також справи про адміністративні правопорушення, вчинені особами віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років.

Стаття 254. Складення протоколу про адміністративне правопорушення

Про вчинення адміністративного правопорушення складається протокол уповноваженими на те посадовою особою або представником громадської організації чи органу громадської самодіяльності.

Протокол про адміністративне правопорушення, у разі його оформлення, складається у двох екземплярах, один з яких під розписку вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Протокол не складається у випадках, передбачених статтею 258 цього Кодексу.

(Із змінами і доповненнями, внесеними згідно із законами України від 05.04.2001 р. N 2342-III, від 24.09.2008 р. N 586-VI)

Стаття 255. Особи, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення

У справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються органами, зазначеними в статтях 218 - 221 цього Кодексу, протоколи про правопорушення мають право складати:

1) уповноважені на те посадові особи:

органів внутрішніх справ (частина перша статті 44, статті 44^1, 46^1, 46^2, 51, 51^2, 92, частина перша статті 106^1, стаття 106^2, частини третя і шоста статті 121, частини третя і четверта статті 122, стаття 122^2, частина третя статті 123, стаття 124, частина четверта статті 127, стаття 130, частина третя статті 133, стаття 136 (про порушення на автомобільному транспорті), стаття 139, частина четверта статті 140, статті 148, 151, 152, 154, 155, 155^2 - 156^2, 159, 160, 160^2, 162, 164 - 164^{11}, 165^1, 165^2, 173 - 173^2, 174, стаття 175^1 (за винятком порушень, вчинених у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради), статті 176, 177, 178 - 181^1, 181^3 - 185^2, 185^4 - 185^9, 186, 186^1, 186^3, 186^5 - 187, 188^{28}, 189 - 196, 212^6, частина перша статті 203, статті 204, 205 - 206^1, 212^7, 212^8, 212^{10}, 212^{12}, 212^{13}, 212^{14}, 212^{20} - 212^{33});

органів державного пожежного нагляду (статті 164, 183);

органів охорони здоров'я (статті 45, 46, 46^2, статті 167 - 170 (про правопорушення, пов'язані з недодержанням вимог стандартів, норм, правил і технічних умов щодо лікарських засобів), стаття 183 - щодо завідомо неправдивого виклику швидкої медичної допомоги);

виключено

органів охорони культурної спадщини (статті 92, 188^{33});

органів державного енергонагляду (стаття 103^1);

органів Державної інспекції з енергозбереження (статті 98, 101 - 103, 188^{14});

органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі транспорту (статті 136, 141, 142);

Державної інспекції зв'язку (статті 144 - 148^5, 164 (у частині, що стосується порушення порядку провадження господарської діяльності в галузі зв'язку), 188^7;

органів у справах захисту прав споживачів (статті 42^2, 156, 164^6, 164^7);

фінансових органів (статті 164, 164^1);

підприємств і організацій, у віданні яких є електричні мережі (статті 99, 103^1);

підприємств і організацій, які експлуатують магістральні трубопроводи (стаття 138);

органів, установ і закладів державної санітарно-епідеміологічної служби (статті 42^1 - 42^3, 188^{22});

державних органів ветеринарної медицини, підрозділів ветеринарної міліції з проведення карантинних ветеринарних заходів Міністерства внутрішніх справ України (статті 42^1 - 42^3, 188^{22});

органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері праці та соціальної політики (частина перша статті 41, статті 41^1 - 41^3, 188^1);

лабораторій радіаційного контролю міністерств і відомств України, організацій споживчої кооперації (стаття 42^2);

державних органів реєстрації актів цивільного стану (стаття 212^1);

органів Антимонопольного комітету України (статті 164^3, 164^{14}, 166^1 - 166^4);

органів управління кінематографією (стаття 164^6 - в частині демонстрування і розповсюдження фільмів без державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів у кіно- і відеомережі; стаття 164^7 - в частині порушення умов розповсюдження і демонстрування фільмів, передбачених державним посвідченням на право розповсюдження і демонстрування фільмів у кіно- і відеомережі; стаття 164^8 - в частині недотримання квоти демонстрування національних фільмів при використанні національного екранного часу в кіно- і відеомережі);

органів Державної прикордонної служби України (частини друга, четверта і п'ята статті 85, статті 185^{10}, 191, частина перша статті 203, статті 204 - 206^1);

Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, її представники в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі (стаття 164^6 - в частині демонстрування і розповсюдження фільмів без державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів на каналах мовлення телебачення України; стаття 164^7 - в частині порушення умов розповсюдження і демонстрування фільмів,

передбачених державним посвідченням на право розповсюдження і демонстрування фільмів на каналах мовлення телебачення України; стаття 164^{8} - в частині недотримання квоти демонстрування національних фільмів при використанні національного екранного часу на каналах мовлення телебачення України; стаття 212^{9});

органів Служби безпеки України (стаття 164 (у частині, що стосується правопорушень у галузі господарської діяльності, ліцензії на проведення якої видає ця Служба), статті 195^{5}, 212^{2} (крім пункту 9 частини першої), 212^{5} і 212^{6}, 212^{21} - 212^{33});

органів Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (стаття 164 (у частині, що стосується правопорушень у галузі господарської діяльності, ліцензії на проведення якої видає ця Служба), пункт 9 частини першої статті 212^{2} та стаття 188^{31});

органів державної податкової служби (статті 51^{2}, 155^{1}, 163^{1} - 163^{4}, 164, 164^{5}, 177^{2});

органів рибоохорони (частини четверта і п'ята статті 85, статті 85^{1}, 88^{1}, 90, стаття 164 - в частині порушення порядку провадження господарської діяльності, пов'язаної з добуванням і використанням риби та інших водних живих ресурсів);

органів мисливського господарства (частини друга і п'ята статті 85, статті 85^{1}, 88^{1}, 90);

органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі екології та природних ресурсів (статті 85, 85^{1}, 88, 88^{1}, 88^{2}, 90, 91);

органів повітряного транспорту (частина друга статті 112, частина третя статті 133);

органів, що здійснюють контроль за видобутком дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння (частина перша статті 189^{1});

органів, що здійснюють державний контроль у галузі племінної справи у тваринництві (стаття 107^{1});

інспекцій державного архітектурно-будівельного контролю (частина перша статті 96^{1});

Національного банку України (статті 164^{11}, 166^{7} - 166^{8});

органів державної контрольно-ревізійної служби України (статті 164^{12}, 164^{14});

Рахункової палати (статті 164^{12}, 164^{14}, 188^{19});

органів управління архівною справою і діловодством (стаття 92^{1});

служби державної охорони природно-заповідного фонду України (частини друга, четверта і п'ята статті 85, статті 90, 91);

Державної інспекції цивільного захисту та техногенної безпеки (стаття 188^{16});

органів управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України (про правопорушення, вчинені військовослужбовцями, військовозобов'язаними під час проходження ними зборів та працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків - статті 44, 173, 174, 182, 184[1], 185 і 185[7];

спеціально уповноваженого органу виконавчої влади з питань державного експортного контролю (статті 188[17], 212[4]);

виключено

виключено

органів виконавчої влади, що проводять реєстрацію друкованого засобу масової інформації (стаття 186[6]);

секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (стаття 188[19]);

відділу контролю Апарату Верховної Ради України (стаття 188[19]);

виключено;

підприємств і організацій, у віданні яких є об'єкти електроенергетики (стаття 185[12]);

спеціально уповноваженого органу з питань ліцензування, державної регуляторної політики та дозвільної системи у сфері господарської діяльності та його територіальних органів (статті 166[10] - 166[12]);

Державної технічної інспекції Державного департаменту страхового фонду документації (стаття 188[25]);

органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів (стаття 188);

суб'єктів державного фінансового моніторингу (статті 166[9], 188[34]);

адміністрацій історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій (стаття 92);

2) посадові особи, уповноважені на те виконавчими комітетами сільських, селищних, міських рад (статті 103[1], 103[2], 104, частина перша статті 106[1], статті 106[2], 149 - 154, 155, 155[2], 156, 156[1], 156[2], 159 - 160, 160[2], стаття 175[1] (за порушення, вчинені у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради), статті 183, 185[1], 186[5]; статті 78 - 84 (крім порушень санітарно-гігієнічних правил і норм по охороні атмосферного повітря, а також правопорушень, пов'язаних з перевищенням нормативів рівня шуму, утворюваного автомототранспортними засобами під час роботи);

2[1]) посадові особи, уповноважені на те виконавчими комітетами селищних, міських рад або місцевими державними адміністраціями (частина друга статті 96[1]);

2[2]) голова, заступник голови, секретар, інші члени виборчої комісії, комісії з референдуму (статті 212[11], 212[15] - 212[20]);

2^{3}) кандидати, уповноважені особи, офіційні спостерігачі (статті 212^{16} - 212^{18}, 212^{20});

3) власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган (статті 51, 179);

4) посадові особи, уповноважені відповідними міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, до сфери управління яких належать аеродроми (частини перша, третя, четверта і п'ята статті 111 (про порушення, вчинені на аеродромах, не внесених до державного реєстру аеродромів України, поза територією аеродромів та на посадкових майданчиках);

5) працівники, які здійснюють охорону підприємств, установ, організацій (стаття 179);

6) державні виконавці (статті 51^{1}, 188^{13});

7) секретар судового засідання, секретар суду (стаття 185^{5}, частина перша статті 185^{6});

7^{1}) судовий розпорядник (стаття 185^{3});

8) слідчий, особа, яка провадить дізнання, прокурор або уповноважена ним особа з числа працівників прокуратури (частина четверта статті 184, стаття 185^{4}, частина друга статті 185^{6}, статті 185^{8}, 185^{11}, 212^{21} - 212^{33});

9) представники громадських організацій або органів громадської самодіяльності:

член громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону (статті 92, 148, 152, 154, 160, 175^{1}, 179, 185^{7}, 186^{2}, 186^{4});

громадський інспектор Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (стаття 92);

виключено;

10) державні інспектори з питань інтелектуальної власності (статті 51^{2}, 164^{9}, 164^{13});

11) прокурор або уповноважена ним особа з числа працівників прокуратури (частина друга статті 127^{1}, стаття 188^{32}, 188^{35}, стаття 212^{3});

12) державні інспектори з охорони прав на сорти рослин (стаття 51^{2}).

У справах про адміністративні правопорушення, розгляд яких віднесено до відання органів, зазначених у статтях 222 - 244^{18} цього Кодексу, протоколи про правопорушення мають право складати уповноважені на те посадові особи цих органів. Крім того, протоколи про адміністративні правопорушення мають право складати:

1) посадові особи органів, що здійснюють контроль за використанням нафтопродуктів у промисловості та сільському господарстві (стаття 161);

2) член громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону (статті 65, 66, 70, 73, 77, 82, 89, 90^{1}, 153 та 202);

3) позаштатний інспектор Головної державної інспекції України з без-

пеки судноплавства (частини перша, третя, четверта і п'ята статті 116, частина друга статті 116^1, частина третя статті 116^2, частина перша статті 117, стаття 118, частина третя статті 129, частини третя і четверта статті 130);

4) громадський лісовий інспектор (статті 63, 64 - 70, 73, 76, 77);

5) виключено;

6) виключено;

7) громадський інспектор з охорони довкілля (статті 65 - 66, 70, 76 - 77^1, 78, 82, стаття 89 (щодо диких тварин), статті 91^4, 153);

7^1) громадський інспектор з контролю за використанням та охороною земель (статті 52 - 53^1, 53^3, 53^4);

8) виключено;

9) посадові особи органів залізничного транспорту (стаття 123);

10) працівники відомчої, сільської пожежної охорони та члени добровільних пожежних дружин (команд), протипожежних об'єднань громадян (статті 120, 175, 188^8);

11) посадові особи військової інспекції безпеки дорожнього руху, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України (про правопорушення, вчинені військовослужбовцями і військовозобов'язаними, призваними на збори, - частина четверта статті 122, статті 122^1, 122^2, частина третя статті 123, стаття 124, частини перша і друга статті 130, а також про всі порушення правил дорожнього руху, вчинені особами (крім військовослужбовців і військовозобов'язаних, призваних на збори), які керують транспортними засобами Збройних Сил України та інших військових формувань);

12) виключено;

13) виключено;

14) посадові особи органів внутрішніх справ (частина перша статті 59 (про правопорушення, вчинені в межах санітарних зон, джерел водопостачання), частина перша статті 61 (щодо пошкодження водогосподарських споруд і пристроїв), статті 75, 76, 77^1, частина перша статті 85, стаття 89);

15) виключено;

16) посадові особи органів Державної прикордонної служби України (частини перша і третя статті 85, статті 121^1, 195);

17) державні інспектори з охорони прав на сорти рослин (стаття 104^1);

18) посадові особи Національної комісії регулювання ринку комунальних послуг України.

У випадках, прямо передбачених законом, протоколи про адміністративні правопорушення можуть складати також посадові особи інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування і представники органів самоорганізації населення.

Стаття 259. Доставлення порушника

З метою складення протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, порушника може бути доставлено в міліцію, в підрозділ Військової служби правопорядку у Збройних Силах України чи до органу Державної прикордонної служби України, штабу громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, чи громадського пункту з охорони громадського порядку працівником міліції, посадовою особою Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, військовослужбовцем чи працівником Державної прикордонної служби України або членом громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а при порушенні законодавства про державну таємницю - до органів Служби безпеки України її співробітником.

При вчиненні порушень правил користування засобами транспорту, правил щодо охорони порядку і безпеки руху, правил, спрямованих на забезпечення схоронності вантажів на транспорті, правил пожежної безпеки, санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил на транспорті порушника може бути доставлено уповноваженою на те особою в міліцію, якщо у нього немає документів, що посвідчують особу, і немає свідків, які б могли повідомити необхідні дані про нього.

При вчиненні лісопорушень, порушень правил полювання, правил рибальства і охорони рибних запасів та інших порушень законодавства про охорону і використання тваринного світу, якщо особу порушника не може бути встановлено на місці порушення, працівники державної лісової охорони, а в лісах колективних сільськогосподарських підприємств - працівники лісової охорони зазначених підприємств, уповноважені на те посадові особи органів, які здійснюють державний нагляд за додержанням правил полювання, органів рибоохорони, посадові особи інших органів, які здійснюють державний контроль за охороною і використанням тваринного світу, працівники служб охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також працівники міліції можуть доставляти осіб, які вчинили ці правопорушення, у міліцію чи в приміщення виконавчого органу сільської, селищної ради. Доставлення порушника може провадитись також членами громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, громадськими інспекторами охорони природи, громадськими мисливськими інспекторами, громадськими інспекторами органів рибоохорони та громадськими лісовими інспекторами.

У разі вчинення порушень вимог законодавства про охорону культурної спадщини, якщо особу порушника неможливо встановити на місці вчинення порушення, уповноважені посадові особи органів охорони культурної

спадщини, адміністрацій історико-культурних заповідників та історико-культурних заповідних територій можуть доставляти осіб, які вчинили ці правопорушення, до міліції чи до приміщення виконавчого органу сільської, селищної, міської ради для встановлення особи порушника та складення протоколу про адміністративне правопорушення.

У разі вчинення порушень земельного законодавства, якщо особу порушника неможливо встановити на місці вчинення порушення, державні інспектори у сфері державного контролю за використанням та охороною земель і дотриманням вимог законодавства України про охорону земель можуть доставляти осіб, які вчинили ці правопорушення, до міліції чи до приміщення виконавчого органу сільської, селищної, міської ради для встановлення особи порушника та складення протоколу про адміністративне правопорушення.

При вчиненні правопорушень, зв'язаних з посягненням на охоронювані об'єкти, інше майно, порушника може бути доставлено працівниками воєнізованої охорони у службове приміщення воєнізованої охорони або в міліцію для припинення правопорушень, встановлення особи порушника і складення протоколу про правопорушення.

При вчиненні правопорушень, пов'язаних із незаконним зберіганням спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, порушника може бути доставлено до органів Служби безпеки України її працівником для встановлення особи порушника і складення протоколу про правопорушення.

Доставлення порушника має бути проведено в можливо короткий строк.

Перебування доставленої особи у штабі громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону чи громадському пункті з охорони громадського порядку, приміщенні виконавчого органу сільської, селищної ради не може тривати більш як одну годину, якщо не встановлено інше.

У разі вчинення військовослужбовцями, військовозобов'язаними під час проходження ними зборів та працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків правопорушень та в разі наявності обставин, зазначених у частині першій цієї статті, доставлення порушника уповноваженими на те посадовими особами здійснюється у підрозділи Військової служби правопорядку у Збройних Силах України.

(Кодекс про адміністративні правопорушення, ВР УРСР, від 07.12.1984, № 8073-X «Кодекс України про адміністративні правопорушення»)

ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ
(в и т я г)

Стаття 13. Межі здійснення цивільних прав

1. Цивільні права особа здійснює у межах, наданих їй договором або актами цивільного законодавства.

2. При здійсненні своїх прав особа зобов'язана утримуватися від дій, які могли б порушити права інших осіб, завдати шкоди довкіллю або культурній спадщині.

3. Не допускаються дії особи, що вчиняються з наміром завдати шкоди іншій особі, а також зловживання правом в інших формах.

4. При здійсненні цивільних прав особа повинна додержуватися моральних засад суспільства.

5. Не допускаються використання цивільних прав з метою неправомірного обмеження конкуренції, зловживання монопольним становищем на ринку, а також недобросовісна конкуренція.

6. У разі недодержання особою при здійсненні своїх прав вимог, які встановлені частинами другою - п'ятою цієї статті, суд може зобов'язати її припинити зловживання своїми правами, а також застосувати інші наслідки, встановлені законом.

Стаття 319. Здійснення права власності

1. Власник володіє, користується, розпоряджається своїм майном на власний розсуд.

2. Власник має право вчиняти щодо свого майна будь-які дії, які не суперечать закону.

При здійсненні своїх прав та виконанні обов'язків власник зобов'язаний додержуватися моральних засад суспільства.

3. Усім власникам забезпечуються рівні умови здійснення своїх прав.

4. Власність зобов'язує.

5. Власник не може використовувати право власності на шкоду правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію та природні якості землі.

6. Держава не втручається у здійснення власником права власності.

7. Діяльність власника може бути обмежена чи припинена або власника може бути зобов'язано допустити до користування його майном інших осіб лише у випадках і в порядку, встановлених законом.

8. Особливості здійснення права власності на культурні цінності встановлюються законом.

Стаття 343. Набуття права власності на скарб

1. Скарбом є закопані у землі чи приховані іншим способом гроші, валютні цінності, інші цінні речі, власник яких невідомий або за законом втратив на них право власності.

2. Особа, яка виявила скарб, набуває право власності на нього.

Якщо скарб був прихований у майні, що належить на праві власності іншій особі, особа, яка виявила його, та власник майна, у якому скарб був прихований, набувають у рівних частках право спільної часткової власності на нього.

3. У разі виявлення скарбу особою, яка здійснювала розкопки чи пошук цінностей без згоди на це власника майна, в якому він був прихований, право власності на скарб набуває власник цього майна.

4. У разі виявлення скарбу, що становить культурну цінність відповідно до закону, право власності на нього набуває держава.

Особа, яка виявила такий скарб, має право на одержання від держави винагороди у розмірі до двадцяти відсотків від його вартості на момент виявлення, якщо вона негайно повідомила міліції або органові місцевого самоврядування про скарб і передала його відповідному державному органові або органові місцевого самоврядування.

Якщо скарб, що становить культурну цінність, був виявлений у майні, що належить іншій особі, ця особа, а також особа, яка виявила скарб, мають право на винагороду у розмірі до десяти відсотків від вартості скарбу кожна.

5. Положення цієї статті не поширюються на осіб, які виявили скарб під час розкопок, пошуків, що проводилися відповідно до їхніх трудових або договірних обов'язків.

Стаття 346. Підстави припинення права власності

1. Право власності припиняється у разі:

1) відчуження власником свого майна;

2) відмови власника від права власності;

3) припинення права власності на майно, яке за законом не може належати цій особі;

4) знищення майна;

5) викупу пам'яток культурної спадщини;

6) примусового відчуження земельних ділянок приватної власності, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності відповідно до закону;

7) виключено

8) звернення стягнення на майно за зобов'язаннями власника;

9) реквізиції;

10) конфіскації;

11) припинення юридичної особи чи смерті власника.

2. Право власності може бути припинене в інших випадках, встановлених законом.

Стаття 352. Викуп пам'ятки культурної спадщини

1. Якщо в результаті дій або бездіяльності власника пам'ятки культурної спадщини їй загрожує пошкодження або знищення, відповідний орган охорони культурної спадщини робить власнику пам'ятки відповідне попередження.

2. Якщо власник пам'ятки культурної спадщини не вживе заходів щодо її збереження, зокрема у зв'язку з неможливістю створення необхідних для цього умов, суд за позовом відповідного органу охорони культурної спадщини може постановити рішення про її викуп.

3. У разі невідкладної необхідності забезпечення умов для збереження пам'ятки культурної спадщини позов про її викуп може бути пред'явлено без попередження.

4. Викуплена пам'ятка культурної спадщини переходить у власність держави.

5. Викупна ціна пам'ятки культурної спадщини визначається за згодою сторін, а в разі спору - судом.

Стаття 417. Правові наслідки припинення права користування земельною ділянкою

1. У разі припинення права користування земельною ділянкою, на якій була споруджена будівля (споруда), власник земельної ділянки та власник цієї будівлі (споруди) визначають правові наслідки такого припинення.

У разі недосягнення домовленості між ними власник земельної ділянки має право вимагати від власника будівлі (споруди) її знесення та приведення земельної ділянки до стану, в якому вона була до надання її у користування.

2. Якщо знесення будівлі (споруди), що розміщена на земельній ділянці, заборонено законом (житлові будинки, пам'ятки культурної спадщини тощо) або є недоцільним у зв'язку з явним перевищенням вартості будівлі (споруди) порівняно з вартістю земельної ділянки, суд може з урахуванням підстав припинення права користування земельною ділянкою постановити рішення про викуп власником будівлі (споруди) земельної ділянки, на якій вона розміщена, або про викуп власником земельної ділянки будівлі (споруди), або визначити умови користування земельною ділянкою власником будівлі (споруди) на новий строк.

Стаття 576. Предмет застави

1. Предметом застави може бути будь-яке майно (зокрема річ, цінні папери, майнові права), що може бути відчужене заставодавцем і на яке може бути звернене стягнення.

2. Предметом застави може бути майно, яке заставодавець набуде після виникнення застави (майбутній урожай, приплід худоби тощо).

3. Права заставодержателя (право застави) на річ, яка є предметом застави, поширюються на її приналежності, якщо інше не встановлено договором. Право застави поширюється на плоди, продукцію та доходи, одержані від використання заставленого майна, у випадках, встановлених договором.

4. Предметом застави не можуть бути:

культурні цінності, що є об'єктами права державної чи комунальної власності і занесені або підлягають занесенню до Державного реєстру національного культурного надбання;

пам'ятки культурної спадщини, занесені до Переліку пам'яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації.

5. Предметом застави не можуть бути вимоги, які мають особистий характер, а також інші вимоги, застава яких заборонена законом.

6. Предмет застави залишається у заставодавця, якщо інше не встановлено договором або законом.

7. Застава окремих видів майна може бути заборонена або обмежена законом.

Стаття 727. Розірвання договору дарування на вимогу дарувальника

1. Дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування нерухомих речей чи іншого особливо цінного майна, якщо обдаровуваний умисно вчинив злочин проти життя, здоров'я, власності дарувальника, його батьків, дружини (чоловіка) або дітей.

Якщо обдаровуваний вчинив умисне вбивство дарувальника, спадкоємці дарувальника мають право вимагати розірвання договору дарування.

2. Дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування, якщо обдаровуваний створює загрозу безповоротної втрати дарунка, що має для дарувальника велику немайнову цінність.

3. Дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування, якщо внаслідок недбалого ставлення обдаровуваного до речі, що становить культурну цінність, ця річ може бути знищена або істотно пошкоджена.

4. Дарувальник має право вимагати розірвання договору дарування, якщо на момент пред'явлення вимоги дарунок є збереженим.

5. У разі розірвання договору дарування обдаровуваний зобов'язаний повернути дарунок у натурі.

(Кодекс цивільний, ВР України, від 16.01.2003, № 435-IV «Цивільний кодекс України»)

ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ
(в и т я г)

Стаття 157. Оподаткування неприбуткових установ та організацій

157.1. Ця стаття застосовується до неприбуткових установ та організацій, зареєстрованих згідно з вимогами законодавства та внесених органами державної податкової служби в установленому порядку до Реєстру неприбуткових організацій та установ, які є:

а) органами державної влади України, органами місцевого самоврядування та створеними ними установами або організаціями, що утримуються за рахунок коштів відповідних бюджетів;

б) благодійними фондами і благодійними організаціями, створеними у порядку, визначеному законом для провадження благодійної діяльності; громадськими організаціями, створеними з метою надання реабілітаційних, фізкультурно-спортивних для інвалідів (дітей-інвалідів) та соціальних послуг, правової допомоги, провадження екологічної, оздоровчої, аматорської спортивної, культурної, просвітньої, освітньої та наукової діяльності, а також творчими спілками та політичними партіями, громадськими організаціями інвалідів, спілками громадських організацій інвалідів та їх місцевими осередками, створеними згідно із відповідним законом; науково-дослідними установами та вищими навчальними закладами III - IV рівнів акредитації, внесеними до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави; заповідниками, музеями та музеями-заповідниками;

в) кредитними спілками, пенсійними фондами, створеними в порядку, визначеному відповідними законами;

г) іншими, ніж визначені в підпункті «б» цього пункту, юридичними особами, діяльність яких не передбачає отримання прибутку згідно з нормами відповідних законів;

ґ) спілками, асоціаціями та іншими об'єднаннями юридичних осіб, створеними для представлення інтересів засновників (членів, учасників), що утримуються лише за рахунок внесків таких засновників (членів, учасників) та не провадять господарську діяльність, за винятком отримання пасивних доходів;

д) релігійними організаціями, зареєстрованими в порядку, передбаченому законом;

е) житлово-будівельними кооперативами та об'єднаннями співвласників багатоквартирного будинку;

є) професійними спілками, їх об'єднаннями та організаціями профспілок, а також організаціями роботодавців та їх об'єднаннями, утвореними в порядку, визначеному законом.

157.2. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «а» пункту 157.1 цієї статті, отримані у вигляді:

коштів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;

пасивних доходів;

коштів або майна, які надходять до таких неприбуткових організацій як компенсація вартості отриманих державних послуг, у тому числі доходів державних навчальних закладів, отриманих від виготовлення та реалізації товарів, виконання робіт, надання послуг, у тому числі від надання платних послуг, пов'язаних з їх основною статутною діяльністю;

дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх отримувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін.

157.3. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «б» пункту 157.1 цієї статті, отримані у вигляді:

коштів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;

пасивних доходів;

коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям від ведення їх основної діяльності, з урахуванням положень пункту 157.13 цієї статті;

дотацій або субсидій, отриманих із державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством з метою зниження рівня таких цін.

157.4. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «в» пункту 157.1 цієї статті, отримані у вигляді:

коштів, які надходять до кредитних спілок або пенсійних фондів у вигляді внесків на недержавне пенсійне забезпечення або внесків на інші потреби, передбачені законом;

доходів від здійснення операцій з активами (у тому числі пасивних доходів) недержавних пенсійних фондів та кредитних спілок, за пенсійними вкладами (внесками), рахунками учасників фондів банківського управління відповідно до закону з цих питань;

дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі

гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін.

157.5. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «г» пункту 157.1 цієї статті, отримані у вигляді:

разових або періодичних внесків, відрахувань засновників і членів;

коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям від провадження їх основної діяльності та у вигляді пасивних доходів;

дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевих бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін.

157.6. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «ґ» пункту 157.1 цієї статті, отримані у вигляді:

разових або періодичних внесків засновників і членів;

пасивних доходів;

дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, що надаються таким неприбутковим організаціям відповідно до умов міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін.

157.7. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «д» пункту 157.1 цієї статті, отримані у вигляді:

коштів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;

будь-яких інших доходів від надання культових послуг, а також пасивних доходів.

157.8. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «е» пункту 157.1 цієї статті, отримані у вигляді внесків, коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям для забезпечення потреб їх основної діяльності та у вигляді пасивних доходів.

157.9. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «є» пункту 157.1 цієї статті, отримані у вигляді вступних, членських та цільових внесків, відрахувань коштів підприємств,

установ і організацій на культурно-масову, фізкультурну та оздоровчу роботу, безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань і пасивних доходів, а також вартість майна та послуг, отриманих первинною профспілковою організацією від роботодавця згідно з положеннями колективного договору (угоди), з метою забезпечення умов діяльності такої профспілкової організації відповідно до статті 42 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності».

157.10. Доходи або майно неприбуткових організацій, за винятком неприбуткових організацій, визначених у підпунктах «а» і «в» пункту 157.1 цієї статті, не підлягають розподілу між їх засновниками, учасниками або членами та не можуть використовуватися для вигоди будь-якого окремого засновника, учасника або члена такої неприбуткової організації, її посадових осіб (крім оплати їх праці та відрахувань на соціальні заходи).

Доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «а» пункту 157.1 цієї статті, у тому числі доходи закладів і установ освіти, науки, культури, охорони здоров'я, а також архівних установ та реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів, що мають відповідну ліцензію, які утримуються за рахунок бюджету, зараховуються до складу кошторисів (на спеціальний рахунок) для утримання таких неприбуткових організацій і використовуються виключно на фінансування видатків такого кошторису (у тому числі фінансування господарської діяльності згідно з їх статутами), розрахованого та затвердженого в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

У разі якщо за наслідками звітного (податкового) року доходи, зараховані до кошторису для утримання зазначених організацій, перевищують суму визначених кошторисом витрат, сума перевищення враховується у складі кошторису наступного року.

При цьому із суми перевищення доходів над витратами зазначених неприбуткових організацій податок, передбачений у пункті 151.1 статті 151 цього розділу, не сплачується.

Перелік платних послуг, які можуть надаватися зазначеними закладами, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті «в» пункту 157.1, розподіляються виключно між їх учасниками в порядку, встановленому відповідним законом.

157.11. У разі якщо доходи неприбуткових організацій, отримані протягом звітного (податкового) року з джерел, визначених пунктом 157.5 цієї статті, на кінець першого кварталу року, що настає за звітним, перевищують 25 відсотків загальних доходів, отриманих протягом такого звітного (податкового) року, така неприбуткова організація зобов'язана сплатити податок із нерозподіленої суми прибутку за ставкою, встановленою пунктом 151.1 статті 151 цього Кодексу, до суми такого перевищення. Внесення до бюджету зазначеного податку здійснюється за результатами першого

кварталу року, що настає за звітним, у строки, встановлені для інших платників податку.

Незалежно від положень абзацу першого цього пункту, у разі якщо неприбуткова організація отримує дохід із джерел, інших, ніж визначені пунктами 157.2 - 157.9 цієї статті, така неприбуткова організація зобов'язана сплатити податок на прибуток, який визначається як сума доходів, отриманих із таких інших джерел, що зменшена на суму витрат, пов'язаних з отриманням таких доходів, але не вище суми таких доходів.

У підрахунку суми перевищення доходів над витратами згідно із абзацом першим цього пункту, а також при визначенні сум оподатковуваного прибутку згідно з абзацом другим цього пункту сума амортизаційних відрахувань не враховується.

157.12. З метою оподаткування центральний орган державної податкової служби веде реєстр всіх неприбуткових організацій та їх відокремлених підрозділів, які звільняються від оподаткування згідно з положеннями цього пункту.

Право неприбуткової організації на користування пільгами в оподаткуванні податком на прибуток виникає після внесення такої організації до Реєстру неприбуткових організацій та установ органами державної податкової служби в порядку, встановленому законодавством.

Державна реєстрація неприбуткових організацій здійснюється в порядку, передбаченому відповідним законодавством.

Перереєстрація такої неприбуткової організації у випадках, передбачених законом, здійснюється без справляння будь-якої плати з такої неприбуткової організації.

157.13. У разі ліквідації неприбуткової організації її активи повинні бути передані одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду або зараховані до доходу бюджету, якщо інше не передбачено законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації.

157.14. Центральний орган державної податкової служби встановлює порядок обліку і подання податкової звітності про використання коштів неприбуткових організацій (визначених у підпункті «є» пункту 157.1 цієї статті в частині обліку і подання податкової звітності за доходами, що підлягають оподаткуванню) та вирішує питання про виключення організацій із Реєстру неприбуткових організацій та установ і оподаткування їх доходів у разі порушення ними положень цього Кодексу та інших законодавчих актів про неприбуткові організації. До порушень також належить використання звільнених від оподаткування коштів на цілі, не передбачені статутом, зокрема, для провадження господарської діяльності. Кошти та майно, використані не за цільовим призначенням, вважаються доходом і підлягають оподаткуванню за ставкою, встановленою пунктом 151.1 статті 151 цього Кодексу. Рішення центрального органу державної податкової служби можуть бути оскаржені в судовому порядку.

157.15. Термін «державні послуги» слід розуміти як будь-які платні послуги, обов'язковість отримання яких встановлюється законодавством та які надаються фізичним чи юридичним особам органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та створеними ними установами і організаціями, що утримуються за рахунок коштів відповідних бюджетів. До розуміння терміна «державні послуги» не включаються податки, збори (обов'язкові платежі), визначені цим Кодексом.

Під терміном «основна діяльність» для цілей цього підпункту слід розуміти діяльність неприбуткових організацій, яка визначена для них як основна законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації, у тому числі з надання реабілітаційних та фізкультурно-спортивних послуг для інвалідів (дітей-інвалідів), благодійної допомоги, просвітніх, культурних, наукових, освітніх, соціальних та інших подібних послуг для суспільного споживання, зі створення систем соціального самозабезпечення громадян (недержавні пенсійні фонди та інші подібні організації).

До основної діяльності також включається продаж неприбутковою організацією товарів, виконання робіт, надання послуг, які пропагують принципи та ідеї, для захисту яких було створено таку неприбуткову організацію, та які є тісно пов'язаними з її основною діяльністю, якщо ціна таких товарів, виконаних робіт, наданих послуг є нижчою від звичайної або якщо така ціна регулюється державою.

До основної діяльності не включаються операції з надання товарів, виконання робіт, надання послуг неприбутковими організаціями, визначеними в підпунктах «в» - «ґ» пункту 157.1 цієї статті, особам, іншим, ніж засновники (члени, учасники) таких організацій. Кабінет Міністрів України може вводити тимчасові обмеження щодо поширення норм цього пункту на продаж неприбутковими організаціями окремих товарів чи послуг у разі, якщо такий продаж загрожує або суперечить правилам конкуренції на ринку визначеного товару, при існуванні достатніх доказів, наданих особами, які оподатковуються цим податком та надають аналогічні товари, виконують роботи, надають послуги, про таке порушення. Статутні документи неприбуткових організацій повинні містити вичерпний перелік видів їх діяльності, які не передбачають одержання прибутку згідно з нормами законів, що регулюють їх діяльність.

157.16. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, отримані у вигляді коштів як третейський збір.

Стаття 197. Операції, звільнені від оподаткування

197.7. Звільняються від оподаткування операції із ввезення на митну територію України культурних цінностей за кодами згідно з УКТ ЗЕД 9701 10 00 00, 9701 90 00 00, 9702 00 00 00, 9703 00 00 00, 9704 00 00 00, 9705 00 00 00, 9706 00 00 00, виготовлених 50 і більше років тому.

Стаття 210. Спеціальний режим оподаткування діяльності щодо виробів мистецтва, предметів колекціонування або антикваріату

210.1. У випадках, визначених цією статтею, операції з постачання виробів мистецтва, предметів колекціонування або антикваріату підлягають оподаткуванню згідно з нормами цієї статті та не підлягають оподаткуванню в загальному порядку, встановленому цим розділом.

210.2. У цій статті терміни вживаються в такому значенні:

культурні цінності - вироби мистецтва, предмети колекціонування або антикваріату - товари, що належать до товарних позицій за кодами 9701 - 9706 згідно з УКТ ЗЕД;

дилер - платник податку, який придбаває (набуває за іншими цивільно-правовими договорами), у тому числі шляхом ввезення на митну територію України, культурні цінності, незалежно від мети та цілей їх ввезення, з метою їх подальшого перепродажу, незалежно від того, діє така особа від свого імені або від імені іншої особи за винагороду;

маржинальний прибуток (без урахування податку) - це сума, отримана у вигляді різниці між ціною продажу товарів та ціною їх придбання, розрахованих за звичайними цінами.

У разі продажу культурних цінностей на публічних торгах (аукціонах) його організатор прирівнюється з метою оподаткування до дилера відповідно до цього підпункту.

210.3. У разі постачання культурних цінностей застосовується спеціальна схема оподаткування маржинального прибутку, отриманого дилером, відповідно до положень цієї статті.

210.4. Маржинальна схема застосовується до постачання дилером культурних цінностей, якщо такі цінності були поставлені йому однією із зазначених нижче осіб:

а) особою, що не зареєстрована як платник податку;

б) платником податку, якщо операція з постачання ним таких культурних цінностей звільняється від оподаткування або не підлягає оподаткуванню згідно з цим розділом;

в) платником податку, якщо цим платником податку при постачанні культурних цінностей був нарахований податок за маржинальною схемою;

г) авторами культурних цінностей чи їх правонаступниками.

Маржинальна схема може застосовуватися дилером до операцій з постачання на митній території України культурних цінностей, що були ввезені дилером у митному режимі імпорту.

210.5. Базою оподаткування для операцій з постачання дилером культурних цінностей є його маржинальний прибуток (без урахування податку), до якого застосовується ставка, визначена підпунктом «а» пункту 193.1 статті 193 цього Кодексу.

На операції з постачання на митній території України дилером, який застосовує правила, встановлені цією статтею, податкова накладна не виписується.

210.6. Дилер, який придбаває культурні цінності в осіб, визначених у пункті 210.4 цієї статті, не має права на податковий кредит.

210.7. На операції з вивезення культурних цінностей у митному режимі експорту нульова ставка податку не застосовується.

210.8. Платник податку, що придбаває культурні цінності в дилера, який застосовує маржинальну схему, не має права вимагати податкову накладну та відносити до податкового кредиту суму податку, сплаченого на маржинальний прибуток.

Дилер зобов'язаний вести окремий податковий облік операцій з придбання та постачання культурних цінностей та окремий облік операцій з придбання та постачання інших товарів/послуг, до яких застосовується загальний режим оподаткування.

Стаття 267. Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності

267.2.2. З придбанням пільгового торгового патенту провадиться торговельна діяльність виключно з використанням таких товарів вітчизняного виробництва:

а) поштові марки, листівки, вітальні листівки і конверти непогашені, ящики, коробки, мішки, сумки та інша тара, виготовлена з дерева, паперу та картону, яка використовується для поштових відправлень підприємствами, що належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади у галузі транспорту та зв'язку, і фурнітура до них;

б) товари народних промислів, крім антикварних та тих, що становлять культурну цінність згідно з переліком, затвердженим центральним органом виконавчої влади у сфері культури;

в) готові лікарські засоби (лікарські препарати, ліки, медикаменти, предмети догляду, перев'язувальні матеріали та інше медичне приладдя), вітаміни для населення, тампони, інші види санітарно-гігієнічних виробів із целюлози або її замінників, ветеринарні препарати, вироби медичного призначення для індивідуального користування інвалідами, технічні та інші засоби реабілітації інвалідів;

г) зубні паста та порошки, косметичні серветки, дитячі пелюшки, папір туалетний, мило господарське;

ґ) вугілля, вугільні брикети, паливо пічне побутове, гас освітлювальний, торф паливний кусковий, торф'яні брикети і дрова для продажу населенню, газ скраплений у балонах, що реалізується населенню за місцем проживання для використання у житлових та/або нежитлових приміщеннях;

д) проїзні квитки;

е) зошити.

Стаття 276. Особливості встановлення ставок земельного податку

276.1. Податок за земельні ділянки (в межах населених пунктів), зайняті житловим фондом, автостоянками для зберігання особистих транспортних засобів громадян, які використовуються без отримання прибутку гаражно-будівельними, дачно-будівельними та садівницькими товариствами, індивідуальними гаражами, садовими і дачними будинками фізичних осіб, а також за земельні ділянки, надані для потреб сільськогосподарського виробництва, водного та лісового господарства, які зайняті виробничими, культурно-побутовими, господарськими та іншими будівлями і спорудами, справляється у розмірі 3 відсотків суми земельного податку, обчисленого відповідно до статей 274 і 275 цього Кодексу.

276.2. Податок за земельні ділянки (в межах населених пунктів) на територіях та об'єктах природоохоронного, оздоровчого та рекреаційного призначення, використання яких не пов'язано з функціональним призначенням цих територій та об'єктів, справляється у п'ятикратному розмірі податку, обчисленого відповідно до статей 274 і 275 цього Кодексу.

276.3. Податок за земельні ділянки (в межах населених пунктів) на територіях та об'єктах історико-культурного призначення, використання яких не пов'язано з функціональним призначенням цих територій та об'єктів, справляється у розмірі, обчисленому відповідно до статей 274 і 275 цього Кодексу із застосуванням таких коефіцієнтів:

276.3.1. міжнародного значення - 7,5;

276.3.2. загальнодержавного значення - 3,75;

276.3.3. місцевого значення - 1,5.

Стаття 279. Ставка податку за земельні ділянки, передані у власність або надані в користування на землях природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, розташовані за межами населених пунктів, нормативну грошову оцінку яких не проведено

279.1. Ставка податку за земельні ділянки, передані у власність або надані в користування на землях природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення (крім сільськогосподарських угідь та лісових земель), нормативну грошову оцінку яких не проведено, встановлюється у розмірі 5 відсотків від нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по Автономній Республіці Крим або по області.

Стаття 282. Пільги щодо сплати податку для юридичних осіб

282.1. Від сплати податку звільняються:

282.1.1. заповідники, у тому числі історико-культурні, національні природні парки, заказники (крім мисливських), парки державної та комуналь-

ної власності, регіональні ландшафтні парки, ботанічні сади, дендрологічні і зоологічні парки, пам'ятки природи, заповідні урочища та парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва;

282.1.2. дослідні господарства науково-дослідних установ і навчальних закладів сільськогосподарського профілю та професійно-технічних училищ;

282.1.3. органи державної влади та органи місцевого самоврядування, органи прокуратури, заклади, установи та організації, спеціалізовані санаторії України для реабілітації, лікування та оздоровлення хворих, військові формування, утворені відповідно до законів України, Збройні Сили України та Державна прикордонна служба України, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів;

282.1.4. дитячі санаторно-курортні та оздоровчі заклади України незалежно від їх підпорядкованості, у тому числі дитячі санаторно-курортні та оздоровчі заклади України, які знаходяться на балансі підприємств, установ та організацій;

282.1.5. релігійні організації України, статути (положення) яких зареєстровано у встановленому законом порядку, за земельні ділянки, надані для будівництва і обслуговування культових та інших будівель, необхідних для забезпечення їх діяльності, а також благодійні організації, створені відповідно до закону, діяльність яких не передбачає одержання прибутків;

282.1.6. санаторно-курортні та оздоровчі заклади громадських організацій інвалідів, реабілітаційні установи громадських організацій інвалідів;

282.1.7. громадські організації інвалідів України, підприємства та організації, які засновані громадськими організаціями інвалідів та спілками громадських організацій інвалідів і є їх повною власністю, де протягом попереднього календарного місяця кількість інвалідів, які мають там основне місце роботи, становить не менш як 50 відсотків середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за умови, що фонд оплати праці таких інвалідів становить протягом звітного періоду не менш як 25 відсотків суми загальних витрат на оплату праці.

Зазначені підприємства та організації громадських організацій інвалідів мають право застосовувати цю пільгу за наявності дозволу на право користування такою пільгою, який надається Комісією з питань діяльності підприємств та організацій громадських організацій інвалідів відповідно до Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні».

У разі порушення вимог цієї норми зазначені громадські організації інвалідів, їх підприємства та організації зобов'язані сплатити суми податку за відповідний період, проіндексовані з урахуванням інфляції, а також штрафні санкції згідно із законодавством;

282.1.8. дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади незалежно від форм власності і джерел фінансування, заклади культури, науки, освіти,

охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів;

282.1.9. підприємства, установи, організації, громадські організації фізкультурно-спортивної спрямованості, у тому числі аероклуби та авіаційно-спортивні клуби Товариства сприяння обороні України, - за земельні ділянки, на яких розміщені спортивні споруди, що використовуються для проведення всеукраїнських, міжнародних змагань та навчально-тренувального процесу збірних команд України з видів спорту та підготовки спортивного резерву, бази олімпійської та паралімпійської підготовки, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України;

282.1.10. на період дії фіксованого сільськогосподарського податку власники земельних ділянок, земельних часток (паїв) та землекористувачі за умови передачі земельних ділянок та земельних часток (паїв) в оренду платнику фіксованого сільськогосподарського податку;

282.1.11. новостворені фермерські господарства протягом трьох років, а в трудонедостатніх населених пунктах - протягом п'яти років з часу передачі їм земельної ділянки у власність.

(Кодекс податковий, ВР України, від 02.12.2010, № 2755-VI «Податковий кодекс України»)

ЗАКОНИ УКРАЇНИ

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про охорону культурної спадщини

Із змінами і доповненнями, внесеними
Земельним кодексом України
від 25 жовтня 2001 року N 2768-III,
Законами України
від 10 січня 2002 року N 2921-III,
від 16 грудня 2004 року N 2245-IV
(зміни, внесені пунктом 16 розділу I Закону України
від 16 грудня 2004 року N 2245-IV,
набрали чинності з 1 січня 2006 року),
від 27 квітня 2007 року N 997-V,
від 23 вересня 2008 року N 574-VI,
від 15 грудня 2009 року N 1759-VI,
від 9 вересня 2010 року N 2518-VI,
Податковим кодексом України
від 2 грудня 2010 року N 2755-VI,
Законами України
від 23 грудня 2010 року N 2856-VI,
від 13 січня 2011 року N 2947-VI

(З 13 червня 2011 року до цього Закону будуть внесені зміни,
передбачені підпунктом 13 пункту 11 розділу V Закону України
від 17 лютого 2011 року N 3038-VI)

Цей Закон регулює правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь.

Об'єкти культурної спадщини, які знаходяться на території України, охороняються державою.

Охорона об'єктів культурної спадщини є одним із пріоритетних завдань органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

(преамбула у редакції Закону
України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ
Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

культурна спадщина - сукупність успадкованих людством від попередніх поколінь об'єктів культурної спадщини;

об'єкт культурної спадщини - визначне місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов'язані з ними рухомі предмети, а також території чи водні об'єкти (об'єкти підводної культурної та археологічної спадщини), інші природні, природно-антропогенні або створені людиною об'єкти незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність;

(абзац третій частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.01.2011 р. N 2947-VI)

нерухомий об'єкт культурної спадщини - об'єкт культурної спадщини, який не може бути перенесений на інше місце без втрати його цінності з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду та збереження своєї автентичності;

рухомі предмети, пов'язані з нерухомими об'єктами культурної спадщини, - елементи, групи елементів об'єкта культурної спадщини, що можуть бути відокремлені від нього, але складають з ним єдину цілісність, і відокремлення яких призведе до втрати археологічної, естетичної, етнологічної, історичної, архітектурної, мистецької, наукової або культурної цінності об'єкта;

пам'ятка культурної спадщини (далі - пам'ятка) - об'єкт культурної спадщини, який занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;

(абзац шостий статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 23.09.2008 р. N 574-VI)

охорона культурної спадщини - система правових, організаційних, фінансових, матеріально-технічних, містобудівних, інформаційних та інших заходів з обліку (виявлення, наукове вивчення, класифікація, державна реєстрація), запобігання руйнуванню або заподіянню шкоди, забезпечення захисту, збереження, утримання, відповідного використання, консервації, реставрації, ремонту, реабілітації, пристосування та музеєфікації об'єктів культурної спадщини;

предмет охорони об'єкта культурної спадщини - характерна властивість об'єкта культурної спадщини, що становить його історико-культурну цінність, на підставі якої цей об'єкт визнається пам'яткою;

зони охорони пам'ятки (далі - зони охорони) - встановлювані навколо пам'ятки охоронна зона, зона регулювання забудови, зона охоронюваного ландшафту, зона охорони археологічного культурного шару, в межах яких діє спеціальний режим їх використання;

історичне населене місце - населене місце, яке зберегло повністю або частково історичний ареал і занесене до Списку історичних населених місць України;

історичний ареал населеного місця - частина населеного місця, що зберегла об'єкти культурної спадщини і пов'язані з ними розпланування та форму забудови, які походять з попередніх періодів розвитку, типові для певних культур або періодів розвитку;

традиційний характер середовища - історично успадкований вигляд та об'ємно-просторова структура історичного населеного місця;

виявлення об'єкта культурної спадщини - сукупність науково-дослідних, пошукових заходів з метою визначення наявності та культурної цінності об'єкта культурної спадщини;

дослідження - науково-пошукова, науково-практична діяльність, спрямована на одержання нової інформації про об'єкти культурної спадщини, історичні населені місця, традиційний характер середовища, який є типовим для певних культур або періодів розвитку;

консервація - сукупність науково обґрунтованих заходів, які дозволяють захистити об'єкти культурної спадщини від подальших руйнувань і забезпечують збереження їхньої автентичності з мінімальним втручанням у їхній існуючий вигляд;

музеєфікація - сукупність науково обґрунтованих заходів щодо приведення об'єктів культурної спадщини у стан, придатний для екскурсійного відвідування;

пристосування - сукупність науково-дослідних, проектних, вишукувальних і виробничих робіт щодо створення умов для сучасного використання об'єкта культурної спадщини без зміни притаманних йому властивостей, які є предметом охорони об'єкта культурної спадщини, в тому числі реставрація елементів, які становлять історико-культурну цінність;

реабілітація - сукупність науково обґрунтованих заходів щодо відновлення культурних та функціональних властивостей об'єктів культурної спадщини;

ремонт - сукупність проектних, вишукувальних і виробничих робіт, спрямованих на покращення технічного стану та підтримання в експлуатаційному стані об'єкта культурної спадщини без зміни властивостей, які є предметом охорони об'єкта культурної спадщини;

реставрація - сукупність науково обґрунтованих заходів щодо укріплення (консервації) фізичного стану, розкриття найбільш характерних ознак, відновлення втрачених або пошкоджених елементів об'єктів культурної спадщини із забезпеченням збереження їхньої автентичності;

зміна об'єкта культурної спадщини - дії, що призводять чи можуть призвести до часткового або повного зникнення предмета охорони об'єкта культурної спадщини;

(стаття 1 у редакції Закону
України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

щойно виявлений об'єкт культурної спадщини - об'єкт культурної спадщини, який занесено до Переліку об'єктів культурної спадщини відповідно до цього Закону.

(статтю 1 доповнено абзацом двадцять другим згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 2. Класифікація об'єктів культурної спадщини

1. За типами об'єкти культурної спадщини поділяються на:

споруди (витвори) - твори архітектури та інженерного мистецтва, твори монументальної скульптури та монументального малярства, археологічні об'єкти, печери з наявними свідченнями життєдіяльності людини, будівлі або приміщення в них, що зберегли автентичні свідчення про визначні історичні події, життя та діяльність відомих осіб;

комплекси (ансамблі) - топографічно визначені сукупності окремих або поєднаних між собою об'єктів культурної спадщини;

визначні місця - зони або ландшафти, природно-антропогенні витвори, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду.

2. За видами об'єкти культурної спадщини поділяються на:

археологічні - рештки життєдіяльності людини (нерухомі об'єкти культурної спадщини: городища, кургани, залишки стародавніх поселень, стоянок, укріплень, військових таборів, виробництв, іригаційних споруд, шляхів, могильники, культові місця та споруди, їх залишки чи руїни, мегаліти, печери, наскельні зображення, ділянки історичного культурного шару, поля давніх битв, а також пов'язані з ними рухомі предмети), що містяться під земною поверхнею та під водою і є невідтворним джерелом інформації про зародження і розвиток цивілізації;

історичні - будинки, споруди, їх комплекси (ансамблі), окремі поховання та некрополі, місця масових поховань померлих та померлих (загиблих) військовослужбовців (у тому числі іноземців), які загинули у війнах, внаслідок депортації та політичних репресій на території України, місця бойових дій, місця загибелі бойових кораблів, морських та річкових суден, у тому числі із залишками бойової техніки, озброєння, амуніції тощо, визначні місця, пов'язані з важливими історичними подіями, з життям та діяльністю відомих осіб, культурою та побутом народів;

об'єкти монументального мистецтва - твори образотворчого мистецтва: як самостійні (окремі), так і ті, що пов'язані з архітектурними, археологічними чи іншими пам'ятками або з утворюваними ними комплексами (ансамблями);

об'єкти архітектури - окремі будівлі, архітектурні споруди, що повністю або частково збереглися в автентичному стані і характеризуються відзнаками певної культури, епохи, певних стилів, традицій, будівельних технологій або є творами відомих авторів;

об'єкти містобудування - історично сформовані центри населених місць, вулиці, квартали, площі, комплекси (ансамблі) із збереженою планувальною і просторовою структурою та історичною забудовою, у тому числі поєднаною з ландшафтом, залишки давнього розпланування та забудови, що є носіями певних містобудівних ідей;

(абзац п'ятий частини другої статті 2 замінено двома абзацами згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI, у зв'язку з цим абзаци шостий - восьмий вважати відповідно абзацами сьомим - дев'ятим)

об'єкти садово-паркового мистецтва - поєднання паркового будівництва з природними або створеними людиною ландшафтами;

ландшафтні - природні території, які мають історичну цінність;

об'єкти науки і техніки - унікальні промислові, виробничі, науково-виробничі, інженерні, інженерно-транспортні, видобувні об'єкти, що визначають рівень розвитку науки і техніки певної епохи, певних наукових напрямів або промислових галузей.

(стаття 2 у редакції Закону України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Розділ II. УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 3. Органи управління у сфері охорони культурної спадщини

1. Державне управління у сфері охорони культурної спадщини покладається на Кабінет Міністрів України, спеціально уповноважені органи охорони культурної спадщини.

До спеціально уповноважених органів охорони культурної спадщини (далі - органи охорони культурної спадщини) належать:

центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини;

орган охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим;

органи охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій;

органи охорони культурної спадщини районних державних адміністрацій;

органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування.

2. На території зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, та в умовах виникнення інших надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру управління охороною культурної спадщини здійснюється Адміністрацією зони та центральним органом виконавчої влади з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи відповідно до Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» і цього Закону.

3. Органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування населених пунктів, занесених до Списку історичних населених місць України, утворюються органами місцевого самоврядування за погодженням із центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

4. Орган охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органи охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій підконтрольні і підзвітні відповідним органам виконавчої влади та центральному органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини в межах, передбачених законом.

5. Органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування з питань, передбачених підпунктом 5 пункту «б» частини першої статті 31 і підпунктом 10 пункту «б» статті 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», підконтрольні відповідним органам виконавчої влади.

6. Рішення (розпорядження, дозволи, приписи, постанови) органів охорони культурної спадщини, прийняті в межах їхньої компетенції, є обов'язковими для виконання юридичними і фізичними особами.

7. Рішення (розпорядження, дозволи, приписи, постанови) центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, прийняті в межах його компетенції, є обов'язковими для виконання органами охорони культурної спадщини.

8. Рішення органів охорони культурної спадщини, що суперечать Конституції України, іншим актам законодавства, рішенням Конституційного Суду України та актам міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, можуть бути скасовані центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

(стаття 3 у редакції Закону
України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Стаття 4. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері охорони культурної спадщини

До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері охорони культурної спадщини належить:

здійснення державної політики;

здійснення державного контролю;

занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та внесення змін до нього щодо пам'яток національного значення;

подання у відповідні міжнародні інстанції пропозиції про занесення пам'ятки до Списку всесвітньої спадщини;

надання дозволу на переміщення (перенесення) пам'ятки національного значення;

затвердження Списку історичних населених місць України та змін, внесених до нього;

оголошення комплексів (ансамблів) пам'яток історико-культурними заповідниками державного значення та територій історико-культурними заповідними територіями;

(абзац восьмий статті 4 у редакції
Закону України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

затвердження нормативів і методик грошової оцінки пам'ятки.

(стаття 4 у редакції Закону
України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Стаття 5. Повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини

До повноважень центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини належить:

1) контроль за виконанням цього Закону, інших нормативно-правових актів про охорону культурної спадщини;

2) реалізація державної політики з питань охорони культурної спадщини;

3) розроблення, затвердження та погодження нормативно-правових актів, розроблення та погодження державних програм охорони культурної спадщини;

4) ведення Державного реєстру нерухомих пам'яток України, здійснення координації та контролю за паспортизацією нерухомих об'єктів культурної спадщини;

5) координація робіт з виявлення, дослідження та документування об'єктів культурної спадщини;

(пункт 5 статті 5 із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

6) подання Кабінету Міністрів України пропозицій про занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та про внесення змін до нього щодо пам'яток національного значення;

7) занесення об'єктів культурної спадщини місцевого значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та внесення змін до нього щодо пам'яток місцевого значення;

8) подання Кабінету Міністрів України пропозиції про переміщення (перенесення) пам'ятки національного значення;

9) надання дозволу на переміщення (перенесення) пам'яток місцевого значення;

10) забезпечення юридичним і фізичним особам доступу до інформації, що міститься у Державному реєстрі нерухомих пам'яток України;

11) подання Кабінету Міністрів України пропозицій про затвердження Списку історичних населених місць України та про внесення змін до нього;

12) оголошення топографічно визначених територій чи водних об'єктів, в яких містяться об'єкти культурної спадщини або можлива їх наявність, охоронюваними археологічними територіями;

13) забезпечення публікації Державного реєстру нерухомих пам'яток України та внесення до нього змін;

14) визначення меж територій пам'яток національного значення та затвердження їх зон охорони, охоронюваних археологічних територій, історичних ареалів населених місць;

15) затвердження державних норм та правил з питань охорони культурної спадщини, а щодо пам'яток архітектури та містобудування - спільно з центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури;

16) здійснення нагляду за виконанням робіт з дослідження, консервації, реабілітації, реставрації, ремонту, пристосування й музеєфікації пам'яток та інших робіт на пам'ятках. Ці повноваження можуть бути делеговані іншим органам охорони культурної спадщини відповідно до закону;

17) встановлення режиму використання пам'яток національного значення, їхніх територій, зон охорони, охоронюваних археологічних територій, історичних ареалів населених місць;

18) здійснення науково-методичного керівництва у питаннях охорони культурної спадщини, затвердження методик та правил дослідження об'єктів культурної спадщини;

19) погодження програм та проектів містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, будівельних, меліоративних, шляхових, земляних робіт на пам'ятках національного значення, їх територіях, в історико-культурних заповідниках, на історико-культурних заповідних територіях, у зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, а також програм і проектів, реалізація яких може позначитися на об'єктах культурної спадщини. Ці повноваження можуть бути делеговані органам охорони культурної спадщини нижчого рівня відповідно до закону;

(пункт 19 статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

20) призначення відповідних охоронних заходів щодо пам'яток національного значення та їхніх територій у разі виникнення загрози їх руйнування або пошкодження внаслідок дії природних факторів або проведення будь-яких робіт;

21) заборона будь-якої діяльності юридичних або фізичних осіб, яка створює загрозу об'єкту культурної спадщини або порушує законодавство у сфері охорони культурної спадщини;

22) надання дозволів на проведення робіт на пам'ятках національного значення, їхніх територіях та в зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць;

23) видання розпоряджень та приписів щодо охорони пам'яток національного значення, припинення робіт на цих пам'ятках, їхніх територіях та в зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, якщо ці роботи здійснюються за відсутності затверджених або погоджених із відповідними органами охорони культурної спадщини програм та проектів, передбачених цим Законом дозволів або з відхиленням від них;

24) надання дозволів на відновлення земляних робіт;

25) погодження відчуження або передачі пам'яток національного значення їхніми власниками чи уповноваженими ними органами іншим особам у володіння, користування або управління;

26) управління в порядку, встановленому законом, історико-культурними заповідниками державного значення;

(пункт 26 статті 5 у редакції
Закону України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

27) погодження охоронних договорів на пам'ятки національного значення;

28) погодження проектів відведення земельних ділянок, у тому числі тих, що призначаються для сільськогосподарських потреб, погодження зміни землевласника, землекористувача на території пам'яток та в їх охоронних зонах, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць. Ці повноваження можуть бути делеговані органам охорони культурної спадщини нижчого рівня відповідно до закону;

(пункт 28 статті 5 із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

29) затвердження правил встановлення та утримання охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятках або в межах їхніх територій, затвердження їхніх зразків;

30) застосування фінансових санкцій за порушення цього Закону;

31) формування і розміщення державного замовлення, укладення з цією метою контрактів на виявлення, дослідження, консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, пристосування пам'яток та інші заходи щодо охорони культурної спадщини;

32) здійснення інших повноважень відповідно до закону.

(стаття 5 у редакції Закону
України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини щорічно звітує перед Кабінетом Міністрів України та громадськістю про стан збереження об'єктів культурної спадщини.

(статтю 5 доповнено частиною другою згідно із
Законом України від 13.01.2011 р. N 2947-VI)

Стаття 6. Повноваження інших органів охорони культурної спадщини

1. До повноважень органу охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій відповідно до їхньої компетенції належить:

1) здійснення контролю за виконанням цього Закону, інших нормативно-правових актів про охорону культурної спадщини;

2) подання пропозицій центральному органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини про занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та про внесення змін до нього;

3) забезпечення юридичним і фізичним особам доступу до інформації, що міститься у витягах з Державного реєстру нерухомих пам'яток України, а також надання інформації щодо програм та проектів будь-яких змін у зонах охорони пам'яток та в історичних ареалах населених місць;

4) визначення меж територій пам'яток місцевого значення та затвердження їхніх зон охорони;

5) встановлення режиму використання пам'яток місцевого значення, їхніх територій, зон охорони;

6) забезпечення захисту об'єктів культурної спадщини від загрози знищення, руйнування або пошкодження;

7) забезпечення виготовлення, складання і передачі центральному органові виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини наукової документації з описами та фіксацією об'єктів культурної спадщини, а в разі отримання дозволу на їх переміщення (перенесення) - демонтаж із них елементів, які становлять культурну цінність, з метою збереження;

8) організація розроблення та погодження відповідних програм охорони культурної спадщини;

9) погодження відповідних програм та проектів містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, будівельних, меліоративних, шляхових, земляних робіт, реалізація яких може позначитися на стані пам'яток місцевого значення, їх територій і зон охорони, та виконання інших повноважень, делегованих центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини відповідно до закону;

10) погодження проектів відведення земельних ділянок, у тому числі тих, що призначаються для сільськогосподарських потреб, погодження зміни землевласника, землекористувача в межах повноважень, делегованих центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини;

(пункт 10 частини першої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

11) виконання функції замовника, укладення з цією метою контрактів на виявлення, дослідження, консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, пристосування об'єктів культурної спадщини та інші заходи щодо охорони культурної спадщини;

12) призначення відповідних охоронних заходів щодо пам'яток місцевого значення та їхніх територій у разі виникнення загрози їх руйнування або пошкодження внаслідок дії природних факторів або проведення будь-яких робіт;

13) надання дозволів на проведення робіт на пам'ятках місцевого значення (крім пам'яток археології), їхніх територіях та в зонах охорони, на щойно виявлених об'єктах культурної спадщини, реєстрація дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок;

(пункт 13 частини першої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

14) видання розпоряджень та приписів щодо охорони пам'яток місцевого значення, припинення робіт на пам'ятках, їхніх територіях та в зонах охорони, якщо ці роботи проводяться за відсутності затверджених або погоджених з відповідним органом охорони культурної спадщини програм та проектів, передбачених цим Законом дозволів або з відхиленням від них;

15) надання відповідних дозволів на відновлення земляних робіт;

16) погодження відчуження або передачі пам'яток місцевого значення їхніми власниками чи уповноваженими ними органами іншим особам у володіння, користування або управління;

17) укладення охоронних договорів на пам'ятки;

18) управління в порядку, встановленому законом, історико-культурними заповідниками державного чи місцевого значення;

(пункт 18 частини першої статті 6 у редакції Закону України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

19) подання пропозиції центральному органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини про занесення відповідної території до Списку історичних населених місць України;

20) застосування фінансових санкцій за порушення цього Закону;

21) забезпечення в установленому законодавством порядку виготовлення, встановлення та утримання охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятках або в межах їхніх територій;

22) інформування центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини про пошкодження, руйнування, загрозу або можливу загрозу пошкодження, руйнування пам'яток, що знаходяться на їх території. Ці повноваження можуть бути делеговані органам охорони культурної спадщини районних державних адміністрацій, органам охорони

культурної спадщини місцевого самоврядування за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини відповідно до закону;

23) здійснення інших повноважень відповідно до закону.

2. До повноважень органів охорони культурної спадщини районних державних адміністрацій, органів охорони культурної спадщини місцевого самоврядування відповідно до їх компетенції належить:

1) забезпечення виконання цього Закону, інших нормативно-правових актів про охорону культурної спадщини на відповідній території;

2) подання пропозицій органу охорони культурної спадщини вищого рівня про занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, внесення змін до нього та про занесення відповідної території до Списку історичних населених місць України;

3) забезпечення юридичним і фізичним особам доступу до інформації, що міститься у витягах з Державного реєстру нерухомих пам'яток України, а також надання інформації щодо програм та проектів будь-яких змін у зонах охорони пам'яток та в історичних ареалах населених місць;

4) забезпечення дотримання режиму використання пам'яток місцевого значення, їх територій, зон охорони;

5) забезпечення захисту об'єктів культурної спадщини від загрози знищення, руйнування або пошкодження;

6) організація розроблення відповідних програм охорони культурної спадщини;

7) надання висновків щодо відповідних програм та проектів містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, будівельних, меліоративних, шляхових, земляних робіт на пам'ятках місцевого значення, історико-культурних заповідних територіях та в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, а також програм та проектів, реалізація яких може позначитися на стані об'єктів культурної спадщини;

(пункт 7 частини другої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

8) організація відповідних охоронних заходів щодо пам'яток місцевого значення та їх територій у разі виникнення загрози їх пошкодження або руйнування внаслідок дії природних факторів чи проведення будь-яких робіт;

9) видання розпоряджень та приписів щодо охорони пам'яток місцевого значення, припинення робіт на цих пам'ятках, їх територіях та в зонах охорони, якщо ці роботи проводяться за відсутності затверджених або погоджених з відповідним органом охорони культурної спадщини програм та проектів, передбачених цим Законом дозволів або з відхиленням від них;

10) надання висновків щодо відчуження або передачі пам'яток місцевого значення їх власниками чи уповноваженими ними органами іншим особам у володіння, користування або управління;

11) укладення охоронних договорів на пам'ятки в межах повноважень, делегованих органом охорони культурної спадщини вищого рівня відповідно до закону;

12) забезпечення в установленому законодавством порядку виготовлення, встановлення та утримання охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятках або в межах їх територій;

13) підготовка пропозицій та проектів розпоряджень щодо проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування об'єктів культурної спадщини, відповідного використання пам'яток та подання їх на розгляд відповідному органу виконавчої влади;

14) популяризація справи охорони культурної спадщини на відповідній території, організація науково-методичної, експозиційно-виставкової та видавничої діяльності у цій сфері;

15) виконання функції замовника, укладення з цією метою контрактів на виявлення, дослідження, консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, пристосування об'єктів культурної спадщини та інші заходи щодо охорони культурної спадщини;

16) підготовка пропозицій до програм соціально-економічного розвитку відповідної території і проектів місцевого бюджету та подання їх на розгляд відповідному органу виконавчої влади;

17) надання висновків щодо відведення земельних ділянок, у тому числі тих, що призначаються для сільськогосподарських потреб, погодження зміни землевласника, землекористувача - в межах повноважень, визначених органом охорони культурної спадщини вищого рівня;

18) інформування органів охорони культурної спадщини вищого рівня про пошкодження, руйнування, загрозу або можливу загрозу пошкодження, руйнування пам'яток, що знаходяться на їх території;

19) участь в організації підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників у сфері охорони культурної спадщини;

20) організація досліджень об'єктів культурної спадщини, які потребують рятівних робіт;

21) застосування фінансових санкцій за порушення цього Закону;

22) здійснення інших повноважень відповідно до закону.

3. Органи охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органи охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій та органи охорони культурної спадщини районних державних адміністрацій, органи

охорони культурної спадщини місцевого самоврядування щорічно звітують перед центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини та громадськістю про стан збереження об'єктів культурної спадщини.

(статтю 6 доповнено новою частиною третьою
згідно із Законом України від 13.01.2011 р. N 2947-VI,
у зв'язку з цим частину третю вважати частиною четвертою)

4. Голови обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій та сільські, селищні, міські голови призначають на посаду і звільняють з посади керівників відповідних органів охорони культурної спадщини за погодженням з органом охорони культурної спадщини вищого рівня відповідно до закону.

(стаття 6 у редакції Закону
України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Стаття 6[1]. Порядок надання дозволів, погоджень і висновків органами охорони культурної спадщини

Дозволи, погодження і висновки, передбачені цим Законом, надаються органами охорони культурної спадщини безоплатно.

Рішення про надання або про відмову в наданні дозволу, погодження чи висновку приймається органом охорони культурної спадщини протягом одного місяця з дня подання фізичною чи юридичною особою відповідних документів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Набуття суб'єктом господарювання права на провадження будь-яких дій щодо здійснення господарської діяльності на об'єктах культурної спадщини за декларативним принципом забороняється.

(Закон доповнено статтею 6[1] згідно із
Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 7. Науково-методичні ради, консультативні ради з питань охорони культурної спадщини

1. Для розгляду наукових рекомендацій та пропозицій щодо розроблення основних напрямів розвитку охорони культурної спадщини, обговорення найважливіших програм, проектів з питань охорони культурної спадщини центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, орган охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим створюють науково-методичні ради з провідних учених і висококваліфікованих фахівців-практиків.

Склад науково-методичних рад і положення про них затверджуються відповідно центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини та органом охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим. Витрати на роботу цих рад здійснюються зазначеними органами охорони культурної спадщини.

2. Для погодженого вирішення питань щодо охорони культурної спадщини на територіях областей, міст Києва та Севастополя, інших населених пунктів органи охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій можуть створювати консультативні ради з провідних учених і висококваліфікованих фахівців-практиків.

Консультативні ради діють на підставі типового положення, що затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

Склад консультативної ради затверджується керівником відповідного органу охорони культурної спадщини. Витрати на роботу цих рад здійснюються зазначеними органами охорони культурної спадщини.

Стаття 8. Залучення фахівців та населення до охорони культурної спадщини

1. Органи охорони культурної спадщини можуть залучати до роботи за їхньою згодою досвідчених фахівців у сфері охорони культурної спадщини, а також громадян на правах громадських інспекторів для спостереження за станом зберігання та використання пам'яток, їхніх територій і зон охорони, охоронюваних археологічних територій, історичних ареалів населених місць.

2. Органи охорони культурної спадщини можуть винагороджувати залучуваних фахівців та громадян на правах громадських інспекторів, а також відшкодовувати їм витрати, пов'язані з виконанням доручень щодо охорони культурної спадщини, за рахунок коштів, призначених для фінансування охорони культурної спадщини в порядку, що встановлюється центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

Стаття 9. Доступ до об'єктів культурної спадщини

Право безумовного доступу до об'єктів культурної спадщини з метою їхнього обстеження, ознайомлення зі станом зберігання, характером та способом використання, ведення реставраційних робіт, одержання відповідних даних, наукового вивчення мають особи, уповноважені на це органами охорони культурної спадщини.

Власник об'єкта культурної спадщини або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, виконавець реставраційних робіт зобов'язані допускати уповноважених органами охорони культурної спадщини осіб для виконання ними своїх обов'язків до об'єктів культурної спадщини та на їхню територію.

Стаття 10. Сприяння органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування діяльності щодо охорони культурної спадщини

Органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування сприяють:

діяльності Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, інших громадських, науково-дослідних, проектних організацій, установ та підприємств різних форм власності щодо охорони культурної спадщини;

підприємствам будівельних матеріалів і виробів, спеціалізованим організаціям та майстерням щодо виконання робіт з ремонту, реставрації, реабілітації пам'яток;

підготовці фахівців з охорони культурної спадщини.

Стаття 11. Участь підприємств, закладів науки, освіти та культури, громадських організацій, громадян в охороні культурної спадщини

Підприємства усіх форм власності, заклади науки, освіти та культури, громадські організації, громадяни сприяють органам охорони культурної спадщини в роботі з охорони культурної спадщини, можуть встановлювати шефство над об'єктами культурної спадщини з метою забезпечення їх збереження, сприяють державі у здійсненні заходів з охорони об'єктів культурної спадщини і поширенні знань про них, беруть участь у популяризації культурної спадщини серед населення, сприяють її вивченню дітьми та молоддю, залучають громадян до її охорони.

Українське товариство охорони пам'яток історії та культури сприяє залученню широких верств населення до участі в охороні культурної спадщини, здійснює пропаганду культурної спадщини і законодавства про її охорону, громадський контроль за її збереженням, використанням, консервацією, реставрацією, реабілітацією, музеєфікацією та ремонтом, сприяє роботі органів охорони культурної спадщини.

Незалежні групи спеціалістів з ініціативи об'єднань громадян, органів охорони культурної спадщини, а також інших органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за рахунок їх власних коштів або на громадських засадах можуть здійснювати громадську експертизу з питань охорони культурної спадщини. Висновки даної експертизи можуть враховуватися органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування при прийнятті відповідних рішень згідно із законом.

(стаття 11 у редакції Закону
України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Стаття 12. Екскурсійне відвідування пам'яток

Органи охорони культурної спадщини забезпечують по можливості вільний доступ до пам'яток з метою їхнього екскурсійного відвідування, якщо вони вважаються придатними для цього. Власник пам'ятки або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, зобов'язані за погодженням з органами охорони культурної спадщини організувати такий доступ. Порядок цього доступу встановлюється охоронними договорами.

Розділ III. ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 13. Державний реєстр нерухомих пам'яток України

1. Об'єкти культурної спадщини незалежно від форм власності відповідно до їхньої археологічної, естетичної, етнологічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності підлягають реєстрації шляхом занесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (далі - Реєстр) за категоріями національного та місцевого значення пам'ятки. Порядок визначення категорій пам'яток встановлюється Кабінетом Міністрів України. Із занесенням до Реєстру на об'єкт культурної спадщини, на всі його складові елементи, що становлять предмет його охорони, поширюється правовий статус пам'ятки.

(частина перша статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 16.12.2004 р. N 2245-IV, від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

2. Не підлягають державній реєстрації об'єкти, що є сучасними копіями існуючих пам'яток або спорудами (витворами), створеними за старовинними проектами чи науковими реконструкціями, в тому числі масові тиражовані копії.

Стаття 14. Занесення об'єкта культурної спадщини до Реєстру та внесення змін до нього

1. Занесення об'єкта культурної спадщини до Реєстру та внесення змін до нього (вилучення з Реєстру, зміна категорії пам'ятки) провадяться відповідно до категорії пам'ятки:

а) пам'ятки національного значення - постановою Кабінету Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини протягом одного року з дня одержання подання;

(пункт «а» частини першої статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 13.01.2011 р. N 2947-VI)

б) пам'ятки місцевого значення - рішенням центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини за поданням відповідних органів охорони культурної спадщини або за поданням Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, інших громадських організацій, до статутних завдань яких належать питання охорони культурної спадщини, протягом одного місяця з дня одержання подання.

2. Об'єкт культурної спадщини до вирішення питання про його реєстрацію як пам'ятки вноситься до Переліку об'єктів культурної спадщини і набуває правового статусу щойно виявленого об'єкта культурної спадщини, про що відповідний орган охорони культурної спадщини в письмовій формі повідомляє власника цього об'єкта або уповноважений ним орган (особу).

Переліки об'єктів культурної спадщини затверджуються рішеннями відповідних органів охорони культурної спадщини.

Порядок обліку об'єктів культурної спадщини визначає центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

(частина друга статті 14 у редакції
Закону України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

3. Центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини видає власнику пам'ятки або уповноваженому ним органу свідоцтво про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки. Це повноваження може бути делеговано іншим органам охорони культурної спадщини відповідно до закону.

4. Центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини надає органу охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органам охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, органам охорони культурної спадщини місцевого самоврядування витяги з Реєстру щодо пам'яток, які розташовані на їхніх територіях.

(стаття 14 у редакції Закону
України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Стаття 15. Вилучення пам'ятки з Реєстру

Вилучення пам'ятки з Реєстру здійснюється лише у разі:

якщо пам'ятку зруйновано;

якщо пам'ятка археології, що не виявлена в наземних обсягових формах, досліджена на всій площі і по всій глибині культурного шару і при цьому не виявлено об'єктів культурної спадщини, які підлягають консервації або музеєфікації на місці та подальшому використанню;

якщо пам'ятка втратила предмет охорони.

(стаття 15 у редакції Закону
України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Стаття 16. Інформування про об'єкти культурної спадщини, занесені до Реєстру

1. Інформування про об'єкти культурної спадщини, занесені до Реєстру, провадиться шляхом:

публікації Реєстру та внесених до нього змін;

встановлення охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятках або в межах їхніх територій незалежно від форм власності.

2. Центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини забезпечує публікацію Реєстру та внесених до нього змін у спеціалізованому періодичному виданні.

Розділ IV. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ПАМ'ЯТКИ

Стаття 17. Суб'єкти права власності на пам'ятки

Пам'ятка, крім пам'ятки археології, може перебувати у державній, комунальній або приватній власності. Суб'єкти права власності на пам'ятку визначаються згідно із законом.

Усі пам'ятки археології, в тому числі ті, що знаходяться під водою, включаючи пов'язані з ними рухомі предмети, є державною власністю. Такі рухомі предмети підлягають віднесенню до державної частини Музейного фонду України, обліку та збереженню у порядку, визначеному законодавством.

Право власності на скарб, що є пам'яткою, визначається в порядку, встановленому Цивільним кодексом України.

(статтю 17 доповнено новою частиною третьою
згідно із Законом України від 27.04.2007 р. N 997-V,
у зв'язку з цим частини третю і четверту
вважати відповідно частинами четвертою і п'ятою)

У документі, який посвідчує право власності на пам'ятку, обов'язково вказуються категорія пам'ятки, дата і номер рішення про її державну реєстрацію.

Землі, на яких розташовані пам'ятки археології, перебувають у державній власності або вилучаються (викуповуються) у державну власність в установленому законом порядку, за винятком земельних ділянок, на яких розташовуються пам'ятки археології - поля давніх битв.

(стаття 17 у редакції Закону
України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Стаття 18. Здійснення права власності на об'єкти культурної спадщини, що є пам'ятками

1. Об'єкти культурної спадщини, що є пам'ятками (за винятком пам'яток, відчуження або передача яких обмежується законодавчими актами України) можуть бути відчужені, а також передані власником або уповноваженим ним органом у володіння, користування чи управління іншій юридичній або фізичній особі за наявності погодження відповідного органу охорони культурної спадщини.

(абзац перший частини першої статті 18 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Абзац другий частини першої статті 18 виключено

(згідно із Законом України
від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Пам'ятка може бути приватизована лише за умови укладення майбутнім власником з відповідним органом охорони культурної спадщини попереднього договору про укладення в майбутньому охоронного договору на пам'ятку (її

частину) з викладенням його істотних умов, у тому числі щодо цільового використання пам'ятки, робіт, які майбутній власник зобов'язується провести на пам'ятці з метою утримання її в належному стані.

(статтю 18 доповнено новим абзацом третім
згідно із Законом України від 23.09.2008 р. N 574-VI,
у зв'язку з цим абзаци третій - четвертий вважати
відповідно абзацами четвертим - п'ятим)

Перелік пам'яток, які не підлягають приватизації, затверджується Верховною Радою України.

Пам'ятка національного значення, що перебуває у державній чи комунальній власності і потребує спеціального режиму охорони, може надаватися у користування за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

2. Особі, яка набула права володіння, користування чи управління пам'яткою, за винятком наймача державної або комунальної квартири (будинку), забороняється передавати цю пам'ятку у володіння, користування чи управління іншій особі без погодження відповідного органу охорони культурної спадщини.

(частина друга статті 18 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 19. Грошова оцінка пам'ятки

Кожна пам'ятка має майнову цінність, що обчислюється у грошовій одиниці України. Пам'ятки підлягають грошовій оцінці за нормативами і методиками, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 20. Право привілеєвої купівлі пам'яток

1. У разі продажу пам'ятки (крім пам'ятки, яка не підлягає приватизації) власник або уповноважений ним орган зобов'язаний у письмовій формі повідомити про це відповідний орган охорони культурної спадщини із зазначенням ціни та інших умов продажу.

(частина перша статті 20 у редакції Закону
України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

2. Центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини має право привілеєвої купівлі пам'ятки національного значення. Орган охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органи охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій та органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування мають право привілеєвої купівлі пам'ятки місцевого значення. У разі відмови від здійснення цього права чи нездійснення його протягом місяця з дня одержання повідомлення власник або уповноважений ним орган має право на продаж пам'ятки.

(абзац перший частини другої статті 20 у редакції
Закону України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Право привілеєвої купівлі пам'ятки не застосовується, коли покупцем пам'ятки, яка перебуває у приватній власності, є діти, дружина і батьки або, за їхньої відсутності, брати і сестри, а також дід та бабка як з боку батька, так і з боку матері, і небожі та небоги продавця.

Стаття 21. Примусове відчуження або викуп пам'яток

1. Якщо в результаті дій або бездіяльності власника пам'ятки їй загрожує пошкодження або знищення, відповідний орган охорони культурної спадщини робить власнику пам'ятки відповідне попередження.

(частина перша статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

2. Якщо власник пам'ятки не вживе заходів щодо її збереження, зокрема у зв'язку з неможливістю створення необхідних для цього умов, суд за позовом відповідного органу охорони культурної спадщини може постановити рішення про її викуп.

(частина друга статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

3. У разі невідкладної необхідності забезпечення умов для збереження пам'ятки позов про її викуп може бути пред'явлено без попередження.

4. Викуплена пам'ятка переходить у власність держави.

Викупна ціна пам'ятки визначається за згодою сторін, а в разі спору - судом.

(стаття 21 у редакції Закону України від 27.04.2007 р. N 997-V)

Розділ V. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПАМ'ЯТОК

Стаття 22. Заборона знесення, зміни, заміни пам'яток та порядок їх переміщення (перенесення)

Пам'ятки, їхні частини, пов'язане з ними рухоме та нерухоме майно забороняється зносити, змінювати, замінювати, переміщувати (переносити) на інші місця.

Переміщення (перенесення) пам'ятки на інше місце допускається як виняток у випадках, коли неможливо зберегти пам'ятку на місці, за умови проведення комплексу наукових досліджень з вивчення та фіксації пам'ятки (обміри, фотофіксація тощо).

Фінансування всіх заходів з вивчення, фіксації, переміщення (перенесення) пам'яток, що підлягають переміщенню (перенесенню) відповідно до цього Закону, провадиться за рахунок коштів замовника робіт, які викликали необхідність переміщення (перенесення) пам'яток. Якщо переміщення (перенесення) пам'яток є необхідним внаслідок дії непереборної сили, вивчення та фіксація пам'ятки провадяться за рахунок коштів Державного бюджету України.

(стаття 22 у редакції Закону України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Стаття 23. Охоронні договори

Усі власники пам'яток, щойно виявлених об'єктів культурної спадщини чи їх частин або уповноважені ними органи (особи) незалежно від форм власності на ці об'єкти зобов'язані укласти з відповідним органом охорони культурної спадщини охоронний договір.

(частина перша статті 23 у редакції
Закону України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

При передачі пам'ятки, щойно виявленого об'єкта культурної спадщини чи її (його) частини у володіння, користування чи управління іншій особі істотною умовою договору про таку передачу є забезпечення особою, якій передається пам'ятка, щойно виявлений об'єкт культурної спадщини чи її (його) частина, збереження пам'ятки, щойно виявленого об'єкта культурної спадщини чи її (його) частини відповідно до вимог цього Закону та умов охоронного договору, укладеного власником або уповноваженим ним органом (особою) з відповідним органом охорони культурної спадщини.

(статтю 23 доповнено новою частиною другою
згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI,
у зв'язку з цим частини другу та третю вважати
відповідно частинами третьою та четвертою)

Порядок укладання охоронних договорів та їхні типові форми затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Відсутність охоронного договору не звільняє особу від обов'язків, що випливають із цього Закону.

Стаття 24. Утримання та використання пам'яток

1. Власник або уповноважений ним орган, користувач зобов'язані утримувати пам'ятку в належному стані, своєчасно провадити ремонт, захищати від пошкодження, руйнування або знищення відповідно до цього Закону та охоронного договору.

2. Використання пам'ятки повинно здійснюватися відповідно до режимів використання, встановлених органами охорони культурної спадщини, у спосіб, що потребує якнайменших змін і доповнень пам'ятки та забезпечує збереження її матеріальної автентичності, просторової композиції, а також елементів обладнання, упорядження, оздоби тощо.

Режими використання пам'яток встановлює:

центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини щодо пам'яток національного значення;

орган охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органи охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій щодо пам'яток місцевого значення.

(абзац четвертий частини другої статті 24 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

3. Забороняється змінювати призначення пам'ятки, її частин та елементів, робити написи, позначки на ній, на її території та в її охоронній зоні без дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини.

(частина третя статті 24 у редакції
Закону України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

4. У разі виникнення загрози для збереженості пам'ятки її власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, зобов'язані негайно повідомити про це орган охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій та орган місцевого самоврядування, на території якого розташована пам'ятка.

5. Розміщення реклами на пам'ятках національного значення, в межах зон охорони цих пам'яток, історичних ареалів населених місць дозволяється за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини. Ці повноваження можуть бути делеговані іншим органам охорони культурної спадщини відповідно до закону.

Розміщення реклами на пам'ятках місцевого значення, в межах зон охорони цих пам'яток дозволяється за погодженням з органом охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим чи органами охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій. Ці повноваження можуть бути делеговані органам охорони культурної спадщини нижчого рівня відповідно до закону.

(частина п'ята статті 24 у редакції
Закону України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Стаття 25. Надання об'єктів культурної спадщини, що є пам'ятками, в користування юридичним та фізичним особам

1. Надання об'єктів культурної спадщини, що є пам'ятками, в користування юридичним та фізичним особам з науковою, культурно-освітньою, туристичною та іншою метою здійснюється з дотриманням встановлених цим Законом вимог.

(частина перша статті 25 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

2. Юридичні та фізичні особи, у користуванні яких перебувають пам'ятки, відповідають за їхню збереженість і зобов'язані дотримувати вимог органів охорони культурної спадщини.

3. Юридичні та фізичні особи зобов'язані забезпечити збереженість пам'яток на землях, якими вони користуються, та укладати з органами охорони культурної спадщини охоронні договори.

Стаття 26. Консервація, реставрація, реабілітація, музеєфікація, ремонт та пристосування пам'яток

1. Консервація, реставрація, реабілітація, музеєфікація, ремонт, пристосування пам'яток національного значення здійснюються лише за наявності письмового дозволу центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини на підставі погодженої з ним науково-проектної документації.

Консервація, реставрація, реабілітація, музеєфікація, ремонт, пристосування пам'яток місцевого значення здійснюються за наявності письмового дозволу органу охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій відповідно до їхньої компетенції, на підставі погодженої з ними науково-проектної документації.

Розробленню проектів консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту, пристосування пам'яток передує проведення необхідних науково-дослідних робіт, у тому числі археологічних і геологічних.

(частину першу статті 26 доповнено абзацом третім
згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

У складі організаційно-функціональної структури підприємства - виконавця робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту, пристосування пам'яток мають передбачатися підрозділи та/або фахівці, які забезпечують виконання відповідних виробничо-технічних, виробничих функцій.

(частину першу статті 26 доповнено абзацом четвертим
згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Головний архітектор проекту, керівники та виконавці робіт повинні мати освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні для проведення відповідних робіт.

(частину першу статті 26 доповнено абзацом п'ятим
згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

2. Частину другу статті 26 виключено
(згідно із Законом України
від 15.12.2009 р. N 1759-VI)

3. Роботи із збереження об'єктів культурної спадщини проводяться згідно з реставраційними нормами та правилами, погодженими центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини. Будівельні норми та правила застосовуються у разі проведення робіт із збереження об'єкта культурної спадщини лише у випадках, що не суперечать інтересам збереження цього об'єкта.

(стаття 26 у редакції Закону
України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Стаття 27. Забезпечення заходів щодо охорони пам'яток

1. У разі, коли пам'ятці загрожує небезпека пошкодження, руйнування чи знищення, власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, зобов'язані привести цю пам'ятку до належного стану (змінити вид або спосіб її використання, провести роботи з її консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування).

2. Якщо власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, самостійно не здійснюють заходів, передбачених у частині першій цієї статті, то відповідний орган охорони культурної спадщини може зобов'язати їх здійснити ці заходи, видавши відповідне розпорядження.

3. У разі, коли власник або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, не в змозі виконати розпорядження органу охорони культурної спадщини щодо охорони пам'ятки, орган охорони культурної спадщини може вжити необхідних заходів самостійно (повністю або частково), профінансувавши їх за рахунок спеціальних коштів на фінансування охорони культурної спадщини.

Стаття 28. Вимоги органів протипожежної, санітарної, екологічної охорони та інших зацікавлених органів

Вимоги органів протипожежної, санітарної, екологічної охорони та інших зацікавлених органів щодо умов утримання та використання пам'яток не можуть призводити до змін пам'яток і не повинні погіршувати їхню естетичну, історичну, мистецьку, наукову чи художню цінність.

Стаття 29. Обов'язки фізичних та юридичних осіб, діяльність яких може негативно позначитися на стані пам'яток

На фізичну або юридичну особу, діяльність якої негативно позначається на стані пам'ятки (створює загрозу знищення, руйнування, пошкодження, спотворення пам'ятки), покладається обов'язок вжити заходів, погоджених з відповідним органом охорони культурної спадщини, для запобігання такій загрозі та підтримання пам'ятки в належному стані за власні кошти.

Стаття 30. Заборона діяльності, яка створює загрозу пам'яткам

Органи охорони культурної спадщини зобов'язані заборонити будь-яку діяльність юридичних або фізичних осіб, що створює загрозу пам'ятці або порушує законодавство, державні стандарти, норми і правила у сфері охорони культурної спадщини.

Приписи органів охорони культурної спадщини є обов'язковими для виконання всіма юридичними та фізичними особами.

Органи місцевого самоврядування, на території яких не створено органів охорони культурної спадщини, зобов'язані заборонити будь-яку діяль-

ність юридичних або фізичних осіб, що створює загрозу пам'ятці, негайно повідомивши про це відповідний орган охорони культурної спадщини місцевого органу виконавчої влади.

Органи місцевого самоврядування зобов'язані повідомляти відповідні органи охорони культурної спадщини про бездіяльність власника або уповноваженого ним органу, особи, яка набула права володіння, користування чи управління, що створює загрозу пам'ятці.

Розділ VI. ЗАХИСТ ТРАДИЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ СЕРЕДОВИЩА ТА ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 31. Охоронювані археологічні території

1. Топографічно визначені території чи водні об'єкти, в яких містяться об'єкти культурної спадщини або можлива їх наявність, за поданням відповідного органу охорони культурної спадщини можуть оголошуватися рішенням центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини охоронюваними археологічними територіями на обмежений або необмежений строк у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

(абзац перший частини першої статті 31 у редакції Закону України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Правовий режим охоронюваної археологічної території визначається центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

2. Абзац перший частини другої статті 31 виключено (згідно із Законом України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Інформація, що стосується об'єктів культурної спадщини таких територій чи водних об'єктів, може бути визнана центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини конфіденційною. Особи, які мають доступ до такої інформації у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків, зобов'язані зберігати її конфіденційність.

Стаття 32. Зони охорони пам'яток, історичні ареали населених місць

1. З метою захисту традиційного характеру середовища окремих пам'яток, їх комплексів (ансамблів), історико-культурних заповідників, історико-культурних заповідних територій навколо них мають встановлюватися зони охорони пам'яток: охоронні зони, зони регулювання забудови, зони охоронюваного ландшафту, зони охорони археологічного культурного шару.

(абзац перший частини першої статті 32 у редакції Закону України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Межі та режими використання зон охорони пам'яток визначаються відповідною науково-проектною документацією і затверджуються відповідним органом охорони культурної спадщини.

Порядок визначення та затвердження меж і режимів використання зон охорони пам'яток та внесення змін до них встановлюється центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

(частина перша статті 32 у редакції
Закону України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

2. З метою захисту традиційного характеру середовища населених місць вони заносяться до Списку історичних населених місць України.

Список історичних населених місць України за поданням центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини затверджується Кабінетом Міністрів України.

Межі та режими використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на територіях історичних ареалів населених місць визначаються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, відповідною науково-проектною документацією, яка затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини або уповноваженими ним органами охорони культурної спадщини.

3. На охоронюваних археологічних територіях, у межах зон охорони пам'яток, історичних ареалів населених місць, занесених до Списку історичних населених місць України, забороняються містобудівні, архітектурні чи ландшафтні перетворення, будівельні, меліоративні, шляхові, земляні роботи без дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини.

(частина третя статті 32 у редакції
Закону України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Стаття 33. Історико-культурні заповідники та історико-культурні заповідні території

1. Комплекс (ансамбль) пам'яток з усією сукупністю компонентів, що становить культурну, історичну та наукову цінність, просторово, планувально і функціонально виділений у структурі населеного пункту або локалізований поза його межами, може бути оголошений історико-культурним заповідником державного або місцевого значення.

Історико-культурним заповідником державного значення оголошується комплекс (ансамбль) пам'яток, що має особливу культурну, історичну і наукову цінність, справив значний вплив на розвиток культури, архітектури, містобудування, безпосередньо пов'язаний з видатними історичними подіями.

Історико-культурним заповідником місцевого значення оголошується комплекс (ансамбль) пам'яток, що відображає характерні особливості історії, культури, архітектури чи містобудування окремого регіону або населеного пункту.

2. Історико-культурною заповідною територією оголошується історично сформована територія, в межах якої збереглася значна кількість об'єктів культурної спадщини.

Оголошення території історико-культурною заповідною територією здійснюється без вилучення пам'яток, їх комплексів (ансамблів), земельних ділянок, розташованих у межах такої території, у їх власників або користувачів.

3. Залежно від домінуючого виду об'єктів культурної спадщини історико-культурні заповідники чи історико-культурні заповідні території можуть бути історико-архітектурними, архітектурно-історичними, історико-меморіальними, історико-археологічними, історико-етнографічними.

4. У межах історико-культурного заповідника та історико-культурної заповідної території забороняється діяльність, що негативно впливає або може негативно вплинути на стан збереження об'єктів культурної спадщини, режим їх охорони та використання.

Містобудівні, архітектурні та ландшафтні перетворення, будівельні, меліоративні, шляхові, земляні роботи, проведення масових і видовищних заходів здійснюються:

у межах історико-культурного заповідника - за погодженням з органом, до сфери управління якого належить історико-культурний заповідник;

у межах історико-культурної заповідної території - за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, на підставі висновку органу, що забезпечує дотримання режиму історико-культурної заповідної території.

5. Положення про історико-культурний заповідник затверджується органом, до сфери управління якого він віднесений при прийнятті рішення про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником.

Положення про історико-культурну заповідну територію затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

6. Межі, зони охорони, обсяги і строки проведення робіт з консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту і пристосування об'єктів культурної спадщини, благоустрою історико-культурного заповідника та упорядження історико-культурної заповідної території, а також заходи з охорони і використання об'єктів культурної спадщини, збереження і відтворення традиційного характеру середовища визначаються відповідно у плані організації території історико-культурного заповідника або плані організації історико-культурної заповідної території - науково-проектній документації, що розробляється відповідно до закону в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

План організації території історико-культурного заповідника затверджується органом, до сфери управління якого він віднесений при при-

йнятті рішення про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником.

План організації історико-культурної заповідної території затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

(стаття 33 у редакції Законів
України від 16.12.2004 р. N 2245-IV,
від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 33[1]. Порядок оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником або території історико-культурною заповідною територією

1. Підготовку і подання клопотання про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником або території історико-культурною заповідною територією можуть здійснювати фізичні та/або юридичні особи.

У клопотанні з урахуванням культурної, історичної та наукової цінності комплексу (ансамблю) пам'яток чи окремої території обґрунтовується необхідність їх оголошення відповідно історико-культурним заповідником або історико-культурною заповідною територією.

До клопотання додаються документи, що підтверджують обґрунтування необхідності оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток чи території відповідно історико-культурним заповідником або історико-культурною заповідною територією.

2. Клопотання про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником або території історико-культурною заповідною територією надається органу охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласної, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій чи відповідного виконавчого органу місцевої ради за місцезнаходженням відповідних комплексу (ансамблю) пам'яток або території. Клопотання розглядається у місячний строк з дня його отримання.

За наслідками розгляду клопотання орган охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласної, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій чи відповідний виконавчий орган місцевої ради надає висновок про доцільність оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником або території історико-культурною заповідною територією разом з необхідними документами відповідному органу, визначеному частиною третьою цієї статті.

Перелік документів, необхідних для прийняття рішення про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником або території історико-культурною заповідною територією, визначає Кабінет Міністрів України.

3. Рішення про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником державного значення або території історико-культурною заповідною територією приймає Кабінет Міністрів України.

Рішення про оголошення комплексу (ансамблю) пам'яток історико-культурним заповідником місцевого значення приймає відповідно Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласна, Київська і Севастопольська міські ради.

(Закон доповнено статтею 33^1 згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 33^2. Особливості управління та функціонування історико-культурних заповідників

1. З метою забезпечення дотримання режиму історико-культурного заповідника, визначеного положенням про нього, орган, до сфери управління якого належить заповідник, утворює адміністрацію історико-культурного заповідника.

Адміністрація історико-культурного заповідника здійснює культурно-освітню, науково-дослідну діяльність у сфері охорони культурної спадщини та музейній справі, а також туристичну діяльність.

2. Завдання, напрями діяльності адміністрації історико-культурного заповідника, порядок управління історико-культурним заповідником визначаються положенням про неї, що затверджується органом, до сфери управління якого належить історико-культурний заповідник.

Типове положення про адміністрацію історико-культурного заповідника затверджує Кабінет Міністрів України.

3. Адміністрація історико-культурного заповідника відповідно до закону:

1) проводить роботу з виявлення, фіксації, класифікації, складення облікової документації на об'єкти культурної спадщини, готує документацію для їх державної реєстрації;

2) інформує відповідний орган охорони культурної спадщини про пошкодження, руйнування, загрозу або можливу загрозу пошкодження, руйнування об'єктів історико-культурного заповідника;

3) здійснює науково-методичне керівництво проведенням робіт з дослідження, консервації, реабілітації, реставрації, ремонту, пристосування і музеєфікації пам'яток та інших робіт на території історико-культурного заповідника та в зонах його охорони;

4) надає висновки відповідному органу охорони культурної спадщини щодо можливості розміщення реклами на території історико-культурного заповідника та в зонах його охорони;

5) вживає заходів для запобігання і припинення порушення вимог законодавства про охорону культурної спадщини, а також для усунення негативних наслідків і відшкодування шкоди, завданої такими порушеннями;

6) здійснює інші заходи щодо охорони та збереження об'єктів історико-культурного заповідника.

З метою забезпечення дотримання режиму історико-культурного заповідника його адміністрація відповідно до закону може забезпечувати охорону об'єктів і території заповідника.

4. Відповідно до завдань та напрямів діяльності адміністрація історико-культурного заповідника може надавати платні послуги, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України.

5. Майно історико-культурного заповідника, що перебуває у державній або комунальній власності, передається його адміністрації на праві оперативного управління і не підлягає відчуженню.

6. Земельні ділянки в межах історико-культурного заповідника надаються його адміністрації в користування відповідно до закону.

7. Історико-культурний заповідник може мати власну символіку.

(Закон доповнено статтею 33^2 згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 33^3. Особливості управління та функціонування історико-культурних заповідних територій

1. Забезпечення дотримання режиму історико-культурної заповідної території з розташованими на ній об'єктами культурної спадщини, визначеного у положенні про неї, здійснюється за рішенням Кабінету Міністрів України органом охорони культурної спадщини за місцезнаходженням такої території або адміністрацією історико-культурної заповідної території чи адміністрацією історико-культурного заповідника, з яким пов'язана ця територія.

2. У разі прийняття Кабінетом Міністрів України рішення про забезпечення дотримання режиму історико-культурної заповідної території її адміністрацією така адміністрація створюється Кабінетом Міністрів України.

3. З метою забезпечення дотримання режиму історико-культурної заповідної території її адміністрація виконує функції, передбачені частиною третьою статті 33^2 цього Закону.

4. Завдання та напрями діяльності адміністрації історико-культурної заповідної території визначаються в положенні про неї, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

(Закон доповнено статтею 33^3 згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 34. Статус територій, пов'язаних з охороною культурної спадщини

Землі, на яких розташовані пам'ятки, історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території, охоронювані археологічні терито-

рії, належать до земель історико-культурного призначення, включаються до державних земельних кадастрів, планів землекористування, проектів землеустрою, іншої проектно-планувальної та містобудівної документації.

(частина перша статті 34 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.12.2004 р. N 2245-IV, у редакції Закону України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Встановлення зон охорони пам'яток та затвердження меж історичних ареалів населених місць не може бути підставою для примусового вилучення з володіння (користування) земельних ділянок у юридичних та фізичних осіб за умов дотримання землевласниками та землекористувачами правил використання земель історико-культурного призначення.

Стаття 35. Дозволи на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт

1. Проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою, здійснюються за дозволом центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, що видається виконавцю робіт - фізичній особі, і за умови реєстрації цього дозволу у відповідному органі охорони культурної спадщини.

Дозволи на проведення археологічних розвідок, розкопок надаються за умови дотримання виконавцем робіт вимог охорони культурної спадщини та наявності у нього необхідного кваліфікаційного документа, виданого кваліфікаційною радою. Порядок надання дозволів установлюється Кабінетом Міністрів України.

Кваліфікаційні документи видаються кваліфікаційною радою - колегіальним, незалежним органом, відповідальним за фаховий рівень виконавця робіт. Порядок формування та діяльності кваліфікаційної ради затверджується Кабінетом Міністрів України. До складу кваліфікаційної ради входять відповідні фахівці наукових установ, вищих навчальних закладів, громадських організацій.

Дозволи на проведення земляних (підводних) робіт на території місць бойових дій, місць загибелі бойових кораблів, морських та річкових суден, місць поховань померлих та померлих (загиблих) військовослужбовців (у тому числі іноземців), які загинули у війнах, внаслідок депортації та політичних репресій на території України, надаються згідно з програмами, погодженими з відповідним органом охорони культурної спадщини.

2. Виконавець археологічних розвідок, розкопок зобов'язаний:

забезпечити збереження виявлених під час досліджень об'єктів культурної спадщини;

своєчасно здати звіт про дослідження органам, що видали дозвіл та кваліфікаційний документ;

передати всі знайдені під час досліджень рухомі предмети, пов'язані з нерухомими об'єктами культурної спадщини (антропогенні, антропологічні, палеозоологічні, палеоботанічні та інші об'єкти, що мають культурну цінність), на постійне зберігання визначеній у дозволі установі для занесення до державної частини Музейного фонду України;

передати польову документацію та звіт про проведені роботи до архівного підрозділу державної наукової установи у порядку, визначеному законодавством;

забезпечити належну консервацію об'єктів культурної спадщини, що мають культурну цінність, упорядкування території після завершення робіт.

(абзац шостий частини другої статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

3. Відповідний орган охорони культурної спадщини може призначати своїх уповноважених представників для здійснення нагляду за проведенням археологічних розкопок. Виконавець археологічних розкопок зобов'язаний сприяти представникам органів охорони культурної спадщини у здійсненні нагляду за проведенням розкопок.

4. Застосування металошукачів чи будь-якого іншого пошукового обладнання або відповідної технології на об'єктах культурної спадщини дозволяється тільки за наявності дозволу на їх використання та підлягає обов'язковій реєстрації у відповідному органі охорони культурної спадщини.

5. Власник або користувач земельної ділянки (у тому числі орендар) у межах території пам'ятки, охоронюваної археологічної території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць згідно з розпорядженням органу охорони культурної спадщини зобов'язаний не перешкоджати виконавцеві робіт, який має дозвіл на проведення археологічних розвідок, розкопок на цій ділянці.

Власник або користувач (у тому числі орендар) земельної ділянки, на якій проводяться археологічні розвідки, розкопки, має право на відшкодування у повному обсязі шкоди, якої він зазнав у зв'язку з проведенням таких робіт.

(стаття 35 в редакції Закону України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Стаття 36. Припинення земляних робіт у разі виявлення знахідки археологічного або історичного характеру

1. Якщо під час проведення будь-яких земляних робіт виявлено знахідку археологічного або історичного характеру, виконавець робіт зобов'язаний зупинити їхнє подальше ведення і протягом однієї доби повідомити про це

відповідний орган охорони культурної спадщини та орган місцевого самоврядування, на території якого проводяться земляні роботи.

2. Земляні роботи можуть бути відновлені лише згідно з письмовим дозволом відповідного органу охорони культурної спадщини після завершення археологічних досліджень відповідної території.

Стаття 37. Захист об'єктів культурної спадщини

Будівельні, меліоративні, шляхові та інші роботи, що можуть призвести до руйнування, знищення чи пошкодження об'єктів культурної спадщини, проводяться тільки після повного дослідження цих об'єктів за рахунок коштів замовників зазначених робіт.

Роботи на щойно виявлених об'єктах культурної спадщини здійснюються за наявності письмового дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини на підставі погодженої з ним науково-проектної документації.

(частина друга статті 37 у редакції
Законів України від 16.12.2004 р. N 2245-IV,
від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

З метою захисту об'єктів археології, в тому числі тих, що можуть бути виявлені, відведення земельних ділянок здійснюється за погодженням відповідних органів охорони культурної спадщини згідно із законом.

(частина третя статті 37 у редакції
Закону України від 16.12.2004 р. N 2245-IV,
із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Розділ VII. ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 38. Джерела фінансування охорони культурної спадщини

Фінансування охорони культурної спадщини здійснюється за рахунок коштів загального і спеціального фондів Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів.

Джерелами фінансування заходів у сфері охорони культурної спадщини можуть бути кошти власників пам'яток чи уповноважених ними органів або осіб, які набули права володіння, користування чи управління пам'ятками, кошти замовників робіт, передбачених статтями 22 і 37 цього Закону, благодійні внески та пожертвування, у тому числі валютні, на охорону культурної спадщини та інші джерела, не заборонені чинним законодавством.

Стаття 39. Фінансові обов'язки суб'єктів права власності на пам'ятки

Власник пам'ятки або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління нею, забезпечує збереження, утримання в належному стані, консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію та ремонт пам'ятки за власні кошти, якщо інше не передбачено відповідним договором або законом.

Стаття 40. Спеціальні кошти на фінансування охорони культурної спадщини

1. Спеціальними коштами на фінансування охорони культурної спадщини є кошти спеціальних фондів Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів. Порядок формування та використання цих коштів встановлюється Законом України про Державний бюджет України на відповідний рік та Верховною Радою Автономної Республіки Крим і сільськими, селищними та міськими радами.

Частину другу статті 40 виключено

(частина друга статті 40 у редакції
Закону України від 16.12.2004 р. N 2245-IV,
виключена згідно із Законом України
від 23.12.2010 р. N 2856-VI)

3. Кошти на фінансування охорони культурної спадщини не підлягають вилученню.

4. Органи охорони культурної спадщини є розпорядниками спеціальних коштів на фінансування охорони культурної спадщини.

Стаття 41. Використання спеціальних коштів на фінансування охорони культурної спадщини

1. Спеціальні кошти на фінансування охорони культурної спадщини можуть використовуватися на:

консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, збереження, охорону, облік, захист, популяризацію об'єктів культурної спадщини;

наукові дослідження у сфері охорони культурної спадщини;

розроблення та реалізацію або допомогу в розробці та реалізації програм і проектів щодо охорони культурної спадщини;

ведення документації, автоматизованої інформаційної системи банку даних про об'єкти культурної спадщини;

заходи щодо поширення інформації про охорону культурної спадщини;

підготовку, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у сфері охорони культурної спадщини;

допомогу об'єднанням громадян, національним меншинам в охороні культурної спадщини;

міжнародне співробітництво у сфері охорони культурної спадщини;

інші заходи щодо охорони культурної спадщини, які не суперечать чинному законодавству.

2. Забороняється витрачати кошти, призначені для фінансування охорони культурної спадщини, на посередництво у здійсненні заходів у сфері охорони культурної спадщини та будівництво (створення) нових будівель, споруд (витворів).

(частина друга статті 41 у редакції
Закону України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Стаття 42. Пільгове оподаткування у сфері охорони культурної спадщини

Держава здійснює політику пільгового оподаткування у сфері охорони культурної спадщини.

Розділ VIII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОХОРОНУ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 43. Кримінальна відповідальність за незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини

За незаконне проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини, а також за умисне незаконне знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини чи їх частин винні особи притягаються до кримінальної відповідальності відповідно до закону.

(стаття 43 у редакції Закону
України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 44. Відповідальність юридичних осіб за порушення законодавства про охорону культурної спадщини

Відповідний орган охорони культурної спадщини накладає на юридичну особу, яка є власником або уповноваженим ним органом чи замовником робіт, такі фінансові санкції:

за проведення будь-яких незаконних робіт, що можуть завдати або завдали шкоди пам'ятці, її території, охоронюваній археологічній території, охоронним зонам, історичним ареалам населених місць, - у розмірі від тисячі до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за недодержання вимог щодо захисту, збереження, утримання, використання, реставрації, реабілітації пам'яток, у тому числі тих вимог, що передбачені охоронними договорами, умисне доведення їх до стану руйнації - у розмірі від тисячі до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за неподання, несвоєчасне подання або подання явно недостовірної інформації про виявлені у процесі земляних, будівельних, шляхових, меліоративних та будь-яких інших робіт об'єкти культурної спадщини - у розмірі від ста до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за ухилення власника пам'ятки або уповноваженого ним органу від підписання охоронного договору або за порушення ним режиму використання пам'ятки - у розмірі від ста до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

(частину першу статті 44 доповнено абзацом п'ятим
згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Рішення органу охорони культурної спадщини про застосування фінансових санкцій може бути оскаржено до суду.

Фінансові санкції, накладені органом охорони культурної спадщини, стягуються у встановленому законом порядку.

(стаття 44 у редакції Закону
України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Стаття 45. Порядок застосування фінансових санкцій за порушення законодавства про охорону культурної спадщини

Фінансові санкції, передбачені статтею 44 цього Закону, накладаються керівником, заступниками керівника центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, керівником чи заступниками керівника органу охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, керівником органу охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, керівником органу охорони культурної спадщини місцевого самоврядування після розгляду матеріалів, які засвідчують факт правопорушення.

Про вчинення правопорушення, зазначеного у статті 44 цього Закону, особою, уповноваженою органом охорони культурної спадщини, складається акт. Керівник юридичної особи, стосовно якої складено акт, протягом трьох днів з моменту отримання акта може подати письмові пояснення до нього. Акт разом з іншими документами, що стосуються справи, у десятиденний термін з моменту складення акта надсилається посадовій особі, яка має право накладати фінансові санкції.

Рішення про накладення фінансових санкцій приймається протягом 10 днів після отримання документів, зазначених у частині другій цієї статті. Рішення про накладення фінансових санкцій оформлюється постановою, що надсилається юридичній особі, на яку накладено фінансові санкції.

Кошти, одержані у вигляді стягнень, передбачених у статті 44 цього Закону, зараховуються до спеціального фонду відповідного бюджету.

(стаття 45 із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 10.01.2002 р. N 2921-III,
у редакції Закону
України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

Стаття 46. Адміністративна відповідальність за порушення вимог цього Закону

(назва статті 46 у редакції Закону
України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

1. За ухилення від підписання охоронних договорів на пам'ятки, порушення режиму використання пам'ятки, порушення режиму історико-культурного заповідника чи історико-культурної заповідної території,

проведення ремонтних, реставраційних, реабілітаційних робіт на пам'ятці, зміну призначення пам'ятки, її частин та елементів, здійснення написів, позначок на ній, на її території та в її охоронній зоні без письмового дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини, ухилення від передачі в установленому порядку знайдених під час археологічних розвідок, розкопок рухомих предметів, пов'язаних з нерухомими об'єктами культурної спадщини, на постійне зберігання до музеїв (державних фондосховищ), у яких зберігаються музейні предмети і музейні колекції, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України, а також за невиконання законних вимог посадових осіб органів охорони культурної спадщини щодо усунення порушень вимог законодавства про охорону культурної спадщини або створення перешкод для їх діяльності винні особи притягаються до адміністративної відповідальності відповідно до закону.

(частина перша статті 46 у редакції
Закону України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

2. Частину другу статті 46 виключено

(згідно із Законом
України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

3. Частину третю статті 46 виключено

(згідно із Законом
України від 16.12.2004 р. N 2245-IV)

4. Провадження у справах про адміністративні правопорушення здійснюється відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Стаття 47. Відшкодування шкоди

1. Застосування фінансових санкцій, адміністративних стягнень або кримінального покарання не звільняє винного від обов'язку відшкодувати шкоду, завдану власникові пам'ятки або уповноваженому ним органові, особі, яка набула права володіння, користування чи управління пам'яткою, охоронюваною археологічною територією.

2. Шкода, завдана власникові пам'ятки або уповноваженому ним органові, особі, яка набула права володіння, користування чи управління пам'яткою, охоронюваною археологічною територією, відшкодовується відповідно до закону.

3. Юридичні і фізичні особи, які завдали шкоди пам'яткам, їхнім територіям (у тому числі незаконним будівництвом), зобов'язані відновити пам'ятки та їхні території, а якщо відновлення неможливе - відшкодувати шкоду відповідно до закону.

Розділ IX. МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ У СФЕРІ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 48. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України про охорону культурної спадщини, застосовуються правила міжнародного договору України.

Стаття 49. Подання про внесення пам'яток до Списку всесвітньої спадщини

Подання про внесення пам'яток до Списку всесвітньої спадщини здійснює Кабінет Міністрів України за рекомендацією центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини та Українського національного комітету Міжнародної ради з питань пам'яток та визначних місць (ІКОМОС).

Розділ X. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім пунктів 2 - 4 частини четвертої розділу X, які набирають чинності з 1 січня 2001 року.

2. Кабінетові Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

подати до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із Законом України «Про охорону культурної спадщини»;

розробити і привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

відповідно до компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України їхніх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

3. Об'єкти, включені до списків (переліків) пам'яток історії та культури відповідно до Закону Української РСР «Про охорону і використання пам'яток історії та культури», визнаються пам'ятками відповідно до цього Закону.

4. Внести до деяких законодавчих актів України такі зміни:

1) пункт 1 статті 4 розділу X втратив чинність

(у зв'язку з втратою чинності Земельного кодексу України від 18.12.90 р. N 561-XII згідно із Земельним кодексом України від 25.10.2001 р. N 2768-III)

2) пункт 2 статті 4 розділу X втратив чинність

(у зв'язку з втратою чинності Законом України від 25.06.91 р. N 1251-XII згідно з Податковим кодексом України від 02.12.2010 р. N 2755-VI)

3) у Законі України «Про оподаткування прибутку підприємств» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., N 27, ст. 181):

пункт 5.2 статті 5 доповнити підпунктом 5.2.13 такого змісту:

«5.2.13. Суми коштів або вартість майна, добровільно перераховані (передані) для цільового використання з метою охорони культурної спадщини установам науки, освіти, культури, заповідникам, музеям-заповідникам, а також неприбутковим установам та організаціям у випадках, визначених у пункті 7.11 статті 7 цього Закону, але не більше ніж десять відсотків оподатковуваного прибутку попереднього звітного періоду»;

абзац «б» підпункту 7.11.1 пункту 7.11 статті 7 доповнити словами «заповідниками, музеями-заповідниками»;

пункт 7.13 статті 7 доповнити підпунктом 7.13.4 такого змісту:

«7.13.4. Оподатковується у розмірі 50 відсотків від діючої ставки прибуток платників податків від проведення науково-дослідних і реставраційних робіт у сфері охорони культурної спадщини»;

4) пункт 4 статті 4 розділу X втратив чинність

(у зв'язку з втратою чинності Декретом Кабінету Міністрів від 20.05.93 р. N 56-93 згідно з Податковим кодексом України від 02.12.2010 р. N 2755-VI)

5. Визнати такими, що втратили чинність:

Закон Української РСР «Про охорону і використання пам'яток історії та культури» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1978 р., N 30, ст. 426; 1984 р., N 7, ст. 145);

Постанову Верховної Ради Української РСР від 13 липня 1978 року «Про порядок введення в дію Закону Української РСР «Про охорону і використання пам'яток історії та культури» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1978 р., N 30, ст. 427).

Президент України **Л. КУЧМА**

м. Київ
8 червня 2000 року
N 1805-III

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про охорону археологічної спадщини

Із змінами і доповненнями, внесеними
Законами України
від 9 вересня 2010 року N 2518-VI,
від 13 січня 2011 року N 2947-VI
(З 13 червня 2011 року до цього Закону будуть внесені зміни,
передбачені підпунктом 19 пункту 11 розділу V Закону України
від 17 лютого 2011 року N 3038-VI)

Цей Закон регулює відносини, пов'язані з охороною археологічної спадщини України - невід'ємної частини культурної спадщини людства, вразливого і невідновлюваного джерела знань про історичне минуле, а також визначає права та обов'язки дослідників археологічної спадщини.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ
Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

археологічна спадщина України (далі - археологічна спадщина) - сукупність об'єктів археологічної спадщини, що перебувають під охороною держави, та пов'язані з ними території, а також рухомі культурні цінності (археологічні предмети), що походять з об'єктів археологічної спадщини;

археологічна розвідка - вид наукового дослідження археологічної спадщини, не пов'язаний з руйнуванням культурного шару (крім обмеженого шурфування для визначення товщини культурного шару) об'єкта археологічної спадщини і спрямований на виявлення, локалізацію (картографування), інтерпретацію об'єктів археологічної спадщини, уточнення даних про вже відомі об'єкти археологічної спадщини;

археологічні розкопки - вид наукового дослідження археологічної спадщини, спрямований на пошук і вивчення археологічних залишків на території об'єкта археологічної спадщини, що здійснюється шляхом систематичного обстеження земної чи підводної поверхні та включає земляні і підводні роботи, наслідком яких може бути часткове або повне руйнування досліджуваного об'єкта;

дозвіл - документ установленого зразка, виданий центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, що дає право на проведення археологічних розвідок, розкопок на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, історичних ареалах населених місць, а також на дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею та водою;

дослідник археологічної спадщини (далі - археолог) - вчений (громадянин України, іноземець або особа без громадянства), який має відповідну фахову освіту і кваліфікацію, професійно здійснює археологічні дослідження із складенням наукової звітності та публікацією наукових результатів;

кваліфікаційний документ - посвідчення установленого зразка, що визначає фаховий рівень дослідника;

наукове дослідження археологічної спадщини (далі - археологічне дослідження) - наукова діяльність, спрямована на здобуття нових знань про об'єкти археологічної спадщини, закономірності розвитку давнього суспільства і людини на основі результатів аналізу археологічних матеріалів і документованої інформації (публікацій, наукових звітів тощо) археологічного характеру;

об'єкт археологічної спадщини (далі - археологічний об'єкт) - місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їх частини, пов'язані з ними території чи водні об'єкти, створені людиною, незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінності з археологічного, антропологічного та етнографічного погляду і повністю або частково зберегли свою автентичність;

охорона археологічної спадщини - комплекс заходів, що здійснюються відповідно до законодавства органами державної влади, підприємствами, установами, організаціями, громадянами, спрямованих на ведення обліку (виявлення, наукове вивчення, класифікацію, картографування, державну реєстрацію), захист, збереження, належне утримання, відповідне використання, консервацію, реставрацію, реабілітацію та музеєфікацію об'єктів археологічної спадщини, а також поширення знань про археологічну спадщину;

пам'ятка археології (далі - археологічна пам'ятка) - археологічний об'єкт національного або місцевого значення, занесений до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

(стаття 1 у редакції Закону
України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 2. Законодавство України про охорону археологічної спадщини

Законодавство України про охорону археологічної спадщини складається з Конституції України, Земельного кодексу України, Закону України «Про охорону культурної спадщини», міжнародних договорів України з питань охорони археологічної спадщини, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цього Закону та інших нормативно-правових актів України.

Стаття 3. Основні завдання законодавства України про охорону археологічної спадщини

Основними завданнями законодавства України про охорону археологічної спадщини є:

регулювання суспільних відносин у сфері охорони, дослідження та збереження археологічної спадщини;

забезпечення права громадян на пізнання археологічної спадщини України;

забезпечення археологам - громадянам України права на проведення археологічних досліджень;

визначення повноважень державних органів у сфері охорони археологічної спадщини;

(абзац п'ятий частини першої статті 3
у редакції Закону України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

сприяння державній політиці у сфері охорони, дослідження та збереження археологічної спадщини;

визначення видів об'єктів археологічної спадщини (археологічних об'єктів культурної спадщини);

визначення відповідних прав та обов'язків осіб, у користуванні або володінні яких перебувають археологічні об'єкти чи предмети;

(абзац восьмий частини першої статті 3
у редакції Закону України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

створення необхідних умов для забезпечення охорони об'єктів археологічної спадщини;

створення нормативно-правової бази з охорони, збереження, дослідження археологічної спадщини;

визначення критеріїв щодо видачі кваліфікаційних документів та дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території археологічної пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею або водою;

(абзац одинадцятий частини першої статті 3 із змінами,
внесеними згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

правове регулювання фінансування охорони і дослідження археологічної спадщини.

Розділ II. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ АРХЕОЛОГІЧНОЮ СПАДЩИНОЮ

Стаття 4. Органи управління у сфері охорони археологічної спадщини

Державне управління у сфері охорони археологічної спадщини здійснюється Кабінетом Міністрів України та спеціально уповноваженими органами охорони культурної спадщини.

До спеціально уповноважених органів охорони культурної спадщини належать:

центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини;

орган охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим;

органи охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій;

органи охорони культурної спадщини місцевих рад.

(стаття 4 у редакції Закону України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 5. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері охорони археологічної спадщини

До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері охорони археологічної спадщини належить:

забезпечення здійснення державної політики у сфері охорони археологічної спадщини;

здійснення державного контролю у сфері охорони археологічної спадщини;

внесення об'єктів археологічної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;

визначення археологічних установ та музеїв, яким надається право утримання археологічних пам'яток, а також їх купівлі;

затвердження методик і нормативів оцінки археологічних пам'яток.

Кабінет Міністрів України здійснює також інші повноваження, передбачені законодавством України у сфері охорони культурної спадщини.

Стаття 6. Повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини

До повноважень центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини належать:

розроблення, затвердження та погодження нормативно-правових актів, що регулюють питання охорони археологічної спадщини;

ведення державного обліку об'єктів археологічної спадщини;

оголошення топографічно визначених територій чи водних об'єктів, в яких містяться об'єкти культурної спадщини або можлива їх наявність, охоронюваними археологічними територіями;

визначення меж територій археологічних пам'яток національного значення, затвердження зон їх охорони, охоронюваних археологічних територій, історичних ареалів населених місць та встановлення режиму їх використання;

здійснення нагляду за виконанням робіт з дослідження, консервації, реабілітації, реставрації, ремонту, пристосування, музеєфікації та інших робіт на об'єктах археологічної спадщини і в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць відповідно до закону;

погодження проектів відведення земельних ділянок на території пам'яток та в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць відповідно до закону;

погодження програм та проектів містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, будівельних, меліоративних, шляхових, земляних робіт на пам'ятках національного значення та в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць з урахуванням експертного висновку за результатами наукової археологічної експертизи зазначених проектів;

видача дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок на території пам'ятки, в зонах охорони, на охоронюваній археологічній території, в історичних ареалах населених місць, а також на дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею та водою;

заборона будь-якої діяльності юридичних або фізичних осіб, що загрожує об'єкту археологічної спадщини або порушує вимоги законодавства про охорону археологічної спадщини, в порядку, встановленому законом;

видача розпоряджень та приписів щодо охорони археологічних пам'яток, припинення робіт на таких пам'ятках, їх територіях та в зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, якщо такі роботи виконуються за відсутності затверджених або погоджених відповідними органами охорони культурної спадщини програм та проектів, передбачених цим Законом дозволів або з відхиленням від них;

застосування фінансових санкцій за порушення вимог цього Закону;

науково-методичне керівництво з питань охорони і використання археологічної спадщини;

здійснення контролю за переміщенням археологічних предметів через державний кордон;

здійснення інших повноважень відповідно до закону.

(стаття 6 у редакції Закону
України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 7. Повноваження інших органів охорони культурної спадщини

До повноважень органу охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій та органів охорони культурної спадщини місцевих рад належать:

здійснення контролю за виконанням цього Закону, інших нормативно-правових актів щодо охорони археологічної спадщини;

визначення меж територій археологічних пам'яток місцевого значення, затвердження зон їх охорони;

забезпечення в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці належного захисту та утримання об'єктів археологічної спадщини;

здійснення відповідно до закону нагляду за станом схоронності археологічних пам'яток;

погодження відповідно до закону проектів відведення земельних ділянок;

погодження програм та проектів містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, будівельних, меліоративних, шляхових, земляних робіт, виконання яких може позначитися на стані пам'яток місцевого значення, їх територій і зон охорони, з урахуванням експертного висновку за результатами наукової археологічної експертизи зазначених проектів;

реєстрація кваліфікаційних документів та дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, а також на дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею та водою;

видання розпоряджень і приписів щодо охорони пам'яток місцевого значення, припинення робіт на пам'ятках, їх територіях та в зонах охорони, якщо такі роботи виконуються за відсутності затверджених або погоджених відповідним органом охорони культурної спадщини програм та проектів, передбачених цим Законом дозволів або з відхиленням від них;

здійснення інших повноважень відповідно до закону.

(стаття 7 у редакції Закону
України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 7[1]. Порядок надання дозволів, погоджень органами охорони культурної спадщини

Дозволи і погодження, передбачені цим Законом, надаються органами охорони культурної спадщини безоплатно.

Рішення про надання або відмову в наданні дозволу чи погодження приймається органом охорони культурної спадщини протягом одного місяця з дня подання фізичною чи юридичною особою відповідних документів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Набуття суб'єктом господарювання права на провадження певних дій для здійснення господарської діяльності, щодо яких цим Законом передбачено отримання дозволу чи погодження, за декларативним принципом забороняється.

(Закон доповнено статтею 7[1] згідно із
Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 8. Державний облік археологічної спадщини

Археологічні пам'ятки і предмети підлягають державному обліку незалежно від підпорядкування і форми власності.

Державний облік археологічної спадщини здійснюється центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

(частина друга статті 8 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Державний облік археологічної спадщини включає її виявлення, фіксацію, визначення наукової та культурної цінності, картографування і паспортизацію, складання списку і зводу археологічних пам'яток, облік та інвентаризацію археологічних колекцій незалежно від відомчої належності і форми власності.

Порядок ведення державного обліку археологічної спадщини визначає Кабінет Міністрів України.

(частина четверта статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Розділ III. НАУКОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 9. Види та принципи наукових досліджень археологічної спадщини

Наукові дослідження археологічної спадщини включають:

вивчення історико-архівних даних щодо об'єктів археологічної спадщини;

польові дослідження (археологічні розвідки, розкопки, інші земляні і підводні роботи);

(абзац третій частини першої статті 9 у редакції Закону України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

післяпольові дослідження (шифрування, реставрація, замальовування та фотографування знахідок, архівні, лабораторні та інші види вивчення археологічних пам'яток і предметів, знайдених під час польових досліджень тощо).

(абзац четвертий частини першої статті 9 у редакції Закону України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Принципами наукового дослідження археологічної пам'ятки є:

застосування, де це можливо, неруйнівних методів дослідження;

завдання якнайменшої шкоди об'єктам археологічної спадщини та запобігання тому, щоб об'єкти археологічної спадщини залишалися розкритими після завершення польових досліджень без забезпечення їхнього належного збереження, консервації та раціонального використання;

проведення наукової фіксації усіх етапів дослідження і всіх виявлених знахідок та інших матеріальних залишків;

публікація результатів наукового дослідження археологічної пам'ятки.

Стаття 9[1]. Наукова археологічна експертиза

1. Наукова археологічна експертиза - діяльність, метою якої є дослідження археологічної спадщини, що здійснюється шляхом обстеження територій та водних об'єктів, вивчення архівних матеріалів, а також підготовка науково обґрунтованих експертних висновків щодо наявності на обстежуваних територіях об'єктів археологічної спадщини, режимів їх ви-

користання, можливості та умов виконання містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, інших земляних і підводних робіт на об'єктах експертизи.

2. Проведення наукової археологічної експертизи передує погодженню комісіями з розгляду питань, пов'язаних з погодженням документації із землеустрою, проектів землеустрою, якими передбачається:

відведення земельних ділянок у власність юридичним особам;

використання земельних ділянок для проведення містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, будівельних, земляних і підводних робіт, виконання яких може позначитися на стані об'єктів археологічної спадщини;

зміна цільового призначення земельних ділянок для потреб будівництва та інших цілей, що може негативно вплинути на об'єкти археологічної спадщини.

3. Відсутність висновку за результатами наукової археологічної експертизи є підставою для відмови в погодженні проектів землеустрою, зазначених у частині другій цієї статті.

4. Наукова археологічна експертиза може здійснюватися:

науково-дослідними організаціями та установами, вищими навчальними закладами III та IV рівнів акредитації державної форми власності, адміністраціями історико-культурних заповідників, музеями державної та комунальної форми власності, у штаті яких працюють археологи, які мають відповідну кваліфікацію, підтверджену кваліфікаційним документом;

експертами, що мають відповідну кваліфікацію, підтверджену кваліфікаційним документом.

5. Порядок здійснення наукової археологічної експертизи, встановлення вартості послуг такої експертизи визначає Кабінет Міністрів України.

(Закон доповнено статтею 9^1 згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 10. Право на проведення наукових досліджень археологічної спадщини

Право на проведення наукових досліджень археологічної спадщини надається виключно археологам, які мають практичний досвід проведення археологічних робіт (розкопок, розвідок), виконують вимоги законодавства України про охорону культурної спадщини.

Проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, у зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою, здійснюється за дозволом, виданим центральним органом виконавчої вла-

ди у сфері охорони культурної спадщини. Порядок видачі дозволів визначається Кабінетом Міністрів України.

(частина друга статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Дозволи на проведення археологічних розвідок, розкопок надаються за умови дотримання археологом вимог охорони археологічної спадщини та наявності у нього кваліфікаційного документа, виданого кваліфікаційною радою, створеною відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини».

(частина третя статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних та підводних робіт для пошуку об'єктів археологічної спадщини або пов'язаних з ними рухомих предметів за відсутності передбаченого законом дозволу, зокрема на використання металошукачів, детекторів неоднорідності ґрунту чи будь-якого іншого пошукового обладнання або відповідної технології, є незаконним.

(частина четверта статті 10 у редакції Закону України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 11. Науковий звіт дослідника археологічної спадщини

Археолог, який здійснює археологічне дослідження на території України, надає до початку наступного польового сезону науковий звіт про виконані в попередньому польовому сезоні археологічні роботи органу, що видав дозвіл, та визначеним Кабінетом Міністрів України державній архівній установі чи архівному підрозділу державної наукової установи.

Вимоги до складення та порядку подання наукового звіту затверджуються вченою радою Інституту археології Національної академії наук України.

Наукові звіти підлягають довічному зберіганню.

(стаття 11 у редакції Закону України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 12. Інститут археології Національної академії наук України

Інститут археології Національної академії наук України є державною науковою установою у сфері дослідження археологічної спадщини, що відповідно до законодавства:

організує і здійснює наукові та науково-рятувальні дослідження археологічних об'єктів;

координує наукові дослідження, що здійснюються на території України науковими установами та організаціями незалежно від їх підпорядкування та форми власності;

розробляє, затверджує та впроваджує наукові методики дослідження археологічної спадщини;

здійснює наукову археологічну експертизу програм та проектів містобудівних, архітектурних і ландшафтних перетворень, будівельних, меліоративних, шляхових, земляних робіт, виконання яких може негативно позначитися на стані об'єктів археологічної спадщини, їх територій та зон охорони;

веде науковий архів звітів про археологічні дослідження;

здійснює наукову експертизу результатів дослідження археологічної спадщини;

формує кваліфікаційну раду з питань видачі кваліфікаційних документів (відкритих листів).

(статтю 12 доповнено абзацом восьмим
згідно із Законом України від 13.01.2011 р. N 2947-VI)
(стаття 12 у редакції Закону
України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 13. Участь громадськості в охороні археологічної спадщини

Громадські організації, громадяни сприяють органам охорони культурної спадщини у проведенні практичних заходів з виявлення, вивчення, обліку та охорони об'єктів археологічної спадщини, популяризації серед населення знань про них та пам'яткоохоронного законодавства, здійснюють громадський контроль за станом збереження, використанням, консервацією та музеєфікацією пам'яток археології.

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування сприяють діяльності Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Українського фонду культури, інших громадських організацій, а також громадян з охорони археологічної спадщини.

Стаття 14. Правовий статус археологічної експедиції

Археологічна експедиція за своїм правовим статусом може бути як окремим підрозділом юридичної особи (наукової установи, навчального закладу, музейної установи тощо), так і юридичною особою державної або комунальної форми власності, статутна діяльність якої передбачає проведення наукового дослідження археологічної спадщини.

Керівництво діяльністю археологічної експедиції у сфері дослідження археологічної спадщини здійснює археолог, який одержав кваліфікаційний документ та дозвіл на проведення відповідних робіт на об'єкті археологічної спадщини.

(частина друга статті 14 із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Археологічна експедиція може утворюватися Інститутом археології Національної академії наук України, науковими установами Національної

академії наук України, в яких є археологічні відділи, вищими навчальними закладами III або IV рівня акредитації державної форми власності в межах програм підготовки студентів, адміністраціями історико-культурних заповідників, музеями державної та комунальної форми власності, у штаті яких працюють археологи, які мають відповідну кваліфікацію, підтверджену кваліфікаційним документом.

(частина третя статті 14 у редакції
Закону України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Археологічні експедиції, загони і групи перебувають під охороною держави. Центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації і громадяни надають допомогу і сприяють проведенню археологічних досліджень.

(частина четверта статті 14 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Розділ IV. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ДОСЛІДНИКІВ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 15. Права та обов'язки дослідника археологічної спадщини

Дослідник археологічної спадщини має право на:

поновлення наукових досліджень об'єкта археологічної спадщини, що він досліджував раніше;

доступ до польової документації, наукових звітів та археологічних предметів, виявлених ним під час археологічних досліджень.

Дослідник археологічної спадщини зобов'язаний:

дотримуватися принципів наукового дослідження археологічної спадщини, визначених цим Законом;

здійснювати археологічні дослідження відповідно до вимог законодавства про охорону культурної спадщини, зокрема нормативно-правових актів центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини;

передати всі виявлені під час досліджень археологічні предмети на постійне зберігання визначеній у дозволі установі для занесення до державної частини Музейного фонду України;

надати польову документацію та науковий звіт про проведені роботи органу, що видав дозвіл, та визначеним Кабінетом Міністрів України державній архівній установі чи архівному підрозділу державної наукової установи у встановленому законодавством порядку для занесення до Національного архівного фонду;

забезпечити належну консервацію відповідних об'єктів культурної спадщини, упорядження території після завершення робіт.

(стаття 15 у редакції Закону
України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Стаття 16. Реалізація прав на наукове дослідження і одержання наукового результату

Одержана в результаті археологічних досліджень наукова інформація є об'єктом права інтелектуальної власності відповідно до законодавства України.

Підставами виникнення права інтелектуальної власності на одержану в результаті археологічних досліджень наукову інформацію є: одержання такої інформації в результаті польових або інших археологічних досліджень; створення інформації своїми силами і за свій рахунок; виконання будь-якого договору, що містить умови переходу права власності на інформацію до іншої особи.

Право інтелектуальної власності на одержану в результаті археологічних досліджень наукову інформацію регулюється цим Законом, законами України «Про науково-технічну інформацію», «Про авторське право і суміжні права» та іншими актами законодавства України. Право власності на наукову інформацію, одержану або створену кількома громадянами або юридичними особами, визначається договором, укладеним між співвласниками цієї інформації.

Спори про право інтелектуальної власності на одержану в результаті археологічних досліджень інформацію вирішуються відповідно до законів України.

Стаття 17. Право на публікацію результатів наукових досліджень археологічної спадщини

Археолог, який здійснив археологічні дослідження, має виключне право на публікацію одержаної в результаті польових і післяпольових досліджень наукової інформації в порядку, встановленому частиною першою статті 15 та статтею 28 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Стаття 18. Знахідки, одержані в результаті археологічних досліджень

Знахідки, одержані в результаті археологічних досліджень (нерухомі та рухомі предмети, які були пов'язані з об'єктом археологічної спадщини і виявлені під час археологічних досліджень), є державною власністю. Вони підлягають обліку та класифікації відповідно до методик, затверджених центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини. Правовий режим скарбу визначається законодавством України.

(частина перша статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

З моменту виявлення і до передачі на зберігання згідно із законодавством України знахідки охороняються державою нарівні з об'єктами музейного фонду України.

Знахідки підлягають передачі на зберігання до визначених у дозволі на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт, а також на дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею та водою, фондів музеїв, у яких зберігаються музейні колекції і предмети, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України.

(частина третя статті 18 у редакції
Закону України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

У тому випадку, коли досліджені елементи археологічної спадщини залишаються на місці (in situ), археолог разом з відповідним органом охорони культурної спадщини вживають заходів щодо їх консервації або музеєфікації. Фінансування таких заходів провадиться відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини».

Стаття 19. Обов'язки юридичних і фізичних осіб, у користуванні або володінні яких перебувають археологічні об'єкти

(назва статті 19 із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Юридичні і фізичні особи, у користуванні або володінні яких перебувають археологічні об'єкти або предмети, зобов'язані:

(абзац перший статті 19 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

дотримуватися всіх вимог законодавства щодо охорони і використання археологічних об'єктів або предметів;

(абзац другий статті 19 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

виконувати всі необхідні роботи виробничого характеру згідно з дозволом;

негайно інформувати про нововиявлені об'єкти або предмети в межах території, яку вони використовують для своєї діяльності;

сприяти і не перешкоджати будь-яким роботам з виявлення, обліку та вивчення археологічних об'єктів або предметів.

Розділ V. ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ, ЗАХИСТУ, ДОСЛІДЖЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 20. Джерела фінансування охорони, захисту, дослідження археологічної спадщини

Фінансування охорони археологічної спадщини здійснюється за рахунок загального і спеціального фондів Державного бюджету України.

Джерелами фінансування заходів у сфері охорони, захисту, дослідження археологічної спадщини можуть бути кошти власників археологічних об'єктів чи уповноважених ними органів або осіб, які набули права володіння, користування чи управління пам'ятками, кошти замовників робіт, благодійні внески та пожертвування, у тому числі валютні, на охорону археологічної спадщини та інші джерела, не заборонені законодавством України.

Розділ VI. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ

Стаття 21. Принципи та види міжнародного співробітництва України у сфері охорони археологічної спадщини

Археологічна спадщина України є невід'ємною складовою археологічної спадщини Європи і людства в цілому. Україна заохочує міжнародні обміни інформацією про археологічні дослідження, сприяє міжнародним контактам археологів.

Держава дбає про налагодження і розвиток співробітництва з іноземними державами та міжнародними організаціями для запобігання незаконним археологічним розкопкам, незаконним ввезенню, вивезенню і передачі права володіння на рухомі предмети, що походять з об'єктів археологічної спадщини.

(частина друга статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.09.2010 р. N 2518-VI)

Держава створює необхідні правові та економічні умови для здійснення у сфері охорони археологічної спадщини вільних та рівноправних відносин з іноземними науковими установами та організаціями, іноземними та міжнародними науковими товариствами і об'єднаннями, якщо ці відносини не суперечать законодавству України.

Міжнародне договірно-правове, інформаційне, наукове співробітництво у сфері охорони археологічної спадщини здійснюється у формах, що не суперечать законодавству України.

Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, застосовуються правила міжнародного договору України.

Розділ VII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ АРХЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 22. Відповідальність за порушення законодавства України про охорону археологічної спадщини

Юридичні і фізичні особи, дії або бездіяльність яких завдали шкоди археологічній спадщині, несуть відповідальність відповідно до законодавства України.

Розділ VIII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

подати до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення зако-

нів України у відповідність із Законом України «Про охорону археологічної спадщини»;

розробити і привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

відповідно до компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України їхніх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

3. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) частину дев'яту статті 118 Земельного кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., N 3 - 4, ст. 27) викласти у такій редакції:

«9. Проект відведення земельної ділянки погоджується з органом по земельних ресурсах, природоохоронним і санітарно-епідеміологічним органами, органами архітектури і охорони культурної спадщини та подається на розгляд відповідних місцевої державної адміністрації або органу місцевого самоврядування»;

2) статтю 298 Кримінального кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., N 25 - 26, ст. 131) викласти у такій редакції:

«**Стаття 298. Знищення, руйнування або пошкодження пам'яток - об'єктів культурної спадщини та самовільне проведення пошукових робіт на археологічній пам'ятці**

1. Умисне незаконне знищення, руйнування або пошкодження пам'яток - об'єктів культурної спадщини -

караються штрафом до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до трьох років.

2. Ті самі дії, вчинені щодо пам'яток національного значення, -

караються позбавленням волі на строк до п'яти років.

3. Діяння, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені з метою пошуку рухомих предметів, що походять із об'єктів археологічної спадщини, -

караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

4. Діяння, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені службовою особою з використанням службового становища, -

караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років».

Президент України **Л. КУЧМА**
м. Київ
18 березня 2004 року
N 1626-IV

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про культуру

Цей Закон визначає правові засади діяльності у сфері культури, регулює суспільні відносини, пов'язані із створенням, використанням, розповсюдженням, збереженням культурної спадщини та культурних цінностей, і спрямований на забезпечення доступу до них.

Розділ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ
Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

1) базова мережа закладів культури - комплекс підприємств, установ, організацій і закладів культури державної та комунальної форми власності, діяльність яких спрямована на створення умов для забезпечення розвитку творчості людини, збирання, збереження, використання і поширення інформації про матеріальні та духовні культурні цінності, наукові розробки, а також на забезпечення цілісності культурного простору України, доступності національного культурного надбання, дотримання прав громадян у сфері культури;

2) вітчизняний (національний) культурний продукт - культурні блага і культурні цінності, створені (надані) вітчизняним виробником;

3) грант - фінансові ресурси, що надаються на безповоротній основі суб'єкту, який провадить діяльність у сфері культури, для реалізації культурно-мистецького проекту;

4) діяльність у сфері культури (культурна діяльність) - творча, господарська, наукова, бібліотечна, інформаційна, музейна, освітня, культурно-дозвіллєва та розважальна діяльність, спрямована на створення, тиражування, розповсюдження, демонстрування, популяризацію, збереження і використання культурних благ та культурних цінностей для задоволення культурних потреб громадян;

5) заклад культури - юридична особа, основною діяльністю якої є діяльність у сфері культури, або структурний підрозділ юридичної особи, функції якого полягають у провадженні діяльності у сфері культури;

6) культура - сукупність матеріального і духовного надбання певної людської спільноти (етносу, нації), нагромадженого, закріпленого і збагаченого протягом тривалого періоду, що передається від покоління до покоління, включає всі види мистецтва, культурну спадщину, культурні цінності, науку, освіту та відображає рівень розвитку цієї спільноти;

7) культурний простір України - сфера, в якій відповідно до законодавства провадиться культурна діяльність та задовольняються культурні, інформаційні та дозвіллєві потреби громадян, що охоплює, зокрема, радіо і телебачення, періодичні друковані видання та книговидавничу продукцію, ринок культурних благ, а також культурно-мистецьке середовище;

8) культурні блага - товари та послуги, що виробляються в процесі провадження діяльності у сфері культури для задоволення культурних потреб громадян (книги, художні альбоми, аудіовізуальні твори та їх демонстрування, аудіопродукція (музичні звукозаписи), твори та документи на новітніх носіях інформації, вироби художніх промислів, театральні та циркові вистави, концерти, культурно-освітні послуги тощо);

9) культурно-мистецька громадськість - митці та працівники закладів культури, інші працівники, об'єднані в професійні творчі спілки, національно-культурні товариства;

10) культурно-мистецька освіта - спеціальна освіта у сфері культури і мистецтва;

11) культурно-мистецький проект - форма культурної діяльності з визначеними метою і строком реалізації (досягнення мети), а також цільовим фінансуванням згідно з кошторисом (бюджетом);

12) мистецтво - творча художня діяльність у сферах: літератури, архітектури, скульптури, живопису, графіки, декоративно-вжиткового мистецтва, музики, танцю, театру, кіно та інші види діяльності людини, що відображають дійсність у художніх образах;

13) мистецьке аматорство - непрофесійна творча діяльність окремих осіб або колективів, що не є для них основним заняттям і не має на меті отримання доходів;

14) національне культурне надбання - сукупність унікальних культурних цінностей, об'єктів культурної спадщини, що мають виняткове історичне значення для формування культурного простору України;

15) національно-культурна державна цільова програма - програма, спрямована на створення сприятливих умов національно-культурного розвитку, збереження національно-культурної спадщини, задоволення інтелектуальних та духовних потреб людини, та цільова регіональна програма у сфері культури, що передбачають вирішення питань, пов'язаних з діяльністю та розвитком базової мережі закладів культури всіх рівнів або відповідного рівня, а також реалізацію культурно-мистецьких проектів і здійснення державними та недержавними закладами культури заходів, що фінансуються з державного та/або місцевих бюджетів;

16) нематеріальна культурна спадщина - звичаї, форми показу та вираження, знання, навички, що передаються від покоління до покоління, постійно відтворюються спільнотами та групами під впливом їхнього досвіду, оточення, взаємодії з природою, історії та формують у них почуття самобутності та наступності, сприяючи таким чином повазі до культурного розмаїття і творчості людини;

17) об'єкти культурного призначення - цілісні майнові комплекси клубних закладів (клубів, будинків культури, палаців культури тощо), парків

культури та відпочинку, бібліотек, музеїв, архівів історико-культурних заповідників, театрально-видовищних закладів (театрів, філармоній, концертних організацій, музичних колективів, ансамблів тощо), кінотеатрів, інших закладів культури; пам'ятки культурної спадщини, предмети колекцій, зібрання, фонди, будівлі, споруди культурного призначення та інші культурні цінності;

18) працівник культури (працівник у сфері культури) - професійний творчий працівник або працівник закладу культури чи інша фізична особа, яка провадить діяльність у сфері культури;

19) професійний творчий працівник - особа, яка провадить творчу діяльність на професійній основі, результатом якої є створення або інтерпретація творів у сфері культури та мистецтва, публічно представляє такі твори на виставках, шляхом публікації, сценічного виконання, кіно-, теле-, відеопоказу тощо та/або є членом творчої спілки, та/або має державні нагороди за діяльність у сфері культури та мистецтва;

20) суб'єкти діяльності у сфері культури - фізичні та юридичні особи, що провадять культурну діяльність або реалізують владні повноваження у сфері культури;

21) творча діяльність - індивідуальна чи колективна творчість, результатом якої є створення або інтерпретація творів, що мають культурну цінність.

Термін «культурні цінності» застосовується у значенні, визначеному Законом України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей».

Стаття 2. Законодавство України про культуру

1. Законодавство України про культуру складається з Конституції України, цього Закону та інших законів, що регламентують діяльність у сфері культури, міжнародних договорів з питань культури, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та інших нормативно-правових актів.

2. Законодавство України про культуру регулює:

1) діяльність у сфері:

художньої літератури, кінематографії, театрального, музичного, хореографічного, пластичного, образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, архітектури, фотомистецтва, дизайну;

нематеріальної культурної спадщини, в тому числі народної культури (фольклор, традиції, звичаї і обряди, діалекти і говірки, народні художні промисли та ремесла, історична топоніміка тощо);

охорони національного культурного надбання, в тому числі культурної спадщини;

музейної справи, колекціонування;

архівної справи;

бібліотечної справи;

книговидання, створення видавничої продукції, її розповсюдження і використання;

створення і розповсюдження фонограмної та аудіовізуальної продукції;

художньо-естетичної освіти, спеціальної культурно-мистецької освіти, позашкільної освіти сфери культури, педагогічної діяльності у закладах освіти сфери культури;

наукових досліджень у сфері культури;

міжнародних культурних зв'язків, а також переміщення культурних цінностей через державний кордон;

виробництва матеріалів та обладнання, необхідних для збереження, створення і використання культурних цінностей та культурної спадщини;

2) іншу діяльність, основною метою якої є створення, збереження, розповсюдження і використання культурних цінностей, культурної спадщини та культурних благ.

3. Законодавство України про культуру має на меті:

забезпечення реалізації і захист конституційних прав громадян України у сфері культури - створення правових гарантій для вільного провадження культурної діяльності, свободи творчості, доступу до культурних цінностей, культурної спадщини та інформації про них;

збереження і примноження національного культурного надбання;

врегулювання відносин суб'єктів діяльності у сфері культури щодо інтелектуальної власності у сфері культури, забезпечення реалізації та захист авторського права і суміжних прав;

визначення пріоритетів державної політики у сфері культури, форм, підстав, умов та порядку надання державної підтримки культури, гарантій невтручання держави у творчі процеси, механізму впливу громадськості на формування і реалізацію державної політики у сфері культури.

4. Відносини у сфері культури, що стосуються охорони та використання об'єктів інтелектуальної власності, врегульовуються законодавством про інтелектуальну власність з урахуванням положень цього Закону.

Стаття 3. Основні засади державної політики у сфері культури

1. Основними засадами державної політики у сфері культури є:

визнання культури одним з основних факторів самобутності Українського народу - громадян України всіх національностей (далі - Український народ);

сприяння створенню єдиного культурного простору України, збереженню цілісності культури;

захист і збереження культурної спадщини як основи національної культури, турбота про розвиток культури;

сприяння утвердженню гуманістичних ідей, високих моральних засад у суспільному житті;

забезпечення свободи творчості, захист прав інтелектуальної власності, авторського права і суміжних прав;

гарантування прав громадян у сфері культури;

створення умов для творчого розвитку особистості, підвищення культурного рівня, естетичного виховання громадян, доступності освіти у сфері культури для дітей та юнацтва, задоволення культурних потреб Українського народу, розвитку закладів культури незалежно від форми власності, залучення до сфери культури інвестицій, коштів від надання платних послуг, благодійництва, інших не заборонених законодавством джерел;

сприяння діяльності професійних творчих спілок та громадських організацій у сфері культури, активному функціонуванню державної мови в культурному просторі України, доступу громадян до культурних благ;

визначення естетичного виховання дітей та юнацтва пріоритетом розвитку культури;

забезпечення діяльності базової мережі закладів культури, закладів освіти сфери культури;

підтримка діяльності у сфері культури, пов'язаної з виготовленням і розповсюдженням електронних та друкованих засобів масової інформації, аудіо- та аудіовізуальної продукції, розробленням комп'ютерних технологій та підвищенням їх потенціалу для розширення доступу та залучення громадськості до діяльності у сфері культури тощо;

пропагування української національної культури у всій її різноманітності за кордоном та світового культурного надбання в Україні;

підтримка вітчизняного виробника у сфері культури;

забезпечення розвитку міжнародного культурного співробітництва;

створення страхового фонду документації про культурні цінності та документів на об'єкти культурної спадщини.

Стаття 4. Пріоритети державної політики у сфері культури

1. Пріоритети державної політики у сфері культури визначаються:

державними програмами економічного і соціального розвитку України та програмами діяльності Кабінету Міністрів України, в яких обов'язково враховуються аспекти розвитку культури;

державними цільовими програмами у сфері культури, що розробляються і затверджуються згідно із законодавством.

2. Держава у пріоритетному порядку створює умови для:

розвитку культури української нації, корінних народів та національних меншин України;

збереження, відтворення та охорони історичного середовища;

естетичного виховання громадян, передусім дітей та юнацтва;

розширення культурної інфраструктури села.

Стаття 5. Мова у сфері культури

1. Застосування мов у сфері культури гарантується Конституцією України та визначається законами України про мови.

2. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування державної мови у сфері культури, гарантує вільне використання мов усіх національних меншин України.

Розділ ІІ. ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

Стаття 6. Права громадян у сфері культури

1. Громадяни мають право на:

свободу творчості;

вільний вибір виду діяльності у сфері культури, засобів і сфер застосування творчих здібностей, самостійне розпорядження своїм твором;

провадження творчої діяльності самостійно або з використанням будь-яких форм посередництва;

створення закладів культури недержавної форми власності різних напрямів діяльності та організаційно-правових форм;

об'єднання у творчі спілки, національно-культурні товариства, центри, фонди, асоціації, інші громадські організації у сфері культури;

збереження, розвиток, пропагування культурної, мовної самобутності, традицій, звичаїв та обрядів;

захист прав інтелектуальної власності, зокрема авторського права і суміжних прав;

доступ до культурних цінностей, культурної спадщини і культурних благ;

здобуття культурно-мистецької освіти;

інші права, встановлені законодавством.

Стаття 7. Свобода творчості

1. Держава гарантує свободу творчості, вільний вибір діяльності у сфері культури.

Право людини провадити творчу діяльність може реалізовуватися і на професійній, і на аматорській основі.

Держава сприяє творчій діяльності митців і творчих спілок.

2. Втручання у творчий процес і здійснення цензури у творчій діяльності не допускаються.

Стаття 8. Право на доступ до культурних цінностей та культурних благ

1. Громадяни мають право на доступ до культурних цінностей та культурних благ.

Право на доступ до культурних цінностей реалізується шляхом утримання або надання закладам культури державної підтримки з державного та місцевих бюджетів для забезпечення їх функціонування та доступності їх послуг для різних категорій населення.

2. Діти дошкільного віку, учні, студенти, пенсіонери, інваліди мають право на відвідування державних та комунальних закладів культури, позашкільних закладів освіти галузі культури на пільгових умовах, передбачених законодавством.

3. Громадяни мають право на доступ до культурних цінностей шляхом:

користування документами Національного архівного фонду України або їх копіями;

ознайомлення з музейними колекціями, що належать до державної частини Музейного фонду України;

користування фондами бібліотек, що належать до Державного бібліотечного фонду України.

4. Порядок доступу до Національного архівного фонду України, Музейного фонду України, Державного бібліотечного фонду України, фільмофонду визначається законодавством.

Стаття 9. Право на утворення закладів культури

1. Юридичні та фізичні особи мають право створювати заклади культури з метою провадження діяльності у сфері культури самостійно або з використанням будь-яких форм посередництва у цій сфері у визначеному законодавством порядку.

2. Заклади культури можуть створюватися:

центральними органами виконавчої влади;

органами влади Автономної Республіки Крим;

місцевими органами виконавчої влади;

органами місцевого самоврядування;

творчими спілками, громадськими організаціями, іншими об'єднаннями громадян;

юридичними та фізичними особами, у тому числі іноземними.

3. В Україні гарантується можливість утворення різних за формою власності та видами діяльності у сфері культури закладів культури - театрів, концертних організацій, філармоній, культурних центрів, продюсерських агентств, професійних мистецьких колективів, кіностудій, кіно-, відеопрокатних закладів, видавництв, музеїв, архівів, заповідників, художніх галерей (виставок), бібліотек, клубних закладів, навчальних закладів культури і мистецтва, початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (шкіл естетичного виховання) та студій, кінотеатрів, цирків, парків культури та відпочинку, архітектурних, дизайнерських, рекламних, реставраційних центрів і майстерень тощо.

4. Законодавчими актами можуть визначатися особливості утворення окремих закладів культури.

Стаття 10. Права громадян України всіх національностей у сфері культури

1. Держава створює умови для культурного розвитку громадян України всіх національностей, сприяє залученню їх до спільного процесу створення культурних цінностей.

2. Громадяни України будь-якої національності мають право зберігати, розвивати і пропагувати свою культуру, мову, традиції, звичаї та обряди, утворювати національно-культурні товариства, центри, заклади культури та провадити будь-яку іншу діяльність у сфері культури, що не суперечить законодавству.

Стаття 11. Обов'язки у сфері культури

1. Фізичні та юридичні особи зобов'язані:

дотримуватися вимог законодавства щодо провадження діяльності у сфері культури;

дбати про збереження народних традицій і примноження національного культурного надбання, сприяти охороні культурної спадщини;

поважати культуру, мову, традиції, звичаї та обряди Українського народу;

піклуватися про естетичне виховання і культурний розвиток дітей, прилучення їх до цінностей вітчизняної та світової культури.

Розділ III. ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

Стаття 12. Види і суб'єкти діяльності у сфері культури

1. До основних видів діяльності у сфері культури належать:

створення, виконання, тиражування, розповсюдження, демонстрування (публічний показ і публічне сповіщення) та популяризація творів літератури і мистецтва;

створення, збереження, охорона, використання та популяризація національного культурного надбання;

проведення наукових досліджень у сфері культури, літературна і художня критика, кінокритика;

організація відпочинку і дозвілля громадян.

2. Суб'єктами діяльності у сфері культури є:

держава в особі уповноважених органів виконавчої влади;

територіальні громади в особі органів місцевого самоврядування;

професійні творчі працівники;

наукові працівники, зокрема, музейних, бібліотечних закладів, історико-культурних заповідників, архівних установ;

педагогічні працівники закладів освіти сфери культури;

митці, які працюють на засадах мистецького аматорства;

працівники культури;

заклади культури, а також підприємства, установи та організації всіх форм власності, статути (положення) яких передбачають провадження діяльності у сфері культури;

окремі громадяни, об'єднання громадян, які провадять діяльність у сфері культури.

Стаття 13. Сприяння створенню єдиного культурного простору України, збереженню цілісності культури

1. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування під час підготовки пропозицій щодо формування та здійснення державної політики у сфері культури повинні враховувати необхідність створення єдиного культурного простору України та збереження цілісності культури.

2. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини та інші центральні і місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень вживають заходів для забезпечення охорони об'єктів культурної спадщини на території України.

3. Спеціально уповноважений державний орган контролю за вивезенням, ввезенням і поверненням культурних цінностей, інші органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень здійснюють цілеспрямовану політику щодо повернення незаконно вивезених з території України культурних цінностей та забезпечення охорони культурних цінностей і об'єктів культурної спадщини, які є власністю України і перебувають на території інших країн.

Стаття 14. Підтримка вітчизняних виробників у сфері культури

1. Підтримка вітчизняних виробників у сфері культури здійснюється відповідно до законодавства шляхом:

створення сприятливого режиму оподаткування та надання державою фінансової підтримки для виробництва і розповсюдження книг, фільмів та інших видів культурного продукту українською мовою в Україні та за кордоном;

встановлення квот демонстрування та розповсюдження вітчизняного україномовного культурного продукту на телебаченні, радіо, у кіно- та відеомережі.

Стаття 15. Розповсюдження та популяризація творів літератури і мистецтва

1. Заклади та працівники культури вільно розповсюджують та популяризують з дотриманням вимог законодавства твори літератури і мистецтва, самостійно визначають репертуар, програми, зміст і форми гастрольно-концертної, виставкової, бібліотечно-інформаційної та іншої діяльності у сфері культури.

Стаття 16. Збереження культурної спадщини, культурних цінностей та культурних благ

1. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування забезпечують:

збереження культурних цінностей на території України, охорону культурної спадщини, захист історичного середовища;

збереження Музейного фонду України, Державного бібліотечного фонду України, Національного архівного фонду України, фільмофонду, їх постійне поповнення сучасними творами мистецтва, продукцією вітчизняного книговидавництва, кінематографа, аудіовиробництва;

функціонування і розвиток мережі музеїв, архівів, бібліотек, початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (шкіл естетичного виховання та студій), клубів, кінотеатрів, кіно-, відеопрокатних підприємств, об'єднань, заповідників, реставраційних закладів державної та комунальної власності;

збереження нематеріальної культурної спадщини, в тому числі традиційної народної культури, мов, діалектів і говірок, фольклору, традицій, звичаїв і обрядів, народних художніх промислів та ремесел, історичних топонімів тощо.

2. Забороняється вилучення друкованих видань, вихідних матеріалів фільмів та фонограм, інших мистецьких і літературних творів, документів, пам'яток з бібліотечних, музейних, архівних фондів, фільмофонду, знищення культурних цінностей з ідеологічних чи політичних міркувань.

3. Унікальні культурні цінності, що мають виняткове історичне, художнє, наукове та інше культурне значення для формування вітчизняного культурного простору і визначають внесок Українського народу у всесвітню культурну спадщину, визнаються об'єктами національного культурного надбання і включаються до Державного реєстру національного культурного надбання. Порядок включення до зазначеного реєстру та порядок ведення обліку об'єктів національного культурного надбання визначаються Кабінетом Міністрів України.

4. Документи на об'єкти культурної спадщини та інформація про культурні цінності підлягають збереженню шляхом створення страхового фонду документації.

Стаття 17. Професійна творча діяльність

1. Держава створює умови для провадження професійної творчої діяльності у сфері літератури, театрального, музичного, хореографічного, циркового, образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва, музейної справи, архітектури, кінематографії, журналістики, інформаційної, дизайнерської, науково-дослідної, реставраційної та іншої діяльності, спрямованої на розвиток культури.

2. Суб'єктами професійної творчої діяльності на індивідуальній і колективній основі є професійні творчі працівники, колективи та творчі спілки.

3. Статус професійного творчого працівника, правові засади професійної творчої діяльності визначаються цим Законом, іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 18. Сприяння мистецькому аматорству та організації дозвілля громадян

1. З метою задоволення потреби громадян у мистецькому аматорстві, створення умов для їх дозвілля органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування формують базову мережу закладів культури (клубних закладів, культурних центрів, парків культури та відпочинку, центрів народної творчості тощо), засоби масової інформації і надають їм фінансову підтримку, а також сприяють створенню недержавних закладів культури, клубів, мистецьких аматорських об'єднань, гуртків, студій за інтересами та провадженню ними діяльності.

Стаття 19. Особливості створення, діяльності та ліквідації закладів культури

1. Заклади культури різних організаційно-правових форм господарювання і власності створюються і провадять діяльність відповідно до законодавства.

Заклади культури провадять діяльність за видами, визначеними частиною першою статті 12 цього Закону, відповідно до цілей, передбачених їх статутами (положеннями).

Основним видом діяльності закладу культури є діяльність у сфері культури, передбачена статтею 12 цього Закону.

Заклади культури можуть одночасно з основною діяльністю провадити іншу господарську діяльність і одержувати від неї доходи, якщо інше не встановлено законом і така діяльність відповідає меті, з якою вони створені. Доходи, одержані від цієї діяльності, оподатковуються на загальних підставах згідно із законодавством.

2. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування сприяють діяльності неприбуткових закладів культури.

Для неприбуткових закладів культури, закладів освіти сфери культури, а також фізичних та юридичних осіб, які надають благодійну допомогу неприбутковим закладам культури, створюється сприятливий режим оподаткування, передбачений податковим законодавством.

3. Створення чи припинення, у тому числі ліквідація, закладів культури здійснюється в порядку, визначеному законодавством.

Стаття 20. Особливості провадження інвестиційної та інноваційної діяльності, проведення приватизації у сфері культури

1. Держава забезпечує створення умов для провадження інвестиційної та інноваційної діяльності у сфері культури.

Юридичним і фізичним особам гарантується додержання їхніх прав і законних інтересів під час провадження інвестиційної та інноваційної діяльності на об'єктах культурного призначення.

2. Кошти, що надійшли від приватизації об'єктів культурного призначення, у тому числі об'єктів незавершеного будівництва, державної власності, зараховуються в повному обсязі до Державного бюджету України, а комунальної власності - до відповідних місцевих бюджетів.

Кошти, отримані від приватизації об'єктів культурного призначення, що є об'єктами незавершеного будівництва, розподіляються згідно із Законом України «Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва».

3. Не підлягають приватизації:

архіви (архівні установи), об'єкти культури, мистецтва, у тому числі виняткової історичної, художньої, наукової чи іншої культурної цінності, що занесені чи підлягають занесенню до Державного реєстру національного культурного надбання, а також об'єкти архітектури, меморіальні комплекси, заповідники, парки тощо загальнодержавного значення;

об'єкти культури, що належать до майнових комплексів установ Національної академії наук України;

пам'ятки, включені до переліку пам'яток, що не підлягають приватизації;

пам'ятки археології;

архіви та документи з них;

пам'ятки державної частини Музейного фонду України (музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання);

документи Державного бібліотечного фонду України;

вихідні матеріали та фільмокопії, що зберігаються у фільмофонді;

заклади культури, що забезпечують державні соціальні нормативи у сфері обслуговування населення закладами культури;

заклади освіти сфери культури.

4. Забороняється виселення закладів культури (театрів, філармоній, бібліотек, музеїв, архівів, художніх галерей (виставок), кінотеатрів, позашкільних закладів естетичного виховання і дозвілля дітей та юнацтва, клубних закладів тощо) з приміщень без надання їм іншого рівноцінного приміщення.

5. Не можуть бути предметом застави об'єкти права державної та комунальної власності, що занесені або підлягають занесенню до Державного реєстру національного культурного надбання.

Стаття 21. Особливості трудових відносин та працевлаштування в закладах культури

1. Керівники закладів культури призначаються на посаду шляхом укладення з ними трудового договору (контракту). Укладення контракту регулюється виключно законами України.

Формування кадрового складу (художнього та артистичного, крім технічного персоналу) закладів культури здійснюється на конкурсній основі. За результатами конкурсу укладається трудовий договір у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Перелік посад керівників структурних підрозділів, фахівців, працівників, які забезпечують і безпосередньо виконують творчі функції, визначається Кабінетом Міністрів України.

Розділ IV. БАЗОВА МЕРЕЖА ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ

Стаття 22. Призначення та функціонування базової мережі закладів культури

1. Базова мережа закладів культури формується з метою:

забезпечення розвитку сфери культури, всіх жанрів і видів мистецтва, а також цілісності національної культури;

дотримання прав громадян України у сфері культури, забезпечення доступності національного культурного надбання, культурних благ та мистецької творчості шляхом дотримання державних соціальних нормативів у сфері обслуговування закладами культури.

2. Базова мережа закладів культури формується органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Існуючі заклади культури та заклади освіти сфери культури автоматично включаються до базової мережі.

3. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування під час формування та забезпечення функціонування базової мережі закладів культури керуються державними соціальними нормативами у сфері обслуговування закладами культури, передбаченими Законом України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії». Виключення закладів культури з базової мережі можливе лише за погодженням з Міністерством культури і туризму України.

Стаття 23. Рівні базової мережі закладів культури

1. До базової мережі закладів культури загальнодержавного рівня належать державні, у тому числі національні (бібліотеки, музеї, архіви, галереї, заповідники, цирки, театри, філармонії, музичні колективи і ансамблі, культурно-інформаційні та культурно-просвітницькі центри, навчальні заклади культури і мистецтва, кіностудії, художні галереї, виставки національного (загальнодержавного) значення тощо), заклади культури.

2. До базової мережі закладів культури місцевого рівня належать комунальні заклади культури (бібліотеки, музеї, галереї, заповідники, виставкові зали, театри, філармонії, концертні організації, мистецькі колективи, кінотеатри, кіновідеопрокатні підприємства, об'єднання, палаци і будинки культури, інші клубні заклади, заклади освіти сфери культури, початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади (школи естетичного виховання та студії), парки культури та відпочинку тощо).

Стаття 24. Переліки закладів культури базової мережі

1. На підставі державних соціальних нормативів забезпечення населення закладами культури і культурними послугами спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері культури затверджує перелік закладів культури базової мережі загальнодержавного рівня. Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування затверджують переліки закладів культури базової мережі місцевого рівня.

Стаття 25. Національні та академічні заклади культури

1. Статус національного закладу (установи) України може бути надано декільком закладам (установам) культури залежно від їх кількості у відповідній групі (театри, філармонії, бібліотеки, музеї, галереї, заповідники, цирки, музичні колективи і ансамблі, кіностудії).

Порядок надання закладу культури статусу національного та академічного визначається законодавством.

Розділ V. ФІНАНСУВАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ

Стаття 26. Витрати на утримання закладів культури

1. Витратами на утримання закладів культури є:

кошти державного та місцевих бюджетів;

кошти, що надходять від господарської діяльності, надання платних послуг;

гранти, благодійні внески, добровільні пожертвування фізичних і юридичних осіб, у тому числі іноземних;

інші не заборонені законодавством джерела.

2. Заклади культури загальнодержавного та місцевого рівня базової мережі залежно від форми власності утримуються або отримують фінансову підтримку відповідно за рахунок коштів Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, інших місцевих бюджетів, а також коштів установ, організацій, громадян та їх об'єднань.

Приватні заклади культури фінансуються їх засновниками.

Стаття 27. Додаткова фінансова підтримка діяльності у сфері культури

1. З метою залучення додаткових фінансових ресурсів для розвитку культури держава створює сприятливий режим оподаткування фізичним та юридичним особам, які спрямовують свої кошти на розвиток культури. Механізм податкового заохочення підтримки діяльності у сфері культури визначається податковим законодавством України.

Стаття 28. Забезпечення господарської діяльності закладів культури

1. Держава сприяє:

забезпеченню закладів культури, закладів освіти сфери культури будівлями, спорудами, приміщеннями, збудованими за спеціальними проектами, або іншими упорядженими приміщеннями, що відповідають потребам закладу культури;

створенню виробничої бази з випуску спеціального обладнання для закладів культури, музичних інструментів, техніки для атракціонів, допоміжних матеріалів і засобів для індивідуальної художньої творчості, а також розвитку мережі спеціалізованих виробництв.

Розділ VI. СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ПРАЦІВНИКІВ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

Стаття 29. Оплата і стимулювання праці працівників у сфері культури

1. Оплата праці у сфері культури має забезпечувати створення належних матеріальних умов для ефективної самостійної творчої діяльності працівника, підвищення престижності професії, сприяти підвищенню його кваліфікації, стимулювати залучення талановитої молоді до діяльності у сфері культури.

Заробітна плата працівника у сфері культури, педагогічного працівника закладу освіти сфери культури складається з посадового окладу (тарифної ставки), надбавки за почесне звання, доплат за науковий ступінь, вислугу років залежно від стажу роботи в державних і комунальних закладах культури, закладах освіти сфери культури, інших надбавок та доплат, премій, винагород за творчу діяльність, передбачених законодавством.

Умови оплати праці працівників у сфері культури державних і комунальних закладів культури, закладів освіти сфери культури визначаються Кабінетом Міністрів України.

2. Працівникам у сфері культури, які працюють у державних і комунальних закладах культури, держава забезпечує:

роботу на повну тарифну ставку;

створення належних умов праці, її оплату;

правовий, соціальний, професійний захист;

призначення і виплату пенсій відповідно до законодавства;

інші гарантії, встановлені законом.

3. Працівники у сфері культури, педагогічні працівники закладів освіти сфери культури, які працюють у державних і комунальних закладах культури, мають право на допомогу для оздоровлення під час надання щорічної відпустки у розмірі посадового окладу, а також на матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань та доплату за вислугу років у розмірах і порядку, що встановлюються Кабінетом Міністрів України.

4. Працівники державних і комунальних закладів культури, педагогічні працівники закладів освіти сфери культури, які працюють у сільській місцевості та селищах міського типу, а також пенсіонери, які раніше працювали в державних та комунальних закладах культури, закладах освіти сфери культури у таких населених пунктах і проживають у них, мають право на безоплатне отримання у власність земельної ділянки відповідно до законодавства.

5. Працівникам державних і комунальних закладів культури, педагогічним працівникам закладів освіти сфери культури, які працюють у сільській місцевості та селищах міського типу, а також пенсіонерам, які раніше працювали в державних та комунальних закладах культури, закладах освіти сфери культури у таких населених пунктах і проживають у них, держава забезпечує відповідно до законодавства безоплатне користування житлом з опаленням і освітленням у межах установлених норм.

Стаття 30. Пенсійне забезпечення та соціальний захист працівників сфери культури

1. Держава забезпечує працівникам сфери культури призначення та виплату пенсії відповідно до законодавства.

Розділ VII. УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У РОЗВИТКУ СФЕРИ КУЛЬТУРИ

Стаття 31. Участь громадськості у реалізації державної політики у сфері культури

1. Громадські організації (професійні спілки, творчі спілки, товариства, фонди, асоціації тощо) беруть участь у реалізації державної політики у сфері культури відповідно до законодавства.

2. Громадські організації мають право самостійно та на договірній основі утворювати благодійні організації для фінансування культурних програм розвитку літератури та мистецтва, підтримки талантів і творчих починань у сфері культури, розв'язання соціальних і побутових проблем професійних творчих працівників.

Стаття 32. Співпраця державних органів та культурно-мистецької громадськості

1. З метою представлення та захисту інтересів професійних творчих працівників і аматорів держава залучає представників культурно-мистецької

громадськості до участі в підготовці проектів нормативно-правових актів, презентації України в різних сферах міжнародного культурного життя, забезпечує надання інформації, необхідної для виконання завдань, визначених статутами (положеннями) закладів культури.

Розділ VIII. МІЖНАРОДНІ КУЛЬТУРНІ ЗВ'ЯЗКИ

Стаття 33. Державне сприяння міжнародному культурному співробітництву

1. Держава сприяє міжнародному культурному обміну, співробітництву закладів культури, професійних творчих працівників, працівників культури України із зарубіжними партнерами.

2. Заклади культури незалежно від підпорядкування, форми власності та організаційно-правової форми, професійні творчі працівники, окремі громадяни мають право самостійно укладати договори (контракти) з іноземними фізичними та юридичними особами про форми співробітництва у сфері культури, брати участь у роботі відповідних міжнародних організацій та фондів, провадити зовнішньоекономічну діяльність у сфері культури відповідно до законодавства.

Стаття 34. Розвиток національної культури за межами України

1. Держава піклується про задоволення національно-культурних потреб українців, які проживають за межами України, зокрема шляхом сприяння проведенню культурно-мистецьких заходів за кордоном, відкриттю та діяльності українських національних культурних центрів та національних освітніх закладів в інших країнах.

Розділ IX. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО КУЛЬТУРУ

Стаття 35. Відповідальність за порушення законодавства про культуру

1. Особи, винні у порушенні законодавства про культуру, несуть дисциплінарну, цивільну, адміністративну та кримінальну відповідальність відповідно до законодавства.

Розділ X. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім частини першої статті 29, яка набирає чинності з 1 січня 2011 року, частини другої статті 29, яка набирає чинності з 1 січня 2012 року, та частини третьої статті 29, яка набирає чинності з 1 січня 2013 року.

Установити, що до набрання чинності частинами першою - третьою статті 29 цього Закону діють умови оплати праці, передбачені законодавством.

До приведення законів, інших нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом вони діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

2. Абзаци другий та четвертий статті 1 Закону України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., N 52, ст. 312) викласти у такій редакції:

«професійний творчий працівник - особа, яка провадить творчу діяльність на професійній основі, результатом якої є створення або інтерпретація творів у сфері культури та мистецтва, публічно представляє такі твори на виставках, шляхом публікації, сценічного виконання, кіно-, теле-, відеопоказу тощо та/або є членом творчої спілки, та/або має державні нагороди за діяльність у сфері культури і мистецтва»;

«творча діяльність - індивідуальна чи колективна творчість, результатом якої є створення або інтерпретація творів, що мають культурну цінність».

3. Визнати такими, що втратили чинність:

Основи законодавства України про культуру (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 21, ст. 294 із наступними змінами);

Постанову Верховної Ради України від 19 лютого 1992 року «Про порядок введення в дію «Основ законодавства України про культуру» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 21, ст. 295).

Президент України **В. ЯНУКОВИЧ**

м. Київ
14 грудня 2010 року
N 2778-VI

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей

Із змінами і доповненнями, внесеними
Законами України
від 6 березня 2003 року N 594-IV,
від 31 травня 2005 року N 2599-IV
(З 31 травня 2011 року до цього Закону будуть внесені зміни
згідно із Законом України від 3 лютого 2011 року N 2973-VI)

Цей Закон регулює відносини, пов'язані з вивезенням, ввезенням та поверненням культурних цінностей, і спрямований на охорону національної культурної спадщини та розвиток міжнародного співробітництва України у сфері культури.

Дія цього Закону не поширюється на сучасні сувенірні вироби, предмети культурного призначення серійного та масового виробництва.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ
Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

культурні цінності - об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України, а саме:

оригінальні художні твори живопису, графіки та скульптури, художні композиції та монтажі з будь-яких матеріалів, твори декоративно-прикладного і традиційного народного мистецтва;

предмети, пов'язані з історичними подіями, розвитком суспільства та держави, історією, науки і культури, а також такі, що стосуються життя та діяльності видатних діячів держави, політичних партій, громадських і релігійних організацій, науки, культури та мистецтва;

предмети музейного значення, знайдені під час археологічних розкопок;

складові частини та фрагменти архітектурних, історичних, художніх пам'яток і пам'яток монументального мистецтва;

старовинні книги та інші видання, що становлять історичну, художню, наукову та літературну цінність, окремо чи в колекції;

манускрипти та інкунабули, стародруки, архівні документи, включаючи кіно-, фото- і фонодокументи, окремо чи в колекції;

унікальні та рідкісні музичні інструменти;

різноманітні види зброї, що має художню, історичну, етнографічну та наукову цінність;

рідкісні поштові марки, інші філателістичні матеріали, окремо чи в колекції;

рідкісні монети, ордени, медалі, печатки та інші предмети колекціонування;

зоологічні колекції, що становлять наукову, культурно-освітню, навчально-виховну або естетичну цінність;

рідкісні колекції та зразки флори і фауни, мінералогії, анатомії та палеонтології;

родинні цінності - культурні цінності, що мають характер особистих або родинних предметів;

колекція культурних цінностей - однорідні або підібрані за певними ознаками різнорідні предмети, які, незалежно від культурної цінності кожного з них, зібрані разом становлять художню, історичну, етнографічну чи наукову цінність;

вивезення культурних цінностей - фактичне переміщення юридичними чи фізичними особами з будь-якою метою через митний кордон України культурних цінностей з території України без зобов'язання їх зворотного ввезення в Україну;

ввезення культурних цінностей - фактичне переміщення юридичними чи фізичними особами з будь-якою метою через митний кордон України культурних цінностей з території іноземної держави в Україну без зобов'язання їх зворотного вивезення з України;

тимчасове вивезення культурних цінностей - обумовлене угодою переміщення юридичними чи фізичними особами з будь-якою законною метою через митний кордон України культурних цінностей з території України із зобов'язанням їх зворотного ввезення в Україну в обумовлений угодою термін;

тимчасове ввезення культурних цінностей - обумовлене угодою переміщення юридичними чи фізичними особами з будь-якою законною метою через митний кордон України культурних цінностей з території іноземної держави в Україну із зобов'язанням їх зворотного вивезення з території України в обумовлений угодою термін;

транзит культурних цінностей через територію України - переміщення будь-якими законними способами з будь-якою метою культурних цінностей з території однієї іноземної держави на територію іншої іноземної держави через територію України без використання цих культурних цінностей на території України;

незаконно вивезені культурні цінності - культурні цінності, вивезені з території України з порушенням законодавства України та міжнародно-правових норм, не повернуті після закінчення обумовленого угодою терміну тимчасового вивезення або за наявності будь-яких розбіжностей з умовами, які регулюють таке тимчасове вивезення;

незаконно ввезені культурні цінності - культурні цінності, ввезені на територію України з порушенням законодавства України та міжнародно-правових норм, які регулюють порядок ввезення культурних цінностей;

повернення культурних цінностей - сукупність дій, пов'язаних із ввезенням на територію України чи вивезенням із території України на території інших держав культурних цінностей відповідно до позовів і звернень України, інших держав, їх уповноважених органів, рішень судів України або іноземних держав.

Стаття 2. Законодавство України про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей

Законодавство України про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей складається з Конституції України, Основ законодавства України про культуру, цього Закону, міжнародних договорів України та інших нормативно-правових актів.

Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлені інші правила, ніж ті, що містяться у законодавстві України про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, то застосовуються правила міжнародного договору.

Установлений цим Законом порядок вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей застосовується до всіх культурних цінностей незалежно від форми власності та є обов'язковим до виконання для всіх фізичних та юридичних осіб, які перебувають чи ведуть свою діяльність на території України.

Стаття 3. Культурні цінності України

Відповідно до законодавства України культурними цінностями України є:

культурні цінності, створені на території України громадянами України;

культурні цінності, створені на території України іноземцями чи особами без громадянства, які постійно проживають або проживали на території України;

культурні цінності, виявлені на території України;

ввезені на територію України культурні цінності, придбані археологічними, археографічними, етнографічними, науково-природничими та іншими експедиціями за згодою відповідних органів країни походження цих цінностей;

ввезені на територію України культурні цінності, придбані в результаті добровільного обміну;

ввезені на територію України культурні цінності, отримані в дарунок або законно придбані за згодою відповідних органів країни походження цих цінностей;

незаконно вивезені культурні цінності України, що перебувають за межами її території;

культурні цінності, евакуйовані з території України під час війн та збройних конфліктів і не повернуті назад;

культурні цінності, тимчасово вивезені з території України і не повернуті в Україну;

культурні цінності, переміщені на територію України внаслідок другої світової війни як часткова компенсація за заподіяні окупантами збитки.

Стаття 4. Культурні цінності, що підлягають поверненню в Україну

Поверненню в Україну підлягають:

культурні цінності, незаконно вивезені з території України;

культурні цінності, евакуйовані з території України під час війн та збройних конфліктів і не повернуті назад;

культурні цінності, тимчасово вивезені з території України і не повернуті в Україну.

Культурні цінності, що перебувають за межами України на законних підставах, можуть бути повернуті шляхом укладення договору купівлі-продажу з власником культурних цінностей, обміну їх на взаємовигідних засадах або отримання в дарунок.

Стаття 5. Повернення культурних цінностей з території України

Культурні цінності, що на законних підставах перебувають у власності фізичних чи юридичних осіб України, але походження яких пов'язане з історією та культурою інших держав, можуть бути повернуті до цих держав шляхом укладення договору купівлі-продажу з власником культурних цінностей, обміну на взаємовигідних засадах або отримання в дарунок.

Стаття 6. Ввезення в Україну, пересилання та вивезення за її межі зоологічних колекцій

Ввезення в Україну, пересилання та вивезення за її межі зоологічних колекцій здійснюються за правилами, що встановлюються Міністерством охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України.

Стаття 7. Заохочення осіб, які сприяють поверненню культурних цінностей в Україну

Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які сприяють поверненню культурних цінностей в Україну, можуть бути заохочені відповідно до законодавства України.

За згодою особи, яка подарувала Україні культурні цінності, при їх атрибуції та експонуванні зазначається ім'я дарувальника.

Розділ ІІ. УПРАВЛІННЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ВИВЕЗЕННЯМ, ВВЕЗЕННЯМ І ПОВЕРНЕННЯМ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Стаття 8. Державний орган контролю за вивезенням, ввезенням і поверненням культурних цінностей

Спеціально уповноваженим державним органом контролю за вивезенням, ввезенням і поверненням культурних цінностей є Державна служба

контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України при Міністерстві культури і мистецтв України (далі - Державна служба контролю).

Державна служба контролю виконує покладені на неї завдання у взаємодії з спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері архівної справи і діловодства, Національною комісією з питань повернення в Україну культурних цінностей, Державною митною службою України, правоохоронними органами.

(частина друга статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 06.03.2003 р. N 594-IV)

Стаття 9. Міжвідомча рада з питань вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей

Для координації роботи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади щодо управління та здійснення контролю за вивезенням, ввезенням і поверненням культурних цінностей створюється Міжвідомча рада з питань вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей. Склад Міжвідомчої ради з питань вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей і положення про неї затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 10. Компетенція Державної служби контролю

Державна служба контролю в межах своєї компетенції:

забезпечує проведення державної експертизи культурних цінностей, заявлених до вивезення (тимчасового вивезення), та при поверненні після тимчасового вивезення;

розглядає клопотання власників культурних цінностей або уповноважених ними осіб;

приймає рішення про можливість вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей;

видає свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей;

здійснює реєстрацію ввезених (тимчасово ввезених) культурних цінностей;

складає переліки культурних цінностей, що вивозяться (тимчасово вивозяться), і встановлює режим тимчасового вивезення;

інформує громадськість в Україні та за її межами про факти втрати або крадіжки культурних цінностей;

здійснює необхідні заходи для повернення викрадених, незаконно вивезених та евакуйованих і не повернутих культурних цінностей;

розробляє та здійснює заходи, спрямовані на виконання міжнародних зобов'язань України з питань запобігання незаконним вивезенню, ввезенню та поверненню культурних цінностей.

Стаття 11. Державна експертиза культурних цінностей

Заявлені до вивезення (тимчасового вивезення) та повернуті після тимчасового вивезення культурні цінності підлягають обов'язковій державній експертизі. Порядок проведення державної експертизи культурних цінностей та розміри плати за неї затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Відмова фізичної чи юридичної особи, яка порушила клопотання про вивезення (тимчасове вивезення) культурних цінностей, подати на державну експертизу заявлені до вивезення культурні цінності розглядається як відмова заявника від їх вивезення.

У разі, якщо результат державної експертизи дає підстави для занесення заявленої до вивезення культурної цінності до Державного реєстру національного культурного надбання, матеріали експертизи передаються відповідному центральному органу виконавчої влади незалежно від згоди особи, яка порушила клопотання.

Стаття 12. Рішення про можливість вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей

Державна служба контролю за клопотанням власника культурних цінностей чи уповноваженої ним особи приймає на підставі висновку державної експертизи рішення про можливість або неможливість вивезення культурних цінностей. Про прийняте рішення власник культурних цінностей чи уповноважена ним особа письмово повідомляється в місячний термін від дня офіційного надходження клопотання.

Стаття 13. Свідоцтво на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей

У разі прийняття Державною службою контролю рішення про можливість вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей власнику культурних цінностей чи уповноваженій ним особі видається свідоцтво встановленого зразка на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей. Зразок свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей затверджується Кабінетом Міністрів України.

Свідоцтво на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей є підставою для пропуску зазначених у ньому культурних цінностей за межі митної території України. Вивезення культурних цінностей без цього свідоцтва забороняється.

Розділ III. ВИВЕЗЕННЯ ТА ВВЕЗЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Стаття 14. Культурні цінності, що не підлягають вивезенню з України

Вивезенню з України не підлягають:

культурні цінності, занесені до Державного реєстру національного культурного надбання;

культурні цінності, включені до Національного архівного фонду;
культурні цінності, включені до Музейного фонду України.

Стаття 15. Порядок оформлення права на вивезення культурних цінностей

Клопотання про право на вивезення культурних цінностей подається не пізніше ніж за місяць до дати їх вивезення власником чи уповноваженою ним особою до Державної служби контролю.

До клопотання додаються:

документ, що підтверджує право власності на культурні цінності;

висновок державної експертизи.

Стаття 16. Вивезення родинних цінностей

Родинні цінності, які не перебувають на постійному зберіганні в державних музеях, установах, бібліотеках та інших державних сховищах культурних цінностей, вивозяться відповідно до законодавства України.

Стаття 17. Вивезення особистих нагород

У разі переїзду громадян на постійне місце проживання до інших держав їм дозволяється вивозити особисті нагороди, на які є орденські книжки або нагородні посвідчення.

Вивезення громадянами, які переїжджають на постійне місце проживання до іншої держави, нагород, що залишилися їм від померлих батьків, можливе за умови подання документів, що підтверджують переїзд громадян на постійне місце проживання до іншої держави, свідоцтва про смерть, орденських книжок або нагородних посвідчень та документів, що підтверджують родинні зв'язки.

Стаття 18. Вивезення культурних цінностей особами, які користуються дипломатичним імунітетом

Порядок вивезення культурних цінностей, встановлений цим Законом, поширюється на осіб, які користуються дипломатичним імунітетом. Особистий багаж зазначених осіб може бути підданий митному огляду відповідно до митного законодавства України та міжнародних договорів України.

Стаття 19. Вивезення культурних цінностей шляхом пересилання в міжнародних поштових відправленнях

Вивезення культурних цінностей шляхом пересилання в міжнародних поштових відправленнях здійснюється у порядку, встановленому цим Законом, митним законодавством України.

(стаття 19 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 31.05.2005 р. N 2599-IV)

Стаття 20. Придбання у державну власність культурних цінностей, заявлених до вивезення

На підставі висновку державної експертизи Міністерством культури і мистецтв України, спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері архівної справи і діловодства, Міжвідомчою радою з питань вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей може бути прийнято рішення про необхідність придбання для державної частини музейного, бібліотечного та архівного фондів культурної цінності, заявленої до вивезення, за ціною, зазначеною власником культурної цінності у клопотанні про видачу свідоцтва на право її вивезення та підтвердженою експертним висновком. При цьому може надаватися відстрочка для платежів на період до трьох місяців, протягом якого державний орган повинен вишукати кошти для придбання цієї культурної цінності.

(стаття 20 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 06.03.2003 р. N 594-IV)

Стаття 21. Ввезення культурних цінностей в Україну

Культурні цінності, що ввозяться в Україну, підлягають реєстрації в порядку, встановленому Міністерством культури і мистецтв України, спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері архівної справи і діловодства разом з Державною митною службою України. Під час ввезення культурних цінностей на територію України митному органу подається свідоцтво на право їх вивезення, якщо це передбачено законодавством держави, звідки ввозяться культурні цінності. За відсутності такого свідоцтва ввезені цінності підлягають затриманню митними органами України до встановлення їх власника та одержання його доручення щодо подальшого переміщення або використання цих цінностей. Таке доручення має бути підтверджене дипломатичним представництвом або консульською установою країни, громадянином якої є власник культурних цінностей.

(стаття 21 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 06.03.2003 р. N 594-IV)

Стаття 22. Культурні цінності, ввезення яких забороняється

Ввезення культурних цінностей, щодо яких оголошено розшук, забороняється. Такі культурні цінності підлягають вилученню митними органами України з метою повернення їх у встановленому порядку власнику.

Чинність цієї статті поширюється також на контрафактні примірники художніх творів.

Розділ IV. ТИМЧАСОВЕ ВИВЕЗЕННЯ ТА ТИМЧАСОВЕ ВВЕЗЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Стаття 23. Тимчасове вивезення культурних цінностей

Тимчасове вивезення культурних цінностей може здійснюватися фізичними та юридичними особами:

для організації виставок;

для проведення реставраційних робіт і наукових досліджень;

у зв'язку з театральною, концертною та іншою артистичною діяльністю;

в інших випадках, передбачених законодавством України.

Культурні цінності, тимчасово вивезені з України і не повернуті в обумовлений угодою термін, вважаються незаконно вивезеними.

Стаття 24. Порядок тимчасового вивезення культурних цінностей

Клопотання про дозвіл на тимчасове вивезення культурних цінностей подається власником чи уповноваженою ним особою до Державної служби контролю.

До клопотання додаються:

нотаріально завірена копія угоди з приймаючою стороною про мету, гарантії надійного зберігання та повернення культурних цінностей в обумовлений угодою термін;

документ про страхування культурних цінностей, що тимчасово вивозяться, із забезпеченням усіх випадків страхового ризику або документ про державні гарантії фінансового покриття будь-якого ризику, виданий країною, яка приймає культурні цінності;

документ, що підтверджує право власності на культурні цінності;

висновок державної експертизи.

Стаття 25. Відмова у видачі свідоцтва на право тимчасового вивезення культурних цінностей

Свідоцтво на право тимчасового вивезення культурних цінностей не може бути видано, якщо:

відсутні гарантії щодо забезпечення надійного зберігання та повернення культурних цінностей в обумовлений угодою термін;

заявлені для тимчасового вивезення культурні цінності в такому стані, що не можна змінювати умови їх зберігання;

культурні цінності є предметом спору щодо права власності на них;

страхова вартість культурних цінностей, заявлених для тимчасового вивезення, не відповідає їх реальній вартості;

культурні цінності, заявлені для тимчасового вивезення, перебувають в розшуку;

у державі, до якої передбачено здійснити тимчасове вивезення культурних цінностей, сталося стихійне лихо, виникли збройні конфлікти, ввe-

дено надзвичайний стан або існують інші обставини, що перешкоджають забезпеченню надійного зберігання і поверненню культурних цінностей, які тимчасово вивозяться в цю державу.

Стаття 26. Умови угоди щодо тимчасового вивезення культурних цінностей

Умови угоди щодо тимчасового вивезення культурних цінностей не можуть бути змінені після видачі свідоцтва на право тимчасового вивезення культурних цінностей.

Стаття 27. Порядок тимчасового ввезення культурних цінностей

Культурні цінності, що тимчасово ввозяться в Україну, підлягають реєстрації у порядку, встановленому Державною службою контролю разом з Державною митною службою України.

Розділ V. ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ

Стаття 28. Порядок використання вилучених або конфіскованих культурних цінностей

Культурні цінності, вилучені митними або правоохоронними органами, а також конфісковані за рішенням суду, передаються безоплатно Міністерству культури і мистецтв України, спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади у сфері архівної справи і діловодства, які забезпечують їх зберігання, експертизу та інформацію про них з метою уточнення права власності на них.

(частина перша статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 06.03.2003 р. N 594-IV)

Після встановлення права власності на зазначені культурні цінності вони передаються в установленому порядку їх законному власнику чи уповноваженій ним особі.

Витрати на зберігання та експертизу культурних цінностей відшкодовує власник, якщо інше не передбачено законодавством України або рішенням суду.

Якщо вилучені або конфісковані культурні цінності обернені відповідно до закону в доход держави, Міжвідомча рада з питань вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей вирішує питання про безоплатну передачу цих культурних цінностей для постійного зберігання в державну частину музейного, бібліотечного та архівного фондів або релігійним організаціям.

Стаття 29. Запобігання придбанню незаконно вивезених з інших держав, викрадених або недобросовісно набутих культурних цінностей

Для запобігання придбанню незаконно вивезених з інших держав, викрадених або недобросовісно набутих культурних цінностей фізичні та

юридичні особи незалежно від форми власності, які бажають набути права власності на культурні цінності, зобов'язані вживати необхідних заходів для одержання інформації про походження цих культурних цінностей.

Юридичні та фізичні особи, які здійснюють торговельну діяльність культурними цінностями, зобов'язані вести реєстр, в якому повинна міститися інформація про походження кожної культурної цінності, прізвище, ім'я і по батькові та адреса постачальника, опис культурної цінності та її вартість.

Стаття 30. Витребування культурних цінностей з незаконного володіння

Національна комісія з питань повернення в Україну культурних цінностей сприяє власникам або уповноваженим ними особам у поданні позовів і звернень про витребування культурних цінностей з незаконного володіння.

Стаття 31. Повернення незаконно ввезених в Україну культурних цінностей

Повернення незаконно ввезених в Україну культурних цінностей здійснюється відповідно до законодавства України або за рішенням суду.
Незаконно ввезені в Україну культурні цінності, що повертаються, звільняються від сплати мита, митних та інших зборів. Усі витрати, пов'язані з поверненням культурних цінностей, несе сторона, що вимагає їх повернення.

Стаття 32. Права добросовісного набувача культурних цінностей

Фізичні або юридичні особи, які володіють культурними цінностями та не знали і не повинні були знати, що ці цінності раніше були викрадені або незаконно вивезені, визнаються добросовісними набувачами культурних цінностей.

У разі придбання викрадених або незаконно вивезених з інших держав культурних цінностей зазначені цінності підлягають поверненню законному власнику. Добросовісний набувач культурної цінності має право у разі її повернення одержати компенсацію.

Держава або власник, які подають запит на повернення незаконно вивезених культурних цінностей, у разі їх повернення компенсують витрати на їх зберігання, реставрацію, експертизу тощо.

Стаття 33. Договори щодо культурних цінностей

Для запобігання незаконному вивезенню культурних цінностей та передачі права власності на них усі договори щодо культурних цінностей, які підпадають під дію цього Закону, укладаються в письмовій формі.

Договори, укладені з порушенням цього Закону, визнаються недійсними.

Стаття 34. Транзит культурних цінностей

Транзит культурних цінностей через територію України регулюється митним законодавством і міжнародними договорами України.

Стаття 35. Сплата мита за культурні цінності

У разі вивезення або ввезення культурних цінностей мито справляється згідно із законами України.

Розділ VI. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 36. Міжнародне співробітництво України у галузі запобігання незаконним вивезенню, ввезенню культурних цінностей і передачі права власності на них

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у галузі запобігання незаконним вивезенню, ввезенню культурних цінностей, передачі права власності на них, а також у поверненні законним власникам незаконно вивезених і ввезених культурних цінностей відповідно до Конституції та законодавства України.

Розділ VII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ВИВЕЗЕННЯ, ВВЕЗЕННЯ ТА ПОВЕРНЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Стаття 37. Відповідальність за порушення законодавства України про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей

Особи, винні у порушенні законодавства України про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей, несуть відповідальність, передбачену законами України.

Розділ VIII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. До приведення нормативно-правових актів у відповідність з цим Законом вони діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців після набрання чинності Законом України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей»:

подати Верховній Раді України пропозиції щодо внесення змін до законів України, що випливають з цього Закону;

розробити та привести у відповідність із цим Законом свої нормативно-правові акти;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України **Л. КУЧМА**

м. Київ

21 вересня 1999 року

N 1068-XIV

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про ратифікацію Угоди про вивезення та ввезення культурних цінностей

Верховна Рада України **постановляє**:

Угоду про вивезення та ввезення культурних цінностей, підписану у м. Москві 28 вересня 2001 року, **ратифікувати** (додається) з таким застереженням:

«За винятком абзацу другого статті 4».

Президент України **В. ЮЩЕНКО**
м. Київ
11 січня 2006 року
N 3304-IV

УГОДА
про вивезення та ввезення культурних цінностей

Уряди держав - учасниць цієї Угоди, далі - Сторони, враховуючи взаємну заінтересованість у створенні сприятливих умов для розвитку культурних зв'язків і культурного обміну, беручи до уваги положення Угоди про співпрацю в галузі культури від 15 травня 1992 року, домовилися про таке:

Стаття 1

У цій Угоді використовуються такі терміни й поняття:

«уповноважені державні органи» - державні органи держав Сторін, уповноважені відповідно до національного законодавства здійснювати державне регулювання й контроль за вивезенням і ввезенням культурних цінностей;

«держава вивезення» - держава, з території якої вивозяться культурні цінності;

«держава транзиту» - держава, через територію якої переміщуються культурні цінності з держави вивезення до інших держав;

«держава ввезення» - держава, на територію якої ввозяться культурні цінності;

«культурні цінності» - цінності релігійного або світського характеру чи їхні колекції, які розглядаються кожною з держав Сторін як такі, що мають значення для історії, культури, мистецтва, науки та підпадають під дію законодавства держав Сторін про вивезення і ввезення культурних цінностей;

«вивезення і ввезення культурних цінностей» - переміщення культурних цінностей юридичними й фізичними особами з будь-якою метою через

митні кордони держав Сторін без зобов'язання їхнього зворотного ввезення або зворотного вивезення;

«тимчасове вивезення і тимчасове ввезення» - переміщення культурних цінностей юридичними й фізичними особами з будь-якою метою через митні кордони держав Сторін із зобов'язанням їхнього зворотного ввезення або зворотного вивезення в обумовлений строк;

«дозвіл» - спеціальний документ, форма якого затверджена у встановленому законодавством держави відповідної Сторони порядку й офіційно доведена до відома інших Сторін, і який є єдиною підставою для законного переміщення культурних цінностей через митні й державні кордони держав Сторін;

«незаконне переміщення культурних цінностей» - вивезення, тимчасове вивезення, транзит, ввезення й тимчасове ввезення культурних цінностей, здійснені на порушення законодавства й міжнародних угод держав Сторін.

Стаття 2

Ввезення культурних цінностей, стосовно яких оголошено міжнародний розшук, заборонене. Такі цінності підлягають затриманню для їхнього подальшого повернення законним власникам у порядку, встановленому законодавством та міжнародними угодами держав Сторін.

Стаття 3

Під час транзиту культурних цінностей через територію держави Сторони їхній власник або уповноважена ним у встановленому законодавством держави порядку особа зобов'язані подати уповноваженим державним органам, що здійснюють митне оформлення, митну декларацію з описом культурних цінностей, що провозяться, і зазначенням транзиту як мети ввезення, а також дозвіл на вивезення культурних цінностей, виданий державою вивезення. Митне оформлення транзиту культурних цінностей здійснюється відповідно до митних правил держави транзиту.

Стаття 4

Культурні цінності вивозяться з територій держав Сторін згідно з дозволами, форма яких затверджується у встановленому законодавством держави відповідної Сторони порядку й доводиться до відома інших Сторін.

Дозволи заповнюються державною мовою держави вивезення й російською мовою та видаються уповноваженими державними органами держав Сторін.

Порядок видачі дозволів регулюється законодавством держави вивезення.

Вивезення й тимчасове вивезення культурних цінностей без пред'явлення дозволів під час перетину митних кордонів забороняється.

Стаття 5

Сторони доводять до відома інших Сторін інформацію про законодавчі й інші нормативно-правові акти, що регламентують порядок переміщення культурних цінностей через кордони держав Сторін, про переліки категорій культурних цінностей, а також про всі зміни зазначеного порядку або законодавства.

Стаття 6

Сторони вживають заходів для створення режиму найбільшого сприяння під час оформлення дозволів та іншої необхідної документації на культурні цінності, що тимчасово вивозяться й тимчасово ввозяться, які знаходяться на постійному зберіганні у фондах державних і муніципальних музеїв, архівів, бібліотек, інших державних сховищ культурних цінностей і заявлені зазначеними державними сховищами до тимчасового вивезення й тимчасового ввезення з метою реалізації програм розвитку культурних зв'язків і культурного обміну між державами Сторін, а також під час переміщення зазначених культурних цінностей через митні й державні кордони держав Сторін.

Стаття 7

Охорона культурних цінностей держав інших Сторін, які тимчасово ввозяться на територію держави Сторони, здійснюється відповідно до її законодавства й міжнародних договорів.

Стаття 8

Культурні цінності, що вивозяться з території держави Сторони або ввозяться на територію держави Сторони фізичними та юридичними особами, незалежно від форми власності на них і способу їхнього проходження підлягають декларуванню під час митного оформлення, що здійснюється уповноваженим державним органом.

Стаття 9

Наявність дозволу фіксується в митній декларації, а в дозволі проставляється реєстраційна відмітка про пропуск культурних цінностей через митний кордон держави Сторони в порядку, який визначається законодавством держави вивезення, ввезення або транзиту.

Стаття 10

У разі необхідності продовження строків тимчасового вивезення культурних цінностей особа, що здійснила тимчасове вивезення культурних цінностей з території держави Сторони, зобов'язана не пізніше ніж за два

тижні до закінчення строку в письмовій формі звернутися до уповноважених державних органів держави вивезення з проханням про продовження строків тимчасового вивезення або про зміну митного режиму для ухвалення відповідного рішення уповноваженими державними органами держави вивезення.

До звернення додаються копії митної декларації та переліку тимчасово вивезених культурних цінностей, а також комплект фотографій зазначених культурних цінностей, оформлені у встановленому законодавством держави вивезення порядку.

Стаття 11

У разі прийняття уповноваженими державними органами держави вивезення рішення про продовження строків тимчасового вивезення культурних цінностей особа, що здійснила тимчасове ввезення культурних цінностей на територію держави Сторони, зобов'язана в письмовій формі повідомити про це уповноважені державні органи держави ввезення та клопотати перед ними про продовження строків тимчасового ввезення культурних цінностей або про зміну митного режиму.

До повідомлення додаються копії митної декларації та переліку тимчасово ввезених культурних цінностей, а також комплект фотографій зазначених культурних цінностей, оформлені у встановленому законодавством держави ввезення порядку.

Стаття 12

Митні й спеціальні платежі та збори за вивезення з території держави Сторони, ввезення на територію її держави, зворотне вивезення після тимчасового ввезення та зворотне ввезення після тимчасового вивезення, а також за транзит культурних цінностей, стягуються в порядку, установленому законодавством держави відповідної Сторони.

Стаття 13

Контроль за ввезенням на територію держави Сторони, вивезенням з території держави Сторони, а також за своєчасністю повернення культурних цінностей, що тимчасово вивозяться, здійснюється відповідно до законодавства держав Сторін.

Стаття 14

У разі відсутності у власника документа, що підтверджує ввезення на територію держави Сторони культурних цінностей, їхнє подальше вивезення регулюється законодавством держави Сторони, на території якої ці культурні цінності знаходяться.

Стаття 15

Обов'язковій експертизі підлягають культурні цінності, затримані митними або іншими правоохоронними органами на території держави однієї зі Сторін за підозрою в незаконності їхнього переміщення.

Стаття 16

Сторони забезпечують проведення необхідних заходів, спрямованих на реалізацію цієї Угоди, у тому числі підготовку й прийняття відповідних законодавчих та інших нормативно-правових актів.

Стаття 17

Ця Угода набуває чинності з дати здачі на зберігання депозитарію третього повідомлення про виконання Сторонами, що підписали її, внутрішньодержавних процедур, необхідних для її набуття чинності.

Для Сторін, що виконали необхідні внутрішньодержавні процедури пізніше, ця Угода набуває чинності з дати здачі відповідних документів на зберігання депозитарію.

Стаття 18

За взаємною згодою Сторін до цієї Угоди можуть вноситися зміни й доповнення, що оформлюються окремими протоколами, які є невід'ємною частиною цієї Угоди і набувають чинності в порядку, передбаченому Статтею 17 цієї Угоди.

Стаття 19

Ця Угода укладається на п'ять років і автоматично продовжується на подальші п'ятирічні періоди, якщо Сторони не приймуть іншого рішення.

Стаття 20

Спірні питання, пов'язані із застосуванням або тлумаченням цієї Угоди, вирішуються шляхом консультацій або переговорів Сторін.

Стаття 21

Кожна Сторона має право вийти з цієї Угоди, надіславши письмове повідомлення про це до депозитарію не менше ніж за шість місяців до виходу, врегулювавши свої зобов'язання за Угодою.

Стаття 22

Ця Угода після набуття чинності є відкритою для приєднання до неї інших держав, які поділяють її цілі й принципи і готові взяти на себе зобов'язання, що випливають з цієї Угоди. Для держави, що приєдналася,

ця Угода набуває чинності з дати здачі на зберігання до депозитарію документів про приєднання.

Учинено в місті Москва 28 вересня 2001 року в одному дійсному примірнику російською мовою. Дійсний примірник зберігається у Виконавчому комітеті Співдружності Незалежних Держав, який надішле кожній державі, що підписала цю Угоду, її засвідчену копію.

За Уряд Республіки Білорусь

В. Єрмошин

За Уряд Республіки Молдова

В. Тардєв

За Уряд Вірменія

А. Маргарян

За Уряд Республіки Російської Федерації

М. Касьянов

За Уряд Республіки Казахстан

Д. Ахметов

За Уряд Республіки Таджикистан

А. Актов

За Уряд Киргизької Республіки

К. Бакієв

За Уряд України

А. Кінах

* * *

Угода підписана Республікою Молдова із застереженням: «За винятком ст. 16». Угода підписана Україною із застереженням: «За винятком абзацу другого статті 4».

Угода не підписана Азербайджанською Республікою, Грузією, Туркменістаном, Республікою Узбекистан.

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про міжнародні договори України

Цей Закон встановлює порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України з метою належного забезпечення національних інтересів, здійснення цілей, завдань і принципів зовнішньої політики України, закріплених у Конституції України та законодавстві України.

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Сфера застосування Закону

Цей Закон застосовується до всіх міжнародних договорів України, регульованих нормами міжнародного права і укладених відповідно до Конституції України та вимог цього Закону.

Стаття 2. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

міжнародний договір України - укладений у письмовій формі з іноземною державою або іншим суб'єктом міжнародного права, який регулюється міжнародним правом, незалежно від того, міститься договір в одному чи декількох пов'язаних між собою документах, і незалежно від його конкретного найменування (договір, угода, конвенція, пакт, протокол тощо);

укладення міжнародного договору України - дії щодо підготовки тексту міжнародного договору, його прийняття, встановлення його автентичності, підписання міжнародного договору та надання згоди на його обов'язковість для України;

повноваження - документ, яким одній або декільком особам у встановленому цим Законом порядку доручено представляти Україну з метою підготовки тексту міжнародного договору, його прийняття, встановлення його автентичності, підписання міжнародного договору та, у випадках, передбачених міжнародним договором, надання згоди на його обов'язковість для України;

підписання - або стадія укладення міжнародного договору, або форма надання Україною згоди на обов'язковість для неї міжнародного договору у випадках, передбачених міжнародним договором чи іншою домовленістю сторін;

ратифікація, затвердження, прийняття, приєднання - залежно від конкретного випадку форма надання згоди України на обов'язковість для неї міжнародного договору;

заява - односторонній акт, яким сторони міжнародного договору висловлюють своє тлумачення або розуміння його положень і з якого для них не випливають міжнародно-правові наслідки;

застереження - одностороння письмова заява, зроблена при підписанні, ратифікації, затвердженні, прийнятті міжнародного договору або приєднанні до нього, якою висловлюється бажання виключити або змінити юридичну дію певних положень договору щодо їхнього застосування до України;

міжнародна організація - міжнародна міжурядова організація;

сторона - держава, інший суб'єкт міжнародного права, які погодились на обов'язковість для них договору і для яких договір є чинним;

депозитарій - держава, міжнародна організація або її головна виконавча посадова особа, якій здається на зберігання оригінал міжнародного договору і яка виконує стосовно цього договору функції, передбачені міжнародним правом;

припинення дії - втрата міжнародним договором своєї сили за умов, визначених самим міжнародним договором, або за вольовим рішенням сторін (денонсація, вихід з договору);

зупинення дії - перерва дії міжнародного договору протягом певного проміжку часу.

Стаття 3. Види міжнародних договорів України

1. Міжнародні договори України укладаються:

Президентом України або за його дорученням - від імені України;

Кабінетом Міністрів України або за його дорученням - від імені Уряду України;

міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, державними органами - від імені міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних органів.

2. Від імені України укладаються міжнародні договори України:

а) політичні, мирні, територіальні і такі, що стосуються державних кордонів, розмежування виключної (морської) економічної зони і континентального шельфу України;

б) що стосуються прав, свобод та обов'язків людини і громадянина;

в) про участь України в міждержавних союзах та інших міждержавних об'єднаннях (організаціях), системах колективної безпеки;

г) про військову допомогу та направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав чи допуску підрозділів збройних сил іноземних держав на територію України, умови їх тимчасового перебування, включаючи терміни виведення, фінансово-економічні, екологічні та інші наслідки і компенсації;

ґ) про використання території та природних ресурсів України;

д) яким за згодою сторін надається міждержавний характер.

3. Від імені Уряду України укладаються міжнародні договори України з

економічних, торговельних, науково-технічних, гуманітарних та інших питань, віднесених до відання Кабінету Міністрів України.

4. Міжвідомчими є міжнародні договори України з питань, віднесених до відання міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

ІІ. УКЛАДЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ УКРАЇНИ

Стаття 4. Пропозиції щодо укладення міжнародних договорів України

1. Пропозиції щодо укладення від імені України, Уряду України міжнародних договорів України подаються відповідно Президентові України або Кабінету Міністрів України.

2. Пропозиції щодо укладення міжнародних договорів України включають такі документи:

а) подання відповідно Президентові України або Кабінету Міністрів України;

б) пояснювальну записку, в якій обґрунтовується доцільність укладення міжнародного договору, визначаються вірогідні політичні, правові, соціально-економічні, фінансові, гуманітарні та інші наслідки його укладення, а також суб'єкти виконання міжнародного договору;

в) проект міжнародного договору українською мовою;

г) текст міжнародного договору українською мовою в офіційному перекладі та мовою оригіналу в разі подання пропозиції щодо його ратифікації, затвердження, прийняття або приєднання до нього;

ґ) довідку про погодження проекту міжнародного договору зацікавленими міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади;

д) проект рішення про утворення делегації чи доручення представникові України щодо підготовки тексту міжнародного договору, його прийняття, встановлення його автентичності, а також проект директив делегації чи представникові України;

е) електронні версії текстів документів, зазначених у пунктах «в», «г» та «д» цієї частини.

3. Пропозиції щодо укладення міжнародних договорів України подаються Міністерством закордонних справ України.

Інші міністерства та центральні органи виконавчої влади, а також Верховний Суд України, Національний банк України, Генеральна прокуратура України подають пропозиції щодо укладення міжнародних договорів України разом з Міністерством закордонних справ України. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні державні адміністрації подають пропозиції щодо укладення міжнародних договорів України через Міністерство закордонних справ України, інший центральний орган виконавчої влади, до компетенції якого належать питання, які пропонуються для врегулювання міжнародним договором.

Пропозиції про укладення міжнародних договорів України подаються після проведення Міністерством юстиції України правової експертизи щодо відповідності проекту міжнародного договору Конституції та законам України.

4. У разі внесення пропозицій щодо укладення міжнародного договору України, який встановлює інші правила, ніж ті, що містяться в актах законодавства України, до них додаються у формі порівняльних таблиць пропозиції щодо внесення змін до відповідних актів законодавства України або пропозиції щодо прийняття нових актів законодавства України; при цьому дотримуються вимоги пункту «е» частини другої цієї статті.

5. Підготовка пропозицій відповідно до цієї статті здійснюється міністерством або іншим центральним органом виконавчої влади, який ініціював процес укладення відповідного міжнародного договору України, або визначеним відповідальним за його укладення Президентом України чи Кабінетом Міністрів України.

6. Порядок подання пропозицій щодо укладення міжвідомчих договорів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 5. Рішення про проведення переговорів і про підписання міжнародних договорів України

1. Рішення про проведення переговорів і про підписання міжнародних договорів України приймаються:

а) щодо міжнародних договорів, які укладаються від імені України, - Президентом України;

б) щодо міжнародних договорів, які укладаються від імені Уряду України, - Кабінетом Міністрів України;

в) щодо міжвідомчих договорів - у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

2. Рішенням, прийнятим Президентом України або Кабінетом Міністрів України відповідно до частини першої цієї статті:

а) визначаються міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, які необхідно залучити до укладення міжнародного договору України та на які може бути покладено забезпечення виконання договірних зобов'язань;

б) затверджується персональний склад делегації чи представник України, яким доручається ведення переговорів щодо підготовки тексту міжнародного договору, його прийняття, встановлення його автентичності або підписання, а також відповідні директиви делегації чи представникові України.

Стаття 6. Повноваження на укладення міжнародного договору України

1. Ведення переговорів щодо підготовки тексту міжнародного договору, його прийняття, встановлення його автентичності або підписання

міжнародного договору України здійснюються лише уповноваженими на те особами.

2. Президент України, Прем'єр-міністр України і Міністр закордонних справ України мають право вести переговори і підписувати міжнародні договори України без спеціальних повноважень.

3. Глава дипломатичного представництва України в іноземній державі або глава представництва України при міжнародній організації має право вести без спеціальних повноважень переговори про укладення міжнародного договору, підготовку тексту міжнародного договору та його прийняття з державою акредитації або в рамках відповідної міжнародної організації.

4. Повноваження на ведення переговорів і підписання міжнародних договорів України надаються:

а) щодо міжнародних договорів, які укладаються від імені України, - Президентом України;

б) щодо міжнародних договорів, які укладаються від імені Уряду України, - Кабінетом Міністрів України;

в) щодо міжвідомчих договорів - у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 7. Делегація чи представник України для укладення міжнародного договору України

1. Делегація чи представник України, наділені повноваженнями відповідно до частин першої та четвертої статті 6 цього Закону, зобов'язані вести переговори та здійснювати інші дії згідно з наданими їм повноваженнями та директивами.

2. Делегація чи представник України подають відповідно Президентові України або Кабінету Міністрів України звіт про виконання директив. Звіт повинен містити погоджені з Міністерством закордонних справ України висновки та пропозиції щодо наступних дій з укладення міжнародного договору.

Стаття 8. Надання згоди України на обов'язковість для неї міжнародного договору

Згода України на обов'язковість для неї міжнародного договору може надаватися шляхом підписання, ратифікації, затвердження, прийняття договору, приєднання до договору.

Згода України на обов'язковість для неї міжнародного договору може надаватися й іншим шляхом, про який домовилися сторони.

Стаття 9. Ратифікація міжнародних договорів України

1. Ратифікація міжнародних договорів України здійснюється шляхом прийняття закону про ратифікацію, невід'ємною частиною якого є текст міжнародного договору.

На підставі підписаного та офіційно оприлюдненого Президентом України закону Голова Верховної Ради України підписує ратифікаційну грамоту, яка засвідчується підписом Міністра закордонних справ України, якщо договором передбачено обмін такими грамотами.

2. Ратифікації підлягають міжнародні договори України:

а) політичні (про дружбу, взаємну допомогу і співробітництво, нейтралітет), територіальні і такі, що стосуються державних кордонів, розмежування виключної (морської) економічної зони і континентального шельфу України, мирні;

б) що стосуються прав, свобод та обов'язків людини і громадянина;

в) загальноекономічні (про економічне та науково-технічне співробітництво), з загальних фінансових питань, з питань надання Україною позик і економічної допомоги іноземним державам та міжнародним організаціям, а також про одержання Україною від іноземних держав і міжнародних фінансових організацій позик, не передбачених Державним бюджетом України;

г) про участь України у міждержавних союзах та інших міждержавних об'єднаннях (організаціях), системах колективної безпеки;

ґ) про військову допомогу та направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав чи допуску підрозділів збройних сил іноземних держав на територію України, умови тимчасового перебування в Україні іноземних військових формувань;

д) що стосуються питань передачі історичних та культурних цінностей Українського народу, а також об'єктів права державної власності України;

е) виконання яких зумовлює зміну законів України або прийняття нових законів України;

є) інші міжнародні договори, ратифікація яких передбачена міжнародним договором або законом України.

3. Пропозиції щодо ратифікації міжнародного договору України подаються Міністерством закордонних справ України протягом шести місяців з дня його підписання:

а) стосовно міжнародних договорів, що укладаються від імені України, - Президентові України;

б) стосовно міжнародних договорів, що укладаються від імені Уряду України, - Кабінету Міністрів України.

4. Пропозиції щодо ратифікації міжнародного договору України включають такі документи:

а) подання відповідно Президентові України або Кабінету Міністрів України;

б) проект подання Верховній Раді України, в якому визначається кандидатура доповідача законопроекту на пленарному засіданні Верховної Ради України;

в) проект закону про ратифікацію міжнародного договору України;

г) текст міжнародного договору українською мовою або документи, зазначені у пункті «г» частини другої статті 4 цього Закону;

ґ) довідку про погодження проекту закону зацікавленими міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади;

д) супровідну (пояснювальну) записку, в якій обґрунтовується доцільність укладення міжнародного договору України, визначаються його вірогідні політичні, правові, соціально-економічні, гуманітарні та інші наслідки, а також суб'єкти виконання міжнародного договору України;

е) фінансово-економічне обґрунтування та, у разі подання пропозицій щодо ратифікації міжнародного договору України, реалізація якого потребує матеріальних чи інших витрат за рахунок Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим чи місцевих бюджетів, пропозиції щодо покриття витрат відповідних бюджетів;

є) порівняльну таблицю - в разі подання пропозицій щодо ратифікації міжнародного договору України, виконання якого потребує прийняття нових або внесення змін до чинних законів України або яким вносяться зміни до іншого міжнародного договору України;

ж) електронні версії текстів документів, зазначених у пунктах «б», «в», «г» та «є» цієї частини.

5. Підготовка пропозицій щодо ратифікації міжнародних договорів України (документів, зазначених у частині четвертій цієї статті) здійснюється міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади, визначеним, відповідно до частини п'ятої статті 4 цього Закону, відповідальним за укладення міжнародного договору України.

Міністерство, інший центральний орган виконавчої влади готує пропозиції щодо ратифікації міжнародного договору України і подає їх Міністерству закордонних справ України протягом двох місяців з дня його підписання.

Міністерство закордонних справ України подає зазначені пропозиції відповідно Президентові України або Кабінету Міністрів України.

6. Президент України або Кабінет Міністрів України розглядають пропозиції щодо ратифікації міжнародного договору України і приймають рішення про внесення на розгляд Верховної Ради України в порядку законодавчої ініціативи проекту закону про ратифікацію міжнародного договору України.

7. Якщо на ратифікацію подається міжнародний договір, виконання якого потребує прийняття нових або внесення змін до чинних законів України, проекти таких законів подаються на розгляд Верховної Ради України разом з проектом закону про ратифікацію і приймаються одночасно.

8. Державні органи, зазначені у частині шостій цієї статті, на вимогу Верховної Ради України або її комітетів та у строки, визначені ними, нада-

ють додаткову інформацію, що стосується проекту закону про ратифікацію міжнародного договору України.

9. Верховна Рада України розглядає внесений Президентом України або Кабінетом Міністрів України проект закону про ратифікацію міжнародного договору України і приймає відповідне рішення.

Стаття 10. Заяви та застереження України до міжнародних договорів

При підписанні, ратифікації, затвердженні, прийнятті міжнародного договору або приєднанні до нього можуть бути зроблені заяви та сформульовані застереження до його положень відповідно до норм міжнародного права.

Стаття 11. Обмін ратифікаційними грамотами

Обмін ратифікаційними грамотами і передача грамот про ратифікацію міжнародних договорів України на зберігання депозитаріям здійснюються, якщо немає іншої домовленості між сторонами, Міністерством закордонних справ України.

Стаття 12. Затвердження міжнародних договорів України

1. Затвердженню підлягають міжнародні договори України, які не потребують ратифікації, якщо такі договори передбачають вимогу щодо їх затвердження або встановлюють інші правила, ніж ті, що містяться в актах Президента України або Кабінету Міністрів України.

2. Затвердження міжнародних договорів України здійснюється Президентом України у формі указу щодо:

а) міжнародних договорів, які укладаються від імені України;

б) міжнародних договорів, які укладаються від імені Уряду України, якщо такі договори встановлюють інші правила, ніж ті, що містяться в актах Президента України.

3. Затвердження міжнародних договорів України здійснюється Кабінетом Міністрів України у формі постанови щодо:

а) міжнародних договорів, які укладаються від імені Уряду України, крім договорів, зазначених у пункті «б» частини другої цієї статті;

б) міжвідомчих договорів, якщо такі договори встановлюють інші правила, ніж ті, що містяться в актах Кабінету Міністрів України.

4. Пропозиції щодо затвердження міжнародних договорів України подаються Міністерством закордонних справ України відповідно Президентові України або Кабінету Міністрів України.

5. Пропозиції щодо затвердження міжнародних договорів України включають такі документи:

а) подання відповідно Президентові України або Кабінету Міністрів України;

б) проект відповідно указу Президента України або постанови Кабінету Міністрів України;

в) текст міжнародного договору українською мовою або документи, зазначені у пункті «г» частини другої статті 4 цього Закону;

г) довідку про погодження проектів відповідно указу Президента України або постанови Кабінету Міністрів України зацікавленими міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади;

ґ) супровідну (пояснювальну) записку, в якій обґрунтовується доцільність укладення міжнародного договору, визначаються його вірогідні політичні, правові, соціально-економічні, гуманітарні та інші наслідки, суб'єкти виконання міжнародного договору України;

д) порівняльну таблицю - в разі внесення пропозицій щодо затвердження міжнародних договорів відповідно до пункту «б» частини другої та пункту «б» частини третьої цієї статті;

е) електронні версії текстів документів, зазначених у пунктах «б», «в» та «д» цієї частини.

6. Підготовка пропозицій щодо затвердження міжнародного договору України (документів, зазначених у частині п'ятій цієї статті) здійснюється міністерством або іншим центральним органом виконавчої влади, визначеним, відповідно до частини п'ятої статті 4 цього Закону, відповідальним за укладення міжнародного договору України.

7. Затвердження міжвідомчих договорів, крім договорів, зазначених у пункті «б» частини третьої цієї статті, здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 13. Приєднання України до міжнародних договорів або їх прийняття

1. Рішення про приєднання України до міжнародних договорів або про їх прийняття приймаються:

а) щодо договорів, які потребують ратифікації, - у формі закону України про приєднання до міжнародного договору або закону України про прийняття міжнародного договору, невід'ємною частиною яких є текст міжнародного договору;

б) щодо міжнародних договорів, які укладаються від імені України, які не потребують ратифікації, - у формі указу Президента України;

в) щодо міжнародних договорів, які укладаються від імені Уряду України, які не потребують ратифікації, - у формі постанови Кабінету Міністрів України.

2. Пропозиції щодо приєднання України до міжнародних договорів або щодо прийняття нею міжнародних договорів подаються та розглядаються:

а) щодо договорів, зазначених у пункті «а» частини першої цієї статті, - в порядку, передбаченому статтею 9 цього Закону для ратифікації міжнародних договорів України;

б) щодо договорів, зазначених у пунктах «б» і «в» частини першої цієї статті, - в порядку, передбаченому статтею 12 цього Закону для затвердження міжнародних договорів України.

3. Рішення про приєднання України до міжвідомчих договорів або про їх прийняття приймаються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 14. Набрання чинності міжнародними договорами України

Міжнародні договори набирають чинності для України після надання нею згоди на обов'язковість міжнародного договору відповідно до цього Закону в порядку та в строки, передбачені договором, або в інший узгоджений сторонами спосіб.

III. ДОТРИМАННЯ І ВИКОНАННЯ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ УКРАЇНИ

Стаття 15. Дотримання міжнародних договорів України

1. Чинні міжнародні договори України підлягають сумлінному дотриманню Україною відповідно до норм міжнародного права.

2. Згідно з принципом сумлінного дотримання міжнародних договорів Україна виступає за те, щоб й інші сторони міжнародних договорів України неухильно виконували свої зобов'язання за цими договорами.

Стаття 16. Виконання міжнародних договорів України

1. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, інші органи державної влади, до відання яких віднесені питання, що регулюються міжнародними договорами України, забезпечують дотримання і виконання зобов'язань, взятих за міжнародними договорами України, стежать за здійсненням прав, які випливають з таких договорів для України, і за виконанням іншими сторонами міжнародних договорів України їхніх зобов'язань.

2. Зазначені у частині першій цієї статті органи державної влади, а також відповідні підприємства, установи та організації надають Міністерству закордонних справ України інформацію, що стосується виконання міжнародних договорів України.

Стаття 17. Загальний нагляд за виконанням міжнародних договорів України

1. Загальний нагляд за виконанням міжнародних договорів України, в тому числі й іншими їх сторонами, здійснює Міністерство закордонних справ України.

2. На запит органів, які застосовують міжнародні договори України, Міністерство закордонних справ України надає інформацію з питань, що виникають у зв'язку з виконанням міжнародних договорів України.

3. У разі невиконання або неналежного виконання зобов'язань України за міжнародними договорами Міністерство закордонних справ України інформує про це відповідно Президента України або Кабінет Міністрів України і вносить пропозиції щодо вжиття необхідних заходів.

Стаття 18. Заходи, що вживаються у разі порушення міжнародного договору України іншими його сторонами

1. У разі порушення зобов'язань за міжнародним договором України іншими його сторонами Міністерство закордонних справ України вносить Президентові України або Кабінету Міністрів України пропозиції про вжиття необхідних заходів відповідно до норм міжнародного права.

Інші міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим вносять відповідні пропозиції через Міністерство закордонних справ України.

2. У разі суттєвого порушення міжнародного договору України іншими його сторонами, якщо виконання договору може зашкодити національним інтересам України, а також в інших випадках, передбачених міжнародним правом, дію такого договору може бути припинено або зупинено в порядку, встановленому статтею 24 цього Закону.

Стаття 19. Дія міжнародних договорів України на території України

1. Чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства і застосовуються у порядку, передбаченому для норм національного законодавства.

2. Якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору.

Стаття 20. Пролонгація міжнародного договору України

Міжнародний договір України може бути пролонгований відповідно до умов, визначених самим міжнародним договором.

IV. ОПРИЛЮДНЕННЯ, РЕЄСТРАЦІЯ ТА ЗБЕРІГАННЯ ТЕКСТІВ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ УКРАЇНИ

Стаття 21. Оприлюднення міжнародних договорів України

1. Чинні міжнародні договори України публікуються українською мовою в «Зібранні діючих міжнародних договорів України» та інших офіційних друкованих виданнях України.

2. Офіційний переклад багатосторонніх міжнародних договорів України на українську мову здійснює Міністерство закордонних справ України в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 22. Реєстрація міжнародних договорів України

1. Реєстрація чинних міжнародних договорів України у Секретаріаті Організації Об'єднаних Націй здійснюється за поданням Міністерства закордонних справ України відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй.

2. Чинні міжнародні договори України реєструються у Міністерстві закордонних справ України.

3. Чинні міжнародні договори України включаються в установленому порядку до Єдиного державного реєстру нормативних актів.

Стаття 23. Зберігання текстів міжнародних договорів України

1. Міністерство закордонних справ України здійснює функції депозитарію багатосторонніх міжнародних договорів, якщо відповідно до умов цих договорів такі функції покладені на Україну.

2. Оригінали міжнародних договорів України або у відповідних випадках їх завірені належним чином копії та офіційні переклади зберігаються у Міністерстві закордонних справ України.

3. Копії міжвідомчих договорів зберігаються в архівах відповідних міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, а оригінали цих договорів у двотижневий строк з дня набрання ними чинності передаються до Міністерства закордонних справ України.

V. ПРИПИНЕННЯ ТА ЗУПИНЕННЯ ДІЇ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ УКРАЇНИ

Стаття 24. Припинення та зупинення дії міжнародних договорів України

1. Пропозиції щодо припинення або зупинення дії міжнародних договорів України вносяться Міністерством закордонних справ України, іншими міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади відповідно до порядку, встановленого статтею 4 цього Закону для внесення пропозицій щодо укладення міжнародного договору України.

2. Припинення та зупинення дії міжнародного договору України здійснюються:

а) щодо договору, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, - у формі закону України;

б) щодо міжнародних договорів, які укладено від імені України та які не потребували надання згоди на їх обов'язковість Верховною Радою Укра-

їни, та міжнародних договорів, які укладено від імені Уряду України, затверджених Президентом України, - у формі указу Президента України;

в) щодо міжнародних договорів, які укладено від імені Уряду України та які не потребували надання згоди на їх обов'язковість Верховною Радою України або затвердження Президентом України, а також щодо міжвідомчих договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України, - у формі постанови Кабінету Міністрів України.

3. Припинення та зупинення дії міжвідомчих договорів, крім договорів, зазначених у пункті «в» частини другої цієї статті, здійснюються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 25. Наслідки припинення та зупинення дії міжнародного договору України

1. Припинення дії міжнародного договору України звільняє Україну від будь-якого зобов'язання щодо виконання договору і не впливає на права, зобов'язання чи правове становище України, що виникли в результаті виконання договору до припинення його дії.

2. Зупинення дії міжнародного договору України за умов, якщо договір не передбачає іншого чи за відсутності іншої домовленості з іншими його сторонами, звільняє Україну від зобов'язання виконувати його протягом періоду зупинення дії договору з тими його сторонами, з якими зупинено дію договору, і не впливає стосовно іншого на встановлені договором правові відносини України з іншими його сторонами.

3. У період зупинення дії міжнародного договору Україна утримується від дій, які могли б перешкодити поновленню дії договору.

Стаття 26. Офіційні повідомлення про припинення або зупинення дії міжнародних договорів України

1. Офіційні повідомлення про припинення або зупинення дії міжнародних договорів України публікуються в порядку, передбаченому статтею 21 цього Закону.

2. Міністерство закордонних справ України повідомляє інші сторони про припинення або зупинення дії міжнародного договору України.

Стаття 27. Інформування Верховної Ради України стосовно міжнародних договорів України

Міністерство закордонних справ України невідкладно інформує Верховну Раду України про укладення міжнародного договору України, припинення або зупинення дії міжнародного договору України, а також про тимчасове застосування такого договору або його частини.

VI. КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ ЦЬОГО ЗАКОНУ ТА МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ УКРАЇНИ

Стаття 28. Контроль за виконанням цього Закону та міжнародних договорів України

1. Порядок здійснення контролю за виконанням цього Закону та міжнародних договорів України встановлюють Президент України або Кабінет Міністрів України відповідно до їх компетенції та вимог статей 17 - 19 цього Закону.

VII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність з цим Законом;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

забезпечити видання «Зібрання діючих міжнародних договорів України».

3. Визнати такими, що втратили чинність:

Закон України «Про дію міжнародних договорів на території України» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 10, ст. 137);

Закон України «Про міжнародні договори України» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., N 10, ст. 45);

Постанову Верховної Ради України «Про порядок введення в дію Закону України «Про міжнародні договори України» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., N 10, ст. 46).

Президент України **Л. КУЧМА**
м. Київ
29 червня 2004 року
N 1906-IV

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про музеї та музейну справу

Закон введено в дію з дня опублікування - 15 серпня 1995 року
(згідно з Постановою Верховної Ради України
від 29 червня 1995 року N 250/95-ВР)
Із змінами і доповненнями, внесеними
Законами України
від 14 травня 1999 року N 659-XIV,
від 7 грудня 2000 року N 2120-III,
від 20 грудня 2001 року N 2905-III,
від 26 грудня 2002 року N 380-IV,
від 6 березня 2003 року N 594-IV,
від 27 листопада 2003 року N 1344-IV,
від 28 грудня 2007 року N 107-VI
(зміни, внесені Законом України від 28 грудня 2007 року N 107-VI,
діють по 31 грудня 2008 року,
зміни, внесені пунктом 53 розділу II Закону України
від 28 грудня 2007 року N 107-VI,
визнано такими, що не відповідають Конституції України
(є неконституційними),
згідно з Рішенням Конституційного Суду України
від 22 травня 2008 року N 10-рп/2008),
від 5 листопада 2009 року N 1709-VI

(У тексті Закону слова "Міністерство культури України" та "органи державної виконавчої влади" в усіх відмінках замінено словами "Міністерство культури і мистецтва України" та "органи виконавчої влади" у відповідних відмінках згідно з Законом України від 14 травня 1999 року N 659-XIV)

Цей Закон регулює суспільні відносини у сфері музейної справи, визначає правові, економічні, соціальні засади створення і діяльності музеїв України та особливості наукового формування, вивчення, обліку, зберігання, охорони і використання Музейного фонду України, його правовий сетатус.

Цей Закон поширюється на всі види музеїв та заповідників у частині їх музеєфікації, а також обліку, зберігання та використання, охорони, консервації, реставрації музейних предметів, музейних колекцій та предметів музейного значення.

(преамбула у редакції Закону України
від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

РОЗДІЛ І
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ
Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:
асортиментний кабінет (кімната зразків виробів) - приміщення на під-

приємствах, у яких зберігаються унікальні зібрання художніх виробів, наукові колекції, інші колекції або окремі зразки виробів, що мають історичну, художню, науково-технічну цінність;

зберігання - один з основних видів діяльності музею щодо створення матеріальних умов і правових засад, за яких забезпечується збереження музейних предметів та музейних колекцій;

консервація - здійснення комплексу організаційних, науково обґрунтованих заходів щодо забезпечення захисту музейних предметів та предметів музейного значення від подальших руйнувань, збереження їх автентичності з мінімальним втручанням у їх існуючий вигляд;

культурні цінності - об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню, охороні, перелік яких визначено Законом України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей»;

музеєфікація - сукупність науково обґрунтованих заходів щодо приведення об'єктів культурної спадщини до стану, придатного для екскурсійного відвідування;

музей - науково-дослідний та культурно-освітній заклад, створений для вивчення, збереження, використання та популяризації музейних предметів та музейних колекцій з науковою та освітньою метою, залучення громадян до надбань національної та світової культурної спадщини;

музейна колекція - сукупність музейних предметів, що об'єднані однією або кількома спільними ознаками;

музейна справа - спеціальний вид наукової та культурно-освітньої діяльності, що включає комплектування, зберігання, охорону та використання музеями культурних цінностей та об'єктів культурної спадщини України, в тому числі їх консервацію, реставрацію, музеєфікацію, наукове вивчення, експонування та популяризацію;

музейне зібрання - сукупність музейних колекцій та музейних предметів, а також пов'язаних з ними бібліотечних фондів, архівів, каталогів та наукової документації музею;

музейний облік - один з основних напрямів роботи музею, що здійснюється шляхом ведення фондово-облікової документації (у тому числі в електронному вигляді), яка містить назву предмета (прізвище автора твору), датування, місце створення, дату надходження до музею, матеріал, техніку виготовлення, короткий опис, наукову атрибуцію, стан збереження, облікові позначення та забезпечує можливість їх ідентифікації, правовий статус музейних предметів і музейних колекцій;

музейний предмет - культурна цінність, якість або особливі ознаки якої роблять необхідним для суспільства її збереження, вивчення та публічне представлення;

Музейний фонд України - сукупність окремих музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, які постійно зберігаються на території України, незалежно від їх походження та форм власності, а також музейних предметів і музейних колекцій, що знаходяться за межами України і є власністю України або відповідно до міжнародних договорів підлягають поверненню в Україну;

охорона музеїв - система правових, організаційних та фінансово-економічних заходів, що забезпечують недоторканність музейного приміщення і музейного зібрання;

предмет музейного значення - культурна цінність, особливі ознаки якої є підставою для внесення її до Музейного фонду України та набуття статусу музейного предмета з метою збереження, вивчення і публічного представлення;

реставрація - здійснення комплексу науково обґрунтованих заходів щодо зміцнення фізичного стану та поліпшення зовнішнього вигляду, розкриття найбільш характерних ознак, відновлення втрачених або пошкоджених елементів музейних предметів та предметів музейного значення із забезпеченням збереження їх автентичності.

(стаття 1 у редакції Закону України
від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 2. Музейна справа та основні напрями діяльності музеїв

Музейна справа уособлює національну музейну політику, музеєзнавство та музейну практику.

Основними напрямами діяльності музеїв є науково-дослідна, культурно-освітня діяльність, комплектування музейних зібрань, експозиційна, фондова, видавнича, реставраційна, виставкова, пам'яткоохоронна робота, а також діяльність, пов'язана з науковою атрибуцією, експертизою, класифікацією, державною реєстрацією та усіма видами оцінки предметів, які можуть бути визначеними як культурні цінності, з метою включення до Музейного фонду України.

(стаття 2 у редакції Закону України
від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 3. Національна музейна політика

Національна музейна політика - це сукупність основних напрямів і засад діяльності держави і суспільства в галузі музейної справи.

Основними напрямами національної музейної політики є:

збереження та державна підтримка Музейного фонду України;

(абзац другий частини другої статті 3 у редакції
Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

повернення в Україну культурних цінностей народу, які знаходяться за її межами;

(частину другу статті 3 доповнено новими абзацами другим і третім згідно із Законом України від 14.05.99 р. N 659-XIV, у зв'язку з цим абзаци другий - дев'ятий вважати відповідно абзацами четвертим - одинадцятим)

забезпечення соціально-економічних, правових і наукових умов для ефективної діяльності музеїв;

сприяння формуванню сучасної інфраструктури музейної справи;

підтримка і розвиток мережі музеїв;

забезпечення підготовки та підвищення фахової кваліфікації музейних кадрів, їх правовий і соціальний захист;

бюджетне фінансування (у тому числі на дольових засадах) і пріоритетне матеріально-технічне забезпечення розробки і реалізації державних, регіональних і місцевих програм розвитку музейної справи;

забезпечення охорони музеїв;

підтримка фундаментальних і прикладних наукових досліджень, пов'язаних з музейною справою;

сприяння міжнародному співробітництву в галузі музейної справи.

Стаття 4. Законодавство України про музеї та музейну справу

Законодавство України про музеї та музейну справу базується на Конституції України і складається з Основ законодавства України про культуру, цього Закону та інших нормативно-правових актів.

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України про музеї та музейну справу, то застосовуються правила міжнародного договору.

(стаття 4 у редакції Закону України від 14.05.99 р. N 659-XIV)

Стаття 5. Національні, регіональні та профільні організації музеїв України. Участь у міжнародних організаціях

Музеї України мають право об'єднуватись у національні, регіональні та профільні організації (спілки, асоціації тощо), вступати до міжнародних музейних організацій і фондів.

РОЗДІЛ II
ВИДИ МУЗЕЇВ. ПОРЯДОК СТВОРЕННЯ І МАТЕРІАЛЬНА БАЗА МУЗЕЇВ

Стаття 6. Види музеїв

За своїм профілем музеї поділяються на природничі (антропологічні, біологічні, ботанічні, геологічні, зоологічні, мінералогічні, палеонтологічні),

історичні (загальноісторичні, військово-історичні, історії релігії, історико-побутові, археологічні, етнографічні), літературні, художні (образотворчого, декоративно-прикладного, народного, сучасного мистецтва), мистецькі (театральні, музичні, музеї кіно), науково-технічні, комплексні (краєзнавчі, екомузеї), галузеві тощо.

(частина перша статті 6 у редакції
Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

На основі об'єктів культурної спадщини, пам'яток природи, їх територій можуть створюватися музеї просто неба та меморіальні музеї-садиби.

(частина друга статті 6 у редакції
Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Частину третю статті 6 виключено

(частина третя статті 6 у редакції
Закону України від 14.05.99 р. N 659-XIV,
виключено згідно із Законом
України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Музею, що є у державній чи комунальній власності, який має музейні колекції загальнодержавного значення, набув міжнародного визнання і є провідним культурно-освітнім та науково-дослідним закладом у відповідних профільних групах музейної мережі України, у встановленому законодавством порядку може бути надано статус національного музею України.

(частина четверта статті 6 у редакції
Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 7. Створення музеїв

Музеї можуть засновуватися на будь-яких формах власності, передбачених законами. Засновниками музеїв можуть бути відповідні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, юридичні та фізичні особи.

(статтю 7 доповнено новою частиною першою
згідно із Законом України від 05.11.2009 р. N 1709-VI,
у зв'язку з цим частини першу - шосту вважати
відповідно частинами другою - сьомою)

Рішення про створення музеїв приймають їх засновники.

Для створення музею засновники повинні забезпечити:

формування музейного зібрання;

матеріальну базу - відповідно обладнані приміщення для зберігання, консервації та реставрації музейних предметів, для експозицій і виставок, для проведення культурно-освітньої роботи, роботи наукових працівників музею, а також приміщення для забезпечення належного рівня обслуговування відвідувачів;

(абзац третій частини третьої статті 7 у редакції
Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

умови для охорони музею, оснащення його засобами охоронної та пожежної сигналізації;

фінансування та кадри для належного його функціонування;

роботу музею за чітким розкладом.

Музеї є юридичними особами, крім тих, що створюються і діють у складі підприємств, установ, організацій та навчальних закладів.

(статтю 7 доповнено новою частиною четвертою згідно із Законом України від 05.11.2009 р. N 1709-VI, у зв'язку з цим частини четверту - сьому вважати відповідно частинами п'ятою - восьмою)

Засновники музею можуть створювати філії та відділи музею, що не є юридичними особами.

Земельні ділянки, інші природні ресурси, необхідні для створення музею, надаються в користування у встановленому законодавством порядку.

Музеї можуть створюватись і діяти в усіх організаційно-правових формах.

Частину восьму статті 7 виключено

(статтю 7 доповнено частиною восьмою згідно із Законом України від 14.05.99 р. N 659-XIV, частину восьму статті 7 виключено згідно із Законом України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 8. Статут музею

Музей діє на підставі статуту (положення), що затверджується його засновником чи засновниками.

У статуті (положенні) музею визначаються:

назва музею, його статус, склад засновників, їх права та обов'язки;

організаційна структура, основні завдання та напрями діяльності;

джерела надходження коштів і їх використання, склад майна музею, порядок його реорганізації та ліквідації, умови збереження музейного зібрання у разі ліквідації музею;

інші умови діяльності музею.

Стаття 9. Державна реєстрація музеїв

Державна реєстрація музеїв незалежно від форм власності проводиться за їх місцезнаходженням відповідно до закону.

Музеї, створені у складі підприємств, установ, організацій, навчальних закладів, реєстрації не підлягають. Порядок обліку таких музеїв визначає центральний орган виконавчої влади у сфері культури і туризму.

(стаття 9 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.05.99 р. N 659-XIV, у редакції Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 10. Ліквідація та реорганізація музеїв

Ліквідація музеїв здійснюється за рішенням засновника, а також за рішенням суду у випадках, передбачених чинним законодавством.

(частина перша статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.05.99 р. N 659-XIV)

У разі ліквідації музеїв, що засновані на державній і комунальній формах власності, порядок подальшого використання їх музейних зібрань визначає засновник за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму. У разі ліквідації підприємства, установи та організації, при (у складі) яких діють музеї, а також у разі ліквідації музеїв, які діяли на громадських засадах, їх музейні зібрання та колекції асортиментних кабінетів, окремі предмети музейного значення, придбані за кошти державного та місцевих бюджетів, передаються до відповідних профільних музеїв у порядку, передбаченому Положенням про Музейний фонд України. У разі ліквідації музеїв, заснованих на приватній формі власності, переважне право на придбання музейних зібрань за інших рівних умов має держава.

(частина друга статті 10 у редакції Законів України від 14.05.99 р. N 659-XIV, від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Реорганізація (злиття, приєднання, поділ, виділення, перетворення) музеїв може відбуватися відповідно до чинного законодавства.

Частину четверту статті 10 виключено (згідно із Законом України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 11. Музейна територія

Територія, відведена для музею, належить до земель історико-культурного призначення. На цій території та в музейних будівлях (спорудах) забороняється діяльність, що суперечить його функціональному призначенню або може негативно впливати на стан зберігання музейного зібрання, та інша діяльність, несумісна з діяльністю музею як закладу культури.

Територія, відведена для музею, підлягає просторово-функціональному зонуванню.

На території, відведеній для музею, згідно із статутом музею може бути виділено зони:

заповідна - для зберігання і охорони найбільш цінних історико-культурних, меморіальних комплексів та окремих об'єктів;

експозиційна - для стаціонарного демонстрування великогабаритних музейних предметів і використання в культурно-пізнавальних цілях;

наукова - для проведення науково-дослідної роботи;

рекреаційна - для відпочинку відвідувачів музею та їх обслуговування, зокрема розташування музейних крамниць, буфетів, кафе, інших пунктів громадського харчування, проведення мистецьких, культурно-освітніх заходів, гостьових місць для паркування автомобілів;

господарська - для розміщення допоміжних господарських об'єктів, місць для паркування службових автомобілів та інших транспортних засобів.

(стаття 11 у редакції Закону України
від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 12. Користування природними ресурсами

Музей здійснює користування землею, іншими природними ресурсами та несе відповідальність за дотримання норм щодо їх охорони і раціонального використання згідно з чинним законодавством.

Стаття 13. Фінансування музеїв

Фінансування музеїв залежно від форм власності здійснюється за рахунок коштів відповідно державного бюджету, місцевих бюджетів, благодійних внесків фізичних та юридичних осіб, інших джерел, не заборонених законодавством.

(частина перша статті 13 у редакції
Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Бюджетні призначення та кошти, одержані від додаткових джерел фінансування музеїв, не підлягають вилученню протягом бюджетного періоду, крім випадків, передбачених законом. Кошти, що надійшли з додаткових джерел фінансування, не впливають на обсяги бюджетного фінансування державних та комунальних музеїв.

(частина друга статті 13 у редакції
Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Сума витрат на забезпечення охорони музеїв обов'язково визначається в державному та місцевих бюджетах і вноситься до переліку захищених статей видатків загального фонду бюджетів.

(статтю 13 доповнено новою частиною третьою
згідно із Законом України від 05.11.2009 р. N 1709-VI,
у зв'язку з цим частину третю вважати частиною четвертою)

Додатковими джерелами фінансування музеїв є:

плата за відвідування музеїв і виставок;

кошти, одержувані за науково-дослідні та інші види робіт, які виконує музейний заклад на замовлення підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян та громадян;

прибутки від реалізації сувенірної продукції, предметів народних художніх промислів, видавничої діяльності;

(абзац четвертий частини четвертої статті 13
у редакції Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

плата за кіно- і фотозйомки;

інші джерела, в тому числі валютні надходження, відповідно до законодавства України.

Стаття 14. Матеріально-технічне забезпечення музеїв

Власники музеїв зобов'язані забезпечувати їх будівлями (спорудами), збудованими за спеціальними проектами, або іншими впорядкованими приміщеннями, що відповідають вимогам функціонування музеїв, а також відповідним обладнанням та транспортом.

Приміщення музеїв, що є у державній чи комунальній власності, передаються їм на праві оперативного управління. Воно може бути вилучене лише за умови надання музею іншого рівноцінного приміщення. У разі вилучення приміщення музею, що є пам'яткою культурної спадщини, рішення про його вилучення приймається за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму.

(частина друга статті 14 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 14.05.99 р. N 659-XIV,
у редакції Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Під час проектування та експлуатації музейних приміщень враховуються потреби дітей, інвалідів, громадян похилого віку в доступі до культурної спадщини.

(частина третя статті 14 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Музеям надається пріоритетне право на використання споруд, комплексів (ансамблів) та визначних місць, що є пам'ятками культурної спадщини.

(статтю 14 доповнено частиною четвертою
згідно із Законом України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

РОЗДІЛ III
МУЗЕЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ

Стаття 15. Музейний фонд України

Музейний фонд України є національним багатством, невід'ємною складовою культурної спадщини України, що охороняється законом.

Музейні предмети Музейного фонду України є культурними цінностями, що постійно зберігаються на території України та за її межами або згідно з міжнародними договорами підлягають поверненню в Україну.

Музеї, юридичні і фізичні особи зобов'язані забезпечувати збереженість Музейного фонду України та сприяти його поповненню.

Положення про Музейний фонд України затверджується Кабінетом Міністрів України.

Музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання державної частини Музейного фонду України закріплюються за музеями на праві

оперативного управління.

(стаття 15 із змінами, внесеним згідно із
Законом України від 14.05.99 р. N 659-XIV,
у редакції Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 15[1]. Склад Музейного фонду України

Музейний фонд України складається з державної і недержавної частини.

До державної частини Музейного фонду України належать музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що є державною власністю, зберігаються у державних музеях, у тому числі музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються в музеях, які належать до сфери управління місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а також у музеях, створених при підприємствах, в установах, організаціях і навчальних закладах державної та комунальної форм власності чи у їх складі. До державної частини Музейного фонду України належать також предмети музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються на підприємствах, в установах та організаціях державної і комунальної форм власності.

До недержавної частини Музейного фонду України належать музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються в музеях приватної форми власності, музеях підприємств, установ, організацій приватної форми власності та не віднесені або не підлягають віднесенню до державної частини Музейного фонду України, зокрема предмети музейного значення, що підлягають внесенню до недержавної частини Музейного фонду України та є власністю релігійних організацій, громадян та об'єднань громадян.

(Закон доповнено статтею 15[1] згідно із
Законом України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 15[2]. Особливості здійснення права власності на музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, предмети музейного значення Музейного фонду України

Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, віднесені до державної частини Музейного фонду України, не підлягають відчуженню, за винятком обміну на інші музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання. Рішення про обмін музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, що належать до державної частини Музейного фонду України, приймається центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму.

У разі передачі майнових комплексів музеїв з державної у комунальну власність музейні предмети, музейні колекції та музейні зібрання залишаються у державній власності і належать до державної частини Музейного фонду України.

Перелік музеїв (у тому числі музеїв системи Національної академії наук України, Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Педагогічного товариства України, інших самоврядних організацій), у яких зберігаються музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що належать до державної частини Музейного фонду України, та предмети музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України, не підлягають приватизації та не можуть бути предметом застави. Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, що належать до недержавної частини Музейного фонду України, та предмети музейного значення, що підлягають внесенню до недержавної частини Музейного фонду України, не можуть бути предметом застави, якщо заставодержатель - іноземний громадянин або особа без громадянства, яка не проживає в Україні.

У разі продажу музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, що належать до недержавної частини Музейного фонду України, держава має переважне право на їх придбання, яке реалізується центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму або уповноваженими ним державними музеями.

(Закон доповнено статтею 15^2 згідно із
Законом України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 16. Музейні предмети Музейного фонду України у складі Державного реєстру національного культурного надбання

Унікальні музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання Музейного фонду України та предмети музейного значення, що підлягають внесенню до Музейного фонду України і мають виняткове художнє, історичне, етнографічне та наукове значення, незалежно від форми власності і місця зберігання вносяться центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму до Державного реєстру національного культурного надбання.

Положення про Державний реєстр національного культурного надбання затверджується Кабінетом Міністрів України.

Порядок віднесення музейних предметів Музейного фонду України до Державного реєстру національного культурного надбання та умови їх зберігання затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму.

(стаття 16 із змінами, внесеним згідно із
Законом України від 14.05.99 р. N 659-XIV,
у редакції Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 17. Облік, зберігання і використання документів Національного архівного фонду

(назва із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Облік, зберігання і використання документів Національного архівного фонду, що зберігаються в музеях, здійснюються відповідно до цього Закону та Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи».

(стаття 17 у редакції Закону України від 06.03.2003 р. N 594-IV, із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 18. Формування державної частини Музейного фонду України

Формування державної частини Музейного фонду України здійснюється шляхом:

придбання в установленому порядку предметів музейного значення центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму, іншими центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та музеями - за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством;

безоплатної передачі предметів музейного значення підприємствами, установами, організаціями, об'єднаннями громадян та громадянами;

передачі обернених відповідно до законодавства України у дохід держави музейних предметів, предметів музейного значення;

передачі в установленому порядку предметів музейного значення, виявлених під час археологічних, етнографічних, науково-природничих та інших експедицій, будівельних, ремонтних або реставраційних робіт, у тому числі з дорогоцінних металів і дорогоцінних каменів, та скарбів;

повернення в Україну розшуканих музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань та предметів музейного значення, які були незаконно вивезені;

передачі предметів музейного значення, вилучених на митниці;

поповнення музейних зібрань іншими способами, передбаченими законодавством.

Віднесення предметів музейного значення до Музейного фонду України здійснюється у порядку, передбаченому Положенням про Музейний фонд України, на підставі проведення музеями відповідної наукової експертизи.

Порядок віднесення музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань та предметів музейного значення до державної частини Музейного фонду України визначається Кабінетом Міністрів України.

(стаття 18 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.05.99 р. N 659-XIV, у редакції Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 19. Облік музейних предметів та предметів музейного значення

Музейні предмети та предмети музейного значення, які зберігаються в музеях незалежно від форм власності та підпорядкування, а також предмети музейного значення, які зберігаються на підприємствах, в установах, організаціях державної та комунальної форми власності, підлягають обліку в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Форми облікових документів затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму.

Фондово-облікова документація підлягає довічному зберіганню.

(стаття 19 у редакції Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 20. Переміщення музейних предметів та предметів музейного значення

Переміщення музейних предметів Музейного фонду України та предметів музейного значення здійснюється відповідно до Положення про Музейний фонд України.

(стаття 20 у редакції Законів України від 14.05.99 р. N 659-XIV, від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 21. Збереження Музейного фонду України

З метою збереження музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань та предметів музейного значення власники або уповноважені ними органи зобов'язані створити належні умови, у тому числі спеціальний науково обґрунтований режим їх зберігання, та здійснювати консервацію і реставрацію.

Вимоги до умов зберігання та обліку музейних предметів, музейних колекцій визначає центральний орган виконавчої влади у сфері культури і туризму.

Знищення музейних предметів та предметів музейного значення Музейного фонду України забороняється.

У разі втрати або руйнування музейних предметів, що належать до державної частини Музейного фонду України, вони можуть вилучатися

з фондово-облікової документації лише за рішенням центрального органу виконавчої влади у сфері культури і туризму на підставі висновків експертно-фондової комісії.

(стаття 21 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.05.99 р. N 659-XIV, у редакції Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 22. Порядок вивезення за межі України музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, що належать до державної частини Музейного фонду України, та предметів музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України

Вивезення за межі України музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, що належать до державної частини Музейного фонду України, та предметів музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України, забороняється, крім випадків тимчасового їх перебування за кордоном для експонування на виставках, реставрації або проведення наукової експертизи на підставі свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей відповідно до Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» та за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму.

(стаття 22 у редакції Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 23. Страхування музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань Музейного фонду України та предметів музейного значення, що підлягають внесенню до Музейного фонду України

Музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання Музейного фонду України та предмети музейного значення, що підлягають внесенню до Музейного фонду України, які тимчасово вивозяться за межі України для експонування, реставрації або проведення наукової експертизи, підлягають обов'язковому страхуванню.

Порядок встановлення їх оціночної та страхової вартості визначають центральний орган виконавчої влади у сфері культури і туризму та центральний орган виконавчої влади з питань фінансів.

(стаття 23 у редакції Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 24. Консервація і реставрація музейних предметів Музейного фонду України

Консервацію і реставрацію музейних предметів Музейного фонду України здійснюють спеціалізовані установи та організації, реставраційні

підрозділи музеїв та окремі реставратори, які мають кваліфікаційну категорію за відповідною спеціальністю.

Порядок їх консервації і реставрації визначається центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму.

Держава сприяє проведенню реставрації музейних предметів, предметів музейного значення недержавної частини Музейного фонду України у державних реставраційних закладах.

З метою проведення атестації реставраторів та присвоєння їм відповідної кваліфікаційної категорії утворюється атестаційна комісія. Положення про атестаційну комісію та її персональний склад затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму.

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування сприяють підготовці реставраторів, розвитку мережі спеціалізованих реставраційних закладів.

(стаття 24 у редакції Закону України
від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

РОЗДІЛ IV
МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗЕЇВ

Стаття 25. Міжнародна діяльність музеїв

Музеї України беруть участь у міжнародному культурному співробітництві в галузі музейної справи на основі багатосторонніх та двосторонніх угод.

Участь музеїв у міжнародному культурному співробітництві здійснюється у встановленому порядку шляхом:

проведення спільних наукових досліджень на основі розробки і реалізації міжнародних наукових програм;

здійснення взаємного обміну музейною інформацією, виставками, вивчення міжнародного досвіду організації музейної справи;

проведення міжнародних конференцій, конгресів, симпозіумів, виставок та участі в них;

організації спільної підготовки музейних працівників, розвитку видавничої діяльності;

здійснення іншої спільної діяльності відповідно до угод, якщо вона не суперечить законодавству України та міжнародним договорам України.

РОЗДІЛ V
УПРАВЛІННЯ І САМОВРЯДУВАННЯ МУЗЕЇВ, ГАРАНТІЇ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ЇХ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття 26. Державне управління музеями

Центральний орган виконавчої влади у сфері культури і туризму у межах своїх повноважень:

забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері музейної справи;

формує вимоги щодо державного статистичного обліку музеїв, створених на території України;

здійснює організаційно-методичне керівництво, сприяє розвитку сучасної інфраструктури музейної справи, розвитку музейної мережі, створює спеціалізовані організаційні структури, наукові установи для науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення музеїв;

здійснює координацію робіт із створення єдиної інформаційної системи музеїв;

організовує навчання і підвищення кваліфікації працівників музеїв;

визначає потреби держави та нормативи, що гарантують належний рівень музейного обслуговування і доступ громадян до Музейного фонду України;

здійснює контроль за діяльністю музеїв, заснованих на державній та комунальній формах власності, за станом обліку, зберіганням, охороною, використанням та переміщенням музейних предметів Музейного фонду України, що зберігаються в музеях незалежно від форми власності;

організовує проведення наукових досліджень у сфері музейної справи;

порушує перед власником музейних предметів та музейних колекцій питання щодо поліпшення умов зберігання;

направляє запити з метою отримання інформації про музейні предмети та музейні колекції;

у разі потреби сприяє передачі музейних предметів, музейних колекцій та предметів музейного значення, що належать до недержавної частини Музейного фонду України, на тимчасове зберігання до державних музеїв;

здійснює інші повноваження відповідно до закону.

При центральному органі виконавчої влади у сфері культури і туризму створюється Музейна рада (далі - Рада) - консультативно-дорадчий орган з питань реалізації національної музейної політики. Рада діє на підставі положення. Положення та персональний склад Ради затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму. До повноважень Ради належать питання стратегічних пріоритетів розвитку музейної справи в Україні, розгляд і схвалення програмних документів, у тому числі концепцій експозицій національних музейних закладів, а також прийняття рішень щодо вилучення музейних предметів з фондово-облікової документації.

Інші центральні та місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування здійснюють керівництво музеями, що перебувають у сфері їх управління.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування

несуть відповідальність за матеріально-технічне та фінансове забезпечення музеїв, що перебувають у сфері їх управління.

(стаття 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.05.99 р. N 659-XIV, у редакції Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 27. Самоврядування музеїв

Музеї мають право створювати органи самоврядування: вчені, наглядові, методичні, музейно-педагогічні, художні, реставраційні та інші ради, залучаючи до їх діяльності фахівців різного профілю.

Стаття 28. Гарантії прав і законних інтересів працівників музеїв

Правовий і соціальний захист працівників музеїв забезпечується державою і засновниками музеїв згідно із законодавством.

(частина перша статті 28 у редакції Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Працівники музеїв мають право на:

діяльність відповідно до фаху та кваліфікації в музеях незалежно від форм власності;

захист у судовому порядку права інтелектуальної власності на результати наукової діяльності в галузі музейної справи;

безкоштовне користування довідково-інформаційною, бібліотечною і архівною базами музеїв України та відвідування музейних закладів;

участь у науково-дослідній роботі музеїв, у конференціях, семінарах, наукових читаннях;

підвищення кваліфікації, перепідготовку, вільний вибір програми, форм навчання, стажування в інших музеях, в тому числі за кордоном;

атестацію з метою одержання кваліфікаційної категорії, порядок проведення якої визначається центральним органом виконавчої влади у сфері культури і туризму;

(абзац сьомий частини другої статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

допомогу на оздоровлення при наданні щорічної відпустки у розмірі посадового окладу, грошову винагороду за сумлінну працю та зразкове виконання трудових обов'язків, а також матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань та доплату за вислугу років у розмірах та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України;

(дію абзацу восьмого частини другої статті 28 зупинено на 2001 рік згідно із Законом України від 07.12.2000 р. N 2120-III, на 2002 рік - згідно із Законом України від 20.12.2001 р. N 2905-III, на 2003 рік - згідно із Законом України від 26.12.2002 р. N 380-IV, на 2004 рік - згідно із Законом України від 27.11.2003 р. N 1344-IV)

(абзац восьмий частини другої статті 28 у редакції
Закону України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)
(абзац восьмий частини другої статті 28 у частині допомоги на оздоровлення при наданні щорічної відпустки у розмірі посадового окладу та доплати за вислугу років набирає чинності з 1 січня 2010 року)

грошову винагороду за сумлінну працю та зразкове виконання трудових обов'язків і матеріальну допомогу для вирішення соціально-побутових питань у розмірі та порядку, що встановлюються Кабінетом Міністрів України;

(частину другу статті 28 доповнено абзацом дев'ятим
згідно із Законом України від 14.05.99 р. N 659-XIV)

безплатне користування у межах встановлених норм житлом з опаленням і освітленням, якщо вони проживають у селах і селищах;

(частину другу статті 28 доповнено абзацом десятим
згідно із Законом України від 14.05.99 р. N 659-XIV,
у зв'язку з цим абзац дев'ятий вважати абзацом одинадцятим)

вимогу до юридичних і фізичних осіб про припинення дій, що загрожують збереженню музейних предметів, музейних колекцій Музейного фонду України та предметів музейного значення.

(абзац одинадцятий частини другої статті 28 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Пільги на безплатне користування житлом з опаленням та освітленням, передбачені абзацом десятим частини другої цієї статті, надаються:

працівникам за умови, якщо розмір наданих пільг у грошовому еквіваленті разом із середньомісячним сукупним доходом працівника за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

пенсіонерам за умови, якщо середньомісячний сукупний доход сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

(статтю 28 доповнено частиною третьою
згідно із Законом України від 28.12.2007 р. N 107-VI)
(зміни, внесені пунктом 53 розділу II Закону України від 28.12.2007 р. N 107-VI, визнано такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 22.05.2008 р. N 10-рп/2008)

Стаття 29. Гарантії майнових прав музеїв

Держава гарантує захист майнових прав музеїв усіх форм власності. Вилучення державою у музеїв їх фондів та іншого закріпленого за ними майна може здійснюватися лише у випадках, передбачених законами України.

Музеї, що є у державній чи комунальній власності, не підлягають приватизації.

(частина друга статті 29 у редакції
Закону України від 14.05.99 р. N 659-XIV)

Держава гарантує забезпечення охорони музеїв державної та комунальної форм власності.

(статтю 29 доповнено частиною третьою згідно із
Законом України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

РОЗДІЛ VI
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО МУЗЕЇ ТА МУЗЕЙНУ СПРАВУ

Стаття 30. Відповідальність за шкоду, завдану музею або музейному зібранню

(назва із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Матеріальна шкода, завдана музею або музейному зібранню громадянами чи юридичними особами, відшкодовується згідно з чинним законодавством.

(стаття 30 із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 05.11.2009 р. N 1709-VI)

Стаття 31. Відповідальність за порушення законодавства України про музеї та музейну справу

Особи, винні у порушенні законодавства про музеї та музейну справу, несуть відповідальність згідно з чинним законодавством.

Президент України
м. Київ
29 червня 1995 року
N 249/95-ВР

Л. КУЧМА

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про природно-заповідний фонд України

Закон введено в дію з дня опублікування - 25 липня 1992 року
(згідно з Постановою Верховної Ради України
від 16 червня 1992 року N 2457-XII)
Із змінами і доповненнями, внесеними
Декретом Кабінету Міністрів України
від 26 грудня 1992 року N 12-92,
Законами України
від 5 травня 1993 року N 3180-XII,
від 14 грудня 1999 року N 1287-XIV,
від 11 грудня 2003 року N 1377-IV,
від 21 січня 2010 року N 1826-VI,
від 23 грудня 2010 року N 2856-VI

(У тексті Закону слова "Міністерство охорони навколишнього природного середовища України", "Республіка Крим", "Академія наук України", "Республіканський бюджет Республіки Крим" у всіх відмінках замінено відповідно словами "центральний орган виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища", "Автономна Республіка Крим", "Національна академія наук України", "бюджет Автономної Республіки Крим" у відповідних відмінках згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

Цей Закон визначає правові основи організації, охорони, ефективного використання природно-заповідного фонду України, відтворення його природних комплексів та об'єктів.

Природно-заповідний фонд становлять ділянки суші і водного простору, природні комплекси та об'єкти яких мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність і виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення фонового моніторингу навколишнього природного середовища.

У зв'язку з цим законодавством України природно-заповідний фонд охороняється як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення і використання. Україна розглядає цей фонд як складову частину світової системи природних територій та об'єктів, що перебувають під особливою охороною.

Розділ I
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Завдання законодавства України про природно-заповідний фонд України

Завданням законодавства України про природно-заповідний фонд України є регулювання суспільних відносин щодо організації, охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, відтворення їх природних комплексів, управління у цій галузі.

Стаття 2. Законодавство України про природно-заповідний фонд

Відносини в галузі охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, відтворення його природних комплексів регулюються Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», цим Законом та іншими актами законодавства України.

Стаття 3. Класифікація територій та об'єктів природно-заповідного фонду України

До природно-заповідного фонду України належать:

природні території та об'єкти - природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища;

штучно створені об'єкти - ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.

Заказники, пам'ятки природи, ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки та парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва залежно від їх екологічної і наукової, історико-культурної цінності можуть бути загальнодержавного або місцевого значення.

(частина друга статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

Залежно від походження, інших особливостей природних комплексів та об'єктів, що оголошуються заказниками чи пам'ятками природи, мети і необхідного режиму охорони:

заказники поділяються на ландшафтні, лісові, ботанічні, загальнозоологічні, орнітологічні, ентомологічні, іхтіологічні, гідрологічні, загальногеологічні, палеонтологічні та карстово-спелеологічні;

пам'ятки природи поділяються на комплексні, ботанічні, зоологічні, гідрологічні та геологічні.

Законодавством Автономної Республіки Крим може бути встановлено додаткові категорії територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Стаття 4. Форми власності на території та об'єкти природно-заповідного фонду

Території природних заповідників, заповідні зони біосферних заповідників, землі та інші природні ресурси, надані національним природним паркам, є власністю Українського народу.

(частина перша статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

Регіональні ландшафтні парки, зони - буферна, антропогенних ландшафтів, регульованого заповідного режиму біосферних заповідників, землі та інші природні ресурси, включені до складу, але не надані національним природним паркам, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища,

ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки та парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва можуть перебувати як у власності Українського народу, так і в інших формах власності, передбачених законодавством України.

(частина друга статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

Ботанічні сади, дендрологічні парки та зоологічні парки, створені до прийняття цього Закону, не підлягають приватизації.

У разі зміни форм власності на землю, на якій знаходяться заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, землевласники зобов'язані забезпечувати режим їх охорони і збереження з відповідною перереєстрацією охоронного зобов'язання.

Стаття 5. Правові засади функціонування територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Завдання, науковий профіль, характер функціонування і режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду визначаються у положеннях про них, які розробляються відповідно до цього Закону, і затверджуються:

(абзац перший частини першої статті 5 у редакції Закону України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища - щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення;

органами центрального органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища на місцях - щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

Завдання, особливості природоохоронного режиму пам'яток природи та заповідних урочищ визначаються на основі цього Закону безпосередньо в їх первинних облікових документах.

Природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки загальнодержавного значення, а також регіональні ландшафтні парки є юридичними особами.

(частина третя статті 5 у редакції Закону України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки місцевого значення та парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва відповідно до законодавства України можуть бути визнані юридичними особами.

Стаття 6. Охорона територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську, а також історико-культурну цінність

Території та об'єкти, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську, а також історико-культурну цінність, підлягають

комплексній охороні, порядок здійснення якої визначається положенням щодо кожної з таких територій чи об'єктів, яке відповідно до цього Закону та законодавства України про охорону пам'яток історії та культури затверджується центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища та центральним органом виконавчої влади в галузі культури.

(стаття 6 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

Стаття 7. Землі природно-заповідного фонду

Землі природно-заповідного фонду - це ділянки суші і водного простору з природними комплексами та об'єктами, що мають особливу природоохоронну, екологічну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність, яким відповідно до закону надано статус територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Землі природно-заповідного фонду України, а також землі територій та об'єктів, що мають особливу екологічну, наукову, естетичну, господарську цінність і є відповідно до статті 6 цього Закону об'єктами комплексної охорони, належать до земель природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення.

(частина друга статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

На землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення забороняється будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико-культурних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням.

(частина третя статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Межі територій та об'єктів природно-заповідного фонду встановлюються в натурі відповідно до законодавства. До встановлення меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду в натурі їх межі визначаються відповідно до проектів створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

(статтю 7 доповнено новою частиною четвертою згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI, у зв'язку з цим частини четверту і п'яту вважати відповідно частинами п'ятою і шостою)

На використання земельної ділянки або її частини в межах природно-заповідного фонду може бути встановлено обмеження (обтяження) в обсязі, передбаченому законом або договором. Обмеження (обтяження) підлягає державній реєстрації і діє протягом строку, встановленого законом або договором.

Завдані внаслідок обмеження (обтяження) у землекористуванні втрати відшкодовуються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

(частина шоста статті 7 у редакції
Закону України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)
(стаття 7 у редакції Закону
України від 11.12.2003 р. N 1377-IV)

Стаття 8. Основні засоби збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду забезпечується шляхом:

встановлення заповідного режиму;

організації систематичних спостережень за станом заповідних природних комплексів та об'єктів;

проведення комплексних досліджень з метою розробки наукових основ їх збереження та ефективного використання;

додержання вимог щодо охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду під час здійснення господарської, управлінської та іншої діяльності, розробки проектної і проектно-планувальної документації, землевпорядкування, лісовпорядкування, проведення екологічних експертиз;

запровадження економічних важелів стимулювання їх охорони;

здійснення державного та громадського контролю за додержанням режиму їх охорони та використання;

встановлення підвищеної відповідальності за порушення режиму їх охорони та використання, а також за знищення та пошкодження заповідних природних комплексів та об'єктів;

проведення широкого міжнародного співробітництва у цій сфері;

проведення інших заходів з метою збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

(стаття 8 із змінами, внесеними згідно
із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

Стаття 9. Види використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Території та об'єкти природно-заповідного фонду з додержанням вимог, встановлених цим Законом та іншими актами законодавства України, можуть використовуватися:

у природоохоронних цілях;

у науково-дослідних цілях;

в оздоровчих та інших рекреаційних цілях;

в освітньо-виховних цілях;

для потреб моніторингу навколишнього природного середовища.

Встановлені частиною першою цієї статті основні види використання, а також заготівля деревини, лікарських та інших цінних рослин, їх плодів, сіна, випасання худоби, мисливство, рибальство та інші види використання можуть здійснюватися лише за умови, що така діяльність не суперечить цільовому призначенню територій та об'єктів природно-заповідного фонду, встановленим вимогам щодо охорони, відтворення та використання їх природних комплексів та окремих об'єктів.

Стаття 9[1]. Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється в межах ліміту та на підставі дозволу на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Перелік встановлених цим Законом видів використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду і порядок їх використання визначаються режимом територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення здійснюється в межах ліміту на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, затвердженого центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища, а також на підставі дозволів.

Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення здійснюється на підставі дозволів, що видаються органом виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища Автономної Республіки Крим та територіальними органами центрального органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення здійснюється в межах ліміту на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, затвердженого органом виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища Автономної Республіки Крим та територіальними органами центрального органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища, а також на підставі дозволів.

Спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення (крім корисних

копалин) здійснюється на підставі дозволів, що видаються місцевими радами за погодженням з територіальними органами центрального органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів і встановлення лімітів на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення визначається Кабінетом Міністрів України. Видача дозволів на спеціальне використання природних ресурсів здійснюється на безоплатній основі.

Видача дозволів здійснюється на підставі клопотання (заявки) природокористувача, погодженого із власником або постійним користувачем земельної ділянки та заінтересованими органами.

Дозвіл на спеціальне використання природних ресурсів може бути анульований органом, що його видав, у разі: різкого погіршення стану навколишнього природного середовища внаслідок природокористування, ліквідації підприємства, установи або організації, яка отримала дозвіл; порушення умов природокористування та режиму території природно-заповідного фонду; втрати чи пошкодження дозволу, що не дає можливості визначити зміст дозволу.

Здійснення господарської та іншої діяльності за декларативним принципом заборонено.

Дозвіл видається після затвердження лімітів протягом місяця з моменту подання клопотання. Підставами для відмови у видачі дозволу є відсутність затвердженого в установленому порядку ліміту, порушення умов природокористування та режиму території природно-заповідного фонду.

Рішення про відмову у видачі дозволу може бути оскаржено до центрального органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища або до суду.

Прийняття рішення про відмову у видачі дозволу на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється у місячний строк.

Заява про оскарження рішення про відмову у видачі дозволу подається до центрального органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища протягом строку, що не перевищує десять днів з дня одержання відповідного рішення. Заява розглядається у десятиденний строк. Про результати розгляду заявник повідомляється у письмовій формі.

(Закон доповнено статтею 9^1 згідно із
Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Стаття 10. Права громадян з питань охорони та використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Громадяни України з питань охорони та використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду мають право на:

участь в обговоренні проектів законодавчих актів з питань розвитку заповідної справи, формування природно-заповідного фонду;

участь у розробці та реалізації заходів щодо їх охорони та ефективного використання, запобігання негативного впливу на них господарської діяльності;

внесення пропозицій про включення до складу природно-заповідного фонду найбільш цінних природних територій та об'єктів;

ознайомлення з територіями та об'єктами природно-заповідного фонду, здійснення інших видів користувань з додержанням встановлених вимог щодо заповідного режиму;

участь у здійсненні громадського контролю за охороною заповідних територій та об'єктів, внесення пропозицій про притягнення до відповідальності винних у порушенні вимог охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Законодавством України можуть бути визначені й інші права громадян з питань охорони та використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Розділ II
УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ОХОРОНИ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 11. Спеціально уповноважений орган державного управління в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду

Спеціально уповноваженим органом державного управління в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду є центральний орган виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Для забезпечення державного управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду можуть створюватися спеціальні підрозділи центрального органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища та його органів на місцях.

Стаття 12. Управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду

Управління природними заповідниками, біосферними заповідниками, національними природними парками, ботанічними садами, дендрологічними та зоологічними парками загальнодержавного значення, а також регіональними ландшафтними парками здійснюється їх спеціальними адміністраціями. Спеціальні адміністрації очолюють керівники, які призна-

чаються за погодженням із центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища.

(частина перша статті 12 у редакції
Закону України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Спеціальні адміністрації можуть створюватися також для управління ботанічними садами, дендрологічними парками, зоологічними парками місцевого значення та парками-пам'ятками садово-паркового мистецтва за рішенням органів, у віданні яких вони перебувають.

До складу спеціальної адміністрації по управлінню територіями та об'єктами природно-заповідного фонду входять відповідні наукові підрозділи, служби охорони, господарського та іншого обслуговування.

Спеціальні адміністрації здійснюють управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду відповідно до положень про території та об'єкти природно-заповідного фонду і проектів організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

(статтю 12 доповнено новою частиною четвертою
згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI,
у зв'язку з цим частину четверту вважати частиною п'ятою)

Управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду, для яких не створюються спеціальні адміністрації, здійснюється підприємствами, установами та організаціями, у віданні яких перебувають ці території та об'єкти.

Стаття 13. Участь об'єднань громадян в управлінні територіями та об'єктами природно-заповідного фонду

Об'єднання громадян, статутами яких передбачена діяльність у галузі охорони навколишнього природного середовища, мають право на участь в управлінні територіями та об'єктами природно-заповідного фонду шляхом:

внесення пропозицій щодо організацій нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду, забезпечення їх охорони, ефективного використання і відтворення природних комплексів та об'єктів;

сприяння державним органам в їх діяльності у цій сфері;

участі у встановленому порядку у проведенні екологічної експертизи об'єктів, що негативно впливають чи можуть негативно вплинути на стан територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

участі у контролі за додержанням режиму таких територій та об'єктів;

здійснення відповідно до законодавства України інших заходів, передбачених їх статутами.

Розділ III
РЕЖИМ ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 14. Визначення режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду - це сукупність науково-обгрунтованих екологічних вимог, норм і правил, які визна-

чають правовий статус, призначення цих територій та об'єктів, характер допустимої діяльності в них, порядок охорони, використання і відтворення їх природних комплексів.

Режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду визначається відповідно до цього Закону з урахуванням їх класифікації та цільового призначення.

З метою визначення та обґрунтування заходів щодо провадження відповідно до законодавства та вимог міжнародних договорів природоохоронної, науково-дослідної, рекреаційної, господарської діяльності, охорони, відтворення та використання природних комплексів та об'єктів, які передбачається здійснити протягом п'яти років, а також стратегії розвитку об'єкта природно-заповідного фонду на десять років розробляється проект організації території об'єкта природно-заповідного фонду.

(статтю 14 доповнено частиною третьою
згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

ГЛАВА 1. ПРИРОДНІ ЗАПОВІДНИКИ

Стаття 15. Статус та завдання природних заповідників

Природні заповідники - природоохоронні, науково-дослідні установи загальнодержавного значення, що створюються з метою збереження в природному стані типових або унікальних для даної ландшафтної зони природних комплексів з усією сукупністю їх компонентів, вивчення природних процесів і явищ, що відбуваються в них, розробки наукових засад охорони навколишнього природного середовища, ефективного використання природних ресурсів та екологічної безпеки.

Ділянки землі та водного простору з усіма природними ресурсами повністю вилучаються з господарського використання і надаються заповідникам у порядку, встановленому цим Законом та іншими актами законодавства України.

Основними завданнями природних заповідників є збереження природних комплексів та об'єктів на їх території, проведення наукових досліджень і спостережень за станом навколишнього природного середовища, розробка на їх основі природоохоронних рекомендацій, поширення екологічних знань, сприяння у підготовці наукових кадрів і спеціалістів у галузі охорони навколишнього природного середовища та заповідної справи.

На природні заповідники покладається також координація і проведення наукових досліджень на територіях заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ у регіоні.

Стаття 16. Вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів природних заповідників

На території природних заповідників забороняється будь-яка господарська та інша діяльність, що суперечить цільовому призначенню запо-

відника, порушує природний розвиток процесів та явищ або створює загрозу шкідливого впливу на його природні комплекси та об'єкти, а саме:

будівництво споруд, шляхів, лінійних та інших об'єктів транспорту і зв'язку, не пов'язаних з діяльністю природних заповідників, розведення вогнищ, влаштування місць відпочинку населення, стоянка транспорту, а також проїзд і прохід сторонніх осіб, прогін свійських тварин, пересування механічних транспортних засобів, за винятком шляхів загального користування, лісосплав, проліт літаків та вертольотів нижче 2000 метрів над землею, подолання літаками звукового бар'єру над територією заповідника та інші види штучного шумового впливу, що перевищують установлені нормативи;

геологорозвідувальні роботи, розробка корисних копалин, порушення грунтового покриву та гідрологічного і гідрохімічного режимів, руйнування геологічних відслонень, застосування хімічних засобів, усі види лісокористування, а також заготівля кормових трав, лікарських та інших рослин, квітів, насіння, очерету, випасання худоби, вилов і знищення диких тварин, порушення умов їх оселення, гніздування, інші види користування рослинним і тваринним світом, що призводять до порушення природних комплексів;

мисливство, рибальство, туризм, інтродукція нових видів тварин і рослин, проведення заходів з метою збільшення чисельності окремих видів тварин понад допустиму науково обгрунтовану ємкість угідь, збирання колекційних та інших матеріалів, за винятком матеріалів, необхідних для виконання наукових досліджень.

(частина перша статті 16 із змінами, внесеними
згідно із Законами України від 14.12.99 р. N 1287-XIV,
від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Для збереження і відтворення корінних природних комплексів, проведення науково-дослідних робіт та виконання інших завдань у природному заповіднику відповідно до проекту організації його території та охорони природних комплексів допускається:

виконання відновлюваних робіт на землях з порушеними корінними природними комплексами, а також здійснення заходів щодо запобігання змінам природних комплексів заповідника внаслідок антропогенного впливу - відновлення гідрологічного режиму, збереження та відновлення рослинних угруповань, що історично склалися, видів рослин і тварин, які зникають, тощо;

здійснення протипожежних і санітарних заходів, що не порушують режиму заповідника; спорудження у встановленому порядку будівель та інших об'єктів, необхідних для виконання поставлених перед заповідником завдань; збір колекційних та інших матеріалів, виконання робіт, передбачених планами довгострокових стаціонарних наукових досліджень, проведення екологічної освітньо-виховної роботи.

Проектом організації території природного заповідника та охорони його природних комплексів може бути передбачено виділення земельних ділянок для задоволення господарських потреб заповідника та його працівників у сінокосах, випасах, городах та паливі відповідно до встановлених нормативів.

Проекти організації території природних заповідників та охорони їх природних комплексів розробляються спеціалізованими проектними організаціями і затверджуються центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища.

В разі термінової необхідності за клопотанням науково-технічної ради природного заповідника з дозволу центрального органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища на території природного заповідника можуть проводитися заходи, спрямовані на охорону природних комплексів, ліквідацію наслідків аварій, стихійного лиха та в інших цілях, не передбачені Проектом організації території природного заповідника та охорони його природних комплексів.

Для ліквідації наслідків аварій та стихійного лиха, в результаті яких виникає пряма загроза життю людей чи знищення заповідних природних комплексів, особливо термінові заходи здійснюються за рішенням дирекції природного заповідника.

ГЛАВА 2. БІОСФЕРНІ ЗАПОВІДНИКИ

Стаття 17. Статус і завдання біосферних заповідників

Біосферні заповідники є природоохоронними, науково-дослідними установами міжнародного значення, що створюються з метою збереження в природному стані найбільш типових природних комплексів біосфери, здійснення фонового екологічного моніторингу, вивчення навколишнього природного середовища, його змін під дією антропогенних факторів.

Біосферні заповідники створюються на базі природних заповідників, національних природних парків з включенням до їх складу територій та об'єктів природно-заповідного фонду інших категорій та інших земель і включаються в установленому порядку до Всесвітньої мережі біосферних резерватів у рамках програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера.

(частина друга статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Стаття 18. Структура території та особливості управління біосферними заповідниками

Для біосферних заповідників установлюється диференційований режим охорони, відтворення та використання природних комплексів згідно з функціональним зонуванням:

заповідна зона - включає території, призначені для збереження і відновлення найбільш цінних природних та мінімально порушених антропогенними факторами природних комплексів, генофонду рослинного і тваринного світу; її режим визначається відповідно до вимог, встановлених для природних заповідників;

буферна зона - включає території, виділені з метою запобігання негативного впливу на заповідну зону господарської діяльності на прилеглих територіях; її режим визначається відповідно до вимог, встановлених для охоронних зон природних заповідників;

зона антропогенних ландшафтів - включає території традиційного землекористування, лісокористування, водокористування, місць поселення, рекреації та інших видів господарської діяльності, в ній забороняється мисливство.

(абзац четвертий частини першої статті 18 із змінами,
внесеними згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

(частина перша статті 18 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

У межах території біосферних заповідників можуть виділятися зони регульованого заповідного режиму, до складу яких включаються регіональні ландшафтні парки, заказники, заповідні урочища з додержанням вимог щодо їх охорони, встановлених цим Законом.

Зонування території біосферних заповідників проводиться відповідно до проекту організації території біосферного заповідника та охорони його природних комплексів.

(статтю 18 доповнено новою частиною третьою
згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

У проекті організації території біосферного заповідника та охорони його природних комплексів визначаються та обґрунтовуються заходи щодо провадження природоохоронної, науково-дослідної, рекреаційної, господарської діяльності відповідно до законодавства і міжнародних договорів.

(статтю 18 доповнено новою частиною четвертою
згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI,
у зв'язку з цим частину третю вважати частиною п'ятою)

Проекти організації території біосферних заповідників та охорони їх природних комплексів розробляються спеціалізованими проектними організаціями і затверджуються центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища.

(статтю 18 доповнено частиною п'ятою згідно
із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

Стаття 19. Особливості діяльності біосферних заповідників

Наукові дослідження, спостереження за станом навколишнього природного середовища та інша діяльність біосферних заповідників здійснюються з урахуванням міжнародних програм.

ГЛАВА 3. НАЦІОНАЛЬНІ ПРИРОДНІ ПАРКИ

Стаття 20. Статус і завдання національних природних парків

Національні природні парки є природоохоронними, рекреаційними, культурно-освітніми, науково-дослідними установами загальнодержавного значення, що створюються з метою збереження, відтворення і ефективного використання природних комплексів та об'єктів, які мають особливу природоохоронну, оздоровчу, історико-культурну, наукову, освітню та естетичну цінність.

Ділянки землі та водного простору з усіма природними ресурсами та об'єктами вилучаються з господарського використання і надаються національним природним паркам у порядку, встановленому цим Законом та іншими актами законодавства України.

До складу територій національних природних парків можуть включатися ділянки землі та водного простору інших землевласників та землекористувачів.

На національні природні парки покладається виконання таких основних завдань:

збереження цінних природних та історико-культурних комплексів і об'єктів;

створення умов для організованого туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони заповідних природних комплексів та об'єктів;

проведення наукових досліджень природних комплексів та їх змін в умовах рекреаційного використання, розробка наукових рекомендацій з питань охорони навколишнього природного середовища та ефективного використання природних ресурсів;

проведення екологічної освітньо-виховної роботи.

Стаття 21. Структура території та вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів національних природних парків

На території національних природних парків з урахуванням природоохоронної, оздоровчої, наукової, рекреаційної, історико-культурної та інших цінностей природних комплексів та об'єктів, їх особливостей встановлюється диференційований режим щодо їх охорони, відтворення та використання згідно з функціональним зонуванням:

заповідна зона - призначена для охорони та відновлення найбільш цінних природних комплексів, режим якої визначається відповідно до вимог, встановлених для природних заповідників;

зона регульованої рекреації - в її межах проводяться короткостроковий відпочинок та оздоровлення населення, огляд особливо мальовничих і пам'ятних місць; у цій зоні дозволяється влаштування та відповідне об-

ладнання туристських маршрутів і екологічних стежок; тут забороняються рубки лісу головного користування, промислове рибальство, мисливство, інша діяльність, яка може негативно вплинути на стан природних комплексів та об'єктів заповідної зони;

(абзац третій частини першої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

зона стаціонарної рекреації - призначена для розміщення готелів, мотелів, кемпінгів, інших об'єктів обслуговування відвідувачів парку, тут забороняється будь-яка господарська діяльність, що не пов'язана з цільовим призначенням цієї функціональної зони або може шкідливо вплинути на стан природних комплексів та об'єктів заповідної зони і зони регульованої рекреації;

(абзац четвертий частини першої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

господарська зона - у її межах проводиться господарська діяльність, спрямована на виконання покладених на парк завдань, знаходяться населені пункти, об'єкти комунального призначення парку, а також землі інших землевласників та землекористувачів, включені до складу парку, на яких господарська та інша діяльність здійснюється з додержанням вимог та обмежень, встановлених для зон антропогенних ландшафтів біосферних заповідників.

(абзац п'ятий частини першої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

(частина перша статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

На території зони регульованої рекреації, стаціонарної рекреації та господарської зони забороняється будь-яка діяльність, яка призводить або може призвести до погіршення стану навколишнього природного середовища та зниження рекреаційної цінності території національного природного парку.

Зонування території національного природного парку, рекреаційна та інша діяльність на його території провадяться відповідно до Положення про національний природний парк та Проекту організації території національного природного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів і об'єктів, що затверджується центральним органом виконавчої влади у галузі охорони навколишнього природного середовища.

(частина третя статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

Стаття 22. Рекреаційна діяльність на території національних природних парків

Рекреаційна діяльність на території національних природних парків організовується спеціальними підрозділами адміністрації парків, а також іншими підприємствами, установами та організаціями на підставі угод з адміністрацією парку.

ГЛАВА 4. РЕГІОНАЛЬНІ ЛАНДШАФТНІ ПАРКИ

Стаття 23. Статус і завдання регіональних ландшафтних парків

Регіональні ландшафтні парки є природоохоронними рекреаційними установами місцевого чи регіонального значення, що створюються з метою збереження в природному стані типових або унікальних природних комплексів та об'єктів, а також забезпечення умов для організованого відпочинку населення.

Регіональні ландшафтні парки організовуються з вилученням або без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів.

(частина друга статті 23 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

В разі необхідності вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів для потреб регіональних ландшафтних парків провадиться в порядку, встановленому законодавством України.

На регіональні ландшафтні парки покладається виконання таких завдань:

збереження цінних природних та історико-культурних комплексів та об'єктів;

створення умов для ефективного туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержання режиму охорони заповідних природних комплексів і об'єктів;

сприяння екологічній освітньо-виховній роботі.

Стаття 24. Структура території та вимоги щодо охорони природних комплексів та об'єктів регіональних ландшафтних парків

На території регіональних ландшафтних парків з урахуванням природоохоронної, оздоровчої, наукової, рекреаційної, історико-культурної та інших цінностей природних комплексів та об'єктів, їх особливостей проводиться зонування з урахуванням вимог, встановлених для територій національних природних парків.

(частина перша статті 24 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Проект організації території регіонального ландшафтного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів і порядок його реалізації затверджуються державним органом, який прийняв рішення про організацію парку.

ГЛАВА 5. ЗАКАЗНИКИ

Стаття 25. Статус і завдання заказників

Заказниками оголошуються природні території (акваторії) з метою збереження і відтворення природних комплексів чи їх окремих компонентів.

Оголошення заказників провадиться без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів.

Стаття 26. Основні вимоги щодо режиму заказників

На території заказника обмежується або забороняється мисливство та діяльність, що суперечить цілям і завданням, передбаченим положенням про заказник.

(частина перша статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Господарська, наукова та інша діяльність, що не суперечить цілям і завданням заказника, проводиться з додержанням загальних вимог охорони навколишнього природного середовища.

Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів, оголошених заказником, беруть на себе зобов'язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження.

ГЛАВА 6. ПАМ'ЯТКИ ПРИРОДИ

Стаття 27. Статус та завдання пам'яток природи

Пам'ятками природи оголошуються окремі унікальні природні утворення, що мають особливе природоохоронне, наукове, естетичне, пізнавальне і культурне значення, з метою збереження їх у природному стані.

(частина перша статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Оголошення пам'яток природи провадиться без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів.

Стаття 28. Основні вимоги щодо режиму пам'яток природи

На території пам'яток природи забороняється будь-яка діяльність, що загрожує їх збереженню або призводить до деградації чи зміни первісного їх стану.

Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів, оголошених пам'ятками природи, беруть на себе зобов'язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження.

ГЛАВА 7. ЗАПОВІДНІ УРОЧИЩА

Стаття 29. Статус і завдання заповідних урочищ

Заповідними урочищами оголошуються лісові, степові, болотні та інші відокремлені цілісні ландшафти, що мають важливе наукове, природоохоронне і естетичне значення, з метою збереження їх у природному стані.

Оголошення заповідних урочищ провадиться без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів.

Стаття 30. Основні вимоги щодо режиму заповідних урочищ

На території заповідних урочищ забороняється будь-яка діяльність, що порушує природні процеси, які відбуваються у природних комплексах, включених до його складу, відповідно до вимог, встановлених для природних заповідників.

Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів, оголошених заповідними урочищами, беруть на себе зобов'язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження.

ГЛАВА 8. БОТАНІЧНІ САДИ

Стаття 31. Статус і завдання ботанічних садів

Ботанічні сади створюються з метою збереження, вивчення, акліматизації, розмноження в спеціально створених умовах та ефективного господарського використання рідкісних і типових видів місцевої і світової флори шляхом створення, поповнення та збереження ботанічних колекцій, ведення наукової, навчальної і освітньої роботи.

Ботанічні сади загальнодержавного значення є науково-дослідними природоохоронними установами.

Ботанічним садам місцевого значення у встановленому порядку може бути надано статус науково-дослідної установи.

Ділянки землі та водного простору з усіма природними ресурсами вилучаються з господарського використання і надаються ботанічним садам у порядку, встановленому цим Законом та іншими актами законодавства України.

Стаття 32. Структура території та основні вимоги щодо режиму ботанічних садів

На території ботанічних садів забороняється будь-яка діяльність, що не пов'язана з виконанням покладених на них завдань і загрожує збереженню колекцій флори.

У межах ботанічних садів для забезпечення необхідного режиму охорони та ефективного використання можуть бути виділені зони:

експозиційна - її відвідування дозволяється в порядку, що встановлюється адміністрацією ботанічного саду;

наукова - до складу зони входять колекції, експериментальні ділянки тощо, на відвідування її мають право лише співробітники ботанічного саду у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків, а також спеціалісти інших установ з дозволу адміністрації саду;

заповідна - відвідування її забороняється, крім випадків, коли воно пов'язано з проведенням наукових спостережень;

адміністративно-господарська.

Зонування території ботанічних садів проводиться відповідно до Положення про ботанічний сад та Проекту організації території ботанічного саду, що розробляється спеціалізованими науковими та проектними установами і затверджується органом, у підпорядкуванні якого перебуває ботанічний сад, за погодженням з:

Центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища - щодо ботанічних садів загальнодержавного значення;

органами центрального органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища на місцях - щодо ботанічних садів місцевого значення.

ГЛАВА 9. ДЕНДРОЛОГІЧНІ ПАРКИ

Стаття 33. Статус і завдання дендрологічних парків

Дендрологічні парки створюються з метою збереження і вивчення у спеціально створених умовах різноманітних видів дерев і чагарників та їх композицій для найбільш ефективного наукового, культурного, рекреаційного та іншого використання.

Дендрологічні парки загальнодержавного значення є науково-дослідними природоохоронними установами.

Дендрологічним паркам місцевого значення у встановленому порядку може бути надано статус науково-дослідної установи.

Земельні ділянки з усіма природними ресурсами вилучаються з господарського використання і надаються дендрологічним паркам у порядку, встановленому цим Законом та іншими актами законодавства України.

Стаття 34. Основні вимоги щодо режиму дендрологічних парків

На території дендрологічних парків забороняється діяльність, що не пов'язана з виконанням покладених на них завдань і загрожує збереженню дендрологічних колекцій.

На території дендрологічних парків може бути проведено зонування відповідно до вимог, встановлених для ботанічних садів.

Проект організації території дендрологічного парку розробляється спеціалізованими науковими та проектними установами і затверджується органом, у підпорядкуванні якого перебуває дендрологічний парк, за погодженням з:

Центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища - щодо дендрологічних парків загальнодержавного значення;

органами центрального органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища на місцях - щодо дендрологічних парків місцевого значення.

ГЛАВА 10. ЗООЛОГІЧНІ ПАРКИ

Стаття 35. Статус і завдання зоологічних парків

Зоологічні парки створюються з метою організації екологічної освітньо-виховної роботи, створення експозицій рідкісних, екзотичних та місцевих видів тварин, збереження їх генофонду, вивчення дикої фауни і розробки наукових основ її розведення у неволі.

Зоологічні парки загальнодержавного значення є природоохоронними культурно-освітніми та науково-дослідними установами.

(частина друга статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

Земельні ділянки з усіма природними ресурсами вилучаються з господарського використання і надаються зоологічним паркам у порядку, встановленому цим Законом та іншими актами законодавства України.

Стаття 36. Структура території та основні вимоги щодо режиму зоологічних парків

На території зоологічних парків забороняється діяльність, що не пов'язана з виконанням покладених на них завдань і загрожує збереженню сприятливих умов для життя тварин цих парків.

На території зоологічних парків з метою забезпечення виконання поставлених перед ними завдань виділяються зони:

експозиційна - призначена для стаціонарного утримання тварин і використання їх у культурно-пізнавальних цілях;

наукова - у її межах проводиться науково-дослідна робота; відвідування зони дозволяється в порядку, що встановлюється адміністрацією парку;

рекреаційна - призначена для організації відпочинку та обслуговування відвідувачів парку;

господарська - зона, де розміщуються допоміжні господарські об'єкти.

Проект організації території зоологічного парку розробляється спеціалізованими науковими та проектними організаціями і затверджується органом, у підпорядкуванні якого перебуває зоологічний парк, за погодженням з:

Центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища - щодо зоологічних парків загальнодержавного значення;

органами центрального органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища на місцях - щодо зоологічних парків місцевого значення.

Зоологічні парки можуть організовувати пересувні експозиції тварин, мати у своєму складі підсобні господарства, які створюються для забезпечення тварин кормами.

ГЛАВА 11. ПАРКИ-ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА

Стаття 37. Статус і завдання парків-пам'яток садово-паркового мистецтва

Парками-пам'ятками садово-паркового мистецтва оголошуються найбільш визначні та цінні зразки паркового будівництва з метою охорони їх і використання в естетичних, виховних, наукових, природоохоронних та оздоровчих цілях.

Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення є природоохоронними рекреаційними установами.

Оголошення парків-пам'яток садово-паркового мистецтва провадиться з вилученням у встановленому порядку або без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів.

На території парків-пам'яток садово-паркового мистецтва можуть проводитися наукові дослідження.

Стаття 38. Основні вимоги щодо режиму парків-пам'яток садово-паркового мистецтва

На території парків-пам'яток садово-паркового мистецтва забороняється будь-яка діяльність, що не пов'язана з виконанням покладених на них завдань і загрожує їх збереженню.

На території парків-пам'яток садово-паркового мистецтва забезпечується проведення екскурсій та масовий відпочинок населення, здійснюється догляд за насадженнями, включаючи санітарні рубки, рубки реконструкції та догляду з підсадкою дерев і чагарників ідентичного видового складу, замість загиблих, вживаються заходи щодо запобігання самосіву, збереження композицій із дерев, чагарників і квітів, трав'яних газонів.

На території парків-пам'яток садово-паркового мистецтва може проводитися зонування відповідно до вимог, встановлених для ботанічних садів.

Утримання та реконструкція парків-пам'яток садово-паркового мистецтва провадиться за проектами, що розробляються спеціалізованими науковими та проектними установами і затверджуються органами, у підпорядкуванні яких перебувають ці парки, за погодженням з:

Центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища - щодо парків-пам'яток садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення;

органами центрального органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища на місцях - щодо парків-пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення.

Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів, оголошених парками-пам'ятками садово-паркового мистецтва, беруть на себе зобов'язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження.

Розділ IV
ОХОРОННІ ЗОНИ ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 39. Завдання охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Для забезпечення необхідного режиму охорони природних комплексів та об'єктів природних заповідників, запобігання негативному впливу господарської діяльності на прилеглих до них територіях установлюються охоронні зони.

В разі необхідності охоронні зони можуть установлюватися на територіях, прилеглих до окремих ділянок національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, а також навколо заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків та парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

Розміри охоронних зон визначаються відповідно до їх цільового призначення на основі спеціальних обстежень ландшафтів та господарської діяльності на прилеглих територіях.

Стаття 40. Основні вимоги щодо режиму охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Режим охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду визначається з урахуванням характеру господарської діяльності на прилеглих територіях, на основі оцінки її впливу на навколишнє природне середовище.

В охоронних зонах не допускається будівництво промислових та інших об'єктів, мисливство, розвиток господарської діяльності, яка може призвести до негативного впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду. Оцінка такого впливу здійснюється на основі екологічної експертизи, що проводиться в порядку, встановленому законодавством України.

(частина друга статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Положення, що визначають режим кожної з охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду, затверджуються державними органами, які приймають рішення про їх виділення.

Охоронні зони територій та об'єктів природно-заповідного фонду враховуються під час розробки проектно-планувальної та проектної документації.

(частина четверта статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

Розділ V
НАУКОВО-ДОСЛІДНІ РОБОТИ НА ТЕРИТОРІЯХ ТА ОБ'ЄКТАХ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 41. Мета наукових досліджень на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду

Науково-дослідна робота на територіях природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків та інших територіях та об'єктах природно-заповідного фонду проводиться з метою вивчення природних процесів, забезпечення постійного спостереження за їх змінами, екологічного прогнозування, розробки наукових основ охорони, відтворення і використання природних ресурсів та особливо цінних об'єктів.

Стаття 42. Основні засади забезпечення організації наукових досліджень на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду

Основні напрями наукових досліджень на територіях природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків визначаються з урахуванням програм і планів науково-дослідних робіт, які затверджуються Національною академією наук України та центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Для ведення наукових досліджень у складі адміністрації природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, а також ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків загальнодержавного значення створюються відповідні наукові підрозділи, структура, штати, кошторис витрат яких затверджуються органами, у підпорядкуванні яких перебувають зазначені об'єкти природно-заповідного фонду.

В разі необхідності наукові підрозділи можуть створюватися також у складі адміністрації регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків місцевого значення, а також парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

Наукові дослідження на території природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва можуть здійснюватись іншими науково-дослідними установами та організаціями на основі єдиних програм і планів науково-дослідних робіт чи спеціальних угод між цими установами та організаціями і адміністраціями державних заповідників й інших територій та об'єктів природно-заповідного фонду. В разі відсутності адміністрацій ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних

парків місцевого значення та парків-пам'яток садово-паркового мистецтва такі угоди укладаються заінтересованими науковими установами та організаціями з органами, в підпорядкуванні яких перебувають зазначені об'єкти природно-заповідного фонду.

На території заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ та інших територіях і об'єктах природно-заповідного фонду, де не створені спеціальні наукові підрозділи, дослідження організовуються природними заповідниками, біосферними заповідниками, національними природними парками, ботанічними садами та дендрологічними парками загальнодержавного значення, розташованими у цих регіонах.

Координацію наукових досліджень на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду України здійснює Національна академія наук України разом з центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Для вирішення наукових і науково-технічних проблем у природних заповідниках, біосферних заповідниках, національних природних парках, ботанічних садах створюються наукові або науково-технічні ради, до складу яких включаються провідні науковці та фахівці. Склад таких рад, їх завдання та порядок діяльності визначаються органами, у підпорядкуванні яких перебувають об'єкти природно-заповідного фонду зазначених категорій.

Відповідні наукові та науково-технічні ради можуть створюватися також при дендрологічних і зоологічних парках.

Навчально-виховна робота учбових закладів на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду проводиться на основі угод, укладених з їх адміністраціями чи підприємствами, установами та організаціями, у підпорядкуванні яких перебувають вказані території та об'єкти.

Стаття 43. Літопис природи територій та об'єктів природно-заповідного фонду України

Основною формою узагальнення результатів наукових досліджень та спостережень за станом і змінами природних комплексів, виконаних у природних заповідниках, біосферних заповідниках, національних природних парках, є їх літописи природи, матеріали якого використовуються для оцінки стану навколишнього природного середовища, розроблення заходів щодо охорони та ефективного використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки.

Порядок підготовки та програма Літопису природи затверджуються центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища разом із Національною академією наук України.

(стаття 43 у редакції Закону
України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

Розділ VI
ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 44. Економічні засоби забезпечення організації і функціонування природно-заповідного фонду

Ефективна організація і функціонування природно-заповідного фонду забезпечуються на основі використання таких економічних засобів:

економічного обгрунтування організації та розвитку природно-заповідного фонду;

економічної оцінки територій та об'єктів природно-заповідного фонду, ведення їх кадастру;

диференційованого визначення джерел і нормативів фінансування організації та функціонування природно-заповідного фонду;

надання відповідним підприємствам, установам та організаціям, що забезпечують функціонування природно-заповідного фонду, податкових та інших пільг;

компенсації у встановленому порядку збитків, завданих порушенням законодавства про природно-заповідний фонд.

Стаття 45. Економічне обгрунтування та оцінка територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Економічне обгрунтування розвитку природно-заповідного фонду, а також економічна оцінка природних комплексів та об'єктів, що входять до його складу, здійснюються відповідно до кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду на основі спеціальних методик, які затверджуються центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 46. Фінансування заходів, пов'язаних із функціонуванням територій та об'єктів природно-заповідного фонду

(назва статті 46 у редакції Закону України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Фінансування заходів щодо природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, а також ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків загальнодержавного значення здійснюється за рахунок державного бюджету України. Для цієї мети можуть також залучатися кошти бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів, позабюджетних і благодійних фондів, кошти підприємств, установ, організацій та громадян.

Фінансування заходів щодо регіональних ландшафтних парків, а також ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків місцевого

значення здійснюється за рахунок бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів. Для цієї мети можуть також залучатися кошти позабюджетних і благодійних фондів, кошти підприємств, установ, організацій та громадян.

Витрати, пов'язані із забезпеченням режиму охорони заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ та парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, здійснюються за рахунок підприємств, установ, організацій, інших землевласників та землекористувачів, на території яких вони знаходяться.

У разі необхідності проведення спеціальних заходів, спрямованих на запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду зазначених категорій, можуть виділятися кошти:

державного бюджету - для територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення;

місцевих бюджетів - для територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

(абзац третій частини четвертої статті 46 із змінами,
внесеними згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Викуп земельних ділянок, що перебувають у приватній та комунальній власності, для суспільних потреб під території та об'єкти природно-заповідного фонду здійснюється в порядку, визначеному законом, за рахунок:

Державного бюджету України - для територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення;

місцевих бюджетів - для територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

(статтю 46 доповнено частиною п'ятою згідно
із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Стаття 47. Власні кошти об'єктів природно-заповідного фонду

Кошти (в тому числі в іноземній валюті), одержані природними заповідниками, біосферними заповідниками, національними природними парками, регіональними ландшафтними парками, ботанічними садами, дендрологічними парками, зоологічними парками, а також підприємствами, установами та організаціями, у підпорядкуванні яких перебувають території та об'єкти природно-заповідного фонду інших категорій, від наукової, природоохоронної, туристсько-екскурсійної, рекламно-видавничої та іншої діяльності в межах заповідних територій та об'єктів, що не суперечить їх цільовому призначенню, є їх власними коштами. Ці кошти не підлягають вилученню і використовуються для здійснення заходів щодо охорони відповідних територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

За відвідування територій та об'єктів природно-заповідного фонду їх адміністрації, а також підприємства, установи, організації і громадяни, у підпорядкуванні яких перебувають ці території та об'єкти, за погодженням із спеціально уповноваженими державними органами можуть встановлювати плату.

Стаття 48. Екологічні фонди об'єктів природно-заповідного фонду

Для фінансування природоохоронних заходів можуть створюватися цільові екологічні фонди природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків.

До цих фондів надходять:

частина штрафів та грошових стягнень за шкоду, заподіяну їм у результаті порушення законодавства про природно-заповідний фонд, у розмірі 70 відсотків загальної суми штрафів та грошових стягнень;

кошти, одержані від реалізації конфіскованого або вилученого відповідно до законодавства майна, яке було знаряддям або предметом екологічного правопорушення на їх території;

частина платежів підприємств, установ та організацій за забруднення відповідних територій та об'єктів природно-заповідного фонду, що визначається на підставі еколого-економічної оцінки їх впливу на навколишнє природне середовище;

цільові та інші добровільні внески підприємств, установ, організацій, у тому числі міжнародних і зарубіжних, та громадян.

Кошти вказаних екологічних фондів можуть використовуватися лише для цільового фінансування заходів, спрямованих на забезпечення охорони заповідних природних комплексів та об'єктів, розвиток наукових досліджень, міжнародного співробітництва, еколого-освітніх робіт. Їх розподіл здійснюється радою фонду, до складу якої включаються представники адміністрації відповідних природних заповідників, біосферних заповідників, регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків, а також державних органів з охорони навколишнього природного середовища, громадських екологічних об'єднань, провідні науковці та фахівці. До складу таких рад біосферних заповідників можуть включатися представники відповідних міжнародних організацій, відомі зарубіжні вчені та спеціалісти.

Положення про екологічні фонди природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків затверджується центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 49. Надання податкових та інших пільг

Надання податкових пільг регулюється Податковим кодексом України.

(дію частини першої статті 49 зупинено в частині звільнення від оподаткування прибутку згідно з Декретом Кабінету Міністрів України від 26.12.92 р. N 12-92)

(частина перша статті 49 у редакції Закону України від 23.12.2010 р. N 2856-VI)

Частину другу статті 49 виключено

(згідно із Законом України від 05.05.93 р. N 3180-XII, у зв'язку з цим частини третю - восьму вважати відповідно частинами другою - сьомою)

Частину другу статті 49 виключено

(дію частини другої статті 49 зупинено в частині звільнення від оподаткування прибутку згідно з Декретом Кабінету Міністрів України від 26.12.92 р. N 12-92)

(частину другу статті 49 виключено згідно із Законом України від 23.12.2010 р. N 2856-VI)

Частину третю статті 49 виключено

(згідно із Законом України від 23.12.2010 р. N 2856-VI)

Природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, ботанічні сади, дендрологічні парки та зоологічні парки в разі розширення їх територій за рахунок земель сільськогосподарських, лісогосподарських та інших угідь, що є державною власністю, звільняються від відшкодування пов'язаних з цим втрат сільськогосподарського, лісогосподарського та іншого виробництва. У разі включення до складу їх територій земель, що перебувають у колективній чи приватній власності, відшкодування пов'язаних з цим виробничих витрат здійснюється за рахунок:

державного бюджету - для територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення;

республіканського бюджету Республіки Крим, місцевих бюджетів - для територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

Відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам і втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва регулюється Земельним кодексом та іншими законодавчими актами України.

(частина п'ята статті 49 у редакції Закону України від 05.05.93 р. N 3180-XII)

Частину шосту статті 49 виключено

(згідно із Законом України від 23.12.2010 р. N 2856-VI)

Частину сьому статті 49 виключено

(частина сьома статті 49 у редакції Закону України від 05.05.93 р. N 3180-XII, виключено згідно із Законом України від 23.12.2010 р. N 2856-VI)

Стаття 50. Екологічне страхування природно-заповідного фонду

Для компенсації шкоди, заподіяної на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду внаслідок стихійних природних явищ чи промислових аварій і катастроф, проводиться обов'язкове державне чи комерційне екологічне страхування заінтересованих підприємств, установ та організацій. В порядку, що визначається законодавством України, можуть бути встановлені й інші види страхування природно-заповідного фонду.

Розділ VII
ПОРЯДОК СТВОРЕННЯ Й ОГОЛОШЕННЯ ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 51. Підготовка і подання клопотань про організацію чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Підготовка і подання клопотань про створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду можуть здійснюватися органами центрального органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища, науковими установами, природоохоронними громадськими об'єднаннями або іншими заінтересованими підприємствами, установами, організаціями та громадянами. Клопотання подаються до державних органів, уповноважених проводити їх попередній розгляд.

Клопотання має містити обгрунтування необхідності створення чи оголошення території або об'єкту природно-заповідного фонду певної категорії, характеристику природоохоронної, наукової, естетичної та іншої цінності природних комплексів та об'єктів, що пропонуються для заповідання, відомості про місцезнаходження, розміри, характер використання, власників та користувачів природних ресурсів, а також відповідний картографічний матеріал.

До клопотань додаються документи, що підтверджують та доповнюють обгрунтування необхідності створення чи оголошення територій або об'єктів природно-заповідного фонду.

Стаття 52. Попередній розгляд клопотань про створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Клопотання про необхідність створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду попередньо розглядається у місячний строк:

щодо територій та об'єктів загальнодержавного значення - центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища;

щодо територій та об'єктів місцевого значення - органами цього центрального органу виконавчої влади на місцях.

(частина перша статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

У разі схвалення клопотань центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища та його органами на місцях проводиться їх погодження з власниками та первинними користувачами природних ресурсів у межах територій, рекомендованих для заповідання.

На підставі результатів погодження клопотань центральний орган виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища забезпечує розробку спеціалізованими проектними та науковими установами проектів створення природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, заказників, пам'яток природи, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення.

Розробка проектів створення регіональних ландшафтних парків, заповідних урочищ, а також заказників, пам'яток природи та парків-пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення забезпечується органами центрального органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища на місцях.

Забезпечення розробки проектів створення ботанічних садів, дендрологічних парків та зоологічних парків може бути доручено заінтересованим державним органам чи установам.

Частину шосту статті 52 виключено

(згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV,
у зв'язку з цим частину сьому вважати частиною шостою)

Проекти створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду передаються центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища чи його органами на місцях у встановленому порядку уповноваженим приймати рішення про створення чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

(частина шоста статті 52 у редакції
Закону України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

Стаття 53. Прийняття рішень про створення чи оголошення територій, об'єктів природно-заповідного фонду та їх охоронних зон

Рішення про створення природних заповідників, національних природних парків, а також щодо інших територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення приймаються Президентом України.

(частина перша статті 53 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 05.05.93 р. N 3180-XII)

Рішення про створення біосферних заповідників приймається з додержанням вимог міжнародних договорів та міжнародних програм, учасником яких є Україна.

(частина друга статті 53 у редакції
Закону України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

Рішення про організацію чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та встановлення охоронних зон територій та об'єктів природно-заповідного фонду приймається Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими радами.

(частина третя статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 14.12.99 р. N 1287-XIV, від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Порядок відведення земельних ділянок природним заповідникам, біосферним заповідникам, національним природним паркам, регіональним ландшафтним паркам, а також ботанічним садам, дендрологічним паркам, зоологічним паркам визначається Земельним кодексом України.

(частина четверта статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.05.93 р. N 3180-XII)

Території та об'єкти природно-заповідного фонду або їх частини, що створюються чи оголошуються без вилучення земельних ділянок, що вони займають, передаються під охорону підприємствам, установам, організаціям і громадянам органами центрального органу виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища з оформленням охоронного зобов'язання.

(частина п'ята статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Стаття 54. Зміна меж, категорії та скасування статусу територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Зміна меж, категорії та скасування статусу територій об'єктів природно-заповідного фонду проводиться відповідно до статей 51 - 53 цього Закону за погодженням з центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища на підставі відповідного експертного висновку.

(стаття 54 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Стаття 55. Резервування цінних для заповідання природних територій та об'єктів

З метою недопущення знищення або руйнування в результаті господарської діяльності цінних для заповідання природних територій та об'єктів до прийняття у встановленому порядку рішень про організацію чи оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду і виділення необхідних для цього коштів проводиться їх резервування.

Території, що резервуються з метою наступного заповідання, залишаються у віданні їх землевласників та землекористувачів і використовують-

ся за цільовим призначенням з додержанням особливих вимог охорони навколишнього природного середовища, що визначаються рішеннями про резервування. При цьому власникам та користувачам природних ресурсів з метою відшкодування збитків, пов'язаних з обмеженням господарської діяльності, можуть встановлюватися пільги з урахуванням статті 49 цього Закону.

Рішення про резервування приймаються органами, уповноваженими приймати рішення про створення й оголошення відповідних територій та об'єктів природно-заповідного фонду на основі в порядку, передбаченому статтями 52 і 53 цього Закону.

(частина третя статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

Розділ VIII
ДЕРЖАВНИЙ КАДАСТР ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 56. Визначення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду є системою необхідних і достовірних відомостей про природні, наукові, правові та інші характеристики територій та об'єктів, що входять до складу природно-заповідного фонду.

Стаття 57. Призначення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду ведеться з метою оцінки складу та перспектив розвитку природно-заповідного фонду, стану територій та об'єктів, що входять до нього, організації їх охорони й ефективного використання, планування наукових досліджень, а також забезпечення державних органів, заінтересованих підприємств, установ та організацій відповідною інформацією, необхідною для вирішення питань соціально-економічного розвитку, розміщення продуктивних сил та в інших цілях, передбачених законодавством України.

Стаття 58. Зміст державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду містить відомості про правовий статус, належність, режим, географічне положення, кількісні і якісні характеристики цих територій та об'єктів, їх природоохоронну, наукову, освітню, виховну, рекреаційну й іншу цінність.

Стаття 59. Порядок ведення кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду ведеться центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища та його органами на місцях за рахунок державного бюджету.

Для ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду можуть використовуватися також кошти Державного, республіканського Автономної Республіки Крим та місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища.

(частина друга статті 59 у редакції
Закону України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

Первинний облік кадастрових відомостей щодо територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється адміністраціями природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків загальнодержавного значення, а також підприємствами, установами та організаціями, у віданні яких перебувають інші території та об'єкти природно-заповідного фонду, за їх рахунок.

Формами кадастрової документації є картки первинного обліку і державні кадастри територій та об'єктів природно-заповідного фонду міст, районів, областей, Автономної Республіки Крим та України.

Зміст кадастрової документації та строки подання документів первинного обліку визначаються центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Розділ IX
ОХОРОНА ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ, КОНТРОЛЬ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЇХ РЕЖИМУ

Стаття 60. Організація охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Охорона природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, а також ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення, а також регіональних ландшафтних парків, управління якими здійснюється спеціальними адміністраціями, покладається на служби їх охорони, які входять до складу служби державної охорони природно-заповідного фонду України. Положення про службу державної охорони природно-заповідного фонду України затверджується Кабінетом Міністрів України.

(частина перша статті 60 у редакції
Закону України від 14.12.99 р. N 1287-XIV,
із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Охорона територій та об'єктів природно-заповідного фонду інших категорій покладається на підприємства, установи та організації, у віданні яких вони перебувають. У разі необхідності їх охорона може покладатися на служби державної охорони розташованих поблизу природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків та регіональних ландшафтних парків.

(частина друга статті 60 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Органи місцевого самоврядування, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи місцевого самоврядування сприяють охороні й збереженню територій та об'єктів природо-заповідного фонду, виконанню покладених на них завдань.

(частина третя статті 60 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

Стаття 61. Склад і повноваження служби державної охорони природно-заповідного фонду України

(назва статті 61 у редакції Закону
України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Служба державної охорони природно-заповідного фонду України має статус правоохоронного органу. Порядок діяльності служби державної охорони природно-заповідного фонду України, а також перелік підрозділів і посад працівників, які входять до її складу, визначаються Кабінетом Міністрів України. Служби державної охорони на місцях очолюють керівники адміністрацій територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

(частина перша статті 61 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV,
у редакції Закону України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Посадові особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України мають право:

(абзац перший частини другої статті 61 із змінами,
внесеними згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

вимагати від громадян і службових осіб пояснення у зв'язку з порушенням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон;

перевіряти у громадян і службових осіб посвідчення на право перебування, використання природних ресурсів та здійснення іншої діяльності в межах відповідних територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

доставляти порушників установленого режиму з метою з'ясування особи;

складати протоколи про порушення вимог законодавства, надсилати їх відповідним органам для притягнення винних осіб до відповідальності;

вилучати у порушників предмети та знаряддя незаконного використання природних ресурсів, транспортні засоби, відповідні документи;

проводити особистий огляд осіб, речей, транспортних засобів та перевірку знарядь і продукції, одержаної в результаті природокористування;

безперешкодно відвідувати підприємства, установи, організації, судна та інші транспортні засоби в межах відповідних територій, об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон для перевірки додержання законодавства про охорону навколишнього природного середовища та природно-заповідний фонд;

вносити пропозиції до відповідних державних органів про припинення, зупинення чи обмеження будь-якої діяльності, що порушує вимоги законодавства про природно-заповідний фонд, давати обов'язкові для виконання приписи з метою усунення порушень, виявлених у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

(частина друга статті 61 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1287-XIV)

Посадові особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України під час виконання службових обов'язків мають право на носіння форми встановленого зразка, табельної зброї та інших спеціальних засобів відповідно до законодавства України.

(частина третя статті 61 у редакції
Закону України від 14.12.99 р. N 1287-XIV,
із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Законодавством України забезпечується правовий і соціальний захист посадових осіб служби державної охорони та інших служб, що здійснюють охорону територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

(частина четверта статті 61 у редакції
Закону України від 14.12.99 р. N 1287-XIV,
із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Стаття 61[1]. Соціально-правовий захист посадових осіб служби державної охорони природно-заповідного фонду України

Держава гарантує захист честі, гідності, здоров'я, життя, майна посадових осіб служби державної охорони природно-заповідного фонду України і членів їхніх сімей від злочинних посягань та інших протиправних дій.

Посадові особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України підлягають обов'язковому державному особистому страхуванню в порядку, встановленому законодавством.

Перелік категорій посадових осіб служби державної охорони природно-заповідного фонду України, які підлягають обов'язковому державному особистому страхуванню, а також порядок та умови цього страхування визначаються Кабінетом Міністрів України.

Посадові особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України забезпечуються службовими жилими приміщеннями відповідно до законодавства.

Шкода, заподіяна знищенням чи пошкодженням майна посадової особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України або членів її сім'ї у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків, компенсується в повному обсязі за рахунок коштів Державного бюджету України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

У разі загибелі посадової особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків сім'ї загиблого або його утриманцям виплачується одноразова допомога в розмірі десятирічної заробітної плати загиблого за останньою посадою, яку він займав, за рахунок коштів Державного бюджету України та Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

У разі спричинення посадовій особі служби державної охорони природно-заповідного фонду України тілесних ушкоджень у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків, що перешкоджають надалі займатися професійною діяльністю, їй виплачується одноразова допомога в розмірі п'ятирічної заробітної плати за останньою посадою, яку вона займала, за рахунок коштів Державного бюджету України та Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб і призначається пенсія за інвалідністю.

У разі спричинення посадовій особі служби державної охорони природно-заповідного фонду України тілесних ушкоджень у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків, що не перешкоджають надалі займатися професійною діяльністю, їй виплачується одноразова допомога в розмірі однорічної заробітної плати за рахунок коштів Державного бюджету України та Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

Річна заробітна плата посадової особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України, що береться для нарахування розміру одноразової допомоги, включає всі види грошових виплат, які одержала посадова особа за час роботи за останньою посадою за рік, що передував рокові загибелі такої особи або отримання нею тілесних ушкоджень.

За рахунок коштів Державного бюджету України виплачується різниця між сумою, передбаченою частинами шостою - восьмою цієї статті, та сумою, встановленою відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».

Порядок відшкодування шкоди, заподіяної майну, а також порядок виплати допомоги в разі загибелі або отримання тілесних ушкоджень посадовій особі служби державної охорони природно-заповідного фонду України чи членам її сім'ї визначаються Кабінетом Міністрів України.

(Закон доповнено статтею 61^1 згідно із
Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Стаття 62. Державний контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Державний контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища, його органами на місцях, посадовими особами служби державної охорони природно-заповідного фонду України та іншими спеціально уповноваженими державними органами.

(частина перша статті 62 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Порядок здійснення державного контролю за додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду визначається Кабінетом Міністрів України.

(частина друга статті 62 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1826-VI)

Стаття 63. Громадський контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Громадський контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється громадськими інспекторами охорони навколишнього природного середовища, які проводять свою діяльність відповідно до Положення про громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища.

Розділ X
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД

Стаття 64. Види відповідальності за порушення законодавства про природно-заповідний фонд

Порушення законодавства України про природно-заповідний фонд тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільну або кримінальну відповідальність.

Відповідальність за порушення законодавства про природно-заповідний фонд несуть особи, винні у:

а) нецільовому використанні територій та об'єктів природно-заповідного фонду, порушенні вимог проектів створення та організації територій природно-заповідного фонду;

б) здійсненні в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон забороненої господарської діяльності;

в) організації на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, в їх охоронних зонах господарської діяльності без попереднього проведення екологічної експертизи або з порушенням її висновків;

г) невжитті заходів щодо попередження і ліквідації екологічних наслідків аварій та іншого шкідливого впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду;

д) порушенні строків і порядку розгляду клопотань про створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

е) порушенні вимог щодо використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

є) перевищенні допустимих хімічних, фізичних, біотичних та інших впливів і антропогенних навантажень, порушенні вимог наданих дозволів на використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

ж) псуванні, пошкодженні чи знищенні природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду та зарезервованих для включення до його складу;

з) самочинній зміні меж, відведенні територій та об'єктів природно-заповідного фонду для інших потреб.

Законодавством України може бути встановлена відповідальність і за інші порушення законодавства про природно-заповідний фонд.

Стаття 65. Особливості застосування цивільної відповідальності

Розміри шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про природно-заповідний фонд, визначаються на основі кадастрової еколого-економічної оцінки включених до його складу територій та об'єктів, що проводиться відповідно до цього Закону, та спеціальних такс, які затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Розділ XI
МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ І ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЙ ТА ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Стаття 66. Основні форми міжнародного співробітництва в галузі охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Україна бере участь у міжнародному співробітництві в галузі охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду на основі багатосторонніх та двосторонніх міжнародних угод. З цією метою розробляються і реалізуються міжнародні наукові та науково-технічні програми, забезпечується обмін одержаною науковою інформацією, створюються на суміжних територіях заповідники, національні природні парки і інші території та об'єкти природно-заповідного фонду, організуються спільна підготовка науковців і фахівців, еколого-виховна та видавнича діяльність.

Стаття 67. Міжнародні договори у галузі охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Якщо міжнародним договором, укладеним Україною, встановлені інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про природно-заповідний фонд, то застосовуються правила міжнародного договору.

Президент України
м. Київ
16 червня 1992 року
N 2456-XII

Л. КРАВЧУК

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про охорону навколишнього природного середовища

Закон введено в дію з 1 липня 1991 року,

крім статті 45, яку введено в дію з 1 січня 1995 року
(згідно з Постановою Верховної Ради Української РСР
від 26 червня 1991 року N 1268-XII,
враховуючи зміни, внесені Постановою Верховної Ради України
від 25 лютого 1994 року N 4041-XII)
Із змінами і доповненнями, внесеними
Законами України
від 2 грудня 2010 року N 2756-VI

(З 31 травня 2011 року до цього Закону будуть внесені зміни згідно із Законом України від 3 лютого 2011 року N 2973-VI)

(З 13 червня 2011 року до цього Закону будуть внесені зміни, передбачені підпунктом 2 пункту 11 розділу V Закону України від 17 лютого 2011 року N 3038-VI)

(У назві і тексті Закону слова "Українська РСР", "Кримська АРСР", "Міністерство охорони навколишнього природного середовища Української РСР", "міста республіканського підпорядкування" у всіх відмінках замінено словами "Україна", "Автономна Республіка Крим", "Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України", "міста загальнодержавного значення" у відповідних відмінках згідно із Законом України від 6 березня 1996 року N 81/96-ВР)

(У тексті Закону слова «народних депутатів» виключено
згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР)

(У тексті Закону слова "Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України" та "Міністерство охорони здоров'я України" в усіх відмінках замінено відповідно словами "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів" та "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань охорони здоров'я" у відповідних відмінках згідно із Законом України від 6 квітня 2000 року N 1642-III)

(Порядок обмеження, тимчасової заборони (зупинення) чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій і об'єктів у разі порушення ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища, затверджений Постановою Верховної Ради України від 29 жовтня 1992 року N 2751-XII)

Охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини - невід'ємна умова сталого економічного та соціального розвитку України.

З цією метою Україна здійснює на своїй території екологічну політику, спрямовану на збереження безпечного для існування живої і неживої природи навколишнього середовища, захисту життя і здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів.

Цей Закон визначає правові, економічні та соціальні основи організації охорони навколишнього природного середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь.

Розділ I
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Завдання законодавства про охорону навколишнього природного середовища

Завданням законодавства про охорону навколишнього природного середовища є регулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною.

Стаття 2. Законодавство України про охорону навколишнього природного середовища

Відносини у галузі охорони навколишнього природного середовища в Україні регулюються цим Законом, а також розроблюваними відповідно до нього земельним, водним, лісовим законодавством, законодавством про надра, про охорону атмосферного повітря, про охорону і використання рослинного і тваринного світу та іншим спеціальним законодавством.

Стаття 3. Основні принципи охорони навколишнього природного середовища

Основними принципами охорони навколишнього природного середовища є:

а) пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності;

б) гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей;

в) запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

г) екологізація матеріального виробництва на основі комплексності рішень у питаннях охорони навколишнього природного середовища, використання та відтворення відновлюваних природних ресурсів, широкого впровадження новітніх технологій;

д) збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;

е) науково обгрунтоване узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;

є) обов'язковість екологічної експертизи;

ж) гласність і демократизм при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколишнього природного середовища, формування у населення екологічного світогляду;

з) науково обгрунтоване нормування впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище;

и) безоплатність загального та платність спеціального використання природних ресурсів для господарської діяльності;

і) компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

(пункт «і» статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

ї) вирішення питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням ступеня антропогенної зміненості територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну обстановку;

й) поєднання заходів стимулювання і відповідальності у справі охорони навколишнього природного середовища;

к) вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища на основі широкого міждержавного співробітництва;

л) встановлення екологічного податку, збору за спеціальне використання води, збору за спеціальне використання лісових ресурсів, плати за користування надрами відповідно до Податкового кодексу України.

(статтю 3 доповнено пунктом «л» згідно із Законом України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

(стаття 3 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР)

Стаття 4. Право власності на природні ресурси

Природні ресурси України є власністю народу України, який має право на володіння, використання та розпорядження природними багатствами республіки.

У державній власності перебувають всі землі України, за винятком земель, переданих у колективну і приватну власність.

(статтю 4 доповнено частиною другою згідно із Законом України від 05.05.93 р. N 3180-XII, у зв'язку з цим частини другу і третю вважати відповідно частинами третьою і четвертою)

Повновладдя народу України в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів реалізується на основі Конституції України як безпосередньо, шляхом проведення референдумів, так і через республіканські органи державної влади відповідно до законодавства України.

Від імені народу України право розпорядження природними ресурсами здійснює Верховна Рада України.

Стаття 5. Об'єкти правової охорони навколишнього природного середовища

Державній охороні і регулюванню використання на території України підлягають: навколишнє природне середовище як сукупність природних і природно-соціальних умов та процесів, природні ресурси, як залучені в господарський обіг, так і невикористовувані в народному господарстві в даний період (земля, надра, води, атмосферне повітря, ліс та інша рослинність, тваринний світ), ландшафти та інші природні комплекси.

Особливій державній охороні підлягають території та об'єкти природно-заповідного фонду України й інші території та об'єкти, визначені відповідно до законодавства України.

Державній охороні від негативного впливу несприятливої екологічної обстановки підлягають також здоров'я і життя людей.

Стаття 6. Державні цільові та інші екологічні програми

(назва статті 6 у редакції Закону України від 09.02.2006 р. N 3421-IV)

З метою проведення ефективної і цілеспрямованої діяльності України по організації і координації заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів на перспективу розробляються і приймаються державні цільові, міждержавні, регіональні, місцеві та інші територіальні програми.

(частина перша статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.02.2006 р. N 3421-IV)

Порядок розробки державних цільових екологічних програм визначається Кабінетом Міністрів України.

(частина друга статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.02.2006 р. N 3421-IV)

Центральні та місцеві органи виконавчої влади, а також органи місцевого самоврядування під час розробки державних екологічних програм залучають громадськість до їх підготовки шляхом оприлюднення проектів екологічних програм для їх вивчення громадянами, підготовки громадськістю зауважень та пропозицій щодо запропонованих проектів, проведення публічних слухань стосовно екологічних програм.

(статтю 6 доповнено частиною третьою
згідно із Законом України від 28.11.2002 р. N 254-IV,
частина третя статті 6 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 09.02.2006 р. N 3421-IV)

Стаття 7. Освіта і виховання в галузі охорони навколишнього природного середовища

Підвищення екологічної культури суспільства і професійна підготовка спеціалістів забезпечуються загальною обов'язковою комплексною освітою та вихованням в галузі охорони навколишнього природного середовища, в тому числі в дошкільних дитячих закладах, в системі загальної середньої, професійної та вищої освіти, підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів.

Екологічні знання є обов'язковою кваліфікаційною вимогою для всіх посадових осіб, діяльність яких пов'язана з використанням природних ресурсів та призводить до впливу на стан навколишнього природного середовища.

Спеціально визначені вищі та професійні навчальні заклади здійснюють підготовку спеціалістів у галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням суспільних потреб.

Стаття 8. Наукові дослідження

В Україні проводяться систематичні комплексні наукові дослідження навколишнього природного середовища та природних ресурсів з метою розробки наукових основ їх охорони та раціонального використання, забезпечення екологічної безпеки.

Координацію та узагальнення результатів цих досліджень здійснюють Академія наук України та спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

Розділ II
ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН

Стаття 9. Екологічні права громадян України

Кожний громадянин України має право на:

а) безпечне для його життя та здоров'я навколишнє природне середовище;

б) участь в обговоренні та внесення пропозицій до проектів нормативно-правових актів, матеріалів щодо розміщення, будівництва і реконструкції об'єктів, які можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища, внесення пропозицій до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, юридичних осіб, що беруть участь в прийнятті рішень з цих питань;

(пункт «б» частини першої статті 9 у редакції Закону України від 28.11.2002 р. N 254-IV)

в) участь в розробці та здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального і комплексного використання природних ресурсів;

г) здійснення загального і спеціального використання природних ресурсів;

д) об'єднання в громадські природоохоронні формування;

е) вільний доступ до інформації про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) та вільне отримання, використання, поширення та зберігання такої інформації, за винятком обмежень, встановлених законом;

(пункт «е» частини першої статті 9 у редакції Закону України від 28.11.2002 р. N 254-IV)

є) участь у публічних слуханнях або відкритих засіданнях з питань впливу запланованої діяльності на навколишнє природне середовище на стадіях розміщення, проектування, будівництва і реконструкції об'єктів та у проведенні громадської екологічної експертизи;

(пункт «є» частини першої статті 9 у редакції Закону України від 28.11.2002 р. N 254-IV)

ж) одержання екологічної освіти;

з) подання до суду позовів до державних органів, підприємств, установ, організацій і громадян про відшкодування шкоди, заподіяної їх здоров'ю та майну внаслідок негативного впливу на навколишнє природне середовище;

и) оскарження у судовому порядку рішень, дій або бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб щодо порушення екологічних прав громадян у порядку, передбаченому законом.

(частину першу статті 9 доповнено пунктом «и» згідно із Законом України від 28.11.2002 р. N 254-IV)

Законодавством України можуть бути визначені й інші екологічні права громадян республіки.

Стаття 10. Гарантії екологічних прав громадян

Екологічні права громадян забезпечуються:

а) проведенням широкомасштабних державних заходів щодо підтримання, відновлення і поліпшення стану навколишнього природного середовища;

б) обов'язком міністерств, відомств, підприємств, установ, організацій здійснювати технічні та інші заходи для запобігання шкідливому впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, виконувати екологічні вимоги при плануванні, розміщенні продуктивних сил, будівництві та експлуатації народногосподарських об'єктів;

в) участю громадських об'єднань та громадян у діяльності щодо охорони навколишнього природного середовища;

г) здійсненням державного та громадського контролю за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

д) компенсацією в установленому порядку шкоди, заподіяної здоров'ю і майну громадян внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

е) невідворотністю відповідальності за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

є) створенням та функціонуванням мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації.

(частину першу статті 10 доповнено пунктом «є»
згідно із Законом України від 28.11.2002 р. N 254-IV)

Діяльність, що перешкоджає здійсненню права громадян на безпечне навколишнє природне середовище та інших їх екологічних прав, підлягає припиненню в порядку, встановленому цим Законом та іншим законодавством України.

Стаття 11. Захист прав громадян України у галузі охорони навколишнього природного середовища

Україна гарантує своїм громадянам реалізацію екологічних прав, наданих їм законодавством.

Ради, спеціально уповноважені державні органи управління в галузі охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів зобов'язані подавати всебічну допомогу громадянам у здійсненні природоохоронної діяльності, враховувати їх пропозиції щодо поліпшення стану навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів, залучати громадян до участі у вирішенні питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів.

Порушені права громадян у галузі охорони навколишнього природного середовища мають бути поновлені, а їх захист здійснюється в судовому порядку відповідно до законодавства України.

Стаття 12. Обов'язки громадян у галузі охорони навколишнього природного середовища

Громадяни України зобов'язані:

а) берегти природу, охороняти, раціонально використовувати її багатства відповідно до вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

б) здійснювати діяльність з додержанням вимог екологічної безпеки, інших екологічних нормативів та лімітів використання природних ресурсів;

в) не порушувати екологічні права і законні інтереси інших суб'єктів;

г) вносити штрафи за екологічні правопорушення;

(пункт «г» частини першої статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

д) компенсувати шкоду, заподіяну забрудненням та іншим негативним впливом на навколишнє природне середовище.

Громадяни України зобов'язані виконувати й інші обов'язки у галузі охорони навколишнього природного середовища відповідно до законодавства України.

Розділ III
ПОВНОВАЖЕННЯ РАД У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 13. Компетенція Верховної Ради України у галузі охорони навколишнього природного середовища

До виключної компетенції Верховної Ради України у галузі регулювання відносин щодо охорони навколишнього природного середовища відповідно до Конституції України належать:

а) визначення основних напрямів державної політики у галузі охорони навколишнього природного середовища;

б) затвердження загальнодержавних екологічних програм;

(пункт «б» частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.02.2006 р. N 3421-IV)

в) визначення правових основ регулювання відносин у галузі охорони навколишнього природного середовища, в тому числі щодо прийняття рішень про обмеження, зупинення (тимчасово), або припинення діяльності підприємств і об'єктів, в разі порушення ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

г) визначення повноважень Рад, порядку організації та діяльності органів управління в галузі охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки;

д) встановлення правового режиму зон надзвичайної екологічної ситуації, статусу потерпілих громадян та оголошення таких зон на території республіки.

Верховна Рада України відповідно до Конституції України може приймати до свого розгляду й інші питання охорони навколишнього природ-

ного середовища та використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки.

Стаття 14. Компетенція Верховної Ради Автономної Республіки Крим

Верховна Рада Автономної Республіки Крим в галузі регулювання відносин щодо охорони навколишнього природного середовища:

а) визначає порядок організації та діяльності органів управління в галузі охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

б) визначає повноваження Рад у галузі охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів;

в) забезпечує реалізацію екологічної політики України, екологічних прав громадян;

г) затверджує екологічні програми;

д) організує вивчення навколишнього природного середовища;

е) створює і визначає статус резервних, в тому числі й валютних, фондів для фінансування програм та інших заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

(пункт «е» статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР)

є) приймає рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні, встановлює додаткові їх категорії;

ж) припиняє господарську діяльність підприємств, установ і організацій, що знаходяться у підпорядкуванні Автономної Республіки Крим, а також обмежує або зупиняє (тимчасово) діяльність підприємств, установ і організацій, не підпорядкованих органам влади Автономної Республіки Крим, в разі порушення ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

з) встановлює в разі потреби нормативи екологічної безпеки, більш суворі, ніж ті, що діють в цілому на території України.

Верховна Рада Автономної Республіки Крим здійснює й інші повноваження, не віднесені законодавством України до компетенції республіканських органів державної влади України.

Стаття 15. Повноваження місцевих Рад у галузі охорони навколишнього природного середовища

Місцеві Ради несуть відповідальність за стан навколишнього природного середовища на своїй території і в межах своєї компетенції:

а) забезпечують реалізацію екологічної політики України, екологічних прав громадян;

б) дають згоду на розміщення на своїй території підприємств, установ і організацій у порядку, визначеному законом;

(пункт «б» частини першої статті 15 у редакції Закону України від 02.06.2005 р. N 2637-IV)

в) затверджують з урахуванням екологічних вимог проекти планіровки і забудови населених пунктів, їх генеральні плани та схеми промислових вузлів;

г) видають і скасовують дозволи на відособлене спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення;

д) затверджують місцеві екологічні програми;

е) організовують вивчення навколишнього природного середовища;

є) створюють і визначають статус резервних, в тому числі й валютних, фондів для фінансування програм та інших заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

(пункт «є» частини першої статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР)

ж) організують в разі необхідності проведення екологічної експертизи;

з) забезпечують інформування населення про стан навколишнього природного середовища, функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем;

(пункт «з» частини першої статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 28.11.2002 р. N 254-IV)

и) організують роботу по ліквідації екологічних наслідків аварій, залучають до цих робіт підприємства, установи та організації, незалежно від їх підпорядкування та форм власності, і громадян;

і) приймають рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні;

ї) здійснюють контроль за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

й) припиняють господарську діяльність підприємств, установ та організацій місцевого підпорядкування, а також обмежують чи зупиняють (тимчасово) діяльність не підпорядкованих Раді підприємств, установ та організацій в разі порушення ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

к) координують діяльність відповідних спеціально уповноважених державних органів управління в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів на території місцевої Ради.

Місцеві Ради можуть здійснювати й інші повноваження відповідно до законодавства України.

Розділ IV
ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 16. Управління в галузі охорони навколишнього природного середовища

Управління охороною навколишнього природного середовища полягає у здійсненні в цій галузі функцій спостереження, дослідження, екологічної експертизи, контролю, прогнозування, програмування, інформування та іншої виконавчо-розпорядчої діяльності.

Державне управління в галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюють Кабінет Міністрів України, Ради та їх виконавчі і розпорядчі органи, а також спеціально уповноважені на те державні органи по охороні навколишнього природного середовища і використанню природних ресурсів та інші державні органи відповідно до законодавства України.

Спеціально уповноваженими державними органами управління в галузі охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів у республіці є спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, його органи на місцях та інші державні органи, до компетенції яких законодавством України та Автономної Республіки Крим віднесено здійснення зазначених функцій.

Громадське управління в галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюється громадськими об'єднаннями і організаціями, якщо така діяльність передбачена їх статутами, зареєстрованими відповідно до законодавства України.

Метою управління в галузі охорони навколишнього природного середовища є реалізація законодавства, контроль за додержанням вимог екологічної безпеки, забезпечення проведення ефективних і комплексних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, досягнення узгодженості дій державних і громадських органів у галузі охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 17. Компетенція Кабінету Міністрів України у галузі охорони навколишнього природного середовища

Кабінет Міністрів України у галузі охорони навколишнього природного середовища:

а) здійснює реалізацію визначеної Верховною Радою України екологічної політики;

б) забезпечує розробку державних цільових, міждержавних і регіональних екологічних програм;

(пункт «б» частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 09.02.2006 р. N 3421-IV)

в) координує діяльність міністерств, відомств, інших установ та організацій України у питаннях охорони навколишнього природного середовища;

г) встановлює порядок утворення і використання Державного фонду охорони навколишнього природного середовища, у складі Державного бюджету України, та затверджує перелік природоохоронних заходів;

(пункт «г» статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 06.03.96 р. N 81/96-ВР, від 05.03.98 р. N 186/98-ВР)

д) встановлює порядок розробки та затвердження екологічних нормативів, лімітів використання природних ресурсів, скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, розміщення відходів;

(пункт «д» частини першої статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.06.2001 р. N 2556-III)

е) пункт «е» частини першої статті 17 виключено

(пункт «е» статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР, виключено згідно із Законом України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

є) приймає рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення;

(пункт «є» статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 06.03.96 р. N 81/96-ВР)

ж) організує екологічне виховання та екологічну освіту громадян;

з) приймає рішення про зупинення (тимчасово) діяльності підприємств, установ і організацій, незалежно від форм власності та підпорядкування, в разі порушення ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

(пункт «з» частини першої статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 27.04.2007 р. N 997-V)

и) керує зовнішніми зв'язками України в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Кабінет Міністрів України може здійснювати й інші повноваження відповідно до законодавства України.

Стаття 18. Компетенція Уряду Автономної Республіки Крим у галузі охорони навколишнього природного середовища

Уряд Автономної Республіки Крим у галузі охорони навколишнього природного середовища на своїй території:

а) здійснює реалізацію законодавства України та Автономної Республіки Крим в галузі охорони навколишнього природного середовища;

б) організує розробку екологічних програм;

в) координує діяльність міністерств, відомств, а також підприємств, установ та організацій в Автономній Республіці Крим у питаннях охорони навколишнього природного середовища, незалежно від форм власності та підпорядкування;

г) встановлює порядок утворення і використання республіканського фонду охорони навколишнього природного середовища у складі республіканського бюджету Автономної Республіки Крим;

(підпункт «г» статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР)

д) погоджує розміщення підприємств, установ і організацій;

е) організує управління і контроль в галузі охорони навколишнього природного середовища;

є) пункт «є» частини першої статті 18 виключено

(пункт «є» статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР, виключено згідно із Законом України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

ж) затверджує за поданням органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів для підприємств, установ і організацій ліміти використання природних ресурсів, за винятком природних ресурсів загальнодержавного значення, скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, за винятком скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, навколишнього природного середовища за межами території Автономної Республіки Крим, та ліміти на утворення і розміщення відходів;

(пункт «ж» статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 06.03.96 р. N 81/96-ВР, від 14.12.99 р. N 1288-XIV, від 21.06.2001 р. N 2556-III)

з) організує проведення державної екологічної експертизи об'єктів, що створюються або функціонують на території Автономної Республіки Крим;

и) погоджує поточні і перспективні плани роботи підприємств, установ та організацій з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

і) організує ліквідацію екологічних наслідків аварій, залучає до її проведення підприємства, установи, організації, незалежно від підпорядкування та форм власності, і громадян;

ї) забезпечує систематичне та оперативне інформування населення, підприємств, установ та організацій про стан навколишнього природного середовища;

й) організує екологічну освіту та екологічне виховання громадян.

Уряд Автономної Республіки Крим може здійснювати й інші повноваження, що не входять до компетенції республіканських органів державного управління України.

Стаття 19. Компетенція виконавчих і розпорядчих органів місцевих Рад у галузі охорони навколишнього природного середовища

Виконавчі та розпорядчі органи місцевих Рад у галузі охорони навколишнього природного середовища в межах своєї компетенції:

а) здійснюють реалізацію рішень відповідних Рад;

б) координують діяльність місцевих органів управління, підприємств, установ та організацій, розташованих на території місцевої Ради, незалежно від форм власності та підпорядкування;

в) організують розробку місцевих екологічних програм;

г) пункт «г» частини першої статті 19 виключено

(пункт «г» частини першої статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР, виключено згідно із Законом України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

д) затверджують за поданням органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів для підприємств, установ та організацій ліміти використання природних ресурсів, за винятком ресурсів загальнодержавного значення, ліміти скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, за винятком скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення або навколишнього природного середовища за межами території цієї Ради, та ліміти на утворення і розміщення відходів;

(пункт «д» частини першої статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 14.12.99 р. N 1288-XIV, від 21.06.2001 р. N 2556-III)

е) організують збір, переробку, утилізацію і захоронення відходів на своїй території;

(пункт «е» частини першої статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1288-XIV)

є) формують і використовують місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища у складі місцевих бюджетів;

(пункт «є» статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР)

ж) погоджують поточні та перспективні плани роботи підприємств, установ та організацій з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

з) забезпечують систематичне та оперативне інформування населення, підприємств, установ, організацій та громадян про стан навколишнього природного середовища, захворюваності населення;

и) організують екологічну освіту та екологічне виховання громадян;

і) приймають рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

Виконавчі і розпорядчі органи Рад можуть здійснювати й інші повноваження відповідно до законодавства України.

Стаття 20. Компетенція спеціально уповноважених органів державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів

До компетенції спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів і його органів на місцях належать:

а) здійснення комплексного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища в республіці, проведення єдиної науково-технічної політики з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів, координація діяльності міністерств, відомств, підприємств, установ та організацій в цій галузі;

б) державний контроль за використанням і охороною земель, надр, поверхневих і підземних вод, атмосферного повітря, лісів та іншої рослинності, тваринного світу, морського середовища та природних ресурсів територіальних вод, континентального шельфу і виключної (морської) економічної зони республіки, дотриманням заходів біологічної і генетичної безпеки щодо біологічних об'єктів навколишнього природного середовища при створенні, дослідженні та практичному використанні генетично модифікованих організмів у відкритій системі, а також за додержанням норм екологічної безпеки;

(пункт «б» частини першої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 19.03.2009 р. N 1158-VI)

в) організація моніторингу навколишнього природного середовища, створення і забезпечення роботи мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації, положення про яку затверджується Кабінетом Міністрів України;

(пункт «в» частини першої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 28.11.2002 р. N 254-IV)

г) затвердження нормативів, правил, участь у розробці стандартів щодо регулювання використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища від забруднення та інших шкідливих впливів;

д) здійснення державної екологічної експертизи;

е) одержання безоплатно від міністерств, відомств, підприємств, установ та організацій інформації, необхідної для виконання покладених на нього завдань;

є) видача дозволів на захоронення (складування) відходів, викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, на спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства України;

(пункт «є» статті 20 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1288-XIV)

ж) обмеження чи зупинення (тимчасово) діяльності підприємств і об'єктів, незалежно від їх підпорядкування та форм власності, якщо їх експлуатація здійснюється з порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища, вимог дозволів на використання природних ресурсів, з перевищенням нормативів гранично допустимих викидів, впливу фізичних та біологічних факторів і лімітів скидів забруднюючих речовин;

(пункт «ж» частини першої статті 20 із змінами, внесеними
згідно із Законами України від 21.06.2001 р. N 2556-III,
від 24.10.2002 року N 198-IV)

з) подання позовів про відшкодування збитків і втрат, заподіяних в результаті порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

и) складання протоколів та розгляд справ про адміністративні правопорушення в галузі охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;

і) керівництво заповідною справою, ведення Червоної книги України;

ї) координація роботи інших спеціально уповноважених органів державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів;

й) здійснення міжнародного співробітництва з питань охорони навколишнього природного середовища, вивчення, узагальнення і поширення міжнародного досвіду в цій галузі, організація виконання зобов'язань України відповідно до міжнародних угод з питань охорони навколишнього природного середовища;

к) встановлення порядку надання інформації про стан навколишнього природного середовища;

(частину першу статті 20 доповнено пунктом «к»
згідно із Законом України від 28.11.2002 р. N 254-IV)

л) встановлення порядку організації та проведення публічних слухань або відкритих засідань з питань впливу запланованої діяльності на навколишнє природне середовище;

(частину першу статті 20 доповнено пунктом «л»
згідно із Законом України від 28.11.2002 р. N 254-IV)

м) здійснення процедури попередньої обґрунтованої згоди відповідно до вимог Картахенського протоколу про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття щодо можливості транскордонного переміщення генетично модифікованих організмів, призначених для умисного введення в навколишнє природне середовище.

(частину першу статті 20 доповнено пунктом «м» згідно із Законом України від 19.03.2009 р. N 1158-VI)

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів виконує й інші функції відповідно до положення про нього, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Повноваження спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів та його органів на місцях, визначені у пункті «ж» частини першої цієї статті, не застосовуються до суб'єктів підприємницької діяльності (інвесторів), що здійснюють свою діяльність на умовах угод про розподіл продукції.

(статтю 20 доповнено новою частиною третьою згідно із Законом України від 08.06.2000 р. N 1807-III, у зв'язку з цим частини третю - тринадцяту вважати відповідно частинами четвертою - чотирнадцятою)

В системі органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів можуть створюватись спеціальні підрозділи, працівники яких наділяються правом носіння форми встановленого зразка і вогнепальної зброї.

Посадові особи спеціальних підрозділів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів підлягають обов'язковому державному особистому страхуванню за рахунок коштів державного бюджету на випадок загибелі на суму десятирічної заробітної плати за останньою посадою, яку вони займали, а в разі поранення, контузії, травми або каліцтва, захворювання чи інвалідності, що сталися у зв'язку з виконанням посадових обов'язків, - на суму від шестимісячної до п'ятирічної заробітної плати за останньою посадою залежно від ступеня втрати працездатності.

Перелік категорій посадових осіб спеціальних підрозділів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, які підлягають обов'язковому державному особистому страхуванню, а також порядок та умови цього страхування встановлюються Кабінетом Міністрів України.

У разі загибелі посадової особи спеціального підрозділу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів у зв'язку з виконанням посадових обов'язків сім'ї загиблого або його утриманцям виплачується одноразова допомога у розмірі десятирічної заробітної плати загиблого за останньою посадою, яку

вона займала, за рахунок державного бюджету з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

У разі нанесення посадовій особі спеціального підрозділу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів тілесних ушкоджень у зв'язку з виконанням нею посадових обов'язків, що перешкоджають надалі займатися професійною діяльністю, їй виплачується одноразова допомога в розмірі п'ятирічної заробітної плати за останньою посадою, яку вона займала, за рахунок державного бюджету з наступним стягненням цієї суми з винних осіб і у встановленому порядку призначається пенсія по інвалідності.

У разі нанесення посадовій особі спеціального підрозділу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів тілесних ушкоджень у зв'язку з виконанням нею посадових обов'язків, що не перешкоджають надалі займатися професійною діяльністю, їй виплачується одноразова допомога в розмірі однорічної заробітної плати за рахунок державного бюджету з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

Шкода, заподіяна майну посадової особи спеціального підрозділу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів або членів її сім'ї у зв'язку з виконанням нею посадових обов'язків, відшкодовується в повному обсязі за рахунок коштів державного бюджету з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

Річна заробітна плата посадової особи спеціального підрозділу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, що береться для нарахування розміру одноразової допомоги, включає всі види грошових виплат, які отримала посадова особа за час роботи у спеціальному підрозділі спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів за рік, що передував року загибелі або ушкодження здоров'я.

(статтю 20 доповнено частинами четвертою - десятою згідно із Законом України від 06.03.96 р. N 81/96-ВР, у зв'язку з цим частини четверту, п'яту і шосту вважати відповідно частинами одинадцятою, дванадцятою, тринадцятою)

Законодавством України передбачається охорона честі, гідності, здоров'я і життя працівників спеціальних підрозділів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів та його органів на місцях.

Рішення спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів з питань, що віднесені до

його компетенції, є обов'язковими для всіх підприємств, установ та організацій і можуть бути оскаржені у судовому порядку.

Компетенція інших спеціально уповноважених державних органів управління в галузі охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів визначається законодавством України, а також положеннями про ці органи, які затверджуються у встановленому порядку.

Стаття 21. Повноваження громадських об'єднань у галузі охорони навколишнього природного середовища

Громадські природоохоронні об'єднання мають право:

а) брати участь у розробці планів, програм, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, розробляти і пропагувати свої екологічні програми;

(пункт «а» частини першої статті 21 у редакції Закону України від 28.11.2002 р. N 254-IV)

б) утворювати громадські фонди охорони природи; за погодженням з місцевими Радами за рахунок власних коштів і добровільної трудової участі членів громадських об'єднань виконувати роботи по охороні та відтворенню природних ресурсів, збереженню та поліпшенню стану навколишнього природного середовища;

в) брати участь у проведенні спеціально уповноваженими державними органами управління в галузі охорони навколишнього природного середовища перевірок виконання підприємствами, установами та організаціями природоохоронних планів і заходів;

г) проводити громадську екологічну експертизу, обнародувати її результати і передавати їх органам, уповноваженим приймати рішення;

д) вільного доступу до екологічної інформації;

(пункт «д» частини першої статті 21 у редакції Закону України від 28.11.2002 р. N 254-IV)

е) виступати з ініціативою проведення республіканського і місцевих референдумів з питань, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, використанням природних ресурсів та забезпеченням екологічної безпеки;

є) вносити до відповідних органів пропозиції про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

ж) подавати до суду позови про відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, в тому числі здоров'ю громадян і майну громадських об'єднань;

з) брати участь у заходах міжнародних неурядових організацій з пи-

тань охорони навколишнього природного середовища;

и) брати участь у підготовці проектів нормативно-правових актів з екологічних питань;

(частину першу статті 21 доповнено пунктом «и» згідно із Законом України від 28.11.2002 р. N 254-IV)

і) оскаржувати в установленому законом порядку рішення про відмову чи несвоєчасне надання за запитом екологічної інформації або неправомірне відхилення запиту та його неповне задоволення.

(частину першу статті 21 доповнено пунктом «і» згідно із Законом України від 28.11.2002 р. N 254-IV)

Діяльність громадських об'єднань в галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюється відповідно до законодавства України на основі їх статутів.

Розділ V
СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ПРОГНОЗУВАННЯ, ОБЛІК ТА ІНФОРМУВАННЯ В ГАЛУЗІ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 22. Моніторинг навколишнього природного середовища

З метою забезпечення збору, обробки, збереження та аналізу інформації про стан навколишнього природного середовища, прогнозування його змін та розробки науково обгрунтованих рекомендацій для прийняття ефективних управлінських рішень в Україні створюється система державного моніторингу навколишнього природного середовища. Спостереження за станом навколишнього природного середовища, рівнем його забруднення здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, іншими спеціально уповноваженими державними органами, а також підприємствами, установами та організаціями, діяльність яких призводить або може призвести до погіршення стану навколишнього природного середовища.

Зазначені підприємства, установи та організації зобов'язані безоплатно передавати відповідним державним органам аналітичні матеріали своїх спостережень.

Порядок здійснення державного моніторингу навколишнього природного середовища визначається Кабінетом Міністрів України.

Спеціально уповноважені державні органи разом з відповідними науковими установами забезпечують організацію короткострокового і довгострокового прогнозування змін навколишнього природного середовища, які повинні враховуватися при розробці і виконанні програм та заходів щодо економічного та соціального розвитку республіки, в тому числі щодо охорони навколишнього природного середовища, використання і відтворення природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

Стаття 23. Кадастри природних ресурсів

Для обліку кількісних, якісних та інших характеристик природних ресурсів, обсягу, характеру та режиму їх використання ведуться державні кадастри природних ресурсів.

Державні кадастри ведуться в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 24. Державний облік об'єктів, що шкідливо впливають на стан навколишнього природного середовища

Об'єкти, що шкідливо впливають або можуть вплинути на стан навколишнього природного середовища, види та кількість шкідливих речовин, що потрапляють у навколишнє природне середовище, види й розміри шкідливих фізичних та біологічних впливів на нього підлягають державному обліку.

(частина перша статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 24.10.2002 р. N 198-IV)

Підприємства, установи та організації проводять первинний облік у галузі охорони навколишнього природного середовища і безоплатно подають відповідну інформацію органам, що ведуть державний облік у цій галузі.

Збір, обробка і подання відповідним державним органам зведеної статистичної звітності про обсяги викидів, скидів забруднюючих речовин, використання природних ресурсів, виконання завдань по охороні навколишнього природного середовища та іншої інформації, ведення екологічних паспортів здійснюється за єдиною для республіки системою в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 25. Інформація про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація)

Інформація про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) - це будь-яка інформація в письмовій, аудіовізуальній, електронній чи іншій матеріальній формі про:

стан навколишнього природного середовища чи його об'єктів - землі, вод, надр, атмосферного повітря, рослинного і тваринного світу та рівні їх забруднення;

біологічне різноманіття і його компоненти, включаючи генетично видозмінені організми та їх взаємодію із об'єктами навколишнього природного середовища;

джерела, фактори, матеріали, речовини, продукцію, енергію, фізичні фактори (шум, вібрацію, електромагнітне випромінювання, радіацію), які впливають або можуть вплинути на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людей;

загрозу виникнення і причини надзвичайних екологічних ситуацій, результати ліквідації цих явищ, рекомендації щодо заходів, спрямованих на зменшення їх негативного впливу на природні об'єкти та здоров'я людей;

екологічні прогнози, плани і програми, заходи, в тому числі адміністративні, державну екологічну політику, законодавство про охорону навколишнього природного середовища;

витрати, пов'язані із здійсненням природоохоронних заходів за рахунок фондів охорони навколишнього природного середовища, інших джерел фінансування, економічний аналіз, проведений у процесі прийняття рішень з питань, що стосуються довкілля.

Основними джерелами такої інформації є дані моніторингу довкілля, кадастрів природних ресурсів, реєстри, автоматизовані бази даних, архіви, а також довідки, що видаються уповноваженими на те органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, окремими посадовими особами.

(стаття 25 у редакції Закону
України від 28.11.2002 р. N 254-IV)

Стаття 25[1]. Екологічне інформаційне забезпечення

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, його органи на місцях, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, діяльність яких може негативно вплинути або впливає на стан навколишнього природного середовища, життя і здоров'я людей, зобов'язані забезпечувати вільний доступ населення до інформації про стан навколишнього природного середовища.

Екологічне інформаційне забезпечення здійснюється органами державної влади та органами місцевого самоврядування в межах їх повноважень шляхом:

а) підготовки спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів і подання на розгляд Верховної Ради України щорічної Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні, а після її розгляду Верховною Радою України - опублікування окремим виданням та розміщення в системі Інтернет;

б) щорічного інформування Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними державними адміністраціями, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями відповідних рад та населення про стан навколишнього природного середовища відповідних територій;

в) систематичного інформування населення через засоби масової інформації про стан навколишнього природного середовища, динаміку його змін, джерела забруднення, розміщення відходів чи іншої зміни навколиш-

нього природного середовища і характер впливу екологічних факторів на здоров'я людей;

г) негайного інформування про надзвичайні екологічні ситуації;

ґ) передачі інформації, отриманої в результаті проведення моніторингу довкілля, каналами інформаційних зв'язків органам, уповноваженим приймати рішення щодо отриманої інформації;

д) забезпечення вільного доступу до екологічної інформації, яка не становить державної таємниці і міститься у списках, реєстрах, архівах та інших джерелах.

(Закон доповнено статтею 25^1 згідно із Законом України від 28.11.2002 р. N 254-IV)

Розділ VI
ЕКОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

Стаття 26. Обов'язковість екологічної експертизи

В Україні здійснюються державна, громадська та інші види екологічної експертизи.

Проведення екологічної експертизи є обов'язковим у процесі законотворчої, інвестиційної, управлінської, господарської та іншої діяльності, що впливає на стан навколишнього природного середовища.

Порядок проведення екологічної експертизи визначається законодавством України.

Стаття 27. Об'єкти екологічної експертизи

Екологічній експертизі підлягають:

а) проекти схем розвитку і розміщення продуктивних сил, розвитку галузей народного господарства, генеральних планів населених пунктів, схем районної планіровки та інша передпланова і передпроектна документація;

б) техніко-економічні обгрунтування і розрахунки, проекти на будівництво і реконструкцію (розширення, технічне переозброєння) підприємств та інших об'єктів, що можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища, незалежно від форм власності та підпорядкування, в тому числі військового призначення;

в) проекти інструктивно-методичних і нормативно-технічних актів та документів, які регламентують господарську діяльність, що негативно впливає на навколишнє природне середовище;

г) документація по створенню нової техніки, технології, матеріалів і речовин, у тому числі та, що закуповується за кордоном;

д) матеріали, речовини, продукція, господарські рішення, системи й об'єкти, впровадження або реалізація яких може призвести до порушення норм екологічної безпеки та негативного впливу на навколишнє природне середовище;

(пункт «д» частини першої статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 06.04.2000 р. N 1642-III)

е) документація щодо генетично модифікованих організмів, що призначаються для використання у відкритій системі.

(частину першу статті 27 доповнено пунктом «е» згідно із Законом України від 19.03.2009 р. N 1158-VI)

Екологічній експертизі можуть підлягати екологічно небезпечні діючі об'єкти та комплекси, в тому числі військового та оборонного призначення.

Стаття 28. Державна екологічна експертиза

Державна екологічна експертиза проводиться експертними підрозділами чи спеціально створюваними комісіями спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів та його органів на місцях на основі принципів законності, наукової обгрунтованості, комплексності, незалежності, гласності та довгострокового прогнозування. Державна експертиза інвестиційних програм і проектів будівництва здійснюється згідно із статтями 8 та 15 Закону України «Про інвестиційну діяльність».

(частина перша статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.05.2007 р. N 1026-V)

Завданнями державної екологічної експертизи є:

а) визначення екологічної безпеки господарської та іншої діяльності, яка може нині або в майбутньому прямо або посередньо негативно вплинути на стан навколишнього природного середовища;

б) встановлення відповідності передпроектних, передпланових, проектних та інших рішень вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

в) оцінка повноти й обгрунтованості передбачуваних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища та здоров'я населення, яка здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів разом з спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я.

Для участі в проведенні державної екологічної експертизи можуть залучатися відповідні органи державного управління України, представники науково-дослідних, проектно-конструкторських, інших установ та організацій, вищих навчальних закладів, громадськості, експерти міжнародних організацій.

Стаття 29. Обов'язковість виконання висновків державної екологічної експертизи

Висновок державної екологічної експертизи після затвердження спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів є обов'язковим для виконання.

Позитивний висновок державної екологічної експертизи є підставою для відкриття фінансування всіх програм і проектів.

Реалізація програм, проектів і рішень без позитивного висновку державної екологічної експертизи забороняється.

Стаття 30. Громадська екологічна експертиза

Громадська екологічна експертиза здійснюється незалежними групами спеціалістів з ініціативи громадських об'єднань, а також місцевих органів влади за рахунок їх власних коштів або на громадських засадах.

Громадська екологічна експертиза проводиться незалежно від державної екологічної експертизи.

Висновки громадської екологічної експертизи можуть враховуватися органами, які здійснюють державну екологічну експертизу, а також органами, що заінтересовані у реалізації проектних рішень або експлуатують відповідний об'єкт.

Розділ VII
СТАНДАРТИЗАЦІЯ І НОРМУВАННЯ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 31. Завдання стандартизації і нормування в галузі охорони навколишнього природного середовища

Екологічна стандартизація і нормування проводяться з метою встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

Стаття 32. Екологічні стандарти

Державні стандарти в галузі охорони навколишнього природного середовища є обов'язковими для виконання і визначають поняття і терміни, режим використання й охорони природних ресурсів, методи контролю за станом навколишнього природного середовища, вимоги щодо запобігання забрудненню навколишнього природного середовища, інші питання, пов'язані з охороною навколишнього природного середовища та використанням природних ресурсів.

(частина перша статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 06.04.2000 р. N 1642-III)

Екологічні стандарти розробляються і вводяться в дію в порядку, що встановлюється законодавством України.

Стаття 33. Екологічні нормативи

Екологічні нормативи встановлюють гранично допустимі викиди та скиди у навколишнє природне середовище забруднюючих хімічних речо-

вин, рівні допустимого шкідливого впливу на нього фізичних та біологічних факторів.

(частина перша статті 33 у редакції
Закону України від 06.04.2000 р. N 1642-III)

Законодавством України можуть встановлюватися нормативи використання природних ресурсів та інші екологічні нормативи.

Екологічні нормативи повинні встановлюватися з урахуванням вимог санітарно-гігієнічних та санітарно-протиепідемічних правил і норм, гігієнічних нормативів.

(частина третя статті 33 у редакції
Закону України від 06.04.2000 р. N 1642-III)

Нормативи гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин у навколишньому природному середовищі та рівні шкідливих фізичних та біологічних впливів на нього є єдиними для всієї території України.

(частина четверта статті 33 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 24.10.2002 р. N 198-IV)

У разі необхідності для курортних, лікувально-оздоровчих, рекреаційних та інших окремих районів можуть встановлюватися більш суворі нормативи гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин та інших шкідливих впливів на навколишнє природне середовище.

Екологічні нормативи розробляються і вводяться в дію спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, та іншими уповноваженими на те державними органами відповідно до законодавства України.

(частина шоста статті 33 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 06.04.2000 р. N 1642-III)

Розділ VIII
КОНТРОЛЬ І НАГЛЯД У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 34. Завдання контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища

Завдання контролю у галузі охорони навколишнього природного середовища полягають у забезпеченні додержання вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища всіма державними органами, підприємствами, установами та організаціями, незалежно від форм власності і підпорядкування, а також громадянами.

Стаття 35. Державний контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища

Державний контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюється Радами та їх виконавчими і розпорядчими органа-

ми, спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, його органами на місцях та іншими спеціально уповноваженими державними органами.

Державному контролю підлягають використання і охорона земель, надр, поверхневих і підземних вод, атмосферного повітря, лісів та іншої рослинності, тваринного світу, морського середовища та природних ресурсів територіальних вод, континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони республіки, природних територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні, стан навколишнього природного середовища, а також дотримання заходів біологічної і генетичної безпеки щодо біологічних об'єктів навколишнього природного середовища при створенні, дослідженні та практичному використанні генетично модифікованих організмів у відкритій системі.

(частина друга статті 35 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 19.03.2009 р. N 1158-VI)

Порядок здійснення державного контролю за охороною навколишнього природного середовища та використанням природних ресурсів визначається цим Законом та іншим законодавством України.

Стаття 36. Громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища

Громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюється громадськими інспекторами охорони навколишнього природного середовища згідно з Положенням, яке затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

Громадські інспектори охорони навколишнього природного середовища:

а) беруть участь у проведенні спільно з працівниками органів державного контролю рейдів та перевірок додержання підприємствами, установами, організаціями та громадянами законодавства про охорону навколишнього природного середовища, додержання норм екологічної безпеки та використання природних ресурсів;

б) проводять перевірки і складають протоколи про порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища і подають їх органам державного контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища та правоохоронним органам для притягнення винних до відповідальності;

в) подають допомогу органам державного контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища в діяльності по запобіганню екологічним правопорушенням.

Органи громадського контролю в галузі охорони навколишнього природного середовища можуть здійснювати й інші функції відповідно до законодавства України.

Стаття 37. Прокурорський нагляд за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища

Нагляд за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища здійснює Генеральний прокурор України та підпорядковані йому органи прокуратури.

При здійсненні нагляду органи прокуратури застосовують надані їм законодавством України права, включаючи звернення до судів з позовами про відшкодування шкоди, заподіяної в результаті порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, та про припинення екологічно небезпечної діяльності.

(частина друга статті 37 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 15.05.2003 р. N 762-IV)

В разі необхідності у складі органів Прокуратури України можуть створюватися спеціалізовані екологічні підрозділи.

Розділ IX
РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Стаття 38. Загальне та спеціальне використання природних ресурсів

Використання природних ресурсів в Україні здійснюється в порядку загального і спеціального використання природних ресурсів.

Законодавством України громадянам гарантується право загального використання природних ресурсів для задоволення життєво необхідних потреб (естетичних, оздоровчих, рекреаційних, матеріальних тощо) безоплатно, без закріплення цих ресурсів за окремими особами і надання відповідних дозволів, за винятком обмежень, передбачених законодавством України.

В порядку спеціального використання природних ресурсів громадянам, підприємствам, установам і організаціям надаються у володіння, користування або оренду природні ресурси на підставі спеціальних дозволів, зареєстрованих у встановленому порядку, за плату для здійснення виробничої та іншої діяльності, а у випадках, передбачених законодавством України, - на пільгових умовах.

Стаття 39. Природні ресурси загальнодержавного і місцевого значення

(назва статті 39 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 06.03.96 р. N 81/96-ВР)

До природних ресурсів загальнодержавного значення належать:

а) територіальні та внутрішні морські води;

б) природні ресурси континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони;

в) атмосферне повітря;

г) підземні води;

д) поверхневі води, що знаходяться або використовуються на території більш як однієї області;

е) лісові ресурси державного значення;

є) природні ресурси в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення;

ж) дикі тварини, які перебувають у стані природної волі в межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, інші об'єкти тваринного світу, на які поширюється дія Закону України «Про тваринний світ» і які перебувають у державній власності, а також об'єкти тваринного світу, що у встановленому законодавством порядку набуті в комунальну або приватну власність і визнані об'єктами загальнодержавного значення;

(пункт «ж» статті 39 в редакції
Законів України від 06.03.96 р. N 81/96-ВР,
від 11.07.2003 р. N 1122-IV)

з) корисні копалини, за винятком загальнопоширених.

Законодавством України можуть бути віднесені до природних ресурсів загальнодержавного значення й інші природні ресурси.

До природних ресурсів місцевого значення належать природні ресурси, не віднесені законодавством України до природних ресурсів загальнодержавного значення.

(стаття 39 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 06.03.96 р. N 81/96-ВР)

Стаття 40. Додержання екологічних вимог при використанні природних ресурсів

Використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з додержанням обов'язкових екологічних вимог:

а) раціонального і економного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій;

б) здійснення заходів щодо запобігання псуванню, забрудненню, виснаженню природних ресурсів, негативному впливу на стан навколишнього природного середовища;

в) здійснення заходів щодо відтворення відновлюваних природних ресурсів;

г) застосування біологічних, хімічних та інших методів поліпшення якості природних ресурсів, які забезпечують охорону навколишнього природного середовища і безпеку здоров'я населення;

д) збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, що підлягають особливій охороні;

е) здійснення господарської та іншої діяльності без порушення екологічних прав інших осіб;

є) здійснення заходів щодо збереження і невиснажливого використання біологічного різноманіття під час провадження діяльності, пов'язаної з поводженням з генетично модифікованими організмами.

(частину першу статті 40 доповнено пунктом «є»
згідно із Законом України від 19.03.2009 р. N 1158-VI)

При використанні природних ресурсів має забезпечуватися виконання й інших вимог, встановлених цим Законом та іншим законодавством України.

Розділ X
ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 41. Економічні заходи забезпечення охорони навколишнього природного середовища

Економічні заходи забезпечення охорони навколишнього природного середовища передбачають:

а) взаємозв'язок усієї управлінської, науково-технічної та господарської діяльності підприємств, установ та організацій з раціональним використанням природних ресурсів та ефективністю заходів по охороні навколишнього природного середовища на основі економічних важелів;

б) визначення джерел фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

в) встановлення лімітів використання природних ресурсів, скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище та на утворення і розміщення відходів;

(пункт «в» статті 41 із змінами, внесеними згідно
із Законами України від 14.12.99 р. N 1288-XIV,
від 21.06.2001 р. N 2556-III)

г) встановлення ставок екологічного податку;

(пункт «г» статті 41 із змінами, внесеними згідно із
Законами України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР,
від 14.12.99 р. N 1288-XIV,
від 17.09.2008 р. N 515-VI,
у редакції Закону України
від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

д) надання підприємствам, установам і організаціям, а також громадянам податкових, кредитних та інших пільг при впровадженні ними маловідхідних, енерго- і ресурсозберігаючих технологій та нетрадиційних видів енергії, здійсненні інших ефективних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

е) відшкодування в установленому порядку збитків, завданих порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Стаття 42. Фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища

В Україні фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища здійснюється за рахунок Державного бюджету України, республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів, коштів підприємств, установ та організацій, фондів охорони навколишнього природного середовища, добровільних внесків та інших коштів.

(стаття 42 із змінами, внесеними згідно із
Законами України від 06.03.96 р. N 81/96-ВР)
від 05.03.98 р. N 186/98-ВР)

Стаття 43. Ліміти використання природних ресурсів

Ліміти використання природних ресурсів встановлюються в порядку, що визначається Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, міськими (міст загальнодержавного значення) радами, крім випадків, коли природні ресурси мають загальнодержавне значення.

Ліміти використання природних ресурсів загальнодержавного значення встановлюються в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

(стаття 43 із змінами, внесеними згідно із
Законами України від 06.03.96 р. N 81/96-ВР,
від 05.03.98 р. N 186/98-ВР,
від 14.12.99 р. N 1288-XIV,
від 28.12.2007 р. N 107-VI,
з роз'ясненням Рішення Конституційного
Суду України від 22.05.2008 р. N 10-рп/2008,
із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 03.06.2008 р. N 309-VI,
у редакції Закону України
від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

Стаття 44. Ліміти скидів забруднюючих речовин

Ліміти скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, утворення і розміщення відходів промислового, сільськогосподар-

ського, будівельного та іншого виробництва, а також інші види шкідливого впливу в цілому на території Автономної Республіки Крим, областей, міст загальнодержавного значення або окремих регіонів встановлюються:

у разі якщо це призводить до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, територій інших областей, - спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів;

в інших випадках - у порядку, що встановлюється Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, міськими (міст загальнодержавного значення) радами, за поданням органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

(стаття 44 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР, від 14.07.99 р. N 934-XIV, від 14.12.99 р. N 1288-XIV, від 21.06.2001 р. N 2556-III, від 17.09.2008 р. N 515-VI, у редакції Закону України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

Стаття 45. Виключена

(стаття 45 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР, виключена згідно із Законом України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

Стаття 46. Розподіл екологічного податку

Кошти від екологічного податку (за винятком тих, що справляються за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк) зараховуються до державного і місцевих бюджетів згідно з Бюджетним кодексом України.

(стаття 46 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 06.03.96 р. N 81/96-ВР, від 05.03.98 р. N 186/98-ВР, від 14.07.99 р. N 934-XIV, від 20.12.2005 р. N 3235-IV, від 28.12.2007 р. N 107-VI, з роз'ясненням Рішення Конституційного Суду України від 22.05.2008 р. N 10-рп/2008 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 17.09.2008 р. N 515-VI, у редакції Закону України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

Стаття 47. Фонди охорони навколишнього природного середовища

Для фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища утворюються Державний, республіканський Автономної Республіки Крим та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища.

(частина перша статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР)

Республіканський Автономної Республіки Крим та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища утворюються у складі республіканського бюджету Автономної Республіки Крим та відповідного місцевого бюджету за місцем заподіяння екологічної шкоди за рахунок:

(частина друга статті 47 в редакції Закону України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР)

а) частини екологічного податку згідно із законом;

(пункт «а» частини другої статті 47 в редакції Закону України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР, із змінами, внесеними згідно із Законом України від 17.09.2008 р. N 515-VI, у редакції Законів України від 08.07.2010 р. N 2457-VI, від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

б) частини грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища в результаті господарської та іншої діяльності, згідно з чинним законодавством;

(пункт «б» частини другої статті 47 в редакції Законів України від 06.03.96 р. N 81/96-ВР, від 05.03.98 р. N 186/98-ВР)

(пункт «б» частини другої статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 25.03.2005 р. N 2505-IV)

в) цільових та інших добровільних внесків підприємств, установ, організацій та громадян.

(пункт «в» частини другої статті 47 в редакції Закону України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР)

г) Пункт «г» статті 47 виключено

(згідно із Законом України від 06.03.96 р. N 81/96-ВР)

Розподіл коштів екологічного податку, що надходять до республіканського Автономної Республіки Крим та місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища, здійснюється Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідними обласними, міськими (міст загальнодержавного значення) Радами за поданням органів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

(частина третя статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР, від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

Державний фонд охорони навколишнього природного середовища утворюється за рахунок:

(частина четверта статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР)

а) частини екологічного податку згідно із законом;

(пункт «а» частини четвертої статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР, у редакції Законів України від 08.07.2010 р. N 2457-VI, від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

б) добровільних внесків підприємств, установ, організацій, громадян та інших надходжень;

в) пункт «в» частини четвертої статті 47 виключено

(частину четверту статті 47 доповнено пунктом «в» згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР, пункт «в» частини четвертої статті 47 виключено згідно із Законом України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

г) частини грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища в результаті господарської та іншої діяльності, згідно з чинним законодавством.

(частину четверту статті 47 доповнено пунктом «г» згідно із Законами України від 19.12.2006 р. N 489-V, від 28.12.2007 р. N 107-VI)

(зміни, внесені пунктом 6 розділу II Закону України від 28.12.2007 р. N 107-VI, визнано такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними) та втратили чинність, згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 22.05.2008 р. N 10-рп/2008)

(пункт «г» частини четвертої статті 47 у редакції Закону України від 03.06.2008 р. N 309-VI)

Розподіл коштів, що надходять до Державного фонду охорони навколишнього природного середовища, здійснюється Кабінетом Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

(частина п'ята статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР)

Кошти місцевих республіканського Автономної Республіки Крим і Державного фондів охорони навколишнього природного середовища можуть використовуватись тільки для цільового фінансування природоохоронних та ресурсозберігаючих заходів, в тому числі наукових досліджень з цих питань, ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також заходів для зниження впливу забруднення навколишнього природного середовища на здоров'я населення.

(частина шоста статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 06.03.96 р. N 81/96-ВР,

від 05.03.98 р. N 186/98-ВР,
від 14.12.99 р. N 1287-XIV,
від 08.07.2010 р. N 2457-VI)

Положення про республіканський Автономної Республіки Крим та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища затверджуються відповідними Радами, а Державного фонду охорони навколишнього природного середовища - Кабінетом Міністрів України.

(частина сьома статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР)

В Україні можуть утворюватись й інші фонди для стимулювання і фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

Стаття 48. Стимулювання в системі охорони навколишнього природного середовища

В Україні здійснюється стимулювання раціонального використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища шляхом:

а) надання пільг при оподаткуванні підприємств, установ, організацій і громадян в разі реалізації ними заходів щодо раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища, при переході на маловідхідні і ресурсо- і енергозберігаючі технології, організації виробництва і впровадженні очисного обладнання і устаткування для утилізації та знешкодження відходів, а також приладів контролю за станом навколишнього природного середовища та джерелами викидів і скидів забруднюючих речовин, виконанні інших заходів, спрямованих на поліпшення охорони навколишнього природного середовища;

(пункт «а» статті 48 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1288-XIV)

б) надання на пільгових умовах короткострокових і довгострокових позичок для реалізації щодо забезпечення раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища;

в) встановлення підвищених норм амортизації основних виробничих природоохоронних фондів;

г) звільнення від оподаткування фондів охорони навколишнього природного середовища;

д) передачі частини коштів фондів охорони навколишнього природного середовища на договірних умовах підприємствам, установам, організаціям і громадянам на заходи для гарантованого зниження викидів і скидів забруднюючих речовин і зменшення шкідливих фізичних, хімічних та біологічних впливів на стан навколишнього природного середовища, на розвиток екологічно безпечних технологій та виробництв;

(пункт «д» статті 48 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР)

е) надання можливості отримання природних ресурсів під заставу.

є) Пункт «є» статті 48 втратив чинність.

(статтю 48 доповнено пунктом «є» згідно із Законом України від 06.03.96 р. N 81/96-ВР, втратив чинність згідно із Законом України від 30.06.99 р. N 783-XIV)

Стаття 49. Екологічне страхування та екологічний аудит

(назва статті 49 у редакції Закону України від 24.06.2004 р. N 1863-IV)

В Україні здійснюється добровільне і обов'язкове державне та інші види страхування громадян та їх майна, майна і доходів підприємств, установ і організацій на випадок шкоди, заподіяної внаслідок забруднення навколишнього природного середовища та погіршення якості природних ресурсів.

З метою врахування екологічних вимог у процесі приватизації чи корпоратизації об'єктів права державної власності, іншої зміни форми власності чи зміни суб'єктів права власності на об'єкти, а також для потреб екологічного страхування, оренди майна, набуття права власності на майно та земельні ділянки, створення, функціонування і сертифікації систем екологічного управління, при здійсненні іншої діяльності в Україні проводиться добровільний чи обов'язковий екологічний аудит.

(статтю 49 доповнено новою частиною другою згідно із Законом України від 24.06.2004 р. N 1863-IV, у зв'язку з цим частину другу вважати частиною третьою, частина друга статті 49 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 15.01.2009 р. N 882-VI)

Порядок екологічного страхування та екологічного аудиту визначається законодавством України.

(частина третя статті 49 у редакції Закону України від 24.06.2004 р. N 1863-IV)

Розділ XI
ЗАХОДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Стаття 50. Екологічна безпека

Екологічна безпека є такий стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей.

Екологічна безпека гарантується громадянам України здійсненням широкого комплексу взаємопов'язаних політичних, економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів.

Діяльність фізичних та юридичних осіб, що завдає шкоди навколишньому природному середовищу, може бути припинена за рішенням суду.

(статтю 50 доповнено частиною третьою згідно із Законом України від 27.04.2007 р. N 997-V)

Стаття 51. Екологічні вимоги до розміщення, проектування, будівництва, реконструкції, введення в дію та експлуатації підприємств, споруд та інших об'єктів

При проектуванні, розміщенні, будівництві, введенні в дію нових і реконструкції діючих підприємств, споруд та інших об'єктів, удосконаленні існуючих і впровадженні нових технологічних процесів та устаткування, а також в процесі експлуатації цих об'єктів забезпечується екологічна безпека людей, раціональне використання природних ресурсів, додержання нормативів шкідливих впливів на навколишнє природне середовище. При цьому повинні передбачатися вловлювання, утилізація, знешкодження шкідливих речовин і відходів або повна їх ліквідація, виконання інших вимог щодо охорони навколишнього природного середовища і здоров'я людей.

Підприємства, установи й організації, діяльність яких пов'язана з шкідливим впливом на навколишнє природне середовище, незалежно від часу введення їх у дію повинні бути обладнані спорудами, устаткуванням і пристроями для очищення викидів і скидів або їх знешкодження, зменшення впливу шкідливих факторів, а також приладами контролю за кількістю і складом забруднюючих речовин та за характеристиками шкідливих факторів.

Проекти господарської та іншої діяльності повинні мати матеріали оцінки її впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людей.

Оцінка здійснюється з урахуванням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, екологічної ємкості даної території, стану навколишнього природного середовища в місці, де планується розміщення об'єктів, екологічних прогнозів, перспектив соціально-економічного розвитку регіону, потужності та видів сукупного впливу шкідливих факторів та об'єктів на навколишнє природне середовище.

Підприємства, установи та організації, які розміщують, проектують, будують, реконструюють, технічно переозброюють, вводять в дію підприємства, споруди та інші об'єкти, а також проводять дослідну діяльність, що за їх оцінкою може негативно вплинути на стан навколишнього природного середовища, подають спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів та його органам на місцях спеціальну заяву про це.

Забороняється введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів, на яких не забезпечено в повному обсязі додержання всіх екологічних вимог і виконання заходів, передбачених у проектах на будівництво та реконструкцію (розширення та технічне переоснащення).

Стаття 52. Охорона навколишнього природного середовища при застосуванні засобів захисту рослин, мінеральних добрив, нафти і нафтопродуктів, токсичних хімічних речовин та інших препаратів

(назва статті 52 із доповненнями, внесеними згідно із Законом України від 19.11.97 р. N 650/97-ВР)

Підприємства, установи, організації та громадяни зобов'язані додержуватись правил транспортування, зберігання і застосування засобів захисту рослин, стимуляторів їх росту, мінеральних добрив, нафти і нафтопродуктів, токсичних хімічних речовин та інших препаратів, з тим щоб не допустити забруднення ними або їх складовими навколишнього природного середовища і продуктів харчування.

(частина перша статті 52 із доповненнями, внесеними згідно із Законом України від 19.11.97 р. N 650/97-ВР)

При створенні нових хімічних препаратів і речовин, інших потенційно небезпечних для навколишнього природного середовища субстанцій повинні розроблятися та затверджуватися у встановленому законодавством порядку допустимі рівні вмісту цих речовин у об'єктах навколишнього природного середовища та продуктах харчування, методи визначення їх залишкової кількості та утилізації після використання.

Вміст природних та штучних домішок, які можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища або здоров'я людей, у таких препаратах, а також сировині, що використовується для їх виробництва, не повинен перевищувати допустимих рівнів, встановлених відповідно до законодавства.

Екологічні вимоги при виробництві, зберіганні, транспортуванні, використанні, знешкодженні, захороненні токсичних та інших небезпечних для навколишнього природного середовища і здоров'я людей речовин, віднесення хімічних речовин до категорії токсичних та їх класифікація за ступенем небезпечності визначаються нормативними документами на підставі висновку державної екологічної експертизи і погоджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я і спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

Перелік пестицидів та агрохімікатів, дозволених для використання в Україні, регламенти їх застосування, а також щорічні доповнення до нього визначаються в установленому законодавством порядку.

(частина п'ята статті 52 у редакції Закону України від 06.04.2000 р. N 1642-III)

Стаття 53. Охорона навколишнього природного середовища від неконтрольованого та шкідливого біологічного впливу

Підприємства, установи та організації зобов'язані забезпечувати екологічно безпечне виробництво, зберігання, транспортування, використання,

знищення, знешкодження і захоронення мікроорганізмів, інших біологічно активних речовин та продуктів біотехнології, а також інтродукцію, акліматизацію і реакліматизацію тварин і рослин, розробляти і здійснювати заходи щодо запобігання та ліквідації наслідків шкідливого впливу біологічних факторів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини.

(частина перша статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 19.03.2009 р. N 1158-VI)

Створення нових штаммів мікроорганізмів та біологічно активних речовин здійснюється тільки на підставі дозволів спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань охорони здоров'я та спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів при наявності оцінки їх впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людей.

При створенні зазначених організмів і речовин повинні розроблятися нормативи гранично допустимих концентрацій, методи визначення цих організмів та речовин у навколишньому природному середовищі і продуктах харчування.

Виробництво і використання нових штаммів мікроорганізмів та інших біологічно активних речовин, а також генетично модифікованих організмів, продукції, отриманої з використанням генетично модифікованих організмів, здійснюється тільки після проведення комплексних досліджень їх впливу на здоров'я людей і навколишнє природне середовище за дозволом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань охорони здоров'я та спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

(частина четверта статті 53 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 19.03.2009 р. N 1158-VI)

Стаття 54. Охорона навколишнього природного середовища від акустичного, електромагнітного, іонізуючого та іншого шкідливого впливу фізичних факторів та радіаційного забруднення

Місцеві Ради, підприємства, установи, організації та громадяни при здійсненні своєї діяльності зобов'язані вживати необхідних заходів щодо запобігання та недопущення перевищення встановлених рівнів акустичного, електромагнітного, іонізуючого та іншого шкідливого фізичного впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людини в населених пунктах, рекреаційних і заповідних зонах, а також в місцях масового скупчення і розмноження диких тварин.

Підприємства, установи та організації, що здійснюють господарську чи іншу діяльність, пов'язану з використанням радіоактивних речовин у різних формах і з будь-якою метою, зобов'язані забезпечувати екологічну

безпеку цієї діяльності, що виключала б можливість радіоактивного забруднення навколишнього природного середовища та негативного впливу на здоров'я людей у процесі видобутку, збагачення, транспортування, переробки, використання та захоронення радіоактивних речовин.

Стаття 55. Охорона навколишнього природного середовища від забруднення відходами

Суб'єкти права власності на відходи повинні вживати ефективних заходів для зменшення обсягів утворення відходів, а також для їх утилізації, знешкодження або розміщення.

Розміщення відходів дозволяється лише за наявності спеціального дозволу на визначених місцевими радами територіях у межах установлених лімітів з додержанням санітарних і екологічних норм способом, що забезпечує можливість їх подальшого використання як вторинної сировини і безпеку для навколишнього природного середовища та здоров'я людей.

(стаття 55 в редакції Закону
України від 14.12.99 р. N 1288-XIV)

Стаття 56. Екологічна безпека транспортних та інших пересувних засобів і установок

(назва статті 56 в редакції
Закону України від 24.10.2002 р. N 198-IV)

Підприємства, установи, організації, що здійснюють проектування, виробництво, експлуатацію та обслуговування автомобілів, літаків, суден, інших пересувних засобів, установок та виробництво і постачання пального, зобов'язані розробляти і здійснювати комплекс заходів щодо зниження токсичності та знешкодження шкідливих речовин, що містяться у відпрацьованих газах та скидах транспортних засобів, переходу на менш токсичні види енергії й пального, додержання режиму експлуатації транспортних засобів та інші заходи, спрямовані на запобігання й зменшення викидів та скидів у навколишнє природне середовище забруднюючих речовин та додержання встановлених рівнів фізичних впливів.

(частина перша статті 56 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 24.10.2002 р. N 198-IV)

Виробництво і експлуатація транспортних та інших пересувних засобів та установок, у викидах та скидах яких вміст забруднюючих речовин перевищує встановлені нормативи, не допускається.

Керівники транспортних організацій та власники транспортних засобів несуть відповідальність за додержання встановлених для відповідного типу транспортного засобу нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах, скидів забруднюючих речовин та впливу фізичних факторів пересувних джерел на стан навколишнього природного середовища.

(частина третя статті 56 в редакції
Закону України від 24.10.2002 р. N 198-IV)

Стаття 57. Додержання вимог екологічної безпеки при проведенні наукових досліджень, впровадженні відкриттів, винаходів, застосуванні нової техніки, імпортного устаткування, технологій і систем

При проведенні фундаментальних та прикладних наукових, науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт обов'язково повинні враховуватися вимоги охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання і відтворення природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

Забороняється впровадження відкриттів, винаходів, застосування нової техніки, імпортного устаткування, технологій і систем, якщо вони не відповідають вимогам екологічної безпеки.

У разі порушення встановлених вимог така діяльність припиняється уповноваженими на те державними органами, а винні особи притягуються до відповідальності.

Стаття 58. Вимоги екологічної безпеки щодо військових, оборонних об'єктів та військової діяльності

Вимоги екологічної безпеки, встановлені для розміщення, проектування, будівництва, реконструкції, введення в дію та експлуатації об'єктів щодо обмеження негативного впливу на навколишнє природне середовище хімічних, фізичних і біологічних факторів, а також інші вимоги, передбачені цим Законом та іншим законодавством України, повною мірою поширюються на військові та оборонні об'єкти, а також об'єкти органів внутрішніх справ та державної безпеки.

Вимоги екологічної безпеки повинні додержуватись також при дислокації військових частин, проведенні військових навчань, маневрів, переміщенні військ і військової техніки, крім випадків особливих ситуацій, що оголошуються відповідно до законодавства України.

Державний контроль за додержанням вимог екологічної безпеки щодо військових, оборонних об'єктів та військової діяльності на території України здійснюється відповідно до цього Закону та іншого законодавства України.

Стаття 59. Екологічні вимоги при розміщенні і розвитку населених пунктів

Планіровка, розміщення, забудова і розвиток населених пунктів здійснюються за рішенням місцевих Рад з урахуванням екологічної ємкості територій, додержанням вимог охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та екологічної безпеки.

При розробці генеральних планів розвитку і розміщення населених пунктів сільські, селищні, міські Ради встановлюють режим використан-

ня природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки у приміських та зелених зонах за погодженням з Радами, на території яких вони знаходяться, відповідно до законодавства України.

Розділ XII
ПРИРОДНІ ТЕРИТОРІЇ ТА ОБ'ЄКТИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ОСОБЛИВІЙ ОХОРОНІ

Стаття 60. Система природних територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні

Особливій охороні підлягають природні території та об'єкти, що мають велику екологічну цінність як унікальні та типові природні комплекси, для збереження сприятливої екологічної обстановки, попередження та стабілізації негативних природних процесів і явищ.

Природні території та об'єкти, що підлягають особливій охороні, утворюють єдину територіальну систему і включають території та об'єкти природно-заповідного фонду, курортні та лікувально-оздоровчі, рекреаційні, водозахисні, полезахисні та інші типи територій та об'єктів, що визначаються законодавством України.

Стаття 61. Природно-заповідний фонд України

Ділянки суші та водного простору, природні комплекси й об'єкти, які мають особливу екологічну, наукову, естетичну і народногосподарську цінність і призначені для збереження природної різноманітності, генофонду видів тварин і рослин, підтримання загального екологічного балансу та фонового моніторингу навколишнього природного середовища, вилучаються з господарського використання повністю або частково і оголошуються територією чи об'єктом природно-заповідного фонду України.

До складу природно-заповідного фонду України входять державні заповідники, природні національні парки, заказники, пам'ятки природи, ботанічні сади, дендрологічні та зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, заповідні урочища.

Порядок організації, використання і охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду, додаткові їх категорії визначаються законодавством України та Автономної Республіки Крим.

Стаття 62. Курортні і лікувально-оздоровчі зони

Курортними і лікувально-оздоровчими зонами визнаються території, які мають виражені природні лікувальні фактори: мінеральні джерела, кліматичні та інші умови, сприятливі для лікування і оздоровлення людей.

З метою охорони природних якостей та лікувальних факторів курорт-

них зон, запобігання їх псуванню, забрудненню і виснаженню встановлюються округи їх санітарної охорони.

В межах курортних і лікувально-оздоровчих зон забороняється діяльність, яка суперечить їх цільовому призначенню або може негативно впливати на лікувальні якості і санітарний стан території, що підлягає особливій охороні.

Оголошення природних територій курортними і лікувально-оздоровчими зонами здійснюється Верховною Радою України та Верховною Радою Автономної Республіки Крим, а їх природоохоронний режим визначається відповідно Кабінетом Міністрів України та Урядом Автономної Республіки Крим відповідно до законодавства України.

Стаття 63. Рекреаційні зони

Рекреаційними зонами є ділянки суші і водного простору, призначені для організованого масового відпочинку населення і туризму.

На території рекреаційних зон забороняються:

а) господарська та інша діяльність, що негативно впливає на навколишнє природне середовище або може перешкодити використанню їх за цільовим призначенням;

б) зміни природного ландшафту та проведення інших дій, що суперечать використанню цих зон за прямим призначенням.

Режим використання цих територій визначається Верховною Радою Автономної Республіки Крим, місцевими Радами відповідно до законодавства України та Автономної Республіки Крим.

Стаття 64. Охорона рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу

Рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, види тваринного і рослинного світу, які постійно або тимчасово перебувають (зростають) у природних умовах у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, підлягають особливій охороні і заносяться до Червоної книги України.

Охорона та відтворення об'єктів Червоної книги України забезпечуються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами, які є суб'єктами використання тваринного і рослинного світу відповідно до закону.

Об'єкти Червоної книги України можуть бути об'єктами права державної, комунальної та приватної форми власності відповідно до закону.

Ведення Червоної книги України покладається на спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

(стаття 64 у редакції Закону
України від 22.05.2003 р. N 824-IV)

Розділ XIII
НАДЗВИЧАЙНІ ЕКОЛОГІЧНІ СИТУАЦІЇ

Стаття 65. Зона надзвичайної екологічної ситуації

Окрема місцевість України, на якій виникла надзвичайна екологічна ситуація, може бути оголошена зоною надзвичайної екологічної ситуації.

Надзвичайна екологічна ситуація - надзвичайна ситуація, за якої на окремій місцевості сталися негативні зміни в навколишньому природному середовищі, що потребують застосування надзвичайних заходів з боку держави.

Негативні зміни в навколишньому природному середовищі - це втрата, виснаження чи знищення окремих природних комплексів та ресурсів внаслідок надмірного забруднення навколишнього природного середовища, руйнівного впливу стихійних сил природи та інших факторів, які обмежують або виключають можливість життєдіяльності людини та провадження господарської діяльності в цих умовах.

Окрема місцевість України оголошується зоною надзвичайної екологічної ситуації Президентом України за пропозицією Ради національної безпеки і оборони України або за поданням Кабінету Міністрів України. Указ Президента України про оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації затверджується Верховною Радою України протягом двох днів з дня звернення Президента України

Правове регулювання відносин, які виникають під час здійснення надзвичайних заходів, спрямованих на захист життя та здоров'я людей і нормалізацію екологічного стану на території зони надзвичайної екологічної ситуації, визначення порядку встановлення правового режиму зони надзвичайної екологічної ситуації, його організаційного, фінансового та матеріально-технічного забезпечення, порядку відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок виникнення надзвичайної екологічної ситуації, а також вирішення інших організаційних питань у цій сфері здійснюються згідно з Законом України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації», іншими нормативно-правовими актами.

(стаття 65 у редакції Закону
України від 07.02.2002 р. N 3033-III)

Стаття 66. Запобігання аваріям і ліквідація їх шкідливих екологічних наслідків

При проектуванні й експлуатації господарських та інших об'єктів, діяльність яких може шкідливо впливати на навколишнє природне середовище, розробляються і здійснюються заходи щодо запобігання аваріям, а також ліквідації їх шкідливих екологічних наслідків.

Державні органи по нагляду за безпечним веденням робіт у промисловості і атомній енергетиці разом із спеціально уповноваженими держав-

ними органами управління в галузі охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів систематично проводять перевірки стану екологічно небезпечних об'єктів та виконання відповідних заходів і вимог щодо їх безпечної експлуатації.

Перелік екологічно небезпечних об'єктів визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

У разі аварії, що спричинила забруднення навколишнього природного середовища, підприємства, установи, організації зобов'язані негайно приступити до ліквідації її наслідків. Одночасно посадові особи або власники підприємств, керівники установ і організацій зобов'язані повідомляти про аварію і заходи, вжиті для ліквідації її наслідків, виконавчому комітету місцевої Ради, органам охорони здоров'я, спеціально уповноваженим державним органам управління в галузі охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів та населенню.

(частина четверта статті 66 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 06.03.96 р. N 81/96-ВР)

Розділ XIV
ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 67. Вирішення спорів у галузі охорони навколишнього природного середовища

Спори у галузі охорони навколишнього природного середовища вирішуються судом, Радами чи органами, які утворюються ними, відповідно до їх компетенції і в порядку, встановленому законодавством України.

(частина перша статті 67 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 15.05.2003 р. N 762-IV)

Спори підприємств, установ і організацій України у галузі охорони навколишнього природного середовища з підприємствами, установами та організаціями інших держав, розглядаються комісіями, що утворюються на паритетних засадах із представників України і заінтересованих держав, або третейським судом.

Розділ XV
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОХОРОНУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 68. Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища

Порушення законодавства України про охорону навколишнього природного середовища тягне за собою встановлену цим Законом та іншим

законодавством України дисциплінарну, адміністративну, цивільну і кримінальну відповідальність.

Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища несуть особи, винні у:

а) порушенні прав громадян на екологічно безпечне навколишнє природне середовище;

б) порушенні норм екологічної безпеки;

в) порушенні вимог законодавства України при проведенні екологічної експертизи, в тому числі поданні завідомо неправдивого експертного висновку;

г) невиконанні вимог державної екологічної експертизи;

д) фінансуванні, будівництві і впровадженні у виробництво нових технологій і устаткування без позитивного висновку державної екологічної експертизи;

е) порушенні екологічних вимог при проектуванні, розміщенні, будівництві, реконструкції, введенні в дію, експлуатації та ліквідації підприємств, споруд, пересувних засобів та інших об'єктів;

є) допущенні наднормативних, аварійних і залпових викидів і скидів забруднюючих речовин та інших шкідливих впливів на навколишнє природне середовище;

ж) перевищенні лімітів та порушенні інших вимог використання природних ресурсів;

з) самовільному спеціальному використанні природних ресурсів;

и) пункт «и» частини другої статті 68 виключено

(пункт «и» частини другої статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР, виключено згідно із Законом України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

і) невжитті заходів щодо попередження та ліквідації екологічних наслідків аварій та іншого шкідливого впливу на навколишнє природне середовище;

ї) невиконанні розпоряджень органів, які здійснюють державний контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища, та вчиненні опору їх представникам;

й) порушенні природоохоронних вимог при зберіганні, транспортуванні, використанні, знешкодженні та захороненні хімічних засобів захисту рослин, мінеральних добрив, токсичних, радіоактивних речовин та відходів;

(пункт «й» статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 14.12.99 р. N 1288-XIV)

к) невиконанні вимог охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду та інших територій, що підлягають особливій охороні, видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України;

л) відмові від надання своєчасної, повної та достовірної інформації про стан навколишнього природного середовища, а також про джерела забруд-

нення, у приховуванні випадків аварійного забруднення навколишнього природного середовища або фальсифікації відомостей про стан екологічної обстановки чи захворюваності населення;

(пункт «л» частини другої статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 19.11.97 р. N 650/97-ВР)

м) приниженні честі і гідності працівників, які здійснюють контроль в галузі охорони навколишнього природного середовища, посяганні на їх життя і здоров'я;

н) порушенні природоохоронних вимог під час провадження діяльності, пов'язаної з поводженням з генетично модифікованими організмами.

(частину другу статті 68 доповнено пунктом «н» згідно із Законом України від 19.03.2009 р. N 1158-VI)

Законодавством України може бути встановлено відповідальність і за інші порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Підприємства, установи, організації та громадяни зобов'язані відшкодовувати шкоду, заподіяну ними внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, в порядку та розмірах, встановлених законодавством України.

Застосування заходів дисциплінарної, адміністративної або кримінальної відповідальності не звільняє винних від компенсації шкоди, заподіяної забрудненням навколишнього природного середовища та погіршенням якості природних ресурсів.

Незаконно добуті в природі ресурси та виготовлена з них продукція підлягають безоплатному вилученню, а знаряддя правопорушення - конфіскації. Одержані від їх реалізації доходи спрямовуються в республіканський Автономної Республіки Крим і місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища.

(частина шоста статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР)

Посадові особи та спеціалісти, винні в порушенні вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки за поданням державних органів охорони навколишнього природного середовища згідно з рішеннями їх управлінських органів позбавляються премій за основними результатами господарської діяльності повністю або частково.

(частина сьома статті 68 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 06.03.96 р. N 81/96-ВР)

Порядок позбавлення премій визначається законодавством України.

Стаття 69. Особливості застосування цивільної відповідальності

Шкода, заподіяна внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, підлягає компенсації в повному обсязі.

(частина перша статті 69 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.98 р. N 186/98-ВР, у редакції Закону України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

Особи, яким завдано такої шкоди, мають право на відшкодування неодержаних прибутків за час, необхідний для відновлення здоров'я, якості навколишнього природного середовища, відтворення природних ресурсів до стану, придатного для використання за цільовим призначенням.

Особи, що володіють джерелами підвищеної екологічної небезпеки, зобов'язані компенсувати заподіяну шкоду громадянам та юридичним особам, якщо не доведуть, що шкода виникла внаслідок стихійних природних явищ чи навмисних дій потерпілих.

Шкода, заподіяна довкіллю у зв'язку з виконанням угоди про розподіл продукції, підлягає відшкодуванню відповідно до вимог статті 29 Закону України «Про угоди про розподіл продукції».

(статтю 69 доповнено частиною четвертою згідно із Законом України від 08.06.2000 р. N 1807-III)

Стаття 70. Адміністративна та кримінальна відповідальність за екологічні правопорушення і злочини

Визначення складу екологічних правопорушень і злочинів, порядок притягнення винних до адміністративної та кримінальної відповідальності за їх вчинення встановлюються Кодексом України про адміністративні правопорушення та Кримінальним кодексом України.

Розділ XVI
МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Стаття 71. Участь України у міжнародному співробітництві у галузі охорони навколишнього природного середовища

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у галузі охорони навколишнього природного середовища на державному і громадському рівнях відповідно до законодавства України та міжнародного права.

Якщо міжнародним договором, укладеним Україною, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про охорону навколишнього природного середовища, то застосовуються правила міжнародного договору.

Україна здійснює заходи щодо розвитку та зміцнення міжнародного співробітництва у галузі охорони навколишнього природного середовища з іншими державами, а також в рамках природоохоронної діяльності ООН та організацій, що входять в її систему, інших урядових і неурядових міжнародних організацій.

Стаття 72. Обов'язок іноземних юридичних осіб і громадян та осіб без громадянства щодо додержання законодавства України про охорону навколишнього природного середовища

Іноземні юридичні особи і громадяни та особи без громадянства зобов'язані на території України додержувати вимог цього Закону, інших законодавчих актів у галузі охорони навколишнього природного середовища та несуть відповідальність за їх порушення відповідно до законодавства України.

Голова Верховної Ради
Української РСР **Л. КРАВЧУК**
м. Київ
25 червня 1991 року
N 1264-XII

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про регулювання містобудівної діяльності

Цей Закон встановлює правові та організаційні основи містобудівної діяльності і спрямований на забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Розділ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

1) Генеральна схема планування території України - містобудівна документація, що визначає концептуальні вирішення планування та використання території України;

2) генеральний план населеного пункту - містобудівна документація, що визначає принципові вирішення розвитку, планування, забудови та іншого використання території населеного пункту;

3) детальний план території - містобудівна документація, що визначає планувальну організацію та розвиток території;

4) замовник - фізична або юридична особа, яка має намір щодо забудови території (однієї чи декількох земельних ділянок) і подала в установленому законодавством порядку відповідну заяву;

5) інженерно-транспортна інфраструктура - комплекс інженерних, транспортних споруд і комунікацій;

6) лінії регулювання забудови - визначені в містобудівній документації межі розташування будинків і споруд відносно червоних ліній, меж окремих земельних ділянок, природних меж та інших територій;

7) містобудівна документація - затверджені текстові та графічні матеріали з питань регулювання планування, забудови та іншого використання територій;

8) містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки (далі - містобудівні умови та обмеження) - документ, що містить комплекс планувальних та архітектурних вимог до проектування і будівництва щодо поверховості та щільності забудови земельної ділянки, відступів будинків і споруд від червоних ліній, меж земельної ділянки, її благоустрою та озеленення, інші вимоги до об'єктів будівництва, встановлені законодавством та містобудівною документацією;

9) план зонування території (зонінг) - містобудівна документація, що визначає умови та обмеження використання території для містобудівних потреб у межах визначених зон;

10) приміська зона - територія, що забезпечує просторовий та соціально-економічний розвиток міста;

11) проектна документація - затверджені текстові та графічні матеріали, якими визначаються містобудівні, об'ємно-планувальні, архітектурні, конструктивні, технічні, технологічні вирішення, а також кошториси об'єктів будівництва;

12) схеми планування території на регіональному рівні - планувальна документація, яка розробляється у розвиток Генеральної схеми планування території України та визначає принципові вирішення розвитку, планування, забудови, використання територій адміністративно-територіальних одиниць та їх окремих частин;

13) територія - частина земної поверхні з повітряним простором та розташованими під нею надрами у визначених межах (кордонах), що має певне географічне положення, природні та створені в результаті діяльності людей умови і ресурси;

14) червоні лінії - визначені в містобудівній документації щодо пунктів геодезичної мережі межі існуючих та запроектованих вулиць, доріг, майданів, які розділяють території забудови та території іншого призначення.

Стаття 2. Планування і забудова територій

1. Планування і забудова територій - діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних та фізичних осіб, яка передбачає:

1) прогнозування розвитку територій;

2) забезпечення раціонального розселення і визначення напрямів сталого розвитку територій;

3) обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням;

4) взаємоузгодження державних, громадських та приватних інтересів під час планування і забудови територій;

5) визначення і раціональне взаємне розташування зон житлової та громадської забудови, виробничих, рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих, історико-культурних та інших зон і об'єктів;

6) встановлення режиму забудови територій, на яких передбачено провадження містобудівної діяльності;

7) розроблення містобудівної та проектної документації, будівництво об'єктів;

8) реконструкцію існуючої забудови та територій;

9) збереження, створення та відновлення рекреаційних, природоохоронних, оздоровчих територій та об'єктів, ландшафтів, лісів, парків, скверів, окремих зелених насаджень;

10) створення та розвиток інженерно-транспортної інфраструктури;

11) проведення моніторингу забудови;

12) ведення містобудівного кадастру;

13) здійснення контролю у сфері містобудування.

2. Інструментом державного регулювання планування територій є містобудівна документація, яка поділяється на документацію державного, регіонального та місцевого рівнів.

3. Містобудівна документація розробляється на паперових і електронних носіях на оновленій картографічній основі в цифровій формі як набори профільних геопросторових даних у державній геодезичній системі координат УСК-2000 і єдиній системі класифікації та кодування об'єктів будівництва для формування баз даних містобудівного кадастру.

Стаття 3. Законодавство у сфері містобудівної діяльності

1. Відносини у сфері містобудівної діяльності регулюються Конституцією України, Цивільним, Господарським і Земельним кодексами України, цим Законом, законами України «Про Генеральну схему планування території України», «Про основи містобудування», «Про архітектурну діяльність», «Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду», «Про землеустрій», іншими нормативно-правовими актами.

2. Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору України.

Стаття 4. Об'єкти та суб'єкти містобудування

1. Об'єктами містобудування на державному та регіональному рівнях є планувальна організація території, система розселення, система взаємопов'язаного комплексного розміщення основних об'єктів промисловості, транспорту, інженерної та соціальної інфраструктури, функціональне зонування території України, її частин (груп областей), території Автономної Республіки Крим, областей, адміністративних районів.

Об'єктами містобудування на місцевому рівні є комплекси об'єктів будівництва, об'єднаних спільною планувальною структурою, об'ємно-просторовим рішенням, інженерно-транспортною інфраструктурою в межах населеного пункту, його функціональної зони (сельбищної, промислової, центру, курортної, рекреаційної тощо), планувального, житлового району, мікрорайону (кварталу), приміської зони.

Об'єктами будівництва є будинки, будівлі, споруди будь-якого призначення, їх комплекси, лінійні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури.

2. Суб'єктами містобудування є органи виконавчої влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи.

Стаття 5. Обов'язковість дотримання вимог містобудівної документації

1. Програми розвитку регіонів та населених пунктів, програми господарського, соціального та культурного розвитку повинні узгоджуватися з містобудівною документацією відповідного рівня.

2. Вимоги містобудівної документації є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами містобудування.

Розділ II. УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 6. Органи, що здійснюють управління у сфері містобудівної діяльності

1. Управління у сфері містобудівної діяльності здійснюється Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури, іншими спеціально уповноваженими органами містобудування та архітектури, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування.

Стаття 7. Зміст управління у сфері містобудівної діяльності

1. Управління у сфері містобудівної діяльності здійснюється шляхом:

1) планування територій на державному, регіональному та місцевому рівнях;

2) моніторингу стану розроблення містобудівної документації на всіх рівнях;

3) визначення державних інтересів для їх врахування під час розроблення містобудівної документації;

4) проведення ліцензування і професійної атестації;

5) розроблення і затвердження державних будівельних норм, стандартів і правил, запровадження одночасної дії міжнародних кодів та стандартів;

6) контролю за дотриманням законодавства у сфері містобудівної діяльності, вимог державних будівельних норм, стандартів і правил, положень містобудівної документації всіх рівнів, вихідних даних для проектування об'єктів містобудування (далі - вихідні дані), проектної документації.

Стаття 8. Організація планування та забудови територій

1. Планування територій здійснюється на державному, регіональному та місцевому рівнях відповідними органами виконавчої влади, Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Респу-

бліки Крим та органами місцевого самоврядування.

2. Планування та забудова земельних ділянок здійснюється їх власниками чи користувачами в установленому законодавством порядку.

3. Рішення з питань планування та забудови територій приймаються сільськими, селищними, міськими, районними, обласними радами та їх виконавчими органами, місцевими державними адміністраціями міст Києва та Севастополя в межах визначених законом повноважень з урахуванням вимог містобудівної документації.

Стаття 9. Нормативне регулювання планування та забудови територій

1. Нормативне регулювання планування та забудови територій здійснюється шляхом прийняття нормативно-правових актів, державних та галузевих будівельних норм, стандартів і правил, імплементації міжнародних кодів та стандартів.

2. Державні будівельні норми, стандарти і правила розробляються і затверджуються центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

Розділ III. ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ

Стаття 10. Фінансування робіт з планування територій

1. Фінансування робіт з планування територій на державному рівні, розроблення нормативних документів з питань планування і забудови територій, проведення пріоритетних науково-дослідних робіт здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

2. Фінансування робіт з планування території Автономної Республіки Крим, областей, районів, населених пунктів, районів у містах, кварталів здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів або інших джерел, не заборонених законом.

3. Фінансування робіт з планування окремих земельних ділянок, на яких їх власники або користувачі мають намір здійснити нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт об'єктів будівництва (далі - будівництво), здійснюється за рахунок коштів таких осіб або інших джерел, не заборонених законом.

4. За рішенням органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування для розроблення плану зонування, детального плану території крім коштів державного та місцевих бюджетів можуть залучатися кошти з інших джерел, не заборонених законом, за умови виконання функцій замовника відповідним органом місцевого самоврядування.

Стаття 11. Планування територій на державному рівні

1. Планування територій на державному рівні здійснюється шляхом розроблення відповідно до закону Генеральної схеми планування території України, схем планування окремих частин території України, а також внесення змін до них.

2. Містобудівна документація на державному рівні підлягає експертизі.

Стаття 12. Розроблення та затвердження схем планування окремих частин території України

1. За рішенням Кабінету Міністрів України розробляються схеми планування окремих частин території України: кількох областей, узбережжя Чорного та Азовського морів, гірських територій Карпат, територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, та інших територій з підвищеним техногенним навантаженням чи ризиком виникнення надзвичайних ситуацій.

2. Замовниками схем планування окремих частин території України є Верховна Рада Автономної Республіки Крим, відповідні обласні ради.

3. Схеми планування окремих частин території України затверджуються рішенням замовників таких схем.

4. Склад, зміст, порядок розроблення схем планування окремих частин території України визначаються центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

Стаття 13. Планування територій на регіональному рівні

1. Планування територій на регіональному рівні здійснюється шляхом розроблення схем планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів.

Стаття 14. Розроблення та затвердження схем планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів

1. Рішення про розроблення схем планування території Автономної Республіки Крим, областей, районів або щодо коригування окремих їх розділів приймає Верховна Рада Автономної Республіки Крим, відповідна обласна або районна рада.

2. Організація розроблення, коригування показників і затвердження схем планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів здійснюється відповідно Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними та районними державними адміністраціями.

3. Замовником схем планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів є Верховна Рада Автономної Республіки Крим, відповідні обласні та районні ради.

4. Схеми планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів затверджуються рішенням відповідних рад за умови отримання позитивного висновку державної експертизи.

5. Склад, зміст, порядок розроблення містобудівної документації на регіональному рівні визначаються центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

Стаття 15. Реалізація схем планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів

1. Реалізація схем планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів здійснюється шляхом розроблення, затвердження і виконання відповідних програм економічного і соціального розвитку.

2. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні та районні державні адміністрації забезпечують проведення моніторингу реалізації схем планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів.

3. У разі зміни соціально-економічних показників, на основі яких розроблено схеми планування території Автономної Республіки Крим, області, району, або виникнення потреби у розміщенні об'єктів державного, регіонального значення Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласна або районна рада приймають рішення про розроблення чи про внесення змін до схеми планування відповідної території.

Стаття 16. Планування територій на місцевому рівні

1. Планування територій на місцевому рівні здійснюється шляхом розроблення та затвердження генеральних планів населених пунктів, планів зонування територій і детальних планів території.

Містобудівна документація на місцевому рівні розробляється з урахуванням даних державного земельного кадастру на актуалізованій картографічній основі в цифровій формі як просторово орієнтована інформація в державній системі координат на паперових і електронних носіях.

Порядок обміну інформацією між містобудівним та державним земельним кадастрами встановлюється Кабінетом Міністрів України.

2. Містобудівна документація на місцевому рівні може бути оновлена за рішенням місцевих рад.

Оновлення містобудівної документації передбачає:

1) актуалізацію картографо-геодезичної основи;

2) перенесення з паперових носіїв у векторну цифрову форму.

3. Склад, зміст, порядок розроблення та оновлення містобудівної документації на місцевому рівні визначаються центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

4. Затвердження оновленої містобудівної документації на місцевому рівні здійснюється згідно із статтями 17, 18 та 19 цього Закону.

Стаття 17. Генеральний план населеного пункту

1. Генеральний план населеного пункту є основним видом містобудівної документації на місцевому рівні, призначеної для обґрунтування довгострокової стратегії планування та забудови території населеного пункту.

Невід'ємною частиною генерального плану населеного пункту є план земельно-господарського устрою цього населеного пункту.

У складі генерального плану населеного пункту може розроблятися план зонування території цього населеного пункту. План зонування території може розроблятися і як окрема містобудівна документація після затвердження генерального плану.

2. Генеральний план населеного пункту розробляється та затверджується в інтересах відповідної територіальної громади з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Для населених пунктів з чисельністю населення до 50 тисяч осіб генеральні плани можуть поєднуватися з детальними планами всієї території таких населених пунктів.

3. Для населених пунктів, занесених до Списку історичних населених місць України, в межах визначених історичних ареалів у складі генерального плану населеного пункту визначаються режими регулювання забудови та розробляється історико-архітектурний опорний план, в якому зазначається інформація про об'єкти культурної спадщини.

4. Склад, зміст та порядок розроблення історико-архітектурного опорного плану населеного пункту визначаються центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

5. Виконавчі органи сільських, селищних і міських рад, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації є замовниками, організовують розроблення, внесення змін та подання генерального плану населеного пункту на розгляд відповідної сільської, селищної, міської ради.

6. Рішення про розроблення генерального плану приймає відповідна сільська, селищна, міська рада.

7. Виконавчі органи сільських, селищних і міських рад, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації в установлений строк:

1) подають пропозиції до проекту відповідного місцевого бюджету на наступний рік або про внесення змін до бюджету на поточний рік щодо потреби у розробленні містобудівної документації;

2) визначають в установленому законодавством порядку розробника генерального плану населеного пункту, встановлюють строки розроблення та джерела його фінансування;

3) звертаються до обласної державної адміністрації, Ради міністрів Автономної Республіки Крим (для міст обласного та республіканського Автономної Республіки Крим значення), Кабінету Міністрів України (для міст Києва та Севастополя) щодо визначення державних інтересів для їх урахування під час розроблення генерального плану населеного пункту;

4) повідомляють через місцеві засоби масової інформації про початок розроблення генерального плану населеного пункту та визначають порядок і строк внесення пропозицій до нього фізичними та юридичними особами;

5) забезпечують попередній розгляд матеріалів щодо розроблення генерального плану населеного пункту архітектурно-містобудівними радами відповідного рівня;

6) узгоджують проект генерального плану населеного пункту з органами місцевого самоврядування, що представляють інтереси суміжних територіальних громад, з метою врегулювання питань планування територій у приміських зонах.

8. Строк дії генерального плану населеного пункту не обмежується.

9. Зміни до генерального плану населеного пункту можуть вноситися не частіше, ніж один раз на п'ять років.

Такі зміни вносяться органом місцевого самоврядування, який затверджував генеральний план населеного пункту. Питання про дострокове внесення змін до генерального плану населеного пункту може порушуватися перед відповідною сільською, селищною, міською радою відповідною місцевою державною адміністрацією.

У разі виникнення державної необхідності рішення щодо доцільності внесення змін до генерального плану населеного пункту приймається Кабінетом Міністрів України.

10. Генеральні плани населених пунктів та зміни до них розглядаються і затверджуються відповідними сільськими, селищними, міськими радами на чергових сесіях протягом трьох місяців з дня їх подання.

11. Загальна доступність матеріалів генерального плану населеного пункту забезпечується шляхом його розміщення на веб-сайті органу місцевого самоврядування та у місцевих періодичних друкованих засобах масової інформації, а також у загальнодоступному місці у приміщенні такого органу, крім частини, що становить державну таємницю та належить до інформації з обмеженим доступом відповідно до законодавства. Зазначена частина може включатися до складу генерального плану населеного пункту як окремий розділ.

12. Експертизі містобудівної документації на місцевому рівні підлягають виключно генеральні плани міст.

Порядок проведення експертизи визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 18. План зонування території

1. План зонування території розробляється на основі генерального плану населеного пункту (у його складі або як окремий документ), плану земельно-господарського устрою та містобудівного кадастру з метою визначення умов та обмежень використання території для містобудівних потреб у межах визначених зон.

Невід'ємною складовою плану зонування території (у складі генерального плану чи окремо) є проект землеустрою щодо впорядкування території населеного пункту.

План зонування території розробляється з метою створення сприятливих умов для життєдіяльності людини, забезпечення захисту територій від

надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, запобігання надмірній концентрації населення і об'єктів виробництва, зниження рівня забруднення навколишнього природного середовища, охорони та використання територій з особливим статусом, у тому числі ландшафтів, об'єктів історико-культурної спадщини, а також земель сільськогосподарського призначення і лісів.

2. План зонування території встановлює функціональне призначення, вимоги до забудови, ландшафтної організації території.

3. Зонування території здійснюється з дотриманням таких вимог:

1) урахування попередніх рішень щодо планування і забудови території;

2) виділення зон обмеженої містобудівної діяльності;

3) відображення існуючої забудови територій, інженерно-транспортної інфраструктури, а також основних елементів планувальної структури територій;

4) урахування місцевих умов під час визначення функціональних зон;

5) встановлення для кожної зони умов та обмежень з визначенням видів використання земельних ділянок та об'єктів нерухомості;

6) узгодження меж зон з межами територій природних комплексів, смугами санітарно-захисних, санітарних, охоронних та інших зон обмеженого використання земель, червоними лініями.

4. Параметри використання території та будівель, запропонованих для розташування у межах декількох земельних ділянок або окремої земельної ділянки, зокрема функціональне призначення, граничні поверховість та площа забудови, можливе розміщення на ділянці, є обов'язковими для врахування під час зонування відповідної території.

Перелік зазначених параметрів визначає центральний орган виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

5. Внесення змін до плану зонування території допускається за умови їх відповідності генеральному плану населеного пункту.

6. Склад, зміст, порядок розроблення плану зонування території визначаються центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

7. За порушення вимог, встановлених планом зонування території, фізичні та юридичні особи несуть відповідальність відповідно до закону.

8. План зонування території затверджується на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради протягом 30 днів з дня його подання.

План зонування території не підлягає експертизі.

Стаття 19. Детальний план території

1. Детальний план території уточнює положення генерального плану населеного пункту та визначає планувальну організацію і розвиток території.

2. Детальний план території за межами населених пунктів розробляється відповідно до схеми планування території району з метою визначення їх функціонального призначення.

3. У складі детального плану території розробляється проект землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб.

4. Детальний план території визначає:

1) принципи планувально-просторової організації забудови;

2) червоні лінії та лінії регулювання забудови;

3) функціональне призначення, режим та параметри забудови однієї чи декількох земельних ділянок, розподіл територій згідно з державними будівельними нормами, стандартами і правилами;

4) містобудівні умови та обмеження (у разі відсутності плану зонування території) або уточнення містобудівних умов та обмежень згідно із планом зонування території;

5) потребу в підприємствах і закладах обслуговування населення, місце їх розташування;

6) доцільність, обсяги, послідовність реконструкції забудови;

7) черговість та обсяги інженерної підготовки території;

8) систему інженерних мереж;

9) порядок організації транспортного і пішохідного руху;

10) порядок комплексного благоустрою та озеленення.

5. Детальний план території складається із графічних і текстових матеріалів.

6. Склад, зміст, порядок розроблення та затвердження детального плану території визначаються центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

7. Загальна доступність матеріалів детального плану території забезпечується шляхом його розміщення на веб-сайті органу місцевого самоврядування, у місцевих друкованих засобах масової інформації, а також у загальнодоступному місці у приміщенні такого органу, крім частини, що належить до інформації з обмеженим доступом відповідно до законодавства. Зазначена частина може включатися до складу детального плану території як окремий розділ.

Виконавчий орган сільської, селищної, міської ради забезпечує оприлюднення детального плану території протягом 10 днів з дня його затвердження.

8. Детальний план території розглядається і затверджується виконавчим органом сільської, селищної, міської ради протягом 30 днів з дня його подання, а за відсутності затвердженого в установленому цим Законом порядку плану зонування території - відповідною сільською, селищною, міською радою.

9. Детальний план території не підлягає експертизі.

10. Внесення змін до детального плану території допускається за умови їх відповідності генеральному плану населеного пункту та плану зонування території.

Стаття 20. Архітектурно-містобудівні ради

1. Для професійного обговорення проектних рішень у сфері містобудування центральний орган виконавчої влади з питань будівництва, містобу-

дування та архітектури, спеціально уповноважені органи містобудування та архітектури можуть утворювати архітектурно-містобудівні ради як дорадчі органи, що діють на громадських засадах.

Типове положення про архітектурно-містобудівні ради затверджується центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

2. Результати розгляду проектів містобудівної документації архітектурно-містобудівною радою враховуються під час подальшого доопрацювання та затвердження таких проектів.

3. Спеціально уповноважений орган містобудування та архітектури, при якому функціонує архітектурно-містобудівна рада, надсилає за 20 робочих днів до засідання ради розділ проекту містобудівної документації (за відповідним напрямом), що планується для розгляду радою, органам земельних ресурсів, охорони культурної спадщини, охорони праці, енергозбереження, пожежної, техногенної, ядерної та радіаційної безпеки, державної санітарно-епідеміологічної служби, природоохоронному та іншим органам, яким відповідно до закону належать повноваження щодо розгляду містобудівної документації, для отримання їх висновків.

У разі ненадання письмових висновків до проекту містобудівної документації протягом 20 днів з дня надходження розділу містобудівної документації такий проект вважається погодженим цими органами.

Після погодження зазначеними у цій частині цієї статті органами проекту містобудівної документації такі органи та їх посадові особи не беруть участі у будь-який спосіб у проведенні земельних торгів, процедурі надання або продажу земельних ділянок або прав на них, розробленні та погодженні землевпорядної документації, не надають документів дозвільного характеру, крім випадків, передбачених законом.

4. Архітектурно-містобудівні ради надають рекомендації з питань планування, забудови та іншого використання територій у межах історичних ареалів населених місць і зон охорони пам'яток архітектури та містобудування з урахуванням рішень консультативних рад з питань охорони культурної спадщини.

5. Архітектурно-містобудівна рада розглядає проекти будівництва об'єктів за зверненням замовників таких проектів.

Результати розгляду радою зазначених проектів мають виключно рекомендаційний характер і не можуть вимагатися під час погодження та затвердження проекту будівництва.

Стаття 21. Громадські слухання щодо врахування громадських інтересів

1. Громадським слуханням підлягають розроблені в установленому порядку проекти містобудівної документації на місцевому рівні: гене-

ральні плани населених пунктів, плани зонування територій, детальні плани територій.

2. Затвердження на місцевому рівні містобудівної документації, зазначеної у частині першій цієї статті, без проведення громадських слухань щодо проектів такої документації забороняється.

При вирішенні відповідно до Закону України «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності» питань відчуження для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у власності фізичних або юридичних осіб, громадські слухання не проводяться.

3. Сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи (у разі делегування їм таких повноважень) зобов'язані забезпечити:

1) оприлюднення прийнятих рішень щодо розроблення містобудівної документації на місцевому рівні з прогнозованими правовими, економічними та екологічними наслідками;

2) оприлюднення проектів містобудівної документації на місцевому рівні та доступ до цієї інформації громадськості;

3) реєстрацію, розгляд та узагальнення пропозицій громадськості до проектів містобудівної документації на місцевому рівні;

4) узгодження спірних питань між громадськістю і замовниками містобудівної документації на місцевому рівні через погоджувальну комісію;

5) оприлюднення результатів розгляду пропозицій громадськості до проектів містобудівної документації на місцевому рівні.

4. Оприлюднення проектів генеральних планів, планів зонування територій, детальних планів територій здійснюється не пізніш як у місячний строк з дня їх надходження до відповідного органу місцевого самоврядування.

5. Оприлюднення проектів містобудівної документації на місцевому рівні є підставою для подання пропозицій громадськості до відповідного органу місцевого самоврядування.

6. Пропозиції громадськості мають бути обґрунтовані в межах відповідних законодавчих та нормативно-правових актів, державних будівельних норм, стандартів і правил та надаватися у строки, визначені для проведення процедури громадських слухань.

Пропозиції, надані після встановленого строку, не розглядаються.

7. Пропозиції до проектів містобудівної документації на місцевому рівні мають право надавати:

1) повнолітні дієздатні фізичні особи, які проживають на території, щодо якої розроблено відповідний проект містобудівної документації на місцевому рівні;

2) юридичні особи, об'єкти нерухомого майна яких розташовані на території, для якої розроблено відповідний проект містобудівної документації на місцевому рівні;

3) власники та користувачі земельних ділянок, розташованих на території, щодо якої розробляється документація, та на суміжній з нею;

4) представники органів самоорганізації населення, діяльність яких поширюється на відповідну територію;

5) народні депутати України, депутати відповідних місцевих рад.

8. Для розгляду спірних питань, що виникають у процесі громадських слухань, утворюється погоджувальна комісія.

До складу погоджувальної комісії входять:

1) посадові особи відповідного органу місцевого самоврядування;

2) представники органу земельних ресурсів, природоохоронного і санітарно-епідеміологічного органу, органу містобудування та архітектури, охорони культурної спадщини та інших органів;

3) представники професійних об'єднань та спілок, архітектори, науковці;

4) уповноважені представники громадськості, які обираються під час громадських слухань. Кількість представників громадськості має становити не менше 50 відсотків і не більше 70 відсотків загальної чисельності комісії.

Головою погоджувальної комісії є посадова особа відповідного органу місцевого самоврядування.

Погоджувальна комісія протягом двох тижнів після її створення розглядає спірні питання, зафіксовані у протоколі громадських слухань, та ухвалює рішення про врахування або мотивоване відхилення цих пропозицій (зауважень).

Засідання погоджувальної комісії є правомочним, якщо у ньому взяли участь не менше двох третин її членів (з них не менше половини представників громадськості).

Рішення погоджувальної комісії приймається більшістю присутніх членів та оформлюється відповідним протоколом.

У разі неспроможності погоджувальної комісії врегулювати спірні питання між сторонами остаточне рішення приймає відповідний орган місцевого самоврядування. Урегульовані погоджувальною комісією спірні питання між сторонами або прийняті відповідним органом місцевого самоврядування рішення є підставою для внесення змін до проекту відповідної документації.

9. Оприлюднення результатів розгляду пропозицій громадськості до проектів містобудівної документації на місцевому рівні здійснюється у двотижневий строк з дня їх прийняття шляхом опублікування в засобах

масової інформації, що поширюються на відповідній території, а також розміщення таких рішень на офіційних веб-сайтах цих органів.

Особи, які оприлюднюють проекти генеральних планів населених пунктів, зонування територій, детальних планів територій, є відповідальними за їх автентичність.

10. Фінансування заходів щодо врахування громадських інтересів здійснюється за рахунок органів місцевого самоврядування.

11. Порядок проведення громадських слухань визначає Кабінет Міністрів України.

Стаття 22. Містобудівний кадастр

1. Містобудівний кадастр - державна система зберігання і використання геопросторових даних про територію, адміністративно-територіальні одиниці, екологічні, інженерно-геологічні умови, інформаційних ресурсів державних будівельних норм, стандартів і правил для задоволення інформаційних потреб у плануванні територій та будівництві, формування галузевої складової державних геоінформаційних ресурсів.

Містобудівний кадастр ведеться з урахуванням даних державного земельного кадастру на державному рівні, на рівні Автономної Республіки Крим, обласному та районному рівнях, рівні обласних центрів та міст обласного (республіканського Автономної Республіки Крим) значення.

2. Містобудівний кадастр ведеться службами містобудівного кадастру, які діють у складі спеціально уповноважених органів містобудування та архітектури.

Типове положення про службу містобудівного кадастру затверджується Кабінетом Міністрів України.

3. Формування містобудівного кадастру здійснюється з використанням таких джерел:

1) державні геоінформаційні ресурси;

2) цифрові масиви профільних геопросторових даних, які містяться у затвердженій містобудівній та проектній документації, матеріалах завершеного будівництва;

3) бази даних юридичних і фізичних осіб, порядок використання яких визначається законом.

4. Профільні геопросторові дані не пізніше 30 робочих днів після затвердження містобудівної документації вносяться до містобудівного кадастру відповідного рівня.

5. Дані містобудівного кадастру, необхідні для провадження містобудівної діяльності, проведення землевпорядних робіт, забезпечення роботи геоінформаційних систем, використовуються для задоволення інформаційних потреб державних органів, органів місцевого самоврядування, фізич-

них і юридичних осіб.

6. Інформація, яка міститься у містобудівному кадастрі, є відкритою та загальнодоступною, крім відомостей, що належать до інформації з обмеженим доступом.

Захист інформації, яка міститься у містобудівному кадастрі, здійснюється відповідними суб'єктами інформаційних відносин відповідно до законодавства.

7. Порядок ведення та структура містобудівного кадастру, порядок надання інформації з містобудівного кадастру визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 23. Містобудівний моніторинг

1. Містобудівний моніторинг - система спостережень, оцінки та прогнозу стану і змін об'єктів містобудування, які проводяться відповідно до вимог містобудівної документації та спрямовані на забезпечення сталого розвитку територій з урахуванням державних і громадських інтересів.

2. Результати містобудівного моніторингу постійно вносяться до містобудівного кадастру.

3. Під час проведення містобудівного моніторингу використовуються аерокосмічні матеріали, просторово орієнтовані дані наземного лазерного сканування, матеріали виконавчої зйомки результатів завершеного будівництва.

4. Порядок проведення містобудівного моніторингу встановлюється центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

Стаття 24. Особливості регулювання земельних відносин при здійсненні містобудівної діяльності

1. Документація із землеустрою розробляється з урахуванням положень плану зонування та/або детального плану території.

2. Зміна функціонального призначення територій не тягне за собою припинення права власності або права користування земельними ділянками, які були передані (надані) у власність чи користування до встановлення нового функціонального призначення територій.

3. У разі відсутності плану зонування або детального плану території, затвердженого відповідно до вимог цього Закону, передача (надання) земельних ділянок із земель державної або комунальної власності у власність чи користування фізичним та юридичним особам для містобудівних потреб забороняється.

4. Зміна цільового призначення земельної ділянки, яка не відповідає плану зонування території та/або детальному плану території забороняється.

5. Спеціально уповноважені органи з питань містобудування та архітектури і центральний орган виконавчої влади з питань земельних ресурсів та його територіальні органи забезпечують відкритість, доступність та повноту інформації про наявність на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці земель державної та комунальної власності, не наданих у користування, що можуть бути використані під забудову, про наявність обмежень і обтяжень земельних ділянок, містобудівні умови та обмеження в містобудівному і державному земельному кадастрах.

До моменту внесення відповідної інформації до містобудівного та державного земельного кадастрів виконавчий орган сільської, селищної, міської ради, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації або відповідний місцевий орган виконавчої влади зобов'язані надавати за запитами фізичних та юридичних осіб письмову інформацію про наявність земельних ділянок, що можуть бути використані під забудову.

6. Склад, зміст та порядок погодження містобудівної документації, до складу якої входить документація із землеустрою, визначаються центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури спільно з центральним органом виконавчої влади з питань земельних ресурсів.

Розділ IV. РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБУДОВИ ТЕРИТОРІЙ

Стаття 25. Режим забудови територій, визначених для містобудівних потреб

1. Режим забудови територій, визначених для містобудівних потреб, встановлюється у генеральних планах населених пунктів, планах зонування та детальних планах територій.

2. Режим забудови територій, визначених для містобудівних потреб, обов'язковий для врахування під час розроблення землевпорядної документації.

3. Режим забудови територій, визначених для містобудівних потреб, за межами населених пунктів встановлюється відповідними районними державними адміністраціями, а в разі відсутності адміністративного району - відповідно Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною, Севастопольською міською державними адміністраціями.

4. Узгодження питань щодо забудови визначених для містобудівних потреб територій суміжних територіальних громад здійснюється на підставі відповідних угод, відображається у схемах планування зазначених територій та генеральних планах населених пунктів.

5. Встановлення режиму забудови територій, визначених для містобудівних потреб, не тягне за собою припинення права власності або права користування земельними ділянками, зміни адміністративно-територіальних меж до моменту вилучення (викупу) земельних ділянок.

Стаття 26. Забудова територій

1. Забудова територій здійснюється шляхом розміщення об'єктів будівництва.

2. Суб'єкти містобудування зобов'язані додержуватися містобудівних умов та обмежень під час проектування і будівництва об'єктів.

3. Виконавчий орган сільської, селищної, міської ради вживає заходів щодо організації комплексної забудови територій відповідно до вимог цього Закону.

4. Право на забудову земельної ділянки реалізується її власником або користувачем за умови використання земельної ділянки відповідно до вимог містобудівної документації.

5. Проектування та будівництво об'єктів здійснюється власниками або користувачами земельних ділянок у такому порядку:

1) отримання замовником або проектувальником вихідних даних;

2) розроблення проектної документації та проведення у випадках, передбачених статтею 31 цього Закону, її експертизи;

3) затвердження проектної документації;

4) виконання підготовчих та будівельних робіт;

5) прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів;

6) реєстрація права власності на об'єкт містобудування.

Стаття 27. Будівельний паспорт забудови земельної ділянки

1. Забудова присадибних, дачних і садових земельних ділянок може здійснюватися на підставі будівельного паспорта забудови земельної ділянки (далі - будівельний паспорт).

Будівельний паспорт визначає комплекс містобудівних та архітектурних вимог до розміщення і будівництва індивідуального (садибного) житлового будинку, садового, дачного будинку не вище двох поверхів (без урахування мансардного поверху) з площею до 300 квадратних метрів, господарських будівель і споруд, гаражів, елементів благоустрою та озеленення земельної ділянки.

Будівельний паспорт складається з текстових та графічних матеріалів.

За наявності плану зонування території розроблення будівельного паспорта здійснюється на його підставі.

2. Проектування на підставі будівельного паспорта здійснюється без отримання містобудівних умов та обмежень. Для об'єктів, зазначених у частині першій цієї статті, розроблення проекту будівництва здійснюється виключно за бажанням замовника.

3. Надання будівельного паспорта здійснюється спеціально уповноваженим органом містобудування та архітектури на безоплатній основі протягом десяти робочих днів з дня надходження відповідної заяви та пакета документів, перелік яких визначається центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

4. Порядок видачі та форма будівельного паспорта визначаються центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

Стаття 28. Малі архітектурні форми і тимчасові споруди для провадження підприємницької діяльності

1. Мала архітектурна форма - невелика споруда декоративного, допоміжного чи іншого призначення, що використовується для покращення естетичного вигляду громадських місць і міських об'єктів, організації простору та доповнює композицію будинків, будівель, їх комплексів.

До малих архітектурних форм належать:

1) альтанки, павільйони, навіси;
2) паркові арки (аркади) і колони (колонади);
3) вуличні вази, вазони і амфори;
4) декоративні фонтани і басейни, штучні паркові водоспади;
5) монументальна, декоративна та ігрова скульптура;
6) вуличні меблі (лавки, лави, столи);
7) садово-паркове освітлення, ліхтарі;
8) сходи, балюстради;
9) паркові містки;
10) обладнання дитячих ігрових майданчиків;
11) павільйони зупинок громадського транспорту;
12) огорожі, ворота, ґрати;
13) меморіальні споруди (надгробки, стели, обеліски тощо);
14) рекламні та інформаційні стенди, дошки, вивіски;
15) інші об'єкти, визначені законодавством.

2. Тимчасова споруда торговельного, побутового, соціально-культурного чи іншого призначення для здійснення підприємницької діяльності - одноповерхова споруда, що виготовляється з полегшених конструкцій з урахуванням основних вимог до споруд, визначених технічним регламентом будівельних виробів, будівель і споруд, і встановлюється тимчасово, без улаштування фундаменту.

Тимчасова споруда для здійснення підприємницької діяльності може мати закрите приміщення для тимчасового перебування людей (павільйон площею не більше 30 квадратних метрів по зовнішньому контуру) або не мати такого приміщення.

3. Розміщення малих архітектурних форм здійснюється відповідно до Закону України «Про благоустрій населених пунктів».

4. Розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності здійснюється в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

Стаття 29. Вихідні дані

1. Фізична або юридична особа, яка подала до виконавчого органу сільської, селищної, міської ради заяву про намір щодо забудови земельної ділянки, що перебуває у власності або користуванні такої особи, повинна одержати вихідні дані для проектування об'єкта будівництва.

2. Вихідні дані повинні міститися у повному обсязі в загальнодоступній містобудівній документації на місцевому рівні.

3. Основними складовими вихідних даних є:

містобудівні умови та обмеження;

завдання на проектування, що визначають обґрунтовані вимоги замовника до планувальних, архітектурних, інженерних і технологічних рішень та властивостей об'єкта містобудування, його основних параметрів, вартості та організації його будівництва і складаються з урахуванням містобудівних умов та обмежень, технічних умов.

4. Містобудівні умови та обмеження надаються відповідними спеціально уповноваженими органами містобудування та архітектури на безоплатній основі.

Перелік об'єктів будівництва, для проектування яких містобудівні умови та обмеження не надаються, визначає центральний орган виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

5. Спеціально уповноважений орган містобудування та архітектури визначає відповідність намірів щодо забудови земельної ділянки вимогам містобудівної документації на місцевому рівні.

6. Розгляд заяви та надання вихідних даних або прийняття рішення про відмову у видачі вихідних даних здійснюються спеціально уповноваженим органом містобудування та архітектури протягом десяти робочих днів з дня реєстрації заяви.

Рішення про відмову у видачі вихідних даних приймається у разі невідповідності намірів щодо забудови земельної ділянки вимогам містобудівної документації на місцевому рівні.

7. За наявності плану зонування або детального плану території містобудівні умови та обмеження надаються спеціально уповноваженим органом містобудування та архітектури.

8. До містобудівних умов та обмежень можуть включатися вимоги щодо архітектурних та інженерних рішень.

9. Склад, зміст, порядок надання містобудівних умов та обмежень визначаються центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

10. Вихідні дані є чинними до завершення будівництва об'єкта. Зміни до вихідних даних можуть вноситися тільки за згодою замовника.

Стаття 30. Технічні умови

1. Технічні умови - комплекс умов та вимог до інженерного забезпечення об'єкта будівництва, які повинні відповідати його розрахунковим параметрам, зокрема щодо водо-, тепло-, енерго- і газопостачання, каналізації, радіофікації, зовнішнього освітлення, відведення зливових вод, телефонізації, телекомунікації, диспетчеризації, пожежної та техногенної безпеки.

2. Фізична чи юридична особа, яка має намір щодо забудови земельної ділянки, що перебуває в її власності або користуванні, має право на одержання технічних умов згідно із поданою нею заявою.

Технічні умови надаються протягом десяти робочих днів з дня реєстрації відповідної заяви.

3. Технічні умови повинні відповідати законодавству, містити достовірну інформацію та обґрунтовані вимоги до об'єктів будівництва, а також відповідати намірам заявника щодо забудови земельної ділянки.

4. У технічних умовах враховується, що місце приєднання інженерних мереж замовника до магістральних чи інших інженерних мереж розташовується на межі земельної ділянки замовника або за його згодою на території такої земельної ділянки.

5. Якщо технічними умовами передбачається необхідність будівництва замовником інженерних мереж або об'єктів інженерної інфраструктури поза межами його земельної ділянки, розмір пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту зменшується на суму їх кошторисної вартості, а такі інженерні мережі та/або об'єкти передаються у комунальну власність.

У разі якщо кошторисна вартість будівництва інженерних мереж та/або об'єктів інженерної інфраструктури перевищує розмір пайової участі замовника у розвитку інфраструктури населеного пункту, орган місцевого самоврядування приймає рішення про відшкодування замовнику різниці між здійсненими витратами та розміром пайової участі замовника у розвитку інфраструктури населеного пункту.

6. Склад, зміст, порядок надання технічних умов та порядок визначення вартості послуг з їх надання визначаються відповідними центральними органами виконавчої влади.

7. Технічні умови є чинними до завершення будівництва об'єкта. Зміни до технічних умов можуть вноситися тільки за згодою замовника.

8. За відсутності на відповідній території необхідного водо-, тепло-, електро-, газопостачання, його недостатньої потужності за рішенням замовника може бути передбачено застосування автономних систем інженерного забезпечення в установленому законодавством порядку.

Стаття 31. Проектна документація на будівництво

1. Проектна документація на будівництво об'єктів розробляється у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади з питань

будівництва, містобудування та архітектури, з урахуванням вимог містобудівної документації та вихідних даних і дотриманням вимог законодавства, державних будівельних норм, стандартів і правил та затверджується замовником.

До проектної документації на будівництво об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку, а також об'єктів, які підлягають оцінці впливу на навколишнє природне середовище у транскордонному контексті, додається оцінка існуючого чи передбачуваного впливу на стан навколишнього природного середовища. Перелік таких об'єктів визначається Кабінетом Міністрів України.

2. Експертиза проектів будівництва проводиться в установленому Кабінетом Міністрів України порядку експертними організаціями незалежно від форми власності, які відповідають критеріям, визначеним центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури. При цьому до проведення експертизи залучаються (в тому числі на підставі цивільно-правових договорів) експерти з питань санітарного та епідеміологічного благополуччя населення, екології, охорони праці, енергозбереження, пожежної, техногенної, ядерної та радіаційної безпеки, які пройшли професійну атестацію, що проводилася із залученням представників відповідних центральних органів виконавчої влади, та отримали відповідний кваліфікаційний сертифікат. Порядок проведення професійної атестації таких експертів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

3. Не підлягають обов'язковій експертизі проекти будівництва об'єктів I - III категорій складності.

4. Обов'язковій експертизі підлягають проекти будівництва об'єктів, які:

1) належать до IV і V категорій складності, - щодо додержання нормативів з питань санітарного та епідеміологічного благополуччя населення, екології, охорони праці, енергозбереження, пожежної, техногенної, ядерної та радіаційної безпеки, міцності, надійності та необхідної довговічності;

2) споруджуються на територіях із складними інженерно-геологічними та техногенними умовами, - в частині міцності, надійності та довговічності;

3) споруджуються із залученням бюджетних коштів, - щодо кошторисної частини проектної документації.

За рішенням замовника може проводитися також експертиза проектів будівництва інших об'єктів, ніж передбачені у цій частині.

5. Встановлення випадків та порядку проведення експертизи проектів будівництва іншими законами не допускається.

6. Проектна документація на будівництво об'єктів не потребує погодження державними органами, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, юридичними особами, утвореними такими органами.

Стаття 32. Категорії складності об'єктів будівництва

1. Усі об'єкти будівництва за складністю архітектурно-будівельного рішення та/або інженерного обладнання поділяються на I, II, III, IV і V категорії складності.

2. Категорія складності об'єкта будівництва визначається відповідно до державних будівельних норм та стандартів на підставі класу наслідків (відповідальності) такого об'єкта будівництва.

3. Віднесення об'єкта будівництва до тієї чи іншої категорії складності здійснюється проектною організацією і замовником будівництва.

4. Порядок віднесення об'єктів до IV і V категорій складності визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 33. Здійснення комплексної забудови території

1. Комплексна забудова території здійснюється з метою забезпечення реалізації громадських інтересів і спрямовується на попереднє проведення інженерної підготовки, спорудження зовнішніх інженерно-транспортних мереж, об'єктів соціальної сфери, житлових будинків, інших об'єктів будівництва, а також на благоустрій території. Комплексна забудова території може здійснюватися шляхом комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду одним або кількома інвесторами.

2. Рішення про організацію комплексної забудови території у визначених межах та рішення про розміщення об'єктів будівництва на території населених пунктів та за їх межами під час комплексної забудови території приймає виконавчий орган районної, сільської, селищної, міської ради відповідно до його повноважень у порядку, передбаченому цим Законом.

Рішення про розроблення детального плану певної території одночасно є рішенням про комплексну забудову цієї території.

3. Функції замовника на будівництво виконавчий орган місцевої ради, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації (у разі делегування їм таких повноважень відповідними радами) виконують безпосередньо або можуть делегувати їх на конкурсній основі генеральному підряднику (підряднику) у порядку, встановленому законодавством.

Функції замовника комплексної забудови території може виконувати власник (користувач) відповідної земельної ділянки в межах такої земельної ділянки, переданої (наданої) йому в установленому законом порядку.

4. Розміщення об'єктів будівництва на території населених пунктів та за їх межами під час комплексної забудови території здійснюється виконавчим органом сільської, селищної, міської ради відповідно до її повноважень шляхом надання містобудівних умов та обмежень або видачі будівельного паспорта відповідно до містобудівної документації у порядку, передбаченому цим Законом.

5. Регулювання земельних відносин під час комплексної забудови території здійснюється відповідно до земельного законодавства.

Стаття 34. Право на виконання будівельних робіт

1. Замовник має право виконувати будівельні роботи після:

1) направлення замовником повідомлення про початок виконання будівельних робіт Державній архітектурно-будівельній інспекції або її територіальному органу (далі - інспекції державного архітектурно-будівельного контролю) за місцезнаходженням об'єкта будівництва - щодо об'єктів, будівництво яких здійснюється на підставі будівельного паспорта, які не потребують реєстрації декларації про початок виконання будівельних робіт або отримання дозволу на виконання будівельних робіт згідно з переліком об'єктів будівництва, затвердженим Кабінетом Міністрів України. Форма повідомлення про початок виконання будівельних робіт та порядок його подання визначаються Кабінетом Міністрів України;

2) реєстрації відповідною інспекцією державного архітектурно-будівельного контролю декларації про початок виконання будівельних робіт - щодо об'єктів будівництва, що належать до I - III категорій складності;

3) видачі замовнику відповідною інспекцією державного архітектурно-будівельного контролю дозволу на виконання будівельних робіт - щодо об'єктів будівництва, що належать до IV і V категорій складності.

2. Зазначені у частині першій цієї статті документи, що надають право на виконання будівельних робіт, є чинними до завершення будівництва.

3. Державна архітектурно-будівельна інспекція у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури, веде єдиний реєстр отриманих повідомлень про початок виконання підготовчих будівельних робіт, зареєстрованих декларацій про початок виконання підготовчих і будівельних робіт, виданих дозволів на виконання будівельних робіт, зареєстрованих декларацій про готовність об'єкта до експлуатації та виданих сертифікатів, відмов у реєстрації таких декларацій та у видачі таких дозволів і сертифікатів, який формується на підставі інформації, поданої відповідними інспекціями державного архітектурно-будівельного контролю.

Доступ користувачів до даних реєстру здійснюється безоплатно через офіційний веб-сайт Державної архітектурно-будівельної інспекції України.

4. Реконструкцію або капітальний ремонт автомобільних доріг, залізничних колій, ліній електропередачі, зв'язку, трубопроводів, інших лінійних комунікацій у межах земель їх розміщення може бути проведено за відсутності документа, що засвідчує право власності чи користування земельною ділянкою.

5. Контроль за виконанням підготовчих робіт з винесення інженерних мереж, будівельних робіт здійснюється інспекціями державного архітектурно-будівельного контролю.

Стаття 35. Виконання підготовчих робіт

1. Після набуття права на земельну ділянку замовник може виконувати підготовчі роботи, визначені державними будівельними нормами, стандартами і правилами, крім винесення інженерних мереж та видалення зелених насаджень, з повідомленням відповідної інспекції державного архітектурно-будівельного контролю.

2. Підготовчі роботи з винесення інженерних мереж та видалення зелених насаджень замовник здійснює на підставі зареєстрованої декларації про початок виконання підготовчих робіт.

Виконання підготовчих робіт, у тому числі з винесення інженерних мереж та видалення зелених насаджень, може здійснюватися на підставі зареєстрованої декларації про початок виконання будівельних робіт чи дозволу на виконання будівельних робіт.

Виконання підготовчих робіт з винесення інженерних мереж та видалення зелених насаджень без реєстрації зазначеної декларації або отримання дозволу на виконання будівельних робіт забороняється.

3. Зареєстрована декларація про початок виконання підготовчих робіт не дає права на виконання будівельних робіт.

4. Реєстрацію декларації про початок виконання підготовчих робіт здійснюють відповідні інспекції державного архітектурно-будівельного контролю на безоплатній основі протягом п'яти робочих днів з дня отримання декларації.

За наявності зареєстрованої декларації про початок виконання підготовчих робіт (направлення повідомлення до інспекції державного архітектурно-будівельного контролю відповідно до частини першої цієї статті) отримання замовником та генеральним підрядником чи підрядником інших документів дозвільного характеру для виконання підготовчих робіт та видалення зелених насаджень у межах будівельного майданчика не вимагається.

5. Форма декларації про початок виконання підготовчих робіт, порядок її подання та реєстрації, форма повідомлення про зміну даних у зареєстрованій декларації визначаються Кабінетом Міністрів України.

6. Інспекції державного архітектурно-будівельного контролю відмовляють у реєстрації декларації про початок виконання підготовчих робіт, якщо декларація подана чи оформлена з порушенням встановлених вимог.

Рішення про відмову в реєстрації декларації про початок виконання підготовчих робіт приймається у строк, передбачений для реєстрації декларації.

7. У разі якщо інспекція державного архітектурно-будівельного контролю не зареєструвала декларацію про початок виконання підготовчих робіт або не відмовила в її реєстрації в установлений цією статтею строк, право

на виконання підготовчих робіт виникає на одинадцятий робочий день з дня, коли декларація повинна бути зареєстрована, а рішення про відмову - прийнято. У такому разі декларація вважається зареєстрованою.

8. У разі якщо право на будівництво об'єкта передано іншому замовнику або змінено генерального підрядника чи підрядника (у разі якщо підготовчі роботи виконуються без залучення субпідрядників) або осіб, відповідальних за проведення авторського нагляду, чи відповідальних виконавців робіт, замовник протягом трьох робочих днів повідомляє про такі зміни відповідну інспекцію державного архітектурно-будівельного контролю.

Продовження виконання підготовчих робіт без такого повідомлення забороняється.

9. Замовник зобов'язаний протягом семи календарних днів з дня надіслання повідомлення до інспекції державного архітектурно-будівельного контролю відповідно до частини першої цієї статті або реєстрації декларації про початок виконання підготовчих робіт, або з дня набуття права на виконання підготовчих робіт відповідно до частини сьомої цієї статті письмово поінформувати місцевий орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування за місцезнаходженням об'єкта будівництва про початок виконання підготовчих робіт.

10. Замовник відповідно до закону несе відповідальність за повноту і достовірність даних, зазначених у поданій ним декларації про початок виконання підготовчих робіт, та виконання підготовчих робіт з порушенням вимог, визначених у цій статті.

Стаття 36. Декларація про початок виконання будівельних робіт

1. Право на виконання підготовчих робіт (якщо вони не були виконані раніше згідно з повідомленням або зареєстрованою декларацією про початок виконання підготовчих робіт) і будівельних робіт на об'єктах, що належать до I - III категорій складності, підключення об'єкта будівництва до інженерних мереж та споруд надається замовнику та генеральному підряднику чи підряднику (у разі якщо будівельні роботи виконуються без залучення субпідрядників) після реєстрації декларації про початок виконання будівельних робіт.

2. Реєстрацію декларації про початок виконання будівельних робіт проводять відповідні інспекції державного архітектурно-будівельного контролю на безоплатній основі протягом п'яти робочих днів з дня надходження декларації.

Виконувати будівельні роботи, підключати об'єкт будівництва до інженерних мереж та споруд без реєстрації зазначеної декларації забороняється.

За наявності зареєстрованої декларації про початок виконання будівельних робіт отримання замовником та генеральним підрядником чи

підрядником (у разі якщо будівельні роботи виконуються без залучення субпідрядників) інших документів дозвільного характеру для виконання будівельних робіт та видалення зелених насаджень у межах будівельного майданчика не вимагається.

3. Форма декларації про початок виконання будівельних робіт, порядок її подання та реєстрації, форма повідомлення про зміну даних у зареєстрованій декларації визначаються Кабінетом Міністрів України.

4. Інспекції державного архітектурно-будівельного контролю відмовляють у реєстрації декларації про початок виконання будівельних робіт, якщо декларація подана чи оформлена з порушенням встановлених вимог.

Рішення про відмову в реєстрації декларації про початок виконання будівельних робіт приймається у строк, передбачений для реєстрації декларації.

5. У разі якщо інспекція державного архітектурно-будівельного контролю не зареєструвала декларацію про початок виконання будівельних робіт або не прийняла рішення про відмову в її реєстрації в установлений цією статтею строк, право на виконання будівельних робіт виникає на одинадцятий робочий день з дня, коли декларація повинна бути зареєстрована, а рішення про відмову - прийнято.

У такому разі декларація вважається зареєстрованою.

6. У разі якщо право на будівництво об'єкта передано іншому замовнику або змінено генерального підрядника чи підрядника (у разі якщо будівельні роботи виконуються без залучення субпідрядників) або осіб, відповідальних за проведення авторського і технічного нагляду, або відповідальних виконавців робіт, замовник протягом трьох робочих днів повідомляє про такі зміни інспекцію державного архітектурно-будівельного контролю, яка зареєструвала декларацію про початок виконання будівельних робіт.

7. Замовник зобов'язаний протягом семи календарних днів з дня реєстрації декларації про початок виконання будівельних робіт або з дня набуття права на виконання будівельних робіт відповідно до частини п'ятої цієї статті письмово поінформувати виконавчий орган сільської, селищної, міської ради або місцеву державну адміністрацію за місцезнаходженням об'єкта будівництва про початок виконання будівельних робіт.

8. Замовник відповідно до закону несе відповідальність за повноту та достовірність даних, зазначених у поданій ним декларації про початок виконання будівельних робіт, та виконання будівельних робіт без зареєстрованої декларації.

Стаття 37. Дозвіл на виконання будівельних робіт

1. Право на виконання підготовчих робіт (якщо вони не були виконані раніше згідно з повідомленням або зареєстрованою декларацією про початок виконання підготовчих робіт) і будівельних робіт на об'єктах будівництва, що належать до IV і V категорій складності, підключення

об'єкта будівництва до інженерних мереж та споруд надається замовнику та генеральному підряднику чи підряднику (у разі якщо будівельні роботи виконуються без залучення субпідрядників) після отримання дозволу на виконання будівельних робіт.

2. Дозвіл на виконання будівельних робіт видається відповідними інспекціями державного архітектурно-будівельного контролю на безоплатній основі протягом десяти робочих днів з дня реєстрації заяви.

За наявності дозволу на виконання будівельних робіт отримання замовником та генеральним підрядником чи підрядником (у разі якщо будівельні роботи виконуються без залучення субпідрядників) інших документів дозвільного характеру для виконання будівельних робіт та видалення зелених насаджень у межах будівельного майданчика не вимагається.

3. Форма дозволу на виконання будівельних робіт, форма заяви, що подається для його отримання, перелік документів, що додаються до заяви, форма відмови у видачі дозволу на виконання будівельних робіт, порядок видачі, переоформлення та анулювання дозволу на виконання будівельних робіт визначаються Кабінетом Міністрів України.

4. Відмова у видачі дозволу на виконання будівельних робіт видається заявнику в письмовому вигляді з відповідним обґрунтуванням у строк, передбачений для видачі дозволу.

Підставою для відмови у видачі дозволу на виконання будівельних робіт є:

1) неподання документів, необхідних для прийняття рішення про видачу такого дозволу;

2) невідповідність поданих документів вимогам законодавства;

3) виявлення недостовірних відомостей у поданих документах.

Відмову у видачі дозволу на виконання будівельних робіт може бути оскаржено до суду.

5. У разі якщо в установлений цією статтею строк інспекцією державного архітектурно-будівельного контролю не видано дозвіл на виконання будівельних робіт або відмову в його видачі, замовник звертається до центрального органу виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури для вжиття протягом десяти робочих днів заходів, пов'язаних з видачею зазначеного дозволу або відмовою в його видачі. У разі якщо протягом зазначеного строку не буде видано дозвіл на виконання будівельних робіт або відмову в його видачі, право на виконання будівельних робіт виникає на десятий робочий день з дня реєстрації звернення до центрального органу виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури, а дозвіл вважається виданим.

6. Дозвіл на виконання будівельних робіт може бути анульовано відповідною інспекцією державного архітектурно-будівельного контролю у разі:

1) подання замовником заяви про анулювання дозволу на виконання будівельних робіт;

2) наявності відомостей про припинення юридичної особи або підприємницької діяльності фізичною особою - підприємцем (замовником), смерті фізичної особи - замовника або визнання її безвісно відсутньою;

3) перешкоджання проведенню перевірки посадовими особами інспекцій державного архітектурно-будівельного контролю, якщо таке перешкоджання було здійснено протягом одного року після накладення штрафу за зазначене порушення.

7. У разі якщо право на будівництво об'єкта передано іншому замовнику або змінено генерального підрядника чи підрядника (у разі якщо будівельні роботи виконуються без залучення субпідрядників), дозвіл на виконання будівельних робіт підлягає переоформленню. Переоформлення дозволу не зупиняє процесу виконання будівельних робіт.

У разі зміни осіб, відповідальних за проведення авторського і технічного нагляду, або відповідальних виконавців робіт замовник повідомляє інспекцію державного архітектурно-будівельного контролю, яка видала дозвіл, про такі зміни протягом трьох днів з дня їх настання.

8. Замовник зобов'язаний протягом семи календарних днів з дня видачі дозволу на виконання будівельних робіт або з дня набуття права на виконання таких робіт відповідно до частини п'ятої цієї статті письмово поінформувати виконавчий орган сільської, селищної, міської ради, місцеву державну адміністрацію за місцезнаходженням об'єкта будівництва про початок виконання будівельних робіт.

Виконавчий орган сільської, селищної, міської ради, місцева державна адміністрація повідомляють через місцеві засоби масової інформації про початок виконання будівельних робіт на об'єктах будівництва, що належать до IV і V категорій складності, на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

9. Виконання будівельних робіт на об'єктах будівництва, що належать до IV і V категорій складності, без дозволу на виконання будівельних робіт або його переоформлення, а також виконання не зазначених у дозволі будівельних робіт вважається самочинним будівництвом і тягне за собою відповідальність згідно із законом.

Стаття 38. Знесення самочинно збудованих об'єктів містобудування

1. У разі виявлення факту самочинного будівництва об'єкта, перебудова якого з метою усунення істотного відхилення від проекту або усунення порушень законних прав та інтересів інших осіб, істотного порушення будівельних норм є неможливою, посадова особа відповідної інспекції державного архітектурно-будівельного контролю видає особі, яка здійснила

(здійснює) таке будівництво, припис про усунення порушень вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, державних будівельних норм, стандартів і правил з визначенням строку для добровільного виконання припису.

У разі якщо особа в установлений строк добровільно не виконала вимоги, встановлені у приписі, інспекція державного архітектурно-будівельного контролю подає позов до суду про знесення самочинно збудованого об'єкта та компенсацію витрат, пов'язаних з таким знесенням.

2. За рішенням суду самочинно збудований об'єкт підлягає знесенню з компенсацією витрат, пов'язаних із знесенням об'єкта, за рахунок особи, яка здійснила (здійснює) таке самочинне будівництво.

Замовником робіт із знесення зазначеного об'єкта є інспекція державного архітектурно-будівельного контролю, за позовом якої прийнято відповідне рішення суду.

Стаття 39. Прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів

1. Прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, що належать до I - III категорій складності, та об'єктів, будівництво яких здійснювалося на підставі будівельного паспорта, здійснюється шляхом реєстрації відповідною інспекцією державного архітектурно-будівельного контролю на безоплатній основі поданої замовником декларації про готовність об'єкта до експлуатації.

Форма декларації про готовність об'єкта до експлуатації, порядок її подання і реєстрації визначаються Кабінетом Міністрів України.

2. Прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, що належать до IV і V категорій складності, здійснюється на підставі акта готовності об'єкта до експлуатації шляхом видачі інспекціями державного архітектурно-будівельного контролю сертифіката у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Форма акта готовності об'єкта до експлуатації, форма сертифіката, порядок його видачі, розмір та порядок внесення плати за видачу сертифіката визначаються Кабінетом Міністрів України.

Акт готовності об'єкта до експлуатації підписується замовником, генеральним проектувальником, генеральним підрядником або підрядником (у разі якщо будівельні роботи виконуються без залучення субпідрядників), субпідрядниками, страховиком (якщо об'єкт застрахований).

3. Інспекція державного архітектурно-будівельного контролю у разі необхідності під час розгляду питань, пов'язаних з видачею сертифіката, може звернутися до державних органів з метою отримання відповідних висновків.

Неподання таких висновків у визначений інспекцією державного архітектурно-будівельного контролю строк не є підставою для продовження строку видачі сертифіката або відмови в його видачі.

4. Прийняття рішення про реєстрацію (відмову у реєстрації) декларації про готовність об'єкта до експлуатації, видачу (відмову у видачі) сертифіката здійснюється інспекціями державного архітектурно-будівельного контролю протягом десяти робочих днів з дати подання відповідних документів.

5. Датою прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта є дата реєстрації декларації про готовність об'єкта до експлуатації або видачі сертифіката.

6. Інспекції державного архітектурно-будівельного контролю відмовляють у реєстрації декларації про готовність об'єкта до експлуатації, якщо така декларація подана чи оформлена з порушенням встановлених вимог.

7. Інспекції державного архітектурно-будівельного контролю відмовляють у видачі сертифіката з таких підстав:

1) неподання документів, необхідних для прийняття рішення про видачу сертифіката;

2) виявлення недостовірних відомостей у поданих документах;

3) невідповідність об'єкта проектній документації на будівництво такого об'єкта та вимогам державних будівельних норм, стандартів і правил.

Відмова у реєстрації декларації про готовність об'єкта до експлуатації та видачі сертифіката надається замовнику в письмовому вигляді у строк, передбачений для реєстрації декларації або видачі сертифіката.

8. Експлуатація закінчених будівництвом об'єктів, не прийнятих в експлуатацію, забороняється.

9. Зареєстрована декларація про готовність об'єкта до експлуатації або сертифікат є підставою для укладення договорів про постачання на прийнятий в експлуатацію об'єкт необхідних для його функціонування ресурсів - води, газу, тепла, електроенергії, включення даних про такий об'єкт до державної статистичної звітності та оформлення права власності на нього.

Підключення закінченого будівництвом об'єкта, прийнятого в експлуатацію, до інженерних мереж здійснюється протягом десяти днів з дня відповідного звернення замовника до осіб, які є власниками відповідних елементів інженерної інфраструктури або здійснюють їх експлуатацію.

10. Замовник відповідно до закону несе відповідальність за повноту та достовірність даних, зазначених у поданій ним декларації про готовність об'єкта до експлуатації, та за експлуатацію об'єкта без зареєстрованої декларації або сертифіката.

11. Замовник зобов'язаний протягом семи календарних днів з дня введення в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта письмово поінформувати про це місцевий орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування за місцезнаходженням об'єкта будівництва.

Стаття 40. Пайова участь у розвитку інфраструктури населеного пункту

1. Порядок залучення, розрахунку розміру і використання коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту встановлюють органи місцевого самоврядування відповідно до цього Закону.

2. Замовник, який має намір щодо забудови земельної ділянки у відповідному населеному пункті, зобов'язаний взяти участь у створенні і розвитку інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури населеного пункту, крім випадків, передбачених частиною четвертою цієї статті.

3. Пайова участь у розвитку інфраструктури населеного пункту полягає у перерахуванні замовником до прийняття об'єкта будівництва в експлуатацію до відповідного місцевого бюджету коштів для створення і розвитку зазначеної інфраструктури.

4. До пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту не залучаються замовники у разі будівництва:

1) об'єктів будь-якого призначення на замовлення державних органів або органів місцевого самоврядування за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів;

2) будівель навчальних закладів, закладів культури, фізичної культури і спорту, медичного і оздоровчого призначення;

3) будинків житлового фонду соціального призначення та доступного житла;

4) індивідуальних (садибних) житлових будинків, садових, дачних будинків загальною площею до 300 квадратних метрів, господарських споруд, розташованих на відповідних земельних ділянках;

5) об'єктів комплексної забудови територій, що здійснюється за результатами інвестиційних конкурсів або аукціонів;

6) об'єктів будівництва за умови спорудження на цій земельній ділянці об'єктів соціальної інфраструктури;

7) об'єктів, що споруджуються замість тих, що пошкоджені або зруйновані внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру;

8) об'єктів, передбачених Державною цільовою програмою підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, за рахунок коштів інвесторів.

5. Величина пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту визначається у договорі, укладеному з органом місцевого самоврядування (відповідно до встановленого органом місцевого самоврядування розміру пайової участі у розвитку інфраструктури), з урахуванням загальної кошторисної вартості будівництва об'єкта, визначеної згідно з державними будівельними нормами, стандартами і правилами. При цьому

не враховуються витрати на придбання та виділення земельної ділянки, звільнення будівельного майданчика від будівель, споруд та інженерних мереж, влаштування внутрішніх і позамайданчикових інженерних мереж і споруд та транспортних комунікацій.

У разі якщо загальна кошторисна вартість будівництва об'єкта не визначена згідно з державними будівельними нормами, стандартами і правилами, вона визначається на основі встановлених органом місцевого самоврядування нормативів для одиниці створеної потужності.

6. Встановлений органом місцевого самоврядування для замовника розмір пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту не може перевищувати граничний розмір пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту.

Граничний розмір пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту з урахуванням інших передбачених законом відрахувань не може перевищувати:

1) 10 відсотків загальної кошторисної вартості будівництва об'єкта - для нежитлових будівель та споруд;

2) 4 відсотки загальної кошторисної вартості будівництва об'єкта - для житлових будинків.

7. Органам місцевого самоврядування забороняється вимагати від замовника будівництва надання будь-яких послуг, у тому числі здійснення будівництва об'єктів та передачі матеріальних або нематеріальних активів (зокрема житлових та нежитлових приміщень, у тому числі шляхом їх викупу), крім пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту, передбаченої цією статтею, а також крім випадків, визначених частиною п'ятою статті 30 цього Закону.

8. Розмір пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту визначається протягом десяти робочих днів з дня реєстрації органом місцевого самоврядування звернення замовника про укладення договору про пайову участь та доданих до нього документів, що підтверджують вартість будівництва об'єкта, з техніко-економічними показниками.

9. Договір про пайову участь у розвитку інфраструктури населеного пункту укладається не пізніше ніж через 15 робочих днів з дня реєстрації звернення замовника про його укладення, але до прийняття об'єкта будівництва в експлуатацію.

Істотними умовами договору є:

1) розмір пайової участі;

2) строк (графік) сплати пайової участі;

3) відповідальність сторін.

Невід'ємною частиною договору є розрахунок величини пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту.

Кошти пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту сплачуються в повному обсязі до прийняття об'єкта будівництва в експлуатацію єдиним платежем або частинами за графіком, що визначається договором.

10. Кошти, отримані як пайова участь у розвитку інфраструктури населеного пункту, можуть використовуватися виключно для створення і розвитку інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури відповідного населеного пункту.

Стаття 41. Державний архітектурно-будівельний контроль

1. Державний архітектурно-будівельний контроль - сукупність заходів, спрямованих на дотримання вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, державних будівельних норм, стандартів і правил під час виконання підготовчих і будівельних робіт.

2. Державний архітектурно-будівельний контроль здійснюється інспекціями державного архітектурно-будівельного контролю в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

3. Інспекції державного архітектурно-будівельного контролю розглядають відповідно до закону справи про правопорушення у сфері містобудівної діяльності.

4. Посадові особи інспекцій державного архітектурно-будівельного контролю під час перевірки мають право:

1) безперешкодного доступу до місць будівництва об'єктів;

2) складати протоколи про вчинення правопорушень, акти перевірок та накладати штрафи відповідно до закону;

3) видавати обов'язкові для виконання приписи щодо:

а) усунення порушення вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, державних будівельних норм, стандартів і правил;

б) зупинення підготовчих та будівельних робіт, які виконуються без реєстрації декларації про початок їх виконання або дозволу на виконання будівельних робіт;

4) проводити перевірку відповідності виконання підготовчих та будівельних робіт вимогам державних будівельних норм, стандартів і правил, затвердженим проектним вимогам, рішенням, технічним умовам, своєчасності та якості проведення передбачених нормативно-технічною і проектною документацією зйомки, замірів, випробувань, а також ведення журналів робіт, наявності у передбачених законодавством випадках паспортів, актів та протоколів випробувань, сертифікатів та іншої документації;

5) здійснювати контроль за додержанням суб'єктами господарювання ліцензійних умов провадження господарської діяльності, пов'язаної із створенням об'єктів містобудування та архітектури;

6) залучати до проведення перевірок представників центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій (за погодженням з їх керівниками), фахівців науково-дослідних, дослідно-конструкторських, експертних та проектних установ;

7) одержувати в установленому законодавством порядку від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, фізичних осіб інформацію та документи, необхідні для здійснення державного архітектурно-будівельного контролю.

Забороняється витребовувати інформацію та документи податкової, фінансової звітності, щодо оплати праці, руху коштів та інші, не пов'язані із здійсненням державного архітектурно-будівельного контролю;

8) вимагати у випадках, визначених законодавством, вибіркового розкриття окремих конструктивних елементів будинків і споруд, проведення зйомки і замірів, додаткових лабораторних та інших випробувань будівельних матеріалів, виробів і конструкцій;

9) забороняти за вмотивованим письмовим рішенням керівника інспекції чи його заступника експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, не прийнятих в експлуатацію;

10) здійснювати фіксування процесу проведення перевірки з використанням аудіо- та відеотехніки.

5. Інспекції державного архітектурно-будівельного контролю у своїй діяльності взаємодіють з органами виконавчої влади, що здійснюють контроль за дотриманням природоохоронних, санітарно-гігієнічних, протипожежних вимог, вимог у сфері охорони праці, енергозбереження та інших вимог, передбачених законом, а також з органами внутрішніх справ, прокуратури, державної статистики та іншими правоохоронними і контролюючими органами.

6. Забезпечення діяльності інспекцій державного архітектурно-будівельного контролю та їх працівників необхідними засобами здійснюється в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

7. Посадові особи інспекцій державного архітектурно-будівельного контролю підлягають обов'язковому державному страхуванню у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

8. Постанови інспекцій державного архітектурно-будівельного контролю можуть бути оскаржені до центрального органу виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури або до суду.

9. У разі заподіяння шкоди, завдання збитків внаслідок порушення працівниками органу державного архітектурно-будівельного контролю вимог, встановлених цим та іншими законами, а також вимог щодо перевірок суб'єкт господарювання може звернутися до суду із заявою про відшкодування матеріальної та моральної шкоди.

10. Суб'єкт господарювання має право звернутися до суду щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності посадових осіб органу державного архітектурно-будівельного контролю.

Розділ V. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім:

1) частин третьої та четвертої статті 24, які набирають чинності з 1 січня 2012 року;

2) частин другої - п'ятої статті 31, підпункту 2, абзаців п'ятого - одинадцятого підпункту 3, абзаців шостого - дев'ятого та п'ятнадцятого - сімнадцятого підпункту 5, абзаців другого - четвертого і восьмого підпункту 6, підпунктів 7 - 9, 13, абзаців другого - п'ятого підпункту 14, підпунктів 18 - 20 пункту 11 розділу V «Прикінцеві положення» цього Закону, які набирають чинності через три місяці з дня набрання чинності цим Законом;

3) частини третьої, абзацу сьомого частини дев'ятої статті 40, які набирають чинності з 1 січня 2013 року.

2. Закони та інші нормативно-правові акти, прийняті до набрання чинності цим Законом, діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Генеральні плани населених пунктів, затверджені до набрання чинності цим Законом, є безстроковими.

4. Проекти забудови територій, розподілу територій, містобудівні обґрунтування з відповідними умовами та обмеженнями забудови земельних ділянок, будівельні паспорти, документи на введення об'єктів в експлуатацію та їх сертифікацію, розроблені та/або оформлені до набрання чинності цим Законом, можуть бути затверджені та використані після набрання чинності цим Законом.

Положення затверджених відповідно до цього пункту проектів забудови територій, розподілу територій, містобудівних обґрунтувань з відповідними умовами та обмеженнями забудови земельної ділянки враховуються під час розроблення, внесення змін та оновлення містобудівної документації на місцевому рівні.

5. Вихідні дані для проектування, експертні висновки до проектно-кошторисної документації на будівництво об'єктів, експертні висновки до проектів містобудівної документації, отримані до набрання чинності цим Законом, є чинними протягом двох років з дня набрання чинності цим Законом.

6. Протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом рішення щодо визначення та надання містобудівних умов і обмежень приймають спеціально уповноважені органи містобудування та архітектури з урахуванням попередніх планувальних рішень у межах встановленого законодавством строку.

7. Якщо договором про пайову участь, який укладений до набрання чинності цим Законом, передбачена сплата пайової участі замовником будівництва (повністю або частково) в обсягах інших, ніж визначено цим Законом, такий договір підлягає приведенню у відповідність із цим Законом.

Будь-які рішення органів місцевого самоврядування про надання замовником будівництва будь-яких послуг, передачу активів у будь-якій формі (матеріальній чи нематеріальній), передачу частини (відсоткової частки) площ прийнятих в експлуатацію об'єктів містобудування, крім пайової участі відповідно до цього Закону, прийняті до набрання чинності цим Законом, підлягають приведенню у відповідність із цим Законом.

8. Дозволи на виконання будівельних робіт, отримані до набрання чинності цим Законом, є чинними до завершення будівництва об'єкта.

Дозволи на виконання підготовчих робіт, отримані до набрання чинності цим Законом, є чинними до завершення їх виконання або до реєстрації декларації про початок виконання будівельних робіт чи отримання дозволу на виконання будівельних робіт.

9. Прийняття в експлуатацію збудованих до 31 грудня 2009 року індивідуальних (садибних) житлових будинків, садових, дачних будинків, господарських (присадибних) будівель і споруд, прибудов до них, громадських будинків I та II категорій складності, які збудовані без дозволу на виконання будівельних робіт і заяви про прийняття в експлуатацію яких подаються до 31 грудня 2012 року, здійснюється безоплатно інспекціями державного архітектурно-будівельного контролю за результатами технічного обстеження будівельних конструкцій та інженерних мереж таких об'єктів за наявності документа, що посвідчує право власності чи користування земельною ділянкою, на якій розміщений такий об'єкт, протягом 30 днів з дня подання заяви. Порядок прийняття в експлуатацію таких об'єктів і проведення технічного обстеження будівельних конструкцій та інженерних мереж визначається центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

10. Визнати таким, що втратив чинність, Закон України «Про планування і забудову територій» (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., N 31, ст. 250 із наступними змінами).

11. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) частину п'яту статті 81 Цивільного процесуального кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., NN 40 - 42, ст. 492) доповнити абзацом третім такого змісту:

«Не підлягають оплаті витрати на інформаційно-технічне забезпечення у справах, в яких у випадках, встановлених законом, представництво інтересів держави в суді здійснюють Державна архітектурно-будівельна інспекція України або її територіальні органи»;

2) у Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., N 41, ст. 546; 2000 р., N 27, ст. 213; 2007 р., N 34, ст. 444; 2009 р., N 30, ст. 428):

пункт «є» статті 3 викласти в такій редакції:

«є) обов'язковість надання висновків державної екологічної експертизи»;

частину другу статті 26 виключити;

у частині першій статті 27:

у пункті «а» слова «та інша передпланова і передпроектна документація» виключити;

пункт «б» виключити;

у статті 28:

друге речення частини першої викласти в такій редакції: «Експертиза проектів будівництва проводиться відповідно до статті 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;

пункт «б» частини другої виключити;

у пункті «д» частини другої статті 68 слово «будівництві» виключити;

3) у Законі України «Про інвестиційну діяльність» (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., N 47, ст. 646; 1998 р., N 33, ст. 226; 2002 р., N 15, ст. 100; 2007 р., N 34, ст. 444; 2009 р., N 19, ст. 257; 2010 р., N 34, ст. 486):

у частині першій статті 8:

абзаци третій і четвертий викласти в такій редакції:

«одержати дозвіл на виконання будівельних робіт у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності»;

одержати позитивний висновок експертизи проекту будівництва у випадках та порядку, встановлених статтею 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;

доповнити абзацом п'ятим такого змісту:

«одержати позитивний висновок державної експертизи інвестиційної програми (проекту) у випадках та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України»;

статтю 15 викласти в такій редакції:

«Стаття 15. Державна експертиза інвестиційних програм (проектів)

1. Обов'язковій державній експертизі підлягають інвестиційні програми (проекти), що реалізуються із залученням бюджетних коштів, коштів державних підприємств, установ та організацій, а також за рахунок кредитів, наданих під державні гарантії.

2. Державна експертиза інвестиційних програм (проектів) проводиться в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України»;

4) у Законі України «Про основи містобудування» (Відомості Верхо-

вної Ради України, 1992 р., N 52, ст. 683; 2001 р., N 16, ст. 76; 2003 р., N 30, ст. 247; 2007 р., N 34, ст. 444; 2008 р., N 48, ст. 358; 2010 р., N 5, ст. 41):

статті 3, 4, 22 і 23 виключити;

в абзаці другому статті 5 слова «регіональних і місцевих правил забудови» виключити;

у статті 8:

в абзаці четвертому слова «регіональних та місцевих правил забудови» виключити;

в абзаці дев'ятому слова «регіональних та місцевих правил забудови населених пунктів» виключити;

у частині першій статті 10:

в абзаці третьому слова «регіональних, місцевих правил забудови» виключити;

абзац п'ятий виключити;

у статті 11:

абзац п'ятий частини першої виключити;

у частині другій слова «регіональних, місцевих правил забудови населених пунктів та територій області (крім міст обласного значення)» замінити словами «відповідної містобудівної документації»;

статтю 12 викласти в такій редакції:

«Стаття 12. Компетенція сільських, селищних, міських рад та їх виконавчих органів у сфері містобудування

До компетенції сільських, селищних, міських рад у сфері містобудування на відповідній території належить затвердження відповідно до законодавства місцевих програм, генеральних планів відповідних населених пунктів, планів зонування територій, а за відсутності затверджених в установленому законом порядку планів зонування території - детальних планів територій.

Крім повноважень, зазначених у частині першій цієї статті, відповідна місцева рада утворює у складі виконавчого комітету ради орган з питань містобудування та архітектури.

Місцеві ради вирішують інші питання у сфері містобудування відповідно до закону, а також можуть делегувати вирішення питань, що належать до їх компетенції, своїм виконавчим органам або відповідним місцевим державним адміністраціям.

До компетенції виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері містобудування належать:

затвердження детальних планів територій за наявності затверджених в установленому законом порядку планів зонування території;

визначення територій для містобудівних потреб;

внесення пропозицій щодо встановлення і зміни меж населених пунктів відповідно до закону»;

у частині другій статті 13:

абзац п'ятий виключити;

в абзаці шостому слова «здійснення державного контролю за використанням земель, визначених для містобудівних потреб» виключити;

у статті 14:

у частині першій:

абзац другий викласти у такій редакції:

«визначення території для містобудівних потреб згідно з рішенням відповідної ради»;

у абзаці четвертому слова «у разі делегування їм таких повноважень відповідними радами» виключити;

в абзаці п'ятому слова «місцевих правил забудови населених пунктів» виключити;

частину другу виключити;

абзац шостий частини другої статті 17 викласти в такій редакції:

«вирішення питань щодо вилучення (викупу), передачі (надання) земельних ділянок у власність чи користування громадян та юридичних осіб»;

у статті 21:

у частині першій слова «і вибір земель» та «місцевих правил забудови» виключити;

частину четверту виключити;

у частині п'ятій слова «та вибір земель» виключити;

5) у Законі України «Про пожежну безпеку» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., N 5, ст. 21; 2004 р., N 10, ст. 95; 2007 р., N 4, ст. 34, N 34, ст. 444; 2010 р., N 28, ст. 353, N 34, ст. 486):

в абзаці третьому частини п'ятої статті 7 слова «а також проектні рішення, на які не встановлено норми і правила» виключити;

у статті 9:

у назві слова «і проектної документації» виключити;

друге речення частини першої виключити;

у статті 10:

у першому реченні частини другої слова «будівництво, реконструкція, технічне переоснащення приміщень, об'єктів виробничого та іншого призначення» виключити;

частини сьому і восьму викласти в такій редакції:

«Проектування, реконструкція, технічне переоснащення та будівництво об'єктів іноземними юридичними особами здійснюються відповідно до вимог законодавства України.

Початок роботи новостворених підприємств, впровадження нових технологій, передача для виробництва зразків нових пожежонебезпечних машин, механізмів, устаткування та продукції, оренда будь-яких приміщень здійснюються після видачі відповідного дозволу органом державного пожежного нагляду, крім випадків вчинення певних дій щодо провадження господарської діяльності або видів господарської діяльності на підставі декларації відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства»;

абзац другий частини одинадцятої викласти в такій редакції:

«у разі прийняття в експлуатацію об'єктів нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту об'єктів в установленому законодавством порядку»;

частину тринадцяту виключити;

у частині двадцятій слова «введення в експлуатацію нових і реконструйованих виробничих, жилих об'єктів та об'єктів іншого призначення» виключити;

частини двадцять другу і двадцять третю викласти в такій редакції:

«Видача дозволів проводиться органами державного пожежного нагляду в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Експертиза проектів будівництва на відповідність вимогам нормативних актів з питань пожежної безпеки проводиться відповідно до статті 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;

6) у Законі України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., N 27, ст. 218; 2006 р., N 5 - 6, ст. 74, N 22, ст. 199; 2007 р., N 34, ст. 444; 2010 р., N 34, ст. 486):

в абзаці шістнадцятому статті 1 слова «проекти будівництва» виключити;

абзац п'ятий статті 11 виключити;

друге речення частини першої статті 12 викласти в такій редакції: «Експертиза проектів будівництва проводиться відповідно до статті 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;

частину третю статті 15 викласти в такій редакції:

«Затвердження норм проектування, розроблення, виготовлення і використання нових машин, механізмів, устаткування, інших засобів виробництва, впровадження нових технологій здійснюються за погодженням з органами державної санітарно-епідеміологічної служби»;

у пункті «д» частини першої статті 41 слова «забудову та інші види землекористування» виключити;

у пункті «б» частини першої статті 42 слова «за проектами, що не мають позитивного висновку за результатами державної санітарно-епідеміологічної експертизи, та» виключити;

7) у Законі України «Про енергозбереження» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., N 30, ст. 283; 2006 р., N 15, ст. 126):

у пункті «б» статті 22 слова «умовне паливо» замінити словами «умовне паливо - за рішенням замовника у разі надання преференцій (субсидій, податкових або фінансово-кредитних пільг) за рахунок бюджетних коштів»;

частину третю статті 23 викласти в такій редакції:

«Державна експертиза з енергозбереження проводиться уповноваженим Кабінетом Міністрів України органом. Експертиза проектів будівництва проводиться відповідно до статті 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;

у першому реченні частини другої статті 24 слова «не прийнятих в експлуатацію» виключити;

у пункті «д» частини другої статті 27 слово «будівництві» виключити;

8) у Законі України «Про екологічну експертизу» (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., N 8, ст. 54; 2000 р., N 27, ст. 213; 2007 р., N 34, ст. 444; 2009 р., N 30, ст. 428):

у пункті 3 статті 5 слова «будівельних норм і правил» виключити;

у частині першій статті 7 слова «передпроектні, проектні матеріали» виключити;

друге речення частини першої статті 13 викласти в такій редакції: «Експертиза проектів будівництва проводиться відповідно до статті 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;

у частині першій статті 14:

у пункті 2 слова «схем генеральних планів промислових вузлів, схем розміщення підприємств у промислових вузлах і районах, схем упорядкування промислової забудови, інша передпланова і передпроектна документація» виключити;

у пункті 3 слова «інвестиційні проекти, техніко-економічні обґрунтування і розрахунки, проекти і робочі проекти на будівництво нових та розширення, реконструкцію, технічне переозброєння діючих підприємств» виключити;

частину другу статті 37 викласти в такій редакції:

«Експертиза проектів будівництва проводиться відповідно до статті 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;

9) у статті 40 Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., N 12, ст. 81):

у частині першій слова «Техніко-економічне обґрунтування і проекти будівництва, реконструкції, зняття з експлуатації, матеріали» замінити словом «Матеріали»;

після частини другої доповнити новою частиною такого змісту:

«Експертиза проектів будівництва проводиться відповідно до статті 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності».

У зв'язку з цим частини третю - шосту вважати відповідно частинами четвертою - сьомою;

10) у Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., N 24, ст. 170 із наступними змінами):

у частині першій статті 31:

у підпункті 10 пункту «а» слова «місцевих правил забудови населених пунктів» виключити;

у підпункті 1 пункту «б» слова «встановленому законодавством» замінити словами «та у випадках, встановлених законом»;

у пункті 1 частини третьої статті 43 слова «забудови і» виключити;

частину третю статті 51 доповнити реченням такого змісту: «Міська рада утворює у складі виконавчого комітету ради орган з питань містобудування та архітектури»;

11) у Законі України «Про архітектурну діяльність» (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., N 31, ст. 246; 2004 р., N 22, ст. 184; 2006 р., N 22, ст. 184, N 39, ст. 342; 2007 р., N 34, ст. 444; 2008 р., N 48, ст. 358; 2009 р., N 19, ст. 257):

у статті 1:

абзац сьомий виключити;

доповнити абзацом п'ятнадцятим такого змісту:

«саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності - неприбуткові добровільні об'єднання фізичних та юридичних осіб за відповідним напрямом підприємницької чи професійної діяльності, які в установленому порядку набули відповідного статусу»;

у статті 3 слова «Про планування і забудову територій» замінити словами «Про регулювання містобудівної діяльності»;

у статті 4:

абзац другий викласти в такій редакції:

«підготовку містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки у випадках і порядку, передбачених законодавством»;

абзац четвертий викласти в такій редакції:

«пошук архітектурного рішення, розроблення, погодження у визначених законом випадках і затвердження проекту»;

статтю 5 виключити;

у частині четвертій статті 6, частині першій статті 10, абзаці другому частини першої статті 26 слова «місцевих правил забудови населених пунктів» виключити;

статтю 7 викласти в такій редакції:

«Стаття 7. Розроблення та затвердження проекту об'єкта архітектури

Проект об'єкта архітектури розробляється під керівництвом або з обов'язковою участю архітектора, який має відповідний кваліфікаційний сертифікат.

Проект об'єкта архітектури завіряється підписом і скріплюється особистою печаткою архітектора, який має кваліфікаційний сертифікат.

Проектна документація на будівництво об'єктів, розроблена відповідно до містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки, не підлягає погодженню з відповідними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, органами охорони культурної спадщини, державної санітарно-епідеміологічної служби і природоохоронними органами.

Проекти об'єктів архітектури затверджуються замовником. Затвердження проектів об'єктів архітектури, які споруджуються із залученням державних коштів, здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Перед затвердженням проектів у випадках, визначених статтею 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», проводиться їх експертиза.

До проведення експертизи архітектурного рішення проекту об'єкта архітектури обов'язково залучається архітектор, який має відповідний кваліфікаційний сертифікат.

Внесення змін до затвердженого проекту проводиться виключно за згодою архітектора - автора проекту, а в разі відхилення від технічних умов - за погодженням з підприємствами, установами та організаціями, які надали такі технічні умови, та замовником.

Внесення до затвердженого проекту змін, пов'язаних із зміною державних стандартів, норм і правил, здійснюється за згодою замовника, якщо інше не передбачено законом.

Особи, які беруть участь у розробленні проектів, не мають права проводити експертизу зазначених проектів, погоджувати їх або надавати дозвіл на виконання будівельних робіт за такими проектами.

Забороняється вимагати від замовників рішення архітектурно-містобудівної ради для подальшого розгляду і погодження проектної документації»;

частину першу статті 9 викласти в такій редакції:

«Будівництво (нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт) об'єкта архітектури здійснюється відповідно до затвердженої проектної документації, державних стандартів, норм і правил у порядку, визначеному Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності»;

статті 12 і 15 виключити;

у частині п'ятій статті 14 слова «та місцевих правил забудови» виключити;

розділ III доповнити статтею 16^1 такого змісту:

«Стаття 16^1. Саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності

В Україні можуть створюватися і діяти саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності.

Неприбуткові добровільні об'єднання фізичних та юридичних осіб, що провадять підприємницьку та професійну діяльність, набувають статусу саморегулівних організацій з дня їх реєстрації центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури і внесення відомостей про них до державного реєстру саморегулівних організацій у сфері архітектурної діяльності.

Саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності визначають правила і стандарти підприємницької та професійної діяльності, обов'язкові для виконання всіма членами таких організацій, а також передбачають механізм відшкодування збитків, завданих споживачам унаслідок надання членами саморегулівної організації товарів, виконання робіт (послуг) неналежної якості.

Саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності можуть на підставі делегованих повноважень проводити професійну атестацію виконавців робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, та залучатися до ліцензування господарської діяльності членів саморегулівної організації.

Центральний орган виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури визначає порядок реєстрації таких організацій і здійснює контроль за їх діяльністю»;

статті 17 і 18 викласти в такій редакції:

«Стаття 17. Ліцензування та професійна атестація виконавців робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури

Господарська діяльність, пов'язана із створенням об'єкта архітектури, підлягає ліцензуванню відповідно до законодавства.

Порядок ліцензування господарської діяльності, пов'язаної із створенням об'єктів архітектури, визначається Кабінетом Міністрів України.

Органами ліцензування є Державна архітектурно-будівельна інспекція України та її територіальні органи.

Відповідальні виконавці окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, проходять професійну атестацію. Перелік таких видів робіт (послуг) і порядок професійної атестації встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Професійна атестація виконавців робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, проводиться центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури. Повноваження щодо проведення професійної атестації можуть бути делеговані саморегулівним організаціям у сфері архітектурної діяльності. Саморегулівна організація набуває делегованих їй повноважень з дня опублікування центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури рішення про надання (делегування) таких повноважень в офіційному виданні, визначеному таким органом.

До професійної атестації допускаються громадяни, які:

здобули вищу освіту за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста, магістра за напрямом професійної атестації, мають стаж роботи за фахом не менш як три роки;

не здобули вищої освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліст, магістр за напрямом професійної атестації, але мають стаж роботи у сфері містобудування не менш як десять років.

Громадянам, які пройшли професійну атестацію, видається відповідний кваліфікаційний сертифікат.

Громадяни, які одержали відповідний кваліфікаційний сертифікат, можуть виконувати окремі види робіт (послуг), пов'язані із створенням об'єкта архітектури, без відповідної ліцензії, мають особисту печатку та несуть відповідальність за неналежне виконання робіт (послуг), право виконання яких визначено кваліфікаційним сертифікатом, та порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил.

Відомості про особу, яка отримала кваліфікаційний сертифікат, вносяться до реєстру атестованих осіб.

Форма кваліфікаційного сертифіката, порядок внесення плати за проведення професійної атестації та її розміри затверджуються центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

Стаття 18. Атестаційна архітектурно-будівельна комісія

Професійна атестація виконавців робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, здійснюється Атестаційною архітектурно-будівельною комісією.

Атестаційна архітектурно-будівельна комісія:

визначає рівень кваліфікації і знань фахівців, їх спеціалізацію;

видає відповідні кваліфікаційні сертифікати, скасовує рішення про їх видачу;

може утворювати секції за видами робіт (послуг) та професійної спеціалізації;

здійснює інші повноваження відповідно до Положення про Атестаційну архітектурно-будівельну комісію, що затверджується центральним

органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури»;

у статті 22:

абзац третій викласти в такій редакції:

«за дорученням замовника одержувати в установленому порядку містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки і технічні умови щодо інженерного забезпечення об'єкта архітектури»;

в абзаці п'ятому слова «вихідних даних на проектування» замінити словами «містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки»;

у статті 23:

абзац третій викласти в такій редакції:

«затверджувати проект, якщо він не суперечить законодавству, містобудівним умовам та обмеженням забудови земельної ділянки»;

в абзаці четвертому слова «завдання на проектування» виключити;

у частині другій статті 26 слова «регіональним і місцевим правилам забудови» виключити;

частину другу статті 27 викласти в такій редакції:

«Замовники, крім виконання обов'язків, зазначених у частині першій цієї статті, також зобов'язані передавати один комплект проектної документації, за якою збудовано об'єкт архітектури, власникові такого об'єкта для постійного зберігання»;

в абзаці другому статті 28 слова «встановлених місцевими правилами забудови населених пунктів» виключити;

у тексті Закону слова «замовник (забудовник)» в усіх відмінках і числах замінити словом «замовник» у відповідному відмінку і числі;

12) у Законі України «Про природні монополії» (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., N 30, ст. 238; 2009 р., N 19, ст. 257):

статтю 7 доповнити частиною другою такого змісту:

«В умовах та правилах здійснення підприємницької діяльності у сферах природних монополій та на суміжних ринках (ліцензійних умовах) визначаються зобов'язання суб'єктів природних монополій з надання технічних умов щодо інженерного забезпечення об'єкта будівництва згідно з вимогами законодавства»;

частину першу статті 10 після абзацу шостого доповнити двома новими абзацами такого змісту:

«надавати на вимогу органів місцевого самоврядування інформацію про наявні потужності із забезпечення об'єктів будівництва та інженерні мережі (споруди);

забезпечувати надання технічних умов щодо інженерного забезпечення об'єкта будівництва у порядку та строки, встановлені законодавством».

У зв'язку з цим абзаци сьомий і восьмий вважати відповідно абзацами дев'ятим і десятим;

частину першу статті 17 доповнити абзацом п'ятим такого змісту:

«систематичне надання недостовірної інформації у складі технічних умов щодо інженерного забезпечення об'єкта будівництва або відмову в наданні технічних умов щодо інженерного забезпечення об'єкта будівництва, або порушення строку їх надання; неукладення договору про забезпечення об'єкта будівництва на підставі технічних умов або непідключення об'єкта будівництва до інженерних мереж згідно з технічними умовами та укладеним договором про забезпечення об'єкта будівництва - у розмірі десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

13) у пункті 19 статті 5, пункті 9 частини першої та пункті 7 частини другої статті 6 Закону України «Про охорону культурної спадщини» (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., N 39, ст. 333; 2005 р., N 5, ст. 114; із змінами, внесеними Законом України від 9 вересня 2010 року N 2518-VI) слово «будівельних» виключити;

14) у статті 21 Закону України «Про охорону праці» (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., N 2, ст. 10; 2007 р., N 34, ст. 444; 2009 р., N 44, ст. 654; 2010 р., N 28, ст. 353, N 34, ст. 486; із змінами, внесеними Законом України від 23 вересня 2010 року N 2562-VI):

у частині другій:

у другому реченні слова «будівництво, реконструкція, технічне переоснащення тощо виробничих об'єктів, інженерних інфраструктур об'єктів соціально-культурного призначення» виключити;

останнє речення викласти в такій редакції: «Експертиза проектів будівництва проводиться відповідно до статті 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;

у частині дев'ятій слова «Експертиза проектів» замінити словами «Експертиза проектної та іншої документації на виготовлення і впровадження нових технологій і засобів виробництва, засобів колективного та індивідуального захисту», а слова «прийняття їх в експлуатацію» виключити;

частину дванадцяту виключити;

15) у статті 53 Закону України «Про землеустрій» (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., N 36, ст. 282):

пункт «а» частини третьої викласти у такій редакції:

«а) цільове призначення земель»;

доповнити частинами четвертою та п'ятою такого змісту:

«Проекти землеустрою можуть передбачати також формування земельних ділянок державної та комунальної власності за рахунок земель, не наданих у користування.

Проекти землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів підлягають погодженню комісіями з розгляду питань, пов'язаних з погодженням документації із землеустрою, та затверджуються сільськими, селищними, міськими радами»;

16) у Законі України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., N 52, ст. 377; 2006 р., N 13, ст. 110; 2009 р., N 17, ст. 236; 2010 р., N 34, ст. 486):

абзаци вісімнадцятий - двадцять третій статті 2 виключити;

частину третю статті 9 виключити;

у частині третій та абзаці другому частини четвертої статті 11 слова «та проектної декларації» і «визначених у проектній декларації» виключити;

у частині першій статті 13:

абзаци третій і п'ятнадцятий виключити;

в абзаці вісімнадцятому слова «зазначених у проектній декларації» виключити;

у статті 14:

в абзаці дев'ятому частини п'ятої слова «відповідно до проектної декларації» виключити;

у частині сьомій:

абзац шостий доповнити словами «або реєстрацію декларації про початок виконання будівельних робіт»;

абзац восьмий виключити;

у статті 16:

у частині четвертій:

абзац шостий доповнити словами «або зареєстрована декларація про початок виконання будівельних робіт»;

абзац восьмий виключити;

частини п'яту і шосту виключити;

у частині десятій слова «зазначених у проектній декларації» виключити;

у частині шостій статті 24:

абзац другий виключити;

в абзаці третьому слова «у відповідності з проектною декларацією» виключити;

17) у Законі України «Про оренду землі» (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., N 10, ст. 102):

статтю 19 після частини першої доповнити новою частиною такого змісту:

«Після завершення будівництва та прийняття об'єкта в експлуатацію добросовісний орендар земельної ділянки, наданої для потреб будівництва та обслуговування відповідного об'єкта, має право на першочергове укладення договору оренди землі на строк до 50 років або припинення дії договору оренди землі».

У зв'язку з цим частини другу та третю вважати відповідно частинами третьою та четвертою;

в абзаці третьому частини першої статті 24 слова «у тому числі місцевих правил забудови населених пунктів» виключити;

статтю 33 викласти в такій редакції:

«Стаття 33. Поновлення договору оренди землі

По закінченню строку, на який було укладено договір оренди землі, орендар, який належно виконував обов'язки за умовами договору, має переважне право перед іншими особами на укладення договору оренди землі на новий строк (поновлення договору оренди землі).

Орендар, який має намір скористатися переважним правом на укладення договору оренди землі на новий строк, зобов'язаний повідомити про це орендодавця до спливу строку договору оренди землі у строк, встановлений цим договором, але не пізніше ніж за місяць до спливу строку договору оренди землі.

До листа-повідомлення про поновлення договору оренди землі орендар додає проект додаткової угоди.

При поновленні договору оренди землі його умови можуть бути змінені за згодою сторін. У разі недосягнення домовленості щодо орендної плати та інших істотних умов договору переважне право орендаря на укладення договору оренди землі припиняється.

Орендодавець у місячний термін розглядає надісланий орендарем лист-повідомлення з проектом додаткової угоди, перевіряє його на відповідність вимогам закону, узгоджує з орендарем (за необхідності) істотні умови договору і, за відсутності заперечень, приймає рішення про поновлення договору оренди землі (щодо земель державної та комунальної власності), укладає з орендарем додаткову угоду про поновлення договору оренди землі. За наявності заперечень орендодавця щодо поновлення договору оренди землі орендарю направляється лист-повідомлення про прийняте орендодавцем рішення.

У разі якщо орендар продовжує користуватися земельною ділянкою після закінчення строку договору оренди і за відсутності протягом одного місяця після закінчення строку договору листа-повідомлення орендодавця про заперечення у поновленні договору оренди землі такий договір вважається поновленим на той самий строк і на тих самих умовах, які були передбачені договором. У цьому випадку укладання додаткової угоди про поновлення договору оренди землі здійснюється із:

власником земельної ділянки (щодо земель приватної власності);

уповноваженим керівником органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування без прийняття рішення органом виконавчої влади або органом місцевого самоврядування про поновлення договору оренди землі (щодо земель державної або комунальної власності).

Керівник органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, який уповноважений підписувати додаткову угоду до договору оренди землі щодо земельної ділянки державної або комунальної власності, визначається рішенням цього органу.

Додаткова угода до договору оренди землі про його поновлення має бути укладена сторонами у місячний строк в обов'язковому порядку.

Відмова, а також наявне зволікання в укладенні додаткової угоди до договору оренди землі може бути оскаржено в суді.

У разі зміни межі або цільового призначення земельної ділянки поновлення договору оренди землі здійснюється у порядку одержання земельної ділянки на праві оренди»;

18) у частині першій статті 31 Закону України «Про телекомунікації» (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., N 12, ст. 155) слова «у випадках і в порядку, встановлених законодавством» замінити словами «відповідно до статті 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;

19) у Законі України «Про охорону археологічної спадщини» (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., N 26, ст. 361; 2011 р., N 4, ст. 22):

в абзаці шостому статті 7 слова «відповідно до закону» замінити словами «у випадках, передбачених законом»;

статтю 9^1 виключити;

у тексті Закону слово «будівельних» виключити;

20) у статті 38 Закону України «Про правові засади цивільного захисту» (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., N 39, ст. 488; 2009 р., N 15, ст. 188):

після слів «проектів і рішень» доповнити словами «(крім проектів будівництва)»;

доповнити частиною другою такого змісту:

«Експертиза проектів будівництва проводиться відповідно до статті 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;

21) у Законі України «Про благоустрій населених пунктів» (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., N 49, ст. 517; 2008 р., N 48, ст. 358; 2010 р., N 5, ст. 41):

в абзаці четвертому частини першої статті 1, статті 14 слова «місцевих правил забудови» виключити;

пункт 10 частини першої статті 10 викласти в такій редакції:

«10) визначення обсягів пайової участі власників будівель і споруд соціально-культурного, побутового, торговельного та іншого призначення в утриманні об'єктів благоустрою»;

пункт 1 частини першої статті 16 викласти в такій редакції:

«1) виконувати роботи без дозволу в разі, якщо обов'язковість його отримання передбачена законом»;

у частині другій статті 23 слова «регіональних і місцевих правил забудови» виключити;

статтю 27 виключити;

частину третю статті 28 доповнити абзацом другим такого змісту:

«Не потребує отримання дозволу (ордера) на видалення зелених насаджень виконання робіт на підставі одного з документів, визначених частиною першою статті 34 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;

частину третю статті 34 доповнити абзацом такого змісту:

«Правила не можуть передбачати обов'язок фізичних і юридичних осіб щодо отримання будь-яких дозволів, погоджень або інших документів дозвільного характеру, а також повноважень органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, підприємств, установ, організацій, утворених такими органами, видавати зазначені документи»;

22) у частині другій статті 4 Закону України «Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду» (Відомості Верховної Ради України, 2007 р., N 10, ст. 88) слова «і місцевими правилами забудови» виключити;

23) у Законі України «Про будівельні норми» (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., N 5, ст. 41):

частину п'яту статті 10 доповнити трьома реченнями такого змісту: «Для забезпечення гармонізації нормативної бази України з нормативною базою Європейського Союзу встановлюється період одночасної дії будівельних норм, розроблених на основі національних технологічних традицій, та будівельних норм, гармонізованих з нормативними документами Європейського Союзу (або інших будівельних норм, кодів). Порядок застосування зазначених норм визначається Кабінетом Міністрів України. Обґрунтовані відхилення від будівельних норм, що забезпечують дотримання встановлених вимог безпеки у спосіб, не передбачений будівельними нормами, можуть бути погоджені суб'єктом нормування відповідно до встановленого ним порядку»;

частину першу статті 11 доповнити реченням такого змісту: «Міжнародні, регіональні та національні (державні) будівельні норми, правила, стандарти інших держав застосовуються в Україні відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України»;

24) пункт 42 частини першої статті 4 Декрету Кабінету Міністрів України від 21 січня 1993 року N 7-93 «Про державне мито» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., N 13, ст. 113; 2000 р., N 46, ст. 398; 2007 р., N 34, ст. 444) викласти в такій редакції:

«42) Державна архітектурно-будівельна інспекція України та її територіальні органи».

12. Кабінету Міністрів України:

1) внести у місячний строк з дня опублікування цього Закону до Верховної Ради України проект закону щодо персоніфікації відповідальності за негативні наслідки, спричинені допущеними порушеннями будівельних норм, стандартів і правил у процесі проектування, експертизи проектів та будівництва об'єктів містобудування;

2) у тримісячний строк з дня опублікування цього Закону:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними і місцевими органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону;

внести до Верховної Ради України проект закону щодо скорочення до 60 днів строку відведення земельних ділянок для містобудівних потреб.

Президент України **В. ЯНУКОВИЧ**
м. Київ
17 лютого 2011 року
N 3038-VI

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про архітектурну діяльність

Із змінами і доповненнями, внесеними
Законами України
від 3 лютого 2004 року N 1407-IV,
від 19 січня 2006 року N 3370-IV,
від 1 серпня 2006 року N 58-V,
від 16 травня 2007 року N 1026-V,
від 16 вересня 2008 року N 509-VI
(зміни, внесені підпунктами 1 - 4 та абзацом п'ятим підпункту 6 пункту 9
розділу I Закону України від 16 вересня 2008 року N 509-VI,
набрали чинності з 15 квітня 2009 року),
від 25 грудня 2008 року N 800-VI,
від 17 лютого 2011 року N 3038-VI

(Через рік після затвердження порядку сертифікації архітекторів (інженерів) до цього Закону будуть внесені зміни, передбачені підпунктом 2 і підпунктом 3 пункту 7 та пунктом 14 розділу I Закону України від 1 серпня 2006 року N 58-V, згідно із Законом України від 1 серпня 2006 року N 58-V)

(Дозвіл на будівництво об'єкта містобудування, вихідні дані (архітектурно-планувальне завдання та технічні умови щодо інженерного забезпечення) та дозвіл на виконання будівельних робіт, отримані до набрання чинності підпунктами 1 - 4 та абзацом п'ятим підпункту 6 пункту 9 розділу I Закону України від 16 вересня 2008 року N 509-VI, зберігають чинність протягом двох років з дня набрання чинності Законом України від 16 вересня 2008 року N 509-VI, а щодо об'єктів містобудування, будівництво яких розпочато, - до завершення їх будівництва)

Положення статті 10 цього Закону визнано
такими, що відповідають Конституції України (є конституційними)
(згідно з Рішенням Конституційного Суду України
від 3 лютого 2009 року N 4-рп/2009)

(У тексті Закону після слова "замовник" в усіх відмінках і числах доповнено словом "(забудовник)" у відповідному відмінку і числі; слова "Державний комітет будівництва, архітектури та житлової політики України" в усіх відмінках замінено словами "центральний орган виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури" у відповідному відмінку згідно із Законом України від 1 серпня 2006 року N 58-V)

(У тексті Закону слова "замовник (забудовник)" в усіх відмінках і числах замінено словом "замовник" у відповідному відмінку і числі згідно із Законом України від 17 лютого 2011 року N 3038-VI)

Цей Закон визначає правові та організаційні засади здійснення архітектурної діяльності і спрямований на формування сприятливого життєвого середовища, досягнення естетичної виразності, економічної доцільності і надійності будинків, споруд та їх комплексів.

РОЗДІЛ І
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення основних термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

архітектурна діяльність - діяльність по створенню об'єктів архітектури, яка включає творчий процес пошуку архітектурного рішення та його втілення, координацію дій учасників розроблення всіх складових частин проектів з планування забудови і благоустрою територій, будівництва (нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту) будівель і споруд, здійснення архітектурно-будівельного контролю і авторського нагляду за їх будівництвом, а також здійснення науково-дослідної та викладацької роботи у цій сфері;

(абзац другий частини першої статті 1 із змінами,
внесеними згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

об'єкти архітектурної діяльності (об'єкти архітектури) - будинки і споруди житлово-цивільного, комунального, промислового та іншого призначення, їх комплекси, об'єкти благоустрою, садово-паркової та ландшафтної архітектури, монументального і монументально-декоративного мистецтва, території (частини територій) адміністративно-територіальних одиниць і населених пунктів;

(абзац третій частини першої статті 1 у редакції
Закону України від 01.08.2006 р. N 58-V)

суб'єкти архітектурної діяльності - архітектори, інші особи, які беруть участь у підготовці і розробленні містобудівної документації, проектної документації для будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту будинків і споруд, благоустрою, ландшафтних та садово-паркових об'єктів, науково-дослідній і викладацькій роботі, замовники проектів та будівництва об'єктів архітектури, підрядники на виконання проектних і будівельних робіт, виробники будівельних матеріалів, виробів та конструкцій, власники і користувачі об'єктів архітектури, а також органи влади, що реалізують свої повноваження у сфері містобудування;

архітектурне рішення - авторський задум щодо просторової, планувальної, функціональної організації, зовнішнього вигляду й інтер'єру об'єкта архітектури, а також інженерного та іншого забезпечення його реалізації, викладений в архітектурній частині проекту на всіх стадіях проектування і зафіксований у будь-якій формі;

(абзац п'ятий частини першої статті 1 у редакції
Закону України від 01.08.2006 р. N 58-V)

проект - документація для будівництва об'єктів архітектури, що складається з креслень, графічних і текстових матеріалів, інженерних і кошторисних розрахунків, які визначають містобудівні, об'ємно-планувальні, архітектурні, конструктивні, технічні та технологічні рішення, вартісні показники конкретного об'єкта архітектури, та відповідає вимогам державних стандартів, будівельних норм і правил;

(абзац шостий частини першої статті 1 у редакції
Закону України від 01.08.2006 р. N 58-V)
абзац сьомий частини першої статті 1 виключено
(абзац сьомий частини першої статті 1 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 16.09.2008 р. N 509-VI,
виключено згідно із Законом України
від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

завдання на проектування - документ, у якому містяться обґрунтовані в межах законодавства вимоги замовника до планувальних, архітектурних, інженерних і технологічних рішень та властивостей об'єкта архітектури, його основних параметрів, вартості та організації його будівництва і який складається відповідно до містобудівних умов і обмежень забудови земельної ділянки, технічних умов;

(абзац восьмий частини першої статті 1 із змінами,
внесеними згідно із Законами України від 01.08.2006 р. N 58-V,
від 16.09.2008 р. N 509-VI)

погодження проекту - процедура встановлення відповідності проектних рішень вихідним даним на проектування;

(частину першу статті 1 доповнено абзацом дев'ятим
згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

експертиза - діяльність фахівців-експертів, які мають відповідні кваліфікаційні сертифікати і за дорученням замовника надають висновки щодо відповідності проектних рішень вимогам законодавства, державним нормам, стандартам, будівельним нормам і правилам та які несуть відповідальність за достовірність наданих висновків;

(частину першу статті 1 доповнено абзацом десятим
згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

замовник - фізична або юридична особа, яка має у власності або у користуванні земельну ділянку, подала у встановленому законодавством порядку заяву (клопотання) щодо її забудови для здійснення будівництва або зміни (у тому числі шляхом знесення) об'єкта містобудування;

(частину першу статті 1 доповнено абзацом одинадцятим
згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V,
абзац одинадцятий частини першої статті 1 у редакції
Закону України від 16.09.2008 р. N 509-VI)

інжинірингова діяльність у сфері будівництва (інжиніринг) - діяльність з надання послуг інженерного та технічного характеру, до яких належать проведення попередніх техніко-економічних обґрунтувань і досліджень, експертизи проекту, розробка програм фінансування будівництва, організація виготовлення проектної документації, проведення конкурсів і торгів, укладання договорів підряду, координація діяльності всіх учасників будівництва, а також здійснення технічного нагляду за будівництвом об'єкта архітектури та консультації економічного, фінансового або іншого характеру;

(частину першу статті 1 доповнено абзацом дванадцятим
згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

архітектор (інженер), що має кваліфікаційний сертифікат, - фахівець, який за результатами атестації отримав такий сертифікат, що надає йому повноваження ведення особистої діяльності у сфері архітектурної діяльності, і який несе відповідальність за результати своєї роботи;

(частину першу статті 1 доповнено абзацом тринадцятим
згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

технічний нагляд - здійснення замовником контролю за дотриманням проектних рішень та вимог державних стандартів, будівельних норм і правил, а також контролю за якістю виконаних робіт та їх обсягами під час будівництва або зміни (у тому числі шляхом знесення) об'єкта містобудування;

(частину першу статті 1 доповнено абзацом чотирнадцятим
згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності - неприбуткові добровільні об'єднання фізичних та юридичних осіб за відповідним напрямом підприємницької чи професійної діяльності, які в установленому порядку набули відповідного статусу.

(частину першу статті 1 доповнено абзацом п'ятнадцятим
згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Стаття 2. Державне сприяння архітектурній діяльності

Держава забезпечує умови для здійснення архітектурної діяльності шляхом:

підтримки наукових досліджень, сприяння підготовці і підвищенню кваліфікації кадрів в галузі містобудування, архітектури і будівництва;

залучення інвестицій у проектування і будівництво об'єктів архітектури;

проведення містобудівних та архітектурних конкурсів на створення нових, реконструкцію та реставрацію існуючих об'єктів архітектури загальнодержавного значення;

(абзац четвертий частини першої статті 2 із змінами,
внесеними згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

захисту авторських прав і забезпечення свободи творчості архітекторів;

створення сприятливих організаційних, правових та економічних умов для діяльності творчих спілок архітекторів;

заохочення архітекторів, інших суб'єктів архітектурної діяльності за видатні досягнення у сфері містобудування та архітектури;

забезпечення участі України в міжнародних організаціях та заходах з питань архітектури, містобудування і охорони пам'яток архітектури;

(частину першу статті 2 доповнено новим абзацом восьмим
згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

забезпечення адаптації нормативно-правової бази та навчальних професійних програм до міжнародних вимог, впровадження фундаментальних

наукових знань, нових технологій проектування та будівництва у сфері містобудування;

(частину першу статті 2 доповнено новим абзацом дев'ятим згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

сприяння діяльності самоврядних професійних організацій архітекторів та інженерів;

(частину першу статті 2 доповнено новим абзацом десятим згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

забезпечення безпеки будівництва, довговічності будинків та споруд, стимулювання заходів щодо заощадження енергії, захисту навколишнього природного середовища, а також забезпечення економічних та інших аспектів, важливих з погляду задоволення інтересів суспільства;

(частину першу статті 2 доповнено новим абзацом одинадцятим згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V, у зв'язку з цим абзац восьмий вважати абзацом дванадцятим)

здійснення інших заходів, спрямованих на розвиток національної архітектури.

Стаття 3. Законодавство про архітектурну діяльність

Законодавство про архітектурну діяльність складається з Конституції України, законів України «Про основи містобудування», «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування», цього Закону та інших нормативно-правових актів.

(стаття 3 у редакції Закону України від 01.08.2006 р. N 58-V, із змінами, внесеними згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

РОЗДІЛ II
ОРГАНІЗАЦІЯ АРХІТЕКТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 4. Комплекс робіт, пов'язаних із створенням об'єкта архітектури

Для створення об'єкта архітектури виконується комплекс робіт, який включає:

підготовку містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки у випадках і порядку, передбачених законодавством;

(абзац другий частини першої статті 4 у редакції Закону України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

здійснення в необхідних випадках передпроектних робіт, а також заходів з охорони нововиявлених під час здійснення будівництва або зміни (у тому числі шляхом знесення) об'єктів містобудування, що відповідно

до закону мають антропологічне, археологічне, естетичне, етнографічне, історичне, мистецьке, наукове чи художнє значення;

(абзац третій частини першої статті 4 у редакції Закону України від 01.08.2006 р. N 58-V)

пошук архітектурного рішення, розроблення, погодження у визначених законом випадках і затвердження проекту;

(абзац четвертий частини першої статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V, у редакції Закону України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

виконання робочої документації для будівництва, а в разі виконання її або окремих її частин іншим виконавцем - здійснення авторського нагляду за таким виконанням;

(абзац п'ятий частини першої статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

будівництво (нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт) та знесення об'єкта архітектури, архітектурно-будівельний контроль, технічний та авторський нагляди під час здійснення будівництва або зміни (у тому числі шляхом знесення) об'єкта містобудування;

(абзац шостий частини першої статті 4 у редакції Закону України від 01.08.2006 р. N 58-V)

прийняття спорудженого об'єкта в експлуатацію.

Стаття 5. Виключена

(стаття 5 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 01.08.2006 р. N 58-V, від 16.09.2008 р. N 509-VI, виключена згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Стаття 6. Архітектурні та містобудівні конкурси

Архітектурні та містобудівні конкурси (місцеві, регіональні, всеукраїнські, міжнародні) проводяться для виявлення кращих архітектурно-планувальних, інженерно-технічних та економічних проектних пропозицій щодо об'єктів містобудування та архітектури і визначення виконавців проектної документації.

Архітектурні та містобудівні конкурси можуть організовуватися також для виявлення кращої проектної пропозиції щодо забудови конкретних земельних ділянок.

Виключно на конкурсній основі здійснюється розроблення проектів об'єктів архітектури, реалізація яких має суттєвий вплив на розвиток і формування забудови населених пунктів, а також об'єктів, які розміщу-

ються в зоні охорони пам'яток історії та культури або можуть негативно впливати на території і об'єкти природно-заповідного фонду.

Необхідність проведення таких конкурсів визначається згідно з вимогами містобудівного законодавства та за рішеннями центральних і місцевих органів виконавчої влади, виконавчих органів місцевих рад, місцевих органів містобудування та архітектури, а також за ініціативою замовників та об'єднань професійних архітекторів.

(статтю 6 доповнено новою частиною четвертою
згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V,
у зв'язку з цим частини четверту - восьму вважати
відповідно частинами п'ятою - дев'ятою,
частина четверта статті 6 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Переможці архітектурних та містобудівних конкурсів визначаються журі, до складу якого повинно входити не менш як дві третини висококваліфікованих фахівців у сфері містобудування та архітектури.

Автор проекту, який переміг у конкурсі, має переважне право на подальше розроблення проектної документації, якщо інше не передбачено умовами конкурсу.

Особа, конкурсний проект якої визнано кращим, користується переважним правом його реалізації.

Положення про порядок проведення архітектурних та містобудівних конкурсів затверджується Кабінетом Міністрів України.

Програми і умови архітектурних та містобудівних конкурсів складаються за участю Національної спілки архітекторів України або її місцевих організацій.

Конкурси проводяться за кошти замовника конкурсу.

(статтю 6 доповнено частиною десятою згідно із
Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Інформація про оголошення і результати конкурсу повинна бути оприлюднена у відповідних друкованих засобах масової інформації.

(статтю 6 доповнено частиною одинадцятою
згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Стаття 7. Розроблення та затвердження проекту об'єкта архітектури

Проект об'єкта архітектури розробляється під керівництвом або з обов'язковою участю архітектора, який має відповідний кваліфікаційний сертифікат.

Проект об'єкта архітектури завіряється підписом і скріплюється особистою печаткою архітектора, який має кваліфікаційний сертифікат.

Проектна документація на будівництво об'єктів, розроблена відповідно до містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки, не підля-

гає погодженню з відповідними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, органами охорони культурної спадщини, державної санітарно-епідеміологічної служби і природоохоронними органами.

Проекти об'єктів архітектури затверджуються замовником. Затвердження проектів об'єктів архітектури, які споруджуються із залученням державних коштів, здійснюється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Перед затвердженням проектів у випадках, визначених статтею 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», проводиться їх експертиза.

До проведення експертизи архітектурного рішення проекту об'єкта архітектури обов'язково залучається архітектор, який має відповідний кваліфікаційний сертифікат.

Внесення змін до затвердженого проекту проводиться виключно за згодою архітектора - автора проекту, а в разі відхилення від технічних умов - за погодженням з підприємствами, установами та організаціями, які надали такі технічні умови, та замовником.

Внесення до затвердженого проекту змін, пов'язаних із зміною державних стандартів, норм і правил, здійснюється за згодою замовника, якщо інше не передбачено законом.

Особи, які беруть участь у розробленні проектів, не мають права проводити експертизу зазначених проектів, погоджувати їх або надавати дозвіл на виконання будівельних робіт за такими проектами.

Забороняється вимагати від замовників рішення архітектурно-містобудівної ради для подальшого розгляду і погодження проектної документації.

(стаття 7 із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V,
від 16.05.2007 р. N 1026-V,
від 16.09.2008 р. N 509-VI,
від 25.12.2008 р. N 800-VI,
у редакції Закону України
від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Стаття 8. Робоча документація для будівництва

Робоча документація для будівництва (реконструкції, реставрації, капітального ремонту) об'єкта архітектури виконується відповідно до державних стандартів, норм і правил на підставі затвердженого проекту.

Робоча документація для будівництва або авторський нагляд за її розробкою виконуються за участю архітектора - автора затвердженого проекту відповідно до укладеного договору на розроблення проекту цього об'єкта архітектури.

(частина друга статті 8 у редакції
Закону України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Стаття 9. Будівництво об'єкта архітектури

Будівництво (нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт) об'єкта архітектури здійснюється відповідно до затвердженої проектної документації, державних стандартів, норм і правил у порядку, визначеному Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності».

(частина перша статті 9 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V,
у редакції Закону України
від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Архітектор - автор проекту або уповноважена ним особа бере участь у прийнятті в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта архітектури та підписує відповідний акт.

Без підпису архітектора - автора проекту або уповноваженої ним особи такий акт є недійсним.

Стаття 10. Державний архітектурно-будівельний контроль та нагляд

(назва із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 16.05.2007 р. N 1026-V)

Для забезпечення під час забудови територій, розміщення і будівництва об'єктів архітектури додержання суб'єктами архітектурної діяльності затвердженої містобудівної та іншої проектної документації, вимог вихідних даних, а також з метою захисту державою прав споживачів будівельної продукції здійснюється в установленому законодавством порядку державний архітектурно-будівельний контроль та нагляд.

(частина перша статті 10 із змінами, внесеними
згідно із Законами України від 16.05.2007 р. N 1026-V,
від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Державний архітектурно-будівельний контроль та нагляд здійснює центральний орган виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури. Державний контроль та нагляд у системі центрального органу виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури здійснює Державна архітектурно-будівельна інспекція України та її територіальні органи (далі - інспекції державного архітектурно-будівельного контролю).

(частина друга статті 10 у редакції
Закону України від 16.05.2007 р. N 1026-V)

(положення статті 10, за якими державний архітектурно-будівельний контроль та нагляд має здійснюватися центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури і, зокрема, Державною архітектурно-будівельною інспекцією України та її територіальними органами, визнано такими, що відповідають Конституції України (є конституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 03.02.2009 р. N 4-рп/2009)

Стаття 11. Авторський та технічний нагляди

(назва статті 11 у редакції Закону України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Під час будівництва об'єкта архітектури здійснюється авторський та технічний нагляд.

(частина перша статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Технічний нагляд забезпечується замовником та здійснюється особами, які мають відповідний кваліфікаційний сертифікат.

(статтю 11 доповнено новою частиною другою згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V, у зв'язку з цим частини другу та третю вважати відповідно частинами третьою та четвертою)

Авторський нагляд здійснюється архітектором - автором проекту об'єкта архітектури, іншими розробниками затвердженого проекту або уповноваженими ними особами. Авторський нагляд здійснюється відповідно до законодавства та договору із замовником.

У разі виявлення відхилень від проектних рішень, допущених під час будівництва об'єкта архітектури, та відмови підрядника щодо їх усунення особа, яка здійснює авторський або технічний нагляд, повідомляє про це замовника і відповідну інспекцію державного архітектурно-будівельного контролю для вжиття заходів відповідно до законодавства.

(частина четверта статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Порядок проведення авторського і технічного наглядів установлюється Кабінетом Міністрів України.

(статтю 11 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Стаття 12. Виключена

(згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

РОЗДІЛ III
СПЕЦІАЛЬНО УПОВНОВАЖЕНІ ОРГАНИ МІСТОБУДУВАННЯ ТА АРХІТЕКТУРИ. ТВОРЧІ СПІЛКИ АРХІТЕКТОРІВ

Стаття 13. Спеціально уповноважені органи містобудування та архітектури

До спеціально уповноважених органів містобудування та архітектури належать:

центральний орган виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури;

уповноважений орган містобудування та архітектури Ради міністрів Автономної Республіки Крим;

управління містобудування та архітектури обласних, Київської та Севастопольської міських, відділи районних державних адміністрацій;

виконавчі органи сільських, селищних, міських рад.

Уповноважений орган містобудування та архітектури Ради міністрів Автономної Республіки Крим, управління містобудування і архітектури обласних, Київської та Севастопольської міських, відділи районних державних адміністрацій підконтрольні і підзвітні відповідним органам виконавчої влади в межах, передбачених законом.

Органи місцевого самоврядування здійснюють свою діяльність у сфері містобудування та архітектури відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

З питань делегованих повноважень, передбачених підпунктом «б» частини першої статті 31 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», виконавчі органи сільських, селищних, міських рад підконтрольні відповідним органам виконавчої влади.

Стаття 14. Головні архітектори

Керівники органів містобудування та архітектури, визначених статтею 13 цього Закону, за посадою є головними архітекторами відповідних адміністративно-територіальних одиниць (Автономної Республіки Крим, області, району, міста, району в місті).

Призначення на посаду головного архітектора здійснюється виключно за результатами конкурсу.

В конкурсі можуть брати участь особи, які мають вищу архітектурну освіту та стаж організаційної і професійної роботи за фахом у сфері містобудування та архітектури не менше 5 років.

(частина третя статті 14 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Конкурси на заміщення посади головних архітекторів проводяться за участю місцевих організацій Національної спілки архітекторів України.

Головні архітектори та інші посадові особи спеціально уповноважених органів містобудування та архітектури як автори чи співавтори беруть участь у розробленні містобудівної документації відповідної території. Головні архітектори та інші посадові особи спеціально уповноважених органів містобудування та архітектури в межах закону можуть здійснювати творчу діяльність, пов'язану з проектуванням об'єктів архітектури, які передбачені для будівництва на території їх адміністративної діяльності. У таких випадках погодження відповідних архітектурних рішень здійснюється органами містобудування та архітектури вищого рівня.

(частина п'ята статті 14 у редакції
Закону України від 01.08.2006 р. N 58-V,
із змінами, внесеними згідно із Законом
України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Головний архітектор міста, району погоджує містобудівне та архітектурне проектне рішення об'єктів, розташованих в історичній частині міста, історичних ареалах, на магістралях та площах загальноміського значення.

(статтю 14 доповнено частиною шостою згідно із Законом України від 16.09.2008 р. N 509-VI)

Стаття 15. Виключена

(стаття 15 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V, від 16.09.2008 р. N 509-VI, від 25.12.2008 р. N 800-VI, виключена згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Стаття 16. Творчі спілки архітекторів

В Україні діє об'єднання професійних архітекторів - Національна спілка архітекторів України, а також відповідно до законодавства можуть створюватися і діяти інші творчі спілки архітекторів та самоврядні об'єднання у сфері архітектурної діяльності.

(частина перша статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Діяльність творчих спілок архітекторів та самоврядних об'єднань у сфері архітектурної діяльності здійснюється на основі їх статутів, зареєстрованих в установленому порядку.

(частина друга статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

До складу комісії з професійної атестації архітекторів включаються представники від всеукраїнського об'єднання архітекторів та інших самоврядних об'єднань у сфері архітектурної діяльності.

(статтю 16 доповнено частиною третьою згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Стаття 16^1. Саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності

В Україні можуть створюватися і діяти саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності.

Неприбуткові добровільні об'єднання фізичних та юридичних осіб, що провадять підприємницьку та професійну діяльність, набувають статусу саморегулівних організацій з дня їх реєстрації центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури і внесення відомостей про них до державного реєстру саморегулівних організацій у сфері архітектурної діяльності.

Саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності визначають правила і стандарти підприємницької та професійної діяльності, обов'язкові для виконання всіма членами таких організацій, а також передбачають механізм відшкодування збитків, завданих споживачам унаслідок надання членами саморегулівної організації товарів, виконання робіт (послуг) неналежної якості.

Саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності можуть на підставі делегованих повноважень проводити професійну атестацію виконавців робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, та залучатися до ліцензування господарської діяльності членів саморегулівної організації.

Центральний орган виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури визначає порядок реєстрації таких організацій і здійснює контроль за їх діяльністю.

(розділ III доповнено статтею 16^1 згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

РОЗДІЛ IV
ЗДІЙСНЕННЯ АРХІТЕКТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 17. Ліцензування та професійна атестація виконавців робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури

Господарська діяльність, пов'язана із створенням об'єкта архітектури, підлягає ліцензуванню відповідно до законодавства.

Порядок ліцензування господарської діяльності, пов'язаної із створенням об'єктів архітектури, визначається Кабінетом Міністрів України.

Органами ліцензування є Державна архітектурно-будівельна інспекція України та її територіальні органи.

Відповідальні виконавці окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, проходять професійну атестацію. Перелік таких видів робіт (послуг) і порядок професійної атестації встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Професійна атестація виконавців робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, проводиться центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури. Повноваження щодо проведення професійної атестації можуть бути делеговані саморегулівним організаціям у сфері архітектурної діяльності. Саморегулівна організація набуває делегованих їй повноважень з дня опублікування центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури рішення про надання (делегування) таких повноважень в офіційному виданні, визначеному таким органом.

До професійної атестації допускаються громадяни, які:

здобули вищу освіту за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста, магістра за напрямом професійної атестації, мають стаж роботи за фахом не менш як три роки;

не здобули вищої освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліст, магістр за напрямом професійної атестації, але мають стаж роботи у сфері містобудування не менш як десять років.

Громадянам, які пройшли професійну атестацію, видається відповідний кваліфікаційний сертифікат.

Громадяни, які одержали відповідний кваліфікаційний сертифікат, можуть виконувати окремі види робіт (послуг), пов'язані із створенням об'єкта архітектури, без відповідної ліцензії, мають особисту печатку та несуть відповідальність за неналежне виконання робіт (послуг), право виконання яких визначено кваліфікаційним сертифікатом, та порушення вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил.

Відомості про особу, яка отримала кваліфікаційний сертифікат, вносяться до реєстру атестованих осіб.

Форма кваліфікаційного сертифіката, порядок внесення плати за проведення професійної атестації та її розміри затверджуються центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

(стаття 17 із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 19.01.2006 р. N 3370-IV,
від 01.08.2006 р. N 58-V,
від 16.09.2008 р. N 509-VI,
у редакції Закону України
від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Стаття 18. Атестаційна архітектурно-будівельна комісія

Професійна атестація виконавців робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, здійснюється Атестаційною архітектурно-будівельною комісією.

Атестаційна архітектурно-будівельна комісія:

визначає рівень кваліфікації і знань фахівців, їх спеціалізацію;

видає відповідні кваліфікаційні сертифікати, скасовує рішення про їх видачу;

може утворювати секції за видами робіт (послуг) та професійної спеціалізації;

здійснює інші повноваження відповідно до Положення про Атестаційну архітектурно-будівельну комісію, що затверджується центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

(стаття 18 у редакції Закону
України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Стаття 19. Проектні роботи, виконання яких не потребує наявності відповідного кваліфікаційного сертифіката

Виконання проектних робіт по створенню об'єктів архітектури не потребує наявності у фахівців відповідного кваліфікаційного сертифіката у разі:

здійснення фахівцями проектних робіт під керівництвом архітектора чи іншого фахівця, який має кваліфікаційний сертифікат на виконання робіт відповідного профілю;

розроблення проектних матеріалів, не передбачених для реалізації (ескізні, пошукові, концептуальні тощо), пропозицій щодо можливості і умов забудови будь-якої земельної ділянки;

виконання робіт, що пов'язані з участю в містобудівних та архітектурних конкурсах, якщо їх умовами не передбачено інше.

проектування об'єктів, які відповідно до законодавства не потребують дозволу на будівництво.

(статтю 19 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Стаття 20. Здійснення архітектурної діяльності іноземцями та особами без громадянства

Іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, при здійсненні архітектурної діяльності користуються такими самими правами та несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, якщо інше не передбачено законами і міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

На території України іноземці та особи без громадянства, які не отримали відповідний кваліфікаційний сертифікат, можуть виконувати роботи, визначені статтею 19 цього Закону, та брати участь у розробленні містобудівної документації, здійснювати проектування об'єктів архітектури, розробляти робочу документацію для будівництва лише на підставі договорів з суб'єктами підприємницької діяльності, які мають ліцензію на виконання окремих видів господарської діяльності у будівництві або із фахівцями, які мають кваліфікаційний сертифікат.

(частина друга статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 19.01.2006 р. N 3370-IV, від 01.08.2006 р. N 58-V)

Стаття 21. Здійснення архітектурної діяльності фізичними та юридичними особами України на території іноземних держав

Фізичні та юридичні особи України здійснюють архітектурну діяльність на території інших держав відповідно до законів та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а так само до законодавства країни перебування.

РОЗДІЛ V
ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ СУБ'ЄКТІВ АРХІТЕКТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ СТВОРЕННІ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ АРХІТЕКТУРИ

Стаття 22. Права архітектора

Архітектор під час проектування і будівництва об'єктів архітектури має право:

без попереднього дозволу розробляти проектні пропозиції щодо забудови будь-якої земельної ділянки для визначення можливості і умов здійснення на ній будівництва об'єкта архітектури;

за дорученням замовника одержувати в установленому порядку містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки і технічні умови щодо інженерного забезпечення об'єкта архітектури;

(абзац третій статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.09.2008 р. N 509-VI, у редакції Закону України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

вільно обирати засоби і способи реалізації архітектурного рішення;

за погодженням із замовником вносити в межах містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки зміни до затвердженого проекту;

(абзац п'ятий статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

за дорученням замовника брати участь у підготовці договорів підряду, організації конкурсів (тендерів) з визначення підрядника на проектування та будівництво, бути представником замовника в інших випадках, визначених договором;

залучати на договірній основі до розроблення проекту інших фахівців, здійснювати керівництво цими роботами або брати участь у виконанні робочої документації;

(абзац сьомий статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

здійснювати експертизу проектної документації згідно із професійною спеціалізацією, зазначеною у кваліфікаційному сертифікаті архітектора;

страхувати свою професійну відповідальність відповідно до закону.

(статтю 22 доповнено абзацом дев'ятим згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Стаття 23. Права замовників

Замовники на проектування і будівництво об'єктів архітектури мають право:

обирати архітектора - розробника проекту або залучати його за результатами архітектурного чи містобудівного конкурсу, обирати підрядника на будівництво або залучати його за результатами будівельного тендера;

(абзац другий статті 23 у редакції
Закону України від 01.08.2006 р. N 58-V)

затверджувати проект, якщо він не суперечить законодавству, містобудівним умовам та обмеженням забудови земельної ділянки;

(абзац третій статті 23 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 16.09.2008 р. N 509-VI,
у редакції Закону України
від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

здійснювати контроль і технічний нагляд за додержанням вимог містобудівних умов і обмежень забудови земельної ділянки під час проектування об'єкта архітектури, затвердженого проекту під час будівництва;

(абзац четвертий статті 23 із змінами, внесеними
згідно із Законами України від 16.09.2008 р. N 509-VI,
від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

залучати осіб, які мають кваліфікаційний сертифікат, для здійснення функцій замовника та інжинірингу.

(статтю 23 доповнено абзацом п'ятим згідно із
Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Стаття 24. Права підрядників

Підрядники на проектування і будівництво об'єкта архітектури мають право:

обирати на свій розсуд технологію, методи і спосіб розроблення та реалізації проекту об'єкта архітектури в межах державних будівельних стандартів, норм і правил;

(абзац другий статті 24 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

виконувати робочу документацію для будівництва об'єкта архітектури відповідно до затвердженого проекту за безпосередньою участю або під авторським наглядом архітектора - автора проекту чи уповноваженої ним особи за його письмовою згодою;

(абзац третій статті 24 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

здійснювати інші дії, передбачені договорами (контрактами) підряду, у встановленому законодавством порядку.

Стаття 25. Права громадян та громадських організацій

Громадяни та громадські організації, які не беруть безпосередньої участі у створенні об'єктів архітектури, мають право:

одержувати в органах влади інформацію щодо підготовки і прийняття рішень з планування, забудови та реконструкції населених пунктів, окремих територій і конкретних об'єктів архітектури, додержання при цьому

вимог законодавства про збереження пам'яток історії та культури, довкілля;

брати участь в обговоренні архітектурних рішень проектів у встановленому порядку;

захищати свої інтереси під час проектування і будівництва нових та експлуатації існуючих об'єктів архітектури відповідно до законодавства.

Порядок громадського обговорення містобудівної документації та проектів будівництва, а також порядок урахування в них пропозицій громадськості визначаються законом.

(статтю 25 доповнено частиною другою згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Стаття 26. Обов'язки архітектора, інших проектувальників

Архітектор, інші проектувальники, які здійснюють роботи по створенню об'єктів архітектури, зобов'язані:

додержуватися державних стандартів, норм і правил, вимог вихідних даних на проектування;

(абзац другий частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

не порушувати під час проектування, організації і виконання будівельних робіт законні права та інтереси власників і користувачів будинків і споруд, прилеглих до ділянки забудови;

не розголошувати без згоди замовника відомості, які становлять комерційну таємницю проекту.

Проектна організація, яка розробляла проектну документацію, а також головний архітектор та головний інженер проекту несуть відповідальність за відповідність проектної документації вихідним даним на проектування, вимогам державних стандартів, норм і правил.

(статтю 26 доповнено частиною другою згідно із Законом України від 16.09.2008 р. N 509-VI, частина друга статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Стаття 27. Обов'язки замовників та підрядників

Замовники та підрядники під час створення об'єкта архітектури зобов'язані:

доручати виконання окремих видів проектних і будівельних робіт особам, які мають відповідну ліцензію (кваліфікаційний сертифікат);

обирати виконавців робочої документації для будівництва з додержанням вимог статті 8 цього Закону;

забезпечувати будівництво об'єктів архітектури згідно з робочою документацією, застосовувати будівельні матеріали, вироби і конструкції, які відповідають державним стандартам, нормам і правилам і такі, що про-

йшли сертифікацію, якщо вона є обов'язковою;

не порушувати під час організації і виконання будівельних робіт законні права та інтереси користувачів прилеглих земельних ділянок, власників розташованих на них будинків і споруд, відшкодовувати завдані їм збитки відповідно до закону;

поінформувати у триденний строк місцеві органи охорони пам'яток історії та культури про нововиявлені під час будівельних робіт об'єкти, що мають антропологічне, археологічне, естетичне, етнографічне, історичне, мистецьке, наукове чи художнє значення;

(абзац шостий статті 27 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

не включати до завдання на проектування вимог, що суперечать вимогам законодавства України, затвердженій містобудівній документації, державним нормам, стандартам і правилам.

(статтю 27 доповнено абзацом сьомим згідно із
Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Замовники, крім виконання обов'язків, зазначених у частині першій цієї статті, також зобов'язані передавати один комплект проектної документації, за якою збудовано об'єкт архітектури, власникові такого об'єкта для постійного зберігання.

(статтю 27 доповнено частиною другою згідно із
Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V,
частина друга статті 27 у редакції
Закону України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Стаття 28. Обов'язки власників та користувачів об'єктів архітектури

Власники та користувачі об'єктів архітектури зобов'язані:

утримувати в належному стані будинки і споруди, а так само закріплені за ними земельні ділянки, додержуватися під час експлуатації об'єкта архітектури вимог, визначених у його архітектурно-технічному паспорті, а також вимог законодавства;

(абзац другий статті 28 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

отримувати в установленому законодавством порядку дозвіл на виконання робіт, пов'язаних із реконструкцією, реставрацією чи капітальним ремонтом об'єкта архітектури;

у разі необхідності внесення змін до об'ємно-просторових, планувальних та інших рішень об'єкта архітектури розробляти відповідну проектну документацію згідно з вимогами архітектурно-технічного паспорта об'єкта, погоджувати, затверджувати її та проводити будівельні роботи в установленому законодавством порядку;

(абзац четвертий статті 28 у редакції
Закону України від 01.08.2006 р. N 58-V)

зберігати комплект проектної документації, за якою збудовано об'єкт архітектури, та передавати цю документацію новому власнику.

(статтю 28 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Розділ VI
АВТОРСЬКЕ ПРАВО НА ОБ'ЄКТИ АРХІТЕКТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 29. Об'єкти та суб'єкти авторського права в галузі архітектури

Відносини, що виникають під час створення і використання об'єктів архітектури як об'єктів авторського права, регулюються Цивільним кодексом України, Законом України «Про авторське право і суміжні права», цим Законом та іншими законодавчими актами України.

(частина перша статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Об'єктами авторського права в галузі архітектури є твори архітектури, містобудування і садово-паркового мистецтва, а також плани, креслення, пластичні твори, ілюстрації, карти та ескізи, що стосуються архітектури.

Особа (особи), творчою працею якої (яких) створено об'єкти архітектури як об'єкти авторського права, вважається автором (співавторами) цих об'єктів.

Співавторами не можуть бути особи, які подають автору об'єкта архітектури технічну, консультаційну чи організаційну допомогу або такі, що здійснюють організацію проектування і будівництва (реконструкції, реставрації, капітального ремонту), контроль за виконанням зазначених робіт.

Стаття 30. Майнові права на об'єкт архітектури

Майнові права на об'єкт архітектури як об'єкт авторського права, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівникові, який створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній особі, де або в якої він працює, спільно, якщо інше не встановлено договором.

Майнові права на об'єкт архітектури як об'єкт авторського права, створений за замовленням, належать творцеві цього об'єкта або замовникові спільно, якщо інше не встановлено договором.

Істотною умовою договору про створення твору містобудування є правовий режим здійснення майнових прав на містобудівну документацію з планування територій після передачі її замовнику.

(статтю 30 доповнено новою частиною третьою згідно із Законом України від 16.09.2008 р. N 509-VI, у зв'язку з цим частини третю - шосту вважати відповідно частинами четвертою - сьомою)

Обов'язкові умови договорів щодо розпорядження майновими правами на об'єкт архітектури як об'єкт авторського права визначаються Цивільним кодексом України та Законом України «Про авторське право і суміжні права».

Автор проекту твору архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва має виключне право на участь у подальшій його реалізації, якщо інше не передбачено умовами договору із замовником або юридичною чи фізичною особою, де або в якої він працює, а також на внесення змін до не завершеного будівництвом чи збудованого твору архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва у разі зміни його функціонального призначення чи реконструкції.

Використання проекту твору архітектури, містобудування чи садово-паркового мистецтва для реалізації допускається тільки одноразово, якщо інше не обумовлено договором, згідно з яким створено проект. Повторне використання такого проекту і розробленої на його основі робочої документації здійснюється виключно за згодою автора з виплатою йому або його правонаступникам авторської винагороди.

Автор об'єкта архітектури як об'єкта авторського права має право на одержання у встановленому законодавством порядку авторської винагороди за його створення і використання.

Стаття 31. Особисті немайнові права автора (співавторів) об'єкта архітектури

Особистими немайновими правами інтелектуальної власності автора (співавторів) об'єкта архітектури як об'єкта авторського права є відповідні права, визначені Цивільним кодексом України, Законом України «Про авторське право і суміжні права», та зокрема:

право фотографувати, здійснювати відеозйомку відповідного об'єкта архітектури як об'єкта авторського права, крім випадків, визначених законом;

право вимагати визнання свого авторства (співавторства) шляхом зазначення належним чином свого імені на об'єкті архітектури як об'єкті авторського права, якщо це практично можливо.

(частина перша статті 31 у редакції
Закону України від 01.08.2006 р. N 58-V)

Особисті немайнові права на об'єкт архітектури як об'єкт авторського права належать його автору (співавторам) незалежно від умов договору (контракту) між автором та замовником або юридичною чи фізичною особою, де або в якої він працює.

(розділ VI у редакції Закону
України від 03.02.2004 р. N 1407-IV)

РОЗДІЛ VII
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО АРХІТЕКТУРНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Стаття 32. Відповідальність за порушення законодавства про архітектурну діяльність

Порушення законодавства про архітектурну діяльність тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно з законами України.

Стаття 33. Вирішення спорів, що виникають у процесі здійснення архітектурної діяльності

Спори, що виникають у процесі здійснення архітектурної діяльності, в тому числі за участю іноземних юридичних і фізичних осіб, вирішуються у встановленому законом порядку.

РОЗДІЛ VIII
ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім:

частин першої, другої і четвертої статті 7, які набирають чинності через два роки після створення передбаченої у статті 18 цього Закону Архітектурно-будівельної атестаційної комісії та введення в дію порядку проведення професійної атестації в архітектурній діяльності (частина друга статті 17);

частини першої статті 12, яка набирає чинності з 1 січня 2000 року.

2. До приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність із Законом України «Про архітектурну діяльність» вони застосовуються у частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня опублікування Закону України «Про архітектурну діяльність»:

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із Законом України «Про архітектурну діяльність»;

відповідно до своєї компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України
м. Київ
20 травня 1999 року
N 687-XIV

Л. КУЧМА

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основи містобудування

Закон введено в дію з дня опублікування - 9 грудня 1992 року
(згідно з Постановою Верховної Ради України
від 16 листопада 1992 року N 2781-XII)
Із змінами і доповненнями, внесеними
Законами України
від 8 лютого 2001 року N 2257-III,
від 15 травня 2003 року N 762-IV,
від 16 травня 2007 року N 1026-V,
від 16 вересня 2008 року N 509-VI
(зміни, внесені підпунктами 2 та 4 пункту 4 розділу I
Закону України від 16 вересня 2008 року N 509-VI,
набрали чинності з 15 квітня 2009 року),
від 5 листопада 2009 року N 1704-VI,
від 17 лютого 2011 року N 3038-VI

(Дозвіл на будівництво об'єкта містобудування, вихідні дані (архітектурно-планувальне завдання та технічні умови щодо інженерного забезпечення) та дозвіл на виконання будівельних робіт, отримані до набрання чинності підпунктами 2 та 4 пункту 4 розділу I Закону України від 16 вересня 2008 року N 509-VI, зберігають чинність протягом двох років з дня набрання чинності Законом України від 16 вересня 2008 року N 509-VI, а щодо об'єктів містобудування, будівництво яких розпочато, - до завершення їх будівництва)

Положення статті 13 цього Закону визнано такими, що відповідають Конституції України (є конституційними) (згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 3 лютого 2009 року N 4-рп/2009)

(У тексті Закону слова "органи місцевого та регіонального самоврядування" в усіх відмінках замінено словами "органи місцевого самоврядування" у відповідному відмінку, слова "Рад народних депутатів" в усіх відмінках замінено словом "рад" у відповідному відмінку, слова "правила забудови" в усіх відмінках замінено словами "місцеві правила забудови" у відповідному відмінку, слова "Республіки Крим" замінено словами "Автономної Республіки Крим", слова "у справах містобудування і архітектури" замінити словами "з питань містобудування та архітектури", слова "державної виконавчої" замінено словом "виконавчої" згідно із Законом України від 8 лютого 2001 року N 2257-III)

Цей Закон визначає правові, економічні, соціальні та організаційні засади містобудівної діяльності в Україні і спрямований на формування повноцінного життєвого середовища, забезпечення при цьому охорони навколишнього природного оточення, раціонального природокористування та збереження культурної спадщини.

Розділ 1
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ
Стаття 1. Містобудування

Містобудування (містобудівна діяльність) - це цілеспрямована діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, громадян, об'єднань громадян по створенню та підтриманню повноцінного життєвого середовища, яка включає прогнозування розвитку населених пунктів і територій, планування, забудову та інше використання територій, проектування, будівництво об'єктів містобудування, спорудження інших об'єктів, реконструкцію історичних населених пунктів при збереженні традиційного характеру середовища, реставрацію та реабілітацію об'єктів культурної спадщини, створення інженерної та транспортної інфраструктури.

(стаття 1 у редакції Закону України
від 08.02.2001 р. N 2257-III)

Стаття 2. Головні напрями містобудівної діяльності

Головними напрямами містобудівної діяльності є:

планування, забудова та інше використання територій;

(статтю 2 доповнено новим абзацом другим згідно із
Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III,
у зв'язку з цим абзаци другий - дванадцятий вважати
відповідно абзацами третім - тринадцятим)

розробка і реалізація містобудівної документації та інвестиційних програм розвитку населених пунктів і територій;

(абзац третій статті 2 із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

визначення територій, вибір, вилучення (викуп) і надання земель для містобудівних потреб;

здійснення архітектурної діяльності;

(статтю 2 доповнено новим абзацом п'ятим згідно із
Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III,
у зв'язку з цим абзаци п'ятий - тринадцятий вважати
відповідно абзацами шостим - чотирнадцятим)

розміщення будівництва житлово-цивільних, виробничих та інших об'єктів, формування містобудівних ансамблів і ландшафтних комплексів, зон відпочинку та оздоровлення населення;

створення соціальної, інженерної і транспортної інфраструктур територій та населених пунктів;

створення та ведення містобудівних кадастрів населених пунктів;

(статтю 2 доповнено новим абзацом восьмим згідно із
Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III,
у зв'язку з цим абзаци восьмий - чотирнадцятий вважати
відповідно абзацами дев'ятим - п'ятнадцятим)

захист життєвого та природного середовища від шкідливого впливу техногенних і соціально-побутових факторів, небезпечних природних явищ;

збереження пам'яток культурної спадщини;

(абзац десятий статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

розвиток національних і культурних традицій в архітектурі і містобудуванні;

забезпечення високих архітектурно-планувальних, функціональних і конструктивних якостей об'єктів містобудування, формування і реконструкція містобудівних ансамблів, кварталів, районів і ландшафтних комплексів, зон відпочинку та природних лікувальних ресурсів;

(абзац дванадцятий статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

розробка правових актів, державних стандартів, норм і правил, пов'язаних з містобудуванням;

контроль за дотриманням містобудівного законодавства;

підготовка кадрів для містобудування, підвищення їх кваліфікації;

ліцензування певних видів господарської діяльності у будівництві в порядку, встановленому законодавством.

(статтю 2 доповнено абзацом шістнадцятим згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

Стаття 3. Виключена

(стаття 3 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III, виключена згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Стаття 4. Виключена

(стаття 4 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III, виключена згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Стаття 5. Основні вимоги до містобудівної діяльності

При здійсненні містобудівної діяльності повинні бути забезпечені:

розробка містобудівної документації, проектів конкретних об'єктів згідно з вихідними даними на проектування, з дотриманням державних стандартів, норм і правил;

(абзац другий статті 5 у редакції Закону України від 08.02.2001 р. N 2257-III, із змінами, внесеними згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

розміщення і будівництво об'єктів відповідно до затверджених у встановленому порядку містобудівної документації та проектів цих об'єктів;

раціональне використання земель та територій для містобудівних потреб, підвищення ефективності забудови та іншого використання земельних ділянок;

(статтю 5 доповнено новим абзацом четвертим згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III, у зв'язку з цим абзаци четвертий - сьомий вважати відповідно абзацами п'ятим - восьмим)

охорона культурної спадщини, збереження традиційного характеру середовища населених пунктів;

(абзац п'ятий статті 5 у редакції Закону України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

урахування державних та громадських інтересів при плануванні та забудові територій;

(статтю 5 доповнено новим абзацом шостим згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III, у зв'язку з цим абзаци шостий - восьмий вважати відповідно абзацами сьомим - дев'ятим)

урахування законних інтересів та вимог власників або користувачів земельних ділянок та будівель, що оточують місце будівництва;

інформування через засоби масової інформації громадян про плани перспективного розвитку територій і населених пунктів, розміщення важливих містобудівних об'єктів;

участь громадян, об'єднань громадян в обговоренні містобудівної документації, проектів окремих об'єктів і внесення відповідних пропозицій до державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій;

захист прав громадян та громадських організацій згідно із законодавством.

(статтю 5 доповнено абзацом десятим згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

Стаття 6. Законодавство України про містобудування

Законодавство України про містобудування складається з Конституції України, цього Закону, законів України «Про планування та забудову територій», «Про архітектурну діяльність» та інших нормативно-правових актів, що видаються на їх виконання.

(стаття 6 у редакції Закону України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

Розділ 2
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ

Стаття 7. Органи, що здійснюють державне регулювання у сфері містобудування

Державне регулювання у сфері містобудування здійснюється Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Верховною Радою та Радою Міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними

адміністраціями, органами місцевого самоврядування, а також спеціально уповноваженими органами з питань містобудування та архітектури, іншими органами в порядку, встановленому законодавством.

(стаття 7 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

Стаття 8. Зміст державного регулювання у сфері містобудування

Державне регулювання у сфері містобудування полягає в:

плануванні територій на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях;

(статтю 8 доповнено новим абзацом другим згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III, у зв'язку з цим абзаци другий - восьмий вважати відповідно абзацами третім - дев'ятим)

аналізі стану містобудування, прогнозуванні його розвитку;

підготовці, затвердженні та реалізації державних, регіональних і місцевих містобудівних програм, містобудівної документації;

(абзац четвертий статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 08.02.2001 р. N 2257-III, від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

координації взаємодії суб'єктів містобудівної та архітектурної діяльності;

(абзац п'ятий статті 8 у редакції Закону України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

наданні вимог щодо урахування державних інтересів під час розроблення містобудівної документації;

(статтю 8 доповнено новим абзацом шостим згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III, у зв'язку з цим абзаци шостий - дев'ятий вважати відповідно абзацами сьомим - десятим)

проведенні експертизи містобудівної документації та комплексної державної експертизи проектів конкретних об'єктів;

(абзац сьомий статті 8 у редакції Закону України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

розробці і затвердженні державних стандартів, норм і правил;

контролі за дотриманням законодавства у сфері містобудування, державних стандартів і норм, вимог вихідних даних, затвердженої містобудівної документації та проектів конкретних об'єктів, раціональним використанням територіальних і матеріальних ресурсів при проектуванні та будівництві;

(абзац дев'ятий статті 8 у редакції Закону України від 08.02.2001 р. N 2257-III, із змінами, внесеними згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

контролі за дотриманням вимог щодо охорони культурної спадщини та збереженням традиційного характеру середовища населених пунктів;

(статтю 8 доповнено новим абзацом десятим згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III, у зв'язку з цим абзац десятий вважати абзацом одинадцятим)

ліцензування певних видів господарської діяльності у будівництві в порядку, встановленому законом.

(абзац одинадцятий статті 8 у редакції Закону України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

Стаття 9. Компетенція Кабінету Міністрів України у сфері містобудування

До компетенції Кабінету Міністрів України у сфері містобудування належить:

визначення порядку здійснення державного контролю в містобудуванні;

(абзац другий частини першої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

координація діяльності органів виконавчої влади, спеціально уповноважених органів з питань містобудування та архітектури;

(абзац третій частини першої статті 9 у редакції Закону України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

забезпечення:

- реалізації містобудівної політики України;
- розробки державних, міждержавних, найважливіших регіональних містобудівних програм і проектів;
- розроблення Генеральної схеми території України, схем планування окремих частин території України;

(частину першу статті 9 доповнено новим абзацом сьомим згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III, у зв'язку з цим абзаци сьомий - одинадцятий вважати відповідно абзацами восьмим - дванадцятим)

- виконання фундаментальних і пріоритетних науково-дослідних робіт з питань містобудування, збереження традиційного характеру середовища населених пунктів та науково-реставраційних робіт;

(абзац восьмий частини першої статті 9 у редакції Закону України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

визначення порядку:

- розробки і затвердження державних стандартів, норм і правил у сфері містобудування;
- ліцензування певних видів господарської діяльності у будівництві;

(абзац одинадцятий частини першої статті 9 у редакції Закону України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

встановлення порядку проведення експертизи містобудівної документації та державної комплексної експертизи проектів конкретних об'єктів;

(абзац дванадцятий частини першої статті 9 у редакції Закону України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

встановлення порядку надання вихідних даних для проектування об'єктів містобудування.

(частину першу статті 9 доповнено абзацом тринадцятим
згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

Кабінет Міністрів України вирішує й інші питання у сфері містобудування відповідно до законодавства.

Стаття 10. Компетенція Автономної Республіки Крим у сфері містобудування

До компетенції Автономної Республіки Крим у сфері містобудування належить:

забезпечення реалізації державної політики у сфері містобудування на території Автономної Республіки Крим у межах, визначених законодавством України;

(абзац другий частини першої статті 10
у редакції Закону України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

забезпечення розроблення схеми планування території Автономної Республіки Крим та її окремих частин;

(частину першу статті 10 доповнено новим абзацом третім
згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III,
у зв'язку з цим абзаци третій - дванадцятий вважати
відповідно абзацами четвертим - тринадцятим,
абзац третій частини першої статті 10 із змінами,
внесеними згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

утворення спеціально уповноважених органів з питань містобудування та архітектури, керівництво їх діяльністю;

абзац п'ятий частини першої статті 10 виключено

(згідно із Законом України
від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

організація розробки та проведення експертизи, затвердження і реалізація республіканських містобудівних програм, проектів, об'єктів, що будуються за рахунок бюджету Автономної Республіки Крим;

(абзац шостий частини першої статті 10 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

визначення територій, вилучення (викуп) і надання земель для містобудівних потреб;

ліцензування спеціальних видів робіт у проектуванні та будівництві в порядку, встановленому законодавством;

організація науково-дослідних та інших спеціальних видів робіт щодо комплексного розвитку території республіки;

здійснення державного контролю у сфері містобудування;

організація проведення робіт, пов'язаних з прийняттям в експлуатацію

закінчених будівництвом об'єктів у порядку, встановленому законодавством;

організація охорони, реставрації та використання пам'яток архітектури і містобудування;

встановлення та зміна меж населених пунктів відповідно до законодавства щодо комплексного розвитку території республіки;

(абзац тринадцятий частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

врахування інтересів відповідних територіальних громад при вирішенні питань планування територій на регіональному рівні.

(частину першу статті 10 доповнено абзацом чотирнадцятим згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

Автономна Республіка Крим вирішує й інші питання у сфері містобудування, визначені законом.

(частина друга статті 10 у редакції Закону України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

Стаття 11. Компетенція обласних і районних рад

До компетенції обласних і районних рад у сфері містобудування на їх території належить:

визначення територій, вилучення (викуп) і надання земель для містобудівних потреб відповідно до законодавства;

забезпечення розроблення та затвердження схем планування територій, містобудівних програм відповідно області чи району;

(частину першу статті 11 доповнено новим абзацом третім згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III, у зв'язку з цим абзаци третій - п'ятий вважати відповідно абзацами четвертим - шостим)

затвердження регіональних містобудівних програм;

абзац п'ятий частини першої статті 11 виключено

(абзац п'ятий частини першої статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III, виключено згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

встановлення та зміна меж населених пунктів.

До компетенції обласної ради належить затвердження відповідної містобудівної документації.

(статтю 11 доповнено новою частиною другою згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III, у зв'язку з цим частину другу вважати відповідно частиною третьою, частина друга статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Обласні та районні ради вирішують й інші питання у сфері містобудування відповідно до законодавства.

Стаття 12. Компетенція сільських, селищних, міських рад та їх виконавчих органів у сфері містобудування

До компетенції сільських, селищних, міських рад у сфері містобудування на відповідній території належить затвердження відповідно до законодавства місцевих програм, генеральних планів відповідних населених пунктів, планів зонування територій, а за відсутності затверджених в установленому законом порядку планів зонування території - детальних планів територій.

Крім повноважень, зазначених у частині першій цієї статті, відповідна місцева рада утворює у складі виконавчого комітету ради орган з питань містобудування та архітектури.

Місцеві ради вирішують інші питання у сфері містобудування відповідно до закону, а також можуть делегувати вирішення питань, що належать до їх компетенції, своїм виконавчим органам або відповідним місцевим державним адміністраціям.

До компетенції виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері містобудування належать:

затвердження детальних планів територій за наявності затверджених в установленому законом порядку планів зонування території;

визначення територій для містобудівних потреб;

внесення пропозицій щодо встановлення і зміни меж населених пунктів відповідно до закону.

(стаття 12 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III, у редакції Закону України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Стаття 13. Компетенція місцевих державних адміністрацій в сфері містобудування

До компетенції місцевих державних адміністрацій в сфері містобудування належить прийняття рішень щодо:

реалізації державної політики у сфері містобудування на відповідній території;

планування територій на відповідному рівні;

підготовки пропозицій до програм соціально-економічного розвитку відповідної території;

формування спеціально уповноважених органів з питань містобудування та архітектури, керівництво їх діяльністю;

інформування населення про плани розміщення найважливіших містобудівних, промислових, енергетичних і транспортних комплексів;

забезпечення охорони культурної спадщини;

моніторингу забудови та іншого використання територій.

До компетенції обласної державної адміністрації належить прийняття рішень щодо:

сприяння узгодженню інтересів територіальних громад у разі виникнення розбіжностей при вирішенні питань планування територій на відповідному рівні;

організації розроблення і подання на затвердження відповідних рад обласних містобудівних програм, схем планування території області;

розгляду пропозицій по встановленню та зміні меж сіл, селищ і підготовка висновків щодо їх затвердження;

абзац п'ятий частини другої статті 13 виключено

(абзац п'ятий частини другої статті 13 у редакції Закону України від 16.09.2008 р. N 509-VI, виключено згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

участі у проведенні грошової оцінки земель державної власності в населених пунктах на території області (крім міст обласного значення);

(абзац шостий частини другої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

організації підготовки комплексних висновків щодо інвестиційних містобудівних програм;

організації експертизи містобудівної документації для територій і населених пунктів області (крім міст Києва, Севастополя та обласних центрів) у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

здійснення державного контролю за дотриманням містобудівного законодавства, затвердженої містобудівної документації при плануванні та забудові відповідних територій і в разі виявлення порушень - зупинення такого будівництва в порядку, встановленому законом;

(абзац дев'ятий частини другої статті 13 у редакції Закону України від 16.05.2007 р. N 1026-V)

здійснення делегованих повноважень місцевих рад, пов'язаних з прийняттям в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, у порядку, встановленому законодавством.

До компетенції Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій належать також організація розробки та експертизи містобудівної документації, підготовка її до затвердження, крім випадків, передбачених законами.

Місцеві державні адміністрації вирішують й інші питання у сфері містобудівної діяльності, визначені законом.

(стаття 13 у редакції Закону України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

(положення статті 13, відповідно до яких з компетенції місцевих державних адміністрацій виключені повноваження щодо здійснен-

ня державного архітектурно-будівельного контролю за будівництвом об'єктів незалежно від форми їх власності, визнано такими, що відповідають Конституції України (є конституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 03.02.2009 р. N 4-рп/2009)

Стаття 14. Компетенція виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері містобудування

До компетенції виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері містобудування належать:

визначення території для містобудівних потреб згідно з рішенням відповідної ради;

(абзац другий частини першої статті 14 у редакції Закону України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

встановлення в межах своїх повноважень на відповідній території режиму використання та забудови земель, на яких передбачена перспективна містобудівна діяльність;

надання відповідно до закону містобудівних умов і обмежень забудови земельних ділянок;

(абзац четвертий частини першої статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 16.09.2008 р. N 509-VI, від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

забезпечення в установленому законодавством порядку розробки і подання на затвердження відповідних рад місцевих містобудівних програм, генеральних планів, детальних планів, планів червоних ліній;

(абзац п'ятий частини першої статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

проведення робіт з прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів у порядку, встановленому законодавством;

організація охорони культурної спадщини;

організація робіт, пов'язаних із створенням і веденням містобудівного кадастру населених пунктів;

забезпечення в установленому законом порядку державного контролю за дотриманням законодавства, затвердженої містобудівної документації під час планування та забудови відповідних територій; зупинення у випадках, передбачених законом, будівництва, яке проводиться з порушенням містобудівної документації та проектів окремих об'єктів, а також може заподіяти шкоду навколишньому природному середовищу;

здійснення контролю за забезпеченням надійності та безпечності експлуатації будинків і споруд незалежно від форми власності в районах, що зазнають впливу небезпечних природних і техногенних явищ та процесів.

Частину другу статті 14 виключено

(частина друга статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.09.2008 р. N 509-VI,

виключена згідно із Законом
України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Виконавчі комітети сільських, селищних і міських рад вирішують й інші питання містобудівної діяльності, визначені законом.

(стаття 14 у редакції Закону України
від 08.02.2001 р. N 2257-III)

Стаття 15. Компетенція спеціально уповноважених органів у сфері містобудування

Компетенція центрального спеціально уповноваженого органу з питань містобудування та архітектури визначається положенням, яке затверджується відповідно до закону.

Компетенція спеціально уповноваженого органу у з питань містобудування та архітектури Автономної Республіки Крим визначається положенням, яке затверджується Радою міністрів Автономної Республіки Крим.

Компетенція спеціально уповноважених органів з питань містобудування та архітектури місцевих державних адміністрацій визначається місцевими державними адміністраціями на основі типових положень, які затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Компетенція спеціально уповноважених органів містобудування та архітектури виконавчих органів міських рад міст обласного значення визначається відповідними виконавчими органами рад.

Окремі функції органів з питань містобудування та архітектури визначаються законодавством.

(стаття 15 у редакції Закону України
від 08.02.2001 р. N 2257-III)

Розділ 3
БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ, ДЕРЖАВНІ СТАНДАРТИ, НОРМИ І ПРАВИЛА У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ. МІСТОБУДІВНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

(назва розділу 3 із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 05.11.2009 р. N 1704-VI)

Стаття 16. Будівельні норми, державні стандарти, норми і правила

(назва статті 16 із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 05.11.2009 р. N 1704-VI)

Будівельні норми, державні стандарти, норми і правила встановлюють комплекс якісних та кількісних показників і вимог, які регламентують розробку і реалізацію містобудівної документації, проектів конкретних об'єктів з урахуванням соціальних, природно-кліматичних, гідрогеологічних, екологічних та інших умов і спрямовані на забезпечення формування

повноцінного життєвого середовища та якнайкращих умов життєдіяльності людини.

(частина перша статті 16 із змінами, внесеними
згідно із Законами України від 16.09.2008 р. N 509-VI,
від 05.11.2009 р. N 1704-VI)

Будівельні норми, державні стандарти, норми і правила щодо планування, забудови та іншого використання територій, проектування і будівництва об'єктів містобудування розробляються і затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань містобудування та архітектури, іншими центральними органами виконавчої влади в порядку, визначеному законом.

(статтю 16 доповнено частиною другою згідно із
Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III,
частина друга статті 16 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 05.11.2009 р. N 1704-VI)

Фінансування робіт з розроблення будівельних норм, державних стандартів, норм і правил здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

(статтю 16 доповнено частиною третьою згідно із
Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III,
частина третя статті 16 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 05.11.2009 р. N 1704-VI)

Стаття 17. Містобудівна документація

Містобудівна документація - затверджені текстові і графічні матеріали, якими регулюється планування, забудова та інше використання територій.

Містобудівна документація є основою для:

вирішення питань раціонального використання територій, регулювання розселення;

підготовки обгрунтованих пропозицій щодо встановлення та зміни меж населених пунктів;

підготовки вихідних даних для розробки землевпорядної документації;

вирішення питань щодо розташування та проектування нового будівництва, здійснення реконструкції, реставрації, капітального ремонту об'єктів містобудування та упорядкування територій;

вирішення питань щодо вилучення (викупу), передачі (надання) земельних ділянок у власність чи користування громадян та юридичних осіб.

(абзац шостий частини другої статті 17 у редакції
Закону України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Розробка містобудівної документації здійснюється проектними організаціями, іншими юридичними особами, які мають ліцензії на виконання

відповідних робіт, що видаються в порядку, встановленому законодавством.

Види, склад, порядок розробки та затвердження містобудівної документації визначаються законодавством. Порядок проведення експертизи містобудівної документації визначається Кабінетом Міністрів України.

Зміни до містобудівної документації вносяться рішенням органу, який затвердив містобудівну документацію, за поданням відповідного спеціально уповноваженого органу з питань містобудування та архітектури.

(стаття 17 у редакції Закону України
від 08.02.2001 р. N 2257-III)

Стаття 18. Реалізація містобудівної документації

Реалізація містобудівної документації полягає у впровадженні рішень відповідних органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування при плануванні відповідних територій, комплексній забудові та реконструкції населених пунктів, проектуванні та будівництві об'єктів житлово-цивільного і виробничого призначення, систем транспортного та інженерного забезпечення, впорядкуванні і благоустрої територій.

(частина перша статті 18 у редакції
Закону України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

Частину другу статті 18 виключено

(частина друга статті 18 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III,
виключено згідно із Законом України
від 16.09.2008 р. N 509-VI)

Частину третю статті 18 виключено

(частина третя статті 18 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III,
виключено згідно із Законом України
від 16.09.2008 р. N 509-VI)

Стаття 19. Забезпечення сталого розвитку населених пунктів та екологічної безпеки територій при здійсненні планування і забудови територій

При розробці та реалізації містобудівної документації суб'єкти містобудівної діяльності зобов'язані дотримуватись основних завдань та заходів щодо забезпечення сталого розвитку населених пунктів та екологічної безпеки територій.

Сталий розвиток населених пунктів передбачає соціально, економічно і екологічно збалансований їх розвиток, спрямований на створення економічного потенціалу, повноцінного життєвого середовища для сучасного та

наступних поколінь на основі раціонального використання ресурсів, технологічного переоснащення і реструктуризації підприємств, удосконалення соціальної, виробничої, транспортної, комунікаційно-інформаційної, інженерної інфраструктури.

Екологічна безпека територій передбачає дотримання встановлених природоохоронним законодавством вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, збереження та раціонального використання природних ресурсів, санітарно-гігієнічних вимог щодо охорони здоров'я людини, здійснення заходів для нейтралізації, утилізації, знищення або переробки всіх шкідливих речовин і відходів.

(стаття 19 у редакції Закону України
від 08.02.2001 р. N 2257-III)

Розділ 4
ЗЕМЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ У МІСТОБУДУВАННІ. МІСТОБУДІВНИЙ КАДАСТР НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

Стаття 20. Регулювання земельних відносин у містобудуванні

Регулювання земельних відносин у містобудуванні здійснюється відповідно до земельного законодавства.

Стаття 21. Визначення територій та використання земель для містобудівних потреб

Визначення територій для містобудівних потреб здійснюється відповідно до затвердженої містобудівної документації з урахуванням планів земельно-господарського устрою.

(частина перша статті 21 із змінами, внесеними
згідно із Законами України від 16.09.2008 р. N 509-VI,
від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Землі, визначені для перспективного розвитку населених пунктів, спорудження конкретних об'єктів, до часу їх вилучення (викупу) і надання для містобудівних потреб використовуються власниками землі, землекористувачами відповідно до земельного законодавства.

Територіальні громади в особі сільських, селищних, міських рад користуються переважним правом викупу земель, будинків і споруд для містобудівних потреб, визначених містобудівною документацією для громадських потреб.

(частина третя статті 21 у редакції
Закону України від 08.02.2001 р. N 2257-III)

Частину четверту статті 21 виключено
(згідно із Законом України
від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Визначення територій для містобудівних потреб здійснюються за по-

годженням спеціально уповноважених органів з питань містобудування та архітектури.

(статтю 21 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III, частина п'ята статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Стаття 22. Виключена

(стаття 22 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III, виключена згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Стаття 23. Виключена

(стаття 23 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 08.02.2001 р. N 2257-III, виключена згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Розділ 5
ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ МІСТОБУДІВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Стаття 24. Державний контроль у сфері містобудування

Державний контроль у сфері містобудування здійснюється органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та іншими спеціально уповноваженими на це державними органами.

Порядок здійснення державного контролю у сфері містобудування визначається законодавством.

Стаття 25. Відповідальність за порушення містобудівного законодавства

Особи, винні у:

недотриманні державних стандартів, норм і правил при проектуванні і будівництві;

проектуванні об'єктів з порушенням затвердженої у встановленому порядку містобудівної документації;

виконанні будівельних чи реставраційних робіт без дозволу та затвердженого у встановленому порядку проекту або з відхиленням від нього;

самовільній зміні архітектурного вигляду споруди в процесі експлуатації;

недотриманні екологічних і санітарно-гігієнічних вимог, встановлених законодавством при проектуванні, розміщенні та будівництві об'єктів;

прийнятті в експлуатацію об'єктів, зведених з порушенням законодавства, державних стандартів, норм і правил;

наданні інформації, що не відповідає дійсності, про умови проектування і будівництва чи у необгрунтованій відмові надати таку інформацію, -

несуть відповідальність, передбачену чинним законодавством.

Законодавчими актами може бути встановлено відповідальність і за інші види порушень містобудівного законодавства.

Стаття 26. Вирішення спорів з питань містобудування

Спори з питань містобудування вирішуються радами у межах їх повноважень, а також судом відповідно до законодавства.

(стаття 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 15.05.2003 р. N 762-IV)

Розділ 6
МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ

Стаття 27. Міжнародне співробітництво у сфері містобудування

Україна бере участь у міжнародному співробітництві з питань містобудування відповідно до законодавства України.

Стаття 28. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про містобудування, то застосовуються правила міжнародного договору.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
16 листопада 1992 року
N 2780-XII

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про землеустрій

Із змінами і доповненнями, внесеними
Законами України
від 5 березня 2009 року N 1066-VI,
від 4 червня 2009 року N 1443-VI,
від 5 листопада 2009 року N 1702-VI,
від 17 лютого 2011 року N 3038-VI,
від 3 березня 2011 року N 3123-VI

Цей Закон визначає правові та організаційні основи діяльності у сфері землеустрою і спрямований на регулювання відносин, які виникають між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами із забезпечення сталого розвитку землекористування.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

У цьому Законі наведені нижче основні терміни вживаються в такому значенні:

види робіт із землеустрою - обстежувальні, вишукувальні, топографо-геодезичні, картографічні, проектні та проектно-вишукувальні роботи, що виконуються з метою складання документації із землеустрою;

діяльність у сфері землеустрою - наукова, технічна, виробнича та управлінська діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, юридичних і фізичних осіб, що здійснюється при землеустрої;

документація із землеустрою - затверджені в установленому порядку текстові та графічні матеріали, якими регулюється використання та охорона земель державної, комунальної та приватної власності, а також матеріали обстеження і розвідування земель, авторського нагляду за виконанням проектів тощо;

заходи із землеустрою - передбачені документацією із землеустрою роботи щодо раціонального використання та охорони земель, формування та організації території об'єкта землеустрою з урахуванням їх цільового призначення, обмежень у використанні та обмежень (обтяжень) правами інших осіб (земельних сервітутів), збереження і підвищення родючості ґрунтів;

землеустрій - сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональну організацію території адміністративно-територіальних утворень, суб'єктів господарювання, що здійснюються під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил;

межування земель - комплекс робіт із встановлення чи відновлення в натурі (на місцевості) меж адміністративно-територіальних утворень, меж

земельних ділянок власників, землекористувачів, у тому числі орендарів, із закріпленням їх межовими знаками встановленого зразка;

план земельної ділянки - графічне зображення, що відображає місцезнаходження, зовнішні межі земельної ділянки та межі земель, обмежених у використанні і обмежених (обтяжених) правами інших осіб (земельних сервітутів), а також розміщення об'єктів нерухомого майна, природних ресурсів на земельній ділянці;

проект землеустрою - сукупність нормативно-правових, економічних, технічних документів щодо обґрунтування заходів з використання та охорони земель, які передбачається здійснити протягом 5 - 10 і більше років;

робочий проект землеустрою - сукупність нормативно-правових, економічних і технічних документів з використання та охорони земель, які вміщують розрахунки, опис, креслення технічних рішень, кошторис, реалізацію яких передбачається здійснити протягом 2 - 3 років;

стале землекористування - форма та відповідні до неї методи використання земель, що забезпечують оптимальні параметри екологічних і соціально-економічних функцій територій;

цільове призначення земельної ділянки - використання земельної ділянки за призначенням, визначеним на підставі документації із землеустрою у встановленому законодавством порядку.

Стаття 2. Призначення землеустрою

Землеустрій забезпечує:

а) реалізацію державної політики щодо використання та охорони земель, здійснення земельної реформи, вдосконалення земельних відносин, наукове обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, формування раціональної системи землеволодіння і землекористування, створення екологічно сталих агроландшафтів тощо;

б) надання інформації для правового, економічного, екологічного і містобудівного механізмів регулювання земельних відносин на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях шляхом встановлення особливого режиму та умов використання й охорони земель;

в) встановлення і закріплення на місцевості меж адміністративно-територіальних утворень, територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, меж земельних ділянок власників і землекористувачів;

г) прогнозування, планування і організацію раціонального використання та охорони земель на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях;

г) організацію території сільськогосподарських підприємств, установ і організацій з метою створення просторових умов для еколого-економічної оптимізації використання та охорони земель сільськогосподарського призначення, впровадження прогресивних форм організації управління землекористуванням, удосконалення структури і розміщення земельних угідь, посівних площ, системи сівозміни, сінокосо- і пасовищезміни;

д) розробку і здійснення системи заходів із землеустрою для збереження природних ландшафтів, відновлення та підвищення родючості ґрунтів, рекультивації порушених земель і землювання малопродуктивних угідь, захисту земель від ерозії, підтоплення, висушення, зсувів, вторинного засолення, закислення, заболочення, ущільнення, забруднення промисловими відходами та хімічними речовинами тощо, консервації деградованих і малопродуктивних земель, запобігання іншим негативним явищам;

е) організацію території підприємств, установ і організацій з метою створення умов сталого землекористування та встановлення обмежень і обтяжень (земельних сервітутів) у використанні та охороні земель несільськогосподарського призначення;

є) отримання інформації щодо кількості та якості земель, їхнього стану та інших даних, необхідних для ведення державного земельного кадастру, моніторингу земель, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель.

Стаття 3. Система землеустрою

Система землеустрою включає:

а) законодавчо визначену діяльність у сфері землеустрою;

б) органи, що здійснюють державне регулювання у сфері землеустрою;

в) організацію, регулювання та управління у сфері землеустрою;

г) здійснення землеустрою на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях (далі - загальнодержавному, регіональному і місцевому рівнях);

ґ) державний і самоврядний контроль за здійсненням землеустрою;

д) наукове, кадрове та фінансове забезпечення землеустрою;

е) суб'єкти та об'єкти землеустрою.

Стаття 4. Суб'єкти землеустрою

Суб'єктами землеустрою є:

органи державної влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування;

(абзац другий статті 4 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 03.03.2011 р. N 3123-VI)

юридичні та фізичні особи, які здійснюють землеустрій;
землевласники та землекористувачі.

Стаття 5. Об'єкти землеустрою

Об'єктами землеустрою є:
територія України;
території адміністративно-територіальних утворень або їх частин;
території землеволодінь та землекористувань чи окремі земельні ділянки.

Стаття 6. Принципи землеустрою

Землеустрій базується на таких принципах:

а) дотримання законності;

б) забезпечення науково обґрунтованого розподілу земельних ресурсів між галузями економіки з метою раціонального розміщення продуктивних сил, комплексного економічного і соціального розвитку регіонів, формування сприятливого навколишнього природного середовища;

в) організації використання та охорони земель із врахуванням конкретних зональних умов, узгодженості екологічних, економічних і соціальних інтересів суспільства, які забезпечують високу економічну і соціальну ефективність виробництва, екологічну збалансованість і стабільність довкілля та агроландшафтів;

г) створення умов для реалізації органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами їхніх конституційних прав на землю;

ґ) забезпечення пріоритету сільськогосподарського землеволодіння і землекористування;

д) забезпечення пріоритету вимог екологічної безпеки, охорони земельних ресурсів і відтворення родючості ґрунтів, продуктивності земель сільськогосподарського призначення, встановлення режиму природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

Стаття 7. Правова основа землеустрою

Правову основу землеустрою становлять Конституція України, Земельний кодекс України, закони України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність», «Про планування і забудову територій», цей Закон, закони України та інші нормативно-правові акти.

Розділ II. ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ І ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Стаття 8. Органи, що здійснюють регулювання у сфері землеустрою

Регулювання у сфері землеустрою здійснюють Верховна Рада України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Кабінет Міністрів України,

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, місцеві державні адміністрації, а також центральний орган виконавчої влади з питань земельних ресурсів у межах повноважень, встановлених законом.

Стаття 9. Повноваження Верховної Ради України у сфері землеустрою

До повноважень Верховної Ради України у сфері землеустрою належать:

а) визначення засад державної політики у галузі використання та охорони земель;

б) затвердження документації із землеустрою щодо визначення та встановлення в натурі (на місцевості) державного кордону України;

в) затвердження загальнодержавних програм щодо використання та охорони земель;

г) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до Конституції України.

Стаття 10. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері землеустрою

До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері землеустрою належать:

а) реалізація державної політики у галузі використання та охорони земель;

б) організація здійснення землеустрою;

в) розроблення і забезпечення виконання загальнодержавних програм використання та охорони земель;

г) розробка і затвердження в межах своїх повноважень нормативно-правових актів з питань землеустрою;

ґ) координація діяльності органів виконавчої влади з питань землеустрою;

д) організація здійснення державного контролю при проведенні землеустрою;

е) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 11. Повноваження Верховної Ради Автономної Республіки Крим у сфері землеустрою

До повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим на території республіки у сфері землеустрою належать:

а) забезпечення реалізації державної політики у галузі використання та охорони земель;

б) розроблення, затвердження та участь у реалізації республіканських програм використання та охорони земель, підвищення родючості ґрунтів відповідно до загальнодержавних програм;

в) погодження та участь у реалізації загальнодержавних програм використання та охорони земель у межах території Автономної Республіки Крим;

г) координація діяльності районних і міських (міст республіканського значення) рад у сфері землеустрою;

ґ) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів і контролю за використанням та охороною земель;

д) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 12. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим у сфері землеустрою

До повноважень Ради міністрів Автономної Республіки Крим у сфері землеустрою належать:

а) забезпечення реалізації державної політики у галузі використання та охорони земель;

б) участь у розробленні та забезпеченні виконання загальнодержавних та республіканських програм щодо використання та охорони земель;

в) координація діяльності державних органів земельних ресурсів;

г) координація здійснення землеустрою і державного контролю за використанням та охороною земель;

ґ) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 13. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері землеустрою

До повноважень місцевих державних адміністрацій у сфері землеустрою належать:

а) забезпечення реалізації державної політики у галузі використання та охорони земель;

б) участь у розробленні та забезпеченні виконання загальнодержавних і регіональних (республіканських) програм щодо використання та охорони земель;

в) координація діяльності державних органів земельних ресурсів;

г) координація здійснення землеустрою і державного контролю за використанням та охороною земель;

ґ) інформування населення про заходи, передбачені землеустроєм;

д) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 14. Повноваження центрального органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів у сфері землеустрою

До повноважень центрального органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів у сфері землеустрою належать:

а) внесення пропозицій про формування державної політики у сфері землеустрою і забезпечення її реалізації;

б) участь у розробленні та реалізації загальнодержавних і регіональних програм використання та охорони земель;

в) здійснення землеустрою і державного контролю за використанням та охороною земель;

г) здійснення ліцензування відповідно до закону;

ґ) розроблення та затвердження в установленому законодавством порядку нормативно-технічних документів, державних стандартів, норм і правил у сфері землеустрою;

д) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 15. Повноваження обласних рад у сфері землеустрою

До повноважень обласних рад у сфері землеустрою належать:

а) забезпечення реалізації державної політики в галузі використання та охорони земель;

б) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів;

в) затвердження та участь у реалізації регіональних програм використання та охорони земель, підвищення родючості ґрунтів;

г) організація землеустрою;

ґ) координація робіт із землеустрою;

д) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 16. Повноваження Київської і Севастопольської міських рад у сфері землеустрою

До повноважень Київської і Севастопольської міських рад у сфері землеустрою на їх території належать:

а) розробка, затвердження і реалізація цільових програм, схем та проектів землеустрою щодо використання та охорони земель;

б) організація здійснення землеустрою;

в) організація і здійснення контролю за використанням та охороною земель комунальної власності при проведенні землеустрою;

г) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів;

ґ) інформування населення про заходи, передбачені землеустроєм;

д) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 17. Повноваження районних рад у сфері землеустрою

До повноважень районних рад у сфері землеустрою на території району належать:

а) забезпечення реалізації державної політики в галузі використання та охорони земель;

б) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів;

в) організація землеустрою та затвердження землевпорядних проектів;

г) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Стаття 18. Повноваження районних у містах рад у сфері землеустрою

Повноваження районних у містах рад у сфері землеустрою визначаються міськими радами.

Стаття 19. Повноваження сільських, селищних, міських рад у сфері землеустрою

До повноважень сільських, селищних, міських рад у сфері землеустрою на території сіл, селищ, міст належать:

а) організація і здійснення землеустрою;

б) здійснення контролю за впровадженням заходів, передбачених документацією із землеустрою;

в) координація здійснення землеустрою та контролю за використанням і охороною земель комунальної власності;

г) інформування населення про заходи, передбачені землеустроєм;

ґ) вирішення інших питань у сфері землеустрою відповідно до закону.

Розділ ІІІ. ОРГАНІЗАЦІЯ І РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Стаття 20. Обов'язковість землеустрою

Землеустрій проводиться в обов'язковому порядку на землях усіх категорій незалежно від форми власності в разі:

а) розробки документації із землеустрою щодо організації раціонального використання та охорони земель;

б) встановлення та зміни меж об'єктів землеустрою, у тому числі визначення та встановлення в натурі (на місцевості) державного кордону України;

в) надання, вилучення (викупу), відчуження земельних ділянок;

г) встановлення в натурі (на місцевості) меж земель, обмежених у використанні і обмежених (обтяжених) правами інших осіб (земельні сервітути);

ґ) організації нових і впорядкування існуючих об'єктів землеустрою;

д) виявлення порушених земель і земель, що зазнають впливу негативних процесів, та проведення заходів щодо їх відновлення чи консервації, рекультивації порушених земель, землювання малопродуктивних угідь, захисту земель від ерозії, підтоплення, заболочення, вторинного засолення, висушення, ущільнення, забруднення промисловими відходами, радіоактивними і хімічними речовинами та інших видів деградації, консервації деградованих і малопродуктивних земель.

Заходи, передбачені затвердженою в установленому порядку документацією із землеустрою, є обов'язковими для виконання органами державної влади та органами місцевого самоврядування, власниками землі, землекористувачами, у тому числі орендарями.

Власники землі, землекористувачі, у тому числі орендарі, при здійсненні землеустрою зобов'язані забезпечити доступ розробникам документації із землеустрою до своїх земельних ділянок, що підлягають землеустрою.

Стаття 21. Організація і планування землеустрою

Організацію і планування землеустрою на загальнодержавному і місцевому рівнях здійснюють Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідно до повноважень, встановлених Конституцією України, Земельним кодексом України, цим Законом та іншими законами України.

Стаття 22. Підстави проведення землеустрою

Землеустрій здійснюється на підставі:

а) рішень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо проведення робіт із землеустрою;

б) укладених договорів між юридичними чи фізичними особами (землевласниками і землекористувачами) та розробниками документації із землеустрою;

в) судових рішень.

Стаття 23. Нормативно-правові акти з питань здійснення землеустрою

Нормативно-правові акти з питань здійснення землеустрою встановлюють порядок організації, державні стандарти, норми і правила виконання робіт із землеустрою, їх склад і зміст.

Нормативно-правові акти з питань здійснення землеустрою є обов'язковими до виконання всіма суб'єктами землеустрою.

Стаття 24. Державні стандарти, норми і правила у сфері землеустрою

Державні стандарти, норми і правила у сфері землеустрою встановлюють комплекс якісних та кількісних показників, параметрів, що регламентують розробку і реалізацію документації із землеустрою з урахуванням екологічних, економічних, соціальних, природно-кліматичних та інших умов.

Державні стандарти, норми і правила у сфері землеустрою розробляються і затверджуються в установленому законом порядку.

Стаття 25. Документація із землеустрою

Документація із землеустрою розробляється у вигляді програм, схем, проектів, спеціальних тематичних карт, атласів, технічної документації.

Види документації із землеустрою:

а) загальнодержавні й регіональні (республіканські) програми використання та охорони земель;

б) схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних утворень;

в) проекти землеустрою щодо встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних утворень;

г) проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення;

ґ) проекти землеустрою щодо формування земель комунальної власності територіальних громад і проекти розмежування земель державної та комунальної власності населених пунктів;

д) проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок;

е) проекти землеустрою щодо створення нових та впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань;

є) проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь;

ж) проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів;

з) робочі проекти землеустрою щодо рекультивації порушених земель, землювання малопродуктивних угідь, захисту земель від ерозії, підтоплення, заболочення, вторинного засолення, висушення, зсувів, ущільнення, закислення, забруднення промисловими та іншими відходами, радіоактивними та хімічними речовинами, покращання сільськогосподарських земель, підвищення родючості ґрунтів (далі - робочі проекти землеустрою);

и) технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості);

і) технічна документація із землеустрою щодо складання документів, що посвідчують право на земельну ділянку;

ї) спеціальні тематичні карти і атласи стану земель та їх використання.

Законами України та іншими нормативно-правовими актами можуть встановлюватися інші види документації із землеустрою.

Склад, зміст і правила оформлення кожного виду документації із землеустрою регламентуються відповідною нормативно-технічною документацією з питань здійснення землеустрою.

Документація із землеустрою формується і зберігається в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 26. Замовники і розробники документації із землеустрою

Замовниками документації із землеустрою можуть бути органи державної влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, органи місце-

вого самоврядування, землевласники і землекористувачі.

(частина перша статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 03.03.2011 р. N 3123-VI)

Розробниками документації із землеустрою є юридичні та фізичні особи, які отримали ліцензії на проведення робіт із землеустрою відповідно до закону.

Взаємовідносини замовників і розробників документації із землеустрою регулюються законодавством України і договором.

Стаття 27. Права та обов'язки замовників документації із землеустрою

Замовники документації із землеустрою мають право:

а) доручати розробникам виконання робіт із землеустрою;

б) встановлювати наукові, технічні, економічні та інші вимоги до документації із землеустрою;

в) визначати строк виконання робіт і порядок розгляду документації із землеустрою;

г) визначати за погодженням із розробником документації із землеустрою вартість робіт із землеустрою і порядок їх оплати;

ґ) виступати власником документації із землеустрою;

д) проводити індексацію вартості виконаних робіт із землеустрою в порядку, встановленому законом;

е) здійснювати контроль за виконанням робіт із землеустрою в порядку, встановленому законом.

Замовники документації із землеустрою за рахунок власних коштів мають право на вибір розробника та укладення з ним договору, якщо інше не передбачено законодавством України.

Замовники документації із землеустрою зобов'язані:

а) виконувати всі умови договору, а в разі невиконання або неналежного виконання нести відповідальність, передбачену договором і законом;

б) надавати вихідну документацію, необхідну для виконання робіт із землеустрою;

в) проводити відповідно до закону на конкурсній основі відбір розробників документації із землеустрою, що розробляється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів;

г) прийняти виконані роботи та оплатити їх.

Стаття 28. Права та обов'язки розробників документації із землеустрою

Розробники документації із землеустрою мають право:

а) виконувати роботи із складання документації із землеустрою;

б) погоджувати із замовником наукові, технічні, економічні та інші вимоги до документації із землеустрою, строк виконання робіт, їх вартість та порядок оплати;

в) вимагати індексації вартості виконаних робіт із землеустрою в порядку, встановленому законом;

г) авторства на створену ними документацію із землеустрою;

ґ) здійснювати авторський нагляд за реалізацією заходів, передбачених документацією із землеустрою;

д) вимагати зупинення робіт, що виконуються з порушенням документації із землеустрою і призводять до нецільового використання земель та їх псування;

е) вносити пропозиції щодо оновлення застарілої або розробки нової документації із землеустрою.

Розробники документації із землеустрою зобов'язані:

а) дотримуватися законодавства України, що регулює земельні відносини, а також державних стандартів, норм і правил при здійсненні землеустрою;

б) інформувати зацікавлених осіб про здійснення землеустрою;

в) виконувати всі умови договору.

Розробники документації із землеустрою несуть відповідно до закону відповідальність за достовірність, якість і безпеку заходів, передбачених цією документацією.

У разі невиконання або неналежного виконання умов договору при здійсненні землеустрою, розробники документації із землеустрою несуть відповідальність, передбачену договором і законом.

Стаття 29. Загальні вимоги до змісту документації із землеустрою

Документація із землеустрою включає в себе текстові та графічні матеріали і містить обов'язкові положення, встановлені завданням на розробку відповідного виду документації.

Документація із землеустрою розробляється на основі завдання на розробку відповідного виду документації, затвердженого замовником.

Склад, зміст і правила оформлення кожного виду документації із землеустрою регламентуються відповідною нормативно-технічною документацією з питань здійснення землеустрою.

Стаття 30. Погодження і затвердження документації із землеустрою

Погодження і затвердження документації із землеустрою проводиться в порядку, встановленому Земельним кодексом України, цим Законом та іншими законами України.

Стаття 31. Порядок внесення змін до документації із землеустрою

Зміни до документації із землеустрою вносяться за рішенням органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування або власників землі та землекористувачів, у тому числі орендарів, які затвердили проекти землеустрою.

Стаття 32. Державний фонд документації із землеустрою

Державний фонд документації із землеустрою формується на основі збору, обробки, обліку матеріалів, отриманих в результаті здійснення землеустрою.

Документація із землеустрою Державного фонду документації із землеустрою є державною власністю і не може передаватись у приватну власність.

Доступ до матеріалів Державного фонду документації із землеустрою, що становлять державну таємницю, здійснюється відповідно до закону.

Розробники документації із землеустрою зобов'язані безоплатно передавати копії матеріалів у Державний фонд документації із землеустрою. Використання цих матеріалів дозволяється лише з дотриманням вимог законодавства про авторські права.

Положення про Державний фонд документації із землеустрою, а також порядок надходження, обліку та зберігання матеріалів у ньому затверджує Кабінет Міністрів України.

Стаття 33. Порядок користування документацією із землеустрою

Юридичні та фізичні особи мають право користуватися матеріалами Державного фонду документації із землеустрою з дотриманням вимог цього Закону, інших законів України і Положення про Державний фонд документації із землеустрою.

При користуванні документацією з Державного фонду документації із землеустрою забороняється:

копіювання топографічних, картографічних, аерознімочних та інших матеріалів без відповідного на те дозволу;

передача вихідних матеріалів (їх копій) іншим особам без спеціального дозволу, якщо це не передбачено умовами користування відповідними матеріалами;

передача документації із землеустрою, яка є носієм відомостей, що становлять державну таємницю, організаціям, які не мають належних умов для забезпечення її зберігання.

У разі втрати документації із землеустрою, що становить державну таємницю, користувачі зобов'язані повідомити про це Державний фонд документації із землеустрою та інші державні органи відповідно до законодавства України.

Надання відомостей, що містяться в документації із землеустрою, здійснюється в порядку, встановленому законодавством України.

Стаття 34. Топографо-геодезичні та картографічні роботи при здійсненні землеустрою

Топографо-геодезичні та картографічні роботи проводяться з метою створення і своєчасного поновлення планово-картографічної основи при

здійсненні землеустрою в порядку, визначеному Законом України «Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність».

Інформаційний зміст і масштаб топографо-геодезичних та картографічних матеріалів визначаються з урахуванням використання цих матеріалів, детальності проектування, обстежень і вишукувань відповідно до закону.

Стаття 35. Інвентаризація земель при здійсненні землеустрою

Інвентаризація земель проводиться з метою встановлення місця розташування об'єктів землеустрою, їхніх меж, розмірів, правового статусу, виявлення земель, що не використовуються, використовуються нераціонально або не за цільовим призначенням, виявлення і консервації деградованих сільськогосподарських угідь і забруднених земель, встановлення кількісних та якісних характеристик земель, необхідних для ведення державного земельного кадастру, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель і прийняття на їх основі відповідних рішень органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.

У разі виявлення при проведенні інвентаризації земель державної та комунальної власності земель, не віднесених до тієї чи іншої категорії, віднесення таких земель до відповідної категорії здійснюється органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування на підставі відповідної документації із землеустрою, погодженої та затвердженої в установленому законом порядку.

(статтю 35 доповнено частиною другою
згідно із Законом України від 03.03.2011 р. N 3123-VI)

Стаття 36. Ґрунтові, геоботанічні та інші обстеження земель при здійсненні землеустрою

Ґрунтові, геоботанічні та інші обстеження земель при здійсненні землеустрою проводяться з метою отримання інформації про якісний стан земель, а також для виявлення земель, що зазнають впливу водної та вітрової ерозії, підтоплення, радіоактивного та хімічного забруднення, інших негативних явищ.

Отримана в процесі обстежень інформація використовується для:

а) проведення агроекологічної оцінки земель;

б) розробки прогнозів і програм використання та охорони земель, схем і проектів землеустрою;

в) ведення обліку про якісний стан земель;

г) ведення моніторингу земель;

ґ) прийняття органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування рішень про рекультивацію та консервацію земель, введення обмежень у використанні земель, відновлення, збереження та підвищення родючості ґрунтів, покращання природних ландшафтів тощо;

д) розробки заходів із землеустрою щодо організації раціонального використання та охорони земель;

е) обґрунтування бізнес-планів та проектів землеустрою.

Стаття 37. Бонітування ґрунтів при здійсненні землеустрою

Бонітування грунтів проводиться з метою отримання показників для порівняння оцінки якості ґрунтів за їхніми основними природними властивостями.

Критерієм бонітування є отримані при ґрунтових обстеженнях якісні показники ґрунтів, які мають сталий характер та суттєво впливають на врожайність сільськогосподарських культур, вирощуваних у конкретних природно-кліматичних умовах, і найповніше відображають родючість ґрунту.

Дані бонітування ґрунтів використовуються при здійсненні землеустрою з метою розробки комплексу заходів із землеустрою щодо використання та охорони земель, збереження і підвищення родючості ґрунтів.

Стаття 38. Земельно-оціночні роботи при здійсненні землеустрою

Земельно-оціночні роботи при здійсненні землеустрою виконуються з метою визначення якісних характеристик, економічної цінності та вартості земель у порядку, встановленому законом.

Оцінка земель проводиться для порівняльного аналізу і прогнозу ефективності використання землі як природного ресурсу та основного засобу виробництва, а також при здійсненні цивільно-правових угод, для визначення розміру земельного податку, втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, справляння державного мита та в інших випадках, визначених законом.

Залежно від призначення оцінки земель проводиться економічна та грошова оцінка земель за методиками, затвердженими Кабінетом Міністрів України.

Стаття 39. Природно-сільськогосподарське районування земель при здійсненні землеустрою

Природно-сільськогосподарське районування земель при здійсненні землеустрою провадиться з метою обліку і відображення положення земель з урахуванням природних умов та агробіологічних вимог сільськогосподарських культур в єдиній системі класифікації.

Природно-сільськогосподарське районування земель при здійсненні землеустрою є основою для проведення оцінки земель, розробки схем і проектів використання та охорони земель.

Порядок здійснення природно-сільськогосподарського районування земель визначає Кабінет Міністрів України.

Стаття 40. Технічне та технологічне забезпечення землеустрою

Технічне забезпечення землеустрою базується на використанні засобів обчислювальної та інформаційної техніки, технічних засобів для виконання геодезичних та інших робіт.

Технологічне забезпечення землеустрою базується на використанні сучасних інформаційних технологій і систем для збору, ведення, контролю, накопичення, зберігання, поновлення, пошуку, перетворення, переробки, відображення, видачі й передачі даних.

Основою інформаційного забезпечення землеустрою є автоматизовані системи, призначені для обробки даних земельно-кадастрових, топографо-геодезичних та інших зйомок і дистанційного зондування, ведення земельної статистики, прогнозування, планування, проектування, картографування, організаційного управління.

Стаття 41. Надання консалтингових послуг з питань землеустрою

Консалтингові послуги з питань землеустрою передбачають:

а) консультування власників землі та землекористувачів щодо раціонального використання та охорони земель;

б) надання інформації про результати досліджень щодо використання та охорони земель, запровадження і здійснення природоохоронних заходів тощо;

в) надання інформаційних послуг з питань земельного законодавства, здійснення цивільно-правових угод, оцінки земель, оподаткування, оренди та інших послуг щодо земельних ділянок;

г) надання сільськогосподарським товаровиробникам і громадянам практичної допомоги щодо складання бізнес-планів.

Консалтингові послуги землевласникам та землекористувачам надають юридичні особи незалежно від їх організаційно-правової форми господарювання і форми власності та фізичні особи, які здійснюють господарську діяльність у сфері землеустрою.

Розділ IV. ПРОВЕДЕННЯ ЗЕМЛЕУСТРОЮ НА ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ

Стаття 42. Документація із землеустрою щодо визначення державного кордону України

Державний кордон України визначається рішеннями Верховної Ради України та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Документацію із землеустрою щодо визначення державного кордону України готує комісія, створена Кабінетом Міністрів України, яка узгоджує з відповідною комісією суміжної держави питання визначення державного кордону України.

На основі узгодженого рішення цих комісій готується протокол визначення державного кордону України і відповідні графічні матеріали, які погоджуються Кабінетом Міністрів України і подаються на розгляд Верховної Ради України.

На підставі рішення Верховної Ради України розробляється документація із землеустрою щодо встановлення в натурі (на місцевості) державного кордону України.

Стаття 43. Встановлення в натурі (на місцевості) державного кордону України

Встановлення державного кордону України в натурі (на місцевості) здійснюється відповідно до закону.

Стаття 44. Загальнодержавні і регіональні програми використання та охорони земель

Загальнодержавні і регіональні програми використання та охорони земель розробляються в розвиток програм економічного, науково-технічного та соціального розвитку України і охорони довкілля.

Загальнодержавні і регіональні програми використання та охорони земель визначають склад та обсяги першочергових і перспективних заходів з використання та охорони земель, а також обсяги і джерела ресурсного забезпечення їх реалізації.

Порядок розробки загальнодержавних і регіональних програм використання та охорони земель встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 45. Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних утворень

Схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних утворень розробляються з метою визначення перспективи щодо використання та охорони земель, для підготовки обґрунтованих пропозицій у галузі земельних відносин, організації раціонального використання та охорони земель, перерозподілу земель з урахуванням потреби сільського, лісового та водного господарств, розвитку сіл, селищ, міст, територій оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного призначення, природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення тощо.

Строки реалізації заходів, визначених схемою землеустрою і техніко-економічними обґрунтуваннями використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, залежать від поставлених завдань, але не можуть бути меншими 10 - 15 років.

Стаття 46. Проекти землеустрою щодо встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних утворень

Для встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних утворень розробляються проекти землеустрою щодо встановлення і зміни меж відповідних адміністративно-територіальних утворень.

Проекти землеустрою щодо встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних утворень розробляються для створення повноцінного життєвого середовища та створення сприятливих умов їх територіального розвитку, забезпечення ефективного використання потенціалу територій із збереженням їх природних ландшафтів та історико-культурної цінності, з урахуванням інтересів власників земельних ділянок, землекористувачів, у тому числі орендарів, і затвердженої містобудівної документації.

Порядок розробки проектів землеустрою щодо встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних утворень установлюється законодавством України.

Стаття 47. Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення

Проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення розробляються згідно з законами України, іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до них, з метою збереження природного різноманіття ландшафтів, охорони довкілля, підтримання екологічного балансу, створення місць для організованого лікування та оздоровлення людей, масового відпочинку і туризму, створення приміських зелених зон, збереження і використання об'єктів культурної спадщини, проведення науково-дослідних робіт.

Проектами землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення визначаються місце розташування і розміри земельних ділянок, власники земельних ділянок, землекористувачі, у тому числі орендарі, а також встановлюється режим використання та охорони територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого (округи і зони санітарної (гірничо-санітарної) охорони), рекреаційного та історико-культурного (охоронні зони) призначення.

У разі зміни землевласника та землекористувача, у тому числі орендаря, у межах цих територій вони зобов'язані забезпечувати режим охорони

земельних ділянок і їх збереження відповідно до встановленого правового режиму використання.

Порядок розробки проектів землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 48. Врахування громадських інтересів при здійсненні землеустрою

З метою врахування громадських інтересів при здійсненні землеустрою органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідно до своїх повноважень:

а) інформують у разі необхідності населення через засоби масової інформації про заходи, передбачені землеустроєм;

б) залучають представників громадських організацій та об'єднань громадян до участі в обговоренні загальнодержавних і регіональних програм використання та охорони земель, схем землеустрою адміністративно-територіальних утворень;

в) готують пропозиції щодо врахування інтересів територіальних громад при здійсненні землеустрою.

Розділ V. ЗЕМЛЕУСТРІЙ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Стаття 49. Проекти землеустрою щодо формування земель комунальної власності територіальних громад і проекти розмежування земель державної та комунальної власності населених пунктів

Проекти землеустрою щодо формування земель комунальної власності територіальних громад і проекти розмежування земель державної та комунальної власності визначають:

а) місце розташування і розміри земельних ділянок, що знаходяться в державній власності за категоріями земель;

б) місце розташування і розміри земельних ділянок комунальної власності територіальної громади за категоріями земель;

в) місце розташування і розміри земельних ділянок, що знаходяться у власності юридичних та фізичних осіб за категоріями земель;

г) правове, організаційне і фінансове забезпечення, строки реалізації та економічну, соціальну й екологічну ефективність розмежування земель державної та комунальної власності.

Порядок розмежування земель державної та комунальної власності встановлюється законом.

Стаття 50. Проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок

Проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок складаються у разі надання, передачі, вилучення (викупу), відчуження земельних ділянок.

Порядок складання проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 51. Проекти землеустрою щодо створення нових та впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань

Проекти землеустрою щодо створення нових землеволодінь та землекористувань розробляються з метою обґрунтування розмірів і меж земельних ділянок з урахуванням вимог щодо раціонального використання та охорони земель.

Проекти землеустрою щодо створення нових землеволодінь та землекористувань розробляються на основі схем землеустрою і техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель адміністративно-територіальних утворень і територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення з урахуванням матеріалів попереднього погодження місця розташування об'єкта землеустрою.

Проектами землеустрою щодо впорядкування існуючих землеволодінь та землекористувань передбачаються заходи щодо впорядкування структури земельних угідь, усунення черезсмужжя, далекоземелля, ламаності меж, ерозійних процесів та інших екологічних наслідків нераціонального використання земель і створення територіальних умов для функціонування всіх галузей економіки, формування й удосконалення раціональної системи існуючого землеволодіння та землекористування.

Стаття 52. Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь

Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, розробляються з метою організації сільськогосподарського виробництва і впорядкування сільськогосподарських угідь у межах землеволодінь та землекористувань для ефективного ведення сільськогосподарського виробництва, раціонального використання та охорони земель, створення сприятливого екологічного середовища і покращання природних ландшафтів.

Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, визначають:

а) розміщення виробничих будівель і споруд;

б) організацію землеволодінь та землекористувань з виділенням сівозміни, виходячи з екологічних та економічних умов, формування інженерної та соціальної інфраструктури;

в) визначення типів і видів сівозміни з урахуванням спеціалізації сільськогосподарського виробництва;

г) складання схем чергування сільськогосподарських культур у сівозміні;

ґ) проектування полів сівозміни;

д) розробку плану переходу до прийнятної сівозміни;

е) перенесення в натуру (на місцевість) запроектованих полів сівозміни.

Порядок розробки проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

(статтю 52 доповнено частиною третьою згідно із Законом України від 04.06.2009 р. N 1443-VI)

Стаття 53. Проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів

Проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів складаються на основі затверджених у встановленому законодавством порядку генеральних планів населених пунктів або можуть розроблятись окремою їх частиною.

Проекти землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів складаються з метою обґрунтування, розробки і подальшої реалізації необхідного обсягу організаційних та інженерно-технічних заходів з освоєння, поліпшення якості земель, їх раціонального використання та охорони, захисту від руйнівних процесів.

Проекти землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів розробляються на певний період та поетапно згідно з генеральними планами населених пунктів і визначають:

а) цільове призначення земель;

(пункт «а» частини третьої статті 53 у редакції Закону України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

б) землі, що знаходяться у власності, користуванні, в тому числі орендовані;

в) організаційні, правові, фінансові та інші заходи щодо вдосконалення структури територій, освоєння земель, поліпшення їх якості, рекультивації, консервації;

г) необхідність і обсяги економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель;

ґ) заходи для забезпечення режиму використання земель охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання, а також відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам внаслідок встановлення цих зон;

д) напрями природоохоронної діяльності.

Проекти землеустрою можуть передбачати також формування земельних ділянок державної та комунальної власності за рахунок земель, не наданих у користування.

(статтю 53 доповнено частиною четвертою згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Проекти землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів підлягають погодженню комісіями з розгляду питань, пов'язаних з погодженням документації із землеустрою, та затверджуються сільськими, селищними, міськими радами.

(статтю 53 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

Стаття 54. Робочі проекти землеустрою

Робочі проекти землеустрою складаються з метою реалізації заходів, передбачених схемами використання та охорони земель, схемами і проектами землеустрою на основі вишукувань спеціального призначення.

Робочі проекти землеустрою складаються на виконання заходів, передбачених схемами використання та охорони земель, що потребують капітальних вкладень.

Склад і зміст робочих проектів землеустрою встановлюються залежно від конкретних природно-економічних умов, передбачених заходів відповідно до нормативно-правових актів.

Стаття 55. Технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості)

Встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) проводиться відповідно до топографо-геодезичних і картографічних матеріалів.

Встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) здійснюється на основі технічної документації із землеустрою, якою визначається місцеположення поворотних точок меж земельної ділянки в натурі (на місцевості).

Документація із землеустрою щодо встановлення меж житлової та громадської забудови розробляється у складі генерального плану населеного пункту, проектів розподілу територій і є основою для встановлення меж земельних ділянок в натурі (на місцевості).

Межі земельної ділянки в натурі (на місцевості) закріплюються межовими знаками встановленого зразка.

У разі, якщо межі земельних ділянок в натурі (на місцевості) збігаються з природними та штучними лінійними спорудами і рубежами (річками, струмками, каналами, лісосмугами, шляхами, шляховими спорудами, парканами, огорожами, фасадами будівель та іншими лінійними спорудами і рубежами тощо), межові знаки можуть не встановлюватися.

Власники землі та землекористувачі, у тому числі орендарі, зобов'язані дотримуватися меж земельної ділянки, закріпленої в натурі (на місцевості) межовими знаками встановленого зразка.

Межові знаки здаються за актом під нагляд на збереження власникам землі та землекористувачам, у тому числі орендарям.

Стаття 56. Технічна документація із землеустрою щодо складання документів, що посвідчують право на земельну ділянку

Технічна документація із землеустрою щодо складання документів, що посвідчують право на земельну ділянку, крім поділу та об'єднання земельних ділянок, включає:

(абзац перший статті 56 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.03.2009 р. N 1066-VI)

а) пояснювальну записку;

б) технічне завдання на складання документів, що посвідчують право на земельну ділянку;

в) копії заяв фізичних або клопотання юридичних осіб;

г) матеріали польових геодезичних робіт і план земельної ділянки, складений за результатами кадастрової зйомки;

ґ) рішення органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування про надання або передачу земельної ділянки у власність або надання в користування, у тому числі на умовах оренди;

д) акт прийомки-передачі межових знаків на зберігання;

е) акт перенесення в натуру (на місцевість) меж охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель за їх наявності;

є) кадастровий план земельної ділянки;

ж) перелік обмежень прав на земельну ділянку і наявні земельні сервітути.

Технічна документація із землеустрою щодо складання документів, що посвідчують право власності на земельну ділянку, право користування земельною ділянкою, при поділі чи об'єднанні земельних ділянок включає:

(абзац перший частини другої статті 56 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 05.11.2009 р. N 1702-VI)

а) пояснювальну записку;

б) технічне завдання на складання документів, що посвідчують право на земельну ділянку, затверджене замовником документації;

в) копії документів, що посвідчують право на земельні ділянки;

г) плани земельних ділянок, які об'єднуються в одну земельну ділянку, або частини земельної ділянки, яка виділяється в окрему земельну ділянку;

ґ) матеріали польових геодезичних робіт;

д) акт прийомки-передачі межових знаків на зберігання при поділі земельної ділянки по межі поділу;

е) перелік обмежень прав на земельну ділянку і наявні земельні сервітути;

є) нотаріально посвідчена згода на поділ чи об'єднання земельної ділянки заставодержателів, користувачів земельної ділянки (у разі знаходження земельної ділянки в заставі, користуванні);

(статтю 56 доповнено частиною другою згідно із Законом України від 05.03.2009 р. N 1066-VI)

ж) згоду власника земельної ділянки (а щодо земель державної власності - органу, згідно з його повноваженнями здійснювати розпорядження земельною ділянкою) на поділ чи об'єднання земельних ділянок землекористувачем (крім випадків поділу земельної ділянки у зв'язку з набуттям права власності на житловий будинок, розташований на ній).

(частину другу статті 56 доповнено пунктом «ж»
згідно із Законом України від 05.11.2009 р. N 1702-VI)

При передачі земельних ділянок у власність чи користування та зміні цільового призначення земельних ділянок за проектами землеустрою щодо їх відведення технічна документація із землеустрою щодо складання документів, що посвідчують право на земельну ділянку, не розробляється.

(статтю 56 доповнено частиною третьою згідно із
Законом України від 05.03.2009 р. N 1066-VI)

Стаття 57. Спеціальні тематичні карти і атласи стану земель та їх використання

Спеціальні тематичні карти та атласи складаються з метою відображення в них стану земель та їх використання, даних зонування і природно-сільськогосподарського районування, визначення заходів із землеустрою щодо організації раціонального використання та охорони земель.

Стаття 58. Врахування державних інтересів при здійсненні землеустрою на місцевому рівні

Врахування державних інтересів при здійсненні землеустрою на місцевому рівні полягає у виконанні заходів, передбачених загальнодержавними програмами щодо використання та охорони земель, схемами землеустрою і техніко-економічного обґрунтування використання та охорони земель, проведення державної експертизи і здійснення державного контролю за використанням та охороною земель.

Стаття 59. Врахування громадських і приватних інтересів при здійсненні землеустрою на місцевому рівні

Врахування громадських інтересів при здійсненні землеустрою на місцевому рівні полягає в прогнозуванні та забезпеченні комплексного розвитку соціальної та інженерної інфраструктури території.

Врахування приватних інтересів при здійсненні землеустрою на місцевому рівні полягає у забезпеченні фізичним та юридичним особам рівних можливостей набуття у власність або користування, у тому числі на умовах оренди, земельних ділянок і в захисті їхніх прав на землю.

Розділ VI. ДЕРЖАВНИЙ І САМОВРЯДНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ЗДІЙСНЕННЯМ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Стаття 60. Державний контроль за здійсненням землеустрою

Державний контроль за проведенням землеустрою, виконанням запроектованих заходів із землеустрою і дотриманням вимог, встановлених цим

Законом, законами України та іншими нормативно-правовими актами при розробці документації із землеустрою, здійснюється уповноваженими органами виконавчої влади з питань земельних ресурсів.

Стаття 61. Ліцензування діяльності у сфері землеустрою

Діяльність у сфері землеустрою підлягає ліцензуванню в порядку, визначеному законом.

Стаття 62. Державна експертиза документації із землеустрою

Документація із землеустрою підлягає державній експертизі з метою забезпечення її відповідності вихідним даним та технічним умовам, вимогам законів України, іншим нормативно-правовим актам.

Порядок здійснення державної експертизи документації із землеустрою визначається законом.

Стаття 63. Самоврядний контроль при здійсненні землеустрою

Самоврядний контроль при здійсненні землеустрою проводиться сільськими, селищними, міськими, районними та обласними радами відповідно до законодавства України.

Стаття 64. Авторський нагляд за виконанням проектів землеустрою

Авторський нагляд за виконанням проектів землеустрою здійснюється розробниками документації із землеустрою і передбачає перевірку повноти та якості виконання заходів, окремих рішень, передбачених цією документацією, а також вимог нормативно-правових актів з питань здійснення землеустрою.

Строки здійснення авторського нагляду за виконанням проектів землеустрою визначаються відповідно до графіка реалізації проекту землеустрою.

Результати, одержані під час авторського нагляду за реалізацією проекту землеустрою, заносяться в журнал авторського нагляду за виконанням проектів землеустрою.

Порядок ведення журналу авторського нагляду за виконанням проекту землеустрою встановлюється центральним органом виконавчої влади з питань земельних ресурсів.

Розділ VII. НАУКОВЕ, КАДРОВЕ І ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Стаття 65. Наукове забезпечення землеустрою

Наукове забезпечення землеустрою здійснюють Національна академія наук України, Українська академія аграрних наук, мережа науково-дослідних установ і навчальних закладів у порядку, встановленому законами України.

Стаття 66. Професійна підготовка та кадрове забезпечення у сфері землеустрою

Професійною діяльністю у сфері землеустрою можуть займатися громадяни, які мають спеціальну вищу освіту відповідного рівня і професійного спрямування.

Підготовка спеціалістів у сфері землеустрою здійснюється на факультетах землевпорядного профілю у спеціальних вищих навчальних закладах відповідного рівня акредитації.

Післядипломна освіта у сфері землеустрою здобувається на факультетах землевпорядного профілю спеціальних вищих навчальних закладів відповідного рівня акредитації, курсах підвищення кваліфікації вищих навчальних закладів, спеціалізованих курсах, у навчальних центрах.

Стаття 67. Фінансування робіт із землеустрою

Фінансування робіт із землеустрою здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, коштів юридичних осіб, громадян та інших джерел, не заборонених законом.

За рахунок коштів Державного бюджету України в порядку, що визначається Кабінетом Міністром України, фінансуються:

а) підготовка документації із землеустрою щодо визначення та встановлення в натурі (на місцевості) державного кордону України;

б) розробка загальнодержавних і регіональних програм використання та охорони земель;

в) розробка проектів законів України, інших нормативно-правових актів з питань землеустрою;

г) науково-дослідні роботи та фундаментальні дослідження у сфері землеустрою загальнодержавного значення;

ґ) проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, що мають особливу екологічну, оздоровчу, наукову, естетичну та історико-культурну цінність;

д) здійснення землеустрою на землях державної власності.

На землях комунальної власності за рахунок коштів місцевих бюджетів фінансуються роботи із землеустрою щодо встановлення в натурі (на місцевості) меж адміністративно-територіальних утворень, складання схем землеустрою, розроблення техніко-економічних обґрунтувань з використання та охорони земель адміністративно-територіальних утворень, інвентаризації земель.

Роботи із землеустрою можуть фінансуватися відповідно до укладених договорів за рахунок коштів громадян, юридичних осіб та інших джерел, не заборонених законом.

Розділ VIII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Стаття 68. Відповідальність за порушення законодавства у сфері землеустрою

Особи, винні в порушенні законодавства у сфері землеустрою, несуть відповідальність згідно із законом.

Притягнення осіб, винних у порушенні законодавства у сфері землеустрою, до відповідальності, передбаченої законами України, не звільняє їх від обов'язку відшкодувати шкоду, заподіяну в результаті порушення цього законодавства.

Стаття 69. Відшкодування шкоди, заподіяної у результаті здійснення землеустрою

Шкода, заподіяна в результаті здійснення землеустрою фізичній особі, її майну чи майну юридичної особи, підлягає відшкодуванню в повному обсязі особою, яка її заподіяла, у порядку, встановленому законодавством України.

Стаття 70. Вирішення спорів з питань землеустрою

Спори, що виникають при здійсненні землеустрою, вирішуються судом.

Розділ IX. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України в шестимісячний строк з дня опублікування цього Закону:

а) забезпечити прийняття відповідно до своїх повноважень нормативно-правових актів, що випливають з цього Закону;

б) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

в) забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України **Л. КУЧМА**
м. Київ
22 травня 2003 року
N 858-IV

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про державну експертизу землевпорядної документації

Із змінами і доповненнями, внесеними
Законами України
від 16 вересня 2008 року N 509-VI,
від 5 листопада 2009 року N 1702-VI

Цей Закон визначає правові, організаційні і фінансові основи здійснення державної експертизи землевпорядної документації та порядок її проведення.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Поняття державної експертизи землевпорядної документації

Державна експертиза землевпорядної документації (далі - державна експертиза) - це діяльність, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз та оцінка об'єктів експертизи на предмет їх відповідності вимогам законодавства, встановленим стандартам, нормам і правилам, а також підготовка обґрунтованих висновків для прийняття рішень щодо об'єктів експертизи.

Стаття 2. Правова основа державної експертизи землевпорядної документації

Правову основу державної експертизи землевпорядної документації складають Конституція України, Земельний кодекс України, Закон України «Про землеустрій», цей Закон, закони України та інші нормативно-правові акти, що регулюють відносини у сфері державної експертизи.

Стаття 3. Сфера дії Закону

Цей Закон регулює відносини, що виникають при проведенні державної експертизи землевпорядної документації.

Дія цього Закону не поширюється на регулювання відносин, пов'язаних із проведенням науково-технічної експертизи, екологічної, судової та інших видів експертиз.

Стаття 4. Завдання державної експертизи

Основними завданнями державної експертизи є:

організація комплексної, науково обґрунтованої оцінки об'єктів експертизи;

перевірка відповідності об'єктів державної експертизи вимогам законодавства, встановленим стандартам, нормам і правилам;

впровадження передових методів та підвищення якості розробки об'єктів державної експертизи;

підготовка об'єктивних та обґрунтованих висновків державної експертизи.

Стаття 5. Принципи державної експертизи

Основними принципами державної експертизи є:

законність;

незалежність і компетентність при проведенні державної експертизи;

об'єктивність досліджень об'єктів державної експертизи;

повнота аналізу та обґрунтованість висновків державної експертизи;

врахування досягнень науково-технічного прогресу, встановлених стандартів, норм і правил технічної та екологічної безпеки, інших нормативно-правових актів, міжнародних угод;

відповідальність за достовірність і повноту аналізу, обґрунтованість висновків державної експертизи.

Стаття 6. Об'єкти державної експертизи

Об'єктами державної експертизи є документація із землеустрою та документація з оцінки земель, види яких визначені законом, а також матеріали і документація державного земельного кадастру.

Стаття 7. Суб'єкти державної експертизи

Суб'єктами державної експертизи є замовники та виконавці.

Замовниками державної експертизи є органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, землевласники, землекористувачі, підприємства, установи, організації і громадяни, заінтересовані у проведенні такої експертизи, а також розробники об'єктів державної експертизи.

Виконавцями державної експертизи є експерти, які працюють у складі спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у сфері державної експертизи і мають високу кваліфікацію та спеціальні знання, а також висококваліфіковані спеціалісти або наукові працівники, які залучаються цими органами до її проведення відповідно до закону (далі - експерти державної експертизи).

Розділ ІІ. ФОРМИ І ВИДИ ДЕРЖАВНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Стаття 8. Форми державної експертизи

Державна експертиза проводиться в обов'язковій, вибірковій та добровільній формах.

Стаття 9. Обов'язкова державна експертиза

Обов'язковій державній експертизі підлягають:

загальнодержавні й регіональні (республіканські) програми використання та охорони земель;

схеми землеустрою і техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних утворень;

проекти землеустрою щодо встановлення і зміни меж адміністративно-територіальних утворень;

проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення;

проекти землеустрою щодо формування земель комунальної власності територіальних громад і проекти розмежування земель державної та комунальної власності населених пунктів;

проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок особливо цінних земель, земель лісогосподарського призначення, а також земель водного фонду, природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення;

(абзац сьомий статті 9 у редакції
Закону України від 16.09.2008 р. N 509-VI)

проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь;

проекти землеустрою щодо впорядкування території населених пунктів;

проекти землеустрою щодо створення нових та впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань;

технічна документація з бонітування ґрунтів, нормативної грошової оцінки земельних ділянок.

(абзац одинадцятий частини першої статті 9 у редакції
Закону України від 05.11.2009 р. N 1702-VI)

Стаття 10. Вибіркова державна експертиза

Вибіркова державна експертиза проводиться за ініціативою спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у сфері державної експертизи щодо об'єктів, які не підлягають обов'язковій експертизі.

Вибіркова державна експертиза не може перевищувати 10 відсотків об'єктів, які їй підлягають, по кожному розробнику.

У разі виявлення порушень земельного законодавства розробниками об'єктів державної експертизи кількість об'єктів, що підлягають державній експертизі, визначається органом, який її здійснює.

Вибіркова державна експертиза проводиться безоплатно, а в разі отримання негативного висновку - за кошти розробників об'єктів державної експертизи.

Стаття 11. Добровільна державна експертиза

Добровільна державна експертиза проводиться за ініціативою замовника або розробника об'єкта експертизи щодо об'єктів, які не підлягають обов'язковій державній експертизі.

Стаття 12. Види державної експертизи

Об'єкти державної експертизи можуть передаватися на первинну, повторну та додаткову державні експертизи.

Стаття 13. Первинна державна експертиза

Первинна державна експертиза передбачає проведення всіх необхідних заходів у процесі підготовки обґрунтованого висновку державної експертизи щодо об'єктів державної експертизи.

Стаття 14. Повторна державна експертиза

Повторна державна експертиза проводиться:

у разі одержання негативного висновку первинної державної експертизи щодо об'єктів, які підлягають обов'язковій державній експертизі;

у разі спростування негативного висновку первинної державної експертизи;

у випадку, визначеному частиною другою статті 36 цього Закону.

Стаття 15. Додаткова державна експертиза

Додаткова державна експертиза проводиться щодо об'єктів, по яких здійснено державну експертизу і щодо яких відкрилися нові відомості чи обставини, що не були належним чином відображені їх розробниками та мають значення для об'єктивного дослідження і оцінки об'єкта державної експертизи.

Розділ ІІІ. РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Стаття 16. Органи, що здійснюють регулювання у сфері державної експертизи

Регулювання у сфері державної експертизи здійснюють Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та спеціально уповноважений орган виконавчої влади у сфері державної експертизи в межах повноважень, визначених законом.

Стаття 17. Повноваження Верховної Ради України у сфері державної експертизи

До повноважень Верховної Ради України у сфері державної експертизи належать:

прийняття законів у сфері державної експертизи;

визначення засад державної політики у сфері державної експертизи;

вирішення інших питань у сфері державної експертизи відповідно до Конституції України.

Стаття 18. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері державної експертизи

До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері державної експертизи належать:

реалізація державної політики у сфері державної експертизи;

розробка і затвердження нормативно-правових актів з питань проведення державної експертизи в межах повноважень, визначених законом;

встановлення порядку реєстрації об'єктів державної експертизи;

координація діяльності органів виконавчої влади з питань проведення державної експертизи;

встановлення типової форми висновку державної експертизи;

організація здійснення державного контролю при проведенні державної експертизи;

ініціювання проведення державної експертизи;

вирішення інших питань у сфері державної експертизи відповідно до закону.

Стаття 19. Повноваження Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних рад у сфері державної експертизи

До повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних рад у сфері державної експертизи належать:

забезпечення реалізації державної політики у сфері державної експертизи;

внесення пропозицій щодо вдосконалення експертної діяльності, форм і методів експертного аналізу та оцінки об'єктів державної експертизи;

координація діяльності розробників об'єктів державної експертизи;

ініціювання проведення державної експертизи;

вирішення інших питань у сфері державної експертизи відповідно до закону.

Стаття 20. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим і місцевих державних адміністрацій у сфері державної експертизи

До повноважень Ради міністрів Автономної Республіки Крим і місцевих державних адміністрацій у сфері державної експертизи належать:

забезпечення реалізації державної політики у сфері державної експертизи;

внесення пропозицій щодо вдосконалення експертної діяльності, форм і методів експертного аналізу та оцінки об'єктів державної експертизи;

координація діяльності розробників об'єктів державної експертизи;

ініціювання проведення державної експертизи;

вирішення інших питань у сфері державної експертизи відповідно до закону.

Стаття 21. Повноваження сільських, селищних, міських рад, Київської та Севастопольської міських рад у сфері державної експертизи

До повноважень сільських, селищних, міських рад, Київської та Севастопольської міських рад у сфері державної експертизи належать:

забезпечення реалізації державної політики у сфері державної експертизи;

внесення пропозицій щодо вдосконалення експертної діяльності, форм і методів експертного аналізу та оцінки об'єктів державної експертизи;

координація діяльності розробників об'єктів державної експертизи;

ініціювання проведення державної експертизи;

вирішення інших питань у сфері державної експертизи відповідно до закону.

Стаття 22. Повноваження спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у сфері державної експертизи

Спеціально уповноваженим органом виконавчої влади у сфері державної експертизи є центральний орган виконавчої влади з питань земельних ресурсів.

До повноважень центрального органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів у сфері державної експертизи належать:

внесення пропозицій про формування державної політики у сфері державної експертизи і забезпечення її реалізації;

організація та проведення державної експертизи відповідно до закону;

розроблення і здійснення заходів щодо вдосконалення порядку подання звітності у сфері державної експертизи;

розроблення типової форми експертного висновку державної експертизи;

залучення висококваліфікованих спеціалістів і наукових працівників до проведення державної експертизи;

нормативно-методичне забезпечення та координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів у сфері державної експертизи;

нормативно-методичне забезпечення діяльності у сфері державної експертизи розробників об'єктів державної експертизи;

здійснення в межах повноважень державного контролю за додержанням вимог законодавства у сфері державної експертизи;

ініціювання проведення державної експертизи;

узагальнення практики застосування законодавства з питань проведення державної експертизи та розроблення пропозицій щодо його вдосконалення;

вирішення інших питань у сфері державної експертизи відповідно до закону.

Розділ IV. СТАТУС ЕКСПЕРТА ДЕРЖАВНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Стаття 23. Експерт державної експертизи

Експертом державної експертизи може бути спеціаліст, який має вищу освіту, відповідну спеціальність, кваліфікацію і професійні знання, володіє навичками аналізу експертної інформації, а також має практичний досвід у відповідній сфері не менше трьох років.

Стаття 24. Права експерта державної експертизи

Експерт державної експертизи має право:

одержувати на свою вимогу відомості та матеріали, необхідні для проведення державної експертизи;

брати участь у проведенні експертного аналізу та оцінці об'єктів державної експертизи на всіх стадіях її проведення;

брати участь у проведенні державної експертизи або відмовитися від участі в ній, якщо це не пов'язано з виконанням службових обов'язків та в інших випадках, визначених законом;

на доступ у встановленому законодавством порядку до баз даних документації та матеріалів щодо питань, пов'язаних з об'єктами державної експертизи;

ставити питання про відхилення поданої на державну експертизу документації чи матеріалів, які не відповідають вимогам законодавства, встановленим стандартам, нормам та правилам;

вносити пропозиції щодо залучення до проведення державної експертизи висококваліфікованих спеціалістів і наукових працівників;

вільно викладати особисту думку щодо експертного аналізу.

Порушені права експерта державної експертизи підлягають поновленню, а винні особи несуть відповідальність у встановленому законом порядку.

Стаття 25. Обов'язки експерта державної експертизи

Експерт державної експертизи зобов'язаний:

дотримуватися встановлених строків та порядку проведення державної експертизи, відслідковувати відповідність об'єктів державної експертизи вимогам законодавства, а також встановленим стандартам, нормам і правилам;

забезпечувати об'єктивне та якісне проведення державної експертизи;

вносити обґрунтовані зауваження та пропозиції щодо матеріалів та документації, які підлягають державній експертизі;

вносити відповідні пропозиції щодо вдосконалення форм і методів проведення державної експертизи;

заявляти самовідвід у разі наявності особистої заінтересованості щодо конкретного об'єкта державної експертизи.

Стаття 26. Гарантії незалежності експерта державної експертизи

Незалежність експерта державної експертизи забезпечується:

проведенням державної експертизи у встановленому законом порядку;

свободою вибору форм і методів експертного аналізу і оцінки та викладенням особистої думки з питань проведеного аналізу;

забороною втручатися будь-кому в проведення державної експертизи, за винятком визначених законом випадків;

захистом порушених прав експерта у встановленому законом порядку.

Розділ V. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ЗАМОВНИКІВ ДЕРЖАВНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ І РОЗРОБНИКІВ ОБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Стаття 27. Права замовників державної експертизи

Замовники державної експертизи мають право:

надавати спеціально уповноваженим органам виконавчої влади у сфері державної експертизи при здійсненні ними державної експертизи письмові чи усні пояснення, зауваження, пропозиції щодо об'єктів державної експертизи чи з окремих їх рішень та обґрунтувань;

отримувати інформацію про хід проведення державної експертизи на всіх стадіях;

порушувати питання про заміну експертів;

знайомитися з висновками державної експертизи;

ініціювати проведення добровільної та повторної експертизи відповідно до закону;

використовувати відповідно до законодавства України результати і матеріали державної експертизи у своїй діяльності.

Стаття 28. Обов'язки замовників державної експертизи

Замовники державної експертизи зобов'язані:

подавати необхідні матеріали та документацію для здійснення обов'язкової державної експертизи;

надавати в разі необхідності додаткові відомості та матеріали для здійснення державної експертизи;

ініціювати проведення первинної державної експертизи по об'єктах, що підлягають обов'язковій державній експертизі, та додаткової державної експертизи відповідно до закону;

сприяти здійсненню державної експертизи;

своєчасно вносити до документації щодо об'єктів державної експертизи необхідні корективи і зміни, що не потребують конструктивних досліджень та розрахунків, оплачувати виконані експертні роботи;

виконувати вимоги висновків державної експертизи;

вирішувати інші питання відповідно до закону.

Стаття 29. Права розробників об'єктів державної експертизи

Розробники об'єктів державної експертизи мають право:

надавати спеціально уповноваженим органам виконавчої влади у сфері державної експертизи письмові чи усні пояснення, зауваження, пропозиції щодо об'єктів державної експертизи;

знайомитися з висновками державної експертизи;

ініціювати проведення державної експертизи відповідно до закону;

вирішувати інші питання у сфері державної експертизи відповідно до закону.

Стаття 30. Обов'язки розробників об'єктів державної експертизи

Розробники об'єктів державної експертизи зобов'язані:

передавати об'єкти на державну експертизу;

сприяти спеціально уповноваженим органам виконавчої влади у сфері державної експертизи при проведенні ними державної експертизи в об'єктивному розгляді об'єктів експертизи;

надавати спеціально уповноваженим органам виконавчої влади у сфері державної експертизи при проведенні ними державної експертизи необхідні додаткові відомості та матеріали щодо об'єктів експертизи;

своєчасно вносити до матеріалів та документації щодо об'єктів державної експертизи необхідні корективи і зміни, що не потребують конструктивних досліджень та розрахунків;

виконувати вимоги висновків державної експертизи;

виконувати інші обов'язки з питань проведення державної експертизи, передбачені законом.

Розділ VI. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Стаття 31. Ініціювання проведення державної експертизи

Обов'язкова державна експертиза проводиться за клопотанням (заявами) замовників чи розробників об'єктів державної експертизи, а при вирішенні земельних спорів - також за клопотанням відповідних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Вибіркова державна експертиза проводиться за рішенням спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у сфері державної експертизи відповідно до закону.

Добровільна державна експертиза проводиться за клопотанням (заявами) замовників чи розробників об'єктів державної експертизи.

Стаття 32. Проведення державної експертизи

Державна експертиза проводиться шляхом розгляду документації та матеріалів, а за необхідності - шляхом проведення обстежень у натурі (на місцевості).

При проведенні державної експертизи досліджуються, перевіряються, аналізуються та оцінюються:

питання дотримання вимог законодавства та встановлених стандартів, норм і правил при прийнятті проектних рішень;

відповідність передбачених документацією і матеріалами заходів завданням на проектування, вимогам раціонального використання та охорони земель, а також дотриманню законних прав та інтересів власників земельних ділянок та землекористувачів, держави і суспільства;

еколого-економічна ефективність проектних рішень щодо запобігання їх негативного впливу на стан земельних ресурсів, суміжні земельні ділянки, ландшафт.

Стаття 33. Процедура проведення державної експертизи

Проведення державної експертизи передбачає експертне дослідження, перевірку, аналіз і оцінку об'єкта державної експертизи та підготовку обґрунтованого та об'єктивного експертного висновку.

Для проведення державної експертизи замовником подаються оригінали відповідної документації та матеріалів.

Процедура проведення державної експертизи включає:

перевірку наявності та повноти необхідних документів і матеріалів щодо об'єктів державної експертизи та їх реєстрацію (підготовча стадія);

аналітичне опрацювання документів чи матеріалів щодо об'єктів державної експертизи, а в разі необхідності - проведення обстежень у натурі (на місцевості) та проведення на їх основі аналізу їх відповідності вимогам законодавства, встановленим стандартам, нормам і правилам (основна стадія);

узагальнення окремих експертних досліджень, одержаної інформації, підготовку висновку державної експертизи та видачу його замовникам об'єктів державної експертизи (заключна стадія).

Стаття 34. Строки проведення державної експертизи

Строки проведення державної експертизи не можуть перевищувати 20 робочих днів від дня реєстрації об'єкта державної експертизи спеціально уповноваженим органом виконавчої влади у сфері державної експертизи.

Стаття 35. Висновки державної експертизи

Результатом проведення державної експертизи є висновок державної експертизи.

Висновки державної експертизи повинні містити оцінку допустимості та можливості прийняття рішення щодо об'єкта державної експертизи і враховувати соціально-економічні наслідки.

Якщо об'єкт державної експертизи підготовлений згідно з вимогами законодавства, встановленими стандартами, нормами і правилами, то він позитивно оцінюється та погоджується. У разі необхідності погодження може обумовлюватися певними умовами щодо додаткового опрацювання окремих питань та внесення коректив, виконання яких не потребує суттєвих доробок.

Позитивні висновки державної експертизи щодо об'єктів обов'язкової державної експертизи є підставою для прийняття відповідного рішення органами виконавчої влади чи органами місцевого самоврядування, відкриття фінансування робіт з реалізації заходів, передбачених відповідною документацією.

Реалізація заходів, передбачених документацією із землеустрою та документацією з оцінки земель, види яких визначені законом, а також матеріалами і документацією державного земельного кадастру щодо об'єктів обов'язкової державної експертизи, без позитивних висновків державної експертизи забороняється.

У разі якщо об'єкт державної експертизи не повною мірою відповідає вимогам законодавства, встановленим стандартам, нормам і правилам, він повертається на доопрацювання. При цьому вказуються конкретні вимоги, відповідно до яких необхідно внести зміни і доповнення до об'єкта державної експертизи.

Об'єкт державної експертизи, який не відповідає вимогам законодавства, встановленим стандартам, нормам і правилам, оцінюється негативно і не погоджується. Негативна оцінка об'єкта державної експертизи повинна бути всебічно обґрунтована відповідно до вимог законодавства, встановлених стандартів, норм і правил.

Висновки державної експертизи після їх затвердження спеціально уповноваженим органом виконавчої влади у сфері державної експертизи є обов'язковими для прийняття до розгляду замовником і врахування при прийнятті відповідного рішення щодо об'єктів державної експертизи.

Стаття 36. Термін дії висновків державної експертизи

Позитивний висновок державної експертизи дійсний протягом строку дії об'єкта державної експертизи, але не більше трьох років від дня його видачі.

Якщо у строк, встановлений частиною першою цієї статті, не розпочато реалізацію заходів, передбачених об'єктом державної експертизи, то він підлягає повторній державній експертизі.

Стаття 37. Спростування висновків державної експертизи

Замовники або розробники об'єктів державної експертизи, заінтересовані у спростуванні висновків державної експертизи або їх окремих поло-

жень, подають обґрунтоване клопотання (заяву) про це до центрального органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів.

Центральний орган виконавчої влади з питань земельних ресурсів у місячний термін з дня отримання клопотання (заяви) розглядає його і за наявності підстав призначає проведення повторної державної експертизи.

У разі спростування висновків державної експертизи, яку проводив центральний орган виконавчої влади з питань земельних ресурсів, до проведення повторної державної експертизи залучаються незалежні експерти.

У разі відмови в розгляді заяви про спростування висновків державної експертизи або незгоди з висновками повторної державної експертизи замовники або розробники об'єктів державної експертизи мають право звернутися до суду.

Висновки державної експертизи можуть бути скасовані органом, який їх видав, у разі виявлення обставин, що могли вплинути на об'єктивність оцінки висновку.

Позитивні висновки повторної державної експертизи є підставою для прийняття відповідним органом рішення або реалізації заходів, передбачених об'єктами державної експертизи, крім випадків оскарження їх у судовому порядку.

Стаття 38. Оскарження рішень, прийнятих на підставі скасованих та визнаних недійсними висновків державної експертизи

Рішення, прийняті відповідними органами виконавчої влади чи органами місцевого самоврядування на підставі висновків державної експертизи, що скасовані або визнані недійсними, можуть бути в установленому законом порядку оскаржені до суду.

Стаття 39. Фінансування державної експертизи

Державна експертиза здійснюється за рахунок коштів замовника державної експертизи у випадках, визначених законом.

Розмір плати за проведення державної експертизи встановлюється в розмірі 3 відсотки від кошторисної вартості проектно-вишукувальних робіт, але не може бути менше 20 гривень.

Розділ VII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Стаття 40. Правопорушення у сфері державної експертизи

Правопорушеннями у сфері державної експертизи є:

надання свідомо неправдивих відомостей про об'єкти державної експертизи;

підготовка свідомо неправдивих висновків державної експертизи;

фальсифікація висновків державної експертизи;

незаконне втручання будь-кого у проведення державної експертизи або перешкоджання її організації та проведенню;

умисне примушування або створення для експертів державної експертизи обставин, які зумовлюють незаконне чи необ'єктивне проведення державної експертизи або підготовку необґрунтованих чи свідомо недостовірних висновків, дискредитація або переслідування експертів державної експертизи у зв'язку з підготовленими ними висновками;

залучення до проведення державної експертизи висококваліфікованих спеціалістів та наукових працівників, які брали участь у створенні її об'єктів або безпосередньо заінтересовані в її результатах;

ухилення від надання на законну вимогу експертів державної експертизи, які проводять державну експертизу, необхідних відомостей і матеріалів щодо об'єктів державної експертизи;

реалізація проектних рішень щодо об'єктів, які підлягають обов'язковій державній експертизі, до одержання позитивних висновків державної експертизи.

Особи, винні в порушенні законодавства у сфері державної експертизи, несуть цивільну, адміністративну та кримінальну відповідальність відповідно до закону.

Розділ VIII. МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Стаття 41. Міжнародне співробітництво у сфері державної експертизи

Співробітництво України з іншими державами у сфері державної експертизи здійснюється відповідно до міжнародних договорів України.

Стаття 42. Міжнародні договори у сфері державної експертизи

Якщо міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачаються цим Законом, то застосовуються правила міжнародних договорів.

Розділ IX. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України в шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із Законом України «Про державну експертизу землевпорядної документації»;

відповідно до компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

3. Внести до Закону України «Про оцінку земель» (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., N 17, ст. 229) такі зміни:

а) в абзаці шостому статті 11 після слів «земельних ділянок» доповнити словами «крім звітів з експертної грошової оцінки земельних ділянок державної та комунальної власності у разі їх продажу»;

б) статтю 21 викласти в такій редакції:

«Стаття 21. Державна експертиза документації з оцінки земель

Технічна документація з бонітування ґрунтів, економічної оцінки земель, нормативної грошової оцінки земельних ділянок, а також звіти з експертної грошової оцінки земельних ділянок державної та комунальної власності у разі їх продажу підлягають державній експертизі відповідно до закону»;

в) в абзаці першому статті 22 після слів «земельних ділянок» доповнити словами «крім звітів з експертної грошової оцінки земельних ділянок державної та комунальної власності у разі їх продажу».

Президент України **Л. КУЧМА**
м. Київ
17 червня 2004 року
N 1808-IV

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про поховання та похоронну справу
(В и т я г)

Із змінами і доповненнями, внесеними
Законами України
від 16 грудня 2004 року N 2246-IV,
від 8 лютого 2006 року N 3410-IV,
від 15 січня 2009 року N 880-VI,
від 19 березня 2009 року N 1166-VI,
від 14 квітня 2009 року N 1254-VI

Стаття 21. Перепоховання останків померлих

Перепоховання останків померлих допускається у виняткових випадках за рішенням виконавчого органу сільської, селищної, міської ради на підставі письмового звернення особи, яка здійснила поховання, висновку органу санітарно-епідеміологічної служби, лікарського свідоцтва про смерть, дозволу виконавчого органу відповідної сільської, селищної, міської ради на поховання останків на іншому кладовищі.

Перепоховання останків померлих може здійснюватися в інших випадках згідно із законодавством України.

Перепоховання останків померлих, воїнів із братських і одиночних могил здійснюється з дотриманням вимог законів України «Про охорону культурної спадщини» та «Про увічнення Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941 - 1945 років».

Під час перепоховання останків померлих контроль за дотриманням безпечних умов праці протягом усього терміну ведення робіт здійснює виконавчий орган відповідної сільської, селищної, міської ради.

Перепоховання останків померлих здійснюється за рахунок коштів особи, яка ініціює перепоховання.

Стаття 23. Місце поховання

Для розміщення місця поховання рішенням уповноваженого органу в установленому законом порядку відповідному спеціалізованому комунальному підприємству, установі, організації в постійне користування надається земельна ділянка.

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад забезпечують планування та впорядкування території місць поховання згідно з генеральними планами забудови відповідних населених пунктів та іншої містобудівної документації з дотриманням обов'язкових містобудівних, екологічних та санітарно-гігієнічних вимог.

Рішенням виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у місцях поховання можуть бути відведені сектори для почесних поховань, поховання померлих (загиблих) військовослужбовців (сектори військових поховань), а також сектори для поховання померлих за національною чи релігійною ознакою.

Для почесних поховань органи місцевого самоврядування можуть відводити земельні ділянки поза територією місць поховання, на яких створюються меморіальні бульвари, сквери, парки і кургани Слави.

Поділ кладовищ на розряди за майновим станом не допускається.

Порядок функціонування місць поховань визначається виконавчим органом сільської, селищної, міської ради.

Існуючі місця поховання не підлягають знесенню і можуть бути перенесені тільки за рішенням відповідного органу місцевого самоврядування у випадку постійного підтоплення, зсуву, землетрусу або іншого стихійного лиха.

Орган місцевого самоврядування може прийняти рішення про часткове або повне припинення поховання померлих (закриття) кладовища в разі, якщо на території кладовища немає вільних місць для облаштування нових могил (колумбарних ніш), а поховання померлих можливе лише на місцях родинного поховання або шляхом підпоховання в могилах за згодою користувачів місць поховання відповідно до статті 25 цього Закону.

Стаття 24. Місця невідомих поховань

Про виявлені місця невідомих поховань негайно повідомляються відповідні правоохоронні органи. У разі відсутності складу злочину виявлені місця невідомих поховань підлягають обстеженню, вивченню та обліку відповідними виконавчими органами сільських, селищних, міських рад та органами охорони культурної спадщини в порядку, встановленому законодавством.

На період обстеження та вивчення виявлених місць невідомих поховань виконавчі органи сільських, селищних, міських рад забезпечують охорону їх територій.

На підставі висновків обстеження та вивчення виявлених місць невідомих поховань органи місцевого самоврядування можуть надавати їм статус кладовища з подальшим упорядкуванням його території згідно із цим Законом.

Місця невідомих поховань, віднесені в установленому законодавством порядку до об'єктів культурної спадщини, беруть на державний облік і утримують органи охорони культурної спадщини.

Стаття 28. Право власності на земельну ділянку, де розміщене місце поховання, а також на об'єкти, розташовані на місці поховання

Землі, на яких розташовані місця поховання, є об'єктами права комунальної власності і не підлягають приватизації або передачі в оренду.

На території місця поховання не можуть бути розташовані об'єкти іншої, крім комунальної форми власності, за винятком випадків, передбачених статтею 29 цього Закону.

Стаття 30. Утримання місць поховань

Утримання кладовищ, військових кладовищ, військових ділянок на кладовищах, військових братських та одиночних могил, земельних ділянок для почесних поховань, братських могил, а також могил померлих одино-

ких громадян, померлих осіб без певного місця проживання, померлих, від поховання яких відмовилися рідні, місць поховань знайдених невпізнаних трупів забезпечується виконавчим органом сільської, селищної, міської ради за рахунок коштів місцевого бюджету.

Утримання військових кладовищ, військових ділянок на цивільних кладовищах, військових братських та одиночних могил забезпечують виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, органи виконавчої влади із залученням органів охорони культурної спадщини відповідно до їх повноважень.

Утримання місць поховань, що перебувають на державному обліку як об'єкти культурної спадщини, забезпечують виконавчі органи сільських, селищних, міських рад із залученням органів охорони культурної спадщини.

Порядок утримання місць поховань військовослужбовців України, що знаходяться на території інших держав, та порядок утримання місць поховань іноземних військовослужбовців на території України визначаються відповідними міжнародними договорами України.

Утримання в належному естетичному та санітарному стані могил, місць родинного поховання, колумбарних ніш, намогильних споруд і склепів здійснюється відповідно їх користувачами (власниками) за рахунок власних коштів.

Утримання кладовищ, а також інших місць поховання забезпечують виконавчі органи сільських, селищних, міських рад у порядку, встановленому спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері житлово-комунальної політики України.

Стаття 31. Охорона місць поховань

Охорону місць поховань забезпечують виконавчі органи сільських, селищних та міських рад.

Виконання будь-яких будівельних робіт у місцях поховань, на місцевості із залишками слідів давніх поховань, на територіях закритих кладовищ, а також у прилеглих до місць поховань охоронних зонах забороняється.

Охорону місць поховань, що перебувають на державному обліку як об'єкти культурної спадщини, організують виконавчі органи сільських, селищних та міських рад, органи виконавчої влади із залученням органів охорони культурної спадщини відповідно до їх повноважень.

У разі осквернення могил, місць родинного поховання, навмисного руйнування чи викрадення колумбарних ніш, намогильних споруд та склепів відшкодування матеріальних збитків здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету з наступним їх відшкодуванням за рахунок винних осіб згідно із законом.

Порядок охорони місць поховань та порядок здійснення пов'язаних із цим витрат визначають виконавчі органи сільських, селищних та міських рад.

(Закон, ВР України, від 10.07.2003, № 1102-IV
«Про поховання та похоронну справу»)

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про свободу совісті та релігійні організації
(В и т я г)

Закон введено в дію з дня опублікування - 6 червня 1991 року
(згідно з Постановою Верховної Ради Української РСР
від 23 квітня 1991 року N 988-XII)
Із змінами і доповненнями, внесеними
Законами України
від 19 лютого 1992 року N 2140-XII,
від 23 квітня 1992 року N 2295-XII,
Декретом Кабінету Міністрів України
від 26 грудня 1992 року N 12-92,
від 5 травня 1993 року N 3180-XII,
від 23 грудня 1993 року N 3795-XII,
від 22 грудня 1995 року N 498/95-ВР,
від 17 грудня 1996 року N 608/96-ВР,
від 16 січня 2003 року N 429-IV,
Законом України
від 15 січня 2009 року N 875-VI

(У назві і тексті цього Закону слова "Української Радянської Соціалістичної Республіки", "Української РСР", "Українською РСР", "Української РСР", "Українська РСР" замінено відповідно словами "України", "Україною", "Україні", "Україна" згідно із Законом України від 23 грудня 1993 року N 3795-XII)
Стаття 17. Користування майном, яке є власністю держави, громадських організацій або громадян

Релігійні організації мають право використовувати для своїх потреб будівлі і майно, що надаються їм на договірних засадах державними, громадськими організаціями або громадянами.

Культові будівлі і майно, які становлять державну власність, передаються організаціями, на балансі яких вони знаходяться, у безоплатне користування або повертаються у власність релігійних організацій безоплатно за рішеннями обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а в Республіці Крим - Уряду Республіки Крим.

(частина друга статті 17 із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 23.12.93 р. N 3795-XII)

Культова будівля і майно, що є державною власністю, може передаватися у почергове користування двом або більше релігійним громадам за їх взаємною згодою. При відсутності такої згоди державний орган визначає порядок користування культовою будівлею і майном шляхом укладення з кожною громадою окремого договору.

(частина третя 3 статті 17 у редакції
Закону України від 23.12.93 р. N 3795-XII)

Культова будівля та інше майно, які становлять історичну, художню або іншу культурну цінність, передаються релігійним організаціям і використо-

вуються ними з додержанням установлених правил охорони і використання пам'яток історії та культури.

Клопотання про передачу релігійним організаціям культових будівель і майна у власність чи безоплатне користування розглядається в місячний термін з письмовим повідомленням про це заявників.

Релігійні організації мають переважне право на передачу їм культових будівель із земельною ділянкою, необхідною для обслуговування цих будівель.

Користування землею релігійні організації здійснюють у порядку, встановленому Земельним кодексом України та іншими законодавчими актами України. Земельні ділянки, що надаються релігійним організаціям у постійне користування для будівництва і обслуговування культових та інших будівель, необхідних для забезпечення їх діяльності, забороняється використовувати для здійснення підприємницької діяльності.

(частина сьома статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 05.05.93 р. N 3180-XII, від 15.01.2009 р. N 875-VI)

Договори про надання в користування релігійним організаціям культових та інших будівель і майна можуть бути розірвані або припинені в порядку і на підставах, передбачених цивільним законодавством України.

Самовільне захоплення культових будівель чи привласнення культового майна не допускається.

Рішення державних органів з питань володіння та користування культовими будівлями і майном можуть бути оскаржені до суду в порядку, передбаченому Цивільним процесуальним кодексом України.

(остання частина статті 17 у редакції Закону України від 23.04.92 р. N 2295-XII)

Стаття 19. Виробнича і господарська діяльність релігійних організацій

Релігійні організації у порядку, визначеному чинним законодавством, мають право для виконання своїх статутних завдань засновувати видавничі, поліграфічні, виробничі, реставраційно-будівельні, сільськогосподарські та інші підприємства, а також добродійні заклади (притулки, інтернати, лікарні тощо), які мають право юридичної особи.

Прибуток від виробничої діяльності та інші доходи підприємств релігійних організацій оподатковуються відповідно до чинного законодавства в порядку і розмірах, установлених для підприємств громадських організацій. Суми їх прибутку, які використовуються в добродійних цілях, не оподатковуються.

(дію частини другої статті 19 зупинено в частині звільнення від оподаткування прибутку згідно із Декретом Кабінету Міністрів України від 26.12.92 р. N 12-92)

Будівництво культових та інших будівель релігійними організаціями здійснюється в порядку, встановленому чинним законодавством для об'єктів цивільного призначення.

Реставрація і ремонт культових будівель - пам'яток історії та культури здійснюються з додержанням установлених правил охорони і використання пам'яток історії та культури.

Стаття 20. Розпорядження майном релігійних організацій, що припинили свою діяльність

У разі припинення діяльності релігійної організації майнові питання вирішуються відповідно до її статуту (положення) і чинного законодавства.

Після припинення діяльності релігійних організацій майно, надане їм у користування державними, громадськими організаціями або громадянами, повертається його колишньому власнику.

На майно культового призначення, що належить релігійним організаціям, не може бути звернено стягнення за претензіями кредиторів.

При відсутності правонаступників майно релігійної організації, що припинила свою діяльність, переходить у власність держави.

У разі припинення діяльності релігійної організації у зв'язку з порушенням цього Закону та інших законодавчих актів України майно, що перебуває в її власності, за винятком культового, може безоплатно переходити у власність держави. Культове майно передається іншим релігійним організаціям.

(Закон, ВР УРСР, від 23.04.1991, № 987-XII
«Про свободу совісті та релігійні організації»)

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про рекламу
(В и т я г)
Стаття 16. Зовнішня реклама

1. Розміщення зовнішньої реклами у населених пунктах провадиться на підставі дозволів, що надаються виконавчими органами сільських, селищних, міських рад, та в порядку, встановленому цими органами на підставі типових правил, що затверджуються Кабінетом Міністрів України. При видачі дозволів на розміщення зовнішньої реклами втручання у форму та зміст зовнішньої реклами забороняється.

Зовнішня реклама на територіях, будинках та спорудах розміщується за згодою їх власників або уповноважених ними органів (осіб).

Розміщення зовнішньої реклами на територіях та об'єктах поза населеними пунктами провадиться лише за згодою їх власників або уповноважених ними органів (осіб).

Стягнення плати за видачу дозволів забороняється.

2. Зовнішня реклама повинна відповідати таким вимогам:

розміщуватись із дотриманням вимог техніки безпеки та із забезпеченням видимості дорожніх знаків, світлофорів, перехресть, пішохідних переходів, зупинок транспорту загального користування та не відтворювати зображення дорожніх знаків;

освітлення зовнішньої реклами не повинно засліплювати учасників дорожнього руху, а також не повинно освітлювати квартири житлових будинків;

фундаменти наземної зовнішньої реклами, що виступають над поверхнею землі, можуть бути декоративно оформлені;

опори наземної зовнішньої реклами, що розташована вздовж проїжджої частини вулиць і доріг, повинні мати вертикальну дорожню розмітку, нанесену світлоповертаючими матеріалами, заввишки до 2 метрів від поверхні землі;

нижній край зовнішньої реклами, що розміщується над проїжджою частиною, у тому числі на мостах, естакадах тощо, повинен розташовуватися на висоті не менше ніж 5 метрів від поверхні дорожнього покриття;

у місцях, де проїжджа частина вулиці межує з цоколями будівель або огорожами, зовнішня реклама може розміщуватися в одну з фасадами будівель або огорожами лінію.

3. Забороняється розташовувати засоби зовнішньої реклами:

на пішохідних доріжках та алеях;

у населених пунктах на висоті менш ніж 5 метрів від поверхні дорожнього покриття, якщо їх рекламна поверхня виступає за межі краю проїжджої частини;

поза населеними пунктами на відстані менш ніж 5 метрів від краю проїжджої частини.

4. Розміщення зовнішньої реклами на пам'ятках та в межах зон охорони пам'яток національного або місцевого значення, в межах об'єктів природно-заповідного фонду дозволяється за погодженням з центральними або місцевими органами виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

5. Перелік обмежень та заборон щодо розміщення зовнішньої реклами, встановлений цим Законом, є вичерпним.

(Закон, ВР України, від 03.07.1996, № 270/96-ВР «Про рекламу»)

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про столицю України - місто-герой Київ
(В и т я г)

Стаття 4. Столичні функції міста Києва

1. Органи місцевого самоврядування і виконавчої влади у місті Києві забезпечують в межах своїх повноважень, визначених законами України, здійснення містом таких функцій:

1) створення належних умов для діяльності у місті Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, центральних органів державної влади, офіційних представництв іноземних держав і міжнародних організацій, установ і закладів науки, освіти, охорони здоров'я, культури і спорту, місцем розташування яких відповідно до законодавства визначено місто Київ;

2) вирішення питань щодо розміщення центральних органів, які утворюються Президентом України, Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України, а також дипломатичних представництв, консульств іноземних держав та представництв міжнародних організацій в Україні;

3) надання на договірних засадах комунальних, інженерних, соціально-культурних, транспортних, інформаційних та інших послуг державним органам, дипломатичним представництвам іноземних держав, представництвам міжнародних організацій, розміщеним у місті Києві;

4) взаємодія з Президентом України, Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України при розробленні та здійсненні ними заходів, програм та проектів, що зачіпають інтереси столиці;

5) здійснення заходів щодо збереження та відновлення пам'яток історії, культури, релігії, архітектури та містобудування, заповідних та природних зон і ландшафтів, що мають національне значення;

6) виконання інших функцій міста Києва, передбачених у законодавстві України, специфічних для функціонування Києва як столиці держави, в межах законодавства України.

2. Здійснення столичних функцій забезпечується органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у місті Києві та гарантується державою.

(Закон, ВР України, від 15.01.1999, № 401-XIV
«Про столицю України - місто-герой Київ»)

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про місцеве самоврядування в Україні
(В и т я г)

Стаття 26. Виключна компетенція сільських, селищних, міських рад

1. Виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради вирішуються такі питання:

1) затвердження регламенту ради;

2) утворення і ліквідація постійних та інших комісій ради, затвердження та зміна їх складу, обрання голів комісій;

3) утворення виконавчого комітету ради, визначення його чисельності, затвердження персонального складу; внесення змін до складу виконавчого комітету та його розпуск;

(положення пункту 3 частини першої статті 26 визнано такими, що відповідають Конституції України (є конституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 09.02.2000 року N 1-рп/2000)

(дію пункту 3 частини першої статті 26 зупинено на 2007 рік стосовно встановлення чисельності та штатів апарату та виконавчих органів відповідної ради згідно із Законом України від 19.12.2006 р. N 489-V) (дію пункту 3 частини першої статті 26 відновлено у зв'язку із виключенням пункту 47 статті 71 Закону України від 19.12.2006 р. N 489-V згідно із Законом України від 15.03.2007 р. N 749-V)

4) обрання на посаду та звільнення з посади секретаря ради у порядку, передбаченому цим Законом;

(пункт 4 частини першої статті 26 у редакції
Закону України від 21.04.2005 р. N 2554-IV)

5) затвердження за пропозицією сільського, селищного, міського голови структури виконавчих органів ради, загальної чисельності апарату ради та її виконавчих органів, витрат на їх утримання;

(положення пункту 5 частини першої статті 26 визнано такими, що відповідають Конституції України (є конституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 09.02.2000 року N 1-рп/2000)

(дію пункту 5 частини першої статті 26 зупинено на 2007 рік стосовно встановлення чисельності та штатів апарату та виконавчих органів відповідної ради згідно із Законом України від 19.12.2006 р. N 489-V)

(пункт 5 частини першої статті 26 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 28.12.2007 р. N 107-VI)

(зміни, внесені підпунктом 2 пункту 89 розділу II Закону України від 28.12.2007 р. N 107-VI, визнано такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними) та втратили чинність, згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 22.05.2008 р. N 10-рп/2008)

6) утворення за поданням сільського, селищного, міського голови інших виконавчих органів ради;

(положення пункту 6 частини першої статті 26 визнано такими, що відповідають Конституції України (є конституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 09.02.2000 року N 1-рп/2000)

7) затвердження плану роботи ради та заслуховування звіту про його виконання, з урахуванням вимог статті 32 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»;

(пункт 7 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 01.07.2010 р. N 2388-VI)

8) заснування засобів масової інформації відповідної ради, призначення і звільнення їх керівників;

9) заслуховування звіту сільського, селищного, міського голови про діяльність виконавчих органів ради, у тому числі щорічного звіту про здійснення державної регуляторної політики виконавчими органами відповідної ради;

(положення пункту 9 частини першої статті 26 визнано такими, що відповідають Конституції України (є конституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 09.02.2000 року N 1-рп/2000)

(пункт 9 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 01.07.2010 р. N 2388-VI)

10) прийняття рішення про недовіру сільському, селищному, міському голові;

(положення пункту 10 частини першої статті 26 визнано такими, що відповідають Конституції України (є конституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 09.02.2000 року N 1-рп/2000)

11) заслуховування звітів постійних комісій, керівників виконавчих органів ради та посадових осіб, яких вона призначає або затверджує;

12) заслуховування повідомлень депутатів про роботу в раді, виконання ними доручень ради;

13) розгляд запитів депутатів, прийняття рішень по запитах;

14) прийняття рішень щодо дострокового припинення повноважень депутата ради в порядку, встановленому законом;

15) скасування актів виконавчих органів ради, які не відповідають Конституції чи законам України, іншим актам законодавства, рішенням відповідної ради, прийнятим у межах її повноважень;

16) прийняття рішення щодо дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови у випадках, передбачених цим Законом;

(положення пункту 16 частини першої статті 26 визнано такими, що відповідають Конституції України (є конституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 09.02.2000 року N 1-рп/2000)

17) визначення відповідно до закону кількісного складу ради;

18) прийняття рішення про проведення місцевого референдуму;

19) прийняття відповідно до законодавства рішень щодо організації проведення референдумів та виборів органів державної влади, місцевого самоврядування та сільського, селищного, міського голови;

20) прийняття рішень про наділення органів самоорганізації населення окремими власними повноваженнями органів місцевого самоврядування, а також про передачу коштів, матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для їх здійснення;

21) прийняття рішень про об'єднання в асоціації або вступ до асоціацій, інших форм добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування та про вихід з них;

22) затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування;

23) затвердження місцевого бюджету, внесення змін до нього; затвердження звіту про виконання відповідного бюджету;

24) встановлення місцевих податків і зборів відповідно до Податкового кодексу України;

(пункт 24 частини першої статті 26 у редакції
Закону України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

25) утворення цільових фондів, затвердження положень про ці фонди;

(пункт 25 частини першої статті 26 в редакції
Закону України від 06.09.2005 р. N 2813-IV)

26) прийняття рішень щодо здійснення місцевих запозичень;

(пункт 26 частини першої статті 26 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 08.07.2010 р. N 2457-VI)

27) прийняття рішень щодо передачі коштів з відповідного місцевого бюджету;

(пункт 27 частини першої статті 26 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 08.07.2010 р. N 2457-VI)

28) прийняття рішень щодо надання відповідно до чинного законодавства пільг по місцевих податках і зборах, а також земельному податку;

(пункт 28 частини першої статті 26 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

29) встановлення для підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, розміру частки прибутку, яка підлягає зарахуванню до місцевого бюджету;

30) прийняття рішень щодо відчуження відповідно до закону комунального майна; затвердження місцевих програм приватизації, а також переліку об'єктів комунальної власності, які не підлягають приватизації; визначення доцільності, порядку та умов приватизації об'єктів права комунальної влас-

ності; вирішення питань про придбання в установленому законом порядку приватизованого майна, про включення до об'єктів комунальної власності майна, відчуженого у процесі приватизації, договір купівлі-продажу якого в установленому порядку розірвано або визнано недійсним, про надання у концесію об'єктів права комунальної власності, про створення, ліквідацію, реорганізацію та перепрофілювання підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідної територіальної громади;

(пункт 30 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.07.99 р. N 997-XIV)

Реорганізація або ліквідація діючих комунальних дошкільних навчальних закладів, а також дошкільних навчальних закладів, створених колишніми сільськогосподарськими колективними та державними господарствами, допускається лише за згодою територіальної громади (загальних зборів) села, селища, міста або на підставі результатів місцевого референдуму;

(пункт 30 частини першої статті 26 доповнено абзацом другим згідно із Законом України від 11.07.2001 р. N 2628-III)

31) прийняття рішень про передачу іншим органам окремих повноважень щодо управління майном, яке належить до комунальної власності відповідної територіальної громади, визначення меж цих повноважень та умов їх здійснення;

32) створення у разі необхідності органів і служб для забезпечення здійснення з іншими суб'єктами комунальної власності спільних проектів або спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, установ та організацій, визначення повноважень цих органів (служб);

33) вирішення відповідно до законодавства питань про створення підприємствами комунальної власності спільних підприємств, у тому числі з іноземними інвестиціями;

34) вирішення відповідно до закону питань регулювання земельних відносин;

35) затвердження ставок земельного податку відповідно до Податкового кодексу України;

(пункт 35 частини першої статті 26 у редакції Закону України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

36) вирішення відповідно до закону питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення, а також про скасування такого дозволу;

37) прийняття рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів щодо оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками природи, історії або культури, які охороняються законом;

38) надання відповідно до законодавства згоди на розміщення на території села, селища, міста нових об'єктів, у тому числі місць чи об'єктів для розміщення відходів, сфера екологічного впливу діяльності яких згідно з діючими нормативами включає відповідну територію;

(пункт 38 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1825-VI)

39) пункт 39 частини першої статті 26 виключено

(пункт 39 частини першої статті 26 виключено згідно із Законом України від 04.03.2004 р. N 1577-IV)

(дію пункту 39 частини першої статті 26 відновлено на 2005 рік у зв'язку із зупиненням дії Закону України від 04.03.2004 р. N 1577-IV згідно із Законами України від 23.12.2004 р. N 2285-IV, від 25.03.2005 р. N 2505-IV, на 2006 рік - згідно із Законом України від 20.12.2005 р. N 3235-IV, на 2007 рік - згідно із Законом України від 19.12.2006 р. N 489-V, відновлено у зв'язку з втратою чинності Законом України від 04.03.2004 р. N 1577-IV згідно із Законом України від 28.12.2007 р. N 107-VI)

(пункт 39 частини першої статті 26 виключено згідно із Законом України від 08.07.2010 р. N 2457-VI)

40) заслуховування інформації прокурорів та керівників органів внутрішніх справ про стан законності, боротьби із злочинністю, охорони громадського порядку та результати діяльності на відповідній території;

(пункт 40 частини першої статті 26 у редакції Закону України від 04.03.2004 р. N 1577-IV)

(дію попередньої редакції пункту 40 частини першої статті 26 відновлено на 2005 рік у зв'язку із зупиненням дії Закону України від 04.03.2004 р. N 1577-IV згідно із Законами України від 23.12.2004 р. N 2285-IV, від 25.03.2005 р. N 2505-IV, на 2006 рік - згідно із Законом України від 20.12.2005 р. N 3235-IV, на 2007 рік - згідно із Законом України від 19.12.2006 р. N 489-V, відновлено у зв'язку з втратою чинності Законом України від 04.03.2004 р. N 1577-IV згідно із Законом України від 28.12.2007 р. N 107-VI)

(пункт 40 частини першої статті 26 у редакції Закону України від 01.07.2010 р. N 2389-VI)

41) прийняття рішень з питань адміністративно-територіального устрою в межах і порядку, визначених цим та іншими законами;

(положенням пункту 41 частини першої статті 26 дано офіційне тлумачення Рішенням Конституційного Суду України від 13.07.2001 року N 11-рп/2001)

42) затвердження в установленому порядку місцевих містобудівних програм, генеральних планів забудови відповідних населених пунктів, іншої містобудівної документації;

43) затвердження договорів, укладених сільським, селищним, міським головою від імені ради, з питань, віднесених до її виключної компетенції;

44) встановлення відповідно до законодавства правил з питань благо-

устрою території населеного пункту, забезпечення в ньому чистоти і порядку, торгівлі на ринках, додержання тиші в громадських місцях, за порушення яких передбачено адміністративну відповідальність;

45) прийняття у межах, визначених законом, рішень з питань боротьби зі стихійним лихом, епідеміями, епізоотіями, за порушення яких передбачено адміністративну відповідальність;

45^1) визначення територій, на яких можуть проводитися потенційно небезпечні заходи в умовах присутності цивільного населення за участю особового складу Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів з використанням озброєння і військової техніки;

(частину першу статті 26 доповнено пунктом 45^1
згідно із Законом України від 03.02.2004 р. N 1419-IV)

46) прийняття рішень, пов'язаних із створенням спеціальних вільних та інших зон, змінами в статусі цих зон, внесення до відповідних органів пропозицій з цих питань; надання згоди на створення таких зон за ініціативою Президента України або Кабінету Міністрів України;

47) прийняття рішення про дострокове припинення повноважень органів територіальної самоорганізації населення у випадках, передбачених цим Законом;

48) затвердження статуту територіальної громади;

49) затвердження відповідно до закону Положення про зміст, опис та порядок використання символіки територіальної громади;

50) вирішення відповідно до закону питання про мову (мови), якою користуються у своїй роботі рада, її виконавчий орган та яка використовується в офіційних оголошеннях;

51) надання згоди на передачу об'єктів з державної у комунальну власність та прийняття рішень про передачу об'єктів з комунальної у державну власність, а також щодо придбання об'єктів державної власності;

(частину першу статті 26 доповнено пунктом 51
згідно із Законом України від 06.10.98 р. N 163-XIV,
пункт 51 частини першої статті 26 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 21.12.2000 р. N 2182-III)

52) створення відповідно до законодавства комунальної аварійно-рятувальної служби;

(частину першу статті 26 доповнено пунктом 52
згідно із Законом України від 29.05.2001 р. N 2470-III)

53) затвердження відповідно до закону Положення про помічника-консультанта депутата ради та опису посвідчення помічника-консультанта депутата ради;

(частину першу статті 26 доповнено пунктом 53
згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3266-IV)

54) вирішення питань у сфері поводження з небезпечними відходами відповідно до законодавства;

(частину першу статті 26 доповнено пунктом 54
згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1825-VI)

55) визначення на конкурсних засадах юридичних осіб, які здійснюють у межах певної території збирання та перевезення побутових відходів спеціально обладнаними для цього транспортними засобами;

(частину першу статті 26 доповнено пунктом 55
згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1825-VI)

56) затвердження порядку переміщення на штрафні майданчики транспортних засобів, припаркованих не у спеціально відведених місцях для паркування транспортних засобів.

(частину першу статті 26 доповнено пунктом 56
згідно із Законом України від 02.12.2010 р. N 2756-VI)

2. Виключно на пленарних засіданнях міських рад (міст з районним поділом), крім питань, зазначених у частині першій цієї статті, вирішуються такі питання:

1) визначення обсягу і меж повноважень, які здійснюють районні у містах (у разі їх створення) ради та їх виконавчі органи в інтересах територіальних громад районів у містах;

2) встановлення нормативів централізації коштів від земельного податку на спеціальних бюджетних рахунках районів міста.

3. Частина третя статті 26 втратила чинність

(статтю 26 доповнено частиною третьою згідно із
Законом України від 04.03.2004 р. N 1577-IV)

(дію частини третьої статті 26 зупинено на 2005 рік у зв'язку із зупиненням дії Закону України від 04.03.2004 р. N 1577-IV згідно із Законами України від 23.12.2004 р. N 2285-IV, від 25.03.2005 р. N 2505-IV, на 2006 рік - згідно із Законом України від 20.12.2005 р. N 3235-IV, на 2007 рік - згідно із Законом України від 19.12.2006 р. N 489-V, втратила чинність у зв'язку з втратою чинності Законом України від 04.03.2004 р. N 1577-IV згідно із Законом України від 28.12.2007 р. N 107-VI)

4. Частина четверта статті 26 втратила чинність

(статтю 26 доповнено частиною четвертою згідно із
Законом України від 04.03.2004 р. N 1577-IV)

(дію частини четвертої статті 26 зупинено на 2005 рік у зв'язку із зупиненням дії Закону України від 04.03.2004 р. N 1577-IV згідно із Законами України від 23.12.2004 р. N 2285-IV, від 25.03.2005 р. N 2505-IV, на 2006 рік - згідно із Законом України від 20.12.2005 р. N 3235-IV, на 2007 рік - згідно із Законом України від 19.12.2006 р. N 489-V, втратила чинність у зв'язку з втратою чинності Законом України від 04.03.2004 р. N 1577-IV згідно із Законом України від 28.12.2007 р. N 107-VI)

Стаття 31. Повноваження у галузі будівництва

1. До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) організація за рахунок власних коштів і на пайових засадах будівництва, реконструкції і ремонту об'єктів комунального господарства та соціально-культурного призначення, жилих будинків, а також шляхів місцевого значення;

2) виконання або делегування на конкурсній основі генеральній будівельній організації (підрядній організації) функцій замовника на будівництво, реконструкцію і ремонт житла, інших об'єктів соціальної та виробничої інфраструктури комунальної власності;

3) розгляд і внесення до відповідних органів виконавчої влади пропозицій до планів і програм будівництва та реконструкції об'єктів на відповідній території;

4) залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності до участі в розвитку потужностей будівельної індустрії і промисловості будівельних матеріалів, у створенні, розвитку та реконструкції об'єктів інженерного забезпечення і транспортного обслуговування;

5) визначення у встановленому законодавством порядку відповідно до рішень ради території, вибір, вилучення (викуп) і надання землі для містобудівних потреб, визначених містобудівною документацією;

6) підготовка і подання на затвердження ради відповідних місцевих містобудівних програм, генеральних планів забудови населених пунктів, іншої містобудівної документації;

7) встановлення на відповідній території режиму використання та забудови земель, на яких передбачена перспективна містобудівна діяльність;

8) координація на відповідній території діяльності суб'єктів містобудування щодо комплексної забудови населених пунктів;

9) надання відповідно до закону містобудівних умов і обмежень забудови земельних ділянок;

(підпункт 9 пункту «а» частини першої статті 31
у редакції Закону України від 16.09.2008 р. N 509-VI)

10) проведення громадського обговорення містобудівної документації;

(пункт «а» частини першої статті 31 доповнено підпунктом 10
згідно із Законом України від 16.09.2008 р. N 509-VI,
підпункт 10 пункту «а» частини першої статті 31 із змінами,
внесеними згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

б) делеговані повноваження:

1) участь у прийнятті в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів у порядку та у випадках, встановлених законом;

(підпункт 1 пункту «б» частини першої статті 31
у редакції Закону України від 29.06.2010 р. N 2367-VI,
із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

2) організація роботи, пов'язаної зі створенням і веденням містобудівного кадастру населених пунктів;

3) здійснення в установленому порядку державного контролю за дотриманням законодавства, затвердженої містобудівної документації при плануванні та забудові відповідних територій; зупинення у випадках, передбачених законом, будівництва, яке проводиться з порушенням містобудівної документації і проектів окремих об'єктів, а також може заподіяти шкоди навколишньому природному середовищу;

4) здійснення контролю за забезпеченням надійності та безпечності будинків і споруд незалежно від форм власності в районах, що зазнають впливу небезпечних природних і техногенних явищ та процесів;

5) організація охорони, реставрації та використання пам'яток історії і культури, архітектури та містобудування, палацово-паркових, паркових і садибних комплексів, природних заповідників;

6) вирішення відповідно до законодавства спорів з питань містобудування.

2. Частину другу статті 31 виключено

(частина друга статті 31 у редакції
Закону України від 16.05.2007 р. N 1026-V,
виключена згідно із Законом України
від 16.09.2008 р. N 509-VI)

Стаття 32. Повноваження у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту

До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) управління закладами освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, оздоровчими закладами, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними підлітковими закладами за місцем проживання, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення;

2) забезпечення здобуття неповнолітніми повної загальної середньої освіти; створення необхідних умов для виховання дітей, молоді, розвитку їх здібностей, трудового навчання, професійної орієнтації, продуктивної праці учнів; сприяння діяльності дошкільних та позашкільних навчально-виховних закладів, дитячих, молодіжних та науково-просвітницьких організацій;

3) створення при загальноосвітніх навчальних закладах комунальної власності фонду загальнообов'язкового навчання за рахунок коштів місце-

вого бюджету, залучених з цією метою на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також коштів населення, інших джерел; контроль за використанням коштів цього фонду за призначенням;

4) забезпечення регулярного безкоштовного підвезення до місця навчання і додому школярів;

5) вирішення питань про надання професійним творчим працівникам на пільгових умовах у користування приміщень під майстерні, студії та лабораторії, необхідних для їх творчої діяльності;

6) організація медичного обслуговування та харчування у закладах освіти, культури, фізкультури і спорту, оздоровчих закладах, які належать територіальним громадам або передані їм;

7) створення умов для розвитку культури, сприяння відродженню осередків традиційної народної творчості, національно-культурних традицій населення, художніх промислів і ремесел;

8) сприяння роботі творчих спілок, національно-культурних товариств, асоціацій, інших громадських та неприбуткових організацій, які діють у сфері охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, роботи з молоддю;

9) створення умов для занять фізичною культурою і спортом за місцем проживання населення та в місцях масового відпочинку;

б) делеговані повноваження:

1) забезпечення у межах наданих повноважень доступності і безоплатності освіти та медичного обслуговування на відповідній території, можливості навчання в школах державною та рідною мовою, вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національно-культурні товариства;

2) забезпечення відповідно до закону розвитку всіх видів освіти і медичного обслуговування, розвитку і вдосконалення мережі освітніх і лікувальних закладів усіх форм власності, фізичної культури і спорту, визначення потреби та формування замовлень на кадри для цих закладів, укладення договорів на підготовку спеціалістів, організація роботи щодо удосконалення кваліфікації кадрів;

3) забезпечення відповідно до законодавства пільгових категорій населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення;

4) організація обліку дітей дошкільного та шкільного віку;

5) подання допомоги випускникам шкіл у працевлаштуванні;

6) забезпечення школярів, які навчаються в державних і комунальних навчальних закладах, безоплатними підручниками, створення умов для самоосвіти;

7) організація роботи щодо запобігання бездоглядності неповнолітніх;

8) вирішення відповідно до законодавства питань про повне держав-

не утримання дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків, у школах-інтернатах, дитячих будинках, у тому числі сімейного типу, професійно-технічних закладах освіти та утримання за рахунок держави осіб, які мають вади у фізичному чи розумовому розвитку і не можуть навчатися в масових навчальних закладах, у спеціальних навчальних закладах, про надання громадянам пільг на утримання дітей у школах-інтернатах, інтернатах при школах, а також щодо оплати харчування дітей у школах (групах з подовженим днем);

9) вирішення питань про надання неповнолітнім, студентам, пенсіонерам та інвалідам права на безкоштовне і пільгове користування об'єктами культури, фізкультури і спорту, а також визначення порядку компенсації цим закладам вартості послуг, наданих безкоштовно або на пільгових умовах;

10) забезпечення охорони пам'яток історії та культури, збереження та використання культурного надбання;

11) реєстрація відповідно до законодавства статутів (положень) розташованих на відповідній території закладів охорони здоров'я, навчально-виховних, культурно-освітніх, фізкультурно-оздоровчих закладів незалежно від форм власності; внесення пропозицій до відповідних органів про ліцензування індивідуальної підприємницької діяльності у сфері охорони здоров'я.

Стаття 33. Повноваження у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища

1. До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо встановлення ставки земельного податку, розмірів плати за користування природними ресурсами, вилучення (викупу), а також надання під забудову та для інших потреб земель, що перебувають у власності територіальних громад; визначення в установленому порядку розмірів відшкодувань підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності за забруднення довкілля та інші екологічні збитки; встановлення платежів за користування комунальними та санітарними мережами відповідних населених пунктів;

2) підготовка і подання на затвердження ради проектів місцевих програм охорони довкілля, участь у підготовці загальнодержавних і регіональних програм охорони довкілля;

3) підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо прийняття рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів про оголошення

природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками природи, історії або культури, які охороняються законом;

4) справляння плати за землю;

б) делеговані повноваження:

1) здійснення контролю за дотриманням земельного та природоохоронного законодавства, використанням і охороною земель, природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення, відтворенням лісів;

2) реєстрація суб'єктів права власності на землю; реєстрація права користування землею і договорів на оренду землі; видача документів, що посвідчують право власності і право користування землею;

3) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів;

(підпункт 3 пункту «б» частини першої статті 33 у редакції Закону України від 11.12.2003 р. N 1377-IV)

4) погодження питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів загальнодержавного значення;

5) вирішення земельних спорів у порядку, встановленому законом;

6) вжиття необхідних заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій відповідно до закону, інформування про них населення, залучення в установленому законом порядку до цих робіт підприємств, установ та організацій, а також населення;

(підпункт 6 пункту «б» частини першої статті 33 у редакції Закону України від 19.06.2003 р. N 969-IV)

7) визначення території для розміщення відходів відповідно до законодавства;

7^1) здійснення контролю за діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності у сфері поводження з відходами;

(підпункт 7 пункту «б» частини першої статті 33 замінено підпунктами 7 та 7^1 згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1825-VI)

8) підготовка висновків щодо надання або вилучення в установленому законом порядку земельних ділянок, що проводиться органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;

9) організація і здійснення землеустрою, погодження проектів землеустрою;

(підпункт 9 пункту «б» частини першої статті 33 у редакції Закону України від 11.12.2003 р. N 1377-IV)

10) здійснення контролю за впровадженням заходів, передбачених документацією із землеустрою;

(підпункт 10 пункту «б» частини першої статті 33 у редакції Закону України від 11.12.2003 р. N 1377-IV)

11) створення та забезпечення функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем, які є складовою мережі

загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації;

(пункт «б» частини першої статті 33 доповнено підпунктом 11 згідно із Законом України від 28.11.2002 р. N 254-IV)

12) здійснення контролю за додержанням юридичними та фізичними особами вимог у сфері поводження з побутовими та виробничими відходами та розгляд справ про адміністративні правопорушення або передача їх матеріалів на розгляд інших державних органів у разі порушення законодавства про відходи.

(пункт «б» частини першої статті 33 доповнено підпунктом 12 згідно із Законом України від 21.01.2010 р. N 1825-VI)

2. До відання виконавчих органів міських (за винятком міст районного значення) рад, крім повноважень, зазначених у пункті «б» частини першої цієї статті, належить координація на відповідній території діяльності спеціально уповноважених державних органів управління з охорони природи.

(частина друга статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 11.12.2003 р. N 1377-IV)

Стаття 43. Питання, які вирішуються районними і обласними радами виключно на їх пленарних засіданнях

1. Виключно на пленарних засіданнях районної, обласної ради вирішуються такі питання:

1) обрання голови ради, відповідно заступника голови районної ради та першого заступника, заступника голови обласної ради, звільнення їх з посади;

(пункт 1 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 25.12.2008 р. N 806-VI)

2) утворення, обрання і ліквідація постійних та інших комісій ради, зміна їх складу, обрання голів комісій;

3) утворення президії (колегії) ради, затвердження положення про неї;

4) затвердження за пропозицією голови ради структури, чисельності виконавчого апарату ради, витрат на утримання ради та її виконавчого апарату;

(пункт 4 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 19.12.2006 р. N 489-V, від 15.03.2007 р. N 749-V, у редакції Закону України від 28.12.2007 р. N 107-VI)

(зміни, внесені підпунктом 4 пункту 89 розділу II Закону України від 28.12.2007 р. N 107-VI, визнано такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними) та втратили чинність, згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 22.05.2008 р. N 10-рп/2008)

5) затвердження регламенту ради;

6) затвердження плану роботи ради, з урахуванням вимог статті 32 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», заслуховування звіту про його виконання;

(пункт 6 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 01.07.2010 р. N 2388-VI)

7) заснування засобів масової інформації відповідної ради, призначення і звільнення їх керівників;

8) заслуховування звітів постійних комісій, керівників органів, які рада утворює, обирає та призначає;

9) розгляд запитів депутатів, прийняття рішень по них;

10) прийняття рішень щодо дострокового припинення повноважень депутата ради в порядку, встановленому законодавством;

11) визначення відповідно до закону кількісного складу ради;

12) прийняття за пропозицією територіальних громад рішення щодо проведення консультативного опитування з питань, які стосуються їх спільних інтересів;

13) здійснення відповідно до закону повноважень щодо організації проведення всеукраїнських референдумів та виборів органів державної влади і місцевого самоврядування;

14) затвердження відповідно до закону Положення про зміст, опис та порядок використання символіки району, області;

15) прийняття рішень щодо об'єднання в асоціації, вступ до асоціацій та інших форм добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад, а також про вихід із них;

16) затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідно району, області, цільових програм з інших питань, заслуховування звітів про їх виконання;

17) затвердження відповідно районних, обласних бюджетів, внесення змін до них, затвердження звітів про їх виконання;

18) розподіл переданих з державного бюджету коштів у вигляді дотацій, субвенцій відповідно між районними бюджетами, місцевими бюджетами міст обласного значення, сіл, селищ, міст районного значення;

19) вирішення за дорученням відповідних рад питань про продаж, передачу в оренду, концесію або під заставу об'єктів комунальної власності, які забезпечують спільні потреби територіальних громад і перебувають в управлінні районних, обласних рад, а також придбання таких об'єктів в установленому законом порядку;

(пункт 19 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 16.07.99 р. N 997-XIV)

20) вирішення в установленому законом порядку питань щодо управління об'єктами спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст,

районів у містах, що перебувають в управлінні районних і обласних рад; призначення і звільнення їх керівників;

21) вирішення відповідно до закону питань регулювання земельних відносин;

22) вирішення відповідно до закону питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів відповідно районного, обласного значення, а також про скасування такого дозволу;

23) встановлення правил користування водозабірними спорудами, призначеними для задоволення питних, побутових та інших потреб населення, зон санітарної охорони джерел водопостачання, обмеження або заборони використання підприємствами питної води у промислових цілях;

24) прийняття рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів про оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками історії або культури, які охороняються законом;

25) прийняття за пропозицією відповідних сільських, селищних, міських рад рішень, пов'язаних зі створенням спеціальних вільних та інших зон, зміною у статусі цих зон, внесення до відповідних органів пропозицій з цих питань;

26) прийняття рішень з питань адміністративно-територіального устрою в межах і в порядку, визначених законом;

27) прийняття рішень щодо делегування місцевим державним адміністраціям окремих повноважень районних, обласних рад;

28) заслуховування звітів голів місцевих державних адміністрацій, їх заступників, керівників управлінь, відділів та інших структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій про виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, бюджету, рішень ради із зазначених питань, а також про здійснення місцевими державними адміністраціями делегованих їм радою повноважень;

29) прийняття рішення про недовіру голові відповідної місцевої державної адміністрації;

30) прийняття рішень про звернення до суду щодо визнання незаконними актів місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальних громад у сфері їх спільних інтересів, а також повноваження районних, обласних рад та їх органів;

31) внесення до Кабінету Міністрів України пропозицій щодо голови відповідної місцевої державної адміністрації;

32) надання згоди на передачу об'єктів з державної власності у спільну власність територіальних громад сіл, селищ, міст та прийняття рішень

про передачу об'єктів права спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст, що перебувають в управлінні районних, обласних рад, у державну власність, а також щодо придбання об'єктів державної власності;

(частину першу статті 43 доповнено пунктом 32 згідно із Законом України від 06.10.98 р. N 163-XIV, пункт 32 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 21.12.2000 р. N 2182-III)

33) пункт 33 частини першої статті 43 втратив чинність

(частину першу статті 43 доповнено пунктом 33 згідно із Законом України від 04.03.2004 р. N 1577-IV)

(дію пункту 33 частини першої статті 43 зупинено на 2005 рік у зв'язку із зупиненням дії Закону України від 04.03.2004 р. N 1577-IV згідно із Законами України від 23.12.2004 р. N 2285-IV, від 25.03.2005 р. N 2505-IV, на 2006 рік - згідно із Законом України від 20.12.2005 р. N 3235-IV, на 2007 рік - згідно із Законом України від 19.12.2006 р. N 489-V, пункт 33 частини першої статті 43 втратив чинність у зв'язку з втратою чинності Законом України від 04.03.2004 р. N 1577-IV згідно із Законом України від 28.12.2007 р. N 107-VI)

34) пункт 34 частини першої статті 43 втратив чинність

(частину першу статті 43 доповнено пунктом 34 згідно із Законом України від 04.03.2004 р. N 1577-IV)

(дію пункту 34 частини першої статті 43 зупинено на 2005 рік у зв'язку із зупиненням дії Закону України від 04.03.2004 р. N 1577-IV згідно із Законами України від 23.12.2004 р. N 2285-IV, від 25.03.2005 р. N 2505-IV, на 2006 рік - згідно із Законом України від 20.12.2005 р. N 3235-IV, на 2007 рік - згідно із Законом України від 19.12.2006 р. N 489-V, пункт 34 частини першої статті 43 втратив чинність у зв'язку з втратою чинності Законом України від 04.03.2004 р. N 1577-IV згідно із Законом України від 28.12.2007 р. N 107-VI)

35) затвердження відповідно до закону Положення про помічника-консультанта депутата ради та опису посвідчення помічника-консультанта депутата ради;

(частину першу статті 43 доповнено пунктом 35 згідно із Законом України від 22.12.2005 р. N 3266-IV)

36) заслуховування інформації прокурорів та керівників органів внутрішніх справ про стан законності, боротьби із злочинністю, охорони громадського порядку та результати діяльності на відповідній території;

(частину першу статті 43 доповнено пунктом 36 згідно із Законом України від 01.07.2010 р. N 2389-VI)

37) встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги, які надаються підприємствами, що перебувають у спільній власності територіальних громад, представництво інтересів яких здійснює відповідна районна чи обласна рада, а також суб'єктами господарювання, що здійснюють

управління (експлуатацію) цілісними майновими комплексами таких підприємств.

(частину першу статті 43 доповнено пунктом 37
згідно із Законом України від 01.07.2010 р. N 2404-VI)

2. Районні і обласні ради можуть розглядати і вирішувати на пленарних засіданнях й інші питання, віднесені до їх відання цим та іншими законами.

3. Крім питань, зазначених у частині першій цієї статті, виключно на пленарних засіданнях обласних рад вирішуються такі питання:

1) затвердження відповідно до законодавства правил благоустрою населених пунктів області;

(пункт 1 частини третьої статті 43 із змінами, внесеними
згідно із Законом України від 17.02.2011 р. N 3038-VI)

2) прийняття у межах, що визначаються законами, рішень з питань боротьби зі стихійним лихом, епідеміями, епізоотіями, які передбачають за їх порушення адміністративну відповідальність;

3) пункт 3 частини третьої статті 43 виключено
(згідно із Законом України
від 03.04.2003 р. N 703-IV)

4) прийняття рішень про віднесення лісів до категорії захисності, а також про поділ лісів за розрядами такс у випадках і порядку, передбачених законом.

4. Частина четверта статті 43 втратила чинність
(статтю 43 доповнено частиною четвертою
згідно із Законом України від 04.03.2004 р. N 1577-IV)

(дію частини четвертої статті 43 зупинено на 2005 рік у зв'язку із зупиненням дії Закону України від 04.03.2004 р. N 1577-IV згідно із Законами України від 23.12.2004 р. N 2285-IV, від 25.03.2005 р. N 2505-IV, на 2006 рік - згідно із Законом України від 20.12.2005 р. N 3235-IV, на 2007 рік - згідно із Законом України від 19.12.2006 р. N 489-V, частина четверта статті 43 втратила чинність у зв'язку з втратою чинності Законом України від 04.03.2004 р. N 1577-IV згідно із Законом України від 28.12.2007 р. N 107-VI)

Стаття 44. Делегування повноважень районних і обласних рад відповідним місцевим державним адміністраціям

1. Районні, обласні ради делегують відповідним місцевим державним адміністраціям такі повноваження:

1) підготовка і внесення на розгляд ради проектів програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідно районів і областей, цільових програм з інших питань, а в місцях компактного проживання національних меншин - також програм їх національно-культурного розвитку,

проектів рішень, інших матеріалів з питань, передбачених цією статтею; забезпечення виконання рішень ради;

2) підготовка пропозицій до програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідно областей та загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального та культурного розвитку України;

3) забезпечення збалансованого економічного і соціального розвитку відповідної території, ефективного використання природних, трудових і фінансових ресурсів;

4) підготовка і подання до відповідних органів виконавчої влади фінансових показників і пропозицій до проекту Державного бюджету України;

5) сприяння інвестиційній діяльності на території району, області;

6) об'єднання на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території, і населення, а також бюджетних коштів на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання на пайових засадах об'єктів соціальної і виробничої інфраструктури, шляхів місцевого значення та на заходи щодо охорони праці та охорони навколишнього природного середовища;

(пункт 6 частини першої статті 44 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 19.06.2003 р. N 969-IV)

7) залучення в порядку, встановленому законом, підприємств, установ та організацій, які не належать до комунальної власності, до участі в обслуговуванні населення відповідної території, координація цієї роботи;

8) затвердження маршрутів і графіків руху місцевого пасажирського транспорту незалежно від форм власності, узгодження цих питань стосовно транзитного пасажирського транспорту;

9) підготовка питань про визначення у встановленому законом порядку території, вибір, вилучення (викуп) і надання землі для містобудівних потреб, визначених містобудівною документацією;

10) організація охорони, реставрації, використання пам'яток історії та культури, архітектури і містобудування, палацово-паркових, паркових та садибних комплексів, природних заповідників місцевого значення;

11) підготовка висновків щодо проектів місцевих містобудівних програм відповідних адміністративно-територіальних одиниць, що затверджуються сільськими, селищними, міськими радами;

12) видача замовникам відповідно до законодавства містобудівних умов і обмежень забудови земельних ділянок за межами населених пунктів;

(пункт 12 частини першої статті 44 у редакції Закону України від 16.09.2008 р. N 509-VI)

13) забезпечення відповідно до законодавства розвитку науки, усіх видів освіти, охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, туризму; сприяння відродженню осередків традиційної народної творчості, національно-культурних традицій населення, художніх промислів і ремесел, роботі творчих спілок, національно-культурних товариств, асоціацій,

інших громадських та неприбуткових організацій, які діють у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, сім'ї та молоді;

14) підготовка і подання на затвердження ради пропозицій щодо організації територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів щодо оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками історії або культури, які охороняються законом;

15) вжиття необхідних заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій відповідно до закону, інформування про них населення, залучення в установленому законом порядку до цих робіт підприємств, установ та організацій, а також населення;

(пункт 15 частини першої статті 44 у редакції
Закону України від 19.06.2003 р. N 969-IV)

16) координація на відповідній території діяльності місцевих землевпорядних органів;

17) здійснення контролю за використанням коштів, що надходять у порядку відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, пов'язаних із вилученням (викупом) земельних ділянок;

18) забезпечення виконання заходів з відстеження результативності регуляторних актів, прийнятих районними, обласними радами.

(частину першу статті 44 доповнено пунктом 18
згідно із Законом України від 11.09.2003 р. N 1160-IV)

2. Крім повноважень, зазначених у частині першій цієї статті, обласні ради делегують обласним державним адміністраціям такі повноваження:

1) визначення відповідно до закону розміру відрахувань підприємствами, установами та організаціями, що надходять на розвиток шляхів загального користування в області;

2) погодження у випадках, передбачених законом, з відповідними сільськими, селищними, міськими радами питань щодо розподілу коштів за використання природних ресурсів, які надходять до фондів охорони навколишнього природного середовища;

3) підготовка проектів рішень про віднесення лісів до категорії захисності, а також про поділ лісів за розрядами такс у випадках і порядку, передбачених законом;

4) прийняття у встановленому законом порядку рішень про заборону використання окремих природних ресурсів загального користування;

5) визначення відповідно до законодавства режиму використання територій рекреаційних зон;

6) затвердження для підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території, лімітів викидів і скидів забруднюючих речовин у довкілля та лімітів розміщення відходів у випадках, передбачених законом.

(Закон, ВР України, від 21.05.1997, № 280/97-ВР
«Про місцеве самоврядування в Україні»)

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про державний кордон України
(В и т я г)

Стаття 11. Контроль при перетинанні державного кордону України

Особи, транспортні засоби, вантажі та інше майно, що перетинають державний кордон України, підлягають прикордонному і митному контролю. У відповідних випадках здійснюється також санітарно-карантинний, ветеринарний і фітосанітарний контроль, контроль за вивезенням з території України культурних цінностей та інший контроль. Контроль організується і здійснюється у встановленому актами законодавства України порядку.

(Закон, ВР України, від 04.11.1991, № 1777-XII
«Про державний кордон України»)

УКАЗИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

УКАЗ
Президента України
Про Положення про Міністерство культури України

1. Затвердити Положення про Міністерство культури України (додається).

2. Визнати таким, що втратив чинність, Указ Президента України від 2 грудня 2005 року N 1688 «Про Положення про Міністерство культури і туризму України».

3. Кабінету Міністрів України привести у двомісячний строк свої рішення у відповідність із цим Указом.

4. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України **В. ЯНУКОВИЧ**

м. Київ
6 квітня 2011 року
N 388/2011

ЗАТВЕРДЖЕНО
Указом Президента України
від 6 квітня 2011 року N 388/2011

ПОЛОЖЕННЯ
про Міністерство культури України

1. Міністерство культури України (Мінкультури України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Мінкультури України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади щодо формування державної політики у сфері кінематографії, формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах культури та мистецтв, охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, державної мовної політики, а також спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав національних меншин України.

2. Мінкультури України у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства України, а також дорученнями Президента України.

3. Основними завданнями Мінкультури України є:

формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах культури, мистецтв, охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, державної мовної політики, міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав національних меншин України;

формування державної політики у сфері кінематографії;

участь у формуванні та реалізація державної політики в галузі спеціальної освіти у сфері культури і мистецтв.

4. Мінкультури України відповідно до покладених на нього завдань:

1) визначає пріоритетні напрями розвитку у сферах кінематографії, культури та мистецтв, охорони культурної спадщини, вивезення, ввезення і повернення культурних цінностей, державної мовної політики, міжнаціональних відносин, релігії та захисту прав національних меншин України і забезпечує нормативно-правове регулювання у цих сферах;

2) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до компетенції Мінкультури України, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України та в установленому порядку вносить їх на розгляд Президентові України, Кабінету Міністрів України;

3) бере відповідно до законодавства участь у підготовці проектів міжнародних договорів України, готує пропозиції щодо укладення і денонсації таких договорів, укладає міжнародні договори, забезпечує виконання зобов'язань України за міжнародними договорами з питань, що належать до компетенції Мінкультури України;

4) розробляє і здійснює заходи щодо створення умов для відродження та розвитку культури української нації, культурної самобутності корінного народу і національних меншин України, всіх видів мистецтв, аматорської творчості, осередків традиційної культури, народних художніх промислів та нематеріальної культурної спадщини;

5) здійснює заходи щодо підтримки видань аудіовізуальної, відеопродукції з творами національного мистецтва;

6) вживає заходів щодо соціального захисту професійних творчих працівників і працівників культури;

7) забезпечує роботу щодо проведення гастрольної діяльності вітчизняних виконавців, формує Єдиний банк даних гастрольних заходів, що проводяться в Україні;

8) сприяє діяльності творчих спілок, молодіжних, дитячих та інших громадських організацій, що функціонують у сферах культури, мистецтв;

9) організовує в межах своїх повноважень провадження виставкової діяльності, проведення міжнародних, всеукраїнських, регіональних мистецьких фестивалів і конкурсів, оглядів, мистецьких аукціонів, виставок, виставок-продажів та інших заходів з питань, що належать до його компетенції;

10) організовує конкурси на кращі ескізні проекти пам'ятників і монументів державного значення, забезпечує їх проектування;

11) вживає заходів щодо захисту об'єктів права інтелектуальної власності, реалізації авторських і суміжних прав з питань, що належать до компетенції Мінкультури України;

12) формує, встановлює та затверджує в установленому порядку за участю та погодженням з іншими сторонами соціального діалогу державні соціальні нормативи у сфері обслуговування закладами культури, здійснює відповідно до законодавства моніторинг застосування, фінансового забезпечення та контроль за додержанням зазначених нормативів;

13) порушує в установленому порядку клопотання про надання закладам (установам) культури статусу національного, надає статус академічного професійним творчим колективам;

14) організовує відповідно до законодавства і бере участь у проведенні конгресів, форумів, конференцій, семінарів, нарад, організовує підготовку, публікацію, розповсюдження і тиражування нотно-мистецької літератури, творів літератури та мистецтва, а також каталогів образотворчого мистецтва, методичної, мистецтвознавчої і культурологічної літератури;

15) здійснює державне замовлення на закупівлю творів образотворчого, народного, музичного та драматичного мистецтва, створення нових вистав, концертних та циркових програм;

16) вносить у встановленому порядку пропозиції стосовно відзначення державними нагородами, присвоєння почесних звань, а також здійснює нагородження відомчими заохочувальними відзнаками;

17) організовує роботу щодо надання грантів Президента України молодим діячам культури і мистецтв для створення і реалізації творчих проектів, щодо присудження премій та галузевих відзнак за видатні досягнення у галузі культури, ініціює заснування нових грантів для втілення творчих проектів;

18) забезпечує нормативне врегулювання ведення квиткового господарства у сферах, що належать до компетенції Мінкультури України;

19) сприяє централізованому комплектуванню і використанню бібліотечних фондів, здійснює координацію робіт щодо об'єднання бібліотек в єдину бібліотечно-інформаційну систему;

20) здійснює відповідно до законодавства координацію діяльності бібліотек, а також контролює діяльність бібліотек, що перебувають у державній та комунальній власності, збереження ними бібліотечного фонду України;

21) організовує підготовку та перепідготовку бібліотечних кадрів, підвищення їх кваліфікації;

22) проводить атестацію бібліотечних кадрів та визначає порядок її проведення;

23) погоджує рішення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо реорганізації та ліквідації бібліотек, що є в державній та комунальній власності;

24) встановлює порядок створення страхових копій документів та колекцій, які внесені та/або підлягають внесенню до Державного реєстру національного культурного надбання;

25) погоджує рішення органів виконавчої влади щодо передачі іншим бібліотекам документів, внесених до Державного реєстру національного культурного надбання України, якщо бібліотека не забезпечує необхідні умови для їх зберігання та використання;

26) визначає порядок передачі маловживаних, але цінних у науковому та художньому сенсі документів у бібліотеки-депозитарії, порядок вилучення з бібліотечних фондів документів, у тому числі ветхих та тих, що втратили актуальність, наукову та виробничу цінність або мають дефект, дублетних;

27) затверджує правила обліку, зберігання і використання документів, що знаходяться у бібліотечних фондах, типові правила користування бібліотекою;

28) формує вимоги щодо державного статистичного обліку театрів стосовно їх діяльності;

29) здійснює координацію діяльності театрів;

30) організовує навчання та фахову перепідготовку артистичного і художнього персоналу театрів;

31) здійснює контроль за діяльністю театрів, заснованих на державній та комунальній формах власності;

32) визначає порядок обліку театрів, створених у складі підприємств, установ, організацій, навчальних закладів; погоджує зміну жанрового спрямування, мовного статусу театру тощо;

33) вносить Кабінету Міністрів України пропозиції щодо переліку професійних творчих працівників театрів і перелік посад (спеціальностей) працівників інших специфічних театральних професій;

34) здійснює в межах своїх повноважень заходи щодо виявлення, обстеження, обліку і охорони осередків народних художніх промислів та заповідних територій народних художніх промислів;

35) подає Кабінету Міністрів України пропозиції щодо затвердження Переліку видів виробництв і груп виробів народних художніх промислів;

36) встановлює порядок обліку, зберігання та використання типових зразків виробів народних художніх промислів та унікальних виробів народних художніх промислів;

37) визначає та затверджує за поданням місцевих органів виконавчої влади та за погодженням із Національною академією наук України і відповідними творчими спілками осередки народних художніх промислів;

38) розробляє та подає Кабінету Міністрів України положення про Державну художньо-експертну раду з народних художніх промислів, здійснює організаційно-технічне забезпечення її діяльності;

39) складає перелік нематеріальної культурної спадщини;

40) сприяє збереженню та розвитку культурної інфраструктури села, культурно-дозвільної діяльності в сільській місцевості, традиційної культури регіонів;

41) здійснює формування державної частини Музейного фонду України, контроль за станом обліку, зберіганням, охороною, реставрацією, використанням та переміщенням музейних предметів Музейного фонду України, сприяє формуванню сучасної інфраструктури музейної справи, розвитку музейної мережі, забезпечує поповнення експозицій музеїв;

42) формує та веде Державний реєстр національного культурного надбання;

43) визначає:

порядок обліку музеїв, створених у складі підприємств, установ, організацій, навчальних закладів;

порядок віднесення музейних предметів Музейного фонду України до Державного реєстру національного культурного надбання та умови їх зберігання;

разом із Міністерством фінансів України порядок установлення оціночної та страхової вартості музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань Музейного фонду України та предметів музейного значення, що підлягають внесенню до Музейного фонду України, які тимчасово вивозяться за межі України для експонування, реставрації або проведення наукової експертизи;

порядок консервації і реставрації музейних предметів Музейного фонду України;

вимоги до умов зберігання та обліку музейних предметів, музейних колекцій;

порядок проведення атестації працівників музеїв;

44) затверджує:

форми облікових документів на музейні предмети та предмети музейного значення;

положення про атестаційну комісію з проведення атестації реставраторів та її персональний склад;

45) приймає рішення про обмін музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, що належать до державної частини Музейного фонду України;

46) вирішує питання щодо вилучення музейних предметів, що належать до державної частини Музейного фонду України, з фондово-облікової документації у разі їх втрати або руйнування;

47) формує вимоги щодо державного статистичного обліку музеїв, створених на території України;

48) здійснює координацію робіт зі створення єдиної інформаційної системи музеїв;

49) здійснює контроль за діяльністю музеїв, заснованих на державній та комунальній формах власності;

50) порушує перед власником музейних предметів та музейних колекцій питання щодо поліпшення умов зберігання;

51) сприяє у разі потреби передачі музейних предметів, музейних колекцій та предметів музейного значення, що належать до недержавної частини Музейного фонду України, на тимчасове зберігання до державних музеїв;

52) визначає порядок встановлення та утримання охоронних дощок, знаків, інших інформаційних написів, позначок на нерухомих пам'ятках або у межах території таких пам'яток та їх зразки;

53) видає у межах своєї компетенції розпорядження та приписи щодо охорони пам'яток національного значення, припинення робіт на таких пам'ятках у межах території, на якій вони розташовані, та в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, якщо зазначені роботи виконуються з недотриманням чи за відсутності затверджених або погоджених із відповідними органами охорони культурної спадщини програм та проектів, дозволів;

54) визначає необхідність проведення охоронних заходів щодо збереження пам'яток національного значення та території, на якій вони розташовані, у разі виникнення загрози руйнування або пошкодження внаслідок дії природних факторів або виконання будь-яких робіт;

55) приймає рішення про заборону будь-якої діяльності юридичних або фізичних осіб, яка створює загрозу знищення, руйнування або пошкодження нерухомої пам'ятки або провадиться з порушенням законодавства у сфері охорони культурної спадщини;

56) здійснює нагляд за виконанням робіт із дослідження, консервації, реабілітації, реставрації, ремонту, пристосування, музеєфікації та інших робіт на нерухомих пам'ятках, у зонах охорони об'єктів археологічної спадщини, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць;

57) здійснює координацію та контроль за паспортизацією нерухомих об'єктів культурної спадщини;

58) веде, забезпечує публікацію Державного реєстру нерухомих пам'яток України, заносить об'єкти культурної спадщини місцевого значення, вносить зміни щодо пам'яток місцевого значення до нього, подає Кабінету Міністрів України пропозиції про занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та про внесення змін до нього щодо пам'яток національного значення;

59) вносить Кабінету Міністрів України пропозиції про затвердження Списку історичних населених місць України та про внесення змін до нього;

60) оголошує топографічно визначені території чи водні або підводні об'єкти охоронюваними археологічними територіями;

61) забезпечує визначення та затверджує межі території, на якій розташовані пам'ятки національного значення, зон їх охорони, охоронюваних археологічних територій, історичних ареалів населених місць, встановлює режим їх збереження і використання;

62) видає власникам нерухомих об'єктів культурної спадщини або уповноваженим ними органам свідоцтва про реєстрацію таких об'єктів як пам'яток;

63) готує пропозиції щодо переміщення (перенесення) пам'яток національного значення;

64) видає дозволи на:

переміщення (перенесення в інше місце) пам'яток місцевого значення;

проведення робіт на пам'ятках національного значення у межах території, на якій вони розташовані, та в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць;

проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт у межах території, на якій розташовані пам'ятки, та в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, а також дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою;

відновлення земляних робіт, зупинених у зв'язку з виявленням знахідки археологічного або історичного характеру;

тимчасове вивезення пам'яток, що належать до державної частини Музейного фонду України, за межі України для експонування на виставках або реставрації;

65) у межах повноважень погоджує:

питання щодо відчуження або передачі пам'яток національного значення їх власниками чи уповноваженими ними органами іншим особам у володіння, користування або управління;

охоронні договори на пам'ятки національного значення;

науково-проектну документацію на виконання робіт із консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування пам'яток національного значення;

програми та проекти містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, будівельних, меліоративних, шляхових, земляних робіт у межах території, на якій розташовані пам'ятки національного значення, та в зонах їх охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, а також програми та проекти, в результаті реалізації яких може змінитися стан об'єктів культурної спадщини;

розміщення реклами на пам'ятках національного значення та в зонах їх охорони, в історичних ареалах населених місць;

проекти відведення земельних ділянок, питання щодо зміни власника земельної ділянки (землекористувача) у межах території, на якій розташовані пам'ятки, та в їх охоронних зонах, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць;

порядок подальшого використання музейних зібрань у разі ліквідації музеїв, що засновані на державній або комунальній формі власності;

рішення про вилучення приміщення музею, що є пам'яткою культурної спадщини;

66) бере участь у межах своєї компетенції у здійсненні державного контролю за використанням земель історико-культурного призначення;

67) забезпечує проведення експертизи з питань консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту та пристосування нерухомих пам'яток;

68) організовує проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, спрямованих на збереження нерухомих пам'яток, традиційного характеру середовища та історичних ареалів населених місць;

69) розробляє разом з Українським національним комітетом Міжнародної ради з питань пам'яток та визначних місць (ІКОМОС) пропозиції щодо занесення пам'яток до Списку всесвітньої спадщини;

70) затверджує:

методики, державні норми і правила дослідження об'єктів культурної спадщини та інших питань охорони культурної спадщини;

порядок обліку об'єктів культурної спадщини;

положення про історико-культурні заповідники, віднесені до сфери управління Мінкультури України, історико-культурні заповідні території;

плани організації території історико-культурних заповідників, віднесених до сфери управління Мінкультури України, а також плани організації території історико-культурних заповідних територій;

типове положення про консультативні ради для погодженого вирішення питань щодо охорони культурної спадщини на територіях областей, міст Києва та Севастополя, інших населених пунктів;

форми дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваної археологічної території, у зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень залишків життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою;

порядок передачі на постійне зберігання до профільних державних сховищ предметів і колекцій, знайдених під час проведення археологічних розвідок, розкопок, польової документації та звіту про проведені розвідки, розкопки;

порядок оформлення звіту про роботи, виконані відповідно до дозволу на проведення археологічних вишукувань, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваної археологічної території, у зонах охорони, в історичних ареалах населених місць;

зразок облікової картки та паспорта об'єкта культурної спадщини;

форму акта технічного стану пам'ятки;

форму звітності (адміністративні дані) про пам'ятки і об'єкти культурної спадщини та інструкцію щодо її заповнення;

порядок розробки плану організації території історико-культурного заповідника та історико-культурної заповідної території;

порядок визначення та затвердження меж і режимів використання зон охорони пам'яток та внесення змін до них;

71) затверджує склад науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини і положення про неї;

72) здійснює відповідно до законодавства контроль за вивезенням, ввезенням та поверненням культурних цінностей;

73) вживає заходів до повернення власникам їх незаконно вивезених (ввезених) культурних цінностей відповідно до законодавства України;

74) розробляє та здійснює заходи, спрямовані на забезпечення виконання міжнародних угод з питань культурних цінностей, переміщених із території України під час та внаслідок Другої світової війни та запобігання їхньому незаконному переміщенню, сприяння їх поверненню державам, яким вони належать;

75) разом із відповідними організаціями України та інших держав розробляє та реалізує програми і плани скоординованих дій щодо виявлення, обліку та повернення в Україну культурних цінностей;

76) забезпечує проведення державної експертизи культурних цінностей, заявлених до вивезення (тимчасового вивезення) та при поверненні після тимчасового вивезення;

77) розглядає клопотання власників культурних цінностей або уповноважених осіб про вивезення культурних цінностей та приймає рішення щодо можливого вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей;

78) видає свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей;

79) складає переліки культурних цінностей, що вивозяться (тимчасово вивозяться), і встановлює порядок тимчасового вивезення; веде бази даних на переміщені культурні цінності;

80) забезпечує надання в установленому порядку Державній митній службі України інформації щодо ввезення, вивезення та повернення культурних цінностей;

81) налагоджує у межах повноважень контакти з українською діаспорою з метою пошуку культурних цінностей, створення умов для повернення їх в Україну;

82) організовує в межах повноважень роботу, пов'язану з виявленням та обліком на території України культурних цінностей інших держав, сприяє вирішенню питань про їх повернення відповідно до Конституції та законодавства України;

83) оприлюднює інформацію в Україні та за її межами про факти втрати або крадіжки культурних цінностей;

84) затверджує:

зразки паспортів на смичкові музичні інструменти і смички та перелік державних установ, яким надається право проведення державної експертизи смичкових музичних інструментів і смичків;

порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України;

перелік державних установ, закладів культури, інших організацій, яким надається право проведення державної експертизи культурних цінностей;

перелік товарів із зазначенням їх кодів згідно з УКТЗЕД, на які Мінкультури України видається свідоцтво на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей з території України;

85) готує пропозиції на розгляд Міжвідомчої ради з питань вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей щодо безоплатної передачі вилучених митними або правоохоронними органами чи конфіскованих за рішенням суду та обернених відповідно до закону в дохід держави культурних цінностей для постійного зберігання в державну частину музейного, бібліотечного та архівного фондів або релігійним організаціям;

86) здійснює заходи, спрямовані на популяризацію культурних надбань Українського народу за межами України і світової культури в Україні (у тому числі проведення Днів, Тижнів, Років культури);

87) залучає представників української діаспори до участі в культурно-мистецьких проектах та інших видах культурної діяльності; підтримує міжнародний культурний обмін та сприяє співробітництву державних установ, громадських організацій та приватного сектору у сфері міжнародного культурно-мистецького співробітництва;

88) сприяє зміцненню взаєморозуміння і терпимості між релігійними організаціями різних віросповідань;

89) сприяє участі релігійних організацій у міжнародних релігійних рухах, форумах, ділових контактах із міжнародними релігійними центрами і зарубіжними релігійними організаціями, здійснює контакти і координаційні зв'язки з відповідними органами інших держав із цих питань;

90) здійснює офіційне погодження можливості зайняття проповідницькою чи іншою канонічною діяльністю, виконання релігійних обрядів священнослужителями, релігійними проповідниками, наставниками, іншими представниками зарубіжних релігійних організацій, які є іноземними громадянами і тимчасово перебувають в Україні;

91) здійснює в установленому порядку реєстрацію статутів (положень) релігійних організацій, а також змін і доповнень до них;

92) забезпечує релігієзнавчу експертизу за участю представників релігійних організацій та відповідних спеціалістів;

93) вживає заходів щодо всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України;

94) забезпечує дотримання мовних прав українців;

95) забезпечує реалізацію прав осіб, які належать до національних меншин України;

96) сприяє збереженню і розвитку етнічної самобутності національних меншин України, задоволенню їх культурних, мовних та інформаційних потреб;

97) розробляє заходи щодо збереження і розвитку культурного та мовного розвитку національних меншин України;

98) здійснює заходи щодо формування толерантності в українському суспільстві та запобігання розпалюванню міжетнічної ворожнечі, а також проявам дискримінації, нетерпимого ставлення до осіб за ознаками раси, етнічного походження, мовними ознаками;

99) здійснює заходи з реалізації положень Європейської хартії регіональних мов або мов меншин у сфері культурної діяльності та засобах її здійснення;

100) сприяє діяльності громадських організацій, які створені національними меншинами України, щодо організації і проведення культурно-мистецьких та мовно-просвітницьких заходів, надання консультативної допомоги в організації їх діяльності, розвитку етнокультурних зв'язків громадських організацій національних меншин України з відповідними громадськими організаціями за межами України;

101) забезпечує захист гарантованих Конституцією та законами України прав національних меншин, у тому числі проведення міжнародних, всеукраїнських, регіональних заходів з питань міжнаціональних відносин;

102) сприяє розширенню міжнародного співробітництва з державами, що мають в Україні етнічно споріднені спільноти;

103) створює спеціалізовані організаційні структури для науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення театрів та музеїв;

104) визначає перспективи і напрями розвитку, зміст спеціальної освіти у сфері культури і мистецтв;

105) сприяє науковим дослідженням з питань, віднесених до компетенції Мінкультури України;

106) здійснює організаційно-методологічне забезпечення у сферах, що належать до компетенції Мінкультури України;

107) організовує розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних із діяльністю Мінкультури України, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління, а також стосовно актів, які ним видаються;

108) утворює, ліквідовує, реорганізовує підприємства, установи та організації, затверджує їх положення (статути), в установленому порядку призначає на посади та звільняє з посад їх керівників, формує кадровий резерв на посади керівників підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Мінкультури України;

109) виконує у межах повноважень інші функції з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери його управління;

110) здійснює інші повноваження, визначені законами України та пов'язані з виконанням покладених на нього Президентом України завдань.

5. Мінкультури України з метою організації своєї діяльності:

1) забезпечує у межах повноважень здійснення заходів щодо запобігання корупції і контроль за їх здійсненням в апараті Мінкультури України, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери його управління;

2) здійснює добір кадрів до апарату Міністерства, формує кадровий резерв на відповідні посади, організовує роботу з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників апарату Мінкультури України, а також у сферах, що належать до компетенції Мінкультури України;

3) контролює діяльність підприємств, установ, організацій, що належать до сфери його управління;

4) засновує в установленому порядку засоби масової інформації з метою висвітлення питань, що віднесені до його компетенції;

5) здійснює в установленому порядку інформаційну, рекламну та видавничу діяльність з питань, що належать до його повноважень;

6) організовує планово-фінансову роботу в апараті Мінкультури України, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери його управління, здійснює контроль за використанням фінансових і матеріальних ресурсів, забезпечує організацію та вдосконалення бухгалтерського обліку;

7) забезпечує ефективне, результативне і цільове використання бюджетних коштів;

8) забезпечує у межах повноважень реалізацію державної політики стосовно державної таємниці, захист інформації з обмеженим доступом, контроль за їх збереженням в апараті Мінкультури України;

9) організовує в апараті Мінкультури України роботу з комплектування, зберігання, обліку та використання архівних документів.

6. Мінкультури України для виконання покладених на нього завдань має право в установленому порядку:

1) залучати спеціалістів центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками), вчених, представників інститутів громадянського суспільства (за згодою) для розгляду питань, що належать до компетенції Мінкультури України;

2) одержувати в установленому законодавством порядку безоплатно від міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування інформацію, документи і матеріали, зокрема від органів статистики - статистичні дані, необхідні для виконання покладених завдань;

3) скликати наради, створювати комісії та робочі групи;

4) користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державними, в тому числі урядовими, системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами.

7. Мінкультури України у процесі виконання покладених на нього завдань взаємодіє в установленому порядку з іншими органами виконавчої влади, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, а також з органами місцевого самоврядування, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, профспілками та організаціями роботодавців, підприємствами, установами, організаціями.

8. Мінкультури України у межах повноважень, на основі та на виконання Конституції та законів України, актів і доручень Президента України, актів Кабінету Міністрів України видає накази, організовує і контролює їх виконання.

Нормативно-правові акти Мінкультури України підлягають державній реєстрації в установленому законодавством порядку.

Рішення Мінкультури України, прийняті в межах його повноважень, обов'язкові до виконання центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами та місцевими державними адміністраціями, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності і громадянами.

9. Мінкультури України очолює Міністр, який призначається на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняється з посади Президентом України.

Міністр має першого заступника та заступника Міністра - керівника апарату, які призначаються на посади за поданням Прем'єр-міністра України і звільняються з посади Президентом України.

У разі необхідності для забезпечення здійснення Мінкультури України окремих завдань за рішенням Президента України у Міністерстві вводиться посада заступника Міністра.

10. Міністр:

1) очолює Міністерство, здійснює керівництво його діяльністю;

2) спрямовує і координує здійснення іншими центральними органами виконавчої влади заходів з питань, що належать до компетенції Мінкультури України;

3) спрямовує та координує діяльність Державного агентства України з питань кіно (далі - Агентство), у тому числі:

формує державну політику у відповідній сфері та контролює її реалізацію Агентством;

погоджує та подає на розгляд Кабінету Міністрів України розроблені Агентством проекти законів, актів Президента України та Кабінету Міністрів України;

визначає пріоритетні напрями роботи Агентства та шляхи виконання покладених на нього завдань, затверджує плани його роботи;

порушує перед Кабінетом Міністрів України питання щодо скасування актів Агентства повністю чи в окремій частині;

приймає рішення щодо проведення перевірки діяльності Агентства;

заслуховує звіти про виконання покладених на Агентство завдань та планів його роботи;

вносить пропозиції Прем'єр-міністрові України щодо кандидатури на посаду керівника Агентства і за пропозицією його керівника - щодо кандидатур на посади його заступників;

погоджує структуру апарату Агентства;

визначає структурний підрозділ апарату Міністерства, що відповідає за взаємодію з Агентством;

визначає посадові особи Міністерства, які включаються до складу колегії Агентства;

визначає порядок обміну інформацією між Міністерством та Агентством, періодичність її подання;

порушує перед Президентом України питання щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності керівника Агентства та його заступників;

ініціює питання щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності керівників структурних підрозділів апарату Агентства та їх заступників, а також керівників підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління Агентства;

ініціює питання щодо проведення службового розслідування стосовно керівника Агентства, його заступників, інших державних службовців і працівників апарату Агентства, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління;

видає обов'язкові до виконання Агентством накази та доручення з питань спрямування та координації його діяльності;

вирішує інші питання, пов'язані зі спрямуванням і координацією діяльності Агентства;

4) визначає стратегічні напрями роботи Мінкультури України та шляхи виконання покладених на нього завдань, затверджує плани роботи Мінкультури України, звіти про їх виконання;

5) організовує та контролює виконання Конституції та законів України, актів і доручень Президента України, актів Кабінету Міністрів України в апараті Міністерства, а також на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління Мінкультури України;

6) бере участь у розгляді питань на засіданнях Кабінету Міністрів України та вносить пропозиції щодо порядку денного таких засідань;

7) подає на розгляд Кабінету Міністрів України проекти законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, розробником яких є Мінкультури України;

8) представляє в установленому порядку проекти законів України, розробником яких є Мінкультури України та Агентство, і доповідає з інших питань, що належать до компетенції Мінкультури України, під час їх розгляду на пленарних засіданнях Верховної Ради України;

9) веде переговори і підписує міжнародні договори України у межах наданих йому повноважень;

10) представляє Мінкультури України у відносинах з іншими органами, підприємствами, установами і організаціями в Україні та за її межами;

11) затверджує положення про самостійні структурні підрозділи апарату Мінкультури України, призначає на посади та звільняє з посад їх керівників та заступників керівників, працівників патронатної служби Міністра, в установленому порядку присвоює їм ранги державних службовців;

12) вирішує в установленому порядку питання щодо заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності керівників та заступників керівників самостійних структурних підрозділів апарату Мінкультури України, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління;

13) вносить подання щодо представлення в установленому порядку державних службовців, інших працівників апарату Міністерства, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління, до відзначення державними нагородами України;

14) скликає та проводить наради з питань, що належать до його компетенції;

15) приймає рішення щодо розподілу бюджетних коштів, головним розпорядником яких є Мінкультури України;

16) підписує накази Мінкультури України;

17) розподіляє обов'язки між своїми заступниками;

18) організовує роботу колегії Мінкультури України і головує на її засіданнях;

19) дає обов'язкові до виконання працівниками апарату Міністерства доручення;

20) здійснює інші передбачені законом повноваження.

11. Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції

Мінкультури України, обговорення найважливіших напрямів його діяльності у Мінкультури України утворюється колегія у складі Міністра (голова колегії), першого заступника та заступників Міністра за посадою. У разі потреби до складу колегії Міністерства можуть включатися керівники структурних підрозділів апарату Мінкультури України, а також у встановленому порядку інші особи.

Рішення колегії можуть бути реалізовані шляхом видання відповідного наказу Мінкультури України.

Для розгляду наукових рекомендацій та проведення фахових консультацій з основних питань діяльності у Мінкультури України можуть утворюватися інші постійні або тимчасові консультативні, дорадчі та допоміжні органи.

Рішення про утворення чи ліквідацію колегії, інших постійних або тимчасових консультативних, дорадчих та допоміжних органів, їх кількісний та персональний склад, положення про них затверджуються Міністром.

12. Гранична чисельність працівників апарату Мінкультури України затверджується Кабінетом Міністрів України.

Структура апарату Мінкультури України та положення про його структурні підрозділи затверджуються Міністром культури України.

Штатний розпис і кошторис Мінкультури України затверджується заступником Міністра - керівником апарату за погодженням із Міністерством фінансів України.

13. Мінкультури України є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням, самостійний баланс, рахунки в органах Державної казначейської служби України.

Глава Адміністрації
Президента України **С. ЛЬОВОЧКІН**

УКАЗ
Президента України
Про затвердження Положення про Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України

1. Затвердити Положення про Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (додається).

2. Установити, що Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України є правонаступником Міністерства регіонального розвитку та будівництва України та Міністерства з питань житлово-комунального господарства України.

3. У тексті Положення про Державну архітектурно-будівельну інспекцію України, затвердженого Указом Президента України від 8 квітня 2011 року N 439, слова «Віце-прем'єр-міністр України - Міністр будівництва та житлово-комунального господарства України», «Міністерство будівництва та житлово-комунального господарства України» в усіх відмінках замінити відповідно словами «Віце-прем'єр-міністр України - Міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України», «Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України» у відповідному відмінку.

4. Визнати такими, що втратили чинність:

Указ Президента України від 1 червня 2005 року N 898 «Про Міністерство будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України»;

Указ Президента України від 19 грудня 2005 року N 1801 «Про Положення про Міністерство будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України».

5. Кабінету Міністрів України привести у тримісячний строк свої рішення у відповідність із цим Указом.

6. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України **В. ЯНУКОВИЧ**

м. Київ
31 травня 2011 року
N 633/2011

ЗАТВЕРДЖЕНО
Указом Президента України
від 31 травня 2011 року N 633/2011

ПОЛОЖЕННЯ
про Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України

1. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (Мінрегіон України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України.

Мінрегіон України входить до системи органів виконавчої влади і є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної житлової політики і політики у сфері будівництва, архітектури, містобудування та житлово-комунального господарства.

2. Мінрегіон України у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства України, а також дорученнями Президента України.

3. Основними завданнями Мінрегіону України є:

1) формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах:

удосконалення територіальної організації влади, адміністративно-територіального устрою, розвитку місцевого самоврядування;

будівництва, архітектури, містобудування, промисловості будівельних матеріалів, збереження традиційного характеру середовища населених пунктів;

житлово-комунального господарства, житлової політики, благоустрою населених пунктів, квітково-декоративного насінництва та розсадництва, поводження з побутовими відходами, поховання, технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна;

архітектурно-будівельного контролю, контролю у сфері житлово-комунального господарства;

2) забезпечення технічного регулювання у сфері будівництва, містобудування, промисловості будівельних матеріалів, житлово-комунального господарства.

4. Мінрегіон України відповідно до покладених на нього завдань:

1) визначає пріоритетні напрями розвитку відповідних сфер;

2) затверджує:

державні будівельні норми, в тому числі з питань реставрації, консервації, ремонту і пристосування пам'яток архітектури і містобудування, планування їх територій, порядок консервації та розконсервації об'єктів будівництва, кошторисну нормативну базу у будівництві, порядок її застосування

при здійсненні будівництва із залученням державних коштів; положення про Атестаційну архітектурно-будівельну комісію та її склад; положення про експериментальне будівництво; типове положення про Архітектурно-містобудівну раду та типову форму будівельного паспорта; правила обстежень, оцінки технічного стану та паспортизації будинків і споруд; склад, зміст та порядок розроблення історико-архітектурного опорного плану населеного пункту, занесеного до Списку історичних населених місць;

галузеві програми щодо підвищення енергоефективності у будівельній галузі; кваліфікаційні вимоги до виконавців робіт, пов'язаних зі створенням об'єктів архітектури;

методологію проектування, будівництва та реконструкції об'єктів цивільного і промислового призначення, інженерно-транспортної інфраструктури у звичайних і складних інженерно-геологічних умовах;

порядки, норми і правила у сфері житлово-комунального господарства, житлової політики, благоустрою населених пунктів, квітково-декоративного насінництва та розсадництва, поводження з побутовими відходами, поховання; єдину соціально-економічну, технічну політику у сфері питної води та питного водопостачання; інструкцію з проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна; регламенти енергетичного аудиту об'єктів житлової та соціальної сфери, форму типових договорів у сфері житлово-комунального господарства; індекси балансової вартості об'єктів житлового фонду;

методики визначення норм споживання житлово-комунальних послуг (крім споживання природного газу та електроенергії), нормативів витрат і втрат ресурсів, що використовуються у житлово-комунальній сфері, вартості утримання та технічного обслуговування об'єктів житлово-комунального господарства;

методичні рекомендації та порядок проведення моніторингу якості питної води, технічного стану систем централізованого питного водопостачання та водовідведення, процесів підтоплення міст і селищ міського типу;

нормативно-правові акти з питань архітектурно-будівельного контролю, контролю у сфері житлово-комунального господарства;

3) приймає рішення про делегування саморегулівним організаціям у сфері архітектурної діяльності повноважень щодо проведення професійної атестації виконавців робіт (послуг), пов'язаних зі створенням об'єктів архітектури, визначає офіційне видання, в якому публікуються такі рішення;

4) здійснює:

повноваження центрального органу виконавчої влади з нормування у будівництві, стандартизації стосовно організації розроблення, схвалення, прийняття, перегляду та зміни національних стандартів у галузі будівництва і промисловості будівельних матеріалів;

управління у сфері містобудівної діяльності шляхом планування територій на державному рівні, визначення державних інтересів для їх урахування під час розроблення містобудівної документації та ведення моніторингу за дотриманням законодавства у сфері містобудування;

організаційне забезпечення з питань державної підтримки будівництва (придбання) доступного житла, формування житлового фонду соціального призначення, розгортання молодіжного житлового будівництва, кредитування індивідуальних сільських забудовників, реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду та впровадження інфраструктурних проектів; діяльності саморегулівних організацій у сфері архітектурної діяльності; підтвердження придатності будівельних виробів до застосування (видає технічні свідоцтва) та оцінки відповідності у визначеній сфері діяльності;

організаційне, науково-технічне забезпечення виконання завдань з реформування і розвитку житлово-комунального господарства;

галузеву експертизу науково-дослідних (науково-технічних) установ у галузях будівництва, житлово-комунального господарства та промисловості будівельних матеріалів;

реєстрацію саморегулівних організацій у сфері архітектурної діяльності, вносить відомості про них до державного реєстру саморегулівних організацій у сфері архітектурної діяльності;

методичне забезпечення з питань інженерно-сейсмометричних спостережень, інженерного захисту територій та об'єктів, сейсмічного мікрорайонування територій; технічного регулювання стосовно будівельних виробів, будинків і споруд, розроблення технічних регламентів;

заходи щодо інженерного захисту територій населених пунктів від небезпечних геологічних процесів, прогнозування і запобігання їх розвитку, створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення;

взаємодію з центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування з питань застосування єдиної державної геодезичної системи координат і картографічної основи для розроблення містобудівної документації та встановлення меж адміністративно-територіальних одиниць;

5) забезпечує у межах своїх повноважень нормативне, науково-технічне та експертне супроводження будівельних робіт на об'єкті «Укриття» та інших об'єктах Чорнобильської АЕС;

6) контролює дотримання замовниками, проектними, будівельно-монтажними організаціями та іншими учасниками інвестиційної діяльності нормативних документів і нормативів обчислення вартості будівництва об'єктів, що споруджуються із залученням державних коштів; діяльність саморегулівних організацій у сфері архітектурної діяльності;

7) надає пропозиції Кабінету Міністрів України щодо:

актів законодавства з питань організації діяльності місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; розмежування повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; адміністративно-територіального устрою; об'єднання територіальних громад;

нормативно-правового забезпечення державної підтримки розвитку місцевого самоврядування; нагляду за діяльністю органів місцевого само-

врядування з питань здійснення наданих їм законом повноважень органів виконавчої влади;

адаптації національного законодавства у сфері місцевого самоврядування до положень Європейської хартії місцевого самоврядування та інших міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

вдосконалення механізмів інвестування та фінансування у будівництві, у тому числі житловому і промисловому, та житлово-комунальному господарстві; державних програм у сфері будівництва і житлово-комунального господарства; проведення експертизи і затвердження проектів будівництва; державного фінансування капітальних вкладень і договірних відносин у будівництві;

нормативного забезпечення ведення містобудівного кадастру на державному та регіональному рівнях;

архітектурно-будівельного контролю, контролю у сфері житлово-комунального господарства;

порядку формування цін і тарифів на житлово-комунальні послуги для населення, які підлягають регулюванню (крім цін і тарифів, які встановлюються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг);

8) веде містобудівний кадастр на державному рівні, Єдиний державний реєстр громадян, які потребують поліпшення житлових умов;

9) надає статус базової організації з науково-технічної діяльності у будівництві; пропозиції відповідному центральному органу виконавчої влади про призначення органів з оцінки відповідності вимогам технічних регламентів;

10) погоджує проекти експериментального будівництва; титули будов і титули на виконання проектно-вишукувальних робіт, затвердження яких здійснюється Кабінетом Міністрів України; умови конкурсу на передачу в оренду чи концесію об'єктів централізованого водо-, теплопостачання і водовідведення, що перебувають у комунальній власності; схеми теплопостачання населених пунктів із кількістю жителів більш як 20 тисяч осіб та регіональні програми модернізації систем теплопостачання; регіональні програми у сфері житлово-комунального господарства;

11) проводить:

архітектурно-містобудівні конкурси; професійну атестацію виконавців робіт, пов'язаних зі створенням об'єктів архітектури;

моніторинг реалізації Генеральної схеми планування території України та іншої містобудівної документації; вартості будівництва та тенденцій розвитку будівельної галузі; стану підготовки та проходження опалювального сезону, розрахунків підприємств житлово-комунального господарства за енергоносії, а також оплати населенням, юридичними особами наданих їм житлово-комунальних послуг;

12) утворює та забезпечує функціонування центрального фонду будівельних норм, галузевого фонду нормативних документів у сфері будівни-

цтва та промисловості будівельних матеріалів, здійснює наповнення фондів; утворює та припиняє діяльність технічних комітетів стандартизації, визначає їх повноваження в галузі будівництва і промисловості будівельних матеріалів;

13) готує та оприлюднює національну доповідь про якість питної води і стан питного водопостачання в Україні;

14) розробляє та координує програми підвищення енергоефективності та енергозбереження в житлово-комунальному господарстві, обладнання житлових будинків засобами обліку і регулювання споживання води та теплової енергії; формує прогнозні баланси споживання теплової енергії;

15) забезпечує виконання державних програм у відповідних сферах; функціонування системи базових організацій з науково-технічної діяльності у будівництві;

16) організовує роботу з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників сфери будівництва, житлово-комунального господарства;

17) організовує проведення щорічного всеукраїнського конкурсу «Населений пункт найкращого благоустрою і підтримання громадського порядку», щорічної акції «За чисте довкілля» та Дня благоустрою територій населених пунктів;

18) сприяє створенню виконавцями/виробниками систем управління якістю житлово-комунальних послуг відповідно до національних та міжнародних стандартів;

19) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України та в установленому порядку вносить їх на розгляд Президентові України та Кабінету Міністрів України;

20) інформує та надає роз'яснення щодо здійснення державної політики у відповідних сферах;

21) здійснює інші повноваження, визначені законами України та покладені на нього Президентом України.

5. Мінрегіон України з метою організації своєї діяльності:

1) здійснює в межах повноважень разом із відповідними центральними органами виконавчої влади контроль за цільовим та ефективним використанням державних коштів, передбачених для реалізації проектів, виконання програм;

2) виступає державним замовником наукових досліджень комплексного характеру з питань, що належать до його повноважень;

3) сприяє відповідно до законодавства забезпеченню виконання міжнародних договорів України, адаптації національного законодавства до законодавства Європейського Союзу з питань, що належать до його компетенції; здійснює в межах своїх повноважень заходи щодо імплементації в національне законодавство положень міжнародних договорів, стороною яких є Україна, надає пропозиції щодо розвитку міжнародного співробітництва та укладення міжнародних договорів України;

4) координує та здійснює методичне забезпечення діяльності структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій з питань, що належать до його компетенції;

5) здійснює відповідно до законодавства функції з управління об'єктами державної власності, майном підприємств, установ, організацій, що належать до сфери його управління;

6) реалізовує в межах своїх повноважень державну політику стосовно державної таємниці, здійснює контроль за її збереженням в апараті Міністерства, на підприємствах, в установах і організаціях, що належать до сфери його управління;

7) виконує завдання з мобілізаційної підготовки та мобілізаційної готовності держави у межах визначених законодавством повноважень;

8) забезпечує в межах своїх повноважень боротьбу з корупцією;

9) здійснює претензійно-позовну роботу, звертається до суду з позовами щодо захисту своїх прав та законних інтересів, а також інтересів держави у відповідних сферах;

10) здійснює в установленому порядку добір кадрів, формує кадровий резерв, організовує роботу з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників Міністерства;

11) вживає заходів до створення та розвитку інформаційних систем і ресурсів, розробляє та впроваджує в межах своїх повноважень сучасні інформаційно-комунікаційні технології;

12) розглядає в установленому законодавством порядку звернення громадян з питань, що належать до його компетенції;

13) оприлюднює інформацію про діяльність Міністерства, в тому числі через засоби масової інформації і власний веб-сайт, організовує в установленому порядку виставкову та видавничу діяльність, проведення конкурсів, семінарів, конференцій, конгресів з питань, що належать до його компетенції;

14) здійснює в межах своїх повноважень контроль за станом охорони праці на підприємствах, в установах, організаціях, що належать до сфери його управління.

6. Мінрегіон України для виконання покладених на нього завдань має право в установленому порядку:

1) залучати до виконання окремих робіт, участі у вивченні окремих питань учених і фахівців, у тому числі на договірній основі, працівників центральних та місцевих органів виконавчої влади;

2) одержувати в установленому законодавством порядку від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій усіх форм власності та їх посадових осіб інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на нього завдань;

3) скликати наради, створювати комісії та робочі групи;

4) користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державними, в тому числі урядовими, системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами;

5) скасовувати відповідно до закону накази керівників структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, підконтрольних та підзвітних Міністерству, з питань, що належать до його компетенції;

6) утворювати, реорганізовувати та ліквідовувати для забезпечення виконання покладених на нього завдань відповідні підприємства, установи і організації.

7. Мінрегіон України у процесі виконання покладених на нього завдань взаємодіє в установленому порядку з іншими органами виконавчої влади, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, а також з органами місцевого самоврядування, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, підприємствами, установами, організаціями, всеукраїнськими об'єднаннями профспілок і всеукраїнськими об'єднаннями організацій роботодавців.

8. Мінрегіон України у межах своїх повноважень, на основі і на виконання Конституції та законів України, актів і доручень Президента України, актів Кабінету Міністрів України видає накази, які підписує Віце-прем'єр-міністр України - Міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (далі - Міністр).

Накази Мінрегіону України, які відповідно до закону є регуляторними актами, розробляються, розглядаються, приймаються та оприлюднюються з урахуванням вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

Нормативно-правові акти Мінрегіону України підлягають державній реєстрації в установленому законодавством порядку.

Накази Мінрегіону України, видані в межах його повноважень, є обов'язковими до виконання центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами та місцевими державними адміністраціями, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями всіх форм власності та громадянами.

9. Мінрегіон України очолює Міністр, якого призначає на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняє з посади Президент України.

10. Через Міністра спрямовується і координується діяльність Державної архітектурно-будівельної інспекції України. Здійснюючи спрямування і координацію діяльності відповідного центрального органу виконавчої влади, Міністр:

1) погоджує та подає на розгляд Кабінету Міністрів України розроблені центральним органом виконавчої влади проекти законів, актів Президента України та Кабінету Міністрів України;

2) визначає пріоритетні напрями роботи центрального органу виконавчої влади та шляхи виконання покладених на нього завдань, затверджує плани його роботи;

3) порушує перед Кабінетом Міністрів України питання щодо скасування актів центрального органу виконавчої влади повністю чи в окремій частині;

4) доручає керівнику центрального органу виконавчої влади скасувати акти її територіальних органів повністю чи в окремій частині, а в разі відмови - скасовує акти територіальних органів центрального органу виконавчої влади повністю чи в окремих частинах;

5) приймає рішення щодо проведення перевірки діяльності центрального органу виконавчої влади, його територіальних органів;

6) заслуховує звіти про виконання покладених на центральний орган виконавчої влади завдань та планів його роботи;

7) вносить пропозиції Прем'єр-міністрові України щодо кандидатури на посаду керівника відповідного центрального органу виконавчої влади і за пропозицією його керівника - щодо кандидатур на посади його заступників;

8) погоджує призначення на посади та звільнення з посад керівників та заступників керівників територіальних органів центрального органу виконавчої влади;

9) погоджує структуру апарату центрального органу виконавчої влади;

10) погоджує призначення на посади та звільнення з посад керівників та заступників керівників самостійних структурних підрозділів апарату центрального органу виконавчої влади;

11) погоджує пропозиції керівника центрального органу виконавчої влади щодо утворення, реорганізації, ліквідації територіальних органів і вносить на розгляд Кабінету Міністрів України відповідне подання;

12) визначає структурний підрозділ апарату Мінрегіону України, що відповідає за взаємодію з центральним органом виконавчої влади;

13) визначає посадові особи Мінрегіону України, які включаються до складу колегії центрального органу виконавчої влади;

14) визначає порядок обміну інформацією між Мінрегіоном України та центральним органом виконавчої влади, періодичність її подання;

15) порушує перед Президентом України питання щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності керівника центрального органу виконавчої влади та його заступників;

16) ініціює питання щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності керівників структурних підрозділів апарату центрального органу виконавчої влади, його територіальних органів та їх заступників, а також керівників підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади;

17) ініціює питання щодо проведення службового розслідування стосовно керівника центрального органу виконавчої влади, його заступників, інших державних службовців і працівників апарату центрального органу виконавчої влади та його територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади;

18) видає обов'язкові до виконання відповідним центральним органом виконавчої влади накази та доручення з питань спрямування та координації його діяльності;

19) вирішує інші питання, пов'язані зі спрямуванням і координацією діяльності центрального органу виконавчої влади.

11. Міністр як керівник Мінрегіону України:

1) очолює Мінрегіон України, здійснює керівництво його діяльністю;

2) визначає пріоритети роботи Мінрегіону України та шляхи виконання покладених на нього завдань, затверджує плани роботи Мінрегіону України, звіти про їх виконання;

3) представляє Мінрегіон України у публічно-правових відносинах з іншими органами, підприємствами, установами і організаціями в Україні та за її межами;

4) організовує та контролює у межах компетенції виконання законів України, актів та доручень Президента України, актів Кабінету Міністрів України;

5) призначає на посади та звільняє з посад у встановленому порядку керівників підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління Мінрегіону України, розглядає питання про їх заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності;

6) затверджує положення про самостійні структурні підрозділи апарату Мінрегіону України, призначає на посади та звільняє з посад їх керівників та заступників керівників, працівників патронатної служби Міністра, розглядає в установленому порядку питання про присвоєння їм відповідних рангів державних службовців, заохочення та притягнення їх до дисциплінарної відповідальності;

7) порушує в установленому порядку питання про заохочення, притягнення до дисциплінарної відповідальності першого заступника, заступника Міністра (у разі введення) та заступника Міністра - керівника апарату;

8) встановлює відомчі заохочувальні відзнаки та вирішує питання про нагородження ними працівників;

9) вносить у встановленому порядку подання щодо відзначення працівників Мінрегіону України державними нагородами;

10) погоджує відповідно до законодавства призначення на посади та звільнення з посад керівників підзвітних та підконтрольних Мінрегіону України структурних підрозділів обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, керівників державних будівельних корпорацій, інших підприємств, установ, організацій, заохочення, притягнення до дисциплінарної відповідальності таких керівників;

11) приймає рішення щодо розподілу відповідних бюджетних коштів;

12) погоджує проекти актів Кабінету Міністрів України, проектів законів та актів Президента України, що вносяться Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України та Президента України;

13) здійснює інші повноваження відповідно до законів та актів Президента України.

12. Міністр має першого заступника Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (далі - перший заступник Міністра) та заступника Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України - керівника апарату (далі - заступник Міністра - керівник апарату).

У разі необхідності для забезпечення здійснення Мінрегіоном України окремих завдань за рішенням Президента України у Мінрегіоні України вводиться посада заступника Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (далі - заступник Міністра).

Перший заступник Міністра, заступник Міністра (у разі введення), заступник Міністра - керівник апарату призначаються на посади за поданням Прем'єр-міністра України, внесеним на підставі пропозицій Міністра, та звільняються з посад Президентом України.

Обов'язки першого заступника Міністра, заступника Міністра (у разі введення), заступника Міністра - керівника апарату та розподіл повноважень між першим заступником Міністра і заступником Міністра (у разі введення) визначаються Міністром.

Заступник Міністра - керівник апарату здійснює керівництво діяльністю апарату Мінрегіону України, призначає на посади та звільняє з посад державних службовців та працівників апарату Мінрегіону України, розглядає питання про їх заохочення, притягнення до дисциплінарної відповідальності (крім тих, які призначаються на посади та звільняються з посад Міністром).

13. Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції Мінрегіону України, обговорення найважливіших напрямів його діяльності у Мінрегіоні України утворюється колегія у складі Міністра (голова колегії), першого заступника та заступників Міністра за посадою. У разі потреби до складу колегії можуть включатися керівники структурних підрозділів апарату Мінрегіону України, а також у встановленому порядку інші особи.

Рішення колегії можуть бути реалізовані шляхом видання відповідного наказу Мінрегіону України.

Для розгляду наукових рекомендацій та проведення фахових консультацій з основних питань діяльності у Мінрегіоні України можуть утворюватись наукова рада, інші постійні або тимчасові консультативні, дорадчі органи.

Рішення про утворення чи ліквідацію колегії, інших постійних або тимчасових консультативних, дорадчих органів, їх кількісний та персональний склад, положення про них затверджує Міністр.

14. Положення про Мінрегіон України затверджує Президент України.

Гранична чисельність державних службовців та працівників Мінрегіону України затверджується Кабінетом Міністрів України.

Структура апарату Мінрегіону України затверджується Міністром.

Штатний розпис апарату, кошторис Мінрегіону України затверджує заступник Міністра - керівник апарату за погодженням із Міністерством фінансів України.

Мінрегіон України є юридичною особою публічного права, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, власні бланки, рахунки в органах Державної казначейської служби України.

Глава Адміністрації Президента України **С. ЛЬОВОЧКІН**

УКАЗ
ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ
Про Положення про національний заклад (установу) України

Із змінами і доповненнями, внесеними
Указами Президента України
від 27 січня 1999 року N 70/99,
від 28 січня 2000 року N 109/2000,
від 1 серпня 2000 року N 943/2000,
від 5 березня 2004 року N 290/2004,
від 2 листопада 2004 року N 1334/2004

З метою здійснення єдиної державної політики щодо формування системи державних закладів (установ) гуманітарної сфери, визначення умов та порядку надання їм статусу національного закладу (установи) України **постановляю**:

1. Затвердити Положення про національний заклад (установу) України (додається).

2. Органам виконавчої влади не передавати закріплене за національними закладами (установами) України майно, що перебуває у державній власності, будь-яким органам, підприємствам, установам, організаціям.

(стаття 2 із змінами, внесеними згідно з
Указом Президента України від 27.01.99 р. N 70/99)

3. Рекомендувати органам місцевого самоврядування не вилучати земельні ділянки для державних і громадських потреб із земель, наданих у користування національним закладам (установам) України.

(стаття 3 із змінами, внесеними згідно з
Указом Президента України від 27.01.99 р. N 70/99)

4. Кабінету Міністрів України вжити заходів щодо закладів (установ), які самовільно ввели (вводять) у назву поняття «національний» при визначенні свого статусу.

Президент України **Л. КУЧМА**
м. Київ
16 червня 1995 року
N 451/95

ЗАТВЕРДЖЕНО
Указом Президента України
від 16 червня 1995 року N 451/95

ПОЛОЖЕННЯ
про національний заклад (установу) України

1. Це Положення визначає умови і порядок надання державному закладу (установі) України гуманітарної сфери статусу національного.

2. Статус національного надається закладу (установі) України, який досяг найвищих показників у своїй діяльності щодо використання інтелектуального потенціалу нації, реалізації ідеї національного відродження і розвитку України, запровадження державної мови і є провідним серед галузевої групи закладів (установ) гуманітарної сфери.

Статус національного закладу (установи) України може бути надано одному або декільком закладам (установам) залежно від їх кількості у відповідній групі, але не більш як трьом.

(абзац другий пункту 2 в редакції Указу
Президента України від 28.01.2000 р. N 109/2000)

3. Підставами для надання закладу (установі) України статусу національного є:

загальнодержавне і міжнародне визнання результатів діяльності закладу (установи);

розроблення і практична реалізація ним найважливіших державних програм у гуманітарній сфері;

наявність у закладі (установі) визнаних на загальнодержавному або світовому рівні фахівців та їх авторських шкіл чи фахівців з високим рівнем професійної кваліфікації та великим досвідом практичної роботи, що забезпечують вагомі результати в діяльності закладу, а також наявність сучасної матеріально-технічної бази;

перспектива дальшого його розвитку.

Підставою для надання статусу національного закладам (установам) культури, в яких діють театральні, музичні, хореографічні творчі колективи, є також наявність у такого колективу статусу академічного.

(пункт 3 доповнено абзацом згідно з Указом
Президента України від 02.11.2004 р. N 1334/2004)

4. Статус національного закладу (установи) України надається указом Президента України.

5. Клопотання про надання закладу (установі) статусу національного порушується міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади, у підпорядкуванні якого заклад (установа) перебуває, і погоджується із заінтересованим державним органом. Проект указу з цього питання по-

дає Кабінет Міністрів України з необхідними обгрунтуваннями і розрахунками.

(пункт 5 із змінами, внесеними згідно з
Указом Президента України від 27.01.99 р. N 70/99)

6. Заклад (установу) може бути позбавлено статусу національного указом Президента України в разі, якщо заклад (установа) втрачає показники діяльності, передбачені у пункті 3 цього Положення.

7. Подання щодо позбавлення закладу (установи) статусу національного вноситься міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади, у підпорядкуванні якого заклад (установа) перебуває, і погоджується із заінтересованим державним органом.

(абзац перший пункту 7 із змінами, внесеними згідно
з Указом Президента України від 27.01.99 р. N 70/99)

Проект указу з цього питання подає Кабінет Міністрів України з необхідними обгрунтуваннями.

8. Уживання поняття «національний» у назві закладу (установи), якому статус національного не було надано у встановленому порядку, не допускається.

9. Національний заклад (установа) України здійснює свою діяльність відповідно до Конституції та законів України, інших актів законодавства України та власного статуту.

10. Для забезпечення функціонування національного закладу (установи) України та здійснення контролю за його діяльністю створюється наглядова рада. Персональний склад наглядової ради затверджує Кабінет Міністрів України.

11. Фінансування діяльності національного закладу (установи) України проводиться за окремими нормативами, що встановлює Кабінет Міністрів України.

12. Національний заклад (установа) України має право в межах фонду заробітної плати за рахунок коштів, виділених з Державного бюджету України, та власних коштів установлювати підвищені посадові оклади, стипендії та інші заохочувальні виплати відповідно до законодавства України.

13. Надання закладу (установі) статусу національного не може бути підставою для припинення трудових відносин з його керівником та працівниками.

Абзац другий пункту 13 виключено

(абзац другий пункту 13 із змінами, внесеними згідно
з Указом Президента України від 27.01.99 р. N 70/99,
виключено згідно з Указом Президента
України від 01.08.2000 р. N 943/2000)

14. Національний заклад (установа) України є юридичною особою, має рахунки в установах банків України, печатку з зображенням Державного

Герба України і своїм найменуванням, може мати зареєстрований у встановленому порядку товарний знак.

(абзац перший пункту 14 в редакції
Указу Президента України від 27.01.99 р. N 70/99)

Типові зразки та описи печатки, бланка і вивіски національного закладу (установи) України затверджуються Кабінетом Міністрів України.

(пункт 14 доповнено новим абзацом другим згідно з
Указом Президента України від 05.03.2004 р. N 290/2004,
у зв'язку з цим абзац другий вважати абзацом третім)

Статус національного закладу (установи) України реєструється відповідним міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади.

(абзац третій пункту 14 із змінами, внесеними згідно
з Указом Президента України від 27.01.99 р. N 70/99)

Глава Адміністрації
Президента України **Д. ТАБАЧНИК**

УКАЗ
ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ
Про День пам'яток історії та культури

На підтримку ініціативи вчених, архітекторів, реставраторів, працівників державних органів охорони пам'яток історії та культури **постановляю**: Установити в Україні День пам'яток історії та культури, який відзначати щорічно 18 квітня - у Міжнародний день пам'яток і визначних місць.

Президент України **Л. КУЧМА**

м. Київ
23 серпня 1999 року
N 1062/99

Указ
Президента України
Про невідкладні заходи щодо розвитку міста Києва

З метою створення належних умов для виконання містом Києвом функцій столиці України, забезпечення прав громадян на сприятливі умови перебування та життєдіяльності у місті Києві, збереження історико-культурних об'єктів міста, забезпечення ефективної роботи і дальшого розвитку транспортної інфраструктури, побутового обслуговування населення у місті Києві, керуючись статтями 54 і 102 Конституції України, **постановляю**:

1. Кабінету Міністрів України, Київській міській державній адміністрації:

1) вжити в установленому порядку невідкладних заходів щодо суттєвого поліпшення транспортного та побутового обслуговування населення у місті Києві, зокрема, щодо:

будівництва нових та реконструкції існуючих ліній Київського метрополітену;

реконструкції ліній швидкісного трамваю;

оновлення та модернізації рухомого складу міського транспорту загального користування, придбання сучасних трамвайних вагонів, тролейбусів, автобусів та вагонів метрополітену;

будівництва, реконструкції та ремонту автомобільних доріг, у тому числі штучних споруд - мостів, шляхопроводів, наземних та підземних пішохідних переходів, розв'язок доріг із відповідним інженерним облаштуванням;

впровадження інтелектуальної системи управління спеціальними технічними засобами, призначеними для організації та регулювання дорожнього руху;

будівництва залізничної лінії сполученням Київ - міжнародний аеропорт «Бориспіль»;

будівництва сучасного центрального автовокзалу;

встановлення єдиних вимог до зовнішнього вигляду рухомого складу київського міського транспорту загального користування;

передачі у комунальну власність територіальної громади міста Києва причалів, що перебувають в державній власності, з метою розвитку річкового транспорту та завершення комплексу робіт із впорядкування набережної річки Дніпро в межах міста Києва;

розширення мережі підприємств роздрібної торгівлі продовольчими товарами та побутового обслуговування населення в центрі міста, перегляду режиму роботи таких підприємств з метою його пристосування до потреб населення;

2) ужити в установленому порядку невідкладних заходів щодо збереження, відтворення та охорони історико-культурного середовища в місті Києві, зокрема, щодо:

перегляду Генерального плану міста Києва та проекту планування його приміської зони на період до 2020 року з метою визначення територій, що мають особливу історико-культурну цінність, історичних ареалів міста та встановлення режиму використання цих територій;

збереження мережі закладів, підприємств та організацій культури, зокрема бібліотек, музеїв, а також видавництв, книгарень, недопущення безпідставного позбавлення таких закладів, підприємств та організацій займаних ними приміщень;

збереження об'єктів культурної спадщини, в тому числі об'єктів, що перебувають у власності релігійних організацій або передані їм у користування;

передачі комплексу Києво-Печерської лаври у державну власність;

розроблення державної програми збереження комплексу Києво-Печерської лаври та розвитку Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника;

здійснення робіт із проектування та відбудови об'єкта культурної спадщини - Храму Стрітення Господнього на місці його історичного розташування на розі вулиць Стрітенської та Великої Житомирської, а також завершення відбудови церкви Святої Катерини на території Державного історико-меморіального заповідника «Лук'янівський цвинтар»;

надання земельної ділянки для будівництва кафедрального собору Вірменської апостольської церкви;

недопущення розташування розважальних закладів, об'єктів грального бізнесу біля культових будівель, зокрема біля кафедрального собору Української греко-католицької церкви;

надання земельної ділянки для будівництва комплексу для розміщення науково-дослідного і культурно-інформаційного центру «Шевченківський дім»;

визначення охоронних зон Державного музею народної архітектури та побуту України з метою його повноцінного функціонування і розвитку;

повернення до державної власності об'єкта незавершеного будівництва по вулиці Інститутській, 3 з метою будівництва нового корпусу Національного художнього музею України;

безумовного виконання Указу Президента України від 3 травня 2007 року N 371 «Питання історико-архітектурної пам'ятки - музею «Київська фортеця» щодо, зокрема, впорядкування питань землекористування на території Національного історико-архітектурного музею «Київська фортеця», передачі йому земельних ділянок, визначення, винесення в натурі (на місцевості) та на відповідних картографічних матеріалах його меж та зон охорони;

3) опрацювати питання щодо спорудження у місті Києві Меморіалу пам'яті борців за незалежність України;

4) інформувати про хід виконання цього Указу щомісяця.

2. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України **В. ЮЩЕНКО**

м. Київ
25 лютого 2008 року
N 157/2008

ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 27 грудня 2001 р. N 1760
Київ

Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України

Відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини» Кабінет Міністрів України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

1. Затвердити Порядок визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (додається).

2. Забезпечити занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України:

Державному комітетові будівництва, архітектури та житлової політики - пам'яток архітектури та містобудування, садово-паркового і монументального мистецтва (пов'язаних з архітектурними пам'ятками, комплексами, ансамблями), а також ландшафтних пам'яток;

Міністерству культури і мистецтв - археологічних та історичних пам'яток, а також пам'яток монументального мистецтва (не пов'язаних з архітектурними пам'ятками, комплексами, ансамблями).

3. Міністерству культури і мистецтв разом з Державним комітетом будівництва, архітектури та житлової політики затвердити зразок облікової картки та паспорта об'єкта культурної спадщини.

Прем'єр-міністр України **А. КІНАХ**

Інд. 28
ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 27 грудня 2001 р. N 1760

ПОРЯДОК
визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України

1. Об'єкти культурної спадщини заносяться до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (далі - Реєстр) за рішенням Кабінету Міністрів України - щодо об'єктів національного значення або за рішенням відпо-

відного центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини - щодо об'єктів місцевого значення.

2. На кожний об'єкт культурної спадщини, що пропонується відповідним органом охорони культурної спадщини для занесення до Реєстру, складається облікова документація, яка підлягає постійному зберіганню в цьому органі.

Занесення об'єкта культурної спадщини до Реєстру без облікової документації не допускається.

3. Облікова документація на об'єкт культурної спадщини включає облікову картку, його паспорт, коротку історичну довідку, акт технічного стану, довідку про майнову цінність об'єкта.

4. Облікова документація, що передбачає виконання роботи з метою виявлення, дослідження, фіксації об'єкта культурної спадщини, визначення його антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності, складається органами охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, органами охорони культурної спадщини місцевого самоврядування згідно з їх компетенцією або уповноваженими ними установами та організаціями.

5. Облікова картка об'єкта культурної спадщини повинна містити його найменування, відомості про розташування, дату утворення, первісне призначення, характер сучасного використання, ступінь схоронності, тип і вид об'єкта, наявність науково-проектної документації, а також стислий опис, фото загального вигляду, план, охоронний номер об'єкта, дату і номер рішення, відповідно до якого об'єкт взято на облік.

6. Паспорт об'єкта культурної спадщини повинен містити: історичні дані про об'єкт, відомості про його сучасний стан, функціональне використання, роль у навколишньому середовищі, територію, а також про ландшафт, твори мистецтва, результати попередньої оцінки антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності, про основні археологічні, іконографічні, архівні та бібліографічні матеріали, наявність науково-проектної документації, місце її зберігання та зони охорони. У паспорті зазначаються тип і вид об'єкта культурної спадщини, пропонована чи затверджена категорія пам'ятки, охоронний номер з посиланням на рішення, відповідно до якого пам'ятку взято на державний облік. До паспорта додаються матеріали фотофіксації, генеральний план з позначенням зон охорони, поповерхові плани, розрізи, креслення фасадів (у разі потреби).

7. Якщо об'єкт культурної спадщини є комплексом (ансамблем) або визначним місцем, облікова документація на об'єкт включає облікову картку і паспорт на комплекс (ансамбль) або визначне місце в цілому, облікову картку і паспорт на кожний окремий об'єкт культурної спадщини, що входить до складу комплексу (ансамблю) або визначного місця, генеральний план з позначенням меж комплексу (ансамблю) або визначного місця і кожного окремого об'єкта культурної спадщини, а також зон охоро-

ни, матеріали фотофіксації як окремих об'єктів культурної спадщини, так і загального вигляду всього комплексу (ансамблю) або визначного місця.

8. Якщо об'єкт культурної спадщини має зовні чи в інтер'єрі твори мистецтва (розписи, мозаїка, ліплення, кераміка тощо), додатково складаються облікові картки і паспорти на внутрішнє чи зовнішнє оздоблення. Ці облікові картки і паспорти зберігаються разом з обліковими картками і паспортами об'єкта.

9. Облікова картка і паспорт об'єкта складаються у чотирьох примірниках, один з яких передається до відповідного центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, другий зберігається в органі охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласної чи Київської, Севастопольської міської держадміністрації, третій - в іншому уповноваженому органі охорони культурної спадщини, четвертий - в органі місцевого самоврядування.

У разі отримання додаткових даних про об'єкт до облікової картки і паспорта вносяться зміни (доповнення).

10. Об'єкти культурної спадщини національного значення є особливою історичною або культурною цінністю і повинні відповідати критерію автентичності, а також принаймні одному з таких критеріїв:

справили значний вплив на розвиток культури, архітектури, містобудування, мистецтва країни;

безпосередньо пов'язані з історичними подіями, віруваннями, життям і діяльністю видатних людей;

репрезентують шедевр творчого генія, стали етапними творами видатних архітекторів чи інших митців;

були витворами зниклої цивілізації чи мистецького стилю.

Критерій автентичності означає, що пам'ятка повинна значною мірою зберегти свою форму та матеріально-технічну структуру, історичні нашарування, а також роль у навколишньому середовищі.

11. Об'єкти культурної спадщини місцевого значення повинні відповідати критерію автентичності, а також принаймні одному з таких критеріїв:

вплинули на розвиток культури, архітектури, містобудування, мистецтва певного населеного пункту чи регіону;

пов'язані з історичними подіями, віруваннями, життям і діяльністю видатних людей певного населеного пункту чи регіону;

є творами відомих архітекторів або інших митців;

є культурною спадщиною національної меншини чи регіональної етнічної групи.

12. Відповідність кожного об'єкта культурної спадщини критеріям, зазначеним у пунктах 10 і 11 цього Порядку, оцінюється науковими (вченими) радами установ та організацій, діяльність яких пов'язана з охороною культурної спадщини. За результатами оцінки оформляється протокол, де зазначається, яким саме критеріям відповідає кожен об'єкт культурної спадщини. Протокол надсилається центральному органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

13. Після отримання протоколу, зазначеного у пункті 12, центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини у п'ятиденний термін передає його разом з обліковою документацією на розгляд утвореної у цьому органі експертної комісії.

Склад експертної комісії затверджує керівник центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини. До складу ради входить не менш як три фахівці з науковим ступенем кандидата чи доктора наук з відповідної спеціальності.

Експертна комісія готує у п'ятиденний термін висновок щодо об'єкта культурної спадщини. Висновок підлягає затвердженню науково-методичною радою центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

Зазначений висновок є підставою для занесення пам'ятки до Реєстру.

14. Усім пам'яткам у разі занесення до Реєстру присвоюються охоронні номери, що не можуть дублюватися.

Охоронний номер пам'ятки національного значення складається з цілого числа та літери «Н» (наприклад: 8-Н).

Охоронний номер пам'ятки місцевого значення складається з цілого числа (наприклад: 128).

15. Комплексам (ансамблям), визначним місцям присвоюється єдиний охоронний номер. Кожному об'єкту культурної спадщини у складі комплексу (ансамблю) або визначного місця присвоюється охоронний номер, що складається з охоронного номера комплексу (ансамблю) або визначного місця та номера об'єкта у складі комплексу (наприклад: 128/3).

16. Охоронний номер пам'ятки, виключеної з Реєстру, не може бути використаний повторно.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 26 липня 2001 р. N 878
Київ
Про затвердження Списку історичних населених місць України

З метою захисту традиційного характеру середовища населених місць України, на виконання статті 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини» Кабінет Міністрів України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

1. Затвердити Список історичних населених місць України (додається).

2. Державному комітетові будівництва, архітектури та житлової політики:

разом з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними державними адміністраціями продовжити протягом 2001 - 2005 років роботу з виявлення та дослідження сіл для занесення їх до Списку історичних населених місць України;

разом з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями забезпечити протягом 2001 - 2003 років розроблення та затвердження науково-проектної документації з визначення меж історичних ареалів населених місць, включених до зазначеного Списку.

Прем'єр-міністр України **А. КІНАХ**

Інд. 28
ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 26 липня 2001 р. N 878

СПИСОК
історичних населених місць України (міста і селища міського типу)

Назва історичного населеного місця	Дата заснування або першої писемної згадки
м. Київ	V століття
м. Севастополь	1783 рік
Автономна Республіка Крим	
м. Сімферополь	1784 рік

Назва історичного населеного місця	Дата заснування або першої писемної згадки
м. Алупка	960 рік
м. Алушта	VI століття
м. Армянськ	XIV - XVIII століття
м. Балаклава	V століття до нової ери
м. Бахчисарай	друга половина XV століття
м. Білогірськ	XIV - XVIII століття
смт Гаспра	XVIII століття
смт Гурзуф	VI століття
м. Євпаторія	VI століття до нової ери
м. Інкерман	VIII - IX століття
м. Керч	V століття до нової ери
смт Коктебель	VIII - XIII століття
смт Кореїз	кінець XVII століття
смт Лівадія	XVIII століття
смт Масандра	1730 - 1750 роки
смт Новий Світ	XIX століття
смт Ореанда	VIII - IX століття
смт Партеніт	VIII - X століття
м. Саки	XIX століття
смт Сімеїз	I - III століття
м. Старий Крим	X - XIII століття
м. Судак	III - VII століття
м. Феодосія	VI століття до нової ери
смт Форос	XIII століття
смт Чорноморське	IV століття до нової ери
смт Щебетовка	VIII - X століття
м. Ялта	1837 рік
Вінницька область	
м. Вінниця	1363 рік
м. Бар	1425 рік
м. Бершадь	1459 рік
смт Браїлів	XV століття
смт Брацлав	X - XI століття
смт Вороновиця	1545 рік

Назва історичного населеного місця	Дата заснування або першої писемної згадки
м. Гайсин	1545 рік
смт Дашів	початок XV століття
м. Жмеринка	кінець XIX століття
м. Іллінці	середина XVII століття
смт Копайгород	1624 рік
м. Могилів-Подільський	кінець XVI століття
смт Муровані Курилівці	1493 рік
м. Немирів	XIV століття
смт Оратів	1545 рік
м. Погребище	XII століття
смт Ситківці	початок XVI століття
смт Тиврів	1629 рік
смт Томашпіль	1616 рік
м. Тульчин	1607 рік
м. Хмільник	1362 рік
смт Чечельник	початок XVII століття
м. Шаргород	XIV століття
м. Ямпіль	XVI століття
Волинська область	
м. Луцьк	1085 рік
м. Берестечко	1445 рік
м. Володимир-Волинський	988 рік
смт Голоби	середина XVI століття
смт Головно	1564 рік
м. Горохів	1240 рік
смт Іваничі	1545 рік
м. Камінь-Каширський	1196 рік
м. Ковель	1310 рік
смт Луків	1537 рік
смт Любешів	1484 рік
м. Любомль	1287 рік
смт Олика	1149 рік
смт Ратне	кінець XII - початок XIII століття
м. Рожище	1377 рік

Назва історичного населеного місця	Дата заснування або першої писемної згадки
смт Стара Вижівка	1508 рік
смт Турійськ	1097 рік
м. Устилуг	1150 рік
смт Цумань	1557 рік
смт Шацьк	1410 рік
Дніпропетровська область	
м. Дніпропетровськ	1778 рік
м. Дніпродзержинськ	1750 рік
м. Кривий Ріг	середина XVII століття
м. Нікополь	1594 рік
м. Новомосковськ	1687 рік
м. Павлоград	1780 рік
Донецька область	
м. Донецьк	1869 рік
м. Артемівськ	1571 рік
м. Горлівка	1779 рік
м. Краматорськ	1860-ті роки
м. Макіївка	кінець XVII століття
м. Маріуполь	1780 рік
м. Слов'яногірськ	1538 - 1539 роки
м. Слов'янськ	1645 рік
Житомирська область	
м. Житомир	1240 рік
м. Бердичів	1430 рік
м. Коростень	945 рік
м. Коростишів	1399 рік
смт Любар	XIV століття
смт Миропіль	XVII століття
м. Новоград-Волинський	1257 рік
м. Овруч	946 рік
смт Олевськ	1488 рік
м. Радомишль	близько 1150 року
Закарпатська область	
м. Ужгород	VIII століття

Назва історичного населеного місця	Дата заснування або першої писемної згадки
м. Берегове	XI століття
смт Буштина	середина XIV століття
смт Великий Березний	1427 рік
смт Вилок	XIII століття
м. Виноградів	IX століття
смт Воловець	XV століття
м. Іршава	XIV століття
смт Королеве	1262 рік
смт Міжгір'я	XII століття
м. Мукачеве	X століття
смт Перечин	XIII століття
м. Рахів	1447 рік
м. Свалява	XII століття
смт Солотвина	XIV століття
смт Тересва	перша половина XIV століття
м. Тячів	середина XIII століття
м. Хуст	X - XI століття
смт Чинадієве	1214 рік
Запорізька область	
м. Запоріжжя	1770 рік
м. Бердянськ	1827 рік
м. Гуляйполе	1785 рік
м. Мелітополь	XVII століття
м. Оріхів	1775 рік
м. Токмак	1784 рік
Івано-Франківська область	
м. Івано-Франківськ	1662 рік
смт Більшівці	XV століття
смт Богородчани	1442 рік
м. Болехів	1371 рік
смт Букачівці	1438 рік
м. Бурштин	1554 рік
смт Войнилів	1443 рік
смт Ворохта	XVII століття

Назва історичного населеного місця	Дата заснування або першої писемної згадки
м. Галич (разом із селами Крилос і Шевченкове)	IX століття
смт Гвіздець	1373 рік
м. Городенка	кінець XII століття
смт Ділятин	1578 рік
м. Долина	друга половина X століття
смт Заболотів	1579 рік
м. Калуш	1241 рік
м. Коломия	до 1240 року
м. Косів	1565 рік
смт Кути	XVIII століття
м. Надвірна	1596 рік
смт Обертин	1416 рік
смт Отиня	XIII століття
м. Рогатин	XII століття
смт Рожнятів	XII століття
м. Снятин	1158 рік
смт Солотвин	XII століття
м. Тисмениця	1143 рік
м. Тлумач	XII століття
Київська область	
м. Біла Церква	1032 рік
м. Богуслав	1195 рік
м. Васильків	988 рік
м. Вишгород	946 рік
м. Переяслав-Хмельницький	907 рік
смт Ржищів	XI - XII століття
м. Фастів	1390 рік
м. Яготин	1552 рік
Кіровоградська область	
м. Кіровоград	1754 рік
м. Бобринець	1767 рік
смт Нова Прага	1758 рік
м. Новомиргород	1740 рік

Назва історичного населеного місця	Дата заснування або першої писемної згадки
м. Новоукраїнка	середина XVIII століття
м. Олександрія	1751 рік
Луганська область	
м. Луганськ	1795 рік
м. Алчевськ	1895 рік
смт Біловодськ	1686 рік
м. Зимогір'я	1753 рік
м. Краснодон	1906 рік
м. Лисичанськ	1710 рік
смт Новопсков	близько 1643 року
м. Сватове	1665 рік
смт Слов'яносербськ	1753 рік
м. Старобільськ	1598 - 1600 роки
Львівська область	
м. Львів	1256 рік
м. Белз	1031 рік
м. Бібрка	1211 рік
м. Борислав	XIV століття
м. Броди	XII століття
смт Брюховичі	XV століття
м. Буськ	1097 рік
смт Великий Любінь	XIII століття
м. Великі Мости	кінець XV століття
м. Винники	XIII століття
м. Глиняни	1379 рік
смт Гніздичів	1491 рік
м. Городок	1213 рік
м. Добромиль	1374 рік
м. Дрогобич	1233 рік
смт Дубляни	1440 рік
м. Жидачів	1164 рік
м. Жовква	1368 рік
м. Золочів	1442 рік
смт Івано-Франкове	1611 рік

Назва історичного населеного місця	Дата заснування або першої писемної згадки
м. Кам'янка-Бузька	1464 рік
м. Комарне	XII - XIII століття
смт Краковець	1425 рік
смт Куликів	XIV століття
смт Магерів	XIV століття
смт Меденичі	1395 рік
м. Миколаїв	1570 рік
м. Моршин	1482 рік
м. Мостиська	1392 рік
смт Немирів	1580 рік
смт Нижанковичі	1408 рік
смт Новий Яричів	1370 рік
смт Олесько	1366 рік
м. Перемишляни	1437 рік
смт Підкамінь	1441 рік
смт Поморяни	1437 рік
м. Пустомити	1441 рік
м. Рава-Руська	1455 рік
смт Роздол	1569 рік
м. Рудки	1462 рік
м. Самбір	1238 рік
м. Сколе	1397 рік
м. Сокаль	1441 рік
смт Стара Сіль	1255, 1421 роки
м. Старий Самбір	XI століття, 1553 рік
м. Стрий	1396 рік
м. Судова Вишня	1230 рік
м. Турка	1431 рік
м. Угнів	1360 рік
м. Хирів	1374 рік
м. Ходорів	1394 рік
м. Червоноград	1692 рік
смт Шкло	XV століття
смт Щирець	XII століття

Назва історичного населеного місця	Дата заснування або першої писемної згадки
м. Яворів	1376 рік
Миколаївська область	
м. Миколаїв	1788 рік
м. Вознесенськ	кінець XVIII століття
м. Очаків	XV століття
м. Первомайськ	1743 рік
Одеська область	
м. Одеса	1794 рік
м. Ананьїв	1750-ті роки
м. Балта	перша половина XVI століття
м. Білгород-Дністровський	IV століття до нової ери
м. Болград	1821 рік
смт Велика Михайлівка	кінець XVIII століття
м. Вилкове	1708 рік
м. Ізмаїл	кінець XVI століття
м. Кілія	VII століття до нової ери
м. Кодима	1754 рік
смт Овідіополь	1795 рік
м. Рені	1548 рік
Полтавська область	
м. Полтава	IX століття
смт Велика Багачка	кінець XVI - початок XVII століття
м. Гадяч	1634 рік
смт Диканька	XVII століття
м. Зіньків	1604 рік
смт Козельщина	друга половина XVII століття
м. Кременчук	1571 рік
м. Лохвиця	X - XI століття
м. Лубни	988 рік
м. Миргород	XVI століття
смт Опішня	перша половина XVII століття
м. Пирятин	1155 рік
м. Хорол	1092 рік
Рівненська область	

Назва історичного населеного місця	Дата заснування або першої писемної згадки
м. Рівне	1283 рік
смт Березне	1584 рік
смт Володимирець	1570 рік
смт Гоща	1152 рік
м. Дубно	1099 рік
м. Дубровиця	1005 рік
смт Клевань	1458 рік
м. Корець	1150 рік
смт Мізоч	1322 рік
смт Млинів	XVI століття
м. Острог	1100 рік
м. Радивилів	1564 рік
смт Степань	1292 рік
Сумська область	
м. Суми	1655 рік
м. Білопілля	XI століття
м. Ворожба	1665 рік
смт Вороніж	перша половина XVII століття
м. Глухів	кінець X століття
м. Конотоп	1638 рік
м. Кролевець	1601 рік
м. Лебедин	1654 рік
смт Низи	1662 рік
м. Охтирка	1641 рік
м. Путивль	X століття
м. Ромни	1096 рік
м. Середина-Буда	середина XVII століття
смт Терни	друга половина XVII століття
м. Тростянець	середина XVII століття
Тернопільська область	
м. Тернопіль	1540 рік
м. Бережани	1375 рік
м. Борщів	1456 рік
м. Бучач	1397 рік

Назва історичного населеного місця	Дата заснування або першої писемної згадки
смт Вишнівець	XV століття
смт Гримайлів	1600 рік
смт Гусятин	1559 рік
смт Залізці	1483 рік
м. Заліщики	1340 рік
м. Збараж	1211 рік
м. Зборів	XV століття
смт Золотий Потік	XIV століття
смт Козова	1440 рік
м. Копичинці	XIV століття
смт Коропець	1421 рік
м. Кременець	1226 рік
смт Ланівці	1444 рік
смт Мельниця-Подільська	1615 рік
смт Микулинці	1096 рік
м. Монастириська	1454 рік
смт Підволочиськ	1463 рік
м. Підгайці	1463 рік
м. Почаїв	1450 рік
смт Скала-Подільська	1569 рік
м. Скалат	1564 рік
м. Теребовля	1097 рік
смт Товсте	1449 рік
м. Хоростків	1564 рік
м. Чортків	1522 рік
м. Шумськ	1149 рік
Харківська область	
м. Харків	1654 рік
м. Балаклія	1663 рік
м. Богодухів	1571 рік
м. Валки	1646 рік
м. Вовчанськ	1674 рік
м. Зміїв	XII століття
смт Золочів	1677 рік

Назва історичного населеного місця	Дата заснування або першої писемної згадки
м. Ізюм	1639 рік
смт Кегичівка	друга половина XVIII століття
м. Красноград	1731 рік
смт Краснокутськ	1651 рік
м. Куп'янськ	1685 рік
м. Люботин	середина XVII століття
м. Мерефа	середина XVII століття
м. Чугуїв	1627 рік
смт Шарівка	початок XVIII століття
Херсонська область	
м. Херсон	1778 рік
м. Борислав	XVI століття
м. Генічеськ	1784 рік
м. Каховка	1781 рік
м. Нова Каховка	1950 рік
м. Скадовськ	1894 рік
м. Цюрупинськ	1711 рік
Хмельницька область	
м. Хмельницький	початок XV століття
смт Антоніни	XVIII століття
смт Білогір'я	друга половина XIV століття
м. Волочиськ	1463 рік
м. Городок	1362 рік
смт Гриців	XI - XII століття
м. Деражня	початок XVI століття
м. Дунаївці	1403 рік
м. Ізяслав	кінець XIII - XIV століття
м. Кам'янець-Подільський	II століття
м. Красилів	1444 рік
смт Летичів	XIII століття
смт Меджибіж	1146 рік
смт Нова Ушиця	1439 рік
м. Полонне	1171 рік
смт Сатанів	початок XV століття

Назва історичного населеного місця	Дата заснування або першої писемної згадки
м. Славута	XVII століття
смт Смотрич	XIV століття
смт Стара Синява	XVI століття
м. Старокостянтинів	XVI століття
смт Чорний Острів	1366 рік
м. Шепетівка	1594 рік
смт Ямпіль	X століття
смт Ярмолинці	1400 рік
Черкаська область	
м. Черкаси	1147 рік
м. Городище	XVI століття
м. Звенигородка	до XIII століття
м. Золотоноша	1576 рік
м. Кам'янка	початок XVII століття
м. Канів	1078 рік
м. Корсунь-Шевченківський	1032 рік
смт Лисянка	1593 рік
м. Сміла	початок XVI століття
смт Стеблів	1036 рік
м. Тальне	1609 рік
м. Умань	1616 рік
м. Чигирин	1589 рік
Чернівецька область	
м. Чернівці	XII століття
м. Вижниця	XV століття
м. Герца	1437 рік
смт Глибока	1438 рік
смт Кельменці	1559 рік
м. Кіцмань	1413 рік
смт Лужани	1453 рік
м. Новоселиця	1456 рік
смт Путила	1501 рік
м. Сторожинець	1448 рік
м. Хотин	XIII століття

Назва історичного населеного місця	Дата заснування або першої писемної згадки
Чернігівська область	
м. Чернігів	VII століття
смт Батурин	1625 рік
м. Борзна	1239 рік
м. Ічня	XIV століття
смт Козелець	початок XVII століття
смт Короп	XIII століття
смт Любеч	882 рік
м. Ніжин	1147 рік
м. Новгород-Сіверський	989 рік
м. Остер	1098 рік
м. Прилуки	1092 рік
смт Седнів	1068 рік
смт Сосниця	1234 рік
смт Срібне	1174 рік

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 3 липня 2006 р. N 909
Київ
Про затвердження Порядку визнання населеного місця історичним

Із змінами і доповненнями, внесеними
постановою Кабінету Міністрів України
від 25 лютого 2009 року N 209

Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок визнання населеного місця історичним, що додається.

2. Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям, органам місцевого самоврядування забезпечити протягом 2006 - 2008 років розроблення науково-проектної документації для визначення, використання і збереження історичного ареалу міст, селищ та сіл, занесених до Списку історичних населених місць.

Прем'єр-міністр України Ю. ЄХАНУРОВ

Інд. 21
ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 3 липня 2006 р. N 909

ПОРЯДОК
визнання населеного місця історичним

(У тексті Порядку слово "Мінбуд" в усіх відмінках замінно словом "Мінрегіонбуд" у відповідному відмінку згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 25 лютого 2009 року N 209)

1. Історичне населене місце - місто, селище чи село, яке зберегло повністю або частково свій історичний ареал з об'єктами культурної спадщини і пов'язані з ними розпланування та форму забудови, типові для певних культур або періодів розвитку, та занесене до Списку історичних населених місць (далі - Список).

2. Місто, селище та село може бути визнано історичним і занесено до Списку, якщо воно відповідає щонайменше двом з таких критеріїв:

наявність історичних, архітектурних, ландшафтних та садово-паркових об'єктів культурної спадщини, які мають містоутворювальне значення;

розпланування відповідно до минулих історичних епох (до початку XX століття);

збереження основних композиційних центрів та композиційних осей населених місць;

наявність рядової історичної забудови.

3. Для визнання міста, селища чи села історичним місцем та занесення його до Списку Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласна, Київська та Севастопольська міські держадміністрації або орган місцевого самоврядування на основі наукових досліджень подають до Мінрегіонбуду клопотання з відповідним обґрунтуванням, до якого додається погоджена та затверджена в установленому порядку науково-проектна документація, що включає історико-архітектурний опорний план, проект зон охорони пам'яток і проект меж та режимів використання історичних ареалів населених місць (далі - науково-проектна документація).

(абзац перший пункту 3 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 25.02.2009 р. N 209)

Зміст науково-проектної документації і порядок її розроблення визначаються державними будівельними нормами, затвердженими Мінрегіонбудом за погодженням з МКТ.

4. Обґрунтування та науково-проектна документація розробляються на замовлення Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласної, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій або органу місцевого самоврядування науково-проектними організаціями, які мають ліцензію на виконання робіт з реставрації та відновлення пам'яток архітектури.

(пункт 4 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 25.02.2009 р. N 209)

5. Мінрегіонбуд проводить аналіз поданих Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями або органом місцевого самоврядування документів і разом з МКТ готує подання Кабінетові Міністрів України щодо визнання міста, селища та села історичним і занесення його до Списку.

(пункт 5 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 25.02.2009 р. N 209)

6. Після занесення міста, селища та села до Списку розробляються нові або корегуються існуючі місцеві правила забудови і генеральний план, в якому визначається стратегія розвитку історичного населеного місця з урахуванням:

відновлення історичної планувально-просторової структури;

реставрації, реабілітації, пристосування та музеєфікації об'єктів культурної спадщини;

реконструкції і капітального ремонту об'єктів рядової історичної забудови.

Науково-проектна документація включається до нового генерального плану історичного населеного місця як його обов'язкова складова частина.

7. Місцеві правила забудови та генеральний план історичного населеного місця затверджують відповідні ради за погодженням з Мінрегіонбудом і Державною службою з питань національної культурної спадщини.

8. Під час розгляду питання щодо будівництва і реконструкції об'єктів в історичних ареалах історичних населених місць, зокрема визначення конкретної території під забудову та її граничних параметрів, розробляється історико-містобудівне обґрунтування.

Методику розроблення історико-містобудівного обґрунтування затверджує Мінрегіонбуд за погодженням з МКТ.

9. Основними напрямами містобудівної діяльності в історичному населеному місці є:

збереження культурної спадщини та традиційного характеру середовища;

створення сприятливих умов функціонування історичних ареалів;

гармонійне поєднання нових будівель з об'єктами культурної спадщини.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 28 грудня 2001 р. N 1768
Київ
Про затвердження Порядку укладення охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини

Відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини» Кабінет Міністрів України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

1. Затвердити Порядок укладення охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини (додається).

2. Установити, що охоронні договори на пам'ятки архітектури та містобудування, садово-паркового мистецтва, монументального мистецтва (пов'язані з архітектурними пам'ятками, комплексами, ансамблями) і ландшафтні пам'ятки погоджуються з Державним комітетом будівництва, архітектури та житлової політики, а на пам'ятки монументального мистецтва (не пов'язані з архітектурними пам'ятками, комплексами, ансамблями), археологічні та історичні пам'ятки - з Міністерством культури і мистецтв.

Прем'єр-міністр України **А. КІНАХ**

Інд. 28
ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 28 грудня 2001 р. N 1768

ПОРЯДОК
укладення охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини

1. Охоронний договір встановлює режим використання пам'ятки культурної спадщини (далі - пам'ятка) чи її частини, у тому числі території, на якій вона розташована.

2. Власник пам'ятки чи її частини або уповноважений ним орган (особа) зобов'язаний не пізніше ніж через один місяць з моменту отримання пам'ятки чи її частини у власність або у користування укласти охоронний договір з відповідним органом охорони культурної спадщини.

3. Якщо пам'ятка належить до категорії пам'яток національного значення, охоронний договір підписується органом охорони культурної спадщини, на території якого знаходиться пам'ятка, після погодження його з відповідним центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

4. На пам'ятки національного значення, які належать до сфери управління будь-якого центрального органу виконавчої влади, охоронний дого-

вір укладається з відповідним центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

5. В охоронному договорі, складеному за зразком згідно з додатком, зазначаються особливості режиму використання пам'ятки, види і терміни виконання реставраційних, консерваційних, ремонтних робіт, робіт з упорядження її території, інших пам'яткоохоронних заходів, необхідність яких визначається відповідним органом охорони культурної спадщини.

6. До охоронного договору додаються:

1) акт технічного стану пам'ятки (форма якого затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини) на момент укладення охоронного договору. Для ансамблів (комплексів) складається окремий акт на кожний їх об'єкт. Акт технічного стану поновлюється не рідше ніж раз на 5 років. Якщо стан пам'ятки значно змінився (після проведення ремонтних, реставраційних та інших робіт чи внаслідок дії чинників, що призвели до руйнування або пошкодження), - у п'ятиденний термін після його зміни;

2) опис культурних цінностей і предметів, які належать до пам'ятки, знаходяться на її території чи пов'язані з нею і становлять історичну, наукову, художню цінність, з визначенням місця і умов зберігання та використання;

3) план поверхів пам'яток-будівель і споруд (у масштабі 1:100);

4) план інженерних комунікацій та зовнішніх мереж (за наявності);

5) генеральний план земельної ділянки, на якій розташована пам'ятка (у масштабі 1:50, 1:100, 1:500, 1:1000 або 1:2000);

6) паспорт пам'ятки.

7. Власник пам'ятки або уповноважений ним орган (особа) повинен забезпечити дотримання вимог протипожежної, санітарної, екологічної безпеки, виконання режиму використання пам'яток та пов'язаних з ними будівель, територій, культурних цінностей.

8. Зміни до укладених охоронних договорів, погоджені з відповідним органом охорони культурної спадщини, вносяться шляхом укладення додаткових угод і набирають чинності з моменту їх підписання.

9. У разі коли власник пам'ятки або уповноважений ним орган (особа) вважає за необхідне провести будь-які роботи, пов'язані з консервацією, реабілітацією, реставрацією, музеєфікацією пам'ятки та упорядженням її території, він повинен подати відповідному органу охорони культурної спадщини науково-проектну документацію. Роботи можуть проводитися тільки після погодження проектної документації та з письмового дозволу зазначеного органу.

10. До власника пам'ятки або уповноваженого ним органу (особи), який порушує умови охоронного договору, відповідний орган охорони культур-

ної спадщини, який є стороною охоронного договору, застосовує санкції, передбачені законодавством.

11. Примусове відчуження або вилучення пам'ятки відповідно до статті 21 Закону України «Про охорону культурної спадщини» тягне за собою припинення чинності охоронного договору.

Додаток
до Порядку укладення охоронних договорів на
пам'ятки культурної спадщини

Зразок

ОХОРОННИЙ ДОГОВІР
на пам'ятку культурної спадщини

від "___" _____ 200_ р. N ___ місто (село, селище) _____
_____
(найменування органу охорони культурної спадщини)
в особі _____
(посада, прізвище, ім'я, по батькові керівника)
(далі - орган охорони), з одного боку, та _____
_____
(прізвище, ім'я, по батькові, паспортні дані - для фізичної особи;
_____
найменування підприємства, установи, організації, прізвище, ім'я, по батькові
_____
уповноваженого представника - для юридичної особи)
_____, з другого боку,
який діє на підставі _____,
(назва документа, номер, ким виданий, дата видачі)
далі - користувач (власник), уклали цей договір про таке.

1. Користувач (власник) бере на себе зобов'язання щодо охорони
_____
(назва, вид та категорія обліку пам'ятки, дата і номер рішення про її державну
_____
реєстрацію, охоронний номер та номер у комплексі, місцезнаходження)

2. Термін дії цього договору з _____ по _____.

3. У разі зміни в установленому порядку користувача (власника) новий користувач (власник) зобов'язаний укласти з органом охорони новий охоронний договір.

4. Розпорядження органу охорони в межах його повноважень є обов'язковим для користувача (власника).

5. Користувач (власник) несе відповідальність за рухоме та нерухоме майно, що належить до пам'ятки.

Користувач (власник) зобов'язується:

Використовувати пам'ятку (частину пам'ятки) _____
(назва)
виключно під _____
(точно вказати вид використання)

Здійснювати продаж, передачу у володіння, користування чи управління пам'ятки (її частини) тільки після письмової згоди органу охорони.

Утримувати пам'ятку (її частину) в належному санітарному, протипожежному і технічному стані. Мати у приміщеннях пам'ятки належне обладнання згідно з вимогами органів протипожежної, санітарної, екологічної охорони та інших уповноважених органів.

Утримувати територію пам'ятки упорядженою, не допускати використання цієї території для нового будівництва та задоволення інших господарських потреб, що можуть зашкодити пам'ятці. Не робити будь-яких прибудов до пам'ятки, не переробляти її як ззовні, так і всередині, а також не вести будь-яких земляних робіт на території пам'ятки без спеціального письмового дозволу органу охорони.

6. Не використовувати пам'ятку (її частину) як постійне або тимчасове житло, якщо таке використання не передбачено цим договором.

7. Погоджувати в установленому порядку з органом охорони розміщення реклами, інших написів та позначок на пам'ятці, її частинах та елементах, на її території та в її охоронній зоні.

8. Забезпечувати доступ до пам'ятки з метою її екскурсійного відвідування у:

_____

(дні тижня та години відвідування; максимально допустима кількість

_____

відвідувачів, що можуть одночасно перебувати в приміщенні пам'ятки та на її території)

9. Безперешкодно допускати представників органу охорони чи уповноважених ним осіб для здійснення контролю за виконанням правил утримання зазначеної пам'ятки (її частини), її території та зон охорони або для її наукового обстеження.

10. Негайно повідомляти орган охорони про будь-яке руйнування, пошкодження, аварію чи іншу обставину, що заподіяла шкоду пам'ятці (її частині), і своєчасно вживати заходів для приведення пам'ятки (її частини) в належний стан.

11. Своєчасно проводити поточний та капітальний ремонт пам'ятки (її частини) і роботи з упорядження території пам'ятки. Виконувати реставраційні, ремонтні та інші роботи в терміни, передбачені пунктом 13 цього договору, а у разі потреби - в терміни, визначені окремим розпорядженням органу охорони.

12. Проводити реставраційні, ремонтні та інші роботи відповідно до науково-проектної документації, затвердженої в установленому порядку, за письмовим дозволом органу охорони. Копії матеріалів про проведення обміру та дослідження пам'ятки, а також науково-проектну документацію безоплатно передавати органу охорони в 10-денний термін після її затвердження.

13. З метою збереження пам'ятки та створення належних умов для її використання користувач (власник) зобов'язаний виконати такі роботи:

N п/п	Вид роботи	Термін виконання	Примітка

14. У разі самовільного проведення користувачем (власником) робіт, пов'язаних з перебудовою чи переробленням, які призвели до спотворення пам'ятки, її території чи охоронних зон, їх наслідки повинні бути усунуті за рахунок користувача (власника) в терміни, визначені письмовим розпорядженням органу охорони.

15. У разі невиконання користувачем (власником) вимог законодавства та умов цього договору орган охорони накладає в установленому порядку на користувача (власника) штрафні санкції: _____, а та-

кож зобов'язує користувача (власника) відшкодувати завдані ним збитки.

_____

Примітка. Охоронний договір може містити й інші заходи щодо забезпечення збереження пам'ятки згідно із законодавством.

Інші умови

_____

_____

_____

_____

Контроль за виконанням цього договору здійснює _____

_____

(прізвище, ім'я, по батькові, посада відповідальної особи органу охорони)

Додатки:
1. Акт технічного стану від _____ N _____.
2. Опис культурних цінностей і предметів.
3. Плани приміщень пам'ятки.
4. Плани інженерних комунікацій і зовнішніх мереж.
5. Генеральний план земельної ділянки, що є територією пам'ятки.
6. Паспорт пам'ятки.

Орган охорони _____

_____

_____

_____

(юридична і поштова адреси, ідентифікаційний код, інші реквізити, розрахунковий рахунок)

Користувач (власник) _____

(юридична адреса, ідентифікаційний код,

_____

інші реквізити, розрахунковий рахунок)

Для пам'яток національного значення

"Погоджено"
керівник центрального органу
виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини
"___" _____ 200_ р.

М. П.

_____
(підпис)

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 26 вересня 2002 р. N 1447
Київ
Про затвердження Методики грошової оцінки пам'яток

Відповідно до статей 4 і 19 Закону України «Про охорону культурної спадщини» Кабінет Міністрів України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

Затвердити Методику грошової оцінки пам'яток, що додається.

Прем'єр-міністр України **А. КІНАХ**

Інд. 28
ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 26 вересня 2002 р. N 1447

МЕТОДИКА
грошової оцінки пам'яток
Загальні положення

1. Ця Методика визначає процедури проведення грошової оцінки пам'яток археології, історії, монументального мистецтва, архітектури та містобудування, садово-паркового мистецтва, ландшафтних пам'яток національного та місцевого значення, занесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

2. У Методиці вживаються такі поняття:

вартість пам'ятки - вартість, визначена в процесі проведення незалежної оцінки на певну дату з урахуванням історичної, архітектурної, художньої, наукової та іншої цінності;

схоронність пам'ятки - показник збереження первісного (автентичного) вигляду пам'ятки як в цілому, так і окремих її елементів.

Інші поняття, які використовуються у Методиці, вживаються у значеннях, визначених у Законах України «Про охорону культурної спадщини», «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» та інших нормативно-правових актах, що регулюють питання оцінки майна.

3. Дія цієї Методики поширюється на випадки проведення суб'єктами оціночної діяльності грошової оцінки пам'яток та щойно виявлених об'єктів культурної спадщини до вирішення питання про занесення їх до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, а саме:

відчуження;

передачі у володіння, користування, управління;

передачі в оренду;

переоцінки основних фондів для цілей бухгалтерського обліку;

передачі в заставу;

передачі до статутного фонду господарського товариства;

страхування;

інші випадки, передбачені законодавством.

4. Положення Методики не поширюються на визначення вартості рухомих археологічних предметів, творів монументального образотворчого мистецтва та елементів декоративно-прикладного мистецтва, які можна відокремити від пам'ятки без нанесення їй шкоди.

5. Вимоги Методики є обов'язковими для всіх суб'єктів оціночної діяльності під час проведення грошової оцінки пам'яток.

6. Згідно з Методикою проводиться оцінка пам'яток як окремих об'єктів та оцінка пам'яток у складі активів підприємств, установ і організацій.

7. Вибір бази оцінки пам'яток здійснюється відповідно до нормативно-правових актів з оцінки майна та міжнародних стандартів оцінки з урахуванням таких особливостей:

1) для цілей оренди пам'ятки використовується ринкова вартість (в окремих випадках - спеціальна вартість) як база оцінки; у разі оренди пам'ятки, що має невід'ємні поліпшення, здійснені орендарем, використовується інвестиційна вартість як база оцінки;

2) для цілей відчуження пам'ятки способами, визначеними законодавством, використовуються ринкова вартість та неринкові види вартості як бази оцінки залежно від умов відчуження;

3) для цілей передачі пам'ятки у заставу визначається ліквідаційна вартість, якщо інше не передбачено законодавством або договором на проведення оцінки пам'ятки;

4) для цілей страхування (визначення збитків) пам'ятки розмір страхової суми визначається на підставі аналізу умов договору страхування в цілому, а також з урахуванням особливостей фізичного стану майна та його поточного використання, впливу зовнішніх факторів на формування ринкової вартості майна тощо.

Страхова сума може визначатися з використанням ринкової або неринкових видів вартості як баз оцінки.

Для визначення розміру страхового відшкодування оцінка застрахованої пам'ятки проводиться з урахуванням умов страхування і принципів корисності та заміщення.

Для застрахованої пам'ятки, яка подібна до майна, що продається (купується) на ринку, оцінка розміру страхового відшкодування здійснюється виходячи з розрахунку прямого збитку, якого зазнав страхувальник, але не більше її ринкової вартості до настання страхового випадку на дату запо-

діяння збитку; у разі, коли інформація про ціни продажу на подібне до застрахованої пам'ятки майно відсутня, - не більше його вартості заміщення (вартості відтворення).

Якщо страхова сума становить певну частку вартості застрахованої пам'ятки, розмір страхового відшкодування оцінюється як відповідна частка оціненого прямого збитку, якщо інше не передбачено умовами страхування.

У разі страхування поліпшень земельної ділянки від дії стихійного лиха базою оцінки є вартість заміщення чи відтворення цих поліпшень або їх частин;

5) для визначення розміру відшкодування внаслідок заподіяння будь-якої шкоди пам'ятці використовується вартість відтворення її пошкоджених елементів (частин); для визначення збитків визначається ринкова вартість пам'ятки.

Грошова оцінка археологічних пам'яток

8. Об'єктами грошової оцінки археологічних пам'яток є городища, кургани, залишки стародавніх поселень, стоянок, укріплень, військових таборів, виробництв, іригаційних споруд, шляхів, могильники, культові місця та споруди, мегаліти, ділянки історичного культурного шару, поля давніх битв, рештки життєдіяльності людини, що містяться під водою.

9. Для грошової оцінки археологічних пам'яток застосовується витратний підхід.

В основу грошової оцінки археологічних пам'яток покладено витрати на роботи з їх археологічних досліджень за цінами, що встановлюються Держбудом і Мінкультури.

10. Грошова оцінка археологічної пам'ятки проводиться шляхом застосування до витрат на роботи з археологічних досліджень (у цінах на дату оцінки) коефіцієнтів, що залежать від археологічної, культурної цінності, ступеня схоронності, раритетності пам'ятки, її місця у стародавній історії, розміру земельної ділянки, на якій вона розташована, за такою формулою:

$$Ва = Вад (Кх + Кк + Кс + Кі + Кп) + Врап + Вз,$$

де

Ва	- вартість археологічної пам’ятки, гривень;
Вад	- витрати на роботи з археологічних досліджень пам’ятки, гривень;
Кх	- коефіцієнт, що враховує віднесення пам’ятки до певної археологічної хронологічної групи і визначається відповідно до пункту 11 Методики;
Кк	- коефіцієнт, що характеризує культурну цінність археологічної пам’ятки і визначається відповідно до пункту 12 Методики;

Кс - коефіцієнт, що враховує ступінь схоронності археологічної пам'ятки і визначається відповідно до пункту 13 Методики;

Кі - коефіцієнт, що враховує історичну цінність археологічної пам'ятки і визначається відповідно до пункту 14 Методики;

Кп - коефіцієнт, що враховує цінність археологічної пам'ятки залежно від її площі і визначається відповідно до пункту 15 Методики;

Врап - вартість рухомих археологічних предметів, які не можна відокремити від пам'ятки без завдання їй шкоди, гривень. Визначається на підставі результатів відповідної наукової, історичної та мистецтвознавчої експертизи;

Вз - ринкова вартість прав, пов'язаних із земельною ділянкою відповідної категорії, на якій розташована археологічна пам'ятка, гривень. Оцінка земель відповідної категорії проводиться із застосуванням витратного, дохідного та порівняльного підходів згідно з нормативно-правовими актами з оцінки майна, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

11. Якщо археологічна пам'ятка належить до основних археологічних груп, застосовується коефіцієнт (Кх), коли за одиницю беруться пам'ятки, час існування яких не перевищує 800 років. Значення коефіцієнта наведено в додатку 1 до Методики.

Для багатошарових археологічних пам'яток, крім курганів, застосовується коефіцієнт найдавнішого культурного шару. При цьому датування окремих більш давніх знахідок, не пов'язаних з культурним шаром пам'ятки, не враховується.

12. Залежно від культурної цінності археологічної пам'ятки застосовується коефіцієнт (Кк), що визначає ступінь її раритетності для території України. Значення коефіцієнта наведено в додатку 2 до Методики.

Для багатошарових археологічних пам'яток застосовується найбільший коефіцієнт. При цьому наявність окремих знахідок інших археологічних культур, не пов'язаних з культурним шаром пам'ятки, не враховується.

13. Залежно від ступеня схоронності археологічної пам'ятки застосовується коефіцієнт (Кс), де за одиницю беруться пам'ятки з перевідкладеним культурним шаром та без наявності залишків окремих складових (жител, ям, споруд, поховань тощо). Значення коефіцієнта наведено в додатку 3 до Методики.

Розорані археологічні пам'ятки, що зберегли зовнішні форми, вважаються автентичними. Для курганів, насип яких не розорюється, коефіцієнт (Кс) збільшується в 1,5 раза.

Для пам'яток із штучними формами коефіцієнт (Кс) застосовується до загальної площі об'єкта без урахування площі штучних форм.

Для окремих ділянок археологічного культурного шару в сучасній міській забудові застосовується коефіцієнт як для пам'яток автентично збере-

жених або з частково перевідкладеним культурним шаром (оранка верхньої частини культурного шару) без штучних зовнішніх форм.

14. Залежно від відомостей про роль археологічної пам'ятки в історичних подіях або її значення в історико-культурному житті України застосовується коефіцієнт (Кі), коли за одиницю беруться пам'ятки, історичні відомості про які відсутні. Значення коефіцієнта наведені в додатку 4 до Методики.

15. Цінність археологічної пам'ятки залежить також від розміру площі земельної ділянки, на якій вона розташована. Значення коефіцієнта (Кп), що враховує таку залежність, наведені в додатку 5 до Методики.

16. Інформаційною базою для грошової оцінки археологічних пам'яток є дані Державного реєстру нерухомих пам'яток України, державних кадастрів, пам'яткоохоронної, землевпорядної та містобудівної документації, інвентаризації земель.

17. З метою віднесення об'єкта оцінки до певної археологічної хронологічної групи, визначення історичної цінності, рівнів раритетності, схоронності археологічної пам'ятки до робіт з оцінки залучаються відповідні спеціалісти або організації, уповноважені провадити такі експертизи.

Грошова оцінка пам'яток архітектури та містобудування, а також історичних, ландшафтних, монументального і садово-паркового мистецтва

18. В основу грошової оцінки пам'яток архітектури та містобудування, а також історичних, ландшафтних, монументального і садово-паркового мистецтва покладено визначення в установленому порядку вартості нерухомого майна з використанням результатів історико-культурних досліджень та проектування реставраційно-ремонтних робіт з визначенням переліку і розмірів витрат на їх виконання.

19. Під час проведення грошової оцінки пам'ятки слід враховувати такі критерії:

дата створення пам'ятки;

категорія, до якої належить пам'ятка;

стильова характеристика пам'ятки;

особливості архітектурного рішення;

раритетність пам'ятки;

схоронність (автентичність) та технічний стан головних конструктивних елементів;

умови охоронного договору.

20. Оцінка пам'ятки може проводитися на підставі ринкової або неринкової видів вартості як баз оцінки. Для обґрунтування правильності вибору бази оцінки пам'ятки слід провести такі процедури:

ідентифікувати об'єкт оцінки та пов'язані з ним права;

зазначити мету оцінки і заплановане використання її результатів;

визначити вид вартості пам'ятки, що оцінюється;

виявити та зазначити у звіті всі особливі обставини, припущення та обмеження, що впливають на визначення виду вартості, що оцінюється, та всі застереження, пов'язані з використанням результатів оцінки.

21. Процедура грошової оцінки пам'ятки включає такі основні етапи:

визначення мети оцінки;

ідентифікація пам'ятки та пов'язаних з нею прав;

збирання необхідної інформації для забезпечення робіт з оцінки пам'ятки;

проведення експертизи історичної, архітектурної, художньої, наукової та іншої культурної цінності пам'ятки;

проведення експертизи технічного стану пам'ятки;

визначення вартості пам'ятки;

складення звіту про оцінку пам'ятки та висновку про її вартість.

22. Мета оцінки, вид вартості, що підлягає визначенню, встановлюються замовником відповідно до договору на проведення оцінки, якщо інше не передбачено законодавством.

23. Ідентифікація пам'ятки та пов'язаних з нею прав - це процедура встановлення відповідності об'єкта оцінки, режимів використання території пам'ятки та її зон охорони наявній інформації про неї, зазначеній у поданій документації.

24. Для виконання робіт з визначення вартості пам'ятки суб'єкту оціночної діяльності - суб'єкту господарювання необхідно мати такі документи:

документ, що підтверджує права на пам'ятку;

паспорт пам'ятки;

облікову картку пам'ятки;

технічний паспорт будівлі, виданий бюро технічної інвентаризації;

матеріали інвентаризації, проведеної балансоутримувачем пам'ятки;

акт технічного стану пам'ятки;

документ, що засвідчує встановлення зони охорони пам'ятки;

охоронний договір;

інші матеріали, що містять відомості про пам'ятку.

Ці документи оформляються на кожну пам'ятку, занесену до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, у встановленому законодавством порядку.

25. До проведення експертизи історичної, архітектурної, містобудівної, художньої, наукової чи іншої культурної цінності пам'ятки, збереження її первісного (автентичного) вигляду та технічного стану залучаються відпо-

відні спеціалісти чи експертні комісії, створені спеціально уповноваженими органами охорони культурної спадщини, або організації, уповноважені проводити таку експертизу.

26. Для визначення під час оцінки пам'ятки вартості творів монументального образотворчого мистецтва та елементів декоративно-прикладного мистецтва, які не можна відокремити від пам'ятки без завдання їй шкоди (фрески, мозаїки, вітражі тощо), залучаються експерти-мистецтвознавці та фахівці, уповноважені виконувати такі роботи.

27. Технічний стан пам'ятки визначається на підставі акта технічного стану та інших документів, що містять відомості про обстеження технічного стану фахівцями, уповноваженими виконувати такі роботи.

Акт технічного стану пам'ятки складається за формою, затвердженою Мінкультури. Стосовно ансамблю (комплексу) складається окремий акт на кожний об'єкт, що входить до складу цього ансамблю (комплексу). Акт технічного стану поновлюється не рідше ніж раз на п'ять років, а також після проведення ремонтних, реставраційних та інших робіт чи внаслідок дії чинників, що призвели до руйнування або пошкодження пам'ятки, - у п'ятиденний термін після зміни її технічного стану.

Відповідність даних акта технічного стану пам'ятки та інших документів, наданих оцінювачу, технічному стану пам'ятки на дату оцінки підтверджується особисто оцінювачем шляхом візуального або інструментального обстеження пам'ятки та фотографування зовнішніх фасадів, інтер'єрів, архітектурних та конструктивних елементів тощо, які мають характерні ознаки фізичного зносу.

У разі виявлення розбіжностей зазначених у документах даних з реальним станом пам'ятки або недостатнього обсягу інформації про її експлуатаційну надійність суб'єкт оціночної діяльності - суб'єкт господарювання письмово повідомляє про це замовника оцінки і припиняє виконання робіт до отримання достовірних даних щодо технічного стану пам'ятки на дату оцінки. У разі неможливості отримання таких даних оцінювач самостійно або із залученням відповідних спеціалістів проводить роботи з визначення технічного стану об'єкта оцінки.

Інформація про технічний стан пам'ятки є основою для визначення витрат на ремонтно-реставраційні роботи, проведення яких необхідне для забезпечення експлуатаційної придатності пам'ятки, яка передбачає її технічну надійність та функціональну придатність.

28. Якщо під час визначення вартості пам'ятки використовується ринкова вартість як база оцінки, проводиться аналіз найбільш ефективного використання пам'ятки.

Принцип найбільш ефективного використання пам'ятки полягає в тому, що її ринкова вартість визначається з урахуванням найбільш ефективного

використання та безумовного виконання умов охоронного договору стосовно режимів її використання у спосіб, що потребує якнайменших змін і доповнень пам'ятки та забезпечує максимальне збереження її автентичності та просторової композиції.

29. Для проведення грошової оцінки вартості пам'яток застосовуються витратний, дохідний та порівняльний методичні підходи.

Вибір методичних підходів до оцінки пам'ятки здійснюється з урахуванням мети оцінки, категорії, виду вартості пам'ятки, наявності, обсягу та достовірності інформації, необхідної для проведення оцінки.

30. Вартість відтворення (заміщення) поліпшень земельної ділянки пам'ятки, яка визначається шляхом застосування методів витратного підходу, розраховується як вартість відтворення (заміщення) будівельного об'єкта з урахуванням його історико-культурної цінності.

31. Для пам'яток національного значення визначається виключно вартість відтворення поліпшень земельної ділянки пам'ятки, яка дорівнює кошторисній вартості створення в сучасних умовах нового об'єкта, що є точною копією поліпшень земельної ділянки оцінюваної пам'ятки за конструктивними ознаками.

32. Залишкова вартість відтворення (заміщення) пам'ятки (Вз) визначається за такою формулою:

Вз = Вв х (1 - Зфіз / 100) х (1 - Зфунк / 100) х (1 - Зек / 100) х (Кс / 100 х Кц + (1 - Кс / 100)) + Вм + Вз,

де

Вв	- вартість відтворення (заміщення) поліпшень земельної ділянки пам'ятки, гривень;
Кц	- інтегральний коефіцієнт, що враховує цінність пам'ятки як об'єкта культурної спадщини;
Зфіз	- фізичний знос, відсотків;
Зфунк	- функціональний знос, відсотків;
Зек	- економічний знос, відсотків;
Кс	- показник схоронності, відсотків;
Вм	- вартість творів монументального, декоративного та образотворчого мистецтва, які не можна відокремити від пам'ятки без завдання їй шкоди, гривень;
Вз	- вартість прав, пов'язаних із земельною ділянкою, гривень.

33. Вартість відтворення (заміщення) поліпшень земельної ділянки пам'ятки (Вв) визначається за такою формулою:

Вв = Вод х V або

Вв = Вк,

де

Вод - вартість одиниці будівельного об’єму або площі поліпшень земельної ділянки об’єкта нерухомості, подібного до поліпшень земельної ділянки оцінюваної пам’ятки за функціональними, конструктивними, архітектурними ознаками;

V - загальний будівельний об’єм або площа поліпшень земельної ділянки пам’ятки;

Вк - кошторисна вартість створення в сучасних умовах нового об’єкта нерухомості, який є точною копією поліпшень земельної ділянки оцінюваної пам’ятки за архітектурними та конструктивними ознаками.

34. Вартість одиниці будівельного об'єму або площі поліпшень земельної ділянки об'єкта, подібного до оцінюваної пам'ятки, та кошторисна вартість створення нового об'єкта нерухомості, який є точною копією поліпшень земельної ділянки пам'ятки, розраховуються на підставі таких документів:

Ресурсні елементні кошторисні норми на реставраційно-відновлювальні роботи (ДБН Д.2.5-2001);

Правила визначення вартості будівництва (ДБН Д.1.1-1-2000);

Вказівки по застосуванню ресурсних елементних кошторисних норм на реставраційно-відновлювальні роботи (ДБН Д.1.1-5-2001).

Використовуються також інші нормативні документи з питань ціноутворення у відповідних галузях.

За наявності проектно-кошторисної документації на створення пам'ятки вартість відтворення поліпшень земельної ділянки пам'ятки визначається на підставі кошторисної вартості будівництва, наведеної в цінах, які діяли на дату оцінки, шляхом застосування індексів, що встановлюються Держбудом для визначення вартості будівництва на території України, а також щомісячних коефіцієнтів інфляції за періоди, для яких такі індекси ще не встановлено.

Об'єм (площа) пам'ятки визначається на підставі технічного паспорта будівлі, виданого бюро технічної інвентаризації, або облікової картки пам'ятки.

35. Визначення історичної, архітектурної, художньої, наукової, іншої культурної цінності пам'ятки здійснюється шляхом аналізу зазначених характеристик пам'ятки. Кожному виду цінності відповідає сукупність показників, значення яких наведено в додатку 6 до Методики. Всі види цінностей ґрунтуються на принципі постійного динамічного розвитку, тобто види і кількість показників у межах певного виду цінностей з плином часу існування пам'ятки постійно змінюються.

Коефіцієнт, що враховує цінність пам'ятки (Кц), визначається згідно з додатком 6 до цієї Методики за такою формулою;

$$Кц = 1 + Кі + Км + Кк + Ке + Кін + Ку,$$

де

Кі - коефіцієнт, що враховує історичну цінність;

Км - коефіцієнт, що враховує містобудівну цінність;

Кк - коефіцієнт, що враховує унікальність загального композиційного рішення;

Ке - коефіцієнт, що враховує виразність екстер'єру;

Кін - коефіцієнт, що враховує виразність інтер'єру;

Ку - коефіцієнт, що враховує утилітарну цінність.

Для визначення кожного коефіцієнта залучаються фахівці, що мають відповідну кваліфікацію та досвід, або організації, уповноважені проводити такі експертизи.

36. Фізичний знос (Зфіз) визначається на підставі документів, що містять відомості про обстеження технічного стану пам'ятки, та підтверджується результатами її обстеження оцінювачем.

37. Функціональний знос (Зфунк) визначається виходячи з наявних ознак невідповідності проекту, матеріалів, внутрішнього або зовнішнього планування, інженерного обладнання сучасним ринковим вимогам.

38. Економічний знос (Зек) визначається на підставі аналізу впливу на вартість об'єкта оцінки зовнішніх факторів.

39. Коефіцієнт схоронності (Кс) визначається на дату оцінки на підставі даних, зазначених у паспорті пам'ятки або інших матеріалах, що містять відомості про пам'ятку, за результатами експертизи відповідних спеціалістів або організацій, уповноважених проводити такі експертизи.

40. Вартість творів монументального, декоративного та образотворчого мистецтва, які не можна відокремити від пам'ятки без завдання їй шкоди (Вм), визначається на підставі результатів відповідних мистецтвознавчих експертиз.

41. Під час проведення грошової оцінки пам'ятки із застосуванням витратного підходу враховується також оцінка місця її розташування, визначена як ринкова вартість прав, пов'язаних із земельною ділянкою, на якій розташована пам'ятка (Вз).

42. Застосування методів дохідного підходу здійснюється переважно під час оцінки пам'ятки, яка приносить або може приносити дохід.

43. Грошова оцінка пам'ятки провадиться на основі потенційних доходів від її використання, визначених на дату оцінки. При цьому аналізується дохід, що може бути отриманий від передачі пам'ятки в оренду, або дохід від її експлуатації з іншою метою, що не суперечить законодавству з питань охорони культурної спадщини.

44. Загальні вимоги до оцінки пам'ятки шляхом застосування методів

дохідного підходу встановлюються нормативно-правовими актами з оцінки майна з урахуванням особливостей, викладених у пунктах 45 - 47 цієї Методики.

45. Під час визначення потенційного доходу від використання пам'ятки аналізуються такі фактори:

можливість збільшення доходів, що обумовлено культурною цінністю, місцем розташування, експлуатаційною придатністю пам'ятки або іншими факторами;

можливість зменшення доходів, що пов'язано з обмежувальними умовами встановлених режимів використання пам'ятки, місцем розташування, технічним станом, невідповідністю окремих характеристик об'єкта сучасним ринковим вимогам або іншими факторами.

У разі наявності інформації про доходи від експлуатації подібних об'єктів, які не є пам'ятками, вплив факторів, пов'язаних з культурною цінністю пам'ятки, на дохід від її використання може враховуватися шляхом застосування коефіцієнтів, порядок визначення яких зазначено в пункті 35 цієї Методики.

46. Витрати на утримання пам'ятки у стані, в якому вона може приносити дохід, або доведення її до такого стану визначаються на підставі розрахунку необхідних реставраційно-ремонтних робіт, що здійснюються з урахуванням експлуатаційної придатності пам'ятки, на дату оцінки та умов охоронного договору.

47. Ставка капіталізації визначається з урахуванням додаткових ризиків, пов'язаних з особливостями використання і отримання доходу від використання пам'ятки.

48. Передумовою для застосування методів порівняльного підходу для визначення відповідного виду вартості пам'ятки є наявність достатньої та достовірної ринкової інформації щодо цін продажу або цін пропозицій об'єктів, подібних до пам'ятки.

У разі наявності зазначеної інформації оцінка вартості пам'ятки за методами порівняльного підходу проводиться в порядку, визначеному нормативно-правовими актами з оцінки майна.

49. Особливістю застосування методів порівняльного підходу до оцінки пам'яток є те, що до сукупності елементів порівняння включаються показники, які характеризують культурну цінність об'єктів порівняння, рівень їх схоронності (автентичності) та обмежувальні умови охоронних договорів стосовно режимів використання пам'ятки.

50. Узгодження отриманих результатів здійснюється відповідно до вимог, визначених у нормативно-правових актах з оцінки майна.

51. Оформлення результатів грошової оцінки пам'яток (звіту про оцінку майна, що містить висновки про його вартість) здійснюється в порядку, встановленому нормативно-правовими актами з оцінки майна.

Додаток 1
до Методики грошової оцінки пам'яток

КОЕФІЦІЄНТ,
що враховує належність археологічної пам'ятки до певної хронологічної групи

Вік пам'ятки	Коефіцієнт
Створений після XII ст. н. е.	1
VIII - XI ст. н. е.	1,1
V - VII ст. н. е.	1,2
II ст. до н. е. - IV ст. н. е.	1,3
I тис. до н. е. (до II ст. до н. е.)	1,4
Кургани	1,4
II тис. до н. е.	1,5
До V тис. до н. е.	1,6
Від V тис. до н. е.	1,7
Від X тис. до н. е.	1,8

Додаток 2
до Методики грошової оцінки пам'яток

КОЕФІЦІЄНТ,
що визначає культурну цінність археологічної пам'ятки

Культурна цінність археологічної пам'ятки	Коефіцієнт
Археологічні культури, представлені пам'ятками, кількість яких налічує:	
понад 10 тисяч	1
понад 5 тисяч	1,5
понад 3 тисячі	1,8
понад 1 тисячу	1,9
не більше 1 тисячі	2
Підводні об'єкти	2

Додаток 3
до Методики грошової оцінки пам'яток

КОЕФІЦІЄНТ,
що враховує ступінь схоронності археологічної пам'ятки

Наявність штучних зовнішніх форм та ступінь схоронності	Коефіцієнт
Об'єкти з перевідкладеним культурним шаром та без наявності залишків окремих складових (жител, ям, споруд, поховань тощо)	1
Об'єкти з автентично збереженими залишками окремих складових та без культурного шару	1,1
Об'єкти з автентично збереженими залишками окремих складових та перевідкладеним культурним шаром	1,2
Об'єкти, автентично збережені, або з частково перевідкладеним культурним шаром (оранка верхньої частини культурного шару) без штучних зовнішніх форм та підводні ділянки культурного шару	1,3
Об'єкти, автентично збережені із штучними зовнішніми формами (рови, вали, насипи курганів тощо), висота (глибина) яких сягає до 0,5 м, та підводні об'єкти	1,4
Об'єкти, автентично збережені із штучними зовнішніми формами, висота (глибина) яких сягає до 1 м	1,5
Об'єкти, автентично збережені із штучними зовнішніми формами, висота (глибина) яких сягає до 3 м	1,6
Об'єкти, автентично збережені із штучними зовнішніми формами, висота (глибина) яких сягає до 5 м	1,7
Об'єкти, автентично збережені із штучними зовнішніми формами, висота (глибина) яких сягає до 10 м	1,8
Об'єкти, автентично збережені із штучними зовнішніми формами, висота (глибина) яких сягає понад 10 м	1,9

Додаток 4
до Методики грошової оцінки пам'яток

КОЕФІЦІЄНТ,
що враховує історичну цінність пам'ятки археології

Характеристика пам'ятки	Коефіцієнт
Об'єкти, історичні відомості про які відсутні (крім пам'яток національного значення)	1
Кургани, що є елементом історико-культурного ландшафту, історичні відомості про які відсутні (крім пам'яток національного значення)	1,1
Об'єкти, відомості про які містяться в історичних джерелах (крім пам'яток національного значення)	1,2
Об'єкти, відомості про які містяться в історичних джерелах, пов'язані з видатними історичними подіями (крім пам'яток національного значення)	1,3
Об'єкти, що є пам'ятками національного значення	1,4

Додаток 5
до Методики грошової оцінки пам'яток

КОЕФІЦІЄНТ,
що враховує розмір площі пам'ятки археології

Площа пам'ятки	Коефіцієнт
Понад 20 га	1
19 - 15 га	1,1 - 1,3
14 - 10 га	1,4 - 1,6
9 - 5 га	1,7 - 1,9
4 - 1 га	2 - 2,2
Менше ніж 1 га	2,3

Додаток 6
до Методики грошової оцінки пам'яток

КОЕФІЦІЄНТ,
що враховує культурну цінність пам'ятки архітектури та містобудування, монументального, садово-паркового мистецтва, історичної та ландшафтної пам'ятки

Вид культурної цінності	Показники	Коефіцієнт
Історична цінність (Кі)	час створення:	
	до XIII ст.	2,1 - 2,5
	XIII - XVI ст.	1,9 - 2
	XVII - до середини XVIII ст.	1,7 - 1,8
	друга половина XVIII ст.	1,5 - 1,6
	1800 - 1820 роки	1,3 - 1,4
	1821 - 1860 роки	1 - 1,2
	1861 - 1900 роки	0,7 - 0,9
	1901 - 1917 роки	0,5 - 0,6
	1918 - 1933 роки	0,3 - 0,4
	1934 - до дати оцінки	0,1 - 0,2
Містобудівна цінність (Км)	роль місця розташування у системі забудови або природного середовища:	
	підвищення містобудівної цінності місця розташування пам'ятки	0,1 - 0,5
	збагачення природного середовища у зв'язку з наявністю пам'ятки (для пам'яток, розташованих за межами населених пунктів)	0,1 - 0,3

Вид культурної цінності	Показники	Коефіцієнт
Естетична цінність: унікальність загального композиційного рішення (Кк)	належність пам'ятки до творчої спадщини певного автора, місце пам'ятки в культурі, раритетність пам'ятки:	
	наявність одиничних подібних об'єктів	0,6 - 0,8
	наявність незначної кількості подібних об'єктів	0,3 - 0,5
	наявність значної кількості подібних об'єктів	0,1 - 0,2
Виразність екстер'єру (фасадів) (Ке)	висока	0,6 - 0,7
	середня	0,4 - 0,5
	низька	0,1 - 0,3
Виразність інтер'єру (внутрішнього простору) (Кін)	висока	0,5 - 0,6
	середня	0,3 - 0,4
	низька	0,1 - 0,2
Утилітарна цінність (Ку)	доцільність вирішення типологічних завдань і ступінь оригінальності архітектурно-конструктивного рішення:	
	унікальне рішення	0,5 - 0,6
	рідкісне рішення	0,3 - 0,4
	поширене (традиційне) рішення	0,1 - 0,2

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 11 жовтня 2002 р. N 1531
Київ
Про експертну грошову оцінку земельних ділянок

Кабінет Міністрів України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

1. Затвердити Методику експертної грошової оцінки земельних ділянок, що додається.

2. Державному комітетові по земельних ресурсах затвердити у тримісячний термін Порядок проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок.

3. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 16 червня 1999 р. N 1050 «Про експертну грошову оцінку земельних ділянок несільськогосподарського призначення» (Офіційний вісник України, 1999 р., N 24, ст. 1117).

Прем'єр-міністр України **А. КІНАХ**

Інд. 22
ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 11 жовтня 2002 р. N 1531

МЕТОДИКА
експертної грошової оцінки земельних ділянок
I. Загальні положення

1. Ця Методика регламентує проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок усіх категорій земель під час укладання цивільно-правових угод та переоцінки основних фондів для бухгалтерського обліку згідно із законодавством.

2. Об'єктами експертної грошової оцінки є земельні ділянки або їх частини з певним місцем розташування та визначеними щодо них правами. При цьому земельна ділянка (її частина) розглядається як вільна від поліпшень та придатна для найбільш ефективного використання.

3. Експертна грошова оцінка передбачає визначення ринкової (імовірної ціни продажу на ринку) або іншого виду вартості об'єкта оцінки (заставна, страхова, для бухгалтерського обліку тощо), за яку він може бути проданий (придбаний) або іншим чином відчужений на дату оцінки відповідно до умов угоди.

4. Інформаційною базою для експертної грошової оцінки земельних ділянок можуть бути:

документи, що підтверджують права, зобов'язання та обмеження стосовно використання земельної ділянки;

матеріали про фізичні характеристики земельної ділянки, якість ґрунтів, характер та стан земельних поліпшень, їх використання згідно із законодавством;

відомості про місце розташування земельної ділянки, природні, соціально-економічні, історико-культурні, містобудівні умови її використання, екологічний стан та стан розвитку ринку нерухомості в районі розташування земельної ділянки;

інформація про ціни продажу (оренди) подібних об'єктів, рівень їх дохідності, час експозиції об'єктів цього типу на ринку;

дані про витрати на земельні поліпшення та операційні витрати, що склалися на ринку, а також про доходи і витрати виробництв та реалізації сільськогосподарської і лісогосподарської продукції;

проекти землеустрою, схеми планування територій та плани земельно-господарського устрою, згідно з якими передбачається зміна існуючого використання земельної ділянки, що може вплинути на вартість об'єкта оцінки;

інші дані, що впливають на вартість об'єкта оцінки.

5. У цій Методиці наведені нижче поняття вживаються в такому значенні:

вартість - суспільно визнаний еквівалент цінності об'єкта оцінки, виражений у грошовій формі. Під час оцінки визначається певний вид вартості об'єкта оцінки як ймовірна сума грошей, яка може бути отримана за об'єкт оцінки (за яку може бути здійснений обмін об'єкта оцінки) на дату оцінки;

дата оцінки - дата, станом на яку проведено процедуру оцінки та визначено вартість об'єкта оцінки;

земельні поліпшення - зміна якісних характеристик земельної ділянки унаслідок розташування в її межах будинків, будівель, споруд, об'єктів інженерної інфраструктури меліоративних систем, багаторічних насаджень, лісової та іншої рослинності, а також унаслідок господарської діяльності або проведення робіт (зміна рельєфу, поліпшення ґрунтів тощо);

експертна грошова оцінка - процес визначення вартості об'єкта оцінки на дату оцінки;

медіанне значення скоригованих цін продажу - середнє значення цін продажу для ранжованого ряду варіантів (без урахування найбільшого та найменшого значень) цін продажу об'єктів, обраних для порівняння;

модальне значення скоригованих цін продажу - найбільш поширене значення цін продажу об'єктів, обраних для порівняння;

пояс лісових такс - класифікаційна одиниця диференціації лісових такс залежно від географічних, економічних умов та лісозабезпеченості;

найбільш ефективне використання земельної ділянки - фізично можливе та економічно доцільне використання земельної ділянки та (або) земельних поліпшень згідно із законодавством, у результаті якого вартість, що визначається, буде максимальною порівняно з вартістю, яка може бути визначена на підставі аналізу інших можливих варіантів її використання;

обмежений ринок - ринок, на якому конкуренція серед продавців та покупців відсутня зовсім або обмежена;

оборот рубки - час, протягом якого відновлюються запаси вирубленої деревини;

реверсія - очікувана вартість земельної ділянки в період, що настає за прогнозним;

рентний дохід - дохід, що його можна отримати з землі як фактора сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва залежно від її якості та місця розташування земельної ділянки;

розряд лісових такс - класифікаційна одиниця диференціації лісових такс залежно від відстані вивезення деревини;

ставка капіталізації - коефіцієнт, за допомогою якого рентний або чистий операційний дохід перераховується в поточну вартість об'єкта оцінки;

таксаційний виділ - класифікаційна одиниця поділу вкритих лісовою рослинністю та призначених для вирощування лісу земель за лісівничо-таксаційними параметрами лісонасаджень;

тип лісорослинних умов - основна класифікаційна одиниця лісової типології однорідних за ґрунтово-гідрологічними умовами земель, укритих лісовою рослинністю або призначених для вирощування лісу;

ціна - сума грошей, за якою пропонується або фактично здійснюється перехід прав на об'єкт оцінки від продавця до покупця;

чистий операційний дохід - різниця між доходом від орендних платежів за землю та (або) її поліпшення, який визначається попитом на ринку, та щорічними витратами на утримання і експлуатацію земельної ділянки та її поліпшення.

II. Методичні підходи

6. Експертна грошова оцінка земельної ділянки здійснюється на основі таких методичних підходів:

капіталізація чистого операційного або рентного доходу (пряма і непряма);

зіставлення цін продажу подібних земельних ділянок;

урахування витрат на земельні поліпшення.

При проведенні експертної грошової оцінки земельної ділянки вико-

ристовується методичний підхід, який забезпечується найбільш повною інформацією про об'єкт оцінки.

7. Методичний підхід, що базується на капіталізації чистого операційного або рентного доходу (фактичного чи очікуваного) передбачає визначення розміру вартості земельної ділянки від найбільш ефективного використання земельної ділянки з урахуванням установлених обтяжень та обмежень.

Чистий операційний дохід визначається на основі аналізу ринкових ставок орендної плати за землю.

Рентний дохід розраховується як різниця між очікуваним доходом від продукції, одержуваної на земельній ділянці (фактичної або умовної), та виробничими витратами і прибутком виробника.

Для поліпшеної земельної ділянки дохід із землі визначається шляхом розподілення загального доходу між її фізичними компонентами - землею та земельними поліпшеннями.

Пряма капіталізація ґрунтується на припущенні про постійність та незмінність грошового потоку від використання земельної ділянки. При цьому вартість земельної ділянки визначається як відношення чистого операційного або рентного доходу до ставки капіталізації за формулою:

$$Цкп = \frac{До}{Ск}$$

де *Цкп* - вартість земельної ділянки, визначена шляхом прямої капіталізації (у гривнях); *До* - чистий операційний або рентний дохід (у гривнях); *Ск* - ставка капіталізації (у вигляді десяткового дробу).

Непряма капіталізація ґрунтується на припущенні про обмеженість та змінність грошового потоку від використання земельної ділянки протягом певного періоду з наступним її продажем на ринку. При цьому вартість земельної ділянки визначається як поточна вартість майбутніх доходів від її використання та продажу за формулою:

$$Цкп = \sum_{i=1}^{t} \frac{Доі}{(1 + Ск)^i} + P,$$

де *Цкн* - вартість земельної ділянки, визначена шляхом непрямої капіталізації (у гривнях); *Доі* - очікуваний чистий операційний або рентний дохід за *і*-й рік (у гривнях); *Р* - поточна вартість реверсії; *t* - період (у роках), який враховується при непрямій капіталізації чистого операційного або рентного доходу.

Ставка капіталізації визначається характерним співвідношенням між чистим операційним доходом та ціною продажу подібних земельних ді-

лянок або шляхом розрахунку на основі норми віддачі на інвестований у земельну ділянку капітал, з урахуванням змін у вартості грошей.

Ставка капіталізації для землі може бути визначена також як різниця між загальною ставкою капіталізації для поліпшеної земельної ділянки та нормою повернення капіталу з урахуванням питомої ваги вартості земельних поліпшень.

8. За методичним підходом, що базується на зіставленні цін продажу подібних земельних ділянок, вартість земельної ділянки визначається на рівні цін, які склалися на ринку. При цьому вартість земельної ділянки встановлюється шляхом внесення поправок до цін продажу подібних земельних ділянок, що ураховують відмінності в умовах угод та характеристиках, які впливають на вартість.

Поправки визначаються на основі попарного порівняння або статистичного аналізу ринкових даних.

Скоригована ціна продажу подібної земельної ділянки визначається за формулою:

$$Цза = Ца + \sum_{j=1}^{m} DЦaj,$$

де *Цза* - скоригована ціна продажу *a*-ї подібної земельної ділянки (у гривнях); *Ца* - фактична ціна продажу *a*-ї подібної земельної ділянки (у гривнях); *m* - кількість факторів порівняння; $\Delta Цaj$ - різниця (поправка) в ціні (+, -) продажу *a*-ї подібної земельної ділянки стосовно ділянки, що оцінюється, за *j*-м фактором порівняння.

Вартість земельної ділянки визначається як медіанне або модальне значення отриманих результатів.

За основу визначення вартості земельних ділянок шляхом зіставлення цін продажу подібних земельних ділянок беруться ціни продажу тих ділянок, які за факторами, що впливають на їх вартість, достатньою мірою збігаються з ділянкою, яка оцінюється.

За наявності великої кількості продажів подібних земельних ділянок на ринку для визначення вартості шляхом зіставлення цін продажів можуть бути застосовані методи математичної статистики.

9. Методичний підхід, що базується на врахуванні витрат на земельні поліпшення, використовується для оцінки поліпшених земельних ділянок або земельних ділянок, поліпшення яких передбачається, за умови найбільш ефективного їх використання (фактичного чи умовного). При цьому вартість земельної ділянки визначається як різниця між очікуваним доходом від продажу поліпшеної ділянки (чи капіталізованим чистим операційним або рентним доходом від її використання) та витратами на земельні поліпшення за формулою:

$$Цв = Цо - Вос,$$

де *Цв* - вартість земельної ділянки, визначена шляхом урахування витрат на земельні поліпшення (у гривнях); *Цо* - очікуваний дохід від продажу поліпшеної земельної ділянки чи капіталізований чистий операційний або рентний дохід від її використання (у гривнях); *Вос* - витрати на земельні поліпшення (у гривнях).

Для визначення поточної вартості майбутніх доходів та витрат, які нерівномірно розподіляються у часі, застосовується дисконтування відповідних грошових потоків.

Для поліпшеної земельної ділянки вартість землі може бути визначена шляхом встановлення характерного співвідношення між ринковою вартістю землі та земельних поліпшень у районі розташування об'єкта оцінки.

III. Оцінка земельних ділянок, які використовуються як сільськогосподарські угіддя

10. Для визначення рентного доходу із земельних ділянок, які використовуються як сільськогосподарські угіддя, враховується типовий для даної місцевості набір культур, що забезпечує її ефективне використання, дотримання сівозміни і збереження родючості землі.

11. Очікуваний дохід від продукції, одержаної на земельній ділянці, є добутком нормального (типового) урожаю сільськогосподарських культур та цін його реалізації на ринку. Нормальний (типовий) урожай сільськогосподарських культур включає їх природну урожайність та прибавку урожаю за рахунок застосування агротехнічних заходів. Для визначення нормальної (типової) урожайності можуть використовуватися багаторічні дані спостережень щодо фактичної урожайності ґрунтів у межах земельної ділянки, що оцінюється, або дані польових дослідів про урожайність культур у розрізі відповідних агровиробничих груп ґрунтів.

12. До виробничих витрат належать:

технологічні витрати на одержання сільськогосподарської продукції (включаючи загальногосподарські витрати);

витрати первинної переробки;

витрати реалізації.

Технологічні витрати на гектар вирощування сільськогосподарських культур на ґрунтах з різною урожайністю визначаються за типовими технологічними картами з прив'язкою до конкретної земельної ділянки або шляхом аналізу середньобагаторічних даних щодо їх рівня, який склався в районі розташування об'єкта оцінки.

Для сільськогосподарських підприємств загальногосподарські витрати в частині віднесення їх до даної земельної ділянки включають:

витрати системи управління сільськогосподарським підприємством;

витрати на утримання загальногосподарських служб та підрозділів.

При віднесенні частки цих витрат до даної земельної ділянки їх загальна сума розподіляється пропорційно технологічним витратам або витратам праці на одержання сільськогосподарської продукції.

13. Прибуток виробника визначається як відсоток загальних витрат або очікуваного доходу від продукції, одержаної на земельній ділянці.

14. Для визначення вартості земельної ділянки на підставі капіталізації доходу від орендних платежів чистий операційний дохід обчислюється як різниця між доходом від орендних платежів, розмір яких визначається шляхом аналізу ринку оренди, та щорічними витратами, пов'язаними з утриманням та експлуатацією ділянки.

Для сільськогосподарських підприємств до щорічних витрат включаються витрати на управління земельною власністю, упорядкування угідь та сплату земельного податку.

До щорічних витрат не включаються експлуатаційні витрати та податки, пов'язані з господарською діяльністю, що провадиться в межах земельної ділянки.

15. При зіставленні цін продажу подібних земельних ділянок під сільськогосподарськими угіддями враховуються соціально-економічні та інші фактори, що впливають на ціну земельних ділянок, зокрема:

правовий режим земельної ділянки;

умови продажу та пов'язане з ним фінансування;

дати продажів (різниця в часі між операціями з продажу, пов'язана із зміною ринкових умов);

особливості місця розташування (відмінності земельних ділянок, розміщених у різних мікрокліматичних зонах, масивах сільськогосподарських земель, транспортний фактор, доступність до ринків збуту продукції та мережі агротехсервісу, демографічна та соціально-економічна ситуація, умови використання прилеглої території тощо);

якісні характеристики (розмір та конфігурація земельної ділянки), її геологічні параметри (експозиція та крутизна схилу, заболоченість, еродованість, рівень інженерно-меліоративного облаштування, режим ґрунтових вод та паводків), переважний напрямок повітряних потоків, фізико-хімічні характеристики, родючість та стан ґрунтів (бонітет) тощо;

типової набірки культур, що вирощуються в районі розташування земельної ділянки.

16. Для визначення ринкової вартості земельних ділянок під природними сіножатями і пасовищами, а також перелогами оцінюється земля разом з рослинним покривом. При цьому враховуються такі характеристики: місце розташування, стан рослинного покриву, рівень продуктивності, стан ґрунтів, природні умови тощо.

17. При зіставленні цін продажу земельних ділянок під сільськогосподарськими угіддями одиницею порівняння є один фізичний гектар землі.

18. В основу визначення витрат на земельні поліпшення покладаються витрати на підготовку ділянки для її функціонального використання (планування території, плантажна оранка, заходи меліорації та спорудження меліоративних систем, закладання багаторічних насаджень, послуги з проектування та фінансування, прибуток інвестора).

19. Багаторічні насадження оцінюються разом із земельною ділянкою або ж окремо - тільки багаторічні насадження з урахуванням їх віку та стану.

Вік багаторічних насаджень для потреб оцінювання поділяється на три періоди:

а) період створення і догляду - від початку агротехнічних робіт до початку періоду плодоношення, коли ціна самих насаджень може бути визначена виключно шляхом розрахунку витрат у цей період;

б) період плодоношення - ціну самих насаджень можна визначити, застосовуючи кілька методичних підходів;

в) період ліквідації насаджень - ціну самих насаджень можна визначити як кошти на їх ліквідацію.

Розрахунок витрат на відновлення багаторічних насаджень для їх оцінювання здійснюється за агротехнічними операціями.

20. Для визначення вартості будівель і споруд, меліоративних систем у складі поліпшених сільськогосподарських ділянок застосовується вартість відновлення або заміщення з урахуванням усіх видів зносу.

21. Визначення вартості земельних ділянок багатофункціонального використання (які включають сільськогосподарські та несільськогосподарські угіддя, землі під сільськогосподарськими будівлями і спорудами тощо) може здійснюватися шляхом виділення окремих частин за функцією їх використання (якщо вони так представлені на ринку).

22. Вартість незабудованих земельних ділянок, рекультивованих для потреб землеробства, може бути від'ємною величиною, якщо у випадках, визначених законодавством, необхідно здійснювати додаткові витрати для досягнення встановленого рівня якості сільськогосподарських угідь.

IV. Оцінка земельних ділянок, вкритих лісовою рослинністю та призначених для вирощування лісу

23. Оцінка вкритих лісовою рослинністю та призначених для вирощування лісу земельних ділянок проводиться з урахуванням багатофункціонального використання лісів.

24. При оцінці земельних ділянок, вкритих лісовою рослинністю та призначених для вирощування лісу, рентний дохід розраховується як різниця між очікуваним доходом від використання усіх лісових ресурсів та виробничими витратами і прибутком за період обороту рубки.

Для визначення рентного доходу враховується характерний для даного типу лісорослинних умов деревостан (середня лісівничо-таксаційна характеристика).

Очікуваний дохід від використання земельної ділянки включає дохід від реалізації деревини та інших продуктів лісу, а також від надання мисливських, рекреаційних, оздоровчих та інших послуг.

Витрати, пов'язані з лісокористуванням, визначаються шляхом аналізу відповідних показників діяльності лісогосподарських підприємств з урахуванням розряду лісових такс і включають:

технологічні витрати на вирощування лісу (включаючи загальногосподарські витрати);

витрати первинної переробки;

витрати реалізації.

Вартість земельної ділянки (капіталізований рентний дохід) визначається як різниця суми дисконтованих доходів від використання усіх лісових ресурсів та суми дисконтованих витрат, пов'язаних з лісокористуванням, за період обороту рубки.

25. При оцінці земельних ділянок, вкритих лісовою рослинністю та призначених для вирощування лісу, чистий операційний дохід визначається на основі доходу, що його можна отримати на ринку від оренди землі за умови її найбільш ефективного використання.

Чистий операційний дохід розраховується як різниця між сумою відповідних орендних платежів та інших надходжень від надання послуг щодо використання залісненої земельної ділянки, які можуть бути отримані протягом року, за винятком операційних витрат, пов'язаних з утриманням земельної ділянки.

При обчисленні чистого операційного доходу від надання в оренду залісnених земельних ділянок для визначення вартості землі застосовується принцип залишку для землі.

26. При визначенні вартості земельних ділянок, вкритих лісовою рослинністю та призначених для вирощування лісу, шляхом зіставлення цін продажу за основу беруться ціни продажу ділянок (без урахування деревостану), які за факторами, що впливають на їх вартість, достатньою мірою збігаються з оцінюваною ділянкою.

До елементів порівняння належать:

правовий режим земельної ділянки;

умови продажу та пов'язане з ним фінансування;

дата продажу (різниця в часі між операціями з продажу, пов'язана із зміною ринкових умов);

особливості місця розташування (тип лісорослинних умов, пояс та розряд лісових такс, умови використання прилеглої території тощо);

фізичні характеристики (розмір та конфігурація земельної ділянки, орієнтація та крутизна схилу, режим ґрунтових вод та заболоченість, таксаційні виділи тощо);

типовий деревостан та вік рубки головного користування.

27. Визначення вартості земельних ділянок, вкритих лісовою рослинністю та призначених для вирощування лісу, може здійснюватися шляхом виділення окремих частин (якщо вони так представлені на ринку).

V. Оцінка земельних ділянок водних об'єктів

28. Вартість земельних ділянок, у межах яких розташовані природні та штучні замкнуті водойми, що використовуються для господарської діяльності, визначається як вартість поліпшених земельних ділянок.

При цьому вартість земельної ділянки визначається як різниця між очікуваним доходом від продажу поліпшеної ділянки (чи капіталізованим чистим операційним або рентним доходом від її використання) та витратами на земельні поліпшення.

29. Очікуваний дохід від продажу визначається шляхом зіставлення цін продажу подібних земельних ділянок, які за факторами, що впливають на їх вартість, достатньою мірою збігаються з оцінюваною ділянкою, з урахуванням, зокрема, таких характеристик, як місце розташування, якість води, характер використання водного об'єкта, наявність будівель та інших споруд.

Чистий операційний дохід, що підлягає капіталізації, обчислюється як різниця між доходом від орендних платежів, рівень яких визначається шляхом аналізу їх на ринку оренди, та щорічними витратами, пов'язаними з утриманням та експлуатацією водного об'єкта і ділянки.

30. Якщо водний об'єкт використовується з метою ведення рибного господарства, рентний дохід обчислюється в порядку, передбаченому для визначення рентного доходу для сільськогосподарських угідь.

31. До витрат на земельні поліпшення включаються ринкові витрати, пов'язані із створенням водного об'єкта та будівництвом гідротехнічних споруд.

Зазначені витрати складаються з витрат на відведення та підготовку земельної ділянки (включаючи можливі виплати відповідних сум компенсації), вартості гідротехнічного будівництва, облаштування та озеленення, оплати послуг з проектування, сум місцевих зборів, вартості фінансування та прибутку інвестора. До витрат на земельні поліпшення включаються також витрати на оплату маркетингових послуг.

У разі визначення ринкової вартості при існуючому використанні земельної ділянки витрати на земельні поліпшення визначаються з урахуванням усіх видів зносу.

32. Вартість частини земельної ділянки, зайнятої водною поверхнею, що використовується для розміщення нерухомих об'єктів, визначається відповідно до розділу VI цієї Методики.

33. Вартість частини земельної ділянки, зайнятої каналами та водотоками (річками, струмками), визначається як вартість права обмеженого користування чужою земельною ділянкою.

VI. Оцінка забудованих земельних ділянок

34. При оцінці забудованих земельних ділянок (або тих, забудова яких передбачається) чистий операційний дохід визначається на основі очікуваного доходу на ринку від оренди землі або забудованої земельної ділянки (земельних поліпшень) за умови її найбільш ефективного використання.

Чистий операційний дохід розраховується як різниця між сумою відповідних орендних платежів, які можуть бути отримані протягом року, та операційних витрат, пов'язаних з утриманням та експлуатацією земельної ділянки і її поліпшеннями, що склалися на ринку.

До операційних витрат в обов'язковому порядку включаються витрати на управління нерухомістю (якщо вони є), поточний ремонт, сплату земельного податку та інших податків на нерухомість.

До операційних витрат не включаються експлуатаційні витрати та податки, пов'язані з господарською діяльністю, що провадиться в межах земельної ділянки.

35. При оцінці забудованих земельних ділянок визначення витрат на земельні поліпшення здійснюється на основі ринкових витрат, пов'язаних із спорудженням будинків, будівель та споруд, що розташовані в межах земельної ділянки (включаючи підземний простір), за умови її найбільш ефективного використання.

Зазначені витрати складаються з витрат на відведення та підготовку земельної ділянки під забудову (включаючи витрати на знесення існуючих будівель і виплати передбачених законодавством сум компенсації), вартості будівництва, облаштування та озеленення, оплати послуг з проектування, сум місцевих зборів, вартості фінансування і прибутку забудовника.

36. При зіставленні цін продажу подібними визначаються забудовані земельні ділянки, що мають:

однакову функцію використання землі і характер земельних поліпшень (будівлі, споруди, багаторічні насадження, водойми);

спільний район розташування;

близькі фізичні характеристики (розмір, конфігурація, ухил поверхні, стан ґрунтів, режим ґрунтових вод та паводків, заболоченість, прояви небезпечних геологічних процесів, рівень інженерної підготовки, фізичний стан об'єктів нерухомого майна).

На вартість забудованої земельної ділянки може впливати:

правовий режим земельної ділянки;

умови продажу та пов'язане з ним фінансування;

дата продажу (різниця в часі між операціями з продажу, пов'язана із зміною ринкових цін на нерухомість);

особливості місця розташування;

фізичні характеристики земельної ділянки та стан забудови;

умови та обмеження щодо використання земельної ділянки.

37. Вартість землі у складі об'єктів нерухомості, що оцінюються на основі їх прибутковості (готелі, ресторани, автозаправні станції, комерціалізовані медично-оздоровчі та спортивні заклади тощо), визначається шляхом розподілу загальної суми ринкової вартості цих об'єктів між землею, будівлями та іншими матеріальними активами.

38. Вартість землі може бути від'ємною величиною у випадках, коли сума витрат на ліквідацію непридатних для використання будівель або екологічно небезпечних об'єктів, розміщених у їх межах, перевищує вартість забудованої земельної ділянки.

VII. Особливості оцінки земельних ділянок спеціалізованих об'єктів та об'єктів з обмеженим ринком

39. Об'єкт оцінки визначається як спеціалізований або як такий, що має обмежений ринок, за наявності таких істотних ознак:

виконання об'єктом специфічних суспільно-економічних функцій (неприбуткових і прибуткових);

територіальна розосередженість ринку товарів та послуг;

особливе географічне положення;

тривалий період маркетингу у порівнянні з об'єктами, що користуються попитом, тощо.

40. За відсутності ринкових даних про ціни продажу (оренди) подібних земельних ділянок оцінка землі ґрунтується на припущенні про умовну зміну характеру її використання на такий, що забезпечує отримання доходу на ринку. Така зміна може включати умовний поділ земельної ділянки чи її об'єднання з іншими ділянками.

За цих умов вартість землі визначається як різниця між дисконтованими доходами від передбаченого використання та дисконтованими витратами, пов'язаними із змінами характеру використання.

41. Розрахунок очікуваного доходу може базуватися на визначенні додаткових надходжень без зміни характеру використання земельної ділянки, включаючи можливі надходження від побічних продуктів, які отримує власник, та компенсаційні виплати з бюджету відповідно до законодавства.

VIII. Оцінка права оренди земельної ділянки та права обмеженого користування чужою земельною ділянкою

42. Для оцінки права оренди земельної ділянки застосовуються такі методичні підходи:

зіставлення цін продажу;

капіталізації додаткового доходу із землі орендаря земельної ділянки.

43. Відповідно до методичного підходу, що ґрунтується на зіставлені цін продажу, вартість права оренди визначається на рівні цін продажу прав оренди подібних земельних ділянок з урахуванням розбіжностей, що впливають на їх ціну, - умов і дати продажу; місця розташування, фізичних характеристик, наявності обтяжень та обмежень щодо використання земельної ділянки; терміну оренди.

Вартість права оренди земельної ділянки визначається як медіанне чи модальне значення скоригованих цін продажу права оренди подібних об'єктів.

44. За методичним підходом, що базується на капіталізації доходу, вартість права оренди визначається як поточна величина майбутнього додаткового доходу для орендаря за формулою:

$$Цпк = \sum_{i=1}^{t} \frac{Доі}{(1 + Ск)^i}$$

де Цпк - вартість права оренди земельною ділянкою, визначена шляхом непрямої капіталізації чистого доходу (у гривнях); Доі - додатковий дохід орендаря за 1-й рік (у гривнях); t - період оренди земельної ділянки, у роках.

Додатковий дохід обчислюється як різниця між чистим операційним або рентним доходом та орендною платою, визначеною договором оренди.

45. При визначенні вартості права оренди землі для забудованої земельної ділянки доцільно застосовувати принцип залишку для землі, що передбачає розподіл додаткового доходу між фізичними компонентами - землею та земельними поліпшеннями.

46. Вартість права оренди земельної ділянки може бути від'ємною величиною, коли орендна плата, визначена договором оренди, буде більшою, ніж рентний дохід або чистий операційний дохід, а також у випадках, коли витрати, пов'язані з освоєнням та облаштуванням земельної ділянки (знос будівель, знешкодження екологічно небезпечних об'єктів тощо), перевищують ціну земельної ділянки.

47. Оцінка права обмеженого користування чужою земельною ділянкою проводиться з урахуванням впливу на визначене використання земельної ділянки (її функціональну цілісність, забудову, можливості найбільш ефективного використання тощо).

При цьому оцінка таких прав може проводитися стосовно земельних ділянок, щодо яких вони встановлені, та земельних ділянок, обтяжених цими правами.

Вартість таких прав визначається як різниця між ринковою вартістю земельної ділянки до і після їх встановлення.

Вартість права обмеженого користування чужою земельною ділянкою може бути визначена також шляхом зіставлення цін продажів подібних земельних ділянок, відмінність яких полягає у наявності (відсутності) таких прав.

48. У випадках, передбачених законодавством, при визначенні вартості права постійного користування застосовується метод прямої капіталізації очікуваного додаткового доходу.

IX. Процедура проведення експертної грошової оцінки

49. Експертна грошова оцінка земельної ділянки проводиться в такій послідовності:

обстеження земельної ділянки та вивчення ситуації на ринку землі;

визначення виду вартості земельної ділянки відповідно до умов угоди;

складання завдання на оцінку та укладання договору про оцінку;

збирання, оброблення та аналіз вихідних даних, необхідних для проведення оцінки;

визначення найбільш ефективного використання земельної ділянки;

вибір та обґрунтування методичних підходів;

визначення вартості земельної ділянки за обраними методичними підходами та формулювання остаточного висновку;

складання звіту про оцінку.

50. До звіту включаються:

назва об'єкта оцінки та місця розташування земельної ділянки, дата оцінки, найменування замовника та оцінювача, їх місце знаходження, банківські реквізити, ідентифікаційні коди - для юридичних осіб; прізвище, ім'я та по батькові, паспортні дані, ідентифікаційні номери - для фізичних осіб;

мета проведення оцінки та обґрунтування вибору відповідної бази оцінки;

основні передумови, припущення та обмеження щодо застосування результатів оцінки;

опис та аналіз зібраних і використаних вихідних даних;

аналіз найбільш ефективного використання об'єкта оцінки;

обґрунтування застосування методичних підходів, методів та оцінних процедур;

визначення (розрахунок) вартості об'єкта оцінки за обраними методичними підходами та узгодження отриманих результатів;

сертифікація оцінки (підстави проведення даної оцінки, письмова за-

ява оцінювача про якість використаних вихідних даних та іншої інформації, результат особистого огляду об'єкта оцінки, дотримання вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів щодо оцінки земельних ділянок та прав на них, що має важливе значення для визначення достовірності та об'єктивності оцінки та висновку про вартість об'єкта оцінки);

висновок про вартість об'єкта оцінки, який готується на підставі порівняльного аналізу отриманих результатів оцінки за обраними методичними підходами та ринковими даними.

До звіту додаються відповідні розрахунки.

51. При застосуванні методичного підходу, який ґрунтується на зіставленні цін продажу подібних земельних ділянок, у звіті зазначаються фактори, за якими проводиться порівняння, та розміри поправок у ціні продажу земельних ділянок, обраних для порівняння із земельною ділянкою, що оцінюється.

При застосуванні методичного підходу, який ґрунтується на капіталізації чистого операційного або рентного доходу від земельної ділянки, у звіті відображаються:

розрахунок річного доходу від ефективного використання земельної ділянки, з урахуванням обтяжень та обмежень;

величина ставки капіталізації щодо конкретної земельної ділянки.

При застосуванні методичного підходу, який ґрунтується на врахуванні витрат на земельні поліпшення, у звіті відображається рівень цін продажу поліпшених ділянок та витрат на земельні поліпшення, які склалися на ринку.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 25 серпня 2004 р. N 1094
Київ

Про затвердження Порядку розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення

Відповідно до статті 47 Закону України «Про землеустрій» Кабінет Міністрів України **постановляє**:

Затвердити Порядок розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

Прем'єр-міністр України **В. ЯНУКОВИЧ**

Інд. 22
ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 25 серпня 2004 р. N 1094

ПОРЯДОК
розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення

1. Цей Порядок визначає механізм розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення (далі - проект землеустрою).

2. Проект землеустрою розробляється на підставі:

рішення сільської, селищної, міської ради, обласної, районної, Київської або Севастопольської міської держадміністрації, до повноважень якої належить надання у користування або передача у власність земельних ділянок;

договору, укладеного між землевласником, землекористувачем та розробником проекту землеустрою;

судового рішення.

3. Розробником проекту землеустрою може бути фізична або юридична особа, яка має ліцензію на проведення робіт із землеустрою відповідно до закону (далі - розробник).

4. Замовником проекту землеустрою може бути сільська, селищна, міська рада, обласна, районна, Київська або Севастопольська міська держадміністрація, землевласник або землекористувач, інша особа відповідно до закону.

У разі прийняття судом рішення про розроблення проекту землеустрою його замовником є фізична або юридична особа, на користь якої прийнято рішення.

5. Проект землеустрою розробляється відповідно до завдання, затвердженого замовником, яке є невід'ємною частиною договору про розроблення проекту землеустрою.

До договору замовник додає вихідну документацію, необхідну для розроблення проекту.

Договір про розроблення проекту землеустрою складається відповідно до типового договору, який затверджується Кабінетом Міністрів України.

6. Розроблення проекту землеустрою передбачає проведення підготовчих робіт, що включають:

1) вивчення та аналіз:

обґрунтування необхідності створення або оголошення території природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення;

планово-картографічних матеріалів з визначенням обсягів польових та камеральних робіт з їх оновлення, земельно-облікової документації, матеріалів відведення земель в межах відповідної території природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення;

містобудівної документації;

проектної документації з питань охорони навколишнього природного середовища, збереження об'єктів культурної спадщини;

іншої документації, необхідної для розроблення проекту землеустрою;

2) визначення режиму території, у тому числі охоронних зобов'язань та обмежень на використання земельної ділянки.

7. У проекті землеустрою визначається:

функціональна організація території природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення;

місце розташування і розміри земельних ділянок, їх власники та землекористувачі, у тому числі орендарі;

режим використання та охорони території природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого (округи і зони санітарної (гірничо-санітарні) охорони), рекреаційного та історико-культурного (охоронні зони) призначення;

межі земельних ділянок, включених до складу територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, щодо використання яких встановлено обмеження (обтяження), у розрізі землевласників та землекористувачів;

розмір охоронної зони.

8. Проект землеустрою погоджується з власниками і користувачами суміжних земельних ділянок, а також земельних ділянок, які включаються до території природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення без їх вилучення, органом земельних ресурсів, природоохоронним органом, санітарно-епідеміологічною службою, органом містобудування і архітектури та охорони культурної спадщини.

9. Проект землеустрою складається з:

1) завдання на виконання робіт:

2) пояснювальної записки, в якій зазначається:

коротка характеристика території;

режим використання земель у межах території природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, в тому числі земельних ділянок, щодо використання яких встановлено обмеження (обтяження);

погодження меж із власниками і користувачами суміжних земельних ділянок;

короткий опис виконаних робіт;

склад земель за угіддями, власниками і користувачами земельних ділянок;

3) графічних матеріалів:

план території у масштабі, який дає змогу відобразити усі елементи проекту - зовнішню межу, номери межових знаків, міри ліній, назви власників і користувачів суміжних земельних ділянок; межі та площі земель, які включаються до території без їх вилучення;

креслення перенесення меж земельної ділянки в натуру (на місцевість) та межі земельних ділянок, щодо використання яких встановлено обмеження (обтяження);

4) матеріалів погодження та затвердження проекту:

акт польового обстеження і погодження меж;

висновки про погодження проекту;

рішення про затвердження проекту землеустрою та встановлення обмежень (обтяжень) щодо використання земельних ділянок.

10. Погоджений проект землеустрою підлягає державній експертизі відповідно до законодавства.

Після одержання позитивного висновку державної експертизи проект землеустрою розглядається та затверджується сільською, селищною, міською радою, обласною, районною, Київською або Севастопольською міською держадміністрацією чи в установленому порядку подається іншим органам, до повноважень яких належить надання у користування або передача у власність земельних ділянок.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 13 березня 2002 р. N 318
Київ
Про затвердження Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць

Відповідно до статті 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини» Кабінет Міністрів України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

1. Затвердити Порядок визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць (додається).

2. Міністерству культури і мистецтв, Державному комітетові будівництва, архітектури та житлової політики:

разом з Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування забезпечити протягом 2002 - 2004 років визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць;

затвердити до 2005 року правила охорони та використання історичних ареалів населених місць.

Прем'єр-міністр України **А. КІНАХ**

Інд. 28
ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 13 березня 2002 р. N 318

ПОРЯДОК
визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць

1. Історичні ареали визначаються тільки в населених місцях, що занесені до Списку історичних населених місць України, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

2. Історичний ареал охоплює історично сформовану частину населеного місця, що зберегла старовинний вигляд, розпланування і характер забудови.

3. Режими використання історичних ареалів визначаються їх історико-культурним потенціалом (кількістю, видами, типами і категоріями об'єктів

культурної спадщини, загальною містобудівною структурою, наявністю чи відсутністю заповідників, а також установленими зонами охорони пам'яток).

4. Відповідальними за визначення меж та режимів використання історичних ареалів є Мінкультури, Держбуд та уповноважені ними органи охорони культурної спадщини.

5. Межі історичних ареалів визначаються спеціальною науково-проектною документацією під час розроблення історико-архітектурних опорних планів цих населених місць.

6. Історичний ареал - це найбільш освоєна в минулому і добре збережена частина території населеного місця, що відрізняється традиційним характером середовища і значною кількістю об'єктів культурної спадщини від інших, менш освоєних або погано збережених частин населеного місця.

Межі історичних ареалів слід проводити вздовж розпланувальних і природних рубежів, що відокремлюють історичний ареал від решти міських територій, і визначати історико-архітектурним опорним планом населеного місця. Історико-архітектурні опорні плани розробляються на основі комплексних досліджень усієї території історичного населеного місця та його найближчого оточення.

7. Збереження традиційного характеру середовища історичних ареалів, охорона і раціональне використання розташованих в їх межах нерухомих об'єктів культурної спадщини, збереження її містоформуючої ролі є пріоритетним напрямом містобудівної діяльності в межах історичних ареалів.

8. Опрацюванню проектної документації на будівництво, реконструкцію будівель і споруд у межах історичних ареалів повинно передувати розроблення історико-містобудівних обґрунтувань.

9. Результати досліджень, проведених під час розроблення історико-містобудівних обґрунтувань, відображаються в історико-архітектурному опорному плані, що є основним документом, який визначає культурну спадщину населеного місця та історико-культурну цінність його території.

10. Історичний ареал є спеціально виділеною у населеному місці територією історико-культурного значення із затвердженими межами, яка повинна фіксуватися в усіх землевпорядних і містобудівних документах та розглядатися як специфічний об'єкт містобудівного проектування.

У межах населеного місця може бути визначено один або кілька історичних ареалів.

11. Частина територій історичних ареалів, а саме території пам'яток та їх охоронних зон, території заповідників, охоронювані археологічні території, належать до земель історико-культурного призначення.

12. Визначені науково-проектною документацією межі історичних ареалів погоджуються відповідним органом місцевого самоврядування, Мінкультури або уповноваженим ним органом охорони культурної спадщини та затверджуються Держбудом або уповноваженим ним органом охорони культурної спадщини.

13. У разі коли на території населеного місця є державний історико-культурний заповідник, його територія обов'язково включається до історичного ареалу.

14. В охоронних зонах здійснюється реставрація та реабілітація пам'яток, забезпечується охорона традиційного характеру середовища, усунення споруд і насаджень, які порушують традиційний характер середовища, відтворення втрачених цінних об'єктів. Нове будівництво можливе тільки у виняткових випадках за проектами, погодженими в порядку, визначеному законодавством.

Зони охоронюваного ландшафту можуть використовуватися для рекреації з мінімальним упорядженням і для традиційної діяльності, що не порушує ландшафт.

15. У зонах регулювання забудови здійснюється реконструкція будівель і споруд. Ступінь реконструкції визначається цінністю наявних об'єктів культурної спадщини, розташуванням зони в історичному ареалі, особливостями об'ємно-просторового устрою історичного населеного місця. В зоні регулювання забудови зберігаються цінні історичні розпланування і забудова, озеленення та упорядження, виразні елементи ландшафту; закріплюється та відтворюється значення пам'яток в архітектурно-просторовій організації історичного ареалу; забезпечуються сприятливі умови для огляду пам'яток та історичного ареалу в цілому.

У зонах регулювання забудови нові будівлі регламентуються за розташуванням, прийомами організації, висотою, довжиною фасадів, масштабом, характером членувань, пластичним і кольоровим вирішенням, функціональним використанням.

Реконструкція існуючих будівель і споруд регламентується відповідно до їх культурної та містобудівної цінності, а також відповідно до вимог збереження традиційного характеру середовища.

16. Для кожного історичного ареалу визначаються режим використання та конкретні обмеження господарської діяльності на його території, які встановлюються правилами охорони та використання історичних ареалів населених місць. Правила охорони та використання історичних ареалів населених місць повинні враховуватися під час розроблення місцевих правил забудови.

Розроблення місцевих правил забудови є першочерговим для міст, що включені до Списку історичних населених місць України, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

Для зазначених міст місцеві правила забудови затверджуються відповідними радами за погодженням з Мінкультури, Держбудом або уповноваженими ними органами охорони культурної спадщини.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 21 січня 2009 р. N 21
Київ

Про затвердження критерію, за яким оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) щодо об'єктів культурної спадщини

Відповідно до статті 5 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» Кабінет Міністрів України **постановляє**:

Затвердити критерій, за яким оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) щодо об'єктів культурної спадщини, згідно з додатком.

Прем'єр-міністр України **Ю. ТИМОШЕНКО**

Інд. 28
Додаток
до постанови Кабінету Міністрів України
від 21 січня 2009 р. N 21

КРИТЕРІЙ,
за яким оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) щодо об'єктів культурної спадщини

1. Критерієм, за яким оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності, є:

для суб'єктів господарювання, які провадять діяльність на об'єктах культурної спадщини, їх територіях, у зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, - ризик пошкодження, руйнування чи знищення таких об'єктів, порушення режимів їх використання;

для суб'єктів господарювання, у власності, володінні, користуванні чи управлінні яких перебувають об'єкти культурної спадщини, - стан утримання таких об'єктів.

2. Установлюються два ступені ризику - високий та середній.

3. До суб'єктів господарювання з високим ступенем ризику належать суб'єкти господарювання, що виконують будівельні, меліоративні, шляхові, земляні роботи на об'єктах культурної спадщини, їх територіях, у зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць.

4. До суб'єктів господарювання із середнім ступенем ризику належать суб'єкти господарювання, що:

провадять сільськогосподарську діяльність на території об'єктів культурної спадщини, у зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць;

використовують об'єкти культурної спадщини для розміщення в них підприємств, установ та організацій, діяльність яких не пов'язана з охороною культурної спадщини.

5. Планові заходи державного нагляду (контролю) за діяльністю суб'єктів господарювання здійснюються з такою періодичністю:

з високим ступенем ризику - не частіше трьох разів на рік;

з середнім ступенем ризику - не частіше одного разу на три роки.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 13 березня 2002 р. N 316
Київ

Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України

Відповідно до статті 35 Закону України «Про охорону культурної спадщини» Кабінет Міністрів України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

Затвердити Порядок видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України (додається).

Прем'єр-міністр України А. КІНАХ

Інд. 28
ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 13 березня 2002 р. N 316

ПОРЯДОК
видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, у зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України

1. Цей Порядок установлює процедуру видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, у зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України (далі - об'єкти культурної спадщини).

2. Органи охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських дер-

жадміністрацій забезпечують координацію проведення всіх археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на відповідній їм території та здійснюють контроль за виконанням вимог цього Порядку.

3. Археологічні розвідки, розкопки можуть проводити наукові працівники з досвідом проведення археологічних робіт, які застосовують наукові методики розкриття і фіксування археологічних об'єктів культурної спадщини, що гарантують можливість подальшого використання результатів досліджень як повноцінного джерела культурної спадщини. Інші земляні роботи на об'єктах культурної спадщини повинні проводитися під наглядом наукових працівників.

4. Археологічні розвідки, розкопки, інші земляні роботи на об'єктах культурної спадщини проводяться лише за наявності дозволів, які видаються Мінкультури. Форми дозволів затверджуються Мінкультури. Бланки дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок є документом суворої звітності.

5. Дозвіл на проведення археологічних розвідок, розкопок видає Мінкультури на ім'я фізичної особи - наукового працівника за наявності у нього кваліфікаційного документа (відкритого листа), виданого Інститутом археології Національної академії наук, копія якого залишається у Мінкультури.

Забороняється передавати право на проведення зазначених у дозволі робіт іншій особі.

Іноземні громадяни та особи без громадянства можуть брати участь в археологічних розвідках, розкопках у складі національних або спільних експедицій.

Дозвіл видається за заявами державних установ та організацій, які провадять діяльність, пов'язану з археологічними дослідженнями. Заява на видачу дозволу повинна бути надрукована на бланку організації або установи та підписана її керівником.

У заяві на видачу дозволу зазначається:

місце проведення археологічних досліджень (область, район, місто, район у місті, селище, село);

вид робіт;

прізвище, ім'я та по батькові наукового працівника;

у разі проведення археологічних розкопок тип і вид об'єкта культурної спадщини, на якому планується проведення розкопок, його хронологічна або культурна належність;

аргументована наукова або охоронна необхідність проведення розкопок;

перелік об'єктів, розміщених на території запропонованого місця розкопок, на які поширюється дія Закону України «Про авторське право і суміжні права» (твори архітектури, паркова і ландшафтна архітектура,

твори образотворчого мистецтва тощо), перелік власників цих об'єктів та документи, що підтверджують їх згоду на проведення відповідних робіт.

6. Дозвіл на проведення інших земляних робіт видається Мінкультури за офіційною заявою органу охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органу охорони культурної спадщини обласної, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, дирекції державних заповідників та музеїв-заповідників, інших заінтересованих осіб.

У заяві на видачу дозволу на проведення земляних робіт повинно бути зазначено:

місцезнаходження та (або) назва пам'ятки, охоронюваної археологічної території, зони охорони, історичного ареалу населеного місця;

аргументована необхідність проведення робіт;

вид робіт, їх обсяг і термін проведення;

ім'я та посада працівника, який за своїми службовими обов'язками відповідає за проведення робіт.

Для проведення земляних робіт на ділянках з недослідженим археологічним культурним шаром або окремими недослідженими об'єктами культурної спадщини необхідно отримати дозвіл на проведення археологічних розвідок, розкопок.

7. Мінкультури протягом місяця з дня надходження заяви приймає рішення про видачу дозволу або вмотивовану відмову у його видачі.

8. Мінкультури може відмовити у видачі дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок у разі:

1) відсутності кваліфікаційного документа (відкритого листа);

2) зазначення в заяві об'єктів культурної спадщини, на які вже видано дозвіл іншому науковому працівникові;

3) наявності порушень науковим працівником, на ім'я якого видається дозвіл, правил, встановлених цим Порядком, перевищення обсягів робіт або невиконання умов, визначених попереднім дозволом;

4) проведення науковим працівником робіт на об'єктах культурної спадщини, які не були зазначені у попередньому дозволі;

5) неподання або подання не в повному обсязі науковим працівником звіту про роботи, виконані відповідно до попереднього дозволу;

6) непередачі (або передання без офіційної документації) до відповідних профільних державних сховищ предметів і колекцій чи польової документації та звіту про проведення попередніх розвідок, розкопок;

7) невиконання або неналежне виконання науковими працівниками установ чи організацій, від імені яких подано заяву на видачу дозволу, правил, установлених цим Порядком;

8) наявності висновку органу охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органу охорони культурної спадщини

обласної, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій про недоцільність проведення розвідок, розкопок.

Відмова Мінкультури у видачі дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок може бути оскаржена в порядку, встановленому законодавством.

9. До початку робіт науковий працівник, який отримав дозвіл на проведення археологічних розвідок, розкопок, повинен зареєструвати його в органі охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органі охорони культурної спадщини обласної, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій та в органі виконавчої влади за місцем розкопок. Без реєстрації дозволу проведення робіт забороняється.

10. Дозвіл на проведення археологічних розвідок, розкопок дійсний протягом поточного року, дозвіл на проведення інших земляних робіт - на термін їх проведення, але не більше одного року.

11. Порядок оформлення звіту про роботи, виконані відповідно до дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок встановлюється Інститутом археології Національної академії наук та затверджується Мінкультури.

Предмети і колекції, знайдені під час проведення археологічних розвідок, розкопок, польова документація та звіт про проведені розвідки, розкопки передаються на постійне зберігання до профільних державних сховищ у порядку, встановленому Мінкультури.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 20 травня 2009 р. N 522
Київ
Про затвердження Порядку проведення державної експертизи містобудівної документації

Відповідно до статті 3 Закону України «Про планування і забудову територій» Кабінет Міністрів України **постановляє**:

1. Затвердити Порядок проведення державної експертизи містобудівної документації, що додається.

2. Визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2000 р. N 1577 «Про затвердження Порядку проведення експертизи містобудівної документації» (Офіційний вісник України, 2000 р., N 43, ст. 1837).

Прем'єр-міністр України **Ю. ТИМОШЕНКО**

Інд. 21
ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 20 травня 2009 р. N 522

ПОРЯДОК
проведення державної експертизи містобудівної документації

1. Цей Порядок визначає механізм та строки проведення державної експертизи містобудівної документації (далі - експертиза).

2. Експертизі підлягають усі види містобудівної документації (Генеральна схема планування території України, схеми планування територій, генеральні плани населених пунктів, детальні плани територій, проекти забудови територій, містобудівні обґрунтування) незалежно від замовника та джерел фінансування.

Експертизі підлягають усі зміни, що вносяться до містобудівної документації, у тому числі ті, що вносяться за результатами громадського обговорення.

3. Мінрегіонбуд забезпечує проведення експертизи Генеральної схеми планування території України, схем планування територій (крім схем планування території районів), генеральних планів міст Києва, Севастополя, Сімферополя, обласних центрів, історичних міст, детальних планів територій, проектів забудови територій, містобудівних обґрунтувань у м. Києві.

4. Рада міністрів Автономної Республіки Крим та обласні держадміністрації забезпечують проведення експертизи схем планування територій

районів, генеральних планів населених пунктів, детальних планів територій, проектів забудови територій, містобудівних обґрунтувань, крім зазначених у пункті 3 цього Порядку.

5. Севастопольська міська держадміністрація забезпечує проведення експертизи детальних планів територій, проектів забудови територій, містобудівних обґрунтувань у м. Севастополі.

6. У процесі проведення експертизи визначається відповідність змісту містобудівної документації законодавству, державним стандартам, нормам і правилам, рішенням органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань планування і забудови територій, соціального та економічного розвитку, раціонального використання земель та природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища, санітарного та епідемічного благополуччя населення, пожежної та техногенної безпеки, цивільного захисту населення і територій, збереження культурної спадщини, соціальним стандартам життєдіяльності населення, а також вимогам завдань з розроблення містобудівної документації.

7. Для проведення експертизи замовник подає проект містобудівної документації у двох примірниках.

8. Порядок визначення вартості проведення експертизи встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Проведення експертизи фінансується за рахунок коштів замовника.

9. Строк проведення експертизи:

1) Генеральної схеми планування території України, схем планування територій не повинен перевищувати 60 календарних днів, а окремих їх частин - 30 календарних днів;

2) генеральних планів:

міст з кількістю населення:

- понад 1 млн. осіб - 60 календарних днів, а окремих їх частин - 30 календарних днів;

- від 250 тис. осіб до 1 млн. осіб - 45 календарних днів, а окремих їх частин - 30 календарних днів;

- до 250 тис. осіб - 30 календарних днів, а окремих їх частин - 20 календарних днів;

селищ і сіл - 30 календарних днів, а окремих їх частин - 20 календарних днів;

3) детальних планів територій - 30 календарних днів, а окремих їх частин - 20 календарних днів;

4) проектів забудови територій - 30 календарних днів, а окремих їх частин - 20 календарних днів;

5) містобудівних обґрунтувань - 30 календарних днів, а окремих їх частин - 20 календарних днів.

10. За результатами проведеної експертизи проект містобудівної документації може бути рекомендований до затвердження, разом з обґрунтуванням повернутий замовникові для доопрацювання або відхилений у зв'язку з неможливістю його реалізації.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 21 грудня 2005 р. N 1255
Київ
Про затвердження Порядку передачі наукової документації з дослідження археологічної спадщини

Кабінет Міністрів України **постановляє**:

Затвердити Порядок передачі наукової документації з дослідження археологічної спадщини, що додається.

Прем'єр-міністр України **Ю. ЄХАНУРОВ**

Інд. 51
ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 21 грудня 2005 р. N 1255

ПОРЯДОК
передачі наукової документації з дослідження археологічної спадщини

1. Цей Порядок визначає процедуру передачі археологами, а також підприємствами, закладами, установами та організаціями наукової документації з дослідження археологічної спадщини на території України (далі - наукова документація) для постійного зберігання до наукового архіву Інституту археології Національної академії наук (далі - архівна установа).

2. До наукової документації належать наукові звіти про археологічні дослідження, щоденники, польові списки, польові креслення та їх опис; польові фотографії, їх опис та негативи (або зображення на дисках для лазерних систем зчитування), контактні відбитки та їх опис; рисунки, фотографії речового матеріалу та їх негативи (або зображення на дисках для лазерних систем зчитування), детальний інвентарний опис знахідок.

Наукова документація включає також будь-яку інформацію про проведені археологічні розвідки, розкопки, інші земляні роботи на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, у зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею і під водою.

3. Вимоги до складення наукової документації затверджує вчена рада Інституту археології Національної академії наук.

4. Археологи, підприємства, заклади, установи та організації зобов'язані забезпечити зберігання наукової документації у період до передачі її архівній установі.

5. Археологи в обов'язковому порядку передають наукову документа-

цію архівній установі протягом одного року після проведення дослідження археологічної спадщини.

Підприємства, заклади, установи та організації зобов'язані передати наукову документацію архівній установі на її запит.

6. Передача наукової документації здійснюється із складенням акта приймання-передачі, форма якого затверджується Держкомархівом.

7. Архівна установа забезпечує дотримання встановлених законодавством вимог щодо умов зберігання, порядку ведення обліку і користування науковою документацією.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 14 лютого 2002 р. N 137
Київ
Про умови передачі культових будівель - визначних пам'яток архітектури релігійним організаціям

Кабінет Міністрів України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

1. Установити, що культові будівлі - визначні пам'ятки архітектури, які не підлягали передачі у постійне користування релігійним організаціям відповідно до постанови Ради Міністрів Української РСР від 5 квітня 1991 р. N 83, можуть передаватися їм у користування тільки після вирішення питань, пов'язаних з переміщенням навчальних закладів, архівних установ і закладів культури, що займають ці культові будівлі, до інших приміщень.

2. Визнати такими, що втратили чинність:

постанову Ради Міністрів Української РСР від 5 квітня 1991 р. N 83 «Про перелік пам'яток архітектури, які не підлягають передачі у постійне користування релігійним організаціям» (ЗП УРСР, 1991 р., N 4, ст. 33);

постанову Кабінету Міністрів України від 29 травня 1999 р. N 928 «Про внесення зміни до переліку культових споруд - визначних пам'яток архітектури, які не підлягають передачі у постійне користування релігійним організаціям» (Офіційний вісник України, 1999 р., N 22, ст. 1009);

постанову Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2000 р. N 1816 «Про доповнення переліку культових споруд - визначних пам'яток архітектури, які не підлягають передачі у постійне користування релігійним організаціям» (Офіційний вісник України, 2000 р., N 50, ст. 2161).

Прем'єр-міністр України **А. КІНАХ**

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 29 жовтня 2003 р. N 1699
Київ

Про затвердження Типового договору про безоплатне користування релігійною організацією культовими будівлями та іншим майном, що є державною власністю

Кабінет Міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:

Затвердити Типовий договір про безоплатне користування релігійною організацією культовими будівлями та іншим майном, що є державною власністю (додається).

Прем'єр-міністр України **В. ЯНУКОВИЧ**

Інд. 28
ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 29 жовтня 2003 р. N 1699

ТИПОВИЙ ДОГОВІР
про безоплатне користування релігійною організацією культовими будівлями та іншим майном, що є державною власністю

_____ "___" _____ 200_р. N_____
(населений пункт)

_____
(назва підприємства (установи, організації), на балансі якого перебуває державне майно)

_____
(далі - державна організація)
в особі _____,
(посада, прізвище, ім'я та по батькові)
який діє на підставі _____,
(назва документа)
з однієї сторони, та _____
(назва релігійної організації)

_____
(далі - користувач),
яка зареєстрована _____
(орган реєстрації, дата і реєстраційний номер)

в особі _____,
(посада, прізвище, ім'я та по батькові)
який діє на підставі _____,
(назва документа)
з другої сторони, уклали цей договір про нижченаведене.
Предмет договору
1. Державна організація передає, а користувач приймає у безоплатне користування культову будівлю, інше майно, що є державною власністю і перебуває на балансі державної організації (далі - майно).
Склад і вартість майна, що передається користувачу згідно з цим договором, визначені відповідно до передатного балансу державної організації станом на ____ _____ 200_ р. (на дату проведення інвентаризації майна).
Вартість майна становить _____
(цифрами і словами)
_____ гривень.

Умови передачі і повернення майна

2. Для передачі і повернення майна сторони утворюють комісію, головою якої призначається представник державної організації.

3. Набуття права користування майном виникає з моменту підписання сторонами акта приймання-передачі майна, який є невід'ємною частиною цього договору.

4. Вартість майна, що повертається користувачем державній організації, визначається на підставі передатного балансу, складеного за даними інвентаризації майна на дату його повернення, звіреного з актом приймання-передачі майна, складеного на дату його передачі. Майно вважається повернутим державній організації з дати підписання сторонами акта приймання-передачі.

Права та обов'язки користувача

5. Користувач має право:

1) користуватися майном відповідно до цього договору і призначення майна;

2) виступати з ініціативою щодо внесення змін до цього договору або його розірвання;

3) вживати заходів з метою захисту майна, зокрема вимагати повернення майна з чужого незаконного володіння, усунення перешкод для його використання і відшкодування збитків, завданих третіми особами.

6. Користувач зобов'язується:

1) використовувати майно виключно для _____

(видвикористання)_____;

2) допускати представників державної організації для проведення перевірки цільового використання майна;

3) не передавати без дозволу державної організації майно третім особам;

4) забезпечувати збереження майна, здійснювати його поточний ремонт та утримувати у належному санітарному, протипожежному і технічному стані;

5) у разі припинення дії цього договору повернути майно в належному стані, не гіршому ніж під час передачі його у користування, з урахуванням фізичного зносу, або у стані, обумовленому цим договором;

6) у разі заподіяння майну шкоди з вини користувача повністю відшкодувати збитки за власний рахунок відповідно до законодавства.

Права та обов'язки державної організації

7. Державна організація має право:

1) контролювати наявність, стан, цільове використання майна та утримання його в належному стані;

2) виступати з ініціативою щодо внесення змін до цього договору або його розірвання.

8. Державна організація зобов'язується після підписання цього договору передати у користування майно за актом приймання-передачі.

Особливі умови

9. Майно не може бути передане користувачем у заставу, на нього не може бути звернене стягнення за претензіями кредиторів користувача.

10. У разі коли майно, що передається, є пам'яткою культурної спадщини чи її частиною, користувач зобов'язаний не пізніше ніж через один місяць з моменту отримання його у користування укласти охоронний договір з відповідним органом охорони культурної спадщини.

Відповідальність сторін. Порядок розв'язання спорів

11. За невиконання або неналежне виконання зобов'язань згідно з цим договором сторони несуть відповідальність відповідно до законодавства.

12. Спори, що виникають під час виконання цього договору або у зв'язку з ним, розв'язуються шляхом переговорів. У разі недосягнення згоди спір підлягає розв'язанню у судовому порядку.

Інші умови

13. Одностороння відмова від виконання умов договору не допускається. Зміна умов або розірвання договору може здійснюватися лише за погодженням сторін, крім випадків, передбачених пунктом 14 цього договору.

14. Договір може бути розірвано державною організацією в односторон-

ньому порядку у разі виявлення нею нецільового використання майна або його утримання у неналежному стані після відповідного попередження.

15. Дія договору припиняється у разі:

втрати майна;

прийняття рішення про це за згодою сторін або за рішенням господарського суду;

ліквідації користувача, ліквідації державної організації та в інших випадках, передбачених законодавством.

16. Цей договір набирає чинності з моменту підписання його сторонами і діє до ____ _____ 200_ року.

Дія договору може бути продовжена за згодою сторін.

17. Усі правовідносини, що виникають у зв'язку з виконанням умов цього договору і не врегульовані ним, регламентуються законодавством.

18. Договір складено у двох примірниках, кожен з яких має однакову юридичну силу.

Реквізити сторін

Державна організація	Користувач
_____	_____
(найменування)	(найменування)
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
(підпис представника)	(підпис представника)
М. П.	М. П.

Додаток
до Типового договору

Зразок

АКТ
приймання-передачі

_____ "___"_____ 200_р. N_____
(населений пункт)

_____
(назва державного підприємства (установи, організації),
на балансі якого перебуває державне майно)
_____ (далі - державна організація)
в особі _____,
(посада, прізвище, ім'я та по батькові)
який діє на підставі _____,
(назва документа)
з однієї сторони, та _____
(назва релігійної організації)

_____ (далі - користувач)
зареєстрована _____
(орган реєстрації, дата і реєстраційний номер)
в особі _____,
(посада, прізвище, ім'я та по батькові)
який діє на підставі _____,
(назва документа)
з другої сторони, на підставі договору від _____ N _____ склали цей акт про нижченаведене:
державна організація передає, а користувач приймає в безоплатне користування майно згідно з цим актом.
Склад і вартість майна, що передається користувачу згідно з цим актом, визначені відповідно до передатного балансу державної організації станом на
____ _____ 200_ р.:

N п/п	Інвентарний номер	Найменування майна	Адреса	Балансова вартість, тис. гривень	Залишкова вартість, тис. гривень

Цей акт є невід'ємною частиною договору про безоплатне користування релігійною організацією культовими будівлями та іншим майном, що є державною власністю, від ____ _____ 200_ р. N _____.

Голова комісії _____
(підпис)

Члени комісії _____
(підпис)

_____
(підпис)

_____
(підпис)

_____ _____
(підпис уповноваженої особи державної організації) (підпис уповноваженої особи користувача)
М. П. М. П.

_____

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 24 липня 2003 р. N 1149
Київ
Про затвердження Типового положення про державний історико-культурний заповідник

Відповідно до статті 33 Закону України «Про охорону культурної спадщини» Кабінет Міністрів України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

Затвердити Типове положення про державний історико-культурний заповідник, що додається.

Прем'єр-міністр України **В. ЯНУКОВИЧ**

Інд. 28
ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 24 липня 2003 р. N 1149

ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ
про державний історико-культурний заповідник
Загальні положення

1. _____
(повне та скорочене найменування історико-культурного заповідника)
(далі - заповідник) утворений згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від _____ 20__ р. N __, є державною (комунальною) власністю і перебуває у сфері управління _____.
(назва органу управління заповідником)

2. Заповідник у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, іншими нормативно-правовими актами, а також цим Положенням.

3. Заповідник є юридичною особою, має самостійний баланс, поточні та інші рахунки у національній та іноземній валюті в установах банків, круглу печатку та бланки із своїм найменуванням.

4. Заповідник є неприбутковою організацією, веде оперативний і бухгалтерський облік, статистичну звітність та подає фінансову звітність в установлені строки відповідним державним органам згідно із законодавством.

5. Юридична адреса заповідника _____.

Основні завдання заповідника

6. Основними завданнями заповідника є здійснення заходів з охорони і збереження об'єктів культурної спадщини, пов'язаних з ними територій та рухомих предметів, творів монументального, образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва, а також проведення науково-дослідної, науково-методичної, інформаційної та культурно-освітньої роботи з метою популяризації культурної спадщини, духовного збагачення громадян.

7. Заповідник відповідно до покладених на нього завдань:

розробляє науково обґрунтовані пропозиції щодо режиму збереження і порядку використання об'єктів культурної спадщини, що перебувають на його балансі, забезпечує їх утримання, захист, збереження та належне використання;

проводить роботу з виявлення, вивчення, фіксації, складення облікової документації, класифікації закріплених за ним нерухомих об'єктів культурної спадщини, пов'язаних з ними територій та рухомих предметів, творів монументального, образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва, готує документацію для їх державної реєстрації;

забезпечує здійснення комплексу науково обґрунтованих заходів щодо збереження об'єктів культурної спадщини, розкриття їх найбільш характерних ознак, відновлення втрачених або пошкоджених елементів;

виступає замовником робіт з реставрації та ремонту майна заповідника;

проводить роботу з комплектації та обліку музейних зібрань у встановленому законодавством порядку;

проводить експозиційну роботу;

здійснює в установленому порядку обмін виставками із закладами культури України та інших держав, надає експонати для проведення виставок, у тому числі за кордоном;

провадить інформаційно-видавничу діяльність з популяризації заповідної справи, проблем охорони і належного утримання об'єктів культурної спадщини та визначає порядок реалізації виготовленої ним друкованої продукції;

організовує та координує проведення наукових досліджень у заповіднику, залучає до цієї роботи працівників інших організацій;

одержує в установленому порядку від органів державної влади, підприємств, установ і організацій документи та матеріали для виконання покладених на нього завдань;

здійснює міжнародне співробітництво, укладає угоди з іноземними фізичними та юридичними особами згідно із законодавством;

організовує роботу з підготовки та підвищення кваліфікації працівників заповідника;

вживає заходів для розвитку інфраструктури екскурсійного і рекреаційного обслуговування на території заповідника, надає відповідні платні послуги і встановлює ціни на них, якщо інше не передбачено законодавством.

8. Заповідник має право:

залучати в установленому порядку на договірній основі юридичних та фізичних осіб для вирішення питань, які належать до його компетенції;

утворювати у разі потреби комісії та експертні групи, проводити конкурси, конференції, скликати наради з питань, що належать до його компетенції;

використовувати в установленому порядку зображення об'єктів заповідника, репродукції архітектурно-мистецьких, художніх та інших культурних цінностей, що зберігаються в його колекціях, зібраннях, фондах, а також надавати право іншим юридичним і фізичним особам використовувати ці зображення відповідно до законодавства.

Заповідник має переважне право на проведення екскурсій на його території та об'єктах.

9. Заповідник провадить свою діяльність відповідно до річного плану соціально-економічного розвитку, який розробляється ним самостійно.

10. Для розгляду питань охорони об'єктів культурної спадщини, проведення науково-дослідної, науково-методичної роботи заповідник може утворювати дорадчі органи, до складу яких входять його наукові працівники, провідні спеціалісти інших наукових та творчих установ і організацій, представники громадськості. Склад дорадчих органів затверджується директором заповідника за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

11. Проведення на території заповідника містобудівних, архітектурних, ландшафтних перетворень, реставраційних, будівельних, земляних та інших робіт дозволяється за погодженням з органом управління заповідника та центральним органом виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

Управління заповідником

12. Управління заповідником здійснює директор, який призначається на посаду та звільняється з посади органом управління заповідника за погодженням з відповідним органом охорони культурної спадщини.

13. Директор заповідника:

здійснює керівництво діяльністю заповідника, несе відповідальність за виконання покладених на заповідник завдань;

здійснює контроль за додержанням установленого на території заповідника режиму збереження і порядку використання пам'яток;

визначає структуру і штатний розпис заповідника в межах фонду оплати праці, який затверджується органом управління заповідника;

затверджує положення про структурні підрозділи заповідника;

визначає функціональні обов'язки заступників директора, керівників

структурних підрозділів та працівників;

призначає на посади і звільняє з посад працівників заповідника;

видає в межах своєї компетенції накази, організовує і контролює їх виконання;

розпоряджається коштами в межах затвердженого кошторису витрат на утримання заповідника.

Майно заповідника

14. До майна заповідника належить _____
_____.

15. Майно, закріплене за заповідником на праві оперативного управління, перебуває в державній (комунальній) власності.

16. Джерелами формування майна заповідника також може бути майно, передане в установленому порядку власником майна або уповноваженим ним органом, придбане у встановленому порядку, одержане як добровільні внески і пожертвування від юридичних та фізичних осіб.

Трудовий колектив

17. Трудовий колектив заповідника - це працівники, які беруть участь в його діяльності на підставі трудового договору (контракту, угоди).

18. Повноваження трудового колективу заповідника реалізуються загальними зборами через їх виборні органи.

Реорганізація та ліквідація заповідника

19. Реорганізація (злиття, приєднання, поділ, виділення, перетворення) та ліквідація заповідника здійснюється у порядку, встановленому законодавством.

20. У разі реорганізації та ліквідації заповідника працівникам, які звільняються, гарантується додержання їх прав відповідно до законодавства.

_____

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 5 червня 1997 р. N 534
Київ

Про затвердження Переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами культури і мистецтв, заснованими на державній та комунальній формі власності

Відповідно до Основ законодавства України про культуру Кабінет Міністрів України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

Затвердити Перелік платних послуг, які можуть надаватися закладами культури і мистецтв, заснованими на державній та комунальній формі власності (додається).

Міністерству культури і мистецтв разом з Міністерством фінансів та Міністерством економіки затвердити порядок надання платних послуг зазначеними закладами культури і мистецтв.

Прем'єр-міністр України **П. ЛАЗАРЕНКО**

Інд. 28
ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 5 червня 1997 р. N 534

ПЕРЕЛІК
платних послуг, які можуть надаватися закладами культури і мистецтв, заснованими на державній та комунальній формі власності

1. У сфері культурно-освітньої діяльності:

1) проведення вистав, театральних та музичних постановок, концертів, оперних і балетних спектаклів, інших постановок; діяльність артистичних груп, труп, оркестрів та окремих артистів. Проведення концертів-презентацій, фестивалів, бенефісів, естрадних шоу, циркових вистав, демонстрація кіновідеофільмів тощо;

2) навчання у народних університетах (факультетах), лекторіях, на курсах; консультації з питань культури, літератури, музичного, театрального та образотворчого мистецтва, кінофотомистецтва, архітектури, краєзнавства, історії та з бібліотечно-бібліографічних питань тощо;

3) навчання у школах, студіях, заняття в літературно-музичних вітальнях, ігрових кімнатах для дітей, у гуртках гри на музичних інструментах, співу, акторської майстерності, класичного, народного, бального і сучасного естрадного танцю, кіно, фото, образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва, краєзнавства тощо;

4) навчання на курсах:

іноземних мов, швидкого читання;

крою і шиття, в'язання, вишивки, моделювання одягу, кулінарії, машинопису, стенографії, палітурної справи тощо;

технічної творчості, комп'ютерної підготовки;

фізкультурно-оздоровчих напрямів (групи ритмічної гімнастики, групи здоров'я тощо);

5) участь у любительських об'єднаннях та клубах за інтересами (художніх, технічних, природничо-наукових, колекційних, за професіями тощо), за винятком дитячих і молодіжних колективів;

6) проведення культурно-мистецьких заходів:

спектаклів і концертів художньої самодіяльності;

театралізованих свят, фестивалів, конкурсів, спортивно-розважальних, оздоровчих, обрядових заходів, виставок книг і творів образотворчого мистецтва;

надання послуг під час проведення презентацій фірм, банків, організацій, установ тощо;

демонстрації сучасних моделей одягу, виробів підприємств (тканин, меблів, виробів харчової промисловості тощо);

вечорів відпочинку, танцювальних вечорів, балів, дискотек;

показ слайдо-кінопрограм;

7) тиражування в установленому порядку записів на магнітних носіях (платівок, компакт-дисків, магнітних стрічок), записів програмного забезпечення комп'ютерів;

8) виготовлення в установленому порядку рекламної продукції та інших друкованих матеріалів для сторонніх організацій та фізичних осіб;

9) розроблення сценаріїв; постановочна робота і проведення заходів за заявками підприємств, установ і організацій;

10) користування атракціонами, ігровими автоматами (крім тих, що передбачають грошову винагороду), настільними і комп'ютерними іграми, тенісними кортами, більярдами, тирами, дитячими містечками безпеки руху, аудіовізуальним обладнанням для показу фільмів, персональним ОМ, переглядовими залами відеотек тощо;

11) продаж рекламних видань про фонди і діяльність бібліотек, музеїв, картинних галерей, виставочних залів, заповідників та інших закладів культури і мистецтва, репродукцій, наборів листівок, афіш, плакатів, у тому числі із зображенням творів мистецтв, пам'яток літератури, а також сувенірних виробів, значків тощо;

12) проведення фото- і кінозйомок окремих експонатів або всієї експозиції виставки, території та об'єктів музейного типу;

13) обслуговування екскурсійних груп і окремих відвідувачів на територіях та в приміщеннях музеїв, постійних експозицій, виставок;

14) відвідування заповідників;

15) консультації населенню, які проводяться спеціалістами зоопарків;

16) додаткові бібліотечні послуги:

позачергове користування літературою підвищеного попиту під заставу, нічний абонемент, продовження терміну користування документами,

резервування документів;

організація читальних комерційних залів букіністичної літератури та рідкісних видань;

користування каталогами і журналами мод;

складання бібліографічних списків для курсових, дипломних і наукових робіт, каталогів для особистих бібліотек та бібліотек підприємств, установ і організацій;

інформаційно-бібліотечне обслуговування підприємств, установ і організацій;

підготовка фактографічних, аналітичних довідок;

продаж організаціям і громадянам невикористаної літератури з резервних і обмінних фондів бібліотек;

користування міжбібліотечним абонементом (пересилання документів), дистанційний інтерактивний доступ до машинозчитувальних баз даних;

надання послуг в оформленні реєстраційних документів користувачів бібліотек.

2. У сфері міжнародного співробітництва:

1) надання допомоги мистецьким колективам і виконавцям, які приїжджають в Україну чи виїжджають за її межі, в оформленні документів;

2) прийняття та культурне обслуговування культурно-мистецьких і туристських колективів;

3) проведення міжнародних симпозіумів, науково-практичних конференцій, концертів, фестивалів, виставок, вистав тощо;

4) забезпечення матеріалами протокольно-інформаційного та методичного характеру в галузі культури.

3. У сфері інших послуг:

1) проведення наукової та мистецтвознавчої експертизи культурних цінностей, які перебувають у приватному користуванні, придбаних у художніх салонах, галереях, і таких, що в установленому порядку ввозяться чи вивозяться через державний кордон України;

2) проведення виїзної експертизи, оформлення документів та видача дозволів на вивезення та ввезення культурних цінностей;

3) оформлення інтер'єрів, дизайнерського оздоблення виставочних стендів;

4) реконструкція, оснащення та переоснащення атракціонних комплексів, об'єктів дозвілля, атракціонів великих і малих форм;

5) ремонт, настройка і налагодження музичних інструментів, звуко-, світло- та відеоапаратури;

6) ремонт і реставрація творів (виробів) образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, друкованих видань; палітурні роботи; атрибуція пам'яток історії та культури, які перебувають в особистих колекціях і збірках;

7) ремонт і реставрація нерухомих пам'яток історії та культури;

8) виготовлення і установка охоронних знаків на пам'ятниках археології, охоронних дощок на історико-меморіальних будинках, складання проектів охоронних зон на всі види пам'яток;

9) роботи та послуги підприємств, майстерень та інших виробничих підрозділів закладів культури і мистецтв (виготовлення та ремонт обладнання атракціонів, музичних інструментів, меблів, реквізиту і бутафорії, сценічного обладнання, пошиття театральних, концертних костюмів, взуття, гримерні послуги, столярні, будівельні, ремонтно-реставраційні та інші роботи, автотранспортні послуги);

10) роздрібна торгівля сувенірами, виробами народних промислів, декоративно-ужиткового мистецтва в неспеціалізованих магазинах (кіосках, лотках);

11) виготовлення та реалізація товарів народного споживання, квітів і квіткової продукції, продаж і переробка деревини, надання столярних та слюсарних послуг (у творчо-виробничих об'єднаннях і підрозділах закладів культури).

4. У сфері побутових послуг:

1) обладнання майстерень для побутової технічної творчості населення «Зроби сам» (з урахуванням можливості виконання столярних, слюсарних робіт, машинного в'язання тощо);

2) ремонт побутових приладів та обладнання теле-, аудіо-, відеоапаратури;

3) навчання основ слюсарних і столярних робіт, чоботарювання, обслуговування побутової техніки;

4) прокат музичних інструментів, культурно-спортивного і туристичного інвентаря, звуко- і відеотехніки, сценічних костюмів, взуття, театрального реквізиту, інструментів і побутової техніки для технічної творчості, платівок, магнітофонних і відеокасет із записами (класичні твори тощо), експозиційного обладнання (вітрини, щити, експозиційні столи тощо);

5) фотокопіювання, репродуктування, ксерокопіювання, мікрокопіювання з книжок, брошур, газет, журналів, музейних експонатів, документів з фондів бібліотек, музеїв;

6) виготовлення фонограм концертів і спектаклів, копій звукозапису музичних творів з фонотек театрів, музеїв, бібліотек, клубних закладів, парків культури та відпочинку, науково-методичних центрів, надання послуг студій звуко- і відеозапису;

7) обробка кінофотоплівки;

8) надання підприємствам, установам і організаціям в оренду приміщень театрів, концертних залів, цирків, культурно-освітніх закладів, музеїв і заповідників для проведення мистецьких, культурно-просвітницьких громадських заходів, презентацій;

9) розроблення і оформлення інтер'єрів, музейних експозицій для закладів культури та інших організацій, оренда творів образотворчого мистецтва;

10) послуги з паркування автомобілів та інших транспортних засобів;

11) перевезення меблів, домашнього майна та предметів культурно-побутового призначення; вантажно-розвантажувальні роботи.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 20 липня 2000 р. N 1147
Київ
Про затвердження Положення про Музейний фонд України

Із змінами і доповненнями, внесеними
постановою Кабінету Міністрів України
від 3 листопада 2010 року N 1007

Відповідно до статті 15 Закону України «Про музеї та музейну справу» Кабінет Міністрів України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

Затвердити Положення про Музейний фонд України (додається).

Прем'єр-міністр України **В. ЮЩЕНКО**

Інд. 28 ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 20 липня 2000 р. N 1147
(у редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 3 листопада 2010 р. N 1007)

ПОЛОЖЕННЯ
про Музейний фонд України
Загальна частина

1. Це Положення визначає порядок формування Музейного фонду України, порядок обліку музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, забезпечення їх охорони, збереження і використання.

2. Дія цього Положення поширюється на всі види музеїв, передбачені статтею 6 Закону України «Про музеї та музейну справу», і заповідники (далі - музеї), у яких зберігаються музейні предмети та музейні колекції Музейного фонду України (далі - музейні предмети).

3. У цьому Положенні терміни використовуються у такому значенні:

1) інвентарний номер - порядковий номер обліку музейного предмета за інвентарною книгою. Інвентарний номер, що проставляється на предметі в процесі наукової інвентаризації, становить частину облікового позначення;

2) науково-допоміжний фонд - частина музейного зібрання, що не належить до основного фонду та державної частини Музейного фонду України, складається з науково-допоміжних матеріалів, зібраних або створених музеєм для постійної експозиції або виставок як допоміжний ілюстративний або інформаційний матеріал (муляжі, макети, зліпки, реконструкції,

копії, плани, карти, схеми, діаграми, креслення та інші наочні матеріали, які спеціально виготовлені або відтворені і використовуються для розкриття експозиційно-виставочної теми);

3) облікові позначення - шифр установленого зразка, що наноситься на музейний предмет з метою повної його ідентифікації відповідно до фондово-облікової документації і містить номер музейного предмета за книгою надходжень;

4) обмін предметами Музейного фонду України - одна з форм комплектування музейного зібрання, що здійснюється музеями шляхом обміну матеріалів дублетного фонду і непрофільних матеріалів на предмети, що відповідають профілю музейного зібрання;

5) основний фонд - музейні предмети, відомості про які занесені до фондово-облікової документації. Зазначені предмети підлягають науковій інвентаризації і належать до державної частини Музейного фонду України;

6) первинна реєстрація - фіксація основних відмінних ознак предметів музейного значення в книзі надходжень основного або науково-допоміжного фонду на підставі результатів їх вивчення;

7) постійне (тимчасове) зберігання - один з основних видів діяльності музею, що передбачає створення матеріальних і правових умов, за яких забезпечується додержання спеціального науково обґрунтованого режиму зберігання музейних предметів, переданих музею на постійне (тимчасове) зберігання;

8) фондово-закупівельна комісія - постійно діючий консультативно-дорадчий орган музею, який провадить діяльність у межах повноважень, визначених цим Положенням, і на який покладено функції з проведення експертизи культурних цінностей, зокрема на предмет включення їх до музейного зібрання;

9) фондово-облікова документація - документи, необхідні для ведення музейного обліку, передбачені цим положенням та актами МКТ.

Інші терміни у цьому Положенні використовуються у значеннях, наведених у Законі України «Про музеї та музейну справу».

4. Музеї забезпечують ведення обліку музейних предметів, їх охорону, зберігання і використання.

Відповідальність за створення умов, необхідних для забезпечення належного стану збереження, охорони і використання музейних предметів, покладається на керівника музею.

Склад Музейного фонду України

5. Формування Музейного фонду України здійснюється відповідно до Закону України «Про музеї та музейну справу».

6. Музейний фонд України складається з державної і недержавної частини.

До державної частини Музейного фонду України належать музейні предмети, музейні зібрання, що є державною власністю, зберігаються у державних музеях, у тому числі такі предмети і зібрання, що зберігаються в музеях, які належать до сфери управління місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а також у музеях, створених при установах, організаціях, підприємствах і навчальних закладах державної та комунальної форми власності чи у їх складі. До державної частини Музейного фонду України належать також предмети музейного значення, що підлягають внесенню до державної частини Музейного фонду України, музейні колекції, музейні зібрання, що зберігаються на підприємствах, в установах та організаціях державної і комунальної форми власності.

До недержавної частини Музейного фонду України належать музейні предмети, музейні зібрання, що зберігаються в музеях приватної форми власності, музеях підприємств, установ, організацій приватної форми власності та не віднесені або не підлягають віднесенню до державної частини Музейного фонду України, зокрема предмети музейного значення, що підлягають внесенню до недержавної частини Музейного фонду України та є власністю релігійних організацій, громадян та об'єднань громадян.

7. Музейне зібрання поділяється на основний і науково-допоміжний фонди.

У науково-допоміжному фонді можуть бути виділені фонд сировинних матеріалів та експериментальний фонд.

Порядок ведення обліку музейних предметів та предметів музейного значення

8. Музейні предмети та предмети музейного значення, які зберігаються в музеях незалежно від форми власності та підпорядкування, а також предмети музейного значення, які зберігаються на підприємствах, в установах, організаціях державної та комунальної форми власності, підлягають обліку згідно з цим Положенням.

9. Форми основних фондово-облікових документів затверджуються МКТ.

10. Фондово-облікова документація складається з основних і допоміжних облікових документів.

До основних облікових документів належать:

акти приймання і передачі музейних предметів на постійне або тимчасове зберігання;

книга надходжень основного фонду і колекційні описи до неї;

інвентарні книги з шифром, що відповідають структурі основного фонду;

архівні описи, описи археологічних і природничо-наукових колекцій;

спеціальні інвентарні книги для обліку музейних предметів, що містять дорогоцінні метали і коштовне каміння;

книга надходжень науково-допоміжного фонду;

науково уніфікований паспорт музейного предмета;

реставраційний паспорт музейного предмета.

Перелік допоміжних облікових документів визначається інструкцією з ведення обліку, зберігання і використання музейних предметів, яка затверджується керівником музею.

11. Форми допоміжних облікових документів затверджуються керівником музею на підставі інструкції, що затверджується МКТ.

12. Фондово-облікова документація підлягає довічному зберіганню.

13. Приймання і передача музейних предметів та предметів музейного значення на постійне або тимчасове зберігання до музеїв здійснюються за відповідними актами на підставі рішень фондово-закупівельної комісії. В акті зазначаються форма передачі предметів музейного значення (закупівля, дарування (пожертвування), заповіт, рішення суду про передачу культурних цінностей у власність держави), відомості про їх історію, походження і побутування. До актів додаються копії документів, що підтверджують право власності на зазначені в них культурні цінності.

14. Музейний предмет передається на постійне зберігання та включається до основного фонду музею на підставі рішення фондово-закупівельної комісії, яке оформлюється відповідним протоколом.

15. Музейний предмет вважається прийнятим на постійне зберігання з моменту його первинної реєстрації та нанесення на нього відповідних облікових позначень.

Не допускається зберігання музейних предметів без нанесення на них облікових позначень.

16. Облік музейних предметів, що передаються на постійне зберігання, ведеться трьома етапами.

Перший етап передбачає складення акта і реєстрацію музейного предмета у відповідній книзі надходжень (основного фонду, науково-допоміжного фонду, сировинних матеріалів, експериментального фонду).

На другому етапі проводиться реєстрація музейного предмета в інвентарній книзі.

Третій етап передбачає реєстрацію музейного предмета у спеціальній інвентарній книзі для предметів, що містять дорогоцінні метали і коштовне каміння.

17. Вилучення музейних предметів, що належать до основного фонду, з фондово-облікової документації музею здійснюється з дозволу МКТ на підставі рішення музейної ради та висновків експертно-фондової комісії.

18. Облік музейних предметів, переданих на тимчасове зберігання, ведеться на підставі актів приймання-передачі шляхом занесення відомостей про них до книги надходжень музейних предметів, прийнятих на тимчасове зберігання.

19. Облікові документи оформлюються винятково в рукописній формі.

Копії книг надходжень можуть за рішенням керівника музею зберігатися в електронній формі за умови їх ідентичності рукописному варіанту.

20. Сторінки рукописних книг надходжень, що належать до основних облікових документів, зазначених у пункті 10 цього положення, до моменту їх заповнення прошнуровуються і нумеруються, книги надходжень завіряються підписами керівника, головного зберігача музею, керівника відповідного структурного підрозділу, до сфери управління якого належить музей, скріплюються печатками музею та органу, у сфері управління якого перебуває музей, або його власника.

21. До кожного завершеного тому книги надходжень складається акт, у якому зазначаються відомості про загальну кількість занесених до нього музейних предметів, зміни в їх обсязі та складі, наводиться інформація про пропущені інвентарні номери, повторні записи тощо. Акт затверджується керівником музею.

22. Заміна книг надходжень, що належать до основних облікових документів, здійснюється тільки у виключних випадках (внаслідок старіння, значного пошкодження) шляхом їх переписування у встановленому МКТ порядку. Під час складання нових книг надходжень забороняється знищення або порушення цілісності старих книг, які довічно зберігаються в музеях разом з основними обліковими документами.

23. З метою збереження первинної інформації та дотримання послідовності облікових позначень музейних предметів під час переписування книг надходжень здійснюється перенесення усіх раніше вилучених інвентарних номерів із зазначенням документа, що є підставою для вилучення.

24. Облік музейних предметів в електронній формі ведеться у музеях відповідно до цього Положення та порядку його ведення, встановленого МКТ.

25. Вимоги щодо затвердження форми книг надходжень у музеях, в яких зберігається недержавна частина Музейного фонду України, встановлюються власником музейних предметів.

26. Ведення інвентарних книг, спеціальних інвентарних книг, книг надходження науково-допоміжного фонду може здійснюватися в електронному вигляді за умови дотримання порядку технічного захисту інформації, що зберігається в електронному вигляді.

27. Порядок технічного захисту інформації, що зберігається в електронному вигляді, визначається Законом України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах».

28. Вимоги до ведення обліку та зберігання фондово-облікової документації визначаються МКТ.

29. Відповідальність за організацію і ведення обліку музейних предметів несе головний зберігач музею.

Призначення на посаду та звільнення з посади головного зберігача музею здійснюється за погодженням з органом, у сфері управління якого

перебуває музей.

30. Контроль за дотриманням порядку обліку та умов зберігання музейних предметів здійснює МКТ.

Особливості обліку окремих категорій музейних предметів

31. Музеї ведуть облік, зберігають документи, які належать до Національного архівного фонду, та використовують їх згідно із Законом України «Про Національний архівний фонд та архівні установи».

Фондово-облікова документація музею не передається на зберігання в архівні установи.

32. Відомості про обсяг, склад, зміст і стан документів Національного архівного фонду заносяться до облікових книг та картотеки основного фонду музею.

33. Музеї подають щороку державним архівним установам відомості про склад і обсяг документів Національного архівного фонду за формою, встановленою Держкомархівів.

34. Облік музейних предметів, що містять дорогоцінні метали і коштовне каміння, ведеться трьома етапами та передбачає складення акта, реєстрацію такого предмета в книзі надходжень, інвентарній книзі і спеціальній інвентарній книзі.

35. Предмети, що містять дорогоцінні метали і коштовне каміння, підлягають апробації в установах, які мають сертифіковане обладнання.

36. Контроль за веденням обліку та дотриманням умов зберігання музейних предметів державної частини Музейного фонду України здійснює МКТ.

Вимоги щодо організації обліку, зберігання та використання музейних предметів визначаються інструкцією, яка затверджується Міністерством.

Порядок передачі музейних предметів державної частини Музейного фонду України

37. Передача музейних предметів державної частини Музейного фонду України з музеїв на постійне зберігання іншим музеям у межах України здійснюється за згодою музеїв, у яких вони зберігаються, за рішенням МКТ на підставі листа-клопотання органу виконавчої влади, у сфері управління якого перебуває музей, що передає музейні предмети.

38. Передача музейних предметів і музейних колекцій державної частини Музейного фонду України з музеїв на тимчасове зберігання іншим музеям, юридичним і фізичним особам у межах України здійснюється за згодою музеїв, в яких вони зберігаються, за рішенням:

центрального органу виконавчої влади, у сфері управління якого перебуває музей, - для музеїв, заснованих на державній формі власності;

структурного підрозділу місцевого органу виконавчої влади, у сфері управління якого перебуває музей, - для музеїв, заснованих на комунальній формі власності.

39. Рішення про передачу музейних предметів державної частини Музейного фонду України на тимчасове зберігання за межами України з метою їх експонування на виставках, проведення реставрації або наукової експертизи приймає МКТ.

40. Підставою для прийняття МКТ рішення про передачу музейних предметів на тимчасове зберігання за межами України з метою їх експонування на виставках або наукової експертизи є:

лист-клопотання органу, у сфері управління якого перебуває музей, в якому вони зберігаються;

гарантійний лист від сторони, яка приймає музейні предмети на тимчасове зберігання;

договір страхування музейних предметів на період перебування їх за межами музею, в якому вони зберігаються;

контракт (угода) між музеєм, який передає музейні предмети і музейні колекції на тимчасове зберігання, і стороною, яка їх приймає, з необхідними додатками, що містять, зокрема, вимоги до зберігання таких предметів, графік проведення виставки (виставок), інформацію про транспортну компанію, яка здійснює їх перевезення;

стандартний звіт про системи безпеки (facility report) сторони, яка приймає музейні предмети і музейні колекції на тимчасове зберігання.

41. Підставою для прийняття МКТ рішення про тимчасове зберігання музейних предметів за межами України з метою реставрації є:

лист-клопотання органу, у сфері управління якого перебуває музей, в якому вони зберігаються;

рішення реставраційної ради музею чи висновок Національного науково-дослідного реставраційного центру;

гарантійний лист від сторони, яка приймає музейні предмети на тимчасове зберігання з метою реставрації;

договір страхування музейних предметів на період їх перебування за межами музею, в якому вони зберігаються;

контракт (угода) між музеєм, який передає музейні предмети на тимчасове зберігання, і стороною, яка їх приймає з метою проведення реставрації, з необхідними додатками;

стандартний звіт про системи безпеки (facility report) сторони, яка приймає музейні предмети на тимчасове зберігання.

Охорона, зберігання і використання музейних предметів

42. Охорона музейних предметів здійснюється у порядку, що визначається МКТ разом з іншими органами виконавчої влади відповідно до їх повноважень.

43. Музейні предмети використовуються для розвитку освіти, науки та культури, поширення інформації про національне культурне надбання та світову історико-культурну спадщину шляхом:

створення експозицій, виставок та проведення на їх основі науково-

дослідницької і культурно-освітньої роботи;

підготовки та видання каталогів, збірок наукових праць, монографій, буклетів, путівників тощо;

надання юридичним та фізичним особам наукових консультацій щодо складу і змісту музейних колекцій, з питань створення автоматизованих інформаційно-пошукових систем обліку музейних зібрань, приєднання до міжнародних інформаційних систем та забезпечення доступу до них широких верств населення.

44. Музеї можуть встановлювати обмеження стосовно доступу дослідників до музейних предметів у зв'язку з незадовільним станом їх збереження, проведенням реставраційних та консерваційних робіт, перебуванням у постійно діючій експозиції чи на виставці.

45. Порядок доступу до музейних предметів і музейних колекцій, які зберігаються у фондосховищах, визначається інструкцією, що затверджується музеєм на основі нормативно-правових актів МКТ.

46. Виготовлення образотворчої, друкованої, сувенірної продукції з використанням зображень музейних предметів здійснюється відповідно до вимог законодавства у сфері авторського права та з письмового дозволу музеїв, у яких вони зберігаються.

(Положення у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 03.11.2010 р. N 1007)

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 20 червня 2000 р. N 984
Київ
Про затвердження зразка свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей з території України

Відповідно до статті 13 Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» Кабінет Міністрів України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

Затвердити зразок свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей з території України (додається).

Прем'єр-міністр України **В. ЮЩЕНКО**

Інд. 28 ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 20 червня 2000 р. N 984

Зразок

Державний Герб України
Державна служба контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України

СВІДОЦТВО
на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей з території України

1. Заявник (прізвище, ім'я, по батькові; назва юридичної особи)
_____
2. Громадянство _____
3. Дані паспорта громадянина України для виїзду за кордон або іншого документа, що посвідчує особу
_____
4. Кількість (словами), опис (із зазначенням назви, техніки виконання, використання матеріалу, розміру, дати виконання) предметів, що вивозяться*
_____
_____
_____
5. Перелік предметів, що вивозяться* _____
_____
6. Оцінка предметів, що вивозяться (страхова оцінка) _____
_____
_____

7. Куди вивозяться предмети, тимчасово чи назавжди, мета _____
_____
_____
_____

8. Підстава: висновок державної експертизи*

Видано у м. _____ “___” _____ 200_ р.

дійсний до “___” _____ 200_ р.

Уповноважений Державної служби контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України при _____ управлінні культури _____ обласної (міської) державної адміністрації

М. П.

_____ (підпис) _____ (розшифрування)

* У разі потреби додається на «___» арк.

_____

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 26 серпня 2003 р. N 1343
Київ
Про затвердження Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення

Із змінами і доповненнями, внесеними
постановою Кабінету Міністрів України
від 15 березня 2006 року N 296

Відповідно до статті 11 Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» Кабінет Міністрів України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

Затвердити такі, що додаються:

Порядок проведення державної експертизи культурних цінностей;

розміри плати (тарифи) за проведення державної експертизи культурних цінностей.

Прем'єр-міністр України **В. ЯНУКОВИЧ**

Інд. 28
ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 26 серпня 2003 р. N 1343

ПОРЯДОК
проведення державної експертизи культурних цінностей

1. Цей Порядок регулює питання проведення державної експертизи культурних цінностей, заявлених до вивезення, тимчасового вивезення та повернутих в Україну після тимчасового вивезення, а також вилучених митними або правоохоронними органами, конфіскованих за рішенням суду та обернених відповідно до закону в дохід держави.

(пункт 1 із змінами, внесеними згідно з постановою
Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 р. N 296)

2. У цьому Порядку терміни вживаються у такому значенні:

культурні цінності - визначені у статті 1 Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства;

державна експертиза культурних цінностей (далі - експертиза) - всебічний аналіз і вивчення культурної цінності об'єктів, заявлених до виве-

зення, тимчасового вивезення та повернутих в Україну після тимчасового вивезення, а також вилучених митними або правоохоронними органами, конфіскованих за рішенням суду та обернених відповідно до закону в дохід держави, за результатами яких складається експертний висновок;

(абзац третій пункту 2 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 р. N 296)

об'єкти експертизи (далі - об'єкти) - культурні цінності, заявлені до вивезення, тимчасового вивезення та повернуті в Україну після тимчасового вивезення, а також вилучені митними або правоохоронними органами, конфісковані за рішенням суду та обернені відповідно до закону в дохід держави;

(абзац четвертий пункту 2 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 р. N 296)

суб'єкти експертизи - заявники, організатори експертизи, а також експерти та мистецтвознавці;

заявник - фізична або юридична особа, яка подала уповноваженому органу заяву на проведення експертизи об'єкта;

експерт - працівник державного сховища культурних цінностей, музею, бібліотеки, реставраційної або науково-дослідної організації, архівної установи, інший фахівець, який має високу кваліфікацію, спеціальні знання і безпосередньо проводить мистецтвознавчу експертизу та несе персональну відповідальність за достовірність і повноту аналізу, обґрунтованість рекомендацій;

мистецтвознавець - посадова особа, призначена Міністерством культури Автономної Республіки Крим, управлінням культури обласної (міської) держадміністрації за погодженням з Державною службою контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України (далі - Державна служба контролю) для проведення попередньої експертизи та оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей або для здійснення контролю за вивезенням, тимчасовим вивезенням культурних цінностей та їх поверненням в Україну в пункті пропуску через митний кордон України.

3. За видами експертиза поділяється на попередню, первинну, повторну, додаткову, контрольну наукову і науково-технічну.

Попередня експертиза проводиться мистецтвознавцями для визнання об'єкта культурною цінністю або предметом культурного призначення серійного чи масового виробництва на підставі норм атрибуції та критеріїв його художньої, історичної, етнографічної та наукової значущості.

Первинна експертиза проводиться для підготовки обґрунтованого експертного висновку на об'єкт експертизи.

Повторна експертиза проводиться у разі виявлення порушення вимог цього Порядку під час проведення первинної експертизи або за наявності обґрун-

тованих претензій заявника до експертного висновку первинної експертизи.

Додаткова експертиза проводиться у разі, коли виникли нові наукові підстави для характеристики об'єкта.

Контрольна наукова і науково-технічна експертиза проводиться для перевірки висновків первинної експертизи за ініціативою суб'єктів експертизи, заінтересованих у спростуванні окремих положень, частин або в цілому висновків раніше проведених експертиз.

4. За ступенем складності експертиза поділяється на просту і складну.

Проста експертиза не потребує вивчення додаткової спеціалізованої літератури (аукціонні каталоги, монографії, енциклопедії, довідники, архівні матеріали), поглибленого фізично-хімічного аналізу з використанням спеціальної технології.

Складна експертиза передбачає вивчення додаткової спеціалізованої літератури (аукціонні каталоги, монографії, енциклопедії, довідники, архівні матеріали) та/або поглибленого фізично-хімічного аналізу з використанням спеціальної технології.

5. Право на проведення експертизи надається установам, державним закладам культури, іншим організаціям (далі - уповноважена організація) наказом Мінкультури.

6. Для проведення експертизи заявник подає Державній службі контролю або уповноваженій організації письмову заяву із зазначенням мети вивезення, тимчасового вивезення з території України культурних цінностей і пред'являє документ, що посвідчує особу (для фізичної особи - паспорт громадянина України, тимчасове посвідчення особи громадянина України, паспорт громадянина України для виїзду за кордон, дипломатичний паспорт, службовий паспорт, посвідчення особи моряка, посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон, для юридичної особи - довідка про присвоєння коду згідно з ЄДРПОУ).

До заяви додаються:

об'єкти (об'єкт) у разі можливості їх транспортування;

два примірники переліку об'єктів, заявлених до вивезення, тимчасового вивезення з території України культурних цінностей;

два примірники кольорових фотокарток об'єктів розміром 13 х 18 сантиметрів (крім предметів філателії, письмових та документальних пам'яток, архівних документів, фотокартки яких не подаються). Для предметів нумізматики і фалеристики допускається фотографування кількох предметів разом, але не більш як трьох одиниць на одній фотокартці з обов'язковим використанням масштабної лінійки. При тимчасовому вивезенні смичкових музичних інструментів та смичків замість фотокарток подаються паспорти на них.

(абзац п'ятий пункту 6 у редакції постанови
Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 р. N 296)

7. Посадова особа Державної служби контролю або мистецтвознавець проводить попередню експертизу об'єкта, у разі потреби рекомендує інші види експертизи та визначає експерта.

8. В експертному висновку зазначається достовірність об'єкта, автор, назва та подається його атрибутивний опис, який складається за такими критеріями: час створення; причетність до історичних подій, культурних традицій народів і пам'яток історії, видатних особистостей, виробників, мануфактур і шкіл; рівень визнання автора; стан збереженості, знаки та позначки, комплектність, лінійні розміри, соціокультурна функція, рівень суспільного визнання, унікальність, рівень виконавської техніки та популярності, наукова значущість, оцінна вартість.

9. Експертний висновок повинен містити аргументовану рекомендацію щодо доцільності включення об'єкта до Державного реєстру національного культурного надбання та можливості вивезення його з території України.

10. У разі коли за результатами експертизи об'єкт повинен бути включений до Державного реєстру національного культурного надбання, матеріали експертизи незалежно від згоди заявника передаються Мінкультури або Держкомархіву відповідно до їх компетенції.

11. Експертний висновок на об'єкти, які були тимчасово вивезені з території України і повернуті в Україну, крім відомостей, зазначених у пункті 8, повинен містити оцінку стану збереженості об'єкта.

12. Експертиза культурних цінностей, вилучених митними або правоохоронними органами, конфіскованих за рішенням суду та обернених відповідно до закону в дохід держави, проводиться мистецтвознавцями або експертами уповноважених організацій.

(пункт 12 у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 15.03.2006 р. N 296)

13. Експертний висновок друкується на бланках уповноваженої організації, завіряється підписами експерта та керівника цієї організації, скріпленими печаткою. Експертний висновок складається у двох примірниках, один з яких залишається у експерта, другий передається Державній службі контролю або мистецтвознавцю на зберігання.

Переліки та фотокартки об'єктів завіряються підписом експерта, що провів експертизу, який скріпляється печаткою.

У разі коли попередню експертизу об'єкта провів мистецтвознавець і її результати не дають підстави для проведення інших експертиз, експертний висновок, переліки та фотокартки об'єктів завіряються підписом особи, яка проводила експертизу, із зазначенням дати та проставляється штамп «Дозволено до вивезення з України».

14. Строк проведення експертизи залежить від ступеня її складності і становить до 30 календарних днів від дати прийняття заяви та об'єктів на експертизу.

Якщо експертиза проводиться за місцем знаходження культурних цінностей, транспортні витрати здійснюються за рахунок заявника.

Огляд предметів і підготовка експертного висновку може проводитися за відсутності заявника.

За згодою заявника культурні цінності можуть бути направлені на додаткове технологічне дослідження до музейних і реставраційних закладів Мінкультури, архівних установ або Держкомархіву. В такому разі строк проведення експертизи за рішенням Державної служби контролю може бути продовжений, але не більше ніж на 30 днів.

15. Усі матеріали, пов'язані з проведенням експертизи, зберігаються п'ять років за місцем підготовки і видачі експертного висновку, а потім передаються на зберігання до відповідної державної архівної установи.

16. Експертиза проводиться після здійснення попередньої оплати.

Експертиза культурних цінностей, вилучених митними або правоохоронними органами, конфіскованих за рішенням суду та обернених відповідно до закону в дохід держави, проводиться мистецтвознавцями на безоплатній основі.

(абзац другий пункту 16 у редакції постанови
Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 р. N 296)

17. Кошти, що надходять від проведення державної експертизи, підлягають зарахуванню до державного бюджету і використовуються на потреби бюджетних установ і організацій, які проводили експертизу, відповідно до законодавства.

18. Кошти, сплачені за проведення експертизи, незалежно від її результатів не підлягають поверненню.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 26 серпня 2003 р. N 1343

РОЗМІРИ
плати (тарифи) за проведення державної експертизи культурних цінностей

Об'єкт державної експертизи	Розмір плати без податку на додану вартість, гривень	
	проста експертиза	складна експертиза
Твори живопису, за одиницю	12,38	24,76
Графіка, за 10 аркушів	9,09	18,18
Скульптура, за одиницю	10,74	21,48
Предмети археології, за одиницю	13,21	26,42
Друковані видання (стародруки, книги, картографічні, нотні видання), за одиницю	7,03	14,06

Об'єкт державної експертизи	Розмір плати без податку на додану вартість, гривень	
	проста експертиза	складна експертиза
Архівні документи, включаючи фото-, кіно-(відео), фонопам'ятки, за одиницю	7,03	14,06
Музичні інструменти, за одиницю	13,21	26,42
Предмети нумізматики, філателії, боністики, фалеристики		
за одиницю	7,03	14,06
за колекцію	13,21	26,42
Предмети декоративно-ужиткового мистецтва, за одиницю	9,09	18,18
Історико-художні пам'ятки, за одиницю	10,74	21,48
Сувенірна продукція, за одиницю	7,03	

Примітки: 1. Розміри плати (тарифи) за проведення окремих видів державної експертизи можуть встановлюватися та затверджуватися керівниками державних сховищ культурних цінностей за разовими калькуляціями, погодженими із замовником, виходячи із собівартості робіт (послуг), визначеної відповідно до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств», згідно з переліками платних послуг, затвердженими постановами Кабінету Міністрів України від 5 червня 1997 р. N 534 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами культури і мистецтв, заснованими на державній та комунальній формі власності» (Офіційний вісник України, 1997 р., число 23, с. 95) і від 7 травня 1998 р. N 639 «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися державними архівними установами» (Офіційний вісник України, 1998 р., N 19, ст. 684).

2. У разі проведення термінової державної експертизи до встановлених розмірів плати (тарифів) застосовується підвищений коефіцієнт, який становить 25 відсотків, експертизи за місцем знаходження - 50 відсотків.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 8 вересня 2004 р. N 1181
Київ
Деякі питання спорудження (створення) пам'ятників і монументів

Кабінет Міністрів України **постановляє**:

1. Установити, що:

пам'ятники і монументи, які споруджуються (створюються) з метою увічнення подій та пам'яті діячів, можуть мати державне або місцеве значення;

пам'ятники і монументи, присвячені увічненню знаменних подій в історії України та світу, що мали національне і світове значення, а також пам'яті видатних державних, громадських та історичних діячів, діячів національної науки, культури, мистецтва і праці, мають державне, інші - місцеве значення;

рішення про спорудження (створення) пам'ятників і монументів державного значення приймаються Кабінетом Міністрів України, а місцевого - місцевими органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування;

замовниками спорудження (створення) пам'ятників і монументів можуть бути центральні і місцеві органи виконавчої влади, підприємства, установи, організації та об'єднання громадян;

фінансування спорудження (створення) пам'ятників і монументів здійснюється за рахунок коштів державного або місцевого бюджету та інших джерел.

2. В абзаці шостому пункту 2 Порядку державного фінансування капітального будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. N 1764 (Офіційний вісник України, 2001 р., N 52, ст. 2374), слова «а також науково-дослідних та інших організацій, пов'язаних з розвитком науки» замінити словами «науково-дослідних та інших організацій, пов'язаних з розвитком науки, а також пам'ятників і монументів».

3. Державному комітетові з будівництва та архітектури разом з Міністерством культури і мистецтв затвердити у двомісячний строк порядок спорудження (створення) пам'ятників і монументів.

Прем'єр-міністр України **В. ЯНУКОВИЧ**

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 17 липня 2003 р. N 1108
Київ
Про утворення Міжвідомчої координаційної ради з питань охорони культурної спадщини

Із змінами і доповненнями, внесеними
постановами Кабінету Міністрів України
від 15 лютого 2006 року N 147,
від 4 жовтня 2006 року N 1379,
від 27 січня 2010 року N 56

Кабінет Міністрів України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

1. Утворити Міжвідомчу координаційну раду з питань охорони культурної спадщини у складі згідно з додатком.

Надати голові Міжвідомчої координаційної ради право вносити в разі потреби зміни до її складу.

2. Затвердити Положення про Міжвідомчу координаційну раду з питань охорони культурної спадщини (додається).

3. Міжвідомчій координаційній раді з питань охорони культурної спадщини забезпечити розроблення та затвердити у двомісячний строк план заходів, спрямованих на посилення контролю за збереженням об'єктів культурної спадщини, що становлять особливу культурну цінність.

Прем'єр-міністр України **В. ЯНУКОВИЧ**

Інд. 28 Додаток
до постанови Кабінету Міністрів України
від 17 липня 2003 р. N 1108
(у редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 27 січня 2010 р. N 56)

СКЛАД
Міжвідомчої координаційної ради з питань охорони культурної спадщини

Міністр культури і туризму - голова Ради

Заступник Міністра культури і туризму - заступник голови Ради

Голова Держкультурспадщини - заступник голови Ради

Голова Держтуризмкурортів

Голова Національної комісії України у справах ЮНЕСКО (за згодою)

Голова Національної спілки художників (за згодою)

Голова Республіканського комітету Автономної Республіки Крим з охорони культурної спадщини

Голова Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (за згодою)

Директор департаменту фінансів освіти, науки та культури Мінфіну

Директор Інституту археології Національної академії наук (за згодою)

Директор Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень (за згодою)

Директор Українського державного науково-дослідного проектного інституту «УкрНДІпроектреставрація» (за згодою)

Заступник Голови Держкомнацрелігій

Заступник голови Держкультурспадщини

Заступник Міністра юстиції

Народні депутати України (за згодою)

Начальник Державної служби заповідної справи

Начальник управління реконструкції забудови, реставрації та збереження культурної спадщини Мінрегіонбуду

Начальник Головного управління охорони культурної спадщини Київської міськдержадміністрації

Начальник управління охорони культурної спадщини Львівської облдержадміністрації

Начальник управління охорони об'єктів культурної спадщини Одеської облдержадміністрації

Перший заступник голови Держкультурспадщини

Президент Національної спілки архітекторів (за згодою)

Президент Української спеціалізованої науково-реставраційної проектно-будівельно-виробничої корпорації «Укрреставрація» (за згодою)

(додаток із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 15.02.2006 р. N 147, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 р. N 56)

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 17 липня 2003 р. N 1108
(у редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 27 січня 2010 р. N 56)

ПОЛОЖЕННЯ
про Міжвідомчу координаційну раду з питань охорони культурної спадщини

1. Міжвідомча координаційна рада з питань охорони культурної спадщини (далі - Рада) є постійно діючим дорадчим органом Кабінету Міністрів України, який утворюється ним для забезпечення здійснення своїх повноважень.

2. Рада у своїй діяльності керується Конституцією і законами України, а також указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції і законів України, актами Кабінету Міністрів України та цим Положенням.

3. Основними завданнями Ради є:

сприяння забезпеченню координації дій органів виконавчої влади з питань охорони культурної спадщини;

підготовка пропозицій щодо формування і реалізації державної політики у сфері охорони культурної спадщини;

визначення шляхів, способів та механізму вирішення проблемних питань, що виникають під час реалізації державної політики у сфері охорони культурної спадщини;

підвищення ефективності діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади з питань охорони культурної спадщини;

удосконалення нормативно-правової бази з питань охорони культурної спадщини.

4. Рада відповідно до покладених на неї завдань:

1) проводить аналіз стану справ та причин виникнення проблем у процесі реалізації державної політики у сфері охорони культурної спадщини;

2) вивчає результати діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій з питань охорони культурної спадщини;

3) проводить моніторинг стану виконання органами виконавчої влади покладених на них завдань;

4) бере участь у розробленні проектів нормативно-правових актів з питань, що належать до її компетенції;

5) розробляє пропозиції щодо розвитку міжнародного співробітництва у сфері охорони культурної спадщини;

6) подає Кабінетові Міністрів України розроблені за результатами своєї роботи рекомендації та пропозиції.

5. Рада має право:

1) отримувати в установленому порядку від центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань;

2) залучати до участі у своїй роботі представників центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками), а також незалежних експертів (за згодою);

3) утворювати у разі потреби для виконання покладених на неї завдань постійні або тимчасові робочі групи;

4) організовувати проведення конференцій, семінарів, нарад та інших заходів з питань, пов'язаних з охороною культурної спадщини.

6. Рада під час виконання покладених на неї завдань взаємодіє з державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями.

7. Посадовий склад визначається Кабінетом Міністрів України. Головою Ради є Міністр культури і туризму. Голова Ради затверджує її персональний склад та вносить у разі потреби до нього зміни.

8. Формою роботи Ради є засідання, що проводяться за рішенням її голови, але не рідше ніж два рази на рік.

Позачергові засідання скликаються на вимогу голови Ради або третини її членів.

Засідання Ради веде голова, а за його відсутності - заступник голови.

Підготовку матеріалів для розгляду на засіданнях Ради забезпечує її секретар.

Засідання Ради вважається правоможним, якщо на ньому присутні більш як половина її членів.

9. Для оперативного вирішення актуальних питань, що належать до компетенції Ради, утворюється президія Ради, яка діє у період між її засіданнями.

До складу президії входять голова, заступники голови, секретар і члени Ради. Персональний склад президії затверджує голова Ради.

10. На своїх засіданнях Рада розробляє пропозиції і рекомендації з питань, що належать до її компетенції.

Пропозиції і рекомендації вважаються схваленими, якщо за них проголосувало більш як половина присутніх на засіданні членів Ради.

У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос головуючого на засіданні.

Пропозиції і рекомендації фіксуються у протоколі засідання, який підписується головуючим на засіданні та секретарем і надсилається усім членам Ради та Кабінетові Міністрів України.

Член Ради, який не підтримує пропозиції або рекомендації, може викласти у письмовій формі свою окрему думку, що додається до протоколу засідання.

11. Пропозиції і рекомендації Ради можуть бути реалізовані шляхом прийняття Кабінетом Міністрів України рішення, проект якого вносить орган виконавчої влади відповідно до своїх повноважень.

12. Рада використовує бланк із своїм найменуванням.

13. Організаційне, інформаційне, матеріально-технічне забезпечення роботи Ради здійснює Держкультурспадщини.

(Положення із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.2006 р. N 1379, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 р. N 56)

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА
від 11 грудня 1999 р. N 2293
Київ
Про затвердження Переліку об'єктів права державної власності, які можуть надаватися в концесію

Із змінами і доповненнями, внесеними
постановами Кабінету Міністрів України
від 12 жовтня 2000 року N 1536,
від 22 березня 2001 року N 263,
від 23 квітня 2003 року N 571,
від 28 жовтня 2004 року N 1438,
від 15 березня 2006 року N 294,
від 21 листопада 2007 року N 1338,
від 10 червня 2009 року N 569,
від 4 квітня 2011 року N 443

Відповідно до статті 6 Закону України «Про концесії» Кабінет Міністрів України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

1. Затвердити Перелік об'єктів права державної власності, які можуть надаватися в концесію (додається).

2. Міністерству економіки разом з іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади продовжити роботу з визначення об'єктів права державної власності, які можуть надаватись в концесію, і у разі потреби подати в установленому порядку Кабінетові Міністрів України відповідні пропозиції.

Прем'єр-міністр України **В. ПУСТОВОЙТЕНКО**

Інд. 25
ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 11 грудня 1999 р. N 2293
(у редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 23 квітня 2003 р. N 571)

ПЕРЕЛІК
об'єктів права державної власності, які можуть надаватися в концесію

Об'єкти права державної власності	Орган, уповноважений на укладення концесійного договору (концесієдавець)
Розділ виключено	
Об'єкти, які можуть бути спеціально збудовані відповідно до умов концесійного договору для задоволення громадських потреб	

Об'єкти права державної власності	Орган, уповноважений на укладення концесійного договору (концесієдавець)
Південна транс'європейська автомагістраль Західний кордон України (с. Косини) - м. Київ протяжністю 735 км (міжнародні транспортні коридори N 5, 3)*	Укравтодор
Комплекс дорожнього сервісу на автомобільній дорозі Київ - Одеса (міжнародний транспортний коридор N 9), Київська область (смт Гребінки)	Укравтодор
Комплекс дорожнього сервісу на автомобільній дорозі Київ - Ковель протяжністю 228 км, Житомирська область (м. Олевськ)	- " -
Автомагістраль I категорії від кордону з Російською Федерацією до автодороги Київ - Харків - Довжанський протяжністю 48,7 км, Харківська область	- " -
Автомагістраль I категорії Львів - Броди протяжністю 80,2 км, Львівська область	- " -
Автомагістраль I категорії Броди - Рівне протяжністю 94,8 км, Рівненська область	- " -
Сиваська вітрова електростанція потужністю 20 МВт, Херсонська область (Чаплинський район, с. Григорівка)	Херсонська облдержадміністрація
Велика кільцева автомобільна дорога навколо м. Києва протяжністю 213 км, Київська область*	Укравтодор
Автомобільна дорога Одеса - Рені протяжністю 261 км, Одеська область*	- " -
Об'єкти незавершеного будівництва та законсервовані об'єкти, які можуть бути добудовані з метою їх використання для надання послуг із задоволення громадських потреб	
Новоазовська вітрова електростанція потужністю 50 МВт, Донецька область (Новоазовський район, с. Безіменне)	Донецька облдержадміністрація
Майно підприємств, які є цілісними майновими комплексами або системою цілісних майнових комплексів, що забезпечують комплексне надання послуг	
Замок (1484 рік) - пам'ятка архітектури національного значення, охоронний номер 481 (с. Свірж Перемишлянського району Львівської області)	Львівська облдержадміністрація
Замок (XVI - XVII ст.) - пам'ятка архітектури національного значення, охоронний номер 486 (с. Старе Село Пустомитівського району Львівської області)	- " -

Об'єкти права державної власності	Орган, уповноважений на укладення концесійного договору (концесієдавець)
Палац (XIX ст.) - пам'ятка архітектури національного значення, охоронний номер 1424 (с. Тартаків Сокальського району Львівської області)	- " -
Майно підприємств, які є цілісними майновими комплексами або системою цілісних майнових комплексів, що забезпечують пошук, розвідку родовищ корисних копалин і їх видобування, надання послуг у житлово-експлуатаційній сфері та використання об'єктів соціально-культурного призначення	
Державне підприємство "Ровенькиантрацит" (код згідно з ЄДРПОУ 32320704), 94700, Луганська область, м. Ровеньки, вул. Комуністична, 6	Міненерговугілля
Державне підприємство "Свердловантрацит" (код згідно з ЄДРПОУ 32355669), 94800, Луганська область, м. Свердловськ, вул. Енгельса, 1	- " -

_____

* Об'єкт може надаватися в концесію окремими ділянками за рішенням концесієдавця.

(Перелік із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 12.10.2000 р. N 1536, від 22.03.2001 р. N 263, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 23.04.2003 р. N 571, із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 28.10.2004 р. N 1438, від 15.03.2006 р. N 294, від 21.11.2007 р. N 1338, від 10.06.2009 р. N 569, від 04.04.2011 р. N 443)

НАКАЗИ МІНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ, МІНІСТЕРСТВА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ, БУДІВНИЦТВА ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ, ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ З ПИТАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Про затвердження Порядку встановлення та утримання охоронних дощок та охоронних знаків на нерухомих пам'ятках

**Наказ Міністерства культури і мистецтв України,
Державного комітету України з будівництва та архітектури
від 27 січня 2004 року N 30/10**

**Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
9 лютого 2004 р. за N 172/8771**

На виконання статті 16 Закону України «Про охорону культурної спадщини» **НАКАЗУЄМО**:

1. Затвердити Порядок встановлення та утримання охоронних дощок та охоронних знаків на нерухомих пам'ятках, що додається.

2. Державній службі охорони культурної спадщини Міністерства культури і мистецтв України та Управлінню реставрації та реконструкції історичної забудови Держбуду України:

- забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України;

- у двотижневий термін після державної реєстрації довести цей наказ до відома Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, підвідомчих установ (організацій) Міністерства культури і мистецтв України, Державного комітету України з будівництва та архітектури.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на Державну службу охорони культурної спадщини (Кучерук М. М.) та Управління реставрації та реконструкції історичної забудови Держбуду (Майстерчук Т. П.).

**Міністр
культури і мистецтв України** **Ю. П. Богуцький**

**Голова Державного комітету України
з будівництва та архітектури** **В. І. Череп**

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства культури і мистецтв України,
Державного комітету України з будівництва та архітектури
від 27 січня 2004 р. N 30/10
Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
9 лютого 2004 р. за N 172/8771

Порядок
встановлення та утримання охоронних дощок та охоронних знаків на нерухомих пам'ятках

1. Даний порядок поширюється на пам'ятки архітектури та містобудування, археології, історії, монументального мистецтва, садово-паркового мистецтва та ландшафту.

Наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

• пам'ятка - об'єкт культурної спадщини національного або місцевого значення, який занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (далі - Реєстр);

• охоронна дошка - інформаційно-попереджувальна дошка (табличка) установленої форми, яка розміщується на пам'ятці або є складовою частиною охоронного знака та інформує, що пам'ятку занесено до Реєстру і вона перебуває під охороною держави;

• охоронний знак - основа, на якій закріплюється охоронна дошка або інформаційний напис.

Охоронний знак установлюється в тому разі, якщо безпосередньо на пам'ятку не можна прикріпити охоронну дошку.

2. Встановлення та утримання охоронних дощок і охоронних знаків у належному стані - один з обов'язкових заходів збереження та захисту пам'ятки від пошкодження, руйнування або знищення.

3. Забезпечення виготовлення, встановлення та утримання охоронних дощок (знаків) покладається на органи охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органи охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій та органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування (далі - місцеві органи охорони культурної спадщини).

4. Видатки на здійснення матеріальних витрат на виготовлення, встановлення і утримання в належному стані охоронних дощок (знаків) здійснюються за рахунок загального та спеціального фондів державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів.

Також джерелами фінансування заходів з виготовлення, встановлення та утримання охоронних дошок та знаків можуть бути кошти власників пам'яток чи уповноважених ними органів або осіб, які набули права володіння, користування чи управління пам'ятками, кошти замовників робіт, передбачених статтями 22 і 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини», благодійні внески та пожертвування на охорону культурної

спадщини та інші джерела, не заборонені чинним законодавством.

5. Власник (користувач) пам'ятки зобов'язаний стежити за схоронністю охоронної дошки (знака) і в разі пошкодження або втрати невідкладно повідомити місцевий орган охорони культурної спадщини.

6. Місце і спосіб кріплення охоронної дошки (знака) визначаються місцевим органом охорони культурної спадщини.

7. Місце встановлення охоронної дошки (знака) та способи її кріплення не повинні погіршувати естетичної, історичної, наукової чи художньої цінності пам'ятки.

8. На охоронній дошці зазначаються вид, найменування, датування та охоронний номер пам'ятки.

9. Описи охоронної дошки та охоронного знака, якими встановлені форма і зміст загальних написів, додаються (додатки 1 та 2).

10. На пам'ятках, унесених до Списку всесвітньої культурної спадщини, встановлюються відповідні знаки, що рекомендовані міжнародними організаціями охорони пам'яток.

11. Контроль за дотриманням цього Порядку покладається на місцеві органи охорони культурної спадщини.

Голова Державної служби охорони культурної спадщини **М. М. Кучерук**

Начальник Управління реставрації та реконструкції історичної забудови Держбуду **Т. П. Майстерчук**

Додаток 1
до п. 9 Порядку

Опис охоронної дошки

Охоронна дошка має форму прямокутника розмірами 480 х 350 мм товщиною 10 мм з отворами в кутах для кріплення до основи пам'ятки. Охоронна дошка виготовляється з пластику з покриттям «під сталь».

Поверхня дошки по всьому периметру обрамлена випуклою рамкою з обрамувальними валиками. Розміри рамки: ширина 40 мм по всьому периметру, висота над поверхнею основної площини дошки 4 мм, ширина валика 4 мм, висота - 4 мм.

У верхній частині дошки на відстані 10 мм від верху рамки в центрі розташовано рельєфне зображення малого Державного Герба України розміром 65 х 45 мм, висота над поверхнею 5 мм.

Під малим Державним Гербом України (на відстані 5 мм) по центру напис: **«УКРАЇНА»** з розміром літер 16 мм та висотою над поверхнею (висотою) 2 мм.

Нижче на відстані 20 мм від напису «УКРАЇНА» по центру напис: «**ПАМ'ЯТКА»** з розміром літер 22 мм, висотою 2 мм.

Нижче на відстані 10 мм від напису «ПАМ'ЯТКА», по центру, напис - вид пам'ятки: **«археології», «архітектури та містобудування», «історії», «ландшафту», «садово-паркового мистецтва», «монументаль-**

ного мистецтва». Розмір літер напису виду пам'ятки **археології, історії, ландшафту -** 18 мм, висотою 2 мм. Розмір літер напису виду пам'ятки **архітектури та містобудування, садово-паркового мистецтва, монументального мистецтва -** 15 мм, висотою 2 мм.

Нижче напису виду пам'ятки на відстані 10 мм, по центру, - рамка назви пам'ятки розміром 250 х 160 мм з обрамувальним валиком розміром 2 х 4 мм.

У рамці назви пам'ятки на відстані від верхнього валика 12 мм по центру - НАЗВА ПАМ'ЯТКИ - (змінна), розміром літер 22 мм висотою 2 мм на відстані один рядок від іншого 15 мм.

Нижче, над нижнім валиком рамки назви пам'ятки, на відстані 13 мм від нього, по центру надпис: **«ОХОРОННИЙ N ____»**, розміром літер 14 мм висотою 2 мм.

Нижче рамки назви пам'ятки по центру на відстані 12 мм від низу валика рамки назви пам'ятки напис: **«ОХОРОНЯЄТЬСЯ ДЕРЖАВОЮ»**, розміром літер 9 мм, висотою 2 мм.

Нижче напису «ОХОРОНЯЄТЬСЯ ДЕРЖАВОЮ» на відстані 10 мм напис: **«ПОШКОДЖЕННЯ КАРАЄТЬСЯ ЗАКОНОМ»**, розміром літер 9 мм, висотою 2 мм.

Рельєфні елементи відтінені сріблястою фарбою, вся поверхня покрита лаком.

Голова Державної служби охорони культурної спадщини **М. М. Кучерук**

Додаток 2
до п. 9 Порядку

Опис охоронного знака

Охоронний знак складається з основи та закріпленої на ній охоронної дошки або інформаційного напису.

Основа охоронного знака виготовлюється з тривкого матеріалу (камінь, залізобетон), встановлюється на фундамент. Габарити основи не більше зазначених нижче, але не менше розміру охоронної дошки:

- висота - 1200 мм;
- ширина - 1000 мм;
- товщина - 1000 мм.

На фронтальній або верхній похилій площині основи охоронного знака кріпиться охоронна дошка.

Голова Державної служби охорони культурної спадщини **М. М. Кучерук**

Про затвердження Порядку видачі свідоцтва про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки

Наказ Міністерства культури і туризму України
від 5 грудня 2005 року N 900

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
21 грудня 2005 р. за N 1533/11813

На виконання статті 14 Закону України «Про охорону культурної спадщини» **НАКАЗУЮ**:

1. Затвердити Порядок видачі свідоцтва про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки (додається).

2. Державній службі охорони культурної спадщини:

забезпечити державну реєстрацію цього наказу в Міністерстві юстиції України;

довести цей наказ до відома Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

3. Контроль за виконанням наказу покласти на голову Державної служби охорони культурної спадщини Кучерука М. М.

Міністр **І. Д. Ліховий**

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства культури і туризму України
від 5 грудня 2005 р. N 900
Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
21 грудня 2005 р. за N 1533/11813

Порядок
видачі свідоцтва про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки

1. Цей Порядок розроблено на виконання статті 14 Закону України «Про охорону культурної спадщини». Він визначає процедуру оформлення та видачі свідоцтва про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки (далі - свідоцтво) (додаток 1).

2. Свідоцтво видається Державною службою охорони культурної спадщини або іншими органами охорони культурної спадщини (у разі делегування їм цих повноважень Міністерством культури і туризму України)

власникові пам'ятки або вповноваженому ним органу (далі - власник) після занесення об'єкта культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (далі - Реєстр).

3. Для одержання свідоцтва власник подає до відповідного органу охорони культурної спадщини письмову заяву про видачу свідоцтва про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки (додаток 2), належним чином завірені копії установчих документів, свідоцтва про державну реєстрацію (для фізичної особи - копію паспорта), документа, який посвідчує право власності на пам'ятку, або документа, що встановлює повноваження щодо пам'ятки органу, уповноваженого власником.

4. Свідоцтво видається відповідним органом охорони культурної спадщини протягом місяця з дня подання власником заяви про видачу свідоцтва та повного комплекту документів згідно з пунктом 3 цього Порядку.

5. Орган, який видає свідоцтво, перевіряє наявність відповідного рішення про занесення даного об'єкта культурної спадщини до Реєстру та внесення змін до нього.

6. Свідоцтво має позначені друкарським способом серію і номер. Серія визначається відповідно до місцезнаходження об'єкта згідно з адміністративно-територіальним устроєм України:

Автономна Республіка Крим	АР
Вінницька область	ВН
Волинська область	ВЛ
Дніпропетровська область	ДП
Донецька область	ДН
Житомирська область	ЖТ
Закарпатська область	ЗК
Запорізька область	ЗП
Івано-Франківська область	ІФ
Київська область	КО
Кіровоградська область	КР
Луганська область	ЛГ
Львівська область	ЛВ
Миколаївська область	МК
Одеська область	ОД
Полтавська область	ПЛ
Рівненська область	РВ
Сумська область	СМ
Тернопільська область	ТР

Харківська область	ХА
Херсонська область	ХР
Хмельницька область	ХМ
Черкаська область	ЧК
Чернівецька область	ЧН
Чернігівська область	ЧР
м. Київ	КВ
м. Севастополь	СВ

7. Серія свідоцтва, виданого Державною службою охорони культурної спадщини, складається з двох літер, що відповідають місцезнаходженню об'єкта згідно з адміністративно-територіальним устроєм України, та літери «д».

Серія свідоцтва, виданого відповідно до пункту 2 цього Порядку органом охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, органом охорони культурної спадщини місцевого самоврядування (далі - місцеві органи охорони культурної спадщини), складається з двох літер відповідно до місцезнаходження об'єкта (наприклад, АР).

8. Свідоцтва реєструються органом, що їх видав, у Журналі обліку свідоцтв про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки (далі - Журнал обліку) (додаток 3).

Номер свідоцтва має відповідати номеру внесення відомостей про його видачу до Журналу обліку.

9. У разі видачі свідоцтва місцевими органами охорони культурної спадщини ці органи в місячний термін повідомляють про видачу свідоцтва Державну службу охорони культурної спадщини. При цьому до Державної служби охорони культурної спадщини подається копія виданого свідоцтва.

Копії свідоцтв, видані місцевими органами охорони культурної спадщини, реєструються Державною службою охорони культурної спадщини в Журналі обліку копій свідоцтв про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки, виданих місцевими органами охорони культурної спадщини (додаток 4).

10. Виправлення у тексті свідоцтва не допускаються.

11. Свідоцтво не підлягає передачі іншим особам.

12. У разі втрати свідоцтва власникові на його письмове звернення видається дублікат свідоцтва. До заяви додаються документи, визначені в пункті 3 цього Порядку. Указані документи не подаються в разі відсутності в них змін, про що власник зазначає в заяві. При видачі дубліката свідоцтва про це робляться відповідний напис на його бланку та відмітка в Журналі обліку.

13. У разі вилучення пам'ятки з Реєстру орган, що видав свідоцтво, протягом десяти робочих днів приймає рішення про анулювання свідоцтва, яке не пізніше п'яти робочих днів з дати його прийняття вручається (надсилається)

власникові та Державній службі охорони культурної спадщини (у разі анулювання свідоцтва місцевим органом охорони культурної спадщини).

14. У разі зміни категорії пам'ятки, її місцезнаходження орган, що видав свідоцтво, протягом десяти робочих днів повідомляє власника про необхідність переоформлення свідоцтва. Після отримання такого повідомлення власник зобов'язаний протягом місяця звернутися із заявою про переоформлення свідоцтва до відповідного органу охорони культурної спадщини. До заяви додаються документи, визначені в пункті 3 цього Порядку. Указані документи не подаються в разі відсутності в них змін, про що власник зазначає в заяві.

Після переоформлення свідоцтва, а також у разі незвернення власника в установлений термін про переоформлення свідоцтва орган, що видав свідоцтво, приймає рішення про анулювання раніше виданого свідоцтва, яке не пізніше п'яти робочих днів з дати його прийняття вручається (надсилається) власникові та Державній службі охорони культурної спадщини (у разі анулювання свідоцтва місцевим органом охорони культурної спадщини).

15. У разі зміни власника пам'ятки новий власник у місячний термін з набуття права власності на пам'ятку зобов'язаний звернутися із заявою про переоформлення на своє ім'я свідоцтва до відповідного органу охорони культурної спадщини. До заяви додаються документи, визначені в пункті 3 цього Порядку.

Після переоформлення свідоцтва, а також у разі незвернення власника в установлений термін про переоформлення свідоцтва орган, що видав свідоцтво, приймає рішення про анулювання раніше виданого свідоцтва, яке не пізніше п'яти робочих днів з дати його прийняття вручається (надсилається) власникові та Державній службі охорони культурної спадщини (у разі анулювання свідоцтва місцевим органом охорони культурної спадщини).

16. Власнику може бути відмовлено у видачі свідоцтва (дубліката). Рішення про відмову може бути прийняте у разі невідповідності поданих документів вимогам законодавства України, цього Порядку та за наявності в поданих документах недостовірних даних.

Рішення про відмову у видачі свідоцтва має бути викладене в письмовій формі із зазначенням підстав такої відмови.

17. Рішення органів охорони культурної спадщини з питань видачі свідоцтв можуть бути оскаржені в органі охорони культурної спадщини вищого рівня або в судовому порядку.

Голова Державної служби
охорони культурної спадщини **М. М. Кучерук**

Додаток 1
до пункту 1
Порядку видачі свідоцтва
про реєстрацію об'єкта
культурної спадщини як пам'ятки

УКРАЇНА

_____
(назва органу, який видав свідоцтво)

Свідоцтво
про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки
Серія _____ N _____

Найменування об'єкта _____
_____
Дата утворення об'єкта _____
Тип об'єкта _____
Вид об'єкта _____
Місцезнаходження об'єкта _____
_____
Дата і номер рішення, відповідно до якого об'єкт культурної спадщини внесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та визначено категорію пам'ятки
_____
_____
Категорія пам'ятки _____
Охоронний номер пам'ятки _____
Дане свідоцтво видане на підставі статті 14 Закону України «Про охорону культурної спадщини»
_____
(П. І. Б. власника, місце його проживання або найменування юридичної особи, її місцезнаходження)
Керівник органу охорони культурної спадщини:

_____ _____
(посада та П. І. Б. керівника органу) (підпис)
"___" _____ ____ р.
(дата видачі свідоцтва)
М. П.

Голова Державної служби
охорони культурної спадщини **М. М. Кучерук**

Додаток 2 до пункту 3
Порядку видачі свідоцтва
про реєстрацію об'єкта культурної спадщини
як пам'ятки

_____
(назва органу охорони культурної спадщини)

_____

_____
(П. І. Б. власника, місце його проживання або
найменування юридичної особи, її місцезнаходження)

Заява
про видачу свідоцтва про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки

Відповідно до ст. 14 Закону України "Про охорону культурної спадщини" прошу видати мені свідоцтво про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки _____

_____
(найменування об'єкта)

який розташований _____
(місцезнаходження об'єкта)

що належить мені за правом _____
(указати, якими правами на пам'ятку володіє)

_____

_____
(підстави виникнення права на пам'ятку)

До заяви додаються:

1) _____
2) _____
3) _____
4) _____

Засвідчую, що інформація в заяві та доданих до неї документах є точною і правильною.

"___" _____ 200_ р. Власник _____
(підпис)

Голова Державної служби
охорони культурної спадщини **М. М. Кучерук**

Додаток 3 до пункту 8
Порядку видачі свідоцтва
про реєстрацію об'єкта
культурної спадщини як пам'ятки

Журнал
обліку свідоцтв про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки

N з/п	Серія	Найменування об'єкта	Місцезнаходження об'єкта	Вид пам'ятки	Категорія пам'ятки	Охоронний номер пам'ятки	Дата і номер рішення про внесення пам'ятки до Державного реєстру нерухомих пам'яток	Дата видачі свідоцтва	Найменування власника (П. І. Б., найменування юридичної особи)	Відмітка про отримання свідоцтва або про відправлення поштою	Відмітка про анулювання, переоформлення свідоцтва, видачу дубліката чи інші примітки
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Голова Державної служби
охорони культурної спадщини **М. М. Кучерук**

Додаток 4 до пункту 9
Порядку видачі свідоцтва
про реєстрацію об'єкта
культурної спадщини як пам'ятки

Журнал
обліку копій свідоцтв про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки, виданих місцевими органами охорони культурної спадщини

N з/п	Серія	Найменування об'єкта	Місцезнаходження об'єкта	Вид пам'ятки	Категорія пам'ятки	Охоронний номер пам'ятки	Дата і номер рішення про внесення пам'ятки до Державного реєстру нерухомих пам'яток	Дата видачі свідоцтва	Найменування власника (П. І. Б., найменування юридичної особи)	Відмітка про отримання свідоцтва або про відправлення поштою	Відмітка про анулювання, переоформлення свідоцтва, видачу дубліката чи інші примітки
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Голова Державної служби
охорони культурної спадщини **М. М. Кучерук**

Про затвердження форм облікової картки та паспорта об'єкта культурної спадщини

**Наказ Міністерства культури і мистецтв України,
Державного комітету України з будівництва та архітектури
від 13 травня 2004 року N 295/104**

**Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
3 червня 2004 р. за N 693/9292**

На виконання пункту 3 постанови Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 N 1760 «Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України» **НАКАЗУЄМО**:

1. Затвердити форми облікової картки та паспорта об'єкта культурної спадщини, що додаються.

2. Державній службі охорони культурної спадщини Мінкультури України та Управлінню реставрації та реконструкції історичної забудови Держбуду України:

забезпечити подання наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України;

у місячний термін після державної реєстрації довести цей наказ до відома Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

3. Контроль за виконанням наказу покласти на Голову Державної служби охорони культурної спадщини М. М. Кучерука та начальника Управління реставрації та реконструкції історичної забудови Держбуду України Т. П. Майстерчук.

4. Вважати такими, що не застосовуються, додатки 3, 4 до «Инструкции о порядке учета, обеспечения сохранности, содержания, использования и реставрации недвижимых памятников истории и культуры» до наказу Мінкультури СРСР від 13.05.86 N 203.

**Міністр культури і
мистецтв України** **Ю. П. Богуцький**

**Голова Державного
комітету України
з будівництва та архітектури** **В. І. Череп**

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства культури і мистецтв України,
Державного комітету України з будівництва та архітектури
від 13 травня 2004 р. N 295/104

ОБЛІКОВА КАРТКА

об'єкта культурної спадщини

(найменування об'єкта)

вид	тип	категорія пам'ятки

1. Дата утворення об'єкта:

2. Місцезнаходження об'єкта:

3. Охоронний N пам'ятки:

4. Дати і N рішень, відповідно до яких об'єкт узято на державний облік та визначено категорію пам'ятки:

5. Функціональне використання:

сучасне використання	первісне призначення	інші (протягом часу існування об'єкта)

6. Стислий опис об'єкта:

Розташування	
Характеристика об'єкта	
Наявність творів мистецтва	

7. Перелік складових (для комплексу (ансамблю), визначного місця):

8. Ступінь схоронності об'єкта:

добрий, задовільний, незадовільний, аварійний	

9. Наявність науково-проектної документації на об'єкт:

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання, інв. N

10. До облікової картки додаються графічні матеріали та фотофіксація:

Найменування матеріалів	Кількість	Дата виконання	Виконавець
Генеральний план з позначенням зон охорони			
План об'єкта			
Фото загального вигляду об'єкта			

Облікову картку склав:

Посада та назва організації	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання

Керівник органу охорони культурної спадщини

_____

(ініціали, прізвище, підпис, печатка)

Голова Державної служби охорони культурної спадщини **М. М. Кучерук**

Начальник Управління реставрації та реконструкції історичної забудови Держбуду **Т. П. Майстерчук**

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства культури і мистецтв України, Державного комітету України з будівництва та архітектури
від 13 травня 2004 р. N 295/104

ПАСПОРТ

об'єкта культурної спадщини

(найменування об'єкта)

вид	тип	категорія пам'ятки

1. Дата утворення об'єкта:

2. Місцезнаходження об'єкта:

3. Охоронний N пам'ятки:

4. Дати і N рішень, відповідно до яких об'єкт узято на державний облік та визначено категорію пам'ятки:

5. Наявність охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок:

6. Власник:

7. Користувач:

8. Охоронний договір:

від _____ N _____

9. Функціональне використання:

сучасне	первісне	інші (протягом часу існування об'єкта)

10. Історичні дані про об'єкт:

11. Відомості про сучасний стан об'єкта:

Розташування об'єкта і його роль у навколишньому середовищі	
Ландшафт	
Опис об'єкта	
Перебудови, втрати й історичні нашарування	
Наявність творів мистецтва та їх опис	
Опис території об'єкта	
Загальна оцінка технічного стану об'єкта, дата, N акта технічного стану	
Наявність інженерних мереж та інженерного обладнання	
Дата і N довідки про майнову цінність об'єкта, найменування організації, яка провела оцінку, вартість у гривнях	

12. Перелік складових (для комплексу (ансамблю), визначного місця):

13. Територія об'єкта:

Площа	
Опис меж території об'єкта	

14. Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта:

Якості об'єкта, завдяки яким він набуває культурної цінності як пам'ятка	

15. Зони охорони пам'ятки:

Організація-розробник науково-проектної документації	
Дата розроблення науково-проектної документації	
Дата і номер документа про затвердження науково-проектної документації	
Короткий опис меж зон охорони із зазначенням площі кожної зони	

16. Наявність науково-дослідної та науково-проектної документації на об'єкт:

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання, інв. N

17. Дослідницькі й реставраційні роботи на об'єкті:

Найменування робіт	Рік проведення	Замовник	Виконавець	Підрядна організація

18. Основні джерела відомостей про об'єкт:

Археологічні матеріали	
Іконографічні матеріали	
Архівні матеріали	
Бібліографічні матеріали	

19. До паспорта додаються графічні матеріали та фотофіксація:

Найменування	Кількість	Дата виконання	Виконавець
Генеральний план з позначенням зон охорони			
Обміри:			
Поповерхові плани			
Креслення фасадів (у разі потреби)			
Розрізи			
Фотофіксація:			
Фото загального вигляду			
Фото фрагментів			
Фото деталей			
Фото інтер'єрів			
Інше			

Паспорт склав:

Посада та назва організації	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання

Керівник органу охорони культурної спадщини

_____

(ініціали, прізвище, підпис, печатка)

Голова Державної служби охорони культурної спадщини **М. М. Кучерук**

Начальник Управління реставрації та реконструкції історичної забудови Держбуду **Т. П. Майстерчук**

Міністерство культури і мистецтв України
Державна служба охорони культурної спадщини

НАКАЗ

03 червня 2004 р.
м. Київ № 11

Про схвалення методичних рекомендацій щодо заповнення облікової картки об'єкта культурної спадщини та паспорту об'єкта культурної спадщини

На виконання п.2 спільного наказу Міністерства культури і мистецтв України та Державного комітету України з будівництва та архітектури «Про затвердження форм облікової картки та паспорта об'єкта культурної спадщини» від 13.05.04 №295/104

НАКАЗУЮ:

Схвалити методичні рекомендації щодо заповнення облікової картки об'єкта культурної спадщини та паспорту об'єкта культурної спадщини.

У місячний термін довести цей наказ та методичні рекомендації щодо заповнення облікової картки об'єкта культурної спадщини та паспорту об'єкта культурної спадщини до відома Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

3. Контроль за виконанням наказу покласти на першого заступника Голови Державної служби охорони культурної спадщини Я.Я.Діхтяря.

Голова **М.М. Кучерук**

Додаток
до
наказу Державної служби
охорони культурної спадщини
від 03.06.2004 р. № 11

Методичні рекомендації щодо заповнення облікової картки об'єкта культурної спадщини та паспорта об'єкта культурної спадщини

Облікова картка об'єкта культурної спадщини та паспорт об'єкта

культурної спадщини заповнюються відповідно до форм облікової картки об'єкта культурної спадщини та паспорта об'єкта культурної спадщини, затверджених наказом Міністерства культури і мистецтв України та Державного комітету України з будівництва та архітектури від 13.05.2004 р. № 295/104, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03.06.2004 р. за № 693/9292.

Облікова картка об'єкта культурної спадщини та паспорт об'єкта культурної спадщини заповнюються фахівцем, котрий має повну вищу спеціальну освіту з відповідної спеціальності (архітектор, археолог, історик, мистецтвознавець, дизайнер) та освітньо-кваліфікаційний рівень не нижче бакалавра.

У разі внесення змін до облікової картки, паспорта, їх повинен вносити спеціаліст, котрий склав картку, паспорт; у разі неможливості — спеціаліст освітньо-кваліфікаційного рівня не нижче спеціаліста, котрий заповнював картку, паспорт. Зміни до облікової картки, паспорта завіряються підписами і печаткою. В разі зміни категорії пам'ятки заповнюються нові облікова картка та паспорт.

1. Облікова картка

1.1. Облікова картка повинна містити достовірну інформацію про об'єкт культурної спадщини.

1.2. Облікова картка заповнюється українською мовою.

1.3. Текст набирається на комп'ютері в програмному середовищі Microsoft Word for Windows шрифтом Times New Roman (Cyrilic), розміром не менше 11 і не більше 14 з міжрядковим інтервалом 1.

1.4. Облікова картка складається із встановленої кількості тематичних полів, обмежених рамкою, куди вноситься відповідна інформація про конкретний об'єкт. Кожне тематичне поле має ширину, обмежену стандартним форматом А-4. Висота тематичного поля (колонки) — не більше 1/3 аркуша стандартного формату А-4.

1.5. У тематичному полі "Найменування об'єкта" подається повна сучасна назва об'єкта. У разі наявності кількох найменувань об'єкта, у т.ч. первісного, відмінного від сучасного, необхідно всі найменування навести в дужках після сучасної назви.

У тематичному полі "вид" дається визначення виду об'єкта культурної спадщини відповідно до статті 2 Закону України "Про охорону культурної спадщини": археологічний; історичний; монументального мистецтва; архітектури та містобудування; садово-паркового мистецтва; ландшафтний. У разі, якщо об'єкт є комплексним і належить до кількох видів, необхідно вказати всі види.

У тематичному полі "тип" дається визначення типу об'єкта культурної

спадщини відповідно до статті 2 Закону України "Про охорону культурної спадщини": споруда (витвір); комплекс (ансамбль); визначне місце. При цьому слід розрізняти й точно вказувати комплекси та ансамблі: комплекс — це топографічно визначена група споруд, об'єднана спільною територією; ансамбль — це топографічно визначена група споруд, об'єднана територіально, хронологічно і/або композиційно.

У тематичному полі "категорія пам'ятки" вказується, відповідно до документів про взяття об'єкта культурної спадщини на облік як пам'ятки, категорія пам'ятки: національного значення; місцевого значення. Для об'єкта культурної спадщини, не взятого на державний облік, у цій графі проставляється: "на державний облік не взято".

1.5.1. У тематичному полі 1 "Дата утворення об'єкта" наводяться дати створення об'єкта (бажано вказати дати початку і завершення створення) або дата історичної події, з якою пов'язано виникнення об'єкта чи набуття ним історичної і культурної цінності як пам'ятки. Для об'єктів архітектури й містобудування, садово-паркового мистецтва, ландшафтних, які зазнали значних трансформацій (перебудов, реконструкцій, відтворення) доцільно вказати дати цих трансформацій або їх хронологічні рамки. Для об'єктів археології вказується часовий проміжок їх існування (проміжки — для багатошарових пам'яток); допускається датування археологічних об'єктів також за епохами — наприклад: "пізній палеоліт", "доба бронзи", але з обов'язковим зазначенням хронологічних рамок. Для об'єктів історії, пов'язаних з історичною подією, слід вказувати дату виникнення чи хронологічні рамки функціонування самого об'єкта, а також точну дату історичної події. Для об'єктів історії, пов'язаних із життям та діяльністю відомих осіб, слід вказувати дату виникнення об'єкта, хронологічні рамки життя та діяльності відомої особи в цьому об'єкті, а також дати народження і смерті відомої особи.

1.5.2. У тематичному полі 2 "Місцезнаходження об'єкта" вказується максимально точна адреса об'єкта згідно з чинним адміністративно-територіальним устроєм України (АР Крим, область, район, місто, район в місті, селище, село) та зазначається, вулиця (площа, тощо), № садиби (домоволодіння), № об'єкта на території садиби (домоволодіння). Для сільських населених пунктів зазначається центр сільської ради.

Для об'єктів, розташованих поза межами населених пунктів, слід вказувати максимально точну прив'язку до постійних топографічних орієнтирів, а також шляхи під'їзду.

1.5.3. У тематичному полі 3 "Охоронний № пам'ятки" вказується охоронний номер пам'ятки, присвоєний їй при взятті на державний облік. Порядок присвоєння пам'яткам охоронних номерів визначено постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1760. Якщо пам'ятка

має (мала) декілька охоронних номерів, необхідно вказати їх усі. Першим проставляється охоронний номер, чинний на момент заповнення облікової картки.

Якщо об'єкт культурної спадщини не взятий на державний облік як пам'ятка, у тематичному полі 3 робиться запис: "охоронний номер не присвоєно".

1.5.4. У тематичному полі 4 "Дати і № рішень, відповідно до яких об'єкт узято на державний облік та визначено категорію пам'ятки" вказуються: повна офіційна назва органу, який прийняв рішення про взяття об'єкта на державний облік, визначення чи зміну його категорії як пам'ятки; назва виду, заголовок розпорядчого документа; дата його прийняття і номер. Якщо об'єкт брався на державний облік або його категорія обліку визначалася кількома документами, необхідно вказати їх усі в хронологічній послідовності.

Якщо об'єкт культурної спадщини не взятий на державний облік як пам'ятка, у тематичному полі 4 робиться запис: "на державний облік не взято".

1.5.5. У тематичному полі 5 "Функціональне використання" зазначаються: характер сучасного функціонального використання об'єкта та його території; характер первісного функціонального призначення об'єкта та його території. Якщо протягом існування об'єкта його функціональне використання неодноразово змінювалося, це необхідно вказати в графі "інші (протягом часу існування об'єкта)".

1.5.6. У тематичному полі 6 "Стислий опис об'єкта" у відповідних графах вказуються:

1.5.6.1. Розташування. Зазначається характер розташування об'єкта у природному чи/та містобудівному середовищі. Зазначається розташування об'єкта у функціонально-розпланувальній системі населеного пункта (в історичному середмісті; у серединній зоні за межами історичного середмістя; на околиці).

1.5.6.2. Характеристика об'єкта повинна включати опис за таким планом:

Має бути визначена функціональна типологія об'єкта. Для об'єктів археології це: городище, селище, могильник, курган, мегаліт, печера, наскельне зображення, підводний об'єкт, споруда, ділянка археологічного культурного шару. Для об'єктів архітектури та містобудування, історії, монументального мистецтва, які є будівлями чи спорудами, це: культові (сакральні), військові (оборонні), житлові, адміністративні, навчально-виховні, лікувально-профілактичні, культурно-просвітницькі, видовищні, торговельні, фінансово-кредитні, виробничі, господарські, інженерні, транспортні, а також архітектурні монументи.

Слід обов'язково вказати габаритні розміри об'єкта.

Для будівлі/споруди необхідно вказати кількість поверхів, наявність підвалу, приміщень на горищі, мансарди. Розпланувальна типологія будівлі/споруди вказується за такими типами: зальний, центричний, анфіладний, коридорний (одно- і двобічний), галерейний, секційний, зблокований, одно- дво- багатокамерний, лінійно-камерний, одно- дво- багатодільний, хрещатий, хрестовокупольний, триконховий, тетраконховий, трип'ятинавовий, периптер, октогон, базиліка, ротонда.

Описуючи вирішення фасадів слід зазначити: загальне композиційне вирішення, горизонтальні й вертикальні членування фасадів, завершення, вінчання, наявність окремих архітектурних елементів (ґанки, галереї, ґрати, хрести тощо), декору (портали, наличники, руст).

Необхідно стисло описати вирішення інтер'єрів: сходи, підлоги, стелі, стіни, обладнання (печі, каміни, кіоти, іконостаси тощо), покриття стін і стель.

Слід вказати загальну стилістичну характеристику архітектурного вирішення об'єкта.

Для об'єктів археології дається стисла характеристика культурного шару (площа, потужність, стратиграфія, наявність об'єктів та речових знахідок).

1.5.6.3. Наявність творів мистецтва. Вказується наявність чи відсутність на території чи в межах об'єкта, на його фасадах та/чи в інтер'єрі творів малярства, скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва.

1.5.7. Тематичне поле 7 "Перелік складових" заповнюється тільки для таких типів об'єктів як комплекси (ансамблі) та визначні місця. Тут має бути подано повний перелік усіх складових: будівель, споруд, малих архітектурних форм, межових стін, брам, валів, курганів, городищ, селищ, могильників, кладовищ, окремих поховань, пам'ятників, пам'ятних знаків, скульптур, стел, рельєфів, елементів упорядження (благоустрою), елементів ландшафту (акваторій, пагорбів, долин, садів і парків, груп і окремих дерев, чагарників).

1.5.8. У тематичному полі 8 "Ступінь схоронності об'єкта" зазначаються:

матеріали, з яких виконано об'єкт і його окремі частини (дерево, земля, саман, цегла, камінь, залізобетон, метал);

конструкції (для будівель і споруд): каркас, фахверк, зруб, моноліт, несучі поздовжні чи поперечні стіни, стояково-балкова система тощо; тип перекриттів (дерев'яні балкові, мурованні з цегли чи каменю склепіння, залізобетонні балки і плити тощо);

узагальнена оцінка технічного стану об'єкта за такими категоріями: добрий; задовільний; незадовільний; аварійний.

1.5.9. Тематичне поле 9 "Наявність науково-проектної документації на об'єкт": у відповідних графах таблиці мають бути зазначені: найменування і вид документації; рік (роки) її розроблення: прізвище й ініціали автора (розробника, наукового керівника, відповідального виконавця); повне найменування і юридична адреса організації, яка розробляла науково-проектну документацію; місце зберігання документації та інвентарні номери (шифри зберігання).

У разі, якщо науково-проектна документація на пам'ятку не розроблялася, у першій графі тематичного поля 9 робиться запис: "науково-проектна документація не розроблялася".

У разі, якщо на об'єкт культурної спадщини, не взятий на державний облік як пам'ятка, розроблялася проектна чи вишукувальна документація, у тематичному полі 9 доцільно зазначити наявність такої документації.

1.5.10. У тематичному полі 10 зазначається наявність графічних матеріалів та матеріалів фотофіксації об'єкта, що оформлюються як додатки до облікової картки. Обов'язковою є наявність генерального плану території з позначенням зон охорони (якщо вони визначені), плану об'єкта, фото загального вигляду об'єкта.

У відповідних графах таблиці тематичного поля 10 вказуються кількість матеріалів кожного виду, дату виконання і прізвища та ініціали виконавців (фотографа, архітектора, археолога, мистецтвознавця, техніка, кресляра тощо).

Фотофіксація об'єкта має бути виконана, як правило, в рік складання облікової картки.

Графічні матеріали, які додаються до облікової картки, повинні бути виконані на підставі точних інструментальних обмірів на аркушах стандартного формату (А-3, А-4), у стандартних масштабах (1:100, 1:200, 1:500, 1:1000, 1:2000, 1:5000), мати позначення масштабу, орієнтацію (для планів і генеральних планів), у необхідних випадках — експлікацію, бути придатними для тривалого зберігання й механічного копіювання.

Усі графічні матеріали та матеріали фотофіксації мають бути проанотовані з зазначенням найменування об'єкта і назви виду графічної документації чи сюжету фотофіксації, точки (напрямку) знімання, дати, прізвища й ініціалів виконавця.

1.5.11. В тематичному полі "Облікову картку склав" зазначаються такі відомості про фахівця, котрий склав облікову картку: посада та назва організації, в якій працює фахівець, спеціальність (згідно з дипломом про освіту, про присудження наукового ступеня), освітньо-кваліфікаційний рівень (молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр), науковий ступінь — кандидат наук, доктор наук, прізвище й ініціали, особистий підпис і дата складання паспорта.

1.5.12. Кожна облікова картка має бути підписана керівником відпо-

відного органу охорони культурної спадщини (із зазначенням повного найменування органу, посади керівника, його прізвища, ініціалів) та завірена печаткою цього органу.

2. Паспорт

2.1. Паспорт повинен містити всебічну, докладну й достовірну інформацію про об'єкт культурної спадщини.

2.2. Паспорт заповнюється українською мовою. У разі, якщо на пам'ятці є написи іншими мовами, в тексті паспорта вони наводяться мовою оригіналу та в українському перекладі.

2.3. Текст набирається на комп'ютері в програмному середовищі Microsoft Word for Windows шрифтом Times New Roman (Cyrilic), розміром не менше 11 і не більше 14 з міжрядковим інтервалом 1.

2.4. Паспорт складається з установленої кількості тематичних полів, обмежених рамкою, куди вноситься відповідна інформація про конкретний об'єкт. Кожне тематичне поле має ширину, обмежену стандартним форматом А-4. Висота тематичного поля (колонки) — не більше одного аркуша стандартного формату А-4.

2.5. У тематичному полі ''Найменування об'єкта'' подається повна сучасна назва об'єкта. У разі наявності кількох найменувань об'єкта, у т.ч. первісного, відмінного від сучасного, необхідно всі найменування навести в дужках після сучасної назви.

У тематичному полі ''вид'' дається визначення виду об'єкта культурної спадщини відповідно до статті 2 Закону України ''Про охорону культурної спадщини'': археологічний; історичний; монументального мистецтва; архітектури та містобудування; садово-паркового мистецтва; ландшафтний. У разі, якщо об'єкт є комплексним і належить до кількох видів, необхідно вказати всі види.

У тематичному полі ''тип'' дається визначення типу об'єкта культурної спадщини відповідно до статті 2 Закону України ''Про охорону культурної спадщини'': споруда (витвір); комплекс (ансамбль); визначне місце. При цьому слід розрізняти й точно вказувати комплекси та ансамблі: комплекс — це топографічно визначена група споруд, об'єднана спільною територією; ансамбль — це топографічно визначена група споруд, об'єднана територіально, хронологічно і/або композиційно.

У тематичному полі ''категорія пам'ятки'' вказується, відповідно до документів про взяття об'єкта культурної спадщини на облік як пам'ятки, категорія пам'ятки: національного значення; місцевого значення. Для об'єкта культурної спадщини, не взятого на державний облік, у цій графі проставляється: ''на державний облік не взято''.

2.5.1. У тематичному полі 1 ''Дата утворення об'єкта'' наводяться дати утворення об'єкта (бажано вказати дати початку і завершення створення)

або дата історичної події, з якою пов'язано виникнення об'єкта чи набуття ним історичної і культурної цінності як пам'ятки. Для об'єктів архітектури й містобудування, садово-паркового мистецтва, ландшафтних, які зазнали значних трансформацій (перебудов, реконструкцій, відтворення) доцільно вказати дати цих трансформацій або їх хронологічні рамки. Для об'єктів археології вказується часовий проміжок їх існування (проміжки — для багатошарових пам'яток); допускається датування археологічних об'єктів також за епохами — наприклад: "пізній палеоліт", "доба бронзи", але з обов'язковим зазначенням хронологічних рамок. Для об'єктів історії, пов'язаних з історичною подією, слід вказувати дату виникнення чи хронологічні рамки функціонування самого об'єкта, а також точну дату історичної події. Для об'єктів історії, пов'язаних із життям та діяльністю відомих осіб, слід вказувати дату виникнення об'єкта, хронологічні рамки життя та діяльності відомої особи в цьому об'єкті, а також дати народження і смерті відомої особи.

2.5.2. У тематичному полі 2 "Місцезнаходження об'єкта" вказується максимально точна адреса об'єкта згідно з чинним адміністративно-територіальним устроєм України (область, АР Крим, район в області чи в місті, селище, село) та зазначається вулиця (площа), № садиби (домоволодіння), № об'єкта на території садиби (домоволодіння). Для сільських населених пунктів зазначається центр сільської ради.

Для об'єктів, розташованих поза межами населених пунктів, слід вказувати максимально точну прив'язку до постійних топографічних орієнтирів, а також шляхи під'їзду.

2.5.3. У тематичному полі 3 "Охоронний № пам'ятки" вказується охоронний номер пам'ятки, присвоєний їй при взятті на державний облік. Порядок присвоєння пам'яткам охоронних номерів визначено постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1760. Якщо пам'ятка має (мала) декілька охоронних номерів, необхідно вказати їх усі. Першим проставляється охоронний номер, чинний на момент заповнення паспорта.

Якщо об'єкт культурної спадщини не взятий на державний облік як пам'ятка, у тематичному полі 3 робиться запис: "охоронний номер не присвоєно".

2.5.4. У тематичному полі 4 "Дати і № рішень, відповідно до яких об'єкт узято на державний облік та визначено категорію пам'ятки" вказуються: повна офіційна назва органу, який прийняв рішення про взяття об'єкта на державний облік, визначення чи зміну його категорії як пам'ятки; назва і заголовок нормативного чи розпорядчого акта; дата його прийняття і номер. Якщо об'єкт брався на державний облік або його категорія обліку визначалася кількома документами, необхідно вказати їх усі в хронологічній послідовності.

Якщо об'єкт культурної спадщини не взятий на державний облік як пам'ятка, у тематичному полі 3 робиться запис: "на державний облік не взято".

2.5.5. У тематичному полі 5 "Наявність охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок" вказується наявність чи відсутність на пам'ятці чи/та в межах її території охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів та позначок. Слід вказати дату і місце встановлення на пам'ятці чи на її території охоронної дошки чи охоронного знаку, матеріали, з яких їх виготовлено.

Якщо об'єкт культурної спадщини не взятий на державний облік як пам'ятка, тематичне поле 5 може залишатися незаповненим.

В разі наявності меморіальних дощок, для кожної меморіальної дошки вказуються місце встановлення на об'єкті (пам'ятці), дата встановлення, автори (архітектор, скульптор), матеріал, розміри, а також наводяться повністю тексти написів. У разі, якщо меморіальних дощок немає, це слід зазначити.

2.5.6. У тематичному полі 6 "Власник" вказується форма власності (державна, комунальна, приватна), подається повна юридична назва власника та його юридична адреса з номерами телефона, факса, адресою електронної пошти. Якщо власником є фізична особа, слід вказати її прізвище, ім'я, по-батькові, серію і номер паспорта, дату його видачі й ким виданий, вказати дані про реєстрацію за місцем постійного мешкання. По можливості слід вказати реквізити правоустановлюючого документа на право власності. Якщо об'єкт культурної спадщини має декілька власників, слід вказати їх усіх із зазначенням, хто якою часткою об'єкта володіє.

2.5.7. У тематичному полі 7 "Користувач" подається повна юридична назва користувача та його юридична адреса з номерами телефона, факса, адресою електронної пошти. Якщо користувачем є фізична особа, слід вказати її прізвище, ім'я, по-батькові, серію і номер паспорта, дату його видачі й ким виданий, вказати дані про реєстрацію за місцем постійного мешкання. По можливості слід вказати реквізити правоустановлюючого документа (договора) на право користування. Якщо об'єкт культурної спадщини перебуває в користуванні декількох користувачів, слід вказати їх усіх із зазначенням, у кого яка частка об'єкта перебуває у користуванні.

2.5.8. У тематичному полі 8 "Охоронний договір" вказується дата підписання і номер охоронного договору, а також орган охорони та користувач (власник), які підписали охоронний договір.

У разі, якщо охоронний договір не укладено, у тематичному полі 8 робиться запис: "охоронний договір не укладено".

2.5.9. У тематичному полі 9 "Функціональне використання" зазначаються: характер сучасного функціонального використання об'єкта та його території; характер первісного функціонального призначення об'єкта та

його території. Якщо протягом часу існування об'єкта його функціональне використання неодноразово змінювалося, це необхідно вказати в графі ''інші (протягом часу існування об'єкта)''.

2.5.10. У тематичному полі 10 ''Історичні дані про об'єкт'' вказуються: причини, характер і хронологія утворення (виникнення) та змін об'єкта. Характер інших історичних даних, що мають бути зазначені в цьому тематичному полі, залежить від виду об'єкта:

для археологічних об'єктів вказуються також ким і коли виявлено об'єкт, провадилися розвідки і розкопки, з зазначенням характеру проведених робіт, установи, організації, прізвища й ініціалів дослідника, а також місця зберігання колекцій і наукових звітів;

для історичних об'єктів подається також коротка характеристика важливих історичних подій, життя та діяльності відомих осіб, у зв'язку з якими об'єкт набуває історичної і культурної цінності як пам'ятка;

для об'єктів монументального мистецтва, архітектури та містобудування, садово-паркового мистецтва, ландшафтних вказуються також власники, з якими пов'язані виникнення й історія об'єкта, замовники, автори (архітектори, урбаністи, скульптори, художники, садівники, дизайнери тощо), виконавці робіт.

2.5.11. У тематичному полі 11 ''Відомості про сучасний стан об'єкта'' у відповідних графах вказуються:

2.5.11.1. Розташування об'єкта і роль його в навколишньому середовищі. Зазначається характер розташування об'єкта у природному чи/та містобудівному середовищі, визначається композиційна роль об'єкта в середовищі (домінанта, акцент, рядовий об'єкт). У разі необхідності описуються: розміри й форма об'єкта, його території, орієнтація, межі території, основні підходи. Зазначається розташування об'єкта у функціонально-розпланувальній системі населеного пункта (в історичному середмісті; у серединній зоні за межами історичного середмістя; на околиці), а також зазначається характер розпланувальної системи, в якій об'єкт розташований (регулярна; нерегулярна або ландшафтна; змішана).

2.5.11.2. Ландшафт. Зазначається характеристика ландшафту за такими аспектами: рельєф (гряда, долина, пагорб, схил, гора, котловина, амфітеатр, яр, мис, заплава, каньйон, плато, низина, рівнина, вододіл); гідрографічна мережа (став, озеро, річка, струмок, море, затока, болото); рослинність: за видами насаджень (парки, ліси, лісопарки, лугопарки, гідропарки, дендропарки, сквери, сади, ботанічні сади, бульвари); за типом (дерева, чагарники, ліани, квіти, трави); за породами (вічнозелені, листопадні, листяні, шпилькові).

2.5.11.3. Опис об'єкта повинен бути виконаний за таким планом:

Має бути визначена функціональна типологія об'єкта. Для об'єктів

археології це: городище, селище, могильник, курган, мегаліт, печера, наскельне зображення, підводний об'єкт, споруда, ділянка археологічного культурного шару. Для об'єктів архітектури та містобудування, історії і монументального мистецтва, які є будівлями чи спорудами, це: культові (сакральні), військові (оборонні), житлові, адміністративні, навчально-виховні, лікувально-профілактичні, культурно-просвітницькі, видовищні, торговельні, фінансово-кредитні, виробничі, господарські, інженерні, транспортні, а також архітектурні монументи.

Слід обов'язково вказати габаритні розміри об'єкта.

Для будівлі/споруди необхідно вказати кількість поверхів, наявність підвалу, приміщень на горищі, мансарди, загальну і корисну площу, будівельний об'єм. Розпланувальна типологія будівлі/споруди вказується за такими типами: зальний, центричний, анфіладний, коридорний (одно- і двобічний), галерейний, секційний, зблокований, одно- дво- багатокамерний, лінійно-камерний, одно- дво- багатодільний, хрещатий, хрестовокупольний, триконховий, тетраконховий, три- п'ятинавовий, периптер, октогон, базиліка, ротонда.

Описуючи вирішення фасадів слід в обов'язковому порядку зазначити: загальне композиційне вирішення, горизонтальні й вертикальні членування фасадів, завершення, вінчання, окремі архітектурні елементи (ґанки, галереї, ґрати, хрести тощо), декор (портали, наличники, руст).

Щодо вирішення інтер'єрів слід описати: сходи, підлоги, стелі, стіни, обладнання (печі, кміни, кіоти, іконостаси тощо), покриття стін і стель.

Слід вказати загальну стилістичну характеристику архітектурного вирішення об'єкта.

Для об'єктів археології дається характеристика культурного шару (площа, потужність, стратиграфія, наявність об'єктів) та коротко описуються основні речові знахідки.

2.5.11.4. Перебудови, втрати й історичні нашарування. Слід вказати всі відомі на час заповнення паспорта зміни, яких зазнав об'єкт протягом свого існування з зазначенням їх дат, причин і наслідків, авторства. Історичні нашарування слід класифікувати на дві категорії: дисгармонійні; доповнюючі (останні є невід'ємною частиною об'єкта культурної спадщини і не спотворюють його). У кінці можна зазначити відсоток втрат первинного вигляду (ця інформація є факультативною). У разі, якщо об'єкт не зазнав перебудов/втрат, це слід зазначити.

2.5.11.5. Наявність творів мистецтва та їх опис. Вказується наявність чи відсутність на території чи в межах об'єкта, на його фасадах та/чи в інтер'єрі творів малярства, скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва, дається їх коротка характеристика з зазначенням стилістики, пластичного та колористичного вирішення, авторства.

2.5.11.6. Опис території об'єкта повинен містити інформацію про стан території об'єкта і наявність на ній будівель, споруд, у т.ч. тимчасових, малих архітектурних форм, архітектурних елементів, творів скульптури, дерев і чагарників, характер озеленення і впорядження (благоустрою).

2.5.11.7. В графі "Загальна оцінка технічного стану об'єкта, дата та № акта технічного стану" зазначаються:

матеріали, з яких виконано об'єкт і його окремі частини (дерево, саман, цегла, камінь (граніт, мармур, вапняк, пісковик, ракушняк тощо), бетон, залізобетон, метал (чавун, сталь, мідь, бронза, алюміній тощо); для об'єктів монументального мистецтва вказується також техніка виконання;

конструкції (для будівель і споруд): каркас, фахверк, зруб, моноліт, несучі поздовжні чи поперечні стіни, стояково-балкова система тощо; обов'язково слід вказати тип перекриттів (дерев'яні балкові, мурованні з цегли чи каменю склепіння, залізобетонні балки і плити тощо);

ступінь капітальності (для будівель і споруд) залежить від матеріалу й конструктивної системи, а також від характеру перекриттів; капітальною є мурована з каменю чи цегли або виконана в залізобетонних конструкціях споруда з незгораючими перекриттями; відтак ступінь капітальності має зазначатися наступним чином:

мурована споруда з вогнестійким перекриттям:

мурована споруда з невогнестійким перекриттям;

змішана споруда;

дерев'яна споруда;

загальна оцінка технічного стану подається узагальнено, не повторюючи відомостей, які містяться в акті технічного стану, за такими категоріями: добрий; задовільний; незадовільний; аварійний. Має бути посилання на дату і номер акта технічного стану пам'ятки, що складається за формою, затвердженою наказом Держбуду України від 30.01.2002 р. № 21.

2.5.11.8. У графі "Наявність інженерних мереж та інженерного обладнання" вказуються:

наявність чи відсутність на території об'єкта інженерних мереж: водогін, побутова і зливова каналізація, теплові мережі, кабельні мережі, лінії електропередач, газопровід, слаботочні мережі, освітлення, свердловини, колодязі, дренаж, тунелі і штольні, очисні споруди, котельні, електропідстанції;

наявність чи відсутність, а також характер інженерного обладнання (для будівлі, споруди): опалення, водогін, каналізація, освітлення й електрична мережа, вентиляція, кондиціювання, механічні системи, слаботочні мережі.

2.5.11.9. У графі "Дата і № довідки про майнову цінність об'єкта, найменування організації, яка провела оцінку, вартість в гривнях" вказуються: дата проведення грошової оцінки об'єкта і повне найменування та юри-

дична адреса організації, яка провела грошову оцінку; майнова цінність об'єкта, обчислена в гривнях згідно з методикою, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 26.09.2002 № 1447.

У разі, якщо грошова оцінка об'єкта не проводилась, робиться запис: "майнова цінність не визначена".

2.5.12. Тематичне поле 12 "Перелік складових" заповнюється тільки для таких типів об'єктів як комплекси (ансамблі) та визначні місця. Тут має бути подано повний перелік усіх складових: будівель, споруд, малих архітектурних форм, межових стін, брам, валів, курганів, городищ, селищ, могильників, кладовищ, окремих поховань, пам'ятників, пам'ятних знаків, скульптур, стел, рельєфів, елементів упорядження (благоустрою), елементів ландшафту (акваторій, пагорбів, долин, садів і парків, груп і окремих дерев, чагарників).

2.5.13. У тематичному полі 13 "Територія об'єкта" вказується: у верхній графі — площа території (у квадратних метрах чи в гектарах); у нижній графі описуються межі території об'єкта з зазначенням сусідніх землекористувачів.

2.5.14. У тематичному полі 14 "Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта" мають міститися результати оцінки антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта з переліком тих якостей об'єкта, які відповідають критеріям, установленим постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1760, і завдяки яким об'єкт набуває історичної та культурної цінності як пам'ятка.

2.5.15. Тематичне поле 15 "Зони охорони пам'ятки" заповняється тільки для пам'яток, узятих на державний облік. У тематичному полі 15 мають бути зазначені: повне найменування та юридична адреса організації-розробника науково-проектної документації з визначення зон охорони пам'ятки; дата розроблення науково-проектної документації з визначення зон охорони пам'ятки; повна назва органу, який прийняв рішення про затвердження зон охорони пам'ятки, назва, заголовок, дата і номер розпорядчого документа про затвердження зон охорони пам'яток.

У нижній графі дається короткий опис меж кожної із зон охорони пам'яток із зазначенням площі кожної зони, а саме: охоронної зони, зони регулювання забудови, зони охоронюваного ландшафту, зони охорони археологічного культурного шару.

У разі, якщо зони охорони пам'ятки не визначені, у верхній графі тематичного поля 15 робиться запис: "зони охорони пам'ятки не визначені".

2.5.16. Тематичне поле 16 "Наявність науково-дослідної та науково-проектної документації на об'єкт" заповняється тільки для пам'яток, узя-

тих на державний облік. У відповідних графах таблиці тематичного поля 16 мають бути зазначені: найменування і вид документації (наукова, проектна, вишукувальна); рік (роки) її розроблення: прізвище й ініціали автора (розробника, наукового керівника, відповідального виконавця); повне найменування і юридична адреса організації, яка розробляла науково-проектну документацію; місце зберігання документації та її інвентарні номери (шифри зберігання).

У разі, якщо науково-проектна документація на пам'ятку не розроблялася, у першій графі тематичного поля 16 робиться запис: "науково-проектна документація не розроблялася".

У разі, якщо на об'єкт культурної спадщини, не взятий на державний облік як пам'ятка, розроблялася проектна чи вишукувальна документація, у тематичному полі 16 доцільно зазначити наявність такої документації.

2.5.17. Тематичне поле 17 "Дослідницькі й реставраційні роботи на об'єкті" повинно містити у відповідних графах таблиці такі відомості: найменування і коротка характеристика проведених на об'єкті робіт; рік (роки) проведення; повне найменування і юридична адреса замовника; прізвище й ініціали автора проекту (головного архітектора проекту) реставрації, наукового керівника дослідницьких робіт (у т.ч. археологічних розвідок чи розкопок), повне найменування і юридична адреса проектної, науково-дослідної організації; повне найменування і юридична адреса підрядної організації (у разі необхідності — генпідрядника та субпідрядників).

У разі, якщо дослідницькі й реставраційні роботи не проводилися, у першій графі тематичного поля 17 робиться запис: "дослідницькі й реставраційні роботи не проводилися".

2.5.18. У тематичному полі 18 "Основні джерела відомостей про об'єкт" подається перелік джерел за рубриками таблиці: археологічні матеріали, іконографічні матеріали, архівні матеріали, бібліографічні матеріали. Перелік повинен мати суцільну нумерацію позицій. Форма запису даних в переліку має відповідати вимогам державного стандарту щодо бібліографічних посилань.

2.5.19. У тематичному полі 19 зазначається наявність графічних матеріалів та матеріалів фотофіксації об'єкта (пам'ятки), що оформлюються як додатки до паспорта. Обов'язковою є наявність генерального плану території з позначенням зон охорони, плану об'єкта (поповерхових планів), фото загального вигляду об'єкта, фрагменту чи деталі. У разі потреби можна додавати креслення фасадів та розрізів об'єкта. У разі наявності цінних інтер'єрів, творів монументального мистецтва, фотофіксація кожного з них є обов'язковою.

У відповідних графах таблиці тематичного поля 19 вказуються кіль-

кість матеріалів кожного виду, дату виконання і прізвища та ініціали виконавців (фотографа, архітектора, археолога, мистецтвознавця, техніка, кресляра тощо).

Фотофіксація об'єкта має бути виконана, як правило, в рік складання паспорта. Історична іконографія додається до паспорта у виняткових випадках.

Графічні матеріали, які додаються до паспорта, повинні бути виконані на підставі точних інструментальних обмірів на аркушах стандартного формату (А-2, А-3, А-4), у стандартних масштабах (1:50, 1:100, 1:200, 1:500, 1:1000, 1:2000, 1:5000), мати позначення масштабу, орієнтацію (для планів і генеральних планів), у необхідних випадках — експлікацію, бути придатними для тривалого зберігання й механічного копіювання.

Усі графічні матеріали та матеріали фотофіксації мають бути проанотовані з зазначенням найменування об'єкта і назви виду графічної документації чи сюжету фотофіксації, точки (напрямку) знімання, дати, прізвища й ініціалів виконавця.

2.5.20. В тематичному полі "Паспорт склав" зазначаються відомості про фахівця, котрий склав паспорт: посада та назва організації, в якій працює фахівець, спеціальність (згідно з дипломом про освіту, про присудження наукового ступеня), кваліфікаційний рівень (бакалавр, молодший спеціаліст, спеціаліст, магістр, кандидат, доктор наук), прізвище й ініціали, особистий підпис і дата складання паспорта.

5.25. Кожен паспорт має бути підписаний керівником відповідного органу охорони культурної спадщини (з зазначенням повного найменування органу, посади керівника, його прізвища, ініціалів) та завірений печаткою цього органу.

Міністерство культури і мистецтв України
Державна служба охорони культурної спадщини
НАКАЗ

15.09.2005
м. Київ **№ 15**

Про схвалення методичних рекомендацій щодо визначення предмету охорони об'єкта культурної спадщини

Відповідно до Закону України „Про охорону культурної спадщини»

НАКАЗУЮ:

Схвалити методичні рекомендації щодо визначення предмету охорони об'єкта культурної спадщини згідно з додатком.

У місячний термін довести цей наказ та методичні рекомендації щодо визначення предмету охорони об'єкта культурної спадщини до відома Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних організацій.

Контроль за виконанням наказу покласти на першого заступника голови Державної служби охорони культурної спадщини Я.Я.Діхтяра.

Голова **М.М.Кучерук**

Додаток
до наказу Державної служби
охорони культурної спадщини
від 15.09.2005 р. № 15

Методичні рекомендації щодо визначення предмету охорони об'єкта культурної спадщини

Згідно зі статтею 1 Закону України «Про охорону культурної спадщини» встановлено, що предмет охорони об'єкта культурної спадщини - характерна властивість об'єкта культурної спадщини, що становить його історико-культурну цінність, на підставі якої цей об'єкт визнається пам'яткою.

При визначенні предмету охорони об'єкта культурної спадщини слід керуватися критеріями, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. № 1760 «Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини

до Державного реєстру нерухомих пам'яток України», а саме:

Об'єкти культурної спадщини національного значення є особливою історичною або культурною цінністю і повинні відповідати критерію автентичності, а також принаймні одному з таких критеріїв:

справили значний вплив на розвиток культури, архітектури, містобудування, мистецтва країни;

безпосередньо пов'язані з історичними подіями, віруваннями, життям і діяльністю видатних людей;

репрезентують шедевр творчого генія, стали етапними творами видатних архітекторів чи інших митців;

були витворами зниклої цивілізації чи мистецького стилю.

Критерій автентичності означає, що пам'ятка повинна значною мірою зберегти свою форму та матеріально-технічну структуру, історичні нашарування, а також роль у навколишньому середовищі.

Об'єкти культурної спадщини місцевого значення повинні відповідати критерію автентичності, а також принаймні одному з таких критеріїв:

вплинули на розвиток культури, архітектури, містобудування, мистецтва певного населеного пункту чи регіону;

пов'язані з історичними подіями, віруваннями, життям і діяльністю видатних людей певного населеного пункту чи регіону;

є творами відомих архітекторів або інших митців;

є культурною спадщиною національної меншини чи регіональної етнічної групи.

Визначений на підставі цих критеріїв предмет охорони має бути зазначений в обліковій картці об'єкта культурної спадщини та паспорті об'єкта культурної спадщини, які заповнюються відповідно до форм облікової картки об'єкта культурної спадщини та паспорта об'єкта культурної спадщини, затверджених наказом Міністерства культури і мистецтв України та Державного комітету України з будівництва та архітектури від 13.05.2004 р. №295/104, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03.06.2004 р. за № 693/9292.

В **обліковій картці** у тематичному полі 6 «Стислий опис об'єкта» у кінці графи «Характеристика об'єкта» вказується тільки наявність або відсутність предмету охорони об'єкта культурної спадщини.

У **паспорті** відомості про предмет охорони записуються у кількох тематичних полях, відповідно до специфіки конкретного об'єкта культурної спадщини.

У тематичному полі 10 «Історичні дані про об'єкт» вказуються: причини, характер і хронологія утворення (виникнення) та змін об'єкта. Характер інших історичних даних, що мають бути зазначені в цьому тематичному полі, залежить від виду об'єкта:

для історичних об'єктів подається коротка характеристика важливих історичних подій, життя та діяльності відомих осіб, у зв'язку з якими об'єкт набуває історичної і культурної цінності як пам'ятка;

для об'єктів монументального мистецтва, архітектури та містобудування, садово-паркового мистецтва, ландшафтних вказуються також власники, з якими пов'язані виникнення й історія об'єкта, замовники, автори (архітектори, урбаністи, скульптори, художники, садівники, дизайнери тощо), виконавці робіт.

У тематичному полі 11 «Відомості про сучасний стан об'єкта» у графі «Опис об'єкта» слід визначити функціональну типологію об'єкта, його композиційне вирішення, горизонтальні й вертикальні членування фасадів, завершення, вінчання, окремі архітектурні елементи, декор, вирішення інтер'єрів, загальну стилістичну характеристику архітектурного вирішення об'єкта, наявність творів мистецтва та їх опис з зазначенням стилістики, пластичного та колористичного вирішення, авторства. Для об'єктів археології дається характеристика культурного шару (площа, потужність, стратиграфія, наявність об'єктів) та коротко описуються основні речові знахідки.

Підсумкове визначення предмету охорони об'єкта культурної спадщини дається у тематичному полі 14 «Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта». Тут мають міститися результати оцінки антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта з повним переліком тих якостей об'єкта, які відповідають критеріям, установленим постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1760, і завдяки яким об'єкт набуває історичної та культурної цінності як пам'ятка.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

НАКАЗ
від 2 листопада 2009 року N 956/0/16-09

Про затвердження методичних рекомендацій

Відповідно до статті 5 Закону України «Про охорону культурної спадщини», враховуючи рішення науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури і туризму України (протокол від 16.04.2009 N 25), **наказую**:

1. Затвердити:

- Методичні рекомендації щодо визначення предмета охорони об'єктів археологічної спадщини згідно з додатком 1;
- Методичні рекомендації щодо визначення предмета охорони об'єктів історії згідно з додатком 2;
- Методичні рекомендації щодо визначення предмета охорони об'єктів монументального мистецтва згідно з додатком 3;
- Методичні рекомендації щодо музеєфікації пам'яток археологічної спадщини згідно з додатком 4;
- Методичні рекомендації щодо розроблення історичних (історико-архітектурних) довідок згідно з додатком 5.

2. Державній службі з питань національної культурної спадщини (Кучерук М. М.) довести цей наказ до відома Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

3. Контроль за виконанням наказу покласти на голову Державної служби з питань національної культурної спадщини Кучерука М. М.

Міністр **В. В. Вовкун**

Додаток 1
до наказу МКТ України
02.11.2009 N 956/0/16-09

Методичні рекомендації щодо визначення предмета охорони об'єктів археологічної спадщини

1. Загальні положення

1.1. Ці методичні рекомендації встановлюють основні принципи, на підставі яких визначається предмет охорони нерухомих об'єктів археологічної спадщини для здійснення заходів щодо їх державного обліку, охорони, використання та реставрації.

1.2. Методичні рекомендації розроблені відповідно до законів України «Про охорону культурної спадщини», «Про охорону археологічної спадщини» та з урахуванням Європейської конвенції про охорону археологічної спадщини (переглянутої), ратифікованої Законом України від 10.12.2003 N 1369-IV, якою визначено, що:

археологічна спадщина є головним елементом пізнання історії людства;

складовими частинами археологічної спадщини вважаються всі матеріальні залишки та об'єкти, а також будь-які інші сліди існування людства у минулих епохах, збереження і вивчення яких допомагає з'ясувати розвиток історії людства та його зв'язок з природним середовищем;

головним джерелом отримання інформації стосовно об'єктів археологічної спадщини є розкопки або знахідки й інші методи дослідження історії людства та середовища, що його оточує.

Ці рекомендації розроблені також відповідно до Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 N 1760, та узгоджені з Методичними рекомендаціями по підготовці матеріалів Зводу пам'яток історії та культури України, розробленими Інститутом історії України НАН України в 1993 р.

2. Визначення предмета охорони нерухомих об'єктів археологічної спадщини

2.1. Відповідно до статті 1 Закону України «Про охорону культурної спадщини» предметом охорони об'єкта культурної спадщини є характерна властивість об'єкта культурної спадщини, що становить його історико-культурну цінність, на підставі якої цей об'єкт визнається пам'яткою.

2.2. Характерною властивістю об'єкта археологічної спадщини, що становить предмет охорони, є матеріальне втілення наукової інформації, виражене в розпланувально-просторовій і матеріальній структурі об'єкта та його складових частин, а саме - в загальному розпланування об'єкта, пов'язаних з ним ландшафтних утвореннях, спорудах та їх залишках, антропогенних нашаруваннях, рухомих предметах, що зберігаються in situ (в місці знаходження), незалежно від стану їх збереженості.

2.3. Предмет охорони нерухомого об'єкта археологічної спадщини визначається вченим-археологом під час виявлення, дослідження об'єкта та підготовки облікової документації на нього.

2.4. Підставою для визначення предмета охорони об'єкта археологічної спадщини є наявність у його складі нерухомих носіїв наукової інформації та пов'язаних з ними археологічних предметів, що мають цінність з археологічного, антропологічного та етнологічного поглядів і повністю або частково збереглися в автентичному стані.

Такі ознаки носіїв наукової інформації як їх розмір, вік, культурна при-

належність, потужність культурного шару, насиченість археологічними предметами тощо не впливають на визначення предмета охорони і враховуються при визначенні культурної цінності об'єкта археологічної спадщини та при його грошовій оцінці.

При визначенні предмета охорони об'єкта культурної спадщини слід керуватися критеріями, викладеними у Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 N 1760.

Опис предмета охорони нерухомого об'єкта археологічної спадщини з переліком тих якостей об'єкта, завдяки яким об'єкт набуває історичної та культурної цінності як пам'ятка, заноситься до паспорта об'єкта культурної спадщини в тематичне поле 14 «Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта».

2.5. У разі коли об'єкт культурної спадщини має ознаки різних видів, визначених статтею 2 Закону України «Про охорону культурної спадщини», визначається комплексний предмет охорони об'єкта культурної спадщини із зазначенням його домінуючої ознаки, за якою буде здійснюватись його реєстрація.

Наявність у пам'ятки кількох видових ознак зазначається в обліковій документації.

3. Особливості застосування предмета охорони нерухомих об'єктів археологічної спадщини

3.1. Предмет охорони об'єкта археологічної спадщини складають всі його елементи (у тому числі пов'язані з цим об'єктом рухомі археологічні предмети), що зумовлює заборону проведення будь-яких робіт на об'єкті, крім робіт, пов'язаних з науковим дослідженням археологічної спадщини.

3.2. Специфіка археологічних досліджень нерухомого об'єкта археологічної спадщини полягає в тому, що наслідком археологічних розкопок є часткове або повне руйнування об'єкта.

При цьому наукова інформація, носієм якої був досліджуваний об'єкт (пам'ятка), надалі продовжує існувати лише у документальному вигляді відповідно до державних нормативів у сфері архівної справи.

3.3. Нерухома пам'ятка археологічної спадщини, що досліджена по всій площі та глибині культурного шару, втрачає предмет охорони, у разі, коли весь обсяг наукової інформації, носієм якої вона була, вилучено з історичного культурного шару та задокументовано, а нерухомих об'єктів культурної спадщини, що підлягають консервації, музеєфікації та подальшому використанню в культурно-освітніх цілях, на місці не виявлено.

Втрата пам'яткою предмета охорони є підставою для вилучення пам'ятки з Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

3.4. У разі, якщо нерухома пам'ятка втратила предмет охорони як об'єкт археологічної спадщини, але зберігає предмет охорони за іншою видовою ознакою, органом охорони культурної спадщини забезпечується внесення відповідних змін щодо видової належності до облікової документації на об'єкт та здійснюється в установленому порядку подання про внесення відповідних змін до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

3.5. Складові частини нерухомих об'єктів (пам'яток) археологічної спадщини, що зазнали музеєфікації, консервації та реставрації, зберігають предмет охорони об'єктів археологічної спадщини.

3.6. Не складають предмет охорони відтворені в процесі реставрації або музеєфікації складові частини нерухомого об'єкта (пам'ятки) археологічної спадщини, що були втрачені до або під час археологічних досліджень.

3.7. Археологічні предмети, виявлені під час археологічних досліджень нерухомих об'єктів (пам'яток) археологічної спадщини, що мають цінність з археологічного, етнологічного, історичного, мистецького, наукового чи художнього погляду, підлягають державній реєстрації та передаються на зберігання до фондів музеїв, де зберігаються музейні колекції та музейні предмети, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України.

4. Заходи із забезпечення зберігання науково-інформаційного потенціалу об'єктів археологічної спадщини

4.1. У зв'язку з поступовим вдосконаленням методик археологічних досліджень стосовно ефективного використання інформаційного потенціалу про окремі особливо цінні з археологічного погляду об'єкти для майбутніх наукових досліджень, визначаються ділянки із недоторканою стратиграфією*.

---

* (взаємним розташуванням шарів археологічної пам'ятки)

В межах зазначених ділянок на термін до 25 років встановлюється особливий режим охорони і використання, який передбачає дотримання непорушності взаємного розташування шарів археологічної пам'ятки. Такий режим виключає проведення на зазначених ділянках археологічних досліджень, а також провадження господарської діяльності, наслідком якої може бути пошкодження, знищення або руйнування культурного шару, археологічних об'єктів та пов'язаних з ними рухомих предметів, що враховується при видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на територію пам'ятки.

4.2. Для окремих нерухомих об'єктів археологічної спадщини також можуть визначатися ділянки, що потребують консервації або музеєфікації.

4.3. Межі ділянок із недоторканою стратиграфією, а також ділянок, що потребують консервації та музеєфікації, зазначаються в паспорті об'єкта культурної спадщини та в дозволах на їх археологічні дослідження.

Голова **М. М. Кучерук**

Додаток 2
до наказу МКТ України
02.11.2009 N 956/0/16-09

Методичні рекомендації щодо визначення предмета охорони об'єктів історії

1. Загальні положення

1.1. Ці методичні рекомендації встановлюють основні принципи, на підставі яких визначається предмет охорони об'єктів історії для здійснення заходів щодо їх державного обліку, охорони, використання та реставрації.

1.2. Методичні рекомендації розроблені відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини», Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 N 1760, та узгоджені з Методичними рекомендаціями по підготовці матеріалів Зводу пам'яток історії та культури України, розробленими Інститутом історії України НАН України в 1993 р.

1.3. Пам'ятки історії не мають специфічних, властивих тільки їм форм матеріального існування. До пам'яток історії належать споруди (витвори), комплекси (ансамблі) та визначні місця, які можуть мати формальні ознаки інших видів пам'яток.

2. Предмет охорони об'єкта культурної спадщини як пам'ятки історії

2.1. Згідно зі статтею 1 Закону України «Про охорону культурної спадщини» предметом охорони об'єкта культурної спадщини є характерна властивість об'єкта культурної спадщини, що складає його історико-культурну цінність, на підставі якої цей об'єкт визнається пам'яткою.

2.2. Предметом охорони об'єкта культурної спадщини як пам'ятки історії є матеріальне втілення історичної пам'яті про важливі історичні події або процеси, етапи розвитку історії та культури нації, суспільні явища, життя та діяльність відомих осіб.

Історична пам'ять - сукупність знань та уявлень, що є невід'ємною частиною культури, які через традиції, усні, писемні джерела та матеріальні об'єкти фіксуються в суспільній свідомості та дозволяють зберігати, відтворювати, інтерпретувати інформацію про минулі історичні події, життя та діяльність відомих осіб.

2.3. Історична пам'ять знаходить своє матеріальне втілення в місці розташування, об'ємно-просторовій та/або матеріально-технічній структурі пам'ятки чи окремих її частин. Залежно від формально-типологічних ознак об'єкта культурної спадщини історична пам'ять матеріалізується:

у будинках (будівлях) адміністративного, громадсько-політичного,

військового, наукового, культурно-освітнього, релігійного, житлового й інших призначень - у місці розташування, матеріально-технічній структурі об'єкта (матеріали і конструкції), розпланувально-просторовій композиції, інтер'єрі, рухомих предметах, обладнанні та устаткуванні, пов'язаних з нерухомими об'єктами культурної спадщини (особисті речі, що належали відомим особам, тощо);

у похованнях та некрополях (братські та одиночні могили, кладовища, цвинтарі тощо) - у місці розташування, формі, матеріальній структурі об'єкта (поховання та намогильні споруди (склепи, пам'ятники, плити тощо), розпланувально-просторовій композиції;

у монументальних творах (монументи, пам'ятники, пам'ятні знаки тощо) - у матеріально-технічній структурі та формі (скульптура, зображення, написи, що містять історичну інформацію), а у випадках, коли монументальний твір встановлено на місці історичної події, безпосередньо пов'язаною з ним - у місці його розташування;

у визначних місцях (поля битв, місця бойових дій, місця розташування концтаборів, місця розстрілів та масових поховань жертв фашизму, політичних репресій, депортацій та голодоморів тощо) - у місці розташування (визначене певними межами території визначного місця), розпланувально-просторовій композиції або, за наявності, у матеріально-технічній структурі (залишки інженерно-фортифікаційних споруд, військової техніки, поховання, пам'ятні знаки, що знаходяться у локалізованих межах територій);

в об'єктах природи (природні території, що мають історичну цінність, дерева, посаджені видатними особами, тощо) - у місці розташування, матеріальній структурі та розпланувально-просторовій композиції об'єкта.

2.4. Предмет охорони об'єкта культурної спадщини як пам'ятки історії визначається на підставі наступних наявних ознак:

документальні свідчення (історичні джерела, літературні твори видатних авторів, іконографічні матеріали) про вагомі історичні події або життя та діяльність відомих осіб, що є носіями важливої історичної інформації і знайшли своє матеріальне втілення в об'єкті культурної спадщини, його окремих частинах, елементах оздоблення або декору, архітектурних елементах, або в рухомих предметах, безпосередньо пов'язаних з історичним об'єктом;

важлива історична інформація про події, етапи розвитку держави та суспільства, життя та діяльність відомих осіб, яка відбита або зафіксована (написи, зображення тощо) у об'єктах культурної спадщини (пам'ятники, пам'ятні знаки, надгробки тощо);

безпосередньо пов'язані з об'єктом культурної спадщини визначні історичні події, діяльність установ державної влади та місцевого самоврядування, наукових, освітніх, культурних установ, що зробили значний внесок

у становлення державності, розвиток науки та культури країни чи певного регіону, які відображені або зафіксовані в об'єкті культурної спадщини, його окремих частинах та рухомих об'єктах, що безпосередньо пов'язані з ним;

матеріальні свідчення про важливі битви, героїзм воїнів, що зберігають місця бойових дій, місця загибелі бойових кораблів, військово-інженерні, фортифікаційні споруди, пов'язані з ними рухомі об'єкти (залишки бойової техніки, озброєння), підтверджені історичними джерелами (документальне підтвердження факту та місця події);

пам'ять про визначні історичні події, видатних державних та громадських діячів, діячів науки, культури, загиблих воїнів, жертв війни, політичних репресій, голодоморів, що зберігається об'єктами культурної спадщини (визначні місця, некрополі, поховання, пам'ятні знаки тощо).

При визначенні предмета охорони об'єкта культурної спадщини слід керуватися критеріями, викладеними у Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 N 1760 (далі - Порядок).

2.5. Предмет охорони об'єкта культурної спадщини зазначається в обліковій картці та паспорті об'єкта культурної спадщини.

2.6. В обліковій картці у тематичному полі 6 «Стислий опис об'єкта» у кінці графи «Характеристика об'єкта» вказується тільки наявність або відсутність предмета охорони об'єкта культурної спадщини.

2.7. У паспорті відомості про предмет охорони об'єкта культурної спадщини записуються у кількох тематичних полях, відповідно до його специфіки як пам'ятки історії.

У тематичному полі 10 «Історичні дані про об'єкт» вказуються: причини, характер і хронологія утворення (виникнення) та змін об'єкта культурної спадщини, подається коротка характеристика важливих історичних подій, життя та діяльності відомих осіб, у зв'язку з якими зазначений об'єкт набуває історичної та культурної цінності як пам'ятка.

Підсумкове визначення предмета охорони об'єкта культурної спадщини вказується у тематичному полі 14 «Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта». Тут мають міститися результати оцінки історичної та наукової цінності об'єкта культурної спадщини з повним переліком тих його якостей, які відповідають конкретним критеріям, визначеним Порядком, завдяки яким об'єкт культурної спадщини набуває історичної та культурної цінності як пам'ятка історії.

2.8. У разі коли об'єкт культурної спадщини має ознаки різних видів, визначених статтею 2 Закону України «Про охорону культурної спадщи-

ни», визначається комплексний предмет охорони об'єкта культурної спадщини із зазначенням його домінуючої ознаки, за якою буде здійснюватись його реєстрація.

Наявність у пам'ятки кількох видових ознак зазначається в обліковій документації.

3. Різновиди об'єктів культурної спадщини як пам'яток історії

3.1. Об'єкти культурної спадщини як пам'ятки історії залежно від характеру історичних подій та процесів, які вони відображають, поділяються на такі підвиди:

об'єкти, пов'язані з розвитком державно-суспільного устрою;

об'єкти, пов'язані з національно-визвольними, революційними та соціальними рухами;

об'єкти, пов'язані з воєнною та військовою історією;

об'єкти, пов'язані з наукою, освітою та культурою;

об'єкти, пов'язані з церковним та релігійним життям.

3.1.1. До об'єктів, пов'язаних з розвитком державно-суспільного устрою, належать:

споруди, комплекси (князівські резиденції, замки, палаци тощо) - центри військової та цивільної влади доби феодалізму (XI - XVI ст.);

адміністративні споруди, пам'ятні місця, пов'язані з історією козацтва XVI - XVIII ст. - місця козацьких січей, дислокації полків, сотень, куренів, полкові, сотенні канцелярії;

будівлі, пов'язані з історією міського самоврядування, що існувало в Україні, після надання українським містам магдебурзького права (магістрати, ратуші, суди, купецькі об'єднання, цехи та ін.) (XV - XVIII ст.);

будинки та приміщення, в яких розміщувалися думи, дворянські та купецькі зібрання, банки, торговельні та фінансові біржі, що виникли та функціонували під час становлення в Україні капіталістичного способу виробництва (XIX - початок XX ст.);

будівлі, пов'язані з життям та діяльністю видатних державних та громадських діячів, діячів науки і культури (будинки, окремі квартири, робочі кабінети та ін.);

пам'ятники, пам'ятні знаки, встановлені на честь певних історичних подій, що несуть важливу історичну інформацію (пам'ятні хрести на честь скасування кріпацтва, учасникам визвольних змагань тощо);

поховання (могили та намогильні споруди) видатних державних та громадських діячів, діячів науки і культури;

місця поховань жертв політичних репресій, депортацій та голодоморів.

3.1.2. До об'єктів, пов'язаних з національно-визвольними, революційними та соціальними рухами, належать:

об'єкти, що відображають боротьбу українського народу за національне визволення у XVI - на початку XX ст. (козацькі та селянські повстання, рухи опришків, гайдамаків, «Коліївщина», участь населення України у польських повстаннях 1830 - 1831 та 1863 - 1864 рр.);

об'єкти, пов'язані з подіями Визвольної війни середини XVII ст. (місця перебування селянсько-козацьких військ під керівництвом Б. Хмельницького та його найближчих прибічників, місця окремих битв);

об'єкти, пов'язані з діяльністю масонських лож та рухом декабристів в Україні (кінець XVIII - перша половина XIX ст.);

об'єкти, пов'язані з діяльністю Кирило-Мефодіївського братства, громад, народницьких і революційних партій та організацій (друга половина XIX - початок XX ст.);

будівлі, в яких відбувалися конкретні історичні події - засідання страйкових комітетів, установчі з'їзди партій та профспілкових організацій тощо;

будівлі (споруди) та визначні місця, пов'язані з революційними подіями та національно-визвольними змаганнями в Україні (1917 - 1921 рр.);

будівлі (споруди) та визначні місця, пов'язані з дисидентськими рухами (національними, правозахисними та ін.) в Україні (60-ті - 80-ті рр. XX ст.);

поховання активних учасників національно-визвольних змагань, революційних, соціальних та громадсько-політичних рухів.

3.1.3. До об'єктів, пов'язаних з воєнною та військовою історією належать:

військово-інженерні споруди, укріплені лінії, вали, редути, залишки фортець та інших фортифікаційних споруд;

поля битв.

Окремо виділяються об'єкти, пов'язані з подіями Другої світової війни:

військово-інженерні споруди (окопи, доти, дзоти та ін.), залишки оборонних споруд, укріплених районів;

споруди (місця), де розміщувалися штаби та командні пункти військових формувань;

споруди, місця (штаби підпільних організацій та груп, підпільні друкарні, конспіративні квартири), пов'язані з патріотичним рухом опору, партизанським рухом, Українською повстанською армією;

визначні місця, пов'язані з діяльністю керівників та активних учасників партизанського та підпільного рухів;

місця розташування концтаборів;

обеліски, монументи та меморіали на честь визначних подій війни, військових діячів;

місця поховань загиблих воїнів, партизанів, підпільників, мирних жителів, військовополонених, місця масових страт.

3.1.4. До об'єктів, пов'язаних з наукою, освітою та культурою належать:

житлові будинки, садиби, квартири в житлових будинках, кабінети в службових приміщеннях, лікувальні заклади (інститути, клініки, лабораторії), заклади науки, освіти, які пов'язані з життям та діяльністю видатних діячів науки, культури і мистецтва та зберігають свідчення їх наукової і творчої діяльності;

адміністративні, житлові будинки, пов'язані з визначними науковими та культурними подіями (науковими з'їздами тощо);

будівлі, в яких містилися наукові, освітні та культурно-мистецькі установи, які зробили значний внесок у розвиток вітчизняної та світової науки і культури;

навчальні заклади, наукові, освітні, навчальні та культурно-освітні заклади (університети, інститути, ліцеї, пансіони, бурси, семінарії, гімназії, училища, школи тощо), пов'язані з іменами визначних вчених, громадських діячів, які здобули в них освіту;

поховання (могили та «амогильні споруди) видатних діячів науки, освіти та культури.

3.1.5. До об'єктів, пов'язаних з релігійним та церковним життям, належать:

культові будівлі (споруди) їх комплекси (ансамблі), пов'язані з визначними подіями церковно-релігійного життя, діяльністю релігійних організацій та окремих релігійних діячів;

навчально-освітні заклади (академії, бурси, семінарії, училища, школи тощо), пов'язані з іменами визначних релігійних та церковних діячів, які викладали або навчалися в них;

пам'ятники, пам'ятні знаки, встановлені на честь визначних подій церковно-релігійного життя, церковних та релігійних діячів;

поховання (могили та намогильні споруди) видатних релігійних та церковних діячів.

4. Основні критерії визначення предмета охорони та історичної цінності об'єкта історії

4.1. Для визначення предмета охорони об'єкта культурної спадщини як пам'ятки історії враховуються такі чинники як історична, культурна, наукова, інша цінність об'єкта, важливість історичної події або особистості, її роль та значення (як позитивне, так і негативне) в історичному процесі, а також безпосередній взаємозв'язок історичної події або особистості з конкретним об'єктом.

Пам'ятки історії повинні давати уявлення про характер історичних подій, що відбувалися на теренах України у різні історичні епохи, відбивати основні періоди державного, соціально-політичного, економічного, наукового та культурного розвитку країни.

Роль історичної особистості визначається лише відповідно до її внеску у державний, соціальний, економічний, науковий чи культурний розвиток країни, певного регіону чи населеного пункту. На визначення історичної ролі особистості не повинні впливати її політичні або релігійні переконання, соціальна та національна приналежність.

Головними принципами визначення історичної цінності об'єкта культурної спадщини як пам'ятки історії повинні бути неупереджений, деполітизований та деідеологізований науковий підхід, об'єктивне висвітлення та інтерпретація історичних фактів та подій.

З метою уникнення однобічного, суб'єктивного підходу у визначенні предмета охорони історичних об'єктів культурної спадщини під час визначення історичної цінності об'єкта культурної спадщини необхідно уникати оцінок історичних подій та діячів, що базуються на суб'єктивних поглядах певних політичних партій, соціальних груп або окремих осіб.

4.2. Під час визначення історичної цінності об'єкта культурної спадщини до кожного окремого об'єкта застосовується комплексний підхід, який враховує специфічні особливості різновиду пам'яток історії - вікові (хронологічні), історичні в контексті значення події чи відомої особи в історії країни, певного регіону чи населеного пункту. Не складає предмета охорони наявність лише вікової (хронологічної) ознаки об'єкту без урахування його значення в контексті пов'язаних з ним подій чи діяльності відомих осіб.

4.3. Об'єкти історії повинні відповідати критерію автентичності, що характеризує міру збереження об'єктом своєї форми, матеріально-технічної структури, історичних нашарувань та ролі у навколишньому середовищі.

Сучасні копії існуючих пам'яток або споруд (витворів), об'єкти, створені за старовинними проектами чи науковими реконструкціями, масові тиражовані копії, виготовлені з нетривких матеріалів, на низькому художньому рівні або твори монументального мистецтва, що виконували виключно ідеологічні функції, кваліфікуються як такі, що не мають предмета охорони, не належать до історичних об'єктів культурної спадщини та не підлягають державній реєстрації.

Голова **М. М. Кучерук**

Додаток 3
до наказу МКТ України
02.11.2009 N 956/0/16-09

Методичні рекомендації щодо визначення предмета охорони об'єктів монументального мистецтва

1. Загальні положення

1.1. Ці методичні рекомендації встановлюють основні принципи, на підставі яких визначається предмет охорони об'єктів монументального мистецтва для здійснення заходів щодо їх державного обліку, охорони, використання та реставрації.

1.2. Методичні рекомендації розроблені відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини», Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. N 1760 (далі - Порядок), та узгоджені з Методичними рекомендаціями по підготовці матеріалів Зводу пам'яток історії та культури України, розробленими Інститутом історії України НАН України в 1993 р.

2. Предмет охорони об'єктів монументального мистецтва як пам'яток культурної спадщини

2.1. Згідно зі статтею 1 Закону України «Про охорону культурної спадщини» предметом охорони об'єкта культурної спадщини є характерна властивість об'єкта культурної спадщини, що складає його історико-культурну цінність, на підставі якої цей об'єкт визнається пам'яткою.

2.2. Предметом охорони об'єкта монументального мистецтва є матеріальне втілення його художньо-естетичних якостей, цю знаходять своє відображення в художній формі, розпланувально-просторовій композиції, матеріально-технічній структурі об'єкта, його складових чи окремих фрагментах, а також у місці розташування зазначеного об'єкта.

2.3. Об'єкти монументального мистецтва - твори образотворчого мистецтва як самостійні (окремі або складові частини споруд, які не є об'єктом культурної спадщини), так і ті, що пов'язані з архітектурними, археологічними, іншими пам'ятками або з утворюваними ними комплексами (ансамблями).

Об'єкти монументального мистецтва слід розглядати як свідоцтва певних етапів історичного розвитку мистецтва і архітектури, характерних рис художніх стилів, стильових напрямів, окремих шкіл чи творчості видатних митців, зафіксовані у матеріальній формі засобами художньої образотворчості.

2.4. До об'єктів монументального мистецтва належать нерухомі твори монументальної скульптури, живопису, монументально-декоративного та декоративно-ужиткового мистецтва, що мають самостійне значення або пов'язані з окремими спорудами чи з архітектурно-природним середовищем, а саме:

2.4.1. Твори монументальної скульптури:

монументи, пам'ятники, пам'ятні знаки, стели, скульптурні групи, погруддя (бюсти);

меморіальні (намогильні) споруди та ансамблі - рельєфні ансамблі, плити, хрести, саркофаги, стели, надгробні скульптурні композиції тощо;

статуї, скульптурні групи та рельєфи на фасадах або в інтер'єрах споруд;

садово-паркова скульптура - статуї, погруддя, герми, фонтани тощо;

меморіальні дошки.

2.4.2. Твори монументального живопису:

розписи зовнішніх та внутрішніх поверхонь стін, перекриттів, плафонів (фрески, мозаїки, сграфіто, гризайлі);

іконостаси;

самостійні мозаїчні стели;

зображення на склі у віконних та дверних отворах (вітражі);

діорами та панорами.

2.4.3. Твори монументально-декоративного мистецтва:

орнаментальні розписи стін, стель, склепінь, колон тощо;

декоративне різьблення на камені, бетоні та по дереву, металу тощо на фасадах і в інтер'єрах споруд (оздоблення порталів, віконних та дверних отворів, стін, склепінь, іконостаси, амвони, вівтарі тощо).

2.4.4. Твори декоративно-ужиткового мистецтва:

мальована та рельєфна кераміка печей, камінів, керамічні панно, набірні художні паркети, мозаїчні підлоги, інтарсія дверей, литий та кований метал огорож, ґрат тощо.

3. Основні критерії визначення предмета охорони та художньо-історичної цінності об'єктів монументального мистецтва

3.1. Основними критеріями, за якими визначається предмет охорони об'єкта монументального мистецтва, є його художньо-естетичні якості, історико-архітектурна або містобудівна цінність, відображення ними характеру суспільного та культурного життя певної історичної епохи.

При визначенні предмета охорони об'єкта культурної спадщини слід керуватися критеріями, викладеними у Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, затвердженому постановою Кабінету

Міністрів України від 27.12.2001 N 1760.

3.2. Художня та історико-архітектурна цінність об'єктів монументального мистецтва визначається в процесі виявлення їх художніх особливостей, рівня художньої якості (особливості стилю, композиції, колориту, оригінальності, техніки виготовлення, загальної майстерності виконання), взаємозв'язку з визначними історичними подіями або відомими особами за наступними характеристиками:

- хронологічна глибина характеризує об'єкти монументального мистецтва за часом їх створення. При визначенні предмета охорони об'єктів монументального мистецтва враховується їх типологічна та хронологічна класифікація;

- ступінь відображення стилю, школи, типологічної групи характеризує об'єкти, що стали етапними творами видатних скульпторів, художників, архітекторів;

- унікальність характеризує рідкісні об'єкти монументального мистецтва, що містять винятково важливу інформацію про події, явища, факти з різних сфер життя держави, суспільства чи окремих видатних осіб, об'єкти, що є витворами зниклих мистецьких стилів або не мають собі подібних щодо походження, змісту, наукової, художньої цінності, зовнішніх ознак і не можуть бути відновлені в разі непоправного пошкодження або втрати. Для визначення унікальності об'єкта монументального мистецтва художня цінність та стилістичні особливості не є визначальними чинниками. Унікальність масово тиражованого мистецького твору, яка стала наслідком зникнення інших подібних об'єктів, може розглядатися як характерна особливість такого об'єкта, що складає його предмет охорони;

- взаємозв'язок з історичною подією або з відомими особами характеризує значення об'єктів монументального мистецтва для загального розвитку національної та світової культури, оригінальність, час і місце його створення, роль і значення зазначеного виду об'єктів культурної спадщини як джерела інформації про події, явища, які знайшли відображення у таких об'єктах, їх зв'язок з історичними подіями, певним мистецьким, історичним середовищем, видатними особами, місцем розташування;

- автентичність є одним з головних критеріїв у визначенні історико-культурної та художньої цінності об'єкта і характеризує міру збереження об'єктом монументального мистецтва своєї форми, матеріально-технічної структури, історичних нашарувань та ролі у навколишньому середовищі.

Необхідною ознакою, що вказує на наявність предмета охорони об'єкта культурної спадщини, є виготовлення його із тривких матеріалів - граніту, мармуру, пісковику, вапняку, бронзи, міді, алюмінію, чавуну тощо. Твори монументального мистецтва, виготовлені з нетривких матеріалів, на низькому художньому рівні або масові тиражовані копії, в тому числі ті, що ви-

конували виключно ідеологічні функції, вважаються такими, що не мають предмета охорони.

3.3. У визначенні містобудівної цінності пам'ятки провідним є її композиційне значення для формування архітектурного середовища, а саме:

- домінанта загальноміського масштабу;
- локальна домінанта;
- локальний акцент.

Важливе значення при визначенні містобудівної цінності об'єкта монументального мистецтва має його роль у формуванні архітектурних ансамблів (комплексів) чи прилеглого середовища. Містобудівна цінність такого об'єкта зростає, якщо він розташований у межах архітектурного ансамблю чи комплексу (історико-культурного заповідника), де складові частини пов'язані не тільки територіально, а й єдиним композиційним рішенням.

3.4. Предмет охорони об'єкта монументального мистецтва зазначається в обліковій картці та паспорті об'єкта культурної спадщини.

3.5. В обліковій картці у тематичному полі 6 «Стислий опис об'єкта» у кінці графи «Характеристика об'єкта» вказується тільки наявність або відсутність предмета охорони об'єкта культурної спадщини.

3.6. У паспорті відомості про предмет охорони записуються у кількох тематичних полях відповідно до специфіки об'єкта монументального мистецтва як пам'ятки культурної спадщини.

У тематичному полі 10 «Історичні дані про об'єкт» вказуються: причини, характер і хронологія утворення (виникнення) об'єкта, а також зміни, яких він зазнав, вказуються власники, з якими пов'язані виникнення та історія об'єкта, замовники, автори (скульптори, художники, архітектори, дизайнери тощо), виконавці робіт.

Підсумкове визначення предмета охорони об'єкта культурної спадщини вказується у тематичному полі 14 «Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта», в якому зазначаються результати оцінки мистецької, художньої, історичної та наукової цінності об'єкта з повним переліком якостей об'єкта, що відповідають визначеним Порядком конкретним критеріям, завдяки яким об'єкт набуває історичної та культурної цінності як пам'ятка монументального мистецтва.

У разі коли об'єкт культурної спадщини має ознаки різних видів, визначених статтею 2 Закону України «Про охорону культурної спадщини», визначається комплексний предмет охорони об'єкта культурної спадщини із зазначенням його домінуючої ознаки, за якою буде здійснюватись його реєстрація.

Наявність у пам'ятки кількох видових ознак зазначається в обліковій документації.

3.7. У разі, коли об'єкти монументального мистецтва складають єдине художнє ціле з архітектурною, археологічною чи іншою пам'яткою (скульптури, надгробки, ікони та іконостаси в культових спорудах, люстри та гобелени в житлових та громадських будівлях тощо), вони повинні бути охарактеризовані в обліковій документації на дану пам'ятку. Рухомі твори образотворчого та декоративного мистецтва (картини, ікони, скульптури), що мають художню цінність та знаходяться в інтер'єрі пам'ятки, але не пов'язані з нею, тільки згадуються в обліковій документації із зазначенням сюжету, дати, матеріалів з яких вони виготовлені, та розмірів.

Голова **М. М. Кучерук**

Додаток 4
до наказу МКТ України
02.11.2009 N 956/0/16-09

Методичні рекомендації щодо музеєфікації пам'яток археологічної спадщини

1. Загальні засади

1.1. Методичні рекомендації щодо музеєфікації пам'яток археологічної спадщини розроблені відповідно до законів України «Про охорону культурної спадщини», «Про охорону археологічної спадщини» та Європейської конвенції про охорону археологічної спадщини (переглянутої), ратифікованої Законом України від 10.12.2003 N 1369-IV, і визначають загальні принципи музеєфікації пам'яток археологічної спадщини як сукупності науково обґрунтованих заходів щодо приведення об'єктів культурної спадщини до експозиційного стану для ознайомлення громадськості з витоками та еволюцією суспільства, а також для розуміння необхідності збереження археологічної спадщини.

2. Порядок розроблення, затвердження та склад науково-проектної документації щодо музеєфікації археологічної пам'ятки

2.1. Під час проведення дослідницьких розкопок щойно виявленого об'єкта археологічної спадщини дослідником археологічної спадщини (археологом) визначається експозиційний потенціал об'єкта.

У разі позитивного висновку стосовно експозиційних можливостей об'єкта археолог здійснює первинну консервацію досліджуваної ділянки, здійснює підготовку та подає до відповідного органу охорони культурної спадщини облікову документацію на щойно виявлений археологічний об'єкт, а також пропозиції щодо його музеєфікації.

2.2. Облікова документація на щойно виявлений археологічний об'єкт повинна містити опис характерних властивостей, що становлять його наукову (археологічну), антропологічну, естетичну цінність, опис стану збереженості матеріальної структури, його автентичності та експозиційного потенціалу.

2.3. Ініціаторами музеєфікації взятих на облік згідно з вимогами законодавства про охорону культурної спадщини археологічних пам'яток, крім археологів, можуть бути органи місцевого самоврядування, державні установи та громадські організації, діяльність яких пов'язана з охороною культурної спадщини.

2.4. Пропозиції щодо музеєфікації археологічних пам'яток подаються відповідно до категорії пам'ятки:

щодо пам'яток національного значення - до центрального органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини;

щодо пам'яток місцевого значення - до органів охорони культурної спадщини відповідно Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

2.5. Відповідний орган охорони культурної спадщини на підставі висновку науково-методичної чи консультативної ради приймає рішення щодо доцільності музеєфікації археологічної пам'ятки та визначає джерела фінансування цих робіт.

2.6. На підставі рішення відповідного органу охорони культурної спадщини ініціатор музеєфікації археологічної спадщини замовляє розроблення відповідної науково-проектної документації. При цьому до розробки відповідного проекту музеєфікації археологічної пам'ятки повинен залучатися археолог, який займається або займався раніше дослідженнями цієї пам'ятки.

2.7. Науково-проектна документація щодо музеєфікації археологічної пам'ятки складається з матеріалів комплексних бібліографічних, архівних та археологічних досліджень, натурних обмірів, картографії та фотофіксації.

2.8. До складу науково-проектної документації щодо музеєфікації археологічної пам'ятки входять:

історична довідка про пам'ятку;

експертні висновки щодо автентичності пам'ятки та стану збереженості її матеріальної структури;

обґрунтування наукової та експозиційної цінності пам'ятки, оцінка її ролі в природному або культурному ландшафті;

проектні рішення щодо комплексу заходів з консервації археологічних залишків, облаштування безпечних підходів до пам'ятки, а в разі необхідності заходів по її реставрації та реабілітації.

Проектна документація повинна бути детально проілюстрована матеріалами фотофіксації та картографування, а також кресленнями, виконаними на підставі натурних обмірів.

2.9. Музеєфікація здійснюються за наявності письмового дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини на підставі погодженої з ним і затвердженої в установленому порядку науково-проектної документації.

3. Загальні принципи музеєфікації археологічної пам'ятки

3.1. Основним принципом реставраційно-консерваційних заходів на археологічній пам'ятці, яка підлягає музеєфікації, повинно бути її збереження in situ (в місці знаходження) в автентичному стані, зафіксованому під час археологічних досліджень.

3.2. Консерваційні заходи на археологічних пам'ятках повинні обмежуватися лише закріпленням розкритих розкопками будівельних конструкцій та окремих елементів стародавніх споруд, не порушуючи структуру археологічних залишків із застосуванням матеріалів, максимально наближених до автентичних.

3.3. Для запобігання шкідливого впливу на пам'ятку кліматичних та інших негативних чинників над нею споруджується павільйон (навіс), який не повинен мати характеру капітальної споруди, не створювати навантаження на конструктивні елементи пам'ятки та не втручатися в її матеріальну структуру.

У разі коли археологічна пам'ятка є частиною охоронюваного ландшафту, її захист здійснюється іншими засобами, що забезпечують збереження археологічних залишків та традиційного характеру середовища.

3.4. Часткова реставрація археологічної пам'ятки може бути виконана лише за умови існування достовірної наукової інформації, підтвердженої відповідним висновком Інституту археології НАН України, про форми та структуру елементів пам'ятки, які планується реставрувати. При цьому повинна виконуватись реставрація лише важливих структурних елементів пам'ятки виключно з матеріалів, що належать саме цим елементам.

3.5. У разі руйнації внаслідок стихійного лиха або тривалих археологічних досліджень відкритих і зафіксованих ділянок пам'ятки, допускається їх часткова реабілітація з метою повернення до попереднього вигляду, що передував руйнації. Втручання в структуру археологічної пам'ятки, у тому числі її часткова реабілітація, потребує спеціального обгрунтування у складі науково-проектної документації.

3.6. Роботи з рекультивації - відновлення земляних насипів стародавніх курганів та валів, що зазнали руйнації, зумовленої специфікою археологічних досліджень, не потребують спеціального дозволу, оскільки є обов'язковими заходами з упорядкування території після завершення ар-

хеологічних досліджень. Рекультивація насипів проводиться з метою відновлення форми та обсягів, які пам'ятка мала до початку її досліджень, і здійснюється з використаного ґрунту, вилученого під час розкопок.

3.7. Експозиційна реконструкція in situ (в місці знаходження) пам'ятки не допускається. Будівлі-реконструкції, навіть такі, що мають бездоганне наукове обгрунтування, будуються окремо за межами територій археологічних пам'яток.

3.8. Проектом музеєфікації окремих особливо цінних з археологічного погляду об'єктів повинно передбачатись збереження певних ділянок із недоторканою стратиграфією*, що містять характерні показники наукової інформативності (культурний шар, насичений археологічним матеріалом та залишками археологічних об'єктів) для дослідження у майбутньому із застосуванням новітніх (неруйнівних) методик дослідження археологічної спадщини.

_____

* (взаємним розташуванням шарів археологічної пам'ятки)

Інформація про межі контрольних ділянок із недоторканою стратиграфією та ділянок, що потребують консервації та музеєфікації (у разі їх наявності) зазначається у паспорті об'єкта культурної спадщини.

4. Музеєфікація археологічних пам'яток в контексті збереження традиційного характеру середовища та розвитку туристичної інфраструктури

4.1. Заходи щодо музеєфікації археологічних пам'яток, особливо комплексних, необхідно узгоджувати із заходами зі збереження природного або культурного ландшафту, частиною якого вони є.

4.2. Найбільш доцільною є музеєфікація археологічних пам'яток в межах історико-археологічних заповідників чи археологічних музеїв (парків), територія яких дозволяє експонувати об'єкти в контексті їх середовища, здійснювати на окремих ділянках поза межами пам'яток їх реконструктивне відновлення, відтворювати традиційну флору та фауну.

4.3. Оголошення комплексів (ансамблів) пам'яток історико-археологічними заповідниками та створення археологічних музеїв (парків) здійснюється відповідно до закону.

Голова **М. М. Кучерук**

Додаток 5
до наказу МКТ України
02.11.2009 N 956/0/16-09

Методичні рекомендації щодо розроблення історичних (історико-архітектурних) довідок

1. Історична (історико-архітектурна) довідка на об'єкт культурної спадщини чи історичну місцевість (далі - довідка) виконується відповідно до законів України «Про охорону культурної спадщини», «Про затвердження Загальнодержавної програми збереження та використання об'єктів культурної спадщини на 2004 - 2010 роки», «Про архітектурну діяльність», постанов Кабінету Міністрів України від 20.12.99 N 2328 «Про порядок надання архітектурно-планувального завдання та технічних умов щодо інженерного забезпечення об'єкта архітектури і визначення розміру плати за їх видачу», від 27.12.2001 N 1760 «Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України» та від 13.03.2002 N 318 «Про затвердження Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць», Державних будівельних норм України (Реставраційні, консерваційні та ремонтні роботи на пам'ятках культурної спадщини. ДБН В.3.21-2004), Державних будівельних норм України «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження і затвердження науково-проектної документації для реставрації об'єктів нерухомої культурної спадщини (ДБН А.2.2-6-2008), наказу Державної служби охорони культурної спадщини від 22.03.2004 N 7 «Про затвердження Порядку розроблення історико-містобудівного обгрунтування».

2. Історична (історико-архітектурна) довідка є складовою частиною:

- передпроектної та проектної документації на консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, пристосування об'єктів культурної спадщини, відтворення об'єктів втраченої історичної забудови, нове будівництво у межах територій та зон охорони пам'яток, в історичних ареалах історичних населених місць, на землях історико-культурного призначення;

- документації, яка надається органу охорони культурної спадщини для підготовки висновків щодо погодження відчуження пам'яток, передачі їх власником або уповноваженим ним органом у володіння, користування або управління іншим особам.

У разі коли виявлені в ході дослідження матеріали були використані в проекті реставрації, реабілітації, відтворення об'єктів культурної спадщи-

ни, втраченої історичної забудови, автор довідки має бути включений до авторського колективу проекту.

3. Історична (історико-архітектурна) довідка виконується на основі науково-дослідної роботи, яка включає:

- історико-архівні та бібліографічні дослідження, які мають на меті виявлення, збір, систематизацію та вивчення письмових та ілюстративних матеріалів і документів, що дають змогу визначити етапи будівельної історії пам'ятки (історичної місцевості), її роль у містобудівному середовищі, історико-культурну та архітектурно-художню цінність;
- аналіз іконографічного матеріалу;
- натурні дослідження об'єкта, історично сформованої місцевості.

4. Історична (історико-архітектурна) довідка, оформлюється у вигляді текстової частини (з виділенням відповідних рубрик) та ілюстративної частини.

5. Історична (історико-архітектурна) довідка на об'єкт культурної спадщини (будівлю, споруду, комплекс) повинна містити:

- загальні відомості про історичний та містобудівний розвиток місцевості, де знаходиться досліджуваний об'єкт;
- охоронний статус об'єкта дослідження та території, на якій він розташований;
- інформацію про формування історичної садиби (для будівель, споруд) в хронологічних межах наявних архівних матеріалів;
- короткі відомості про замовника будівництва, первісну функцію будівлі (споруди). Якщо замовник будівництва є відомим історичним чи культурним діячем, до історичної (історико-архітектурної) довідки мають бути включені його біографічні дані;
- атрибуцію будівлі (споруди): авторство, дата (час, період) будівництва із зазначенням дат (часу, періодів) наступних добудов, перебудов, реставрацій тощо;
- короткі біографічні відомості про архітектора, скульптора, художника, архітектурну школу, в окремих випадках - відомості про фірми, які брали участь у створенні об'єкта;
- аналіз розпланувально-просторового та стильового вирішення будівлі (споруди) з визначенням її історико-культурної цінності;
- відомості про видатних особистостей та події, пов'язані з досліджуваним об'єктом;
- основні характеристики сучасної містобудівної ситуації навколо об'єкта та/або в місці його розташування;
- виписки з історико-архівних джерел;
- перелік архівних та літературних джерел;
- перелік архівних та натурних фотоілюстрацій;

- історичні плани території (садиби), на якій розташований досліджуваний об'єкт;

- іконографічні матеріали - фотокопії творів образотворчого мистецтва, архівні фотографії об'єкта дослідження та місцевості, прилеглої до його місця розташування;

- первісний архівний проект, а за його відсутності - пізніші обміри, аналогічну забудову;

- фотокопії історико-архівних документів по садибі (описи, плани, купчі тощо)

- портрет архітектора (за наявності);

- сучасні поповерхові плани будинку.

За відсутності проектних креслень, даних про дату (час, період) зведення будівлі (споруди), автора, відомостей про будівельні періоди, а також інших конкретних матеріалів, наводяться загальні характеристики та іконографія історичної місцевості, оцінка історико-культурної цінності об'єкта дослідження в контексті розвитку вітчизняної архітектури.

6. Історична (історико-архітектурна) довідка на історичну місцевість повинна містити:

- визначення меж досліджуваної території, особливості її розташування у розпланувальній структурі міста;

- короткі відомості щодо об'єктів культурної спадщини, розташованих у межах досліджуваної території (адреса, назва, датування, вид пам'ятки, посилання на документ про взяття на облік);

- короткі відомості про археологічні дослідження, які проводились у межах досліджуваної території;

- охоронний статус території;

- характеристику етапів формування забудови досліджуваної території з визначенням основних містобудівних заходів, особливостей парцеляції садиб та забудови, домінантних споруд та прикладів рядових будівель, історичної та архітектурно-художньої цінності забудови;

- короткий опис сучасної архітектурно-містобудівної ситуації з визначенням композиційно-стильових особливостей забудови та рекомендаціями щодо збереження (відтворення) культурного потенціалу;

- виписки з історико-архівних джерел;

- перелік архівних та літературних джерел;

- переліки архівних та натурних фотоілюстрацій;

- історичні плани та інші іконографічні матеріали із зображенням місцевості;

- архівні фотографії домінантних та характерних для забудови даної території споруд;

- натурну фотозйомку місцевості.

7. Історична (історико-архітектурна) довідка виконується у передбаченій умовами договору кількості примірників. Один примірник довідки залишається в архіві організації-виконавця.

Історична (історико-архітектурна) довідка виконується фахівцями відповідних спеціальностей кваліфікаційного рівня не нижче спеціаліста, які мають досвід у підготовці подібних документів не менше 3-х років.

Історична (історико-архітектурна) довідка як складова частина передпроектної (проектної) документації чинна впродовж 5-ти років. В разі невиконання робіт протягом вказаного терміну довідка коригується або розробляється нова довідка у складі нової проектної документації.

У разі виконання історичної (історико-архітектурної) довідки для використання при підготовці висновку щодо можливості відчуження об'єкта культурної спадщини, довідка чинна впродовж 5-ти років.

Голова **М. М. Кучерук**

Міністерство культури і мистецтв України
Державна служба охорони культурної спадщини

НАКАЗ

10.01.2011 **м. Київ** **№ 2**

Про внесення змін до Порядку розроблення історико-містобудівних обґрунтувань

1. Внести зміни до порядку розроблення історико-містобудівних обґрунтувань, затвердженого наказом Державної служби охорони культурної спадщини від 22.03.2004 №7, виклавши його у новій редакції, що додається.

2. Контроль за виконанням наказу покласти на першого заступника голови В.В.Вечерського.

Голова **А.М.Вінграновський**

Додаток
до наказу Державної служби
з питань національної культурної спадщини
від 10 січня 2011 р. № 2

ПОРЯДОК
розроблення історико-містобудівних обґрунтувань

1. Цей порядок розроблений відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини» з метою впорядкування та аргументованого вирішення питань будівництва, реконструкції будівель і споруд у межах історичних ареалів населених місць України.
2. Історико-містобудівні обґрунтування розробляються відповідно до пункту 8 "Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць", затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 р. № 318.
3. Історико-містобудівне обґрунтування — це науково-проектна документація, яка визначає наукову концепцію врахування пам'яток, об'єктів культурної спадщини, традиційного характеру середовища як містоформуючих чинників при проектуванні будівель і споруд.
4. Історико-містобудівне обґрунтування повинне визначати принципову можливість будівництва, реконструкції будівель і споруд на

відповідній земельній ділянці, а також граничні параметри цих будівель і споруд.

5. Історико-містобудівне обґрунтування складається з текстової, графічної частин та висновків. Типова форма історико-містобудівного обґрунтування додається.
6. Історико-містобудівні обґрунтування розробляються на договірних засадах науково-дослідними, науково-методичними та проектними установами і організаціями, спеціалізованими в галузі вивчення, охорони і використання культурної спадщини, які мають у штаті фахівців відповідних спеціальностей (істориків, архітекторів, мистецтвознавців) кваліфікаційного рівня не нижче спеціаліста, які мають досвід підготовки науково-проектної документації не менше 3-х років.
7. Розробленню історико-містобудівних обґрунтувань повинно передувати виконання історичних (історико-архітектурних) довідок.
8. Історична (історико-архітектурна) довідка на об`єкт культурної спадщини чи історичну місцевість (далі — довідка) виконується відповідно до Методичних рекомендацій щодо розроблення історичних (історико-архітектурних) довідок, затверджених наказом Міністерства культури і туризму України від 02.11.2009 № 956/0/16-09. Довідка має бути підписана автором та керівником організації, де вона була виконана. У разі необхідності довідка може бути погоджена відповідним органом охорони культурної спадщини.
9. Замовник надає організації-виконавцю історико-містобудівного обґрунтування всю необхідну вихідну та дозвільну документацію, графічні матеріали, а також, у разі наявності, передпроектні пропозиції.
10. Організація-виконавець готує відповідні графічні та текстові матеріали, бере у встановленому порядку участь у їх розгляді та погодженні.
11. Розроблене історико-містобудівне обґрунтування замовник подає на погодження до Державної служби з питань національної культурної спадщини, або до іншого органу охорони культурної спадщини, визначеного Державною службою з питань національної культурної спадщини. Після отримання зазначеного погодження історико-містобудівне обґрунтування затверджується замовником у складі проектної документації.
12. Організацію розроблення та погодження історико-містобудівного обґрунтування забезпечує замовник. Він на договірних засадах може доручити збір вихідних даних і погодження історико-містобудівного обґрунтування організації-виконавцю.
13. У разі неможливості позитивного вирішення питання щодо будівництва, реконструкції будівель і споруд, організація-виконавець

надає замовнику історико-містобудівне обґрунтування з аргументованим рішенням з цього питання.

14. Історико-містобудівне обґрунтування виконується у передбаченій умовами договору кількості примірників. Один примірник довідки залишається в архіві організації-виконавця, один примірник здається на зберігання в Державну службу з питань національної культурної спадщини.
15. Історико-містобудівне обґрунтування, що виконується на стадії підготовки передпроектної (проектної) документації, чинне впродовж 5-ти років. У разі невиконання робіт протягом вказаного терміну Історико-містобудівне обґрунтування коригується або розробляється нове Історико-містобудівне обґрунтування у складі нової проектної документації.
16. Коригування історико-містобудівного обґрунтування, внесення змін і доповнень до нього допускається тільки зі згоди організації-розробника та авторів і має бути оформлено у вигляді окремого документа, погодженого в установленому порядку.

Додаток до п. 5
Порядку розроблення
історико-містобудівних обґрунтувань

Типова форма
історико-містобудівного обґрунтування

Найменування організації-розробника, її адреса, реквізити,
(у разі наявності – № ліцензії і термін її дії)

ПОГОДЖЕНО
для врахування при розробленні
проектної документації:
Голова Державної служби з питань
національної культурної спадщини
‘’ ___ ‘’ _____20__ р.

ІСТОРИКО-МІСТОБУДІВНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ

Об’єкт	
Адреса	місто (смт)
	район вулиця (площа, провулок)
Замовник та його адреса	

Керівник організації-виконавця _____ Підпис, прізвище, ініціали, печатка

ІСТОРИКО-МІСТОБУДІВНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ

на _____

(будівництво, реконструкцію об'єкта)

в межах історичних ареалів міста (смт) _____

Об'єкт	
Місто (смт)	
Адреса	

Зміст
історико-містобудівного обґрунтування

1. Текстова частина
2. Графічна частина
3. Висновки історико-містобудівного обґрунтування

Текстова частина

1. Підстави для розроблення історико-містобудівного обґрунтування:

2. Характеристика місця розташування об'єкта проектування в межах населеного пункту, району, кварталу, навколишньої забудови:

- планувальна зона:
- функціональна зона:
- адміністративний район:
- розпланувальні межі:
- характер прилеглої забудови:

3. Характеристика наявної містобудівної документації:

- Генеральний план міста (смт):
- Містобудівні документи району проектування:

4. Аналіз сучасного стану території і споруд:

4.1. Характеристика існуючої забудови та використання території; площа і межі території, охопленої історико-містобудівним обґрунтуванням:

4.2. Характеристика інженерно-транспортної інфраструктури:

4.3. Орієнтовна техніко-економічна характеристика об'єкта проектування згідно з інформацією, що надається замовником:

4.4. Характеристика об'єктів культурної спадщини, зон охорони пам'яток, історичного ареалу:

- основні етапи формування розпланування і забудови:
- архітектурно-просторова композиція:

ландшафт:

розпланувальна композиція:

домінанти:

акценти:

рядова, фонова забудова:

- історично сформовані вулична мережа, парцеляція, характер забудови, розпланувальний модуль, масштаб і масштабність забудови:

класифікація об'єктів за ступенем історико-культурної цінності:

- кількість об'єктів та пам'яток культурної спадщини, їх типи, види, категорії (повний анотований перелік):

- коротка історична та історико-архітектурна довідка про об'єкт культурної спадщини (якщо він є об'єктом проектування):

взаєморозташування об'єктів та пам'яток культурної спадщини;

композиційно-видовий вплив об'єктів та пам'яток культурної спадщини:

видові точки:

видові осі:

видові фронти:

зони видимості:

зони формування видів:

наявність історично сформованих елементів ландшафту, озеленення, упорядження, малих архітектурних форм:

визначені та затверджені межі та режими використання зон охорони пам'яток:

визначені та затверджені межі історичних ареалів, правила охорони та використання їх:

4.5. Інформація щодо інженерно-будівельних та екологічних умов району будівництва:

4.6. Пропозиції стосовно необхідності внесення змін до науково-проектної та/чи містобудівної документації, щодо розміщення об'єкта проектування та його параметрів:

Графічна частина

Висновки історико-містобудівного обґрунтування

1. Планувальні обмеження: при розробленні проектної документації необхідно забезпечити:

- збереження історично сформованого розпланування (так чи ні)
- збереження червоних ліній (так чи ні)
- збереження історично сформованої парцеляції (так чи ні)

2. Гранично допустима висота і поверховість будинку (споруди):

(від денної поверхні та в абсолютних позначках, з відповідною аргументацією).

3. Пам'яткоохоронні вимоги щодо використання перших, цокольних поверхів, підвалів, підземного простору:

4. Вимоги щодо впорядження території:

5. Відомості про історико-культурну та архітектурну цінність об'єкта:

- коротка архітектурна характеристика об'єкта:

- найменування, датування, авторство, тип, вид, категорія об'єкта культурної спадщини, номер і дата рішення про державну реєстрацію, охоронний номер (якщо об'єкт проектування є об'єктом культурної спадщини):

6.Відомості щодо меж:

6.1. Територій пам'яток:

6.2. Зон охорони пам'яток:

- охоронних зон:
- зон регулювання забудови:
- зон охоронюваного ландшафту:
- зони охорони археологічного культурного шару:

6.3. Історичних ареалів:

6.4. Охоронюваних археологічних територій:

6.5. Заповідників:

7. Оцінка впливу об'єкта проектування на збереження традиційного характеру середовища:

- зміни розпланувальної мережі, червоних ліній, парцеляції;
- зміни характеру забудови вулиці, площі, кварталу;
- зміни композиційно-видового впливу пам'яток культурної спадщини;
- зміни силуетів і панорам;
- зміни масштабу й масштабності;
- зміни елементів ландшафту;
- зміни елементів благоустрою (упорядження), малих архітектурних форм:

Примітки:

Історико-містобудівне обґрунтування – це науково-проектна документація, яка визначає наукову концепцію врахування пам'яток, об'єктів культурної спадщини, традиційного характеру середовища як містоформуючих чинників при проектуванні будівель і споруд.

Історико-містобудівне обґрунтування розроблено відповідно до п. 8 Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць (постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 р. № 318).

Коригування цього історико-містобудівного обґрунтування, внесення змін і доповнень до нього допускається тільки зі згоди організації-розробника та авторів і має бути оформлено у вигляді окремого документа, погодженого в установленому порядку.

*При підготовці історико-містобудівного обґрунтування використано матеріали історичної (історико-архітектурної) довідки*_____

(найменування організації, прізвище, ініціали, спеціальність автора довідки, дата її виконання).

Відповідальні за підготовку _____

_____

(прізвища, ініціали, спеціальність, посади)

Дата розроблення _____

Про затвердження Типового положення про Консультативну раду з питань охорони культурної спадщини місцевих органів охорони культурної спадщини

Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України, Міністерства культури і мистецтв України від 26 лютого 2001 року N 42/94

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15 березня 2001 р. за N 235/5426

Відповідно до статті 7 Закону України «Про охорону культурної спадщини» **НАКАЗУЄМО**:

1. Затвердити Типове положення про Консультативну раду з питань охорони культурної спадщини місцевих органів охорони культурної спадщини, що додається.

2. Начальнику Управління охорони та реставрації пам'яток містобудування і архітектури Держбуду України Кучеруку М. М. забезпечити подання на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України наказу «Про затвердження Типового положення про Консультативну раду з питань охорони культурної спадщини місцевих органів охорони культурної спадщини».

3. Начальникам відповідних структурних підрозділів Держбуду України та Мінкультури (Кучерук М. М., Погорілий В. М.) у 10-денний термін після державної реєстрації наказу «Про затвердження Типового положення про Консультативну раду з питань охорони культурної спадщини місцевих органів охорони культурної спадщини» забезпечити тиражування його та надсилання органам управління у сфері охорони культурної спадщини в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступників Міністра культури і мистецтв України та Голови Держбуду України відповідно до розподілу обов'язків.

Голова Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України — **В. М. Гусаков**

Міністр культури і мистецтв України — **Б. С. Ступка**

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Державного комітету будівництва,
архітектури та житлової політики України,
Міністерства культури і мистецтв України
від 26 лютого 2001 р. N 42/94
Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
15 березня 2001 р. за N 235/5426

Типове положення
про Консультативну раду з питань охорони культурної спадщини
місцевих органів охорони культурної спадщини

1. Загальні положення

1.1. Консультативна рада з питань охорони культурної спадщини (надалі - Консультативна рада) є постійно діючим колегіальним дорадчим органом, створеним органом охорони культурної спадщини обласної, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій для погодженого вирішення питань щодо охорони культурної спадщини на територіях областей, міст Києва і Севастополя відповідно до статті 7 Закону України «Про охорону культурної спадщини».

1.2. У своїй діяльності Консультативна рада керується чинним законодавством України та цим Типовим положенням.

1.3. До складу Консультативної ради входять провідні вчені й висококваліфіковані фахівці-практики сфери охорони та реставрації пам'яток, а також суміжних галузей - реставратори, працівники науково-дослідних і проектних організацій, виробничники, представники державних органів охорони культурної спадщини вищого рівня, органів управління, громадських організацій.

Члени Консультативної ради беруть участь в її роботі на громадських засадах.

1.4. Чисельність, структура та персональний склад Консультативної ради затверджуються наказом керівника відповідного органу охорони культурної спадщини.

1.5. Витрати на роботу Консультативної ради здійснюються відповідним органом охорони культурної спадщини згідно зі статтями 7, 41 Закону України «Про охорону культурної спадщини».

2. Завдання Консультативної ради

2.1. Основним завданням Консультативної ради є забезпечення професійного вирішення питань дослідження, охорони, реставрації, відтворення об'єктів культурної спадщини, збереження традиційного характеру серед-

овища населених місць шляхом опрацювання висновків, рішень, рекомендацій і пропозицій для органів державної влади і місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій.

2.2. Завданнями Консультативної ради є також:

розгляд програм, концепцій, проектів, пропозицій тощо, що стосуються об'єктів культурної спадщини, державних історико-культурних (історико-архітектурних) заповідників та історичних населених місць;

розгляд проектів нормативних і методичних документів регіонального і місцевого рівнів, що стосуються охорони об'єктів культурної спадщини, історичних населених місць;

вирішення спірних питань науково-методичного характеру, що стосуються сфери охорони, обліку, реставрації, відтворення, регенерації об'єктів культурної спадщини, історичних населених місць.

3. Функції Консультативної ради

3.1. Консультативна рада відповідно до мети і завдань своєї діяльності розглядає та оцінює:

довгострокові програми науково-дослідних, пошукових, проектних, реставраційно-ремонтних та регенераційних робіт у галузі охорони об'єктів культурної спадщини;

концепції, плани, проекти захисту, збереження, реставрації та регенерації об'єктів культурної спадщини, їхніх територій, а також перетворень в їх безпосередньому оточенні, зонах охорони об'єктів культурної спадщини;

концепції та проекти регенерації історичних ареалів населених місць, занесених до Списку історичних населених місць України;

науково-технічні звіти науково-дослідних, проектних інститутів, інших організацій з питань упровадження досягнень науки і техніки в галузі охорони об'єктів культурної спадщини;

підготовлені до друку наукові й науково-популярні праці з охорони, вивчення й реставрації об'єктів культурної спадщини, історичних населених місць.

3.2. Консультативна рада може обговорювати та висувати роботи на здобуття державних премій України.

3.3. Консультативна рада, відповідно до своїх завдань, може брати участь в організації і проведенні:

наукових сесій, семінарів, конференцій, нарад, круглих столів з питань охорони об'єктів культурної спадщини;

конкурсів проектів реставрації, відтворення, регенерації пам'яток і комплексів, історико-архітектурних (історико-культурних) заповідників;

архітектурних конкурсів на проекти забудови (реконструкції) у зонах охорони пам'яток.

4. Права й обов'язки Консультативної ради

4.1. Консультативна рада має право:

отримувати необхідну інформацію і документи від структурних підрозділів відповідних державних адміністрацій, установ і організацій;

запрошувати до участі в засіданнях керівних працівників місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування;

залучати до підготовки і розгляду конкретних питань експертів, рецензентів, інших фахівців;

створювати експертні групи й тимчасові комісії;

готувати й передавати в засоби масової інформації матеріали з питань, розглянутих на засіданнях Консультативної ради.

4.2. Члени Консультативної ради зобов'язані:

дотримуватися принципів наукової сумлінності й об'єктивності при розв'язанні всіх питань;

узгоджувати з керівництвом Консультативної ради всі дії, які вони здійснюють за дорученням чи від імені Консультативної ради;

домагатися здійснення ухвал Консультативної ради, у т. ч. й через організації та установи, у яких вони працюють.

5. Організація і регламент роботи Консультативної ради

5.1. Консультативна рада складається з голови, двох - трьох заступників, відповідального секретаря та членів.

5.2. Головою Консультативної ради є керівник органу охорони культурної спадщини обласної, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій або його заступник.

5.3. Відповідальний секретар Консультативної ради призначається з числа відповідальних працівників органу охорони культурної спадщини обласної, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій.

5.4. Відповідальний секретар Консультативної ради:

здійснює організаційне забезпечення засідань;

веде протокольну, наукову та ділову документацію Консультативної ради;

готує матеріали на розгляд пленарних засідань Консультативної ради та її президії;

призначає, за погодженням з керівництвом, рецензування матеріалів, що пропонуються до розгляду;

контролює своєчасність надання та комплектність документації, що подається на розгляд;

складає звіти про діяльність Консультативної ради;

бере участь у підготовці планів роботи Консультативної ради.

5.5. Засідання Консультативної ради відбуваються згідно з піврічними або квартальними планами, як правило, раз на місяць.

5.6. Засідання вважається правочинним, якщо в ньому беруть участь не менше 50 % облікового складу дійсних членів.

5.7. Ухвали Консультативної ради приймаються простою більшістю голосів присутніх членів. У разі рівного розподілу голосів «за» і «проти» ухвальним є голос голови Консультативної ради.

Рішення приймаються відкритим голосуванням. На вимогу членів Консультативної ради в протоколі зазначається їхня особиста точка зору, що не збігається з прийнятим рішенням.

5.8. Для оперативного вирішення поточних питань створюється президія Консультативної ради в складі голови, його заступників, відповідального секретаря та п'яти - шести членів. Президія збирається на засідання у разі потреби.

5.9. Консультативна рада проводить свою діяльність шляхом:

пленарних засідань Консультативної ради;

оперативних засідань президії Консультативної ради;

засідань експертних груп і тимчасових комісій.

5.10. Засідання веде голова Консультативної ради або один з його заступників. Головуючий визначає регламент засідання.

5.11. Рішення Консультативної ради та її президії оформлюються протокольно за підписами голови (заступника голови) та відповідального секретаря. У необхідних випадках рішення Консультативної ради впроваджуються наказами органу охорони культурної спадщини обласної, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій.

5.12. Голова Консультативної ради розглядає і затверджує план роботи на півріччя (на квартал). У плані визначаються питання, що мають розглядатися, доповідачі, рецензенти або експерти, терміни подання матеріалів на рецензування (експертизу) та термін розгляду.

5.13. Матеріали для розгляду Консультативною радою готують і надають науково-дослідні, проектні, реставраційні організації, зацікавлені установи відповідно до затвердженого плану роботи Консультативної ради.

5.14. Витрати, пов'язані з діяльністю Консультативної ради, передбачаються в загальному кошторисі і здійснюються відповідно до встановлених лімітів та чинних норм за документами, які підписуються головою Консультативної ради.

Начальник Управління охорони та реставрації пам'яток містобудування і архітектури **М. М. Кучерук**

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
НАКАЗ
від 5 листопада 2008 року N 1255/0/16-08

Про затвердження Положення про науково-методичну раду з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури і туризму України, складу зазначеної ради та складу і регламенту роботи Експертної комісії

Із змінами і доповненнями, внесеними
наказом Міністерства культури і туризму України
від 30 жовтня 2009 року N 945/0/16-09

Відповідно до статті 7 Закону України «Про охорону культурної спадщини», в межах повноважень, визначених Положенням про Міністерство культури і туризму України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 08.11.2006 р. N 1566, та на виконання пункту 13 Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 N 1760, **наказую**:

1. Затвердити Положення про науково-методичну раду з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури і туризму України (додаток 1).

2. Затвердити склад науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури і туризму України (додаток 2).

3. Затвердити склад та регламент роботи Експертної комісії з розгляду питань занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, яка діє при Державній службі з питань національної культурної спадщини (додаток 3).

4. Визнати такими, що втратили чинність, накази Міністерства культури і туризму від 30.03.2007 N 278/0/16-07 «Про затвердження Положення про науково-методичну раду з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури і туризму України та складу зазначеної ради» та від 15.03.2005 N 564 «Про затвердження складу Експертної комісії».

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на голову Державної служби з питань національної культурної спадщини Кучерука М. М.

Міністр **В. Вовкун**

Додаток 1
до наказу Міністерства культури і туризму України
від 5 листопада 2008 р. N 1255/0/16-08

Положення
про науково-методичну раду з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури і туризму України

1. Загальні положення

1.1. Науково-методична рада з охорони культурної спадщини Міністерства культури і туризму України (надалі - Науково-методична рада) є постійно діючим колегіальним дорадчим органом, утвореним відповідно до статті 7 Закону України «Про охорону культурної спадщини» для розгляду наукових рекомендацій та пропозицій щодо виявлення, збереження, охорони пам'яток та об'єктів культурної спадщини, а також розгляду найважливіших програм, проектів з питань виявлення, збереження та охорони культурної спадщини.

1.2. У своїй діяльності Науково-методична рада керується законодавством України та цим Положенням.

1.3. До складу Науково-методичної ради входять провідні вчені і висококваліфіковані фахівці-практики сфери охорони культурної спадщини, працівники науково-дослідних і проектних організацій, виробничники, представники органів управління і громадських організацій.

Члени Науково-методичної ради беруть участь у її роботі на громадських засадах.

1.4. Персональний склад Науково-методичної ради затверджується наказом Міністра культури і туризму України за поданням Державної служби з питань національної культурної спадщини.

2. Завдання Науково-методичної ради

2.1. Основним завданням Науково-методичної ради є забезпечення професійного вирішення питань виявлення, обліку, забезпечення захисту, збереження, утримання, відповідного використання, консервації, ремонту, реабілітації реставраційного відтворення, музеєфікації, пристосування, популяризації об'єктів та пам'яток культурної спадщини, збереження традиційного характеру середовища, історичних ареалів населених місць шляхом опрацювання висновків, рішень, рекомендацій і пропозицій для органів державної влади і місцевого самоврядування.

2.2. Завданнями Науково-методичної ради є також:

розгляд програм, концепцій, проектів, пропозицій тощо, що стосуються питань збереження пам'яток культурної спадщини, а також традиційного

характеру середовища та історичних ареалів населених місць;

вирішення спірних питань науково-методичного характеру, що стосуються сфери охорони та збереження об'єктів культурної спадщини;

затвердження висновків Експертної комісії щодо занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, а також пропозицій щодо включення пам'яток культурної спадщини до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

3. Функції Науково-методичної ради

3.1. Науково-методична рада відповідно до мети і завдань своєї діяльності розглядає та оцінює:

• проекти нормативно-правових та науково-методичних документів щодо охорони та збереження культурної спадщини;

• проекти програм, науково-дослідних, пошукових, проектних, реставраційно-ремонтних робіт щодо збереження та охорони об'єктів культурної спадщини, традиційного характеру середовища, історичних ареалів населених місць;

• пропозиції щодо занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та до Списку всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО, а також щодо занесення населених місць до Списку історичних населених місць України;

• концепції, проекти збереження, консервації, реабілітації, музеєфікації пам'яток культурної спадщини національного значення, їхніх територій, а також перетворень у їх безпосередньому оточенні, у зонах охорони таких пам'яток та у межах історичних ареалів населених місць;

• концепції, проекти збереження, консервації, реабілітації, музеєфікації пам'яток культурної спадщини місцевого значення, важливих з точки зору методології проектування, технології робіт, змін характеру використання тощо;

• концепції та проекти регенерації забудови історичних ареалів населених місць, занесених до Списку історичних населених місць України;

• науково-технічні звіти науково-дослідних, проектних інститутів, інших організацій незалежно від підпорядкованості і форм власності, з питань впровадження досягнень науки і техніки стосовно збереження культурної спадщини;

• підготовлені до друку наукові й науково-популярні праці з питань виявлення, збереження та охорони об'єктів культурної спадщини, традиційного характеру середовища, історичних населених місць України;

• пропозиції щодо створення державних історико-культурних заповідників, проекти генеральних планів державних історико-культурних заповідників, музеїв-заповідників;

• роботи у сфері охорони та збереження культурної спадщини, що пропонуються до висунення на здобуття державних премій.

3.2. Науково-методична рада, відповідно до своїх завдань може брати участь в організації і проведенні:

• наукових семінарів, конференцій, нарад, круглих столів, з питань виявлення, збереження і охорони пам'яток та об'єктів культурної спадщини;

• конкурсів проектів реставрації, реабілітації, музеєфікації пам'яток культурної спадщини, реконструкції та регенерації історичного середовища;

• конкурсів на проекти забудови (реконструкції) в зонах охорони пам'яток культурної спадщини та у межах історичних ареалів населених місць.

4. Права і обов'язки Науково-методичної ради

4.1. Науково-методична рада має право:

• отримувати необхідну інформацію і документи від усіх структурних підрозділів МКТ, підвідомчих йому установ і організацій, місцевих органів охорони культурної спадщини, а також установ та організацій, які виконують роботи на пам'ятках та об'єктах культурної спадщини, або будь-які роботи, що можуть позначитися на цих об'єктах;

• запрошувати до участі у засіданнях керівних працівників міністерств, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, установ, організацій та підприємств;

• залучати до підготовки і розгляду конкретних питань експертів, рецензентів, інших фахівців;

• створювати секції, експертні групи та тимчасові комісії;

• у разі необхідності готувати й передавати до засобів масової інформації матеріали з питань, які розглядалися на засіданнях Науково-методичної ради;

• вносити пропозиції щодо обговорення на колегії МКТ України важливих питань сфери охорони пам'яток культурної спадщини.

4.2. Члени Науково-методичної ради зобов'язані:

• брати участь у засіданнях Науково-методичної ради;

• дотримуватися принципів наукової сумлінності й об'єктивності при розв'язанні питань, що виносяться на розгляд Науково-методичної ради;

• узгоджувати з головою (заступниками голови) Науково-методичної ради всі дії, які вони здійснюють за дорученням чи від імені Науково-методичної ради;

• докладати зусиль для реалізації рішень Науково-методичної ради, в тому числі й через організації та установи, в яких вони працюють.

5. Організація роботи науково-методичної ради

5.1. Науково-методична рада складається з голови, трьох заступників голови, відповідального секретаря та членів ради, а також секцій, які можуть створюватись за основними напрямами роботи.

5.2. Головою Науково-методичної ради за посадою є заступник Міністра МКТ.

5.3. Відповідальним секретарем Науково-методичної ради, що має право голосу, є працівник Державної служби охорони з питань національної культурної спадщини МКТ України

5.4. Голова Науково-методичної ради розглядає і затверджує план роботи на півріччя. В плані визначаються питання, що мають розглядатися, доповідачі, рецензенти або експерти, терміни подання матеріалів на рецензування (експертизу) та терміни їх розгляду.

5.5. Відповідальний секретар Науково-методичної ради:

- здійснює організаційне забезпечення засідань;

- веде протокольну, наукову, та ділову документацію Науково-методичної ради;

- готує матеріали на розгляд засідань Науково-методичної ради та її президії;

- визначає, за погодженням з керівництвом, матеріали, що пропонуються до розгляду;

- контролює своєчасність надання та комплектність документації, демонстративних матеріалів, що подаються на розгляд;

- бере участь у підготовці планів роботи Науково-методичної ради.

5.6. Для оперативного вирішення поточних питань створюється президія Науково-методичної ради у складі: голови, його заступників, відповідального секретаря, та членів президії. Президія збирається на засідання у разі потреби.

5.7. У разі потреби, в складі Науково-методичної ради за рішенням її голови можуть створюватись секції за напрямами роботи. Секції очолюють голови (співголови) секцій, які є членами президії науково-методичної ради.

5.8. Засідання Науково-методичної ради або її президії відбуваються згідно з піврічними планами як правило 1 раз на місяць (при необхідності). Секції збираються на засідання у разі потреби.

5.9. Засідання Науково-методичної ради або президії ради, а також засідання секції вважається правочинним, якщо в ньому беруть участь не менше 50 відсотків облікового складу її членів.

5.10. Рішення Науково-методичної ради, її президії, а також рішення секції приймаються відкритим голосуванням простою більшістю голосів присутніх членів. У разі рівного розподілу голосів «за» і «проти», вирішальним є голос голови Науково-методичної ради.

На вимогу членів Науково-методичної ради, її президії або секції в протоколі засідання може зазначатися їхня особиста точка зору, що не збігається з прийнятим рішенням.

5.11. Науково-методична рада проводить свою діяльність шляхом:

пленарних засідань;

оперативних засідань президії;

засідання секцій.

5.12. Засідання Науково-методичної ради або її президії веде голова Науково-методичної радою або один із його заступників. Засідання секції

веде голова (співголова) секції. Головуючий визначає регламент засідання.

5.13. Рішення Науково-методичної ради, її президії та секцій мають рекомендаційний характер і оформлюються протокольно за підписами головуючого та відповідального секретаря. За необхідністю, зазначені рішення впроваджуються наказами МКТ України, спільними рішеннями МКТ України з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади та установами.

5.14. Матеріали до розгляду Науково-методичною радою, її президією та секціями готують і надають Державній службі з питань національної культурної спадщини науково-дослідні, проектні, реставраційні організації, заінтересовані міністерства і відомства, громадські організації та об'єднання.

5.15. До розгляду Науково-методичною радою, її президією або секціями проектно-кошторисна документація на реставраційно-ремонтні роботи на пам'ятках культурної спадщини, інша наукова та проектна документація, підлягає рецензуванню, експертизі з подальшим погодженням і затвердженням у встановленому порядку.

5.16. Діяльність Науково-методичної ради, її президії та секцій забезпечує Державна служба з питань національної культурної спадщини.

Додаток 2
до наказу Міністерства культури і туризму України
від 15 листопада 2008 р. N 1255/0/16-08

Склад
науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури і туризму України

Президія науково-методичної ради

1.	ЯКОВИНА Микола Михайлович	- заступник Міністра культури і туризму, голова ради
2.	ВЕЧЕРСЬКИЙ Віктор Васильович	- заступник директора Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень, кандидат архітектури, заступник голови ради
3.	КУЧЕРУК Микола Максимович	- голова Державної служби з питань національної культурної спадщини, заступник голови ради
4.	ПРИБЄГА Леонід Володимирович	- проректор Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, кандидат архітектури, професор, заступник голови ради
5.	БУЮКЛІ Марія Валеріївна	- головний спеціаліст Державної служби з питань національної культурної спадщини, відповідальний секретар ради

6.	АНТОНЮК анатолій Євдокимович	- директор інституту "УкрНДІпроектреставрація", кандидат технічних наук
7.	БЕВЗ Микола Валентинович	- завідувач кафедри Національного університету "Львівська політехніка", доктор архітектури, професор
8.	БОБРОВСЬКИЙ Тимур Анатолійович	- заступник директора Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень, кандидат історичних наук
9.	ГАЙДА Микола Павлович	- директор комунального підприємства Львівської обласної ради "Реставрація та управління замками і палацами Львівщини"
10.	ГРАУЖИС Олег Олександрович	- головний архітектор інституту "УкрНДІпроектреставрація"
11.	ДОРОФІЄНКО Інна Пантелеймонівна	- головний художник-реставратор корпорації "Укрреставрація"
12.	ДЬОМІН Микола Мефодійович	- завідувач кафедри Київського національного університету будівництва і архітектури, доктор архітектури, професор
13.	ІВАКІН Гліб Юрійович	- заступник директора Інституту археології НАН України, доктор історичних наук, професор
14.	ЛИТВИНЧУК Віктор Юхимович	- начальник управління реконструкції забудови, реставрації та збереження історичної спадщини Міністерства регіонального розвитку та будівництва України
15.	ОРЛЕНКО Микола Іванович	- президент корпорації "Укрреставрація", кандидат технічних наук, заслужений будівельник України
16.	СЕРДЮК Олена Михайлівна	- директор Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень

Члени Науково-методичної ради

1.	АФАНАСЬЄВА Людмила Костянтинівна	- заступник голови Ради Київської міської організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури
2.	БІЛЕНКОВА Світлана Вікторівна	- в. о. доцента Київського національного університету будівництва і архітектури, кандидат мистецтвознавства
3.	ВИНОГРАДОВА Марина Віталіївна	- головний спеціаліст комунального підприємства "Центр містобудування та архітектури", мистецтвознавець
4.	ГАЛЧЕНКО Наталія Валентинівна	- директор Кримської республіканської установи "Керченський історико-культурний заповідник"

5.	ГОРБИК В'ячеслав Олександрович	- завідувач відділу Інституту історії України НАНУ, доктор історичних наук
6.	ГОРНИЦЬКА Лідія Орестівна	- керівник АРМ-3 інституту "Укрзахідпроектреставрація"
7.	ГРИНЕНКО Наталя Олегівна	- голова Комітету з охорони культурної спадщини Автономної Республіки Крим
8.	ГУСАК Андрій Іванович	- заступник голови Державної служби з питань національної культурної спадщини
9.	ГУЦУЛЯК Роман Борисович	- заступник директора Державного науково-технологічного центру консервації та реставрації пам'яток, кандидат хімічних наук
10.	ДІХТЯР Яків Якович	- перший заступник голови Державної служби з питань національної культурної спадщини
11.	ІВАНОВСЬКИЙ Василь Іванович	- начальник відділу охорони культурної спадщини Львівської обласної державної адміністрації
12.	ІЗОТОВ Анатолій Олександрович	- керівник відділу Центру історичних досліджень, кандидат архітектури
13.	КАШТАНОВА Таїсія Миколаївна	- начальник відділу регенерації історичних міст та ландшафтної архітектури НДПІ містобудування
14.	КОЛОСОК Богдан Віталійович	- вчений секретар Центру пам'яткознавства НАН України та Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, кандидат архітектури
15.	КОСЬЯНЕНКО Володимир Іванович	- головний архітектор проектів інституту "УкрНДІпроектреставрація"
16.	КРИЖИЦЬКИЙ Сергій Дмитрович	- завідувач відділу Інституту археології НАН України, доктор архітектури, член-кореспондент НАН України
17.	КРІТОВ Віталій Олексійович	- завідувач відділу НДІ будівельних конструкцій, кандидат технічних наук
18.	КУХАРЕНКО Руслан Іванович	- начальник Головного управління охорони культурної спадщини Київської міської державної адміністрації
19.	ЛОСИЦЬКИЙ Юрій Георгійович	- директор інституту "Київпроектреставрація"
20.	МАНІФАСОВА Тетяна Григорівна	- директор Всеукраїнського науково-методичного дослідно-інформаційного Центру архітектурної спадщини

21.	МЕЩЕРЯКОВ Володимир Миколайович	- начальник управління з питань охорони об'єктів культурної спадщини Одеської міської ради, кандидат архітектури
22.	МОЦЯ Олександр Петрович	- завідувач відділу Інституту археології НАН України, доктор історичних наук, професор
23.	ОСТАПЧУК Анатолій Миколайович	- художник-реставратор вищої кваліфікації, головний художник-реставратор Національного заповідника "Софія Київська"
24.	ОТЧЕНАШКО Віталій Федорович	- архітектор-реставратор, помічник генерального директора Національного заповідника "Софія Київська"
25.	ПАРХОМЕНКО Микола Трохимович	- перший заступник голови Українського товариства охорони пам'яток історії та культури
26.	ПЛАМЕНИЦЬКА Ольга Анатоліївна	- старший науковий співробітник науково-дослідної проблемної лабораторії Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури
27.	ПОЛТАВЕЦЬ Василь Іванович	- директор Національного історико-культурного заповідника "Чигирин"
28.	РЕБРОВА Наталія Борисівна	- директор Національного історико-культурного заповідника "Гетьманська столиця"
29.	РОМАНЧЕНКО Олександр Дмитрович	- начальник відділу Державної служби з питань національної культурної спадщини
30.	СКОРИК Лариса Павлівна	- професор Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, доктор архітектури
31.	СТРІЛЕНКО Юлія Миколаївна	- заслужений будівельник України, хімік-технолог
32.	ТИТОВА Олена Миколаївна	- директор Центру пам'яткознавства НАН України та Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, кандидат історичних наук
33.	ТРЕГУБОВА Тетяна Олександрівна	- кандидат архітектури, старший науковий співробітник Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України
34.	ФЕНЦУР Василь Володимирович	- генеральний директор Національного історико-архітектурного заповідника "Кам'янець"
35.	ШТЕРБУЛЬ Наталя Анатоліївна	- начальник Управління охорони культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації
36.	ЮРЧЕНКО Сергій Борисович	- архітектор-реставратор, лауреат Державної премії України в галузі архітектури

Додаток 3
до наказу Міністерства культури і туризму України
від 5 листопада 2008 р. N 1255/0/16-08
(у редакції наказу Міністерства культури і туризму України
від 30 жовтня 2009 р. N 945/0/16-09)

Склад
Експертної комісії з розгляду питань занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України

Президія Експертної комісії

1.	Прибєга Леонід Володимирович	- кандидат архітектури, проректор Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, голова Експертної комісії
1.	Вечерський Віктор Васильович	- кандидат архітектури, заступник директора Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень, заступник голови Експертної комісії
2.	Івакін Гліб Юрійович	- доктор історичних наук, заступник директора інституту археології НАН України, заступник голови Експертної комісії (за згодою)
4.	Ткаченко Ольга Борисівна	- завідувач сектору Держкультурспадщини, відповідальний секретар Експертної комісії

Члени Експертної комісії

5	Абрамова Ірина Валентинівна	- мистецтвознавець, заступник директора з наукової роботи Київського науково-методичного центру по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій (за згодою)
6	Бевз Микола Валентинович	- доктор архітектури, завідувач кафедрою Національного університету "Львівська політехніка" (за згодою)
7	Белічко Юрій Васильович	- кандидат мистецтвознавства, професор Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури
8	Бобровський Тимур Анатолійович	- кандидат історичних наук, заступник директора Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень
9	Виноградова Марина Віталіївна	- мистецтвознавець, головний спеціаліст комунального підприємства "Центр містобудування та архітектури" (за згодою)

10	Ганзенко Лариса Георгіївна	- кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України (за згодою)
11	Денисенко Галина Григорівна	- кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу історико-краєзнавчих досліджень Інституту історії України НАН України (за згодою)
12	Калугін Петро Михайлович	- кандидат історичних наук, завідувач відділу Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень
13	Колосок Богдан Віталійович	- кандидат архітектури, вчений секретар Центру пам'яткознавства НАН України та Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (за згодою)
14	Кот Сергій Іванович	- кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту історії України НАН України (за згодою)
15	Могілевський Володимир Юрійович	- кандидат мистецтвознавства, доцент Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури
16	Моця Богдан Олександрович	- історик, завідувач сектором контролю за станом збереження пам'яток Держкультурспадщини
17	Романченко Олександр Дмитрович	- архітектор, завідувач відділом охорони пам'яток та об'єктів культурної спадщини Держкультурспадщини
18	Савостіна Лариса Євгенівна	- юрист, завідувач відділом науково-методичного та програмного забезпечення формування Державного реєстру нерухомих пам'яток України Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень
19	Сердюк Олена Михайлівна	- історик, директор Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень
20	Тимченко Олександра Володимирівна	- мистецтвознавець, начальник відділу обліку Головного управління охорони культурної спадщини Київської міської державної адміністрації (за згодою)
21	Титова Олена Миколаївна	- кандидат історичних наук, директор Центру пам'яткознавства НАН України та Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (за згодою)

Регламент
роботи Експертної комісії з розгляду питань занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України

1. Загальні положення

1.1. Експертна комісія з розгляду питань занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (надалі - Експертна комісія) є постійно діючим дорадчим органом, утвореним у Міністерстві культури і туризму України відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 N 1760 «Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України».

1.2. У своїй діяльності Експертна комісія керується чинним законодавством України та цим Регламентом.

1.3. Забезпечення діяльності Експертної комісії здійснюють Державна служба з питань національної культурної спадщини (далі - Держкультурспадщини) та Науково-дослідний інститут пам'яткоохоронних досліджень.

1.4. Основним завданням Експертної комісії є забезпечення професійного вирішення питань підготовки висновків щодо об'єктів культурної спадщини для занесення/незанесення їх до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (надалі - Реєстр).

1.5. Завданнями Експертної комісії також є:

- розгляд програм, концепцій, пропозицій щодо виявлення, оцінки, підготовки облікової документації стосовно об'єктів культурної спадщини;

- розгляд проектів нормативних і методичних документів, що стосуються сфери виявлення, оцінки та підготовки облікової документації щодо об'єктів культурної спадщини;

- розгляд інших питань щодо обліку об'єктів культурної спадщини.

1 6. Експертна комісія, відповідно до завдань своєї діяльності:

- розглядає і оцінює матеріали, що надходять до Держкультурспадщини для занесення об'єктів культурної спадщини до Реєстру;

- визначає категорії пам'яток культурної спадщини;

- розглядає протоколи науково-методичної ради Комітету з охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, консультативних рад органів охорони культурної спадщини обласних державних адміністрацій, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій, Українського товариства охорони пам'яток історії та культури,

оформлені за результатами оцінки відповідності об'єкта культурної спадщини критеріям, визначеним законодавством;

- розглядає протоколи наукових (вчених) рад установ та організацій, діяльність яких пов'язана з охороною культурної спадщини, оформлені за результатами оцінки відповідності об'єкта культурної спадщини критеріям, визначеним законодавством;

- розглядає і оцінює науково-технічні звіти науково-дослідних установ і організацій з питань виявлення, дослідження, оцінки об'єктів культурної спадщини, підготовки облікової документації.

1.7. Експертна комісія відповідно до своїх завдань може брати участь в організації і проведенні наукових конференцій, семінарів, нарад, наукових експедицій, розглядати інші питання стосовно об'єктів культурної спадщини за дорученням МКТ та Держкультурспадщини.

1.8. Експертна комісія має право запрошувати до участі в засіданні керівників місцевих органів охорони культурної спадщини, працівників, які підготували відповідні документи до розгляду, а також інших спеціалістів, необхідних для підготовки висновків щодо об'єктів культурної спадщини.

1.9. Члени експертної комісії беруть участь у її роботі на громадських засадах.

1.10. Члени Експертної комісії зобов'язані дотримуватись принципів наукової сумлінності й об'єктивності при розгляді поданих матеріалів.

1.11. Персональний склад Експертної комісії затверджується наказом МКТ за поданням Держкультурспадщини.

2. Організація роботи Експертної комісії

2.1 Експертна комісія складається з голови Експертної комісії, його заступників, відповідального секретаря Експертної комісії та членів Експертної комісії.

2.2. Головою Експертної комісії призначається фахівець у сфері охорони культурної спадщини, який має науковий ступінь.

Голова Експертної комісії:

- визначає порядок денний засідання Експертної комісії;
- веде засідання Експертної комісії (президії);
- підписує протокол засідання Експертної комісії;
- погоджує матеріали, що пропонуються на розгляд Експертної комісії;
- має вирішальний голос на засіданні Експертної комісії в разі, якщо при голосуванні голоси розподілились порівну.

2.3. Відповідальним секретарем Експертної комісії, що має право голосу, є завідувач сектору Державного реєстру нерухомих пам'яток Держкультурспадщини.

2.4. Відповідальний секретар Експертної комісії:

- здійснює організаційне забезпечення засідань;
- веде протокольну, наукову та ділову документацію Експертної комісії;
- визначає за погодженням з головою, матеріали, що пропонуються на розгляд Експертної комісії;
- готує матеріали на розгляд засідань Експертної комісії.

2.5. Експертна комісія проводить свою роботу шляхом:

- засідань комісії;
- оперативних засідань президії.

2.6. Засідання Експертної комісії відбуваються за потребою по мірі надходження відповідних матеріалів.

2.1.У разі відсутності голови засідання експертної комісії веде один з його заступників. Головуючий визначає регламент засідання.

В разі відсутності з поважних причин відповідального секретаря, він делегує свої повноваження одному з членів Експертної комісії.

2.8. Засідання Експертної комісії вважається правоможним, якщо в ньому бере участь понад 50 відсотків її складу, а також голова або один з заступників голови Експертної комісії та відповідальний секретар Експертної комісії.

В разі відсутності з поважних причин член Експертної комісії має право передати свій голос одному з присутніх на засіданні членів комісії.

2.9. Рішення приймаються простою більшістю голосів членів Експертної комісії, присутніх на засіданні.

На вимогу члена Експертної комісії в рішенні комісії може зазначатися його особиста думка, що не збігається з прийнятим рішенням.

2.10. Для оперативного вирішення питань створюється президія Експертної комісії у складі голови Експертної комісії, його заступників, відповідального секретаря Експертної комісії. Президія збирається на засідання у разі потреби.

2.11. Висновки Експертної комісії оформлюються протоколом і підписуються головуючим та відповідальним секретарем Експертної комісії.

2.12. Висновки Експертної комісії підлягають затвердженню Науково-методичною радою з питань охорони культурної спадщини МКТ (надалі Науково-методична рада).

У разі незатвердження Науково-методичною радою висновку, він не набирає чинності.

2.13. Заступники голови мають право до засідання опрацьовувати підготовлені відповідальним секретарем матеріали засідання і, у разі необхідності, запросити від НДІ пам'яткоохоронних досліджень або інших наукових установ у сфері охорони культурної спадщини додаткові наукові обґрунтування, рецензії або експертні висновки фахівців за відповідними напрямами.

2.14. Матеріали на розгляд Експертної комісії або її президії готують і подають до Держкультурспадщини:

- Республіканський комітет з охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим;

- органи охорони культурної спадщини обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій;

- Українське товариство охорони пам'яток історії та культури.

(додаток 3 у редакції наказу Міністерства культури і туризму України від 30.10.2009 р. N 945/0/16-09)

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

НАКАЗ
від 16 лютого 2005 року N 86

Про делегування повноважень з надання висновків щодо відведення земельних ділянок

Відповідно до пунктів 19 та 28 статті 5, пункту 10 частини першої та пункту 17 частини другої статті 6 Закону України «Про охорону культурної спадщини» та з метою забезпечення належного контролю за дотриманням вимог законодавства у сфері охорони культурної спадщини **наказую**:

1. Делегувати повноваження Республіканському комітету з охорони культурної спадщини АР Крим, органам охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій з надання висновків щодо погодження проектів відведення та надання земельних ділянок, у тому числі тих, що призначаються для сільськогосподарських потреб, погодження зміни землевласника, землекористувача на території пам'яток та в їх охоронних зонах, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць в межах відповідних адміністративно-територіальних одиниць, крім погодження проектів відведення та надання земельних ділянок, у тому числі тих, що призначаються для сільськогосподарських потреб, погодження зміни землевласника, землекористувача земельних ділянок, розташованих на територіях пам'яток національного значення, їх зонах охорони, в історичних ареалах міст та селищ, занесених до Списку історичних населених місць України та охоронюваних археологічних територіях.

2. Встановити, що повноваження Міністерства культури і мистецтв України з надання висновків щодо погодження проектів відведення та надання земельних ділянок, у тому числі тих, що призначаються для сільськогосподарських потреб, а також погодження зміни землевласника, землекористувача земельних ділянок, розташованих на територіях пам'яток національного значення, їх зонах охорони, в історичних ареалах міст та селищ, занесених до Списку історичних населених місць України та охоронюваних археологічних територіях покладені на Державну службу охорони культурної спадщини.

3. Встановити, що функції Міністерства культури і мистецтв України з питань погодження програм та проектів містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, будівельних, меліоративних, шляхових, земляних робіт на пам'ятках національного значення, їх територіях, у зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах міст та селищ, занесених до Списку історичних населених місць України, а також програм і проектів, реалізація яких може позначитися на об'єктах культурної спадщини покладенні на Державну службу охорони культурної спадщини.

4. Контроль за виконанням наказу покласти на Голову Державної служби охорони культурної спадщини - М. М. Кучерука.

Про затвердження тимчасових форм дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою

Наказ Міністерства культури і мистецтв України
від 24 травня 2005 року N 329

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
9 червня 2005 р. за N 647/10927

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 N 316 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України» **НАКАЗУЮ**:

1. Затвердити тимчасові форми дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою (далі - Дозволи), що додаються.

2. Державній службі охорони культурної спадщини (М. М. Кучерук):

забезпечити подання наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України;

забезпечити виготовлення бланків Дозволів після державної реєстрації наказу;

забезпечити облік та контроль видачі Дозволів.

3. Контроль за виконанням наказу покласти на Голову Державної служби охорони культурної спадщини М. М. Кучерука.

Міністр **О. В. Білозір**

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства культури і мистецтв України
від 24 травня 2005 р. N 329

Лицьовий бік

Державний герб України

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

ДОЗВІЛ

на проведення археологічних розвідок, розкопок, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою

N _____ від «___» _____ ____ року

Згідно із Законом України "Про охорону культурної спадщини" та постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 N 316 цей ДОЗВІЛ видано

_____

(прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

_____

1) на проведення археологічних досліджень об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини

_____

(найменування території, тип і вид археологічного об'єкта,

_____

культурна або хронологічна належність)

_____

розташованого на території _____

(область, район, місто, район у місті, селище, село)

_____

2) на проведення досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою _____

_____

(область, район, місто, район у місті, селище, село та об'єкт дослідження)

Характер і мета досліджень _____

(наукові, охоронні)

Вид робіт _____

(розвідки, розкопки)

Використання металодетектора чи будь-якого іншого обладнання для виявлення археологічних об'єктів _____

_____

(назва обладнання та серійний номер)

Дослідження проводяться відповідно до програми, затвердженої _____

_____

(назва організації, яка затвердила наукову або охоронну документацію)

_____

_____

та кваліфікаційного документа від "___" _____ _____ року N _____

Предмети і колекції, здобуті під час проведення робіт, повинні бути передані на постійне зберігання до: _____

_____
_____
(назва установи)

Заступник Міністра _____ _____
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)
М. П.

Зворотний бік
Особливі умови проведення робіт: _____
_____
(заповнюється органами охорони культурної спадщини: Ради міністрів Автономної Республіки Крим,
_____
обласних, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій)
_____
_____
_____
_____

Орган охорони культурної спадщини: Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій

"___" _____ ____ року
_____
(прізвище, ім'я, по батькові керівника)
_____
(підпис)
М. П.

Дозвіл підлягає **обов'язковому** поверненню до Міністерства культури і мистецтв України після закінчення робіт із коротким звітом.
Про втрату Дозволу науковий працівник зобов'язаний терміново повідомити Державну службу охорони культурної спадщини Міністерства культури і мистецтв України за адресою: 01015, м. Київ-15, вул. Січневого повстання, 21, корпус 20; тел. (044) 254-56-47, тел./факс (044) 254-42-79

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства культури і мистецтв України
від 24 травня 2005 р. N 329

Лицьовий бік

Державний герб України

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

ДОЗВІЛ

на проведення земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць

N _____ від «____» _____ _____ року

Згідно із Законом України "Про охорону культурної спадщини" та постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 N 316 цей ДОЗВІЛ видано

_____

(прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

_____

на проведення земляних робіт _____

_____

(характер та мета робіт)

_____

на території _____

(місцезнаходження та (або) назва пам'ятки, охоронюваної археологічної території,

_____

зони охорони, історичного ареалу населеного місця)

_____

_____

Термін проведення земляних робіт _____

Земляні роботи проводяться відповідно до програми (проекту), погодженої(го) Міністерством культури і мистецтв України _____

"____" _____ _____ року _____

Цей Дозвіл не дає права проведення земляних робіт на ділянках з недослідженим археологічним культурним шаром або окремими недослідженими археологічними об'єктами.

Заступник Міністра _____ _____

(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

М. П.

Зворотний бік

Особливі умови проведення робіт: _____

_____

(заповнюється органами охорони культурної спадщини: Ради міністрів Автономної Республіки Крим,

_____

обласних, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій)

_____

_____

_____

Археологічний нагляд за проведенням земляних робіт здійснює _____

_____

(прізвище, ім'я, по батькові та посада особи, яка отримала відповідний дозвіл (номер та дата видачі)

_____

у Міністерстві культури і мистецтв України)

"___" _____ ____ року

Орган охорони культурної спадщини: Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій

_____
(прізвище, ім'я, по батькові керівника)

_____
(підпис)

М. П.

Дозвіл підлягає **обов'язковому** поверненню до Міністерства культури і мистецтв України після закінчення робіт із коротким звіто м.

Про втрату Дозволу науковий працівник зобов'язаний терміново повідомити Державну службу охорони культурної спадщини Міністерства культури і мистецтв України за адресою: 01015, м. Київ-15, вул. Січневого повстання, 21, корпус 20; тел. (044) 254-56-47, тел./факс (044) 254-42-79

_____

Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини

Наказ Міністерства культури і туризму України

від 4 серпня 2006 року N 636
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
28 серпня 2006 р. за N 1013/12887

Відповідно до статей 254, 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення та з метою дотримання посадовими особами органів охорони культурної спадщини, громадськими інспекторами Українського товариства охорони пам'яток історії та культури законодавства України при оформленні матеріалів про адміністративні правопорушення, в межах повноважень, визначених Положенням про Міністерство культури і туризму України, затвердженим Указом Президента України від 02.12.2005 N 1688, **НАКАЗУЮ**:

1. Затвердити Інструкцію з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини, що додається.

2. Державній службі охорони культурної спадщини (Кучерук М. М.) забезпечити подання наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України та довести цей наказ до відома Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, Українського товариства охорони пам'яток історії та культури.

3. Контроль за виконанням наказу покласти на голову Державної служби з питань національної культурної спадщини М. М. Кучерука.

Міністр **І. Д. Ліховий**

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства культури і туризму України
від 4 серпня 2006 р. N 636
Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
28 серпня 2006 р. за N 1013/12887

Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини

1. Загальні положення

Ця Інструкція розроблена відповідно до статей 254, 255 Кодексу

України про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП) і визначає процедуру складення та обліку протоколів про вчинення адміністративного правопорушення у сфері охорони культурної спадщини, оформлення справ про адміністративні правопорушення, передання їх органу, уповноваженому розглядати такі справи, та ведення обліку результатів розгляду справ про адміністративні правопорушення.

2. Складення протоколів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини

2.1. При вчиненні громадянами або посадовими особами адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 92 КУпАП, уповноваженими на те посадовими особами органів охорони культурної спадщини та громадськими інспекторами Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (далі - уповноважена особа) відповідно до статей 254 - 256 КУпАП складається протокол про адміністративне правопорушення (далі - протокол) згідно з додатком 1 до цієї Інструкції.

2.2. Усі реквізити протоколу заповнюються розбірливим почерком українською мовою.

Відповідно до статті 3 Закону Української РСР «Про мови в Українській РСР» у місцях проживання більшості громадян інших національностей можуть використовуватись поряд з українською і їхні національні мови.

У разі, коли громадяни іншої національності, що становлять більшість населення зазначених адміністративно-територіальних одиниць, населених пунктів, не володіють в належному обсязі національною мовою або коли в межах цих адміністративно-територіальних одиниць, населених пунктів компактно проживає кілька національностей, жодна з яких не становить більшості населення даної місцевості, при складенні протоколу може використовуватись українська мова або мова, прийнятна для всього населення.

2.3. Не допускається заповнення протоколу олівцем та внесення додаткових записів після того, як протокол підписаний особою, щодо якої він складений. У разі виявлення помилки допускаються виправлення за умови запису «Виправленому вірити» та підпису уповноваженої особи, яка склала протокол, та особи, що вчинила правопорушення. У відповідних графах, які не заповнюються при складанні протоколу, проставляється прочерк.

2.4. Якщо правопорушення вчинено кількома особами, то протокол про адміністративне правопорушення складається на кожну особу окремо.

2.5. В протоколі має бути вказана повна назва органу охорони культурної спадщини або Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (далі - УТОПІК), уповноважена особа якого склала протокол, її посада, прізвище, ім'я та по батькові.

Зазначається назва населеного пункту, де складений протокол, а також число, місяць і рік його складення.

При викладенні обставин правопорушення вказуються місце, число, місяць, рік, при можливості - час його скоєння, суть правопорушення, які саме протиправні дії чи бездіяльність вчинила особа, нормативний акт, який передбачає відповідальність за дане правопорушення, обставини, що пом'якшують чи обтяжують адміністративну відповідальність, якщо вони мають місце.

У розділі відомостей про особу, яка вчинила правопорушення, зазначається:

- прізвище, ім'я та по батькові, число, місяць і рік народження, а також місце народження;

- місце проживання на час вчинення правопорушення, номер телефону;

- місце роботи, посада та дата призначення на посаду; якщо особа не працює, то про це робиться відмітка;

- серія, номер паспорта, дата видачі й найменування органу внутрішніх справ, що його видав, або серія, номер іншого документа, що посвідчує особу (службове чи пенсійне посвідчення, студентський квиток і т. ін.), дата видачі й найменування підприємства, установи, організації, що його видали.

2.6. Особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснюються її права та обов'язки, передбачені статтею 268 КУпАП, про що робиться відмітка у протоколі.

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі. Справа про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Під час відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

Особа, що притягається до адміністративної відповідальності, згідно зі статтею 63 Конституції України не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів своєї сім'ї чи близьких родичів.

Про обізнаність з вищевказаним особа, яка вчинила правопорушення,

ставить у протоколі свій підпис, а у разі відмови поставити підпис про це робиться відповідний запис у протоколі.

2.7. Особі, стосовно якої складено протокол, пропонується надати письмове пояснення по суті вчиненого правопорушення, яке вноситься до протоколу і засвідчується її підписом. Пояснення може додаватись до протоколу окремо, про що робиться запис у цьому протоколі.

2.8. У випадку наявності свідків правопорушення до протоколу вносяться прізвища, імена та по батькові, місце проживання свідків.

2.9. Якщо в результаті вчинення адміністративного правопорушення заподіяно матеріальну шкоду громадянину, підприємству, установі чи організації, то в протоколі зазначається прізвище, ім'я та по батькові потерпілого, місце його проживання або назва підприємства, установи, організації, їх місцезнаходження і по можливості зазначається розмір заподіяної правопорушенням матеріальної шкоди.

2.10. Протокол підписується уповноваженою особою, яка його склала, та особою, що вчинила правопорушення, а також свідками і потерпілими або представниками підприємства, установи, організації, якщо вони є.

У разі відмови особи, яка вчинила правопорушення, підписати протокол у ньому робиться запис про це, який засвідчується підписом уповноваженої особи, що склала протокол, та підписами свідків, у випадку їх наявності.

Особа, яка вчинила правопорушення, має право додати до протоколу пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, а також викласти мотиви відмови від його підписання.

2.11. До протоколу долучаються матеріали та документи, що підтверджують факт вчинення адміністративного правопорушення.

Кожний документ повинен мати свої реквізити (назву, дату, місце складення, підписи тощо), містити достовірну інформацію та відповідати вимогам чинного законодавства.

Усі документи і матеріали, що підтверджують факт вчинення адміністративного правопорушення, та протокол формуються у справу. Справа має бути прошита, пронумерована та скріплена печаткою, з описом документів, що в ній зберігаються, з посиланням на номер аркуша (сторінки), завіряється підписом уповноваженої особи, яка склала протокол, і супровідним листом органу охорони культурної спадщини або УТОПІКа направляється адміністративній комісії при виконавчому органі міської, сільської, селищної ради, або виконавчому комітету сільської, селищної, міської ради. Копія справи зберігається в органі охорони культурної спадщини або в УТОПІКу протягом строку, встановленого законодавством України.

2.12. На вимогу особи, яка вчинила правопорушення, уповноваженою особою їй надається копія протоколу, про що зазначається в оригіналі протоколу.

3. Облік матеріалів про адміністративні правопорушення

3.1. Протокол не пізніше наступного дня після його складення реєструється уповноваженою особою в Журналі обліку матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини (додаток 2).

3.2. Бланк протоколу має серію (додаток 3) і номер. Серія визначається відповідно до місцезнаходження об'єкта згідно з адміністративно-територіальним устроєм України.

3.3. Облік видачі бланків протоколів ведеться в Журналі обліку видачі бланків протоколів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини (додаток 4). Зіпсовані бланки протоколів реєструються у Журналі обліку видачі бланків протоколів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини, збираються та щокварталу списуються особою, відповідальною за діловодство, актом довільної форми.

3.4. Сторінки журналів обліку видачі бланків протоколів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини та обліку матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини мають бути прошиті, пронумеровані та скріплені печаткою органу охорони культурної спадщини чи УТОПІКа, зберігатися протягом строку, встановленого законодавством України.

Голова Державної служби
з питань національної
культурної спадщини **М. М. Кучерук**

Додаток 1
до пункту 2.1 Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини

_____
(назва органу охорони культурної спадщини або УТОПІКа, уповноважена особа якого склала протокол)

ПРОТОКОЛ
про адміністративне правопорушення
серія _____ N _____

_____ "___" _____ 20__ року
(місце складення протоколу)

Я, уповноважена особа _____
(назва органу охорони культурної спадщини або УТОПІКа)

_____

(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

керуючись статтею 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення, скла__ цей протокол про те, що

_____

(місце, дата (при можливості - час) і суть правопорушення, нормативний

_____

акт, який передбачає відповідальність за дане правопорушення)

_____

_____

_____

_____

Відомості про особу, стосовно якої складено протокол:

прізвище, ім'я, по батькові _____

_____

дата, місце народження _____

_____

місце проживання, номер телефону _____

_____

місце роботи, посада, дата призначення на посаду

_____

_____

документ, що засвідчує особу (вид, серія, N, ким і коли виданий)

Обставини, що пом'якшують чи обтяжують адміністративну відповідальність за адміністративне правопорушення:

_____

_____

Гр. _____ роз'яснено зміст статті 63 Конституції України, а також його (її) права та обов'язки, передбачені статтею 268 Кодексу України про адміністративні правопорушення (має право: ознайомлюватися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право надавати правову допомогу особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі).

Підпис особи, стосовно якої складено протокол _____

Пояснення особи, стосовно якої складено протокол: _____

_____

_____

Свідки правопорушення:
1. П. І. Б. _____
Місце проживання _____
2. П. І. Б. _____
Місце проживання _____
Потерпілі:
1. _____
П. І. Б. потерпілого (назва підприємства, установи, організації)

_____
місце проживання потерпілого (місцезнаходження підприємства, установи, організації)
2. _____
П. І. Б. потерпілого (назва підприємства, установи, організації)

_____
місце проживання потерпілого (місцезнаходження підприємства, установи, організації)
Правопорушенням заподіяна матеріальна шкода

_____
(сума в гривнях)
Протокол подається на розгляд до

_____
(орган, уповноважений розглядати справу про адміністративне правопорушення)
До протоколу додаються: _____

_____
Підпис особи, щодо якої складено протокол _____
Підписи свідків, якщо такі були:
1. _____
2. _____
Підписи потерпілих (представників підприємства, установи, організації), якщо такі були:
1. _____
2. _____
уповноважена особа

_____
(назва органу охорони культурної спадщини або УТОПІКа)

_____
(підпис, прізвище, ініціали)

Голова Державної служби з питань національної культурної спадщини **М. М. Кучерук**

Додаток 2
до пункту 3.1
Інструкції з оформлення матеріалів
про адміністративні правопорушення
у сфері охорони культурної спадщини

ЖУРНАЛ

обліку матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини

Розпочато «___» _____ 20__ р.
Закінчено «___» _____ 20__ р.

N з/п	Серія, номер та дата складання протоколу	Дата, місце вчинення правопорушення та його стисла суть	Прізвище, ім'я, по батькові правопорушника, його посада, місце роботи та адреса	Номер та дата адміністративної справи	Справу направлено на розгляд	
					Дата	Орган, який буде розглядати справу
1	2	3	4	5	6	7

Дата розгляду адміністративної справи	Результати розгляду справи		Розмір та дата сплати штрафу	Примітка
	номер, дата винесення рішення та його зміст	відмітка про повернення справи, причина повернення		
8	9	10	11	12

Голова Державної служби з питань національної культурної спадщини **М. М. Кучерук**

Додаток 3
до пункту 3.2 Інструкції з оформлення матеріалів
про адміністративні правопорушення у сфері
охорони культурної спадщини

Серії протоколів про адміністративні правопорушення:

Найменування регіонів	Серія адміністративних протоколів
Автономна Республіка Крим	АР
Вінницька область	ВН
Волинська область	ВЛ
Дніпропетровська область	ДП
Донецька область	ДН
Житомирська область	ЖТ
Закарпатська область	ЗК
Запорізька область	ЗП
Івано-Франківська область	ІФ
Київська область	КО
Кіровоградська область	КР
Луганська область	ЛГ
Львівська область	ЛВ
Миколаївська область	МК
Одеська область	ОД
Полтавська область	ПЛ
Рівненська область	РВ
Сумська область	СМ
Тернопільська область	ТР
Харківська область	ХА
Херсонська область	ХР
Хмельницька область	ХМ
Черкаська область	ЧК
Чернівецька область	ЧН
Чернігівська область	ЧР
м. Київ	КВ
м. Севастополь	СВ

Голова Державної служби з питань національної культурної спадщини **М. М. Кучерук**

Додаток 4
до пункту 3.3 Інструкції з оформлення матеріалів
про адміністративні правопорушення у сфері
охорони культурної спадщини

ЖУРНАЛ

обліку видачі бланків протоколів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини

Розпочато «___» _____ 20__ р.
Закінчено «___» _____ 20__ р.

N з/п	Дата видачі бланків протоколів	Серія та номер протоколів, що видаються, від _____ до _____	Кількість виданих бланків протоколів (словами)	Прізвище, ініціали та підпис отримувача	Примітка
1	2	3	4	5	6

Відмітка про прийняття зіпсованих протоколів (серія, номер)	Прізвище, ініціали, підпис особи, яка здала зіпсовані протоколи	Дата, прізвище, ініціали, підпис особи, яка прийняла зіпсовані протоколи
7	8	9

Голова Державної служби з питань національної культурної спадщини **М. М. Кучерук**

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
НАКАЗ
від 1 вересня 2009 року N 715/0/16-09

Про затвердження Стандарту надання адміністративної послуги з видачі дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України

З метою виконання підпункту 4 пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 17.07.2009 N 737 «Про заходи щодо упорядкування державних, у тому числі адміністративних послуг» **наказую**:

1. Затвердити Стандарт надання адміністративної послуги з видачі дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України, що додається.

2. Контроль за виконанням цього наказу покласти на голову Державної служби з питань національної культурної спадщини (М. М. Кучерук).

Міністр **В. В. Вовкун**

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства культури і туризму України
від 1 вересня 2009 р. N 715/0/16-09

СТАНДАРТ

надання адміністративної послуги з видачі дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України

1. Реквізити державного органу, що надає послугу

01015, м. Київ, вул. І. Мазепи, 21 корпус 20, тел./факс (044) 254-42-79, Державна служба з питань національної культурної спадщини.

2. Перелік категорій одержувачів

фізична особа - дослідник (науковий працівник державної установи чи організації, яка провадить діяльність, пов'язану з археологічними дослідженнями, або співробітник установи чи організації, діяльність якої пов'язана з дослідженнями решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою), що є виконавцем археологічних роз-

відок, розкопок, а також дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України (далі - дослідник, археолог).

3. Перелік документів, необхідних для надання адміністративної послуги

Відповідно до вимог Закону України «Про охорону культурної спадщини» дослідник, який має намір проводити археологічні розвідки, розкопки на території України, звертається до Державної служби з питань національної культурної спадщини із заявою від державної установи чи організації, яка провадить діяльність, пов'язану з археологічними дослідженнями. Заява на видачу дозволу повинна бути надрукована на бланку організації або установи та підписана її керівником.

У заяві на видачу дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок зазначається:

місце проведення археологічних досліджень (область, район, місто, район у місті, селище, село);

вид робіт;

прізвище, ім'я та по батькові дослідника;

тип і вид об'єкта (об'єктів) культурної спадщини, на якому планується проведення розвідок, розкопок, його (їх) хронологічна або культурна належність;

аргументована наукова або охоронна необхідність проведення розкопок;

назва та серійний номер металодетектора чи іншого пошукового обладнання, навігаційно-геодезичних приладів, що будуть використовуватись в процесі досліджень;

місце передачі на зберігання виявлених в процесі досліджень знахідок;

перелік об'єктів, розміщених на території запропонованого місця розкопок, на які поширюється дія Закону України «Про авторське право і суміжні права» (твори архітектури, паркова і ландшафтна архітектура, твори образотворчого мистецтва тощо), перелік власників цих об'єктів та документи, що підтверджують їх згоду на проведення відповідних робіт.

До заяви додається завірена копія кваліфікаційного документу (відкритого листа), що підтверджує фаховий рівень археолога.

Дослідник, який має намір проводити дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою, звертається до Держкультурспадщини із заявою від установи чи організації, діяльність якої пов'язана з дослідженнями решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою. Заява на видачу дозволу повинна бути надрукована на бланку організації або установи та підписана її керівником.

У заяві на видачу дозволу на проведення дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою зазначається:

місце (місця) проведення досліджень, пошукових робіт тощо (область,

район, місто, район у місті, селище, село, акваторія тощо);

вид робіт;

прізвище, ім'я та по батькові дослідника;

вид об'єкта (об'єктів) дослідження;

назва та серійний номер металодетектора чи іншого пошукового обладнання, навігаційно-геодезичних приладів, що будуть використовуватись в процесі досліджень;

місце передачі на зберігання виявлених в процесі досліджень знахідок.

До заяви додається:

погоджена з відповідними регіональним органом охорони культурної спадщини, Міжвідомчою комісією у справах увічнення пам'яті жертв війни та політичних репресій, органом місцевого самоврядування Програма досліджень.

у разі звернення дослідника за отриманням дозволу вперше, а також у разі внесення змін до статутних документів установи чи організації, діяльність якої пов'язана з дослідженнями решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою, від якої подається заява - копія статуту установи чи організації, зацікавленої в отриманні дозволу.

4. Склад і послідовність дій одержувача та адміністративного органу, опис етапів надання послуги

Видача дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України (далі - дозволу) передбачає такі дії:

для одержувача адміністративної послуги:

подання до Держкультурспадщини заяви та документів, визначених пунктом 3 цього стандарту;

отримання дозволу;

можливість оскарження рішення адміністративного органу про відмову в наданні адміністративної послуги до Міністерства культури і туризму або у судовому порядку;

для адміністративного органу:

прийняття заяви та документів, що додаються до неї;

розгляд заяви та документів, що додаються до неї;

прийняття рішення про видачу дозволу або про відмову у видачі дозволу;

видача дозволу або відправлення повідомлення про прийняття рішення про відмову у видачі дозволу.

Видача дублікатів дозволу передбачає такі дії:

для одержувача адміністративної послуги:

подання до Держкультурспадщини заяви про видачу дубліката дозволу, до якої додаються відповідні документи (копія кваліфікаційного документу (відкритого листа);

повернення непридатного для користування дозволу (крім випадків втрати дозволу);

отримання дубліката дозволу;

можливість оскарження рішення адміністративного органу про відмову в наданні адміністративної послуги до Міністерства культури і туризму або у судовому порядку;

для адміністративного органу:

прийняття заяви та документів, що додаються до неї;

розгляд заяви та документів, що додаються до неї;

прийняття рішення про видачу дубліката дозволу та визнання недійсним дозволу, що був втрачений або пошкоджений;

видача дубліката дозволу замість втраченого або пошкодженого.

5. Вимоги до строку надання адміністративної послуги, а також до строків здійснення дій, прийняття рішень під час надання адміністративної послуги

Згідно з Порядком видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, у зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 N 316 (далі - Порядок), Держкультурспадщини приймає рішення про видачу дозволу або про відмову у його видачі протягом місяця з дня подання заяви про видачу дозволу та документів, що додаються до заяви.

Повідомлення про прийняття рішення про відмову у видачі дозволу надсилається (видається) заявникові в письмовій формі протягом трьох робочих днів з дати прийняття відповідного рішення. У рішенні про відмову у видачі дозволу зазначаються підстави такої відмови.

У разі коли заявник протягом 30 календарних днів з дня відправлення йому повідомлення про прийняття рішення про видачу дозволу не звернувся до Держкультурспадщини для отримання оформленого дозволу, Держкультурспадщини має право скасувати рішення про видачу дозволу або прийняти рішення про визнання такого дозволу недійсним.

Підставами для видачі дубліката дозволу є:

втрата дозволу;

пошкодження дозволу.

Держкультурспадщини протягом трьох робочих днів з дати надходження заяви про видачу дубліката дозволу та документів, що додаються до неї, зобов'язана видати дублікат дозволу замість втраченого або пошкодженого.

У разі видачі дубліката дозволу замість втраченого або пошкодженого Держкультурспадщини приймає рішення про визнання недійсним дозволу, що був втрачений або пошкоджений.

Строк дії дубліката дозволу не може перевищувати строку дії, який зазначався у втраченому або пошкодженому дозволі.

Держкультурспадщини фіксує дату надходження документів у журналі обліку дозволів.

Журнал обліку дозволів повинен містити відомості про заявника, реквізити кваліфікаційного документа (відкритого листа) - його номер і дату

видачі, форму, вид досліджень тощо, номер та дату виданого дозволу або повідомлення про відмову в його видачі, а також відомості про видачу дубліката дозволу.

При видачі дозволу у журналі обліку дозволів зазначаються дата видачі дозволу, прізвище особи, яка отримала дозвіл, що засвідчується її підписом.

6. Вичерпний перелік підстав для відмови в наданні адміністративної послуги:

відсутність кваліфікаційного документа (відкритого листа);

зазначення в заяві пам'яток, інших об'єктів культурної спадщини, на які вже видано дозвіл іншому дослідникові, крім випадків, окремо узгоджених з тимчасовою Кваліфікаційною радою по видачі кваліфікаційних документів (відкритих листів);

наявність зафіксованих порушень дослідником, який звернувся за отриманням дозволу, правил, встановлених Порядком, перевищення обсягів робіт або невиконання умов, визначених попереднім дозволом;

проведення дослідником робіт на об'єктах культурної спадщини, які не були зазначені у попередньому дозволі;

неповернення дослідником до Держкультурспадщини оригіналу попереднього дозволу та неподання або подання не в повному обсязі короткого звіту про роботи, виконані відповідно до попереднього дозволу;

непередачі (або передання без офіційної документації) до відповідних профільних державних сховищ предметів і колекцій чи польової документації та звіту про проведення попередніх розвідок, розкопок;

невиконання або неналежне виконання науковими працівниками установ чи організацій, від імені яких подано заяву на видачу дозволу, правил, установлених Порядком;

наявності висновку органу охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органу охорони культурної спадщини обласної, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій про недоцільність проведення розвідок, розкопок.

7. Опис результату, який повинен отримати одержувач

Відповідно до Порядку дозвіл видається на бланку за формою, встановленою наказом Міністерства культури і туризму України від 24.05.2005 N 329 (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 09.06.2005 за N 647/10927) «Про затвердження тимчасових форм дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою».

Дозвіл має обліковий номер і дату видачі.

У дозволі зазначаються:

найменування органу, що видав дозвіл;

прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь фізичної особи - археолога;

найменування території, тип, вид, культурна або хронологічна належність об'єкта дослідження;

місце розташування об'єкта дослідження;

місце проведення досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою;

характер і мета досліджень;

вид робіт;

використання металодетектора чи будь-якого іншого обладнання для виявлення археологічних об'єктів;

підстави проведення досліджень (програма та назва організації, що затвердила наукову або охоронну документацію, кваліфікаційний документ);

назва установи, якій повинні бути передані на постійне зберігання предмети і колекції, здобуті під час проведення робіт.

8. Інформація про платність або безоплатність надання адміністративної послуги та розмір плати за її надання, якщо плата передбачена

Адміністративна послуга з видачі дозволу надається безоплатно.

9. Вимоги до посадових осіб, які безпосередньо забезпечують надання адміністративної послуги

Особи з вищою профільною освітою, знанням законодавства України, діловодства, вільним володінням українською мовою.

10. Вимоги до місця надання адміністративної послуги з урахуванням його транспортної і пішохідної доступності

Прийом документів і видача дозволу здійснюються в Державній службі з питань національної культурної спадщини, місцезнаходження якої відповідає транспортній і пішохідній доступності.

11. Режим роботи адміністративного органу, порядок прийому одержувачів, у тому числі можливість одержання бланків запитів про надання адміністративної послуги та їх реєстрації тощо.

Прийом документів та видача дозволів здійснюється у вівторок і четвер з 15-00 до 17-00.

12. Черговість надання адміністративної послуги

Послуга надається у міру надходження заяв і відповідних документів у терміни, визначені законодавством.

13. Вимоги до інформаційного забезпечення одержувача при зверненні за одержанням та під час надання адміністративної послуги

На веб-сайті Міністерства культури і туризму розміщуються нормативно-правові акти з питань видачі дозволу.

14. Порядок подачі, реєстрації і розгляду скарг щодо недотримання стандарту

Скарга щодо недотримання стандарту може адресуватися голові Держкультурспадщини або його першому заступникові і розглядається в терміни згідно з чинним законодавством. Скарга подається поштовим переказом до Держкультурспадщини на адресу: 01015, м. Київ, вул. І. Мазепи, 21, корп. 20, або на особистому прийомі голови Держкультурспадщини чи

його першого заступника. Реєстрація скарг проводиться згідно із Законом України «Про звернення громадян».

Археолог може оскаржити рішення Держкультурспадщини до Міністерства культури і туризму за адресою: 01061, м. Київ, вул. І. Франка, 19.

Звернення (апеляції) розглядаються Держкультурспадщини чи Міністерством культури і туризму протягом 20 робочих днів з дня їх реєстрації.

За результатами розгляду поданих звернень (апеляцій) приймається рішення, яке оформляється листом відповідно Держкультурспадщини чи Міністерства культури і туризму.

15. Інше

Перелік нормативно-правових актів з питань видачі дозволів:

Закон України «Про охорону культурної спадщини»;

Закон України «Про охорону археологічної спадщини»;

постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 N 316 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України»;

постанова Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 N 336 «Про Державну службу з питань національної культурної спадщини»;

наказ Міністерства культури і туризму України від 24.05.2005 N 329 «Про затвердження тимчасових форм дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 09.06.2005 за N 647/10927.

Голова Державної служби
з питань національної
культурної спадщини **М. М. Кучерук**

Про затвердження Порядку відтворення визначних об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини

**Наказ Міністерства культури і туризму України,
Міністерства регіонального розвитку та будівництва України
від 5 листопада 2007 року N 69/299**

**Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
27 листопада 2007 р. за N 1315/14582**

Відповідно до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2007 року N 543 «Про визнання такими, що втратили чинність, постанов Кабінету Міністрів України з питань відтворення видатних пам'яток історії та культури» **НАКАЗУЄМО**:

1. Затвердити Порядок відтворення визначних об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини, що додається.

2. Державній службі з питань національної культурної спадщини, управлінню реставрації та реконструкції історичної забудови Міністерства регіонального розвитку та будівництва України:

1) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України;

2) у двотижневий строк після державної реєстрації довести цей наказ до відома Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, підвідомчих установ (організацій) Міністерства культури і туризму України, Міністерства регіонального розвитку та будівництва України.

3. Контроль за виконанням наказу покласти на голову Державної служби з питань національної культурної спадщини М. М. Кучерука і заступника Міністра регіонального розвитку та будівництва України І. А. Соколова.

Міністр культури і туризму України — **Ю. П. Богуцький**

Міністр регіонального розвитку та будівництва України — **В. Г. Яцуба**

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства культури і туризму України,
Міністерства регіонального розвитку та
будівництва України
від 5 листопада 2007 р. N 69/299
Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
27 листопада 2007 р. за N 1315/14582

Порядок
відтворення визначних об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини

1. Загальні положення

1.1. Цим Порядком визначаються особливості проведення науково-дослідних, проектних та інших робіт з відтворення визначних об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини.

1.2. Терміни вживаються в цьому Порядку в такому значенні:

1.2.1. Відтворення об'єкта архітектурно-містобудівної спадщини - науково обґрунтований процес відбудови об'єкта на його історичному місці на підставі матеріалів фіксаційної документації.

1.2.2. Історико-містобудівне обґрунтування - науково-дослідна робота, якою визначається можливість будівництва об'єкта на конкретній території в межах історичного ареалу населеного місця, об'ємно-просторові параметри об'єкта з урахуванням його впливу на пам'ятки (об'єкти культурної спадщини), а також на збереження традиційного характеру середовища.

1.2.3. Фіксаційна документація - описи, обміри, проектні та виконавські креслення, гравюри, малюнки, фото, макети, що містять інформацію, достатню для розроблення проектної документації з відтворення об'єкта архітектурно-містобудівної спадщини.

1.3. Визначним об'єктом архітектурно-містобудівної спадщини (далі - об'єкт) може бути визнано об'єкт, що відповідає принаймні одному з таких критеріїв:

справляв значний вплив на розвиток культури, архітектури, містобудування, мистецтва впродовж тривалого історичного періоду;

був етапним твором видатних архітекторів чи інших митців;

був складовою частиною визначного архітектурно-містобудівного комплексу (ансамблю) або важливою містобудівною домінантою історичного населеного місця.

1.4. В основу вирішення питання щодо доцільності відтворення об'єкта покладаються критерії історико-культурної цінності та допустимості і правомірності відтворення об'єкта, основними з яких є:

знищення внаслідок природних та/або антропогенних чинників (воєнних дій, акту вандалізму, стихійного лиха, пожежі або інших чинників руйнівного характеру);

необхідність повернення історичному середовищу його традиційного характеру;

забезпеченість об'єкта фіксаційною документацією.

1.5. Фіксаційна документація в обов'язковому порядку має включати:

креслення плану і фасадів;

натурну фотофіксацію фрагментів чи деталей, а також не менше трьох загальних видів об'єкта з різних точок.

1.6. Відтворення об'єкта за відсутності фіксаційної документації та даних натурних досліджень, на підставі лише наукових реконструкцій, не допускається.

Достатньою фіксаційною документацією не можуть бути натурні фотографії об'єкта без креслення або плану.

1.7. Об'єкт має відтворюватись на його історичному місці, зафіксованому обмірами або збереженими натурними залишками.

Відтворення об'єкта на іншому місці з причин пізнішої забудови його історичної території допускається у виняткових випадках на підставі історико-містобудівного обгрунтування.

1.8. Питання щодо відтворення об'єкта розглядається на підставі фіксаційної документації та історичної (історико-архітектурної) довідки на спільному засіданні науково-методичних рад Міністерства культури і туризму України та Міністерства регіонального розвитку та будівництва України (далі - науково-методичні ради) за поданням органів охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Склад науково-методичних рад і положення про них затверджуються відповідно Міністерством культури і туризму України та Міністерством регіонального розвитку та будівництва України.

1.9. Рішення про відтворення об'єкта приймається Міністерством культури і туризму спільно з Міністерством регіонального розвитку і будівництва на підставі рекомендацій науково-методичних рад.

2. Завдання на розробку проектної документації з відтворення об'єктів

2.1. Основні заходи з відтворення об'єкта, що включають перелік науково-дослідних, проектно-вишукувальних, геодезичних, інженерно-геологічних, конструктивних, проектних та інших робіт, визначаються архітектурно-планувальним завданням на відтворення об'єкта відповідно до рішення Міністерства культури і туризму України та Міністерства регі-

онального розвитку та будівництва України щодо відтворення об'єкта.

2.2. У разі, якщо роботи з відтворення об'єкта передбачається проводити на місці наявних залишків чи руїн будівлі (споруди), які мають статус пам'ятки, основні заходи з відтворення об'єкта, а також заходи із збереження пам'ятки (об'єкта культурної спадщини) визначаються реставраційним та плановим завданнями.

3. Проектні роботи

3.1. Проектна документація з відтворення об'єктів розробляється та погоджується відповідно до державних будівельних норм, нормативів з розробки і погодження проектної документації для будівництва, з урахуванням державних норм та правил з питань охорони культурної спадщини.

3.2. Розроблення проектної документації здійснюється науково-дослідними і проектними організаціями, проектними колективами та окремими фахівцями, що мають відповідну ліцензію, на підставі:

рішення відповідного органу місцевого самоврядування про відведення земельної ділянки для відтворення об'єкта;

архітектурно-планувального завдання на розроблення проектної документації з відтворення об'єкта.

3.3. Розроблення проектної документації з відтворення об'єктів здійснюється у дві стадії:

ескізний проект відтворення об'єкта та його пристосування для сучасних потреб;

робоча документація на відтворення та пристосування об'єкта.

Оптимальний варіант ескізного проекту визначається спільним рішенням науково-методичних рад з урахуванням висновків експертиз та рецензій.

У разі необхідності вводиться стадія передпроектних досліджень та розроблення історико-містобудівного обґрунтування.

3.4. Історичні довідки по об'єктах та земельних ділянках, на яких вони розташовуються, розробляються спеціалізованими організаціями, що мають відповідну ліцензію, на підставі історико-архівних та бібліографічних досліджень.

3.5. Інженерно-технічні рішення в частині конструкційної системи відтворюваного об'єкта, як правило, опрацьовуються на основі розгляду декількох варіантів із здійсненням аналітичного співставлення обґрунтувань і розрахунків з метою обрання оптимального варіанта.

4. Виконання робіт та введення об'єкта в експлуатацію

4.1. Надання дозволу на виконання будівельних робіт з відтворення об'єкта здійснюється інспекціями державного архітектурно-будівельного контролю в порядку, визначеному чинним законодавством.

4.2. У разі необхідності проведення земляних робіт у зв'язку з відтворенням об'єктів дозволи на проведення зазначених робіт на охоронюваних археологічних територіях, у зонах охорони пам'яток культурної спадщини, в історичних ареалах населених місць надаються Міністерством культури і туризму України в установленому чинним законодавством порядку.

4.3. Після прийняття відтвореного об'єкта в експлуатацію, у разі необхідності, органами охорони культурної спадщини вносяться зміни до відповідної облікової документації на пам'ятки та об'єкти культурної спадщини.

Голова Державної служби з питань національної культурної спадщини **М. М. Кучерук**

Начальник Управління реставрації та реконструкції історичної забудови Мінрегіонбуду України **Т. П. Майстерчук**

Про затвердження Порядку спорудження (створення) пам'ятників і монументів

Наказ Державного комітету України з будівництва та архітектури, Міністерства культури і мистецтв України від 30 листопада 2004 року N 231/806

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15 грудня 2004 р. за N 1588/10187

На виконання пункту 3 постанови Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2004 року N 1181 «Деякі питання спорудження (створення) пам'ятників і монументів» **НАКАЗУЄМО**:

1. Затвердити Порядок спорудження (створення) пам'ятників і монументів, що додається.

2. Цей Порядок довести до відома і керівництва в роботі Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, місцевих органів культури, містобудування та архітектури, підвідомчих науково-дослідних і проектних організацій.

3. Управлінню містобудівної політики Держбуду України (Економов А. О.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в порядку, встановленому чинним законодавством.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Голови Держбуду України Казмірука Ю. Й. та заступника Міністра культури і мистецтв України Музиченка О. М.

Голова Державного комітету України з будівництва та архітектури **В. І. Череп**

Міністр культури і мистецтв України **Ю. П. Богуцький**

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Державного комітету України з
будівництва та архітектури, Міністерства
культури і мистецтв України
від 30 листопада 2004 р. N 231/806
Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
15 грудня 2004 р. за N 1588/10187

ПОРЯДОК
спорудження (створення) пам'ятників і монументів

Цей Порядок встановлює вимоги щодо підготовки та внесення пропозицій стосовно спорудження (створення) пам'ятників (монументів) державного і місцевого значення, їх проектування, виготовлення та встановлення.

Порядок є обов'язковим для виконання центральними та місцевими органами виконавчої влади, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами, організаціями при вирішенні питань організації, фінансування, проектування, виготовлення та встановлення пам'ятників (монументів).

1. Підготовка та внесення пропозицій щодо спорудження (створення) пам'ятників (монументів) державного значення

1.1. Рішення про спорудження (створення) пам'ятників та монументів державного значення приймаються розпорядчими актами Кабінету Міністрів України.

1.2. Пропозиції щодо спорудження (створення) пам'ятників (монументів) державного значення (далі - пропозиції) подаються Кабінету Міністрів України Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями не пізніше ніж за півтора року до запланованої дати їх встановлення.

Пропозиції подаються разом з проектом відповідного рішення Кабінету Міністрів України, підготовленого відповідно до вимог Тимчасового регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.06.2000 N 915.

1.3. У пропозиціях обґрунтовується доцільність увічнення тих чи інших знаменних подій в історії України та світу, видатних осіб, враховуючи їх суспільно-політичне, культурне або історичне значення.

1.4. Клопотання про спорудження (створення) пам'ятників (монументів) державного значення порушуються перед органами виконавчої влади підприємствами, установами, організаціями та об'єднаннями громадян.

1.5. До клопотань щодо спорудження (створення) пам'ятників (мону-

ментів) державного значення додаються такі документи:

обґрунтування спорудження у даному регіоні, населеному пункті;

історична довідка Національної академії наук України щодо світового або національного значення події або особи, запропонованих до увічнення, за зверненнями відповідних підприємств, установ, організацій та об'єднань громадян;

погодження з органом місцевого самоврядування питання спорудження (створення) пам'ятника (монумента), місця його встановлення з урахуванням генерального плану населеного пункту, іншої містобудівної документації, планування та забудови, що історично склались;

фінансово-економічне обґрунтування вартості спорудження (створення) пам'ятника (монумента);

зазначення джерел фінансування.

2. Підготовка та внесення пропозицій щодо спорудження (створення) пам'ятників (монументів) місцевого значення

2.1. Рішення про спорудження (створення) пам'ятників (монументів) місцевого значення приймаються місцевими органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування.

2.2. Клопотання про спорудження (створення) пам'ятників (монументів) місцевого значення порушуються перед місцевими органами виконавчої влади підприємствами, установами, організаціями та об'єднаннями громадян.

2.3. До клопотання щодо спорудження (створення) пам'ятників (монументів) місцевого значення додаються такі документи:

обґрунтування доцільності спорудження (створення) пам'ятника (монумента) у даному регіоні, населеному пункті з відповідними висновками Міністерства культури Автономної Республіки Крим, управлінь культури обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій;

погодження з органом місцевого самоврядування місця встановлення з урахуванням генерального плану населеного пункту, іншої містобудівної документації, планування та забудови, що історично склались;

фінансово-економічне обґрунтування вартості спорудження (створення);

зазначення відповідних джерел фінансування.

3. Організація проектування, виготовлення та встановлення пам'ятників і монументів державного та місцевого значення

3.1. Після прийняття рішення Кабінетом Міністрів України про спорудження (створення) пам'ятника (монумента) державного значення Міністерство культури і мистецтв України проводить конкурс на кращу проектну пропозицію пам'ятника (монумента) у порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 25.11.99 N 2137 «Про затвердження Порядку проведення архітектурних та містобудівних конкурсів», та забезпе-

чує створення ескізного проекту за рахунок коштів, що передбачаються Мінкультури України у Державному бюджеті України на відповідний рік за бюджетною програмою.

3.2. Ескізні проекти пам'ятників (монументів) державного значення разом з протоколом попереднього розгляду на засіданнях містобудівної ради при Міністерстві архітектури і будівельної політики Автономної Республіки Крим, управліннях містобудування та архітектури обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій подаються на розгляд художньо-експертної ради з монументальної скульптури Міністерства культури і мистецтв України, а у разі наявності у складі пам'ятників (монументів) архітектурних об'єктів - на розгляд архітектурно-містобудівної ради Держбуду України.

3.3. Ескізні проекти пам'ятників (монументів) державного значення, рекомендовані художньо-експертною радою з монументальної скульптури Міністерства культури і мистецтв України, затверджуються наказом Мінкультури України і разом з протоколом художньо-експертної ради передаються замовнику.

3.4. Після прийняття місцевими органами виконавчої влади рішення про спорудження (створення) пам'ятників і монументів місцевого значення Міністерство культури Автономної Республіки Крим, управління культури обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій проводять конкурс на кращу проектну пропозицію щодо пам'ятника (монумента) у порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 25.11.99 N 2137 «Про затвердження Порядку проведення архітектурних та містобудівних конкурсів», та забезпечують створення ескізного проекту за рахунок коштів місцевих бюджетів.

3.5. Проекти пам'ятників (монументів) місцевого значення погоджуються на спільних засіданнях архітектурно-містобудівних рад при управліннях містобудування та архітектури (для міст обласного значення), Міністерстві архітектури та будівельної політики Автономної Республіки Крим, управліннях містобудування та архітектури обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій та художніх рад при Міністерстві культури Автономної Республіки Крим, управліннях культури обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій із залученням до розгляду обласних організацій Національної спілки художників України та Національної спілки архітекторів України (за згодою).

3.6. Склад ескізного проекту пам'ятника (монумента):

генплан М 1:500 (1:200; 1:100);

план споруди М 1:100 (1:200; 1:50; 1:20);

фасади М 1:100 (1:200; 1:50; 1:20);

розрізи М 1:100 (1:200; 1:50; 1:20);

планувальний макет М 1:500 (1:200; 1:100; 1:50);

макет пам'ятника М 1:10 (1:20; 1:5);

метрова модель скульптури у гіпсі;

перспектива (масштаб довільний);

пояснювальна записка з визначенням орієнтовної вартості пам'ятника (монумента).

3.7. Відповідно до обраного на конкурсній основі та рекомендованого містобудівною та художньо-експертною радою ескізного проекту пам'ятника (монумента) замовник доручає виконання окремих видів проектних і будівельних робіт особам, які мають відповідну ліцензію (кваліфікаційний сертифікат).

3.8. Архітектурно-планувальне завдання на спорудження пам'ятника (монумента) та перелік необхідних технічних умов визначається з урахуванням специфіки спорудження та експлуатації пам'ятника (монумента).

3.9. Розроблення проектної документації на спорудження пам'ятників (монументів) та визначення вартості проектних і будівельно-монтажних робіт проводиться згідно з державними будівельними нормами.

3.10. З урахуванням протокольних рішень засідань відповідних містобудівних та художньо-експертних рад генеральний проектувальник за участю замовника забезпечує погодження проектної документації, проведення комплексної державної експертизи і затвердження її в установленому порядку.

3.11. Проектна документація на спорудження (створення) пам'ятника (монумента) розробляється у дві стадії:

1) проект;

2) робоча документація.

3.12. Рішення про затвердження проектної документації на спорудження (створення) пам'ятників (монументів) за рахунок коштів державного або місцевого бюджетів приймаються відповідно до Порядку затвердження інвестиційних програм і проектів будівництва та проведення їх комплексної державної експертизи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.04.2002 N 483.

3.13. Дозвіл на виконання будівельних робіт надається відповідно до законодавства та Положення про порядок надання дозволу на виконання будівельних робіт, затвердженого наказом Держбуду України від 05.12.2000 N 273, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 25.12.2000 за N 945/5166.

3.14. Авторський та технічний нагляд за спорудженням (створенням) пам'ятників (монументів) здійснюється відповідно до законодавства.

3.15. Прийняття споруджених пам'ятників (монументів) в експлуатацію здійснюється згідно з вимогами законодавства та державних будівельних норм.

Начальник Управління
містобудівної політики
Держбуду України **А. О. Економов**

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА БУДІВНИЦТВА УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 11 червня 2008 року N 248

Про затвердження державних будівельних норм

З метою удосконалення нормативної бази України щодо збереження пам'яток архітектури і містобудування та на підставі рішення спільного засідання Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури і туризму України і президії Науково-методичної ради з питань реставрації та реконструкції історичної забудови Мінрегіонбуду України, Експертної ради з монументальної скульптури Міністерства культури і туризму України (протокол від 13.03.2008 N 2) **наказую**:

1. Затвердити з наданням чинності з 1 січня 2009 року ДБН Б.2.2-3-2008 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження історико-архітектурних опорних планів, спеціальної науково-проектної документації для визначення історичних ареалів населених місць України».

2. Державному підприємству «Укрархбудінформ» (Чеснок В. М.):

2.1. забезпечити видання та розповсюдження ДБН Б.2.2-3-2008 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження історико-архітектурних опорних планів, спеціальної науково-проектної документації для визначення історичних ареалів населених місць України» відповідно до замовлень за умови використання коштів, отриманих від їх реалізації, на виконання робіт зі стандартизації, розвиток науково-технічної бази (стаття 19 Закону України «Про стандартизацію»);

2.2. надати обов'язкові безоплатні типографського видання примірники державних будівельних норм одержувачам, визначеним постановою Кабінету Міністрів України «Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів» від 10 травня 2002 року N 608;

2.3. надати безоплатно 10 примірників типографського видання ДБН Б.2.2-3-2008 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження історико-архітектурних опорних планів, спеціальної науково-проектної документації для визначення історичних ареалів населених місць України» Мінрегіонбуду для забезпечення подальшого супроводження документа.

3. Супровід ДБН Б.2.2-3-2008 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження історико-архітектурних опорних планів, спеціальної науково-проектної документації для визначення історичних ареалів населених місць України» доручити Державному підприємству «Науково-дослідний і проектний інститут містобудування «НДПІмістобудування» (Онищенко В.), базовій організації з науково-технічної діяльності за визначеним напрямом.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра В. А. Негоду.

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА БУДІВНИЦТВА УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 11 червня 2008 року N 249

Про затвердження державних будівельних норм

З метою удосконалення нормативної бази України щодо збереження пам'яток архітектури і містобудування та на підставі рішення спільного засідання Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури і туризму України і президії Науково-методичної ради з питань реставрації та реконструкції історичної забудови Мінрегіонбуду України, Експертної ради з монументальної скульптури Міністерства культури і туризму України (протокол від 13.03.2008 N 2) **наказую**:

1. Затвердити з наданням чинності з 1 січня 2009 року ДБН Б.2.2-2-2008 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження науково-проектної документації щодо визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування».

2. Державному підприємству «Укрархбудінформ» (Чеснок В. М.):

2.1. забезпечити видання та розповсюдження ДБН Б.2.2-2-2008 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження науково-проектної документації щодо визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування» відповідно до замовлень за умови використання коштів, отриманих від їх реалізації, на виконання робіт зі стандартизації, розвиток науково-технічної бази (стаття 19 Закону України «Про стандартизацію»);

2.2. надати обов'язкові безоплатні типографського видання примірники державних будівельних норм одержувачам, визначеним постановою Кабінету Міністрів України «Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів» від 10 травня 2002 року N 608;

2.3. надати безоплатно 10 примірників типографського видання ДБН Б.2.2-2-2008 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження науково-проектної документації щодо визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування» Мінрегіонбуду для забезпечення подальшого супроводження документа.

3. Супровід ДБН Б.2.2-2-2008 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження науково-проектної документації щодо визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування» доручити Державному підприємству «Науково-дослідний і проектний інститут містобудування «НДПІмістобудування» (Онищенко В. М.), базовій організації з науково-технічної діяльності за визначеним напрямом.

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра В. А. Негоду.

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА БУДІВНИЦТВА УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 23 червня 2008 року N 262

Про затвердження державних будівельних норм

З метою удосконалення нормативної бази України щодо реставрації і консервації об'єктів нерухомої культурної спадщини та на підставі рішення спільного засідання Науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури і туризму України і президії Науково-методичної ради з питань реставрації та реконструкції історичної забудови Мінрегіонбуду України, Експертної ради з монументальної скульптури Міністерства культури і туризму України (протокол від 13.03.2008 N 2) **наказую**:

1. Затвердити з наданням чинності з 1 січня 2009 року ДБН А.2.2-6-2008 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження і затвердження науково-проектної документації для реставрації об'єктів нерухомої культурної спадщини».

2. З набранням чинності ДБН А.2.2-6-2008 вважати такими, що втратили чинність на території України з 1 січня 2009 року, РНіП 102-84 «Тимчасова інструкція про склад, порядок розробки, погодження і затвердження науково-проектної документації на реставрацію пам'яток історії і культури».

3. Управлінню реконструкції забудови, реставрації та збереження історичної спадщини (Майстерчук Т. П.) у встановленому порядку забезпечити внесення відповідних змін до ДБН В.3.2.-1-2004 «Реставраційні, консерваційні та ремонтні роботи на пам'ятках культурної спадщини».

4. Державному підприємству «Укрархбудінформ» (Чеснок В. М.):

4.1. забезпечити видання та розповсюдження ДБН А.2.2-6-2008 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження і затвердження науково-проектної документації для реставрації об'єктів нерухомої культурної спадщини» відповідно до замовлень за умови використання коштів, отриманих від їх реалізації, на виконання робіт зі стандартизації, розвиток науково-технічної бази (стаття 19 Закону України «Про стандартизацію»);

4.2. надати обов'язкові безоплатні типографського видання примірники державних будівельних норм одержувачам, визначеним постановою Кабінету Міністрів України «Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів» від 10 травня 2002 року N 608;

4.3. надати безоплатно 10 примірників типографського видання ДБН А.2.2-6-2008 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження і затвердження науково-проектної документації для реставрації об'єктів нерухомої культурної спадщини» Мінрегіонбуду для забезпечення подальшого супроводження документа.

5. Супровід ДБН А.2.2-6-2008 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження і затвердження науково-проектної документації для реставрації об'єктів нерухомої культурної спадщини» доручити Українському державному науково-дослідному та проектному інституту «УкрНДІпроектреставрація» (Антонюк А. Є.), базовій організації з науково-технічної діяльності за визначеним напрямом.

6. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра В. А. Негоду.

МІНІСТЕРСТВО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА БУДІВНИЦТВА УКРАЇНИ

НАКАЗ

від 13 липня 2009 року N 287

Про затвердження державних будівельних норм

З метою приведення у відповідність із законодавством державних будівельних норм та на підставі рішення науково-технічної ради Мінрегіонбуду від 04.06.2009 N 72 «Про проект нової редакції державних будівельних норм ДБН Б.1.1-4-200_ «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження містобудівного обґрунтування» **наказую**:

1. Затвердити з наданням чинності з 1 жовтня 2009 року ДБН Б.1.1-4-2009 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження містобудівного обґрунтування».

2. З набранням чинності ДБН Б.1.1-4-2009 вважати таким, що втратив чинність, ДБН Б.1.1-4-2002 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження містобудівного обґрунтування».

3. ДП «Укрархбудінформ» (О. В. Загородня):

3.1. Забезпечити видання та розповсюдження ДБН Б.1.1-4-2009 за умови дотримання вимог статті 19 Закону України від 17.05.2001 N 2408-III «Про стандартизацію» про спрямування коштів, одержаних від реалізації стандарту, на виконання робіт зі стандартизації, розвиток науково-технічної бази.

3.2. Надати обов'язкові безоплатні типографського видання примірники державних будівельних норм одержувачам, визначеним постановою Кабінету Міністрів України від 10.05.2002 N 608 «Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів».

4. Супровід ДБН Б.1.1-4-2009 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження містобудівного обґрунтування» доручити Українському державному науково-дослідному і проектному інституту цивільного сільського будівництва «УкрНДІПроцивільсільбуд» як базовій організації з науково-технічної діяльності за визначеним напрямом.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Негоду В. А.

Міністр **В. Куйбіда**

Про затвердження форми звітності (адміністративні дані) N 1-ПКС (річна) "Звіт про нерухомі пам'ятки та об'єкти культурної спадщини" та Інструкції щодо її заповнення

Наказ Міністерства культури і туризму України
від 20 серпня 2007 року N 48

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
5 вересня 2007 р. за N 1031/14298

Відповідно до статей 1 та 16 Закону України «Про державну статистику» і статей 19 та 19' «Про інформацію» та з метою приведення нормативно-правових актів у відповідність до законодавства України **НАКАЗУЮ**:

1. Затвердити форму звітності (адміністративні дані) N 1-ПКС (річна) «Звіт про нерухомі пам'ятки та об'єкти культурної спадщини» (далі - форма 1-ПКС) та Інструкцію щодо її заповнення, що додаються.

2. Поширити форму 1-ПКС та Інструкцію щодо її заповнення на органи охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування.

3. Увести форму 1-ПКС в дію, починаючи зі звіту за 2007 рік.

4. Установити такий порядок подання звітності за формою 1-ПКС:

4.1 органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування, районних державних адміністрацій подають звіт органам охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій;

4.2 органи охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій подають зведений звіт по регіонах Міністерству культури і туризму України та Головному управлінню статистики Автономної Республіки Крим, обласним, Київському та Севастопольському міським управлінням статистики;

4.3 Міністерство культури і туризму України подає зведений звіт по Україні та регіонах Державному комітету статистики України.

5. Управлінню фінансування, обліку та звітності (Жук В. В.) спільно з управлінням нормативно-правової та кадрової роботи (Петасюк Л. В.) подати цей наказ на державну реєстрацію відповідно до Указу Президента України від 03.10.92 N 493 «Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади».

6. Державній службі з питань національної культурної спадщини (Кучерук М. М.) довести наказ від 20.08.2007 N 48 «Про затвердження форми звітності (адміністративні дані) N 1-ПКС (річна) «Звіт про нерухомі пам'ятки та об'єкти культурної спадщини» та Інструкції щодо її заповнення» до відома органів охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

7. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра Богомолова А. Г.

Перший заступник Міністра **В. М. Андріанов**

ПОГОДЖЕНО:

В. о. Голови Державного комітету статистики України **В. О. Піщейко**

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства культури і туризму України
від 20 серпня 2007 р. N 48

Звітність

ЗВІТ
ПРО НЕРУХОМІ ПАМ'ЯТКИ ТА ОБ'ЄКТИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ (ПКС)
ЗА 20_ рік

Подають	Термін подання	
органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування, районних державних адміністрацій - органу охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органам охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій	до 20 січня	**Форма N 1-ПКС (річна)** ЗАТВЕРДЖЕНО наказом Міністерства культури і туризму України від 20 серпня 2007 р. N 48 за погодженням з Держкомстатом України
орган охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органи охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій - Управлінню статистики в Автономній Республіці Крим, обласним, Київському та Севастопольському міським управлінням статистики, Міністерству культури і туризму України	до 1 лютого	
Міністерство культури і туризму України - Державному комітету статистики України	до 20 березня	

Респондент _____
Найменування _____
Місцезнаходження _____
(поштовий індекс, область/АР Крим, район, населений пункт, вулиця/провулок, площа тощо,
_____
N будинку/корпусу, N офісу)

І. ДЕРЖАВНИЙ ОБЛІК ПАМ'ЯТОК КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Види пам'яток культурної спадщини	N рядка	Загальна кількість пам яток, ураховуючи ті, що входять до складу комплексів (ансамблів), які перебувають на державному обліку станом на кінець звітного періоду	Із загальної кількості пам'яток культурної спадщини, що перебувають на державному обліку (розділ І, графа 1)			Кількість комплексів (ансамблів) пам яток, крім заповідників	Загальна кількість пам яток, занесених до Державного реєстру нерухомих пам яток України на кінець звітного періоду, ураховуючи ті, що входять до складу комплексів (ансамблів)			Кількість пам'яток культурної спадщини, знятих з державного обліку протягом звітного періоду
			входять до складу комплексів (ансамблів), крім заповідників	входять до складу заповідників	розташовані окремо		усього	за категорією національного значення	за категорією місцевого значення	
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Археологічні	01									
Історичні	02									
Монументального мистецтва	03									
Архітектури та містобудування	04									
Садово-паркового мистецтва	05									
Ландшафтні	06									
Науки і техніки	07									
Усього	08									

II. ОБ'ЄКТИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ, ЗАНЕСЕНІ ДО ПЕРЕЛІКУ ЩОЙНО ВИЯВЛЕНИХ

Види об'єктів культурної спадщини	N рядка	Загальна кількість об'єктів культурної спадщини, занесених до переліку щойно виявлених, ураховуючи ті, що входять до складу комплексів (ансамблів), станом на кінець звітного періоду	Із загальної кількості об'єктів культурної спадщини, занесених до переліку щойно виявлених (розділ II, графа 1)				
			кількість об'єктів культурної спадщини, занесених до переліку щойно виявлених, протягом звітного періоду, ураховуючи ті, що входять до складу комплексів (ансамблів)	потребують проведення ремонтно-реставраційних робіт	подано до занесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України протягом звітного періоду		визнані такими, що не підлягають державній реєстрації, протягом звітного періоду
					за категорією національного значення	за категорією місцевого значення	
А	Б	1	2	3	4	5	6
Археологічні	01						
Історичні	02						
Монументального мистецтва	03						
Архітектури та містобудування	04						
Садово-паркового мистецтва	05						
Ландшафтні	06						
Науки і техніки	07						
Усього	08						

III. ПАМ'ЯТКИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ПРОВЕДЕННЯ РЕМОНТНО-РЕСТАВРАЦІЙНИХ РОБІТ

N рядка	Загальна кількість пам'яток культурної спадщини, які потребували проведення ремонтно-реставраційних робіт, на початок звітного періоду	У тому числі кількість пам'яток			
		на яких заплановано проведення ремонтно-реставраційних робіт у звітному періоді	на яких розпочато ремонтно-реставраційні роботи в звітному періоді	на яких завершено ремонтно-реставраційні роботи в звітному періоді	на яких завершення ремонтно-реставраційних робіт перенесено на наступний за звітним період
А	1	2	3	4	5
01					

IV. ФІНАНСУВАННЯ РЕМОНТНО-РЕСТАВРАЦІЙНИХ РОБІТ НА ПАМ'ЯТКАХ ТА ІНШИХ ЗАХОДІВ З ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Джерела фінансування	N рядка	Усього асигновано коштів на всі види робіт у звітному періоді	З них фактично освоєно	У тому числі обсяг фінансування за видами робіт, тис. грн.									
				ремонтно-реставраційні роботи на пам'ятках архітектури та містобудування*		ремонтно-реставраційні роботи на пам'ятках історії, монументального мистецтва*		рятівні роботи на пам'ятках археології, консервація, музеєфікація археологічних об'єктів*		паспортизація об'єктів культурної спадщини		інвентаризація пам'яток культурної спадщини	
				асигновано	освоєно	асигновано	освоєно	асигновано	освоєно	асигновано	освоєно	асигновано	освоєно
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Державний бюджет	01												
Місцевий бюджет	02												
Інші кошти	03												
УСЬОГО	04												

* До звіту додається перелік пам'яток, на яких проводились ремонтно-реставраційні роботи протягом звітного року із зазначенням джерел фінансування, термінів виконання та виду робіт згідно з додатком.

V. ЗАХОДИ З ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

N рядка	Кількість окремих пам'яток, навколо яких установлено зони охорони		Кількість комплексів (ансамблів), навколо яких установлено зони охорони		Кількість історичних населених місць, що мають затверджені межі історичних ареалів та режими використання їх територій		Кількість укладених охоронних договорів		Кількість оформлених паспортів об'єктів (пам'яток) культурної спадщини		Кількість пам'яток, що пройшли інвентаризацію	
	на початок звітного періоду	у звітному періоді	на початок звітного періоду	у звітному періоді	на початок звітного періоду	у звітному періоді	на початок звітного періоду	у звітному періоді	на початок звітного періоду	у звітному періоді	на початок звітного періоду	у звітному періоді
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Керівник _____ _____
(підпис) (П. І. Б.)

Виконавець _____
(П. І. Б.)

телефон _____ , факс _____ , електронна пошта _____

Додаток 1
до розділу IV форми N 1-ПКС

ПЕРЕЛІК ПАМ'ЯТОК, НА ЯКИХ ПРОВОДИЛИСЬ РЕМОНТНО-РЕСТАВРАЦІЙНІ РОБОТИ

(найменування органу - складача інформації)

Джерела фінансування	N рядка	Найменування та місцезнаходження пам'ятки, охоронний номер	Види робіт	Асигновано коштів, тис. грн.	
				у звітному періоді	з них фактично освоєно
А	Б	1	2	3	4
Державний бюджет	01				
Місцевий бюджет	02				
Інші кошти	03				

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства культури і туризму України
від 20 серпня 2007 р. N 48
Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
5 вересня 2007 р. за N 1031/14298

ІНСТРУКЦІЯ
щодо заповнення форми N 1-ПКС «Звіт про нерухомі пам'ятки та об'єкти культурної спадщини за 20__ рік»

1. Загальні положення

1.1. Звіт за формою N 1-ПКС складають органи охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування в межах їх адміністративно-територіальних одиниць.

1.2. Адміністративні дані за цією формою поширюються на всі нерухомі пам'ятки та об'єкти культурної спадщини, які розташовані на території України, незалежно від балансової належності та форм власності.

2. Порядок та строки подання звіту

2.1. Органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування, районних державних адміністрацій складають звіт відповідно до цієї Інструкції та подають органам охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій до 20 січня наступного за звітним року.

2.2. Органи охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій складають звіт відповідно до цієї Інструкції та подають Міністерству культури і туризму України та Головному управлінню статистики Автономної Республіки Крим, обласним, Київському та Севастопольському міським управлінням статистики до 1 лютого наступного за звітним року.

2.3. Міністерство культури і туризму України подає зведені звіти Державному комітету статистики України до 20 березня наступного за звітним року.

2.4. Текстова частина звіту заповнюється українською мовою. У звіті повинні бути заповнені всі показники. У випадку, коли відсутній який-небудь показник, ставиться прочерк.

2.5. Дані заповнюються у тих одиницях виміру, які вказані у формі. Звіт підписується керівником й головним бухгалтером органу охорони культурної спадщини та скріплюється печаткою.

2.6. При заповненні адресної частини звіту необхідно врахувати найменування органу, що подав інформацію, яке повинно вказуватись без скорочень; у рядку «Місцезнаходження» вказується поштовий індекс, область/Автономна Республіка Крим, район, населений пункт, вулиця, номер будинку, номер телефону, номер факсу та електронна адреса складача звіту.

3. Заповнення розділу I «Державний облік пам'яток культурної спадщини»

3.1. Розділ I заповнюється після підрахунку пам'яток, ураховуючи ті, що входять до складу комплексів (ансамблів), у тому числі історико-культурних заповідників, що перебувають на державному обліку станом на 1 січня наступного за звітним періоду.

3.2. Розділ заповнюється на підставі існуючих списків (переліків) пам'яток історії та культури, узятих на державний облік відповідно до Закону Української РСР «Про охорону і використання пам'яток історії та культури», а також переліків пам'яток, занесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України за категоріями національного та місцевого значення відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини».

3.3. У графі 1 наводяться дані про загальну кількість пам'яток, у кожному із названих видів (рядки 01 - 07), що перебувають на державному обліку станом на 1 січня наступного за звітним періоду, ураховуючи ті, що входять до складу комплексів (ансамблів), у тому числі історико-культурних заповідників. Коли пам'ятка належить до кількох видів одночасно, перевага надається тому виду, що є домінуючим у даній пам'ятці.

3.4. У графі 2 із загальної кількості пам'яток, що перебувають на державному обліку (розділ I, графа 1), виділяються дані про кількість пам'яток кожного виду (рядки 01 - 07), що входять до складу комплексів (ансамблів), крім комплексів, оголошених історико-культурними заповідниками.

3.5. У графі 3 із загальної кількості пам'яток (розділ I, графа 1) наводяться дані про кількість пам'яток кожного виду (рядки 01 - 07), що входять до складу історико-культурних заповідників.

3.6. У графі 4 наводяться дані про кількість пам'яток кожного виду (рядки 01 - 07), що розташовані окремо.

3.7. У графі 5 наводяться дані про кількість комплексів (ансамблів) пам'яток кожного виду (рядки 01 - 07), крім комплексів, оголошених історико-культурними заповідниками.

3.8. У графі 6 на підставі актів чинного законодавства зазначаються дані про кількість пам'яток у кожному з названих видів, ураховуючи ті, що входять до складу комплексів (ансамблів), занесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України на кінець звітного періоду.

3.9. У графі 7 із загальної кількості пам'яток, занесених до Державного реєстру на кінець звітного періоду (розділ I, графа 6), виділяються дані

про кількість пам'яток у кожному з названих видів (рядки 01 - 07), що належать до категорії національного значення.

3.10. У графі 8 із загальної кількості пам'яток, занесених до Державного реєстру на кінець звітного періоду (розділ I, графа 6), виділяються дані про кількість пам'яток у кожному з названих видів (рядки 01 - 07), що належать до категорії місцевого значення.

3.11. У графі 9 наводяться дані про кількість пам'яток у кожному з названих видів (рядки 01 - 07), знятих з державного обліку протягом звітного періоду.

3.12. У рядку 08 наводиться сума рядків 01 - 07 за кожною графою розділу I.

4. Заповнення розділу II «Об'єкти культурної спадщини, занесені до переліків щойно виявлених»

4.1. Розділ II заповнюється після підрахунку об'єктів, занесених до переліків щойно виявлених об'єктів культурної спадщини (далі - переліки), затверджених рішеннями відповідних органів охорони культурної спадщини.

4.2. У графі 1 на підставі існуючих переліків наводиться інформація про загальну кількість об'єктів культурної спадщини в кожному з названих видів, враховуючи ті, що входять до складу комплексів (ансамблів), у тому числі історико-культурних заповідників, занесених до переліків, станом на кінець звітного періоду. У разі, коли об'єкт культурної спадщини належить до кількох видів одночасно, зазначається вид, що є домінуючим у даному об'єкті.

4.3. У графі 2 з графи 1 виділяються дані про кількість об'єктів культурної спадщини в кожному з названих видів, занесених до переліків, протягом звітного періоду.

4.4. У графі 3 з графи 1 на підставі оформлених згідно з додатком 12 до Інструкції про порядок обліку, забезпечення збереження, утримання, використання та реставрації нерухомих пам'яток історії та культури, затвердженої наказом Міністерства культури СРСР від 13.05.86 N 203, та/або за формою, затвердженою наказом Державного комітету України з будівництва, архітектури та житлової політики від 30.01.2002 N 21, актів технічного стану щойно виявлених об'єктів культурної спадщини наводиться інформація про кількість об'єктів культурної спадщини, що потребують проведення ремонтно-реставраційних робіт.

4.5. У графах 4 - 6 з графи 1 розділу II на підставі висновків науково-методичної та консультативних рад, створених органами охорони культурної спадщини, виділяються дані про кількість об'єктів культурної спадщини в кожному з названих видів, щодо яких унесено подання про занесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України за категорією національного значення (графа 4), за категорією місцевого значення (графа 5) та визнаних такими, що не підлягають державній реєстрації (графа 6).

4.6. У рядку 08 наводиться сума рядків 01 - 07 за кожною графою розділу II.

5. Заповнення розділу III
«Пам'ятки культурної спадщини, які потребують проведення ремонтно-реставраційних робіт»

5.1. У графі 1 на підставі відповідних документів (актів технічного стану, матеріалів інвентаризації, інших документів, що засвідчують технічний стан пам'яток та об'єктів культурної спадщини) наводяться дані про кількість пам'яток культурної спадщини, які потребували проведення ремонтно-реставраційних робіт на початок звітного періоду.

5.2. У графі 2 на підставі погодженої з органами охорони культурної спадщини науково-проектної документації, виготовленої відповідно до Інструкції про порядок обліку, забезпечення збереження, утримання, використання та реставрації нерухомих пам'яток історії та культури, затвердженої наказом Міністерства культури СРСР від 13.05.86 N 203, зазначається кількість пам'яток культурної спадщини, на яких заплановано проведення ремонтно-реставраційних робіт у звітному періоді.

5.3. У графі 3 наводяться дані про кількість пам'яток культурної спадщини, на яких розпочато проведення ремонтно-реставраційних робіт у звітному періоді.

5.4. У графі 4 наводяться дані про кількість пам'яток культурної спадщини, на яких завершено проведення ремонтно-реставраційних робіт у звітному періоді.

5.5. У графі 5 наводяться дані про кількість пам'яток, на яких ремонтно-реставраційні роботи було перенесено на наступний за звітним період.

6. Заповнення розділу IV
«Фінансування ремонтно-реставраційних робіт на пам'ятках та інших заходів з охорони культурної спадщини»

6.1. При заповненні цього розділу використовуються дані звіту про виконання загального фонду кошторису установи (форми 2д, 2м), інші дані бухгалтерської звітності (форми 4-1д, 4-1м, 4-2д, 4-2м, 4-3д, 4-3м), передбачені Порядком складання місячної та квартальної фінансової звітності установами та організаціями, які отримують кошти державного або місцевих бюджетів, що затверджується наказами Державного казначейства України щокварталу та щороку, із зазначенням коштів, асигнованих та освоєних на ремонтно-реставраційні роботи, паспортизацію та інвентаризацію пам'яток та об'єктів культурної спадщини.

6.2. У графі 1 наводиться загальна сума коштів, асигнованих на всі види зазначених у звіті робіт з усіх джерел фінансування.

6.3. У графі 2 наводиться сума фактично освоєних коштів з усіх джерел фінансування.

6.4. Сума даних щодо кожного рядка граф 3, 5, 7, 9, 11 повинна бути

меншою або дорівнювати даним графи 1, а сума даних граф 4, 6, 8, 10, 12 - меншою або дорівнювати даним графи 2.

6.5. У рядку 03 «Інші кошти» наводиться інформація про суму надходжень та фактично освоєні кошти власників пам'яток чи вповноважених ними органів або осіб, які набули права володіння, користування чи управління пам'ятками, кошти замовників робіт, передбачених статтями 22 і 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини», надходження від благодійних внесків, інвестицій, грантів та інших джерел, не заборонених законодавством.

6.6. У рядку 04 наводиться сума рядків 01 - 04 за кожною графою розділу IV.

6.7. До розділу IV додається перелік пам'яток згідно з додатком, на яких проводились ремонтно-реставраційні роботи протягом звітного періоду, із зазначенням джерел фінансування, видів робіт, обсягу асигнованих та фактично освоєних коштів за кожним об'єктом.

7. Заповнення розділу V «Заходи з охорони культурної спадщини»

7.1. У графі 1 на підставі науково-проектної документації, виготовленої відповідно до Інструкції про порядок обліку, забезпечення збереження, утримання, використання та реставрації нерухомих пам'яток історії та культури, затвердженої наказом Міністерства культури СРСР від 13.05.86 N 203, затвердженої відповідним органом охорони культурної спадщини, наводиться інформація про кількість окремих пам'яток, навколо яких установлено зони охорони, на початок звітного періоду.

7.2. У графі 2 зазначаються дані про кількість окремих пам'яток, навколо яких установлено зони охорони, у звітному періоді.

7.3. У графі 3 виділяються дані про кількість комплексів (ансамблів), навколо яких установлено зони охорони, на початок звітного періоду.

7.4. У графі 4 виділяються дані про кількість комплексів (ансамблів), навколо яких установлено зони охорони, у звітному періоді.

7.5. У графі 5 зазначається кількість історичних населених місць, що мають на початок звітного періоду межі історичних ареалів і режими використання їх територій, установлені та затверджені згідно з Порядком визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 N 318.

7.6. У графі 6 виділяються дані про кількість історичних населених місць, що мають установлені та затверджені межі історичних ареалів і режими використання їх територій, протягом звітного періоду.

7.7. У графі 7 зазначається кількість охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини, укладених з відповідним органом охорони культурної спадщини та погоджених відповідно до Порядку укладення охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2001 N 1768, на початок звітного періоду.

7.8. У графі 8 виділяються дані про кількість охоронних договорів, укладених протягом звітного періоду.

7.9. У графі 9 зазначається кількість паспортів, оформлених на пам'ятки культурної спадщини, як за старими зразками (відповідно до Інструкції про порядок обліку, забезпечення збереження, утримання, використання та реставрації нерухомих пам'яток історії та культури, затвердженої наказом Міністерства культури СРСР від 13.05.86 N 203), так і за новими формами, затвердженими наказом Міністерства культури і мистецтв України, Державного комітету України з будівництва та архітектури від 13.05.2004 N 295/104, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 03.06.2004 за N 693/9292, на початок звітного періоду.

7.10. У графі 10 виділяються дані про кількість паспортів, оформлених на пам'ятки культурної спадщини, протягом звітного періоду.

7.11. У графі 11 зазначається кількість пам'яток культурної спадщини, що пройшли інвентаризацію на початок звітного періоду.

7.12. У графі 12 виділяються дані про кількість пам'яток, що пройшли інвентаризацію в звітному періоді.

Начальник управління
фінансування, обліку та звітності **В. В. Жук**

ЗМІСТ

Передмова **3**

Конвенції ратифіковані Україною

Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини **5**

Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (переглянутої) **18**

Європейська ландшафтна конвенція **27**

Конвенції про охорону підводної культурної спадщини **35**

Конвенції про охорону архітектурної спадщини Європи **59**

Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини **68**

Конвенція про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження **83**

Конституція та кодекси України

Конституція України (витяг) **102**

Земельний кодекс України (витяг) **104**

Кримінальному кодексі України (витяг) **114**

Кодекс України про адміністративні правопорушення (витяг) **117**

Цивільний кодекс України (витяг) **127**

Податковий кодекс України (витяг) **131**

Закони України

Про охорону культурної спадщини **142**

Про охорону археологічної спадщини **182**

Про культуру **197**

Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей **215**

Про ратифікацію Угоди про вивезення та ввезення культурних цінностей **227**

Про міжнародні договори України **233**

Про музеї та музейну справу **247**

Про природно-заповідний фонд України **266**

Про охорону навколишнього природного середовища **305**

Про регулювання містобудівної діяльності **354**

Про архітектурну діяльність **406**

Про основи містобудування **429**

Про землеустрій **446**

Про державну експертизу землевпорядної документації **473**

Про поховання та похоронну справу (витяг) **487**

Про свободу совісті та релігійні організації (витяг) **490**

Про рекламу (витяг) **493**
Про столицю України — місто-герой Київ (витяг) **494**
Про місцеве самоврядування в Україні» (витяг) **495**
Про державний кордон України» (витяг) **514**

Укази Президента України

Про Положення про Міністерство культури України **515**
Про Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України **530**
Про Положення про національний заклад (установу) України **541**
Про День пам'яток історії та культури **544**

Постанови Кабінету Міністрів України

Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України **547**
Про затвердження Списку історичних населених місць України **551**
Про затвердження Порядку визнання населеного місця історичним **565**
Про затвердження Порядку укладення охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини **568**
Про затвердження Методики грошової оцінки пам'яток **573**
Про експертну грошову оцінку земельних ділянок **589**
Про затвердження Порядку розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення **604**
Про затвердження Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць **607**
Про затвердження критерію, за яким оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) щодо об'єктів культурної спадщини **610**
Про затвердження Порядку видачі дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України **612**
Про затвердження Порядку проведення державної експертизи містобудівної документації **616**
Про затвердження Порядку передачі наукової документації з дослідження археологічної спадщини **618**

Про умови передачі культових будівель - визначних пам'яток архітектури релігійним організаціям **620**

Про затвердження Типового договору про безоплатне користування релігійною організацією культовими будівлями та іншим майном, що є державною власністю **621**

Про затвердження Типового положення про державний історико-культурний заповідник **626**

Про затвердження переліку платних послуг **630**

Про затвердження Положення про Музейний фонд України **634**

Про затвердження зразка свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей з території України **642**

Про затвердження Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення **644**

Деякі питання спорудження (створення) пам'ятників і монументів **650**

Про утворення Міжвідомчої координаційної ради з питань охорони культурної спадщини **651**

Про затвердження Переліку об'єктів права державної власності, які можуть надаватися в концесію **655**

Накази Мінкультури, Мінрегіонбуду, Держслужби

Про затвердження Порядку встановлення та утримання охоронних дощок та охоронних знаків на нерухомих пам'ятках **658**

Про затвердження Порядку видачі свідоцтва про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки **662**

Про затвердження форм облікової картки та паспорта об'єкта культурної спадщини **670**

Про схвалення Методичних рекомендацій щодо заповнення облікової картки об'єкта культурної спадщини та паспорта об'єкта культурної спадщини **675**

Про схвалення методичних рекомендацій щодо визначення предмету охорони об'єкта культурної спадщини **690**

Про затвердження методичних рекомендацій **693**

Про внесення змін до Порядку розроблення історико-містобудівних обгрунтувань **716**

Про затвердження типового положення про консультативну раду з питань охорони культурної спадщини місцевих органів охорони культурної спадщини **723**

Про затвердження Положення про науково-методичну раду з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури і туризму України, складу зазначеної ради та складу і регламенту роботи Експертної комісії **728**

Про делегування повноважень з надання висновків щодо відведення земельних ділянок **742**

Про затвердження Тимчасових форм дозволів на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, історичних ареалах населених місць, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою **743**

Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері охорони культурної спадщини **748**

Про затвердження Стандарту надання адміністративної послуги з видачі дозволу на проведення археологічних розвідок, розкопок, а також досліджень решток життєдіяльності людини, що містяться під земною поверхнею, під водою на території України **758**

Про затвердження Порядку відтворення визначних об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини **765**

Про затвердження Порядку спорудження (створення) пам'ятників і монументів **770**

Про затвердження державних будівельних норм (ДБН Б.2.2-3-2008 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження історико-архітектурних опорних планів, спеціальної науково-проектної документації для визначення історичних ареалів населених місць» **775**

Про затвердження державних будівельних норм (ДБН Б.2.2-2-2008 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження науково-проектної документації щодо визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування») **776**

Про затвердження державних будівельних норм (ДБН А.2.2-6-2008 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження і затвердження науково-проектної документації для реставрації об'єктів нерухомої культурної спадщини») **777**

Про затвердження державних будівельних норм (ДБН Б.1.1-4-2009 "Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження містобудівного обґрунтування") **778**

Про затвердження форми звітності (адміністративні дані) N 1-ПКС (річна) "Звіт про нерухомі пам'ятки та об'єкти культурної спадщини" та Інструкції щодо її заповнення **779**

Автори-упорядники
Сердюк Олена Михайлівна
Бобровський Тимур Анатолійович
Кириленко Людмила Миколаївна

ЗБІРНИК
НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ СФЕРИ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Здано до набору 05.08.2011 Підписано до друку __.__.2011.
Формат 60х90/16. Гарнітура AcademyC.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 49.75 др. арк. Ум. фарбо-відб. 49.75 др. арк.
Обл.-вид. арк. 49.75 др. арк.
Зам. № 7145. Наклад 500 прим.

Редакційно-видавничий комплекс «Деснянська правда».
14000, Чернігів, проспект Перемоги, 62.
Свідоцтво про внесення до державного реєстру суб'єкта видавничої справи.
Серія ДК № 693 від 28.11.2001 р.